LLYFR
Gweddi-Gyffredin.
A
Gweinidogaeth y Sacramentau,
A
Chynneddfau a Defodau eraill
yr EGLWYS,
Yn ol Arfer
EGLWYS LOEGR;
Ynghyd a'r
Psalwyr neu Psalmau
DAFYDD
Wedi eu nodi megis y maent hwy i'w canu neu i'w dywedyd mewn EGLWYSAU,

A'r ffurf a'r dull y gwneir, yr Urddir, ac y Cyssegrir Escobion, Offeiriaid a Diaconiaid.

Printiedig yn *RHYDYCHEN*.
Yn y flwyddyn 168[illegible].

Act am Unffurfiad Gweddi-Gyffredin a Gwasanaeth yn yr Eglwys, a Gweinidogaeth y Sacramentau.

PRIMO ELIZ.

Lle yr ydoedd ar farwolaeth ein diweddar ardderchawg Arglwydd Frenin *Edward* y chweched, un ffunyd drefn ar gyffredin wasanaeth a gweddi, a gweinidogaeth y Sacramentau, cynneddfau, a defodau, yn aros yn Eglwys Loegr, yr hon drefn a osodasid allan yn un llyfr, a elwyd, *Llyfr gweddi gyffredin, a gweinidogaeth y Sacramentau, a Chynneddfau eraill a defodau yn Eglwys Loegr*: wedi eu hawdurdodi drwy Act o Barliament wedi ei gynnal yn y bummed a'r chweched flwyddyn o'n dywededic ardderchawg Arglwydd Frenin *Edward* y chweched, titledic, *Act am unffurfiad Cyffredin weddi, a gweinidogaeth y Sacramentau*; yr hon a ddiddymwyd, ac a gymmerwyd ymmaith drwy Act o Barliament yn y flwyddyn gyntaf o deyrnasiad ein hardderchawg Arglwyddes Frenhines *Mari*, i fawr adfail dyledus anrhydedd Duw, ac anghyssur i broffess-wyr gwirionedd Crefydd Crist.

Ordeinier gan hynny drwy awdurdod y Parliament presennol hwn, fod y ddywededic ordinhâad o Ddirymiad, a phob dim cynnwysedic ynddi o ran y dywededic lyfr yn unic, a'r gwasanaeth, a gweinidogaeth y Sacramentau, cynneddfau, a defodau cynnwysedic neu osodedic yn, neu gan y dywededic lyfr; yn ofer, ac yn ddirym, yn ol, a chwedi gŵyl Genedigaeth S. *Ioan* Fedyddiwr nesaf i ddyfod. A bôd y dywededic lyfr, a threfn y Gwasanaeth, a gweinidogaeth y Sacramentau, cynneddfau a defodau ynghyd a'r cyfnewidion, a'r angwhanegion a angwhanegwyd ynddo, ac a ossodwyd drwy yr ordinhâad hon, yn sefyll, ac yn bôd, yn ol, a chwedi y ddywededic ŵyl Genedigaeth Sanct *Ioan* Fedyddiwr, mewn cyflawn rym a gweithrediad, yn ol dull a gweithrediad yr ordinhâad hon: Er dim ac y sydd yn y ddywededic ordinhâad o ddirymmiad i'r gwrthwyneb.

A phellach ordeinier gan uchelder y Frenhines, ynghyd a chydsynniad yr Arglwyddi a'r Cyffredin sydd wedi ymgynnull yn y Parliament presennol hwn, a chan awdurdod yr unrhyw, fôd pob un, a chwbl o'r Gweinidogion ym mhob Eglwys Gadeiriol, a phlwyfol, neu mewn lle arall o fewn y Deyrnas hon o Loegr, Cymbru, ac ardaloedd yr unrhyw, neu eraill o Arglwyddiaethau y Frenhines, yn ol, a chwedi Gŵyl Genedigaeth Sanct *Ioan* Fedyddiwr nesaf i ddyfod, yn rhwymedic i ddywedyd âc i arfer y Plygain, Gosper, gweinidogaeth Swpper yr Arglwydd, a gwasanaeth pob un o'r Sacramentau, a'r holl Gyffredin, a chyhoedd weddiau eraill, yn y cyfryw drefn a ffurf ac a adroddir yn y dywededic lyfr, felly wedi ei awdurdodi gan Barliament yn y ddywededic bummed a'r chweched flwyddyn o deyrnasiad Brenin *Edward* y chweched; gyd-âg un newidiad neu angwhanegiad o ryw Lithiau i'w harfer ar bob Sul yn y flwyddyn, ffurf y Letani wedi ei newidio a'i ddywygio, a dwy synhwyrwers yn unic wedi ei angwhanegu wrth roddi y Sacrament i'r Cymmunolion, ac nid arall, neu ymmodd amgen. Ac o bydd i neb rhyw Berson, Vicar, neu arall pa weinidog bynnac, a ddylei, neu a sydd iddo ganu, neu ddywedyd y weddi gyffredin, a goffawyd yn y dywededic lyfr, neu weini y Sacramentau, yn ol, a chwedi Gwyl Nadalic S. *Ioan* Fedyddi-wr nesaf i ddyfod, wrthod arferu y dywededic weddiau cyffredin, neu weini y Sacramentau, yn y cyfryw Eglwys Gadeiriol, neu Eglwys blwyfol, neu leoedd eraill, ac y dylei efe weini yr unrhyw, yn y cyfryw ffurf a threfn ac a adroddir, ac a [illegible] cenir yn y dywededic lyfr, [illegible] wirfodd, neu o anhydyn[illegible] (gan [illegible] fyll yn hynny) a[illegible] gynneddfau a defod[illegible] neu wedd ar [illegible]

Act am Unffurfiad Gweddi-Gyffredin a Gwaſanaeth yn yr Eglwys, a Gweinidogaeth y Sacramentau.

TRIMO ELIZ.

Lle yr ydoedd ar farwolaeth ein diweddar arrderchawg Arglwydd Frenin *Edward* y chweched, un ffunyd drefn ar gyffredin waſanaeth a gweddi, a gweinidogaeth y Sacramentau, cynneddfau, a defodau, yn aros yn Eglwys Loegr, yr hon drefn a oſodaſid allan yn un llyfr, a elwyd, *Llyfr gweddi gyffredin, a gweinidogaeth y Sacramentau, a Chynneddfau eraill a defodau yn Eglwys Loegr*: wedi eu hawdurdodi drwy Act o Barliament wedi ei gynnal yn y bummed a'r chweched flwyddyn o'n dywededic arderchawg Arglwydd Frenin *Edward* y chweched, titledic, *Act am unffurfiad Cyffredin weddi, a gweinidogaeth y Sacramentau*; yr hon a ddiddymwyd, ac a gymmerwyd ymmaith drwy Act o Barliament yn y flwyddyn gyntaf o deyrnaſiad ein hardderchawg Arglwyddes Frenhines *Mari*, i fawr adfail dyledus anrhydedd Duw, ac anghyſſur i broffeſſ-wyr gwirionedd Crefydd Criſt.

Ordeinier gan hynny drwy awdurdod y Parliament preſennol hwn, fôd y ddywededic ordinhâad o Ddirymiad, a phob dim cynnwyſedic ynddi o ran y dywededic lyfr yn unic, a'r gwaſanaeth, a gweinidogaeth y Sacramentau, cynneddfau, a defodau cynnwyſedic neu oſodedic yn, neu gan y dywededic lyfr; yn ofer, ac yn ddirym, yn ol, a chwedi gŵyl Genedigaeth S. *Ioan* Fedyddiwr neſaf i ddyfod. A bôd y dywededic lyfr, a threfn y Gwaſanaeth, a gweinidogaeth y Sacramentau, cynneddfau a defodau ynghyd a'r cyfnewidion, a'r angwhanegion a angwhanegwyd ynddo, ac a oſſodwyd drwy yr ordinhâad hon, yn ſefyll, ac yn bôd, yn ol, a chwedi y ddywededic ŵyl Genedigaeth Sanct *Ioan* Fedyddiwr, mewn cyflawn rym a gweithrediad, yn ol dull a gweithrediad yr ordinhâad hon: Er dim ac y ſydd yn y ddywededic ordinhâad o ddirymmiad i'r gwrthwyneb.

A phellach ordeinier gan uchelder y Frenhines, ynghyd a chydſynniad yr Arglwyddi a'r Cyffredin ſydd wedi ymgynnull yn y Parliament preſennol hwn, a chan awdurdod yr unrhyw, fôd pob un, a chwbl o'r Gweinidogion ym mhob Eglwys Gadeiriol, a phlwyfol, neu mewn lle arall o fewn y Deyrnas hon o Loegr, Cymbru, ac ardaloedd yr unrhyw, neu eraill o Arglwyddiaethau y Frenhines, yn ol, a chwedi Gŵyl Genedigaeth Sanct *Ioan* Fedyddiwr neſaf i ddyfod, yn rhwymedic i ddywedyd âc i arfer y Plygain, Goſper, gweinidogaeth Swpper yr Arglwydd, a gwaſanaeth pob un o'r Sacramentau, a'r holl Gyffredin, a chyhoedd weddiau eraill, yn y cyfryw drefn a ffurf ac a adroddir yn y dywededic lyfr, felly wedi ei awdurdodi gan Barliament yn y ddywededic bummed a'r chweched flwyddyn o deyrnaſiad Brenin *Edward* y chweched; gyd-âg un newidiad neu angwhanegiad o ryw Lithiau i'w harfer ar bob Sul yn y flwyddyn, ffurf y Letani wedi ei newidio a'i ddywygio, a dwy ſynhwyrwers yn unic wedi ei angwhanegu wrth roddi y Sacrament i'r Cymmunolion, ac nid arall, neu ymmodd amgen. Ac o bydd i neb rhyw Berſon, Vicar, neu arall pa weinidog bynnac, a ddylei, neu a fydd iddo ganu, neu ddywedyd y weddi gyffredin, a goſſawyd yn y dywededic lyfr, neu weini y Sacramentau, yn ol a chwedi Gwyl Nadalic S. *Ioan* Fedyddi-wr neſaf i ddyfod, wrthod arferu y dywededic weddiau cyffredin, neu weini y Sacramentau, yn y cyfryw Eglwys Gadeiriol, neu Eglwys blwyfol, neu leoedd eraill, ac y dylei efe weini yr unrhyw, yn y cyfrwy ffurf a threfn ac a adroddir, ac a ddatcenir yn y dywededic lyfr, neu o'i wirfodd, neu o anhydynder (gan ſefyll yn hynny) arferu o ryw eraill gynneddfau a defodau, Trefn, ffurf, neu wedd ar weinidogaeth Swpper

yr Arglwydd ar gyhoedd neu yn ddirgel, neu Blygain, Gosper, gwasanaeth y Sacramentau, neu weddiau eraill ar osteg, amgen nâc a adroddir ac a ddatcenir yn y dywededic lyfr (*Gweddi ar osteg yn, a thrwy yr holl Act hon, a ddeallir y weddi sydd i eraill ddyfod iddi i'w gwrando, mewn Eglwysau cyffredin, neu Gapelau dirgel, neu Oratoriau, yr hon a elwyr yn gyffredin Gwasanaeth yr Eglwys*) neu bregethu, datgan, neu lesaru dim oll er distadlu, neu ammerchi y dywededic Lyfr, neu ddim ar y sydd ynddo, neu ryw barth o honaw, a bod o hynny yn gyfreith-lawn wedi ei farnu, yn ol cyfreithiau y Deyrnas hon, trwy barn deuddeng-wr, neu trwy ei gyffes ei hun, neu trwy hynod eglurdeb y weithred, efe a gyll, ac a fforffettia i uchelder y Frenhines, ei hetifeddion, a'i sucsessoriaid, am ei gamwedd cyntaf, budd ei holl renti ysprydawl neu oruchafiadau yn dyfod, neu yn cyfodi yn y flwyddyn nesaf ar ol ei argyoeddi: A bod hefyd i'r neb a argyoedder felly, am yr unrhyw gamwedd, ddioddef carchar dros yspaid chwe mis, a heb mechniau na maynprys. A bôd i'r cyfryw un, ac a argyoedder un-waith am un camwedd herwydd y pethau a grybwyllyd, os byd iddo gwedi ei argyoeddiad cyntaf, drachefn drosseddu, a bôd o hynny yn y ffurf ddywededic yn gyfreith-lawn wedi ei argyoeddi; Yna bôd i'r un-rhyw ddŷn am ei ail gamwedd ddioddef carchar dros yspaid un flwyddyn gyfan, a hefyd bôd ei ddifiddio *Ipso facto.* o'i holl oruchafiadau Ysprydol, A bôd yn gyfreith-lawn i bob Patron, neu roddwr cwbl, a phob un o'r oruchafiadau ysprydol hynny, neu neb un o honynt, bresentio, neu roi yr un rhyw, megis pe byddei y nebun, neu yr neb rhai a drosеddo felly wedi marw. Ac o bydd i neb un, neu i neb rhai yn ol ei argyoeddi ddwywaith yn y ffurf ragddywededic drоseddu yn erbyn neb un o'r rhagbwylledigion y drydedd waith, a bôd o hynny yn y ffurf ragddywededic yn gyfreithlawn wedi ei argyoeddi, yna y neb a drosеddo felly, ac a argyoeder y drydedd waith, a ddifeddir *Ipso facto*, o'i holl oruchafiadau ysprydol, a hefyd gorfod iddo ddioddef carchar tra fyddo byw.

Ac os bydd y neb a drosеddo, ac a argyoedder yn y ffurf ragddywededic, oblegit yr un o'r pethau a grybwyllwyd, heb rent iddo, ac heb ganddo oruchafiadau ysprydol: Yna bôd i'r unrhyw ŵr hwnnw a drosseddo felly, ac a argyoedder, am y trosedd cyntaf, ddioddef carchar tros y flwyddyn gysan nesaf ar ol ei ddywededic argyoeddiad, heb na mechniau na mainpris. Ac os y cyfryw un, heb iddo ddim oruchafiadau ysprydol wedi ei argyoeddiad cyntaf, a drosеdda drachefn mewn dim oblegid y pethau a grybwyllwyd, ac yn y ffurf ddywededic yn gyfreithlawn a argyoedder o hynny, yna bôd i'r cyfryw un hwnnw, am ei ail drosedd ddioddef carchar tra fyddo byw.

Ac e ordeiniwyd, ac a drefnwyd drwy yr awdurdod a ddywedpwyd uchod o bydd i ryw un, neu ryw rai, pwy bynnac font, wedi y dywededic ŵyl o Enedigaeth Ioan Fedyddiwr nesaf i ddyfod, mewn unrhyw chwareyddion, Chwareon, Caniadau, cynghanedd, neu drwy eiriau eraill agored, ddatgan neu ddywedyd dim rhyw beth er distadlu, diystyru a dirmygu yr un rhyw lysr, neu ddim a gynhwysir ynddo, neu neb rhan o honaw, neu drwy lafur agored, gweithred, neu drwy fygythiau agored, gymmell neu beri, neu ryw fodd arall annogi neu gynnal neb Person, Ficar, neu weinidog arall, mewn un Eglwys, Gadeiriol, neu Eglwys blwyfol, neu mewn Capel, neu mewn un lle arall, i ganu, neu i ddywedyd Gweddi gyffredin neu agored, neu Weini un Sacrament, yn amgenach neu mewn gwedd a ffurf amgen, nac a osodwyd yn y dywededic lyfr, neu drwy yr un o'r dywededic foddion, yn anghyfreithlawn rwystro, nen luddias i neb Person, Ficar neu Weinidog arall, mewn un Eglwys Gadeirioll, neu blwyfol, Capel neu mewn un lle arall, i ganu neu ddywedyd Gweddi gyffredin

gyffredin neu agoredd, neu weini y Sacramentau, neu neb o honynt, yn y cyfryw wedd a ffurf ac a grybwyllwyd yn y dywededic lyfr: Yna bôd i bob rhyw un, wedi yn gyfreithlawn ei argyoeddi o hynny, yn y ffurf ddywededic, fforffettio i'r Frenhines ein Goruchel Arglwyddes ei hetifeddion, a'i sucsessoriaid, am y trosedd cyntaf, gan Morc. Ac os bydd i ryw un, neu i ryw rai, a argyoeddwyd un waith am y cyfryw drosedd, drosedddu drachefn yn erbyn neb un o'r troseddion diweddaf a adroddwyd, ac iddynt fôd yn y ffurf ddywededic yn gyfreithlawn wedi eu hargyoeddi. Yna bod i'r un rhyw un felly yn troseddu ac yn argyoeddedic, am yr ail drosedd fforffettio i'n Goruchel Arglwyddes Frenhines, ei hetifeddion, a'i sucsessoriaid bedwar cant o forciau. Ac o bydd i neb, wedi iddo yn y ffurf ddywededic fod ddwywaith yn argyoeddedic o neb trosedd yn perthynu i'r troseddion diweddaf a adroddwyd, drosedddu y drydedd waith, a bôd o hynny; yn y ffurf uchod, yn gyfreithus wedi ei argyoeddi, bôd yna i bob un yn troseddu felly, am ei drydedd drosedd fforffettio i'n Goruchel Arglwyddes Frenhines ei holl dda a chateloedd, a dioddef carchar yn ei fyw, Ac o bydd i ryw un, neu i ryw rai, yr hwn am ei drosedd cyntaf o herwydd y petheu a grybwyllwyd gael ei argyoeddi yn y ffurf ddywededic, na thalo y swm taladwy o rym ei argyoeddiad, yn y cyfryw wedd a ffurf ac y dirper talu yr unrhyw, o fewn chwech wythnos nesaf, yn ol ei argyoeddiad; bôd yna i bob un a argyoedder felly, ac heb dalu yr unrhyw, am y trosedd cyntaf yn lle y swmm dywededic, ddioddef ei garcharu dros yspaid chwe-mis, heb na mechniau na maynpris. Ac o bydd i ryw un, neu i ryw rai yr hwn am yr ail drosedd herwydd y pethau a grybwyllwyd, a argyoedder yn y ffurf ddywededic, na thalo y swmm dywededic, taladwy drwy rym ei argyoeddiad, a'r ordinhâad hon yn y cyfryw wedd a ffurf ag y dylir talu yr un-rhyw o fewn chwech wythnos cyntaf ar ol ei ail argyoeddiad: bôd yna i bob rhyw un felly a argyoeddwyd, ac heb felly dalu yr unrhyw, am yr un-rhyw ail drosedd, yn lle y dywededic swmm, gael dioddef ei garcharu dros yspaid 12. mis, heb na mechniau na maynprys. Ac yn ol a chwedi y ddywededic wyl Natalic S. *Ioan* Fedyddi-wr nesaf i ddyfod, fôd i bawb oll yn gwbl, ac y sydd yn presswylio o fewn y deyrnas, hon, neu le arall o arglwyddiaethau Mawredd y Frenhines yn ddiesceulus, ac yn ffydd-lawn, oddi-eithr bôd escus cyfreithiol a rhesymmol i fôd ymaith, wneuthur eu goreu ar synegu i'w Heglwys blwyf, neu Gapel defodedic, neu o ran rhwystr resymmol rhag hynny, i ryw fan arferedic, lle y byddo Gweddi gyffredin, a chyfryw wasanaeth Duw yn arferedic, yn y cyfryw amser rhwystr, ar bob Sul a dyddiau eraill ordeinedic ac arferedic i'w cadw megis yn wyliau, ac yna, ac yno aros yn drefnus, ac yn bwyllog ar hyd amser y weddi gyffredin, pregethau neu arall Wasanaeth Duw a arferer neu a weiner yno, dan boen cospedigaeth gan Censurau yr Eglwys, a hefyd dan boen, fôd i bob un yn troseddu felly fforffettio am bob cyfryw drosedd ddeuddec ceiniog i'w codi gan wardeiniaid y plwyf, y gwneler y cyfryw drosedd ynddo, i fwyniant y tlodion o'r un-rhyw blwyf, o dda, tiroedd, a thyddynnau y cyfryw drosedd-wr, drwy atafael.

Ac er mwyn iawn gyflawni y pethau hyn, y mae rhagorawl Fawredd y Frenhines, yr Arglwyddi amserol, a'r holl gyffredin cynnulledic yn y Parliament presennol, yn Enw Duw yn ddifrifol yn erchi, ac yn gorchymmyn i'r holl Archescobion, Escobion, ac eraill Ordinariaid ar iddynt ymosod hyd yr eithaf o'i gwybodaeth, ar fôd dyledus a gwir gyflawni y pethau hyn yn gwbl trwy eu holl Escobaethau, a'u Curiau, fel y byddo iddynt atteb ger bron Duw, am gyfryw ddrygau a phlâau, ac y gallo yr holl-gyfoethog Dduw yn gyfiawn boeni ei bobl am ddirmygu ei ddaionus a'i iachus Gyfraith.

Ac er mwyn bod awdurdod yn yr achos hyn, Bydded ym-mhellach ordeinedig gan y ddywededic awdurdod, fod i bawb oll o'r Arch-escobion, Escobion, a phawb eraill o'i swyddogion hwy, yn arferu awdurdod Eglwysic, yn gystal mewn lleoedd gwâg ac anwâg o fewn eu hescobaethau, gael llawn feddiant ac awdurdod gan yr Act hon i addurfio, cospi, a phoeni wrth Censurau yr Eglwys, oll a phob dyn a drosceddant o fewn yr un o'u swyddogaethau, neu o'u hescobiethau hwynt, wedi y dywededic ŵyl Nadalic S. *Ioan* Fedyddiwr nesaf i ddyfod, yn erbyn yr Act hon a'r ordinhaad: Er neb arall gyfraith, ordinhaad, Rhagorfraint braint, neu ragweliad cyn na hyn wedi ei wneuthur neu ei ddioddef i'r gwrthwyneb, yn ddiwrthladd.

Ac fe a ordeiniwyd ac a drefnwyd gan y rhacddywededic awdurdod, bod i bawb oll o'r Iustusiaid Oyer a Determiner, neu a Iustusiaid Assis, gael cwbl feddiant ac awdurdod ym-mhob un o'i hagored, a'i cyffredin Sessiwnau, i ymofyn, gwrando, a therfynu pob rhyw drosfedd a wneler yngwrthwyneb i un pwngc a gynhwysir yn yr Act gyndrychiol hon, o fewn terfynau y Commisiwn a roddir iddynt, a gwneuthur proses i escutio yr unrhyw, megis ag y gallant wneuthur am neb un a enditier ger eu bron hwy am sarhaed neu yn gyfraithlawn argyoeddwyd o hynny.

Profidier yn wastad, ac ordeiner gan yr awdurdod ddywededic, fod i bawb oll o'r Arch escobion, ac Escobion, allu bob amser ac amserau wrth ei ryddid a'i fodd, ymwascu ac ymgyssylltu, gan rym yr Act hon, a'r dywededic Iustusiaid o Oyer a Determiner, neu a'r dywededic Iustisiaid o Assis, ym mhob un o'r dywededic agored a Chyffredin Sessiwnau a gynnalier mewn neb rhyw le o'i Escobaeth, er mwyn ac i ymofyn, gwrando, a therfynu y camweddau dywededic.

Profidier hefyd, ac ordeinier trwy yr awdurdod ragddywededic, bod y llyfrau y fo o'r dywededic wasanaeth, ar gost a siars plwyfolion pob plwyf. ac Eglwysau Cadeiriol, wedi eu darparu a'i caffael cyn y ddywededic ŵyl Natalic, *Ioan* Fedyddi-wr nesaf yn canlyn; a bod i'r holl gyfryw blwyfeu ac Eglwysi Cadeiriol neu leoedd eraill, lle y darparer, ac y caffer y dywededic lyfrau cyn gŵyl Nadalic, Sanct *Ioan* Fedyddiwr, o fewn tair wythnos wedi darpar a chaffael y dywededic lyfrau, ymarfer o'r dywededic wasanaeth a'i fynychu yn ol yr act hon.

Ac ordeinier ym-mhellach wrth yr awdurdod ddywededic, na byddo un amser rhag llaw, rhwystro neb un, neu neb rhai, nac ym-mod arall ei folestu, neu am neb o'r camweddau a gosiwyd uchod, a gommittier neu a wneler rhag llaw, yngwrthwyneb i'r Act hon, oddieithr iddo ef, neu hwynt yn troseddu felly, fod o hynny yn ditiedic yn y Sessiwn gyffredin nesaf, a gynnalier ger bron y cyfryw Iustusiaid o Oyer a Determiner, neu Iustusiad o Assis, yn nesaf yn ol committio y rhyw drosedd yngwrthwyneb i ddull yr Act hon.

Profidier yn wastad, ac ordeinier, a threfner trwy yr awdurdod ragddywededic am gwbl oll o Arglwyddi y Parliament, am y drydedd drosedd a gosiwyd uchod, bod eu treio hwy trwy eu gogyfurdd.

Profidier hefyd, ac ordeinier, a threfner gan yr awdurdod ragddywedidic, fod i Faior Llundain, ac i Faiorau eraill. Bailiaid, a phenswyddogion eraill, a bawb oll o'r dinasoedd, Borwcheu, a Threfi corphoredic o fewn y deyrnas hon. Cymru, a marsoedd yr un rhyw, i'r rhai nid yw Iustusiaid o Assis yn cyrchu yn gyffredin, gaffael cwbl feddiant ac awdurdod trwy rym yr Act hon, i ymofyn, i wrando a therfynu y troseddau a ddywedpwyd uchod, a phob un o honynt bob blwyddyn o fewn pymtheng nhiwrnod wedi Gwyl y Pasc, a Sanct Michael Archangel, yn y cyfryw fodd, a ffurf ag y mae yr Iustusiaid o Assis, ac Oyer a Determiner yn gallu gwneuthur.

Profidier

Profidier yn waſtad, ac ordeinier, a threfner trwy y ragddywededic awdurdod, fod i gwbl, ac i bob un o'r Archeſcobion ac Eſcobion a phob un o'i Canghell-wyr, Commiſſariaid, Archdiaconiaid, ac eraill Ordinariaid, y rhai ſy iddynt wahanredawl ſwyddogaeth Eglwyſic, gael cwbl feddiant ac awdurdod trwy rym yr Act hon, yn gyſtal i ymofyn yn eu Fiſitaſion, Senedau, neu mewn lle arall o fewn eu ſwyddogaeth, ar ryw amſer arall a lle, i gymmeryd cyhuddiadau ac informaſiwnau am oll, a chwbl a goffawyd uchod, a wnaethpwyd, a gommittiwyd neu a berpetratiwyd o fewn terfynau eu ſwyddogaethau preifaſion, ac eraill Cenſurau, a phroſeſſau, yn y cyfryw ffurf ag ymmlaen llaw a arferwyd yn y cyffelyb ddigwyddion gan Eglwyſic gyfreithiau y Frenhines.

Profidier hefyd yn waſtad ac ordeinier, bod i bwy bynnac a droſeddo yn y pethau a grybwyllyd, ac yn gyntaf a dderbynio goſpedigaeth gan yr Ordinari, a thyſtiolaeth ganddo o hynny tan ſêl y dywededic Ordinari, Na byddo am yr un droſedd ei ail argyoeddi ger bron yr Iuſtuſiad. A'r un modd, ac efe wedi derbyn am y dywededic droſedd yn gyntaf goſp gan yr Iuſtuſiaid, ni bydd iddo am yr un troſedd ail derbyn coſp gan yr Ordinari: er dim a gynhwyſit yn yr Act hon i'w wrthwyneb.

Profidier yn waſtad a byd yn ordeinedic, bod cyfryw addurnau yr Eglwys a'r Gwenidogion, i'w cynnal a'u cadw yn arfer, fel yr oedd yn yr Eglwys hon o Loegr drwy awdurdod Parliament yn yr ail flwyddyn o deyrnaſiad Brenin *Edward* y chweched, hyd oni gymmerer trefn arall yn hynny gan awdurdod Mawredd y Frenhines, ynghyd a chyngor ei Comiſſionariaid, goſodedic a awdurdodedic dan ſêl fawr Loegr, am achoſion Eglwyſic, neu ſêl Metropolitan y Deyrnas hon. A hefyd o damwain arferu rhyw ddirmyg neu ammarch yn Defodau a chynneddfau yr Eglwys, gan gamarfer y trefnau a oſodwyd yn y llyfr hwn: bod i Oruchelder y Frenhines, allu trwy gyngor y dywededic Commiſſionariaid, neu 'r Metropolitan, ordeinio, a chyhoeddi y cyfryw anghwaneg Defodau neu gynneddfau ac a fyddo fwyaf er derchafiad gogoniant Duw, adeilad ei Eglwys, a dyledus barch ar ſanctaidd ddirgeledigaethau Criſt, a'i Sacramentau.

Ac ym mhellach ordeinier gan yr awdurdod ragddywededic, fod holl gyfreithiau, ſtatutau, ac ordinhadau, yn y rhai, neu drwy y rhai y mae rhyw fath arall ar waſanaeth, miniſtriad y Sacramentau, neu Gyffredin weddi, wedi eu terfynu, eu cadarnhau, neu eu goſod allan i'w harferu o fewn y Deyrnas hon, neu arall o arglwyddiaethau, neu wledydd y Frenhines, o hyn allan yn llwyr oſer, ac heb ddim grym.

Act am Unffurfiad Gweddiau-public, A Miniſtriad y Sacramentau, a chynneddfau a Ceremoniau eraill: Ac am ſefydlu y ffurf ar wneuthur, Urddo, a Chyſſegru Eſcobion, Offeiriaid a Diaconiaid yn Eglwys Loegr.

XIV. CAROL II.

YN gymmaint a bôd yn y flwyddyn gyntaf i'r ddiweddar Frenhines *Elizabeth* un Unffurfiol Drefn ar waſanaeth a Gweddi Gyffredin, ac Adminiſtriad y Sacramentau, a Chynneddfau, a Ceremoniau yn Eglwys *Loegr*, (gyſſon i Air Duw, ac i arfer y brif Eglwys gynt) gwedi ei chyſeiliaw gan yr Anrhydeddus Eſcobion ac Eglwys-wyr, yr hon a oſodwyd allan mewn un Llyfr, a elwid, *Llyfr Gweddi Gyffreddin; a Miniſtriad y Sacramentau, a Chynneddfau, a Ceremoniau eraill yn Eglwys Loegr*: Ac a orchymmynwyd eu harfer trwy Act o Barliament a gynnalied, yn y ddywededig flwyddyn gyntaf i'r ddywede-

dig ddiweddar Frenhines, yr hon a elwid, *Act am Unffurfiad Gweddi Gyffredin, a Gwasanaeth yn yr Eglwys, a Ministriad y Sacramentau*, tra diddanawl i bawb oll, a chwenychent fyw mewn buchedd Gristianogol, a thra buddiol i Stât y Deyrnas hon, ar yr hon ni thywelltir Trugaredd, Grâs a Bendith yr Holl-alluog Duw, mewn un môdd mor rhwydd ac Ehelaeth, a thrwy weddiau Cyffredin, a dyladwy arfer y Sacramentau, ac aml bregethu yr Efengyl gyda Duwiolder y Gwrandawyr. Ac er hyn ei gyd, y mae etto o fewn amrafael fannau o'r Deyrnas hon liaws mawr o Bobl trwy ddilyn eu Trachwantau a byw heb wybodaeth, a Gwir ofn Duw, ynt o'u gwirfodd a thrwy ymbleidio yn ymattalac yn gwrthod dyfod yw Heglwysau plwyfol ac i fannau cyhoeddi eraill lle yr arferer Gweddi Gyffredin, Ministriad y Sacramentau, a phregethau Gair Duw ar y Suliau, a dyddiau eraill, a ordeiniwyd eu cadw a'u cynnal yn wyliau: Ac o herwydd codi a chynnyrchu llawer anfad Gynddrygedd ac anwastadfod tra bu amseroedd y diweddar anffawdus flinderau, drwy ddirfawr a thramgwyddus sceulusdra Gweinidogion yn y ddywededic Drefn Gwasanaeth, neu Litergi cyhoeddedig, a gorchymmynedig megis y dywededuchod; A llaweroedd a dywyswyd i ymranniadau a Schismau, i fawr adfail ac anair diwylledic Grefydd Eglwys *Loegr*, ac enbydrwydd eirif o eneidiau.

Fel na bo felly rhagllaw, a thuag at sefydlu heddwch yr Eglwys, a darostwng yr anhymerau presennawl a ddigwyddasant arnom drwy ammhwyntyr amseroedd, Bu i Fawrhydi y Brenin (yn ol ei Ddeclarasiwn ar y pummed ar hugain o Fis Hydref, ûn Mîl chwe-chant a thrigain) ganiadhau ei Gommissiwn tan Sêl fawr *Loegr* i amrafael Escobion a Difinyddion eraill, i fwrw golwg o newydd ar y Llyfr Gweddi Gyffredin, ac i baratoi y cyfryw newidiad ac arddodiad a farnent gymmwys i'w cyflwyno. A chwedi hyn, a'r Confocasionau o'r ddwy Dalaith, Caer Gaint a Chaer Efrawc wedi eu gwysio a'u cynnill (ac yn awr yn eistedd) Rhyngodd fôdd i'w Fawrhydi ef awdurdodi a gorchymmyn i Rhaglwiaid y Syneddau hynny, ac i eraill Escobion ac Eglwys-wyr fwrw ail syniad ar y dywedic Lyfr Gweddi Cyffredin, a Llyfr ffurf a Gwêdd urddo a Chyssegru Escobion, Offeiriaid a Diaconiaid, a bod iddynt ar ôl dwys Ystyriaeth anghwanegu a newid ym mhôb un o'r ddau Lyfr y cyfryw bethau fel y gwelent yn gymmwys a Chymhessur, a dwyn a Chyflwyno yr unrhyw yn Ysgrifendedig ger bron ei Fawrhydi ef, o ran cael ymmhellach eu cymeradwyo a'u cadarnhâu ganddo ef.

A chwedi hyn, y Rhaglawiaid, Escobion a'r Eglwys-wyr hynny o'r ddwy Dalaith, ar ôl dwys a Chyflawn fyfyrdod, a fwriasant ddichlyn olwg ar y dywededic Lyfrau, ac a newidiasant ryw bethau a farnent yn gymmwys i'w dodi ynddynt, ac a anghwanegasant ymbell weddi at y dywededig Lyfr Gweddi Gyffredin, i'w harfer ar ryw briodol achlysur a ddigwyddei, ac a gyflwynasant yr unrhyw yn Ysgrifennedig ger bron ei Fawrhydi ef, mewn un Llyfr, a gyfenwir, *Llyfr Gweddi Gyffredin a Ministriad y Sacramentau, ac eraill Gynneddfau a Ceremoniau yr Eglwys, yn ol arfer Eglwys* Loegr, *ynghyd a'r Psalwyr, neu Psalmau Dafydd, wedi eu nodi megis y maent hwy i'w canu, neu i'w dywedyd mewn Eglwysau, a'r ffurf a'r modd y gwneir, yr Urddir, ac y Cyssegrir Escobion, Offeiriaid a Diaconiaid*: Yr hyn ôll pan ystyriasai Grâs y Brenin yn ddyledus, a fu gymmeradwy a bodlawn ganddo, ac a orchymmynodd at y Parliament presennol y ddywededig Lyfr Gweddi Gyffredin, a ffurf Urddiad a Chyssegriad Escobion Offeiriaid a Diaconiaid, gyda'r newidiadau ac Anghwanegion a wnauthwyd ac a Bresentiwyd i'w Fawrhydi gan y dywededig Seneddau i fôdd yr Unig Lyfr a Bwyntiei i'w arfer gan bawb a Finistriant ymmhôb Eglwys Gadeiriawl a Cholegawl, ac ymhob Cappel, ac ymmhôb Cappel classau ac Awlau o'r

ddwy

ddwy Uwniferfiti, ac ynghlaffau *Eton* a *Chaer-wynt*, ac ymmhôb Eglwys Blwyfol a Chappel o fewn Teyrnas *Loegr*, Arglwyddiaeth Cymbru, a Thref *Berwick* ar *Twed*, a chan bawb a wnant, neu y Gyffegrant Efcobion Offeiriaid neu Ddiaconiaid, o fewn neb un o'r dywededig Leoedd, tan y cyfryw gyfraith a phoen a farno Dau-Dy y Parliament yn gymmwys. Ac o herwydd nad oes dim fuddiolach tuag at fefydlu heddwch y Nafiwn hon (yr hyn a ddymuna pôb Dyn Dà) nac i barch ein Crefydd, a'i hamlhaad, na Chydundeb Cyffredinawl yngwafanaeth Public yr Hollalluog Dduw, Ac fel y gallo pôb Dyn o fewn y Deyrnas wybod yn ficer y Rheol, yr hon y Dylei, ei dilyn yn y Gwafanaeth Public, a Miniftriad y Sacramentau, a Chynneddfau a Seremoniau eraill Eglwys Loegr, a'r môdd a Chan bwy y (gwneir ac y) dylid Gwneuthur, Urddo a Chyffegru Efcobion, Offeiriaid a Diaconiaid;

Enactier gan odidoccaf fawrhydi y Brenin, trwy Gyngor a chyda chydfynniad yr Arglwyddi Yfprydol a Llygawl, a'r Cyffredin ymgynnulledig yn y Parliament prefennol, a thrwy Awdurdod yr unrhyw, Bod yr holl Weinidogion Eglwyfig a phôb un o honynt ym-mhob Eglwys, neu Gappel Gadeiriol a Chlaffawl, a Phlwyfol, ac ym-mhob Cappel, a phob lle Gwafanaeth Public arall o fewn Teyrnas Loegr, Arglwyddiaeth Cymbru a Thref Berwic ar Twêd, yn Rhwymedig i ddywedyd ac arfer y weddi Foreuol, y Weddi Brydhawnol, Gweinidogaeth a Miniftriad y Ddau Sacrament, a phob Gwafanaeth arall Public a Chyffredin yn y cyfryw Drefn a ffurf a grybwyllir yn y dywededig Lyfr, Arddodedig a Chyffylltedig â'r Act breffennol, ac a elwir, *Llyfr Gweddi Gyffredin, a Miniftriad y Sacramentau a Chynneddfau a Seremoniau eraill yr Eglwys, yn ol arfer Eglwys Loegr, gyda 'r Pfalwyr neu Pfalmau Dafydd wedi eu nodi megis ag y maent hwy i'w canu, neu i'w dywedyd yn yr Eglwyfau; a'r ffurf a'r modd y Gwneir, yr Urddir, ac y Cyffegrir Efcobion Offeiriaid a Diaconiaid*; A bod darllain yn gyhoedd ac ar ofteg, y Gweddiau Boreuol a Phrydnhawnol a gynnhwyfir ynddo, ar bob dydd yr Arglwydd, ac ar bob dydd arall ac achlyfur, ac ar bob pryd pwyntiedig ynddo gan bob Gweinidog neu Guwrat ym-mhob Eglwys, Cappel, a phob rhyw le Gwafanaeth Public, o fewn y Deyrnas hon o Loegr a'r lleoedd dywededig.

Ac er mwyn cyflym gyflawniad yr Unffurfiad ar Public Wafanaeth Duw (y fydd mor ddeifyfiedig) ymmhellach Enacter trwy'r Awdurdod Rhagddywededig, fod i bob Parfon, Ficcar, a phob rhyw Weinidog pwybynnac y fydd yr awr hon yn Dal ac yn mwynhau un Rhent neu Bromofiwn o fewn Teyrnas Loegr a'r Lleoedd Rhagddywededig, Ddarllain yn gyhoeddawl, yn bublic ac ar ofteg yn yr Eglwys, Cappel, neu le Gwafanaeth Public yn perthyn i'w Rent neu Bromofiwn, ar ryw ddydd yr Arglwydd o flaen Gwyl Sanct *Bartholomeus* yr hwn y fydd ym-mlwyddyn ein Harglwydd Dduw, Mil, a Chwe-chant, a dwy a Thri ugain, y Weddi Foreuol a Phrydnhawnol, bwyntiedig i'w ddarllain, ac yn ol y dywededig Lyfr Gweddi Gyffredin ar yr amferoedd pwyntiedig ynddo. A bod iddo ar ol eu darllain felly yn gyhoedd ac ar ofteg, Ddeclario yngwydd y Gynnulleidfa ymgynnulledig yno, ei ddiffuant gydfyniad, a Chymmodlonedd i arferu pob pêth cynnwyfedig a gorchymmynedig yn y dywededig Lyfr, yn y geiriau hyn ac nid eraill.

YDD wyf i A. B. *yn declario ymma fy niffuant Gyd-fynniad a Chymmodlonedd i'r pethau oll ac i bob peth cynnwyfedig a gorchymmynedig yn, a Chan y Llyfr a elwir*, Llyfr Gweddi-Gyffredin, a Miniftriad y Sacramentau, ac eraill Gynneddfau a Seremoniau yr Eglwys, yn ol arfer Eglwys Loegr; gyda'r Pfalwyr neu Pfalmau Dafydd, wedi eu nodi i'w canu neu i'w dywedyd yn yr Eglwyfau a'r ffurf neu fôdd y Gwneir, yr Urddir, ac y Cyffegrir Efcobion, Offeiriaid a Diaconiaid.

A bod i bob Rhyw un, a esceuluso neu a wrthodo wneuthur hyn o fewn y Rhagddywededig amser (oddieithr bod rhwystr cyfreithlawn yngolwg a synniad yr Ordinari o'r lle) neu (o's y cyfryw rwystr a ddigwydd) o fewn un Mis ar ol symmud y cyfryw rwystr, i ddifuddio (*Ipso facto*) o'i holl Bromosiwnau Ysprydol, A bôd yn gyfreithlawn o hynny allan, i bob Patron a Donor y cwbl, a phob un o'r dywededig Bromosiwnau Ysprydol yn ôl Hawl a Thitl pob un, Bresentio a Gorchymmyn i'r unrhyw megis pe bai, yr hwn, neu y rhai a gamweddant neu a esceulusasant hynny, wedi marw.

Ac Enactier ymmhellach gan yr Awdurdod ddywededig, fod i bob un yr hwn o hyn allan a bresentiir, neu a gyfleir neu a ddodir mewn nêb rhyw Rent Eglwysig, neu Bromosiwn, o fewn Teyrnas Loegr a'r Lleoedd Rhagddywededig, Ddarllain yn gyhoedd, ac ar osteg, yn yr Eglwys, Cappel, neu le Gwasanaeth Public yn perthyn i'w ddywededig Rent neu Bromosiwn, ar ryw ddydd yr Arglwydd o fewn y Ddau fis nesaf ar ol y byddo feddiannol ar y dywededig Rent Eglwysic, neu Bromosiwn, y Gweddiau Boreuol a Phrydnhawnol pwyntiedig i'w darllain yn y, ac yn ol y dywededig Lyfr Gweddi Cyffredin, ar yr amseroedd pwyntiedig ynddo: Gwedi eu darllain felly, ddeclario yn gyhoedd ac ar osteg ger bron y Gynnulleidfa cyd-gyfylltedig yno, ei ddiffuant Gyd-lynniad ac ymgymmodlonedd i arferu'r holl bethau a gynhwysir ac a orchymmynnir yndio yn ol y Llyfr Rhagbwyntiedig: A bod i bawb ac i bob un a esceuluso (oddieithr bod rhwystr Cyfreithlawn yngolwg a barn yr Ordinari o'r fan) neu a wrthodo wneuthur hyn o fewn yr amser rhagddywededig, neu (o's digwydd y cyfryw rwystr) o fewn un Mis ar ol symmud y cyfryw rwystr i ddifuddio (*Ipso facto*) o'i holl Renti Eglwysic a'i Bromosiwnau dywededig: A bod yn Gyfreithlawn o hynny allan i bob Patron a Donor, oll a phob un o'r dywededig Renti Eglwysic a Phromosiwnau neu ryw un o honynt (fel y bo hawl a Theitl pob un) Bresentio a Chyfleu i'r unrhyw megis pe bai yr hwn neu y rhain a gamweddant neu a esceulusasant felly, wedi marw.

Ac Enactier ymmhellach trwy'r Awdurdod Rhagddywededig, Am bob Lleoedd lle bo'r Eglwyswr Priodol o ryw Barsonoliaeth neu Ficcariaeth neu Rent a Chuwr yn preswylio ar ei Rent, ac yn cadw Cuwrat dano, Rhaid yw i'r Incymbent ei hun (oni bydd Rhwystr Cyfreithlawn ymmarn Ordinari y fan) ddarllain yn Bublic ac ar osteg un-waith (o leiaf) bob Mis, y Gweddiau Cyffredin a'r Gwasanaeth gorchymmynnedig, yn, a thrwy y Llyfr dywededig, ac (o bydd cyfraid) finistrio pob un o'r Ddau Sacrament, ac eraill Cynneddfau 'r Eglwys Blwyf, neu Gappel a berthyn i'r unrhyw Barsonoliaeth Ficcariaeth neu Benefit, yn y cyfryw ddull, modd a ffurf ag a bwyntir wrth y Llyfr dywededig tan boen colli Swm pum pynt am bob camwedd i rhed y Tlodion o'r Plwyf, pan y Conficter ef trwy ei Gyffesiad ei hun neu trwy Brofedigaeth dau Dyst Credadwy ar eu Llw ger bron dau Iustus o heddwch o'r Sir, y Ddinas neu Dref Gorphorol lle gwneler y Camwedd (yr hwn Lw y mae yr Act hon yn Awdurdodi yr Iustusiaid dywededig i'w finistrio) Ac yn nessyg taledigaeth cyn pen dêg-niwrnod, i'w godi trwy attafael a gwerthu Dâ a Chattelau y Trosedd-wr, drwy warrant y dywededig Iustusiaid gan Wardeiniaid yr Eglwys neu Olygwyr Tlodion y Plwyf dywededig, gan adferu a fo tros ben i'r perchennog.

Ac Enactier ymmhellach, a thrwy 'r Awdurdod Rhagddywededig, gorchymmynnir i bob Deon, Canon a Phrebendari pob Eglwys Gadeiriawl neu Golasawl, a phob Meistr, a phen Brodyr, Capplan a Thiwtor ac ym hob Clâs, Awl, yscol, neu Elusendy a phob Proffessor Public a Darllenwr ymhob un o'r Ddwy Unifersi ac ymmhob Colâs mewn man arall a phob Parson, Ficcar Lecturwr, a ph

un arall mewn Urddau Cyssegrol, a phob Meistr Yscol, yn cadw Yscol, Public neu Breifat, a phob un yn dyscu ac yn Athrawu neb ryw Ieuengtyd mewn un Ty neu Deulu Preifat, megis Tiwtor neu Feistr-yscol, yr hwn ar y dydd cyntaf o fai a fydd ym-mlwyddyn ein Harglwydd Dduw, Mil, Chwe-chant a dwy a thri-ugain, neu a fyddo ryw amser yn ol hynny Incymbent neu Feddiannol o neb ryw Ddeoniaeth, Canoniaeth, Prebend, Meistryddiaeth, Pennaethyddiaeth, Brodoriaeth lle Proffessor neu ddarlleniwr, Parsonoliaeth, Ficcariaeth neu ryw oruchafiaeth Eglwysic, neu Bromosiwn arall, neu ar un lle Cuwrat, Lecturwr, Yscol, neu a ddysco, neu a Athrawiaetho neb ryw Ieuenctyd, mal Tiwtor neu Feistr-yscol, Roddi ei Law wrth y Declarasiwn neu gydnabod isod, a hyn cyn dydd Gwyl Sanct *Bartholomeus* a fyddo ym-Mlwyddyn ein Harglwydd, Mil, Chwechant a dwy a Thri-ugain, neu ar, neu o flaen ei admissiwn i fod yn Incymbent, neu i gael meddiant ar neb ryw Bromosiwn a grybwyllir uchod.

Ydd wyf i, A. B. yn declario nad yw Gyfreithlawn ar lw na rhith. yn y byd, cyfodi Arfau yn erbyn y Brenin, a bod yn ffiaidd gennif yr ymmadrodd Bradus hwnnw, am godi Arfau trwy ei Awdurdod ef yn ei erbyn ef ei hun; neu yn erbyn y cyfryw rai a Awdurdodir ganddo, ac y Cwbl-ddilynaf Liturgi Eglwys Loegr, megis y mae yn osodedig y pryd hyn trwy gyfraith: Ac ydd wyf yn Declario fy mod yn dal nad oes dim rhwym arnafi, nac ar neb arall oddiwrth y Llw a elwir yn Gyffredin Y Solemn Lêg a Chyfunant *i argeisio neb ryw gyfnewid neu ailiad llywodraeth yn yr Eglwys nac yn y Stât, ac mai llw anghyfreithlawn ydoedd yr unrhyw, a'r cyfryw a gymmhellwyd ar Ddeiliaid y Deyrnas, yn gwrthwyneb i adnabyddus gyfreithiau a Breintiau y Deyrnas hon.*

A phob un o'r dywededig Feistriaid, ac eraill Bennau Brodorion, Caplanniaid, a Thuwtoriaid arwen ym-mhob Clâs, Awl, neu ymmhob Clâs Awl neu Dy-Ddysc, a phob proffessydd a Darllennydd Public o fewn un o'r ddwy Uniferfiti, a ddyd ei Law wrth y dywededig Ddeclarasiwn a Chyd nabod-lythyr ger bron y Rhag Ganghellwr o'r ddwy lyw Uniferfiti, a fo y pryd hwnnw, neu ger bron ei ddepuwti ef a phob un arall a orchymmynnir sybscrebio y Declarasiwn a'r Cydnabod-lythyr uchod, a ddyd ei law wrtho ger bron ei Arch-Escob, Escob, neu Ordinari yr Escobaeth, tan boen bod i bwy un bynnac o'r Rhagddywededig Ddynion na ddodo ei Enw wrth y Cyfryw sybscripsiwn golli a fforffetio ei Ddeoniaeth, Canoniaeth, Prebendiaeth, Meistrioliaeth, Pennaethiaeth, Brodoriaeth, Proffessoriaeth, Darllennyddiaeth, Parsonoliaeth, Ficcariaeth Goruwchafiaeth neu Bromosiwn Eglwysic, Cuwradiaeth, Lecturwr, ac Yscol, a bod o hono yn llwyr-anolo a difreirner ef yn Ebrwydd o'r unrhyw; a bydded pob rhyw un Ddeoniaeth, Canoniaeth, Prebendiaeth, Meistrioliaeth Pennaethyddiaeth, Brodoriaeth, Proffessoriaeth, Darllennyddiaeth, Parsonoliaeth, Ficcariaeth, Goruwchafiaeth neu Bromosiwn Eglwysic, Cuwradiaeth, Lecturwr, ac yscol yn wag, megis pe bai yr hwn na sybscreibiodd, wedi marw a threngu.

Ac o's bydd i neb un Meistr-Yscol na neb arall yn dyscu neu Athrawiaethu ieuenctyd mewn rhyw Dy neu Deulu Preifat, megis Tiwtor neu Feistr Yscol, cyn caffael Lleisens gan ei Arch Escob, Escob, neu Ordinari yr Escobaeth, yn ol [illegible] Statuwtau y Deyrnas hon [illegible] Lleisens, [illegible] rhaid iddo dalu [illegible] Swllt) [illegible] wneuthur [illegible] fryw [illegible] Cydnabod [illegible] megis y [illegible] Bid i bob [illegible] arall yn dysc[illegible] megis uchod [illegible]

[illegible] aeth [illegible] mewn [illegible]

Ac [illegible]

A bod i bob Rhyw un, a esceulu-so neu a wrthodo wneuthur hyn o fewn y Rhagddywededig amser (oddieithr bod rhwystr cyfreithlawn yngolwg a fynniad yr Ordinari o'r lle) neu (o's y cyfryw rwystr a ddigwydd) o fewn un Mis ar ol fymmud y cyfryw rwystr, i ddifuddio (*Ipso facto*) o'i holl Bromosiwnau Yspry-dol, A bod yn gyfreithlawn o hynny allan, i bob Patron a Donor y cwbl, a phob un o'r dywededig Bromosiwnau Ysprydol yn ol Hawl a Thitl pob un, Brefentio a Gorchymmyn i'r unrhyw megis pe bai, yr hwn, neu y rhai a gamweddant neu a esceulusasant hynny, wedi marw.

Ac Enactier ymmhellach gan yr Awdurdod ddywededig, fod i bob un yr hwn o hyn allan a brefentiir, neu a gyfleir neu a ddodir mewn nêb rhyw Rent Eglwysig, neu Bromosiwn, o fewn Teyrnas Loegr a'r Lleoedd Rhagddywededig, Ddarllain yn gyhoedd, ac ar osteg, yn yr Eglwys, Cappel, neu le Gwasanaeth Public yn perthyn i'w ddywededig Rent neu Bromosiwn, ar ryw ddydd yr Arglwydd o fewn y Ddau fis nesaf ar ol y byddo feddiannol ar y dywededig Rent Eglwysic, neu Bromosiwn, y Gweddiau Boreuol a Phrydnhawnol pwyntiedig i'w darllain yn y, ac yn ol y dywededig Lyfr Gweddi Cyffredin, ar yr amser ydd pwyntiedig ynddo: Gwedi eu darllain felly, ddeclario yn gyhoedd ac ar osteg ger bron y Gynnulleidfa cyd gyfsylltedig yno, ei ddiffuant Gyduniad ac ymgymmodlonedd i arferu'r holl bethau a gynnwysir ac a orchymmynnir ynddo yn ol y Llyfr Rhagbwyntiedig: A bod i bawb ac i bob un a esceuluso (oddieithr bod rhwystr Cyfreithlawn yngolwg a barn yr Ordinari o'r fan) neu a wrthodo wneuthur hyn o fewn yr amser rhagddywededig, neu (o's digwydd y cyfryw rwystr) o fewn un Mis ar ol fymmud y cyfryw rwystr i ddifuddio (*Ipso facto*) o'i holl Renti Eglwysic a'i Bromosiwnau dywededig: A bod yn Gyfreithlawn o hynny allan i bob Patron a Donor, oll a phob un o'r dywededig Renti Eglwysic a Bromosiwnau neu ryw un o honynt (fel y bo hawl a Theitl pob un) Brefentio a Chyflen i'r unrhyw megis pe bai yr hwn neu y rhai a gamweddant neu a esceulusasant felly, wedi marw.

Ac Enactier ymmhellach trwy'r Awdurdod Rhagddywededig, Am bob Lleoedd lle bo'r Eglwyswr Pri-edol o ryw Barsonoliaeth neu Ficcariaeth neu Rent a Chuwr yn preswylio ar ei Rent, ac yn cadw Cuwrat dano, Rhaid yw i'r Incymbent ei hun (oni bydd Rhwystr Cyfreithlawn yn marn Ordinari y fan) ddarllain yn Bublic ac ar osteg un-waith (o leiaf) bob Mis, y Gweddiau Cyffredin a'r Gwasanaeth gorchymmynnedig, yn, a thrwy y Llyfr dywededig, ac (o bydd cyfraid) finistrio pob un o'r Ddau Sacrament, ac eraill Cynneddfau 'r Eglwys Blwyf, neu Gappel a berthyn i'r unrhyw Barsonoliaeth Ficcariaeth neu Benefis, yn y cyfryw ddull, modd a threfn a bwyntir wrth y Llyfr dywededig tan boen colli Swm punt pynt am bob camwedd i rodd y Tlodion o'r Plwyf, pan y Conficter ef trwy ei Gyffesiad ei hun neu trwy Brofedigaeth dau Dyst Credadwy ar eu Llw ger bron dau Ustus o heddwch o'r Sir, y Ddinas, neu Dref Gorphorol lle gwneler y Camwedd (yr hwn Lw y mae yr Act hon yn Awdurdodi yr Ustusiaid dywededig i'w finistrio) Ac yn nefyg taledigaeth cyn pen dêg-niwrnod, i'w godi trwy attafael a gwerthu Dâ a Chattelau y Trosedd-wr, drwy warrant y dywededig Ustusiaid gan Wardeiniaid yr Eglwys neu Olygwyr Tlodion y Plwyf dywededig, gan adferu a fo tros ben i'r perchennog.

Ac Enactier ymmhellach, a thrwy 'r Awdurdod Rhagddywededig, gorchymmynnir i bob Deon, Canon a Phrebendari pob Eglwys Gadeiriaw neu Golasawl, a phob Meistr, a phen Brodyr, Capplan a Thiwtor ac ym hob Clâs, Awl, yscol, neu Elusendy a phob Proffessor Public a Darllenwr ymhob un o'r Ddwy Uniferfiti ac ymmhob Colês mewn man arall, a phob Parson, Ficcar Lecturwr, a ph[illegible]

un arall mewn Urddau Cyssegrol, a phob Meistr Yscol, yn cadw Yscol, Public neu Breifat, a phob un yn dyscu ac yn Athrawu neb ryw ieuengtyd mewn un Ty neu Deulu Preifat, megis Tiwtor neu Feistr-yscol, yr hwn ar y dydd cyntaf o fai a fydd ym-mlwyddyn ein Harglwydd Dduw, Mil, Chwe-chant a dwy a thri-ugain, neu a fyddo ryw amser yn ol hynny Incumbent neu Feddiannol o neb ryw Ddeoniaeth, Canoniaeth, Prebend, Meistryddiaeth, Pennaethyddiaeth, Brodoriaeth lle Proffessor neu ddarllenydd, Parsonoliaeth, Ficcariaeth neu ryw oruchafiaeth Eglwysig, neu Bromoswn arall, neu ar un lle Cuwrat, Lecturwr, Yscol, neu a ddysco, neu a [illegible] tio neb ryw ieuenctyd, mal [illegible] neu Feistr-yscol, Rodded ei Law wrth y Declarasiwn neu [illegible] ifod, a hyn cyn [illegible] ddydd Gwyl [illegible] [illegible] a fyddo ym-Mlwyddyn ein Harglwydd, Mil, Chwechant a dwy a Thri-ugain, neu ar, neu o flaen ei [illegible]admissiwn i fod yn Incymbent, neu i gael meddiant ar neb ryw Bromoswn a gryb[illegible] uchod.

Y [illegible], A. B. [illegible] ydd yw [illegible] yn y [illegible] Brenin, a [illegible] Awdurdod ef yn ei [illegible] neu yn [illegible] ganddo, a'r y Cymhelldilynol Eglwys Loegr, megis y mae [illegible] y pryd hyn trwy gyfraith: Ac [illegible] yn Declario fy mod yn dal nad [illegible] arnaf, nac ar neb arall [illegible] y Llw a elwir yn Gyffredin Y Sole nn Lêg a Chyfammant [illegible] newid neu ei alluad llywodraeth [illegible] yn y Stat, ac mai llw [illegible] a [illegible] gyfraith [illegible] Deddfau [illegible] y Deyrnas [illegible] i adnabydd [illegible] gyfreithiau a Breiniau y Deyrnas hon.

A phob un o'r dywededig Feistriaid, ac eraill Bennau Brodorion, Capplanniaid, a Thuwtoriaid arwen ymmhob Clâs, Awl, neu ymmhob Clâs Awl neu Dy-Ddysc, a phob professydd a Darllennydd Public o fewn un o'r ddwy Uniferfiti, a ddyd ei Law wrth y dywededig Ddeclarasiwn a Chyd nabod-lythyr ger bron y Rhag Garghellwr o'r ddwy-lyw Uniferfiti, a fo y pryd hwnnw neu ger bron ei ddepuwti ef a phob un arall a orchymmynnir fybscribio y Declarasiwn a'r Cydnabod-lythyr uchod, a ddyd ei law wrtho ger bron ei Arch-Escob, Escob, neu Ordinari yr Escobaeth, tan boen bod i bwy un bynnac o'r Rhagddywededig Ddynion na ddodo ei Law wrth y Cyfryw fybscripsiwn golli a fforffetio ei Ddeoniaeth, Canoniaeth, Prebendiaeth, Meistrioliaeth, Pennaethiaeth, Brodoriaeth, Proffessoriaeth, Darllennyddiaeth, Parsonoliaeth, Ficcariaeth Goruwchafiaeth neu Bromoswn Eglwysig, Cuwradiaeth, Lecturwr, neu Yscol, a bod o hono yn llwyr-anaddas a dinacner efyn Ebrwydd o'r unrhyw, a bydded pob rhyw yn Ddeoniaeth, Canoniaeth, Prebendiaeth, Meistriolaeth Pennaethyddiaeth, Brodoriaeth, Proffessoriaeth, Darllennyddiaeth, Parsonoliaeth, Ficcariaeth, Goruwchafiaeth neu Bromoswn Eglwysig, Cuwradiaeth, Lecturwr, ac yscol yn wâg, megis pe buasei yr hwn na fybscreibiodd, wedi marw a threngu.

Ac o's bydd i neb un Meistr-Yscol na neb arall yn dyscu neu Athrawiaeth [illegible] ieuenctyd mewn rhyw Dy, neu Deulu Preifat, megis Tiwtor neu Feistr Yscol, cyn caffael Leifens gan ei Arch Escob, Escob, neu Ordinari yr Escobaeth, yn ol cyfreithiau a Statuwtau y Deyrnas hon (am yr hon Leifens, nid rhaid iddo dalu uwchlaw Swllt) a Chyn iddo wneuthur y cyfryw subscribsion a Chydnabod-lythyr megis y Rhagddywededig, [illegible] Bid i bob cyfryw Feistr yscol neu arall yn dyscu, neu yn Athrawiaethu megis uchod, [illegible] Mis am y [illegible] mechniaeth [illegible] all, neu arall [illegible] Dri Mis o [illegible] aeth [illegible] mewn [illegible]

Ac wedi y [illegible]

ſon Ficcar, Cuwrat, a Lecturydd y cyfryw ſubſcribſiwn rhaid iddo ddirprwyo ſertifficat dan law a ſêl ei Arch-Eſcob, Eſcob, neu Ordinari y Deioſes (hwythau a Ordeinier drwy hyn, ac a Orchymmynnir i wneuthur a rhoddi yr unrhyw i'r neb a'i gofynno) a rhaid iddo ei ddarllain yn gyhoedd ac ar oſteg, ynghyd a'r Declaraſiwn neu Gydnabod Lythyr uchod, ar ryw Ddydd yr Arglwydd o fewn Tri Mis neſaf, o fewn ei Eglwys Blwyf, y bo yn Gweini ynddi o flaen y Gynnulleidfa ymgynnulledig yno ar Bryd Gwaſanaeth Duw, Tan boen bod i bob un na wnelo hynny golli y cyfryw ei Barſonoliaeth, Ficcariaeth neu Rent, Cuwradiaeth neu Lecturiaeth yn llwyr anolo, ac a'i ddifeddiennir yn ddiannod o'r unrhyw; A bod y cyfryw Barſonoliaeth, Ficcariaeth neu Rent, Cuwradiaeth neu Lecturiaeth yn wâg, megis pe bai efe wedi trengu.

Profeidier yn oeſtad ado heibio ar ol y pummed dydd ar hugain o Fawrth a fydd yn oedran ein Harglwydd Dduw, Mil, Chwechant, a dwy a phedwar-ugain, yn y declaraſiwn neu Gydnabod lythyr uchod, a ddylid ei ſubſcreibio a'i ddarllain felly, y geirau hyn yn *canlyn.*

A*C ydwyf yn declario fy mod yn dal nad oes dim Rhwymedigaeth arnaf i nac ar neb arall oddiwrth y llw a elwir yn gyffredin,* Y Solemn Leg a Chyfenant *i argeiſio neb rhyw ei nyddliaeth, neu gyfnewid Llywodraeth yn yr Eglwys, nac yn y Stât : Ac mai llw anghyfreithlawn ydoedd yr unrhyw, a'r cyfryw a gafodd ei gymmhellwyd ar ddeiliaid y frenhiniaeth hon, yngwrthwyneb i gyfreithiau a rhyddid y Deyrnas hon.*

Fel na bo neb un o'r rhai rhagddywededig yn rhwym o hynny allan i ſubſcreibio neu ddarllain y rhan honno o'r Declaraſiwn neu Gydnabod-Lythr uchod.

Profeidier yn oeſtad a Bid Actiedig, na bo i neb ar ol Gwyl S. *Bartholomeus* yr hwn a fydd ym-mlwyddyn oedran ein Harglwydd, Mil, Chwe-chant, a dwy, a thri-ugain, yr hwn y ſydd yr awr hon Incymbent, cyn mwynhau Parſonoliaeth, Ficcariaeth neu Rent, ac nad yw eusys mewn Urddau Sanctol, drwy Urddied Eſcob, feddu, dal, neu fwynhau y cyfryw Barſonoliaeth, Ficcariaeth, Rhent a Chuwr, neu Bromoſiwn Eglwyſig arall o fewn Teyrnas Loegr, neu Arglwyddiaeth *Cymbru,* neu Dref *Berwic* ar *Dwed,* eithr efe a lwyr ddi-ſwyddir ac a ddifuddir yn ddiannod o'r unrhyw, a'i holl Bromoſiwnau Eglwyſic a fyddant weigion un modd a phe bai efe wedi trengu a marw.

Ac Enactier ymmhellach drwy'r Awdurdod rhagddywededig, na allo neb pwy bynnac fyddo, o hynny allan gael ei ddwyn i neb rhyw Barſonoliaeth, Ficcariaeth, Rhent, neu Bromoſiwn, neu Oruchafiaeth Eglwyſig arall beth-bynnac: Ac na feiddied neb Gyſſegru a Miniſtrio y Sacrament Bendigedig, hyd pan Urdder ef yn Offeiriad yn ol y fflurf a'r môdd pwyntiedig yn y Llyfr dywededig, oddieithr ei fôd o'r blaen wedi ei wneuthur yn Offeiriad drwy Urddiad Eſcob, tan boen fforffettio am bob Broſedd ſwm Cant punt, (y naill hanner i Fawredd y Brenin, a'r hanner arall i'w rannu yn union rhwng Tlodion y Plwyf, lle gwneler y Troſedd. A phwy bynnac un neu ychwaneg a holo am yr unrhyw drwy Gwyn, Dyled, Bil, neu Infforfmaſiwn yn un o Lyſoedd Record Grâs y Brenhin, yn yr hwn ni Chaniadheir nac aſſwyn, na nawdd nac ymwyſtlad Cyfraith, A chael ei ddifreinio mal na allo ei gymeryd na'i dderbyn i Urdd Offeiriad dros dymp un flwyddyn gyfan neſaf yn canlyn.

Profeidier na chyrrhaeddo y Poenau yn yr Act ymma, i Alltudion a Dieithriaid o Eglwyſau y Refformaſiwn tramôr, cynnifer a ydynt, neu a fyddant Gymeredic gan ein Harglwydd Frenin, ei Etifeddion a'i Syceſſoriaid yn Lloegr.

Profeidier yn oeſtad na Thyſo Teitl i neb i orchymmyn neu i Breſentio trwy Laps ar un gweili neu ddifwyniant *ipſo facto,* drwy Rym y Statuwt ymma, namyn yn nher yn chwe mîs ar ol derbyn o'r Patron

rybudd

rybudd o'r cyfryw weili neu ddifwyniant oddiwrth yr Ordinari, neu ar ol darllain yn gyhoedd y cyfryw Farn Difwyniant yn Eglwys Biwyf y Rhent, Parfonoliaeth, neu Ficcariaeth a wneler yn wâg, neu y ddifwynheir yr Incymbent o honi drwy Rym yr Act Brefennol.

Ac Enactier ymmhellach drwy'r Awdurdod rhagddywededig na arferer un ffurf neu Drefn Gweddiau Cyffredin, Miniftriad y Sacramentau, Cynneddfau, neu Seremoniau, yn gyhoedd mewn un Eglwys, Cappel, neu le Public arall o fewn un Colâs neu Awl o fewn yr un o'r Ddwy Uniferfiti, neu Golafau *Weftminfter*, *Caerwynt* ac *Eaton*, nag o fewn un o honynt, amgen nag a Ordeinier ac a appwyntier eu harferu drwy'r Llyfr dywededig. A bod i bob Llywodraethwr neu Ben Prefennawl ar bob Colas neu awl yn y Ddwy Uniferfiti, ac ar Golafau *Weftminfter*, *Caerwynt* ac *Eaton* o fewn un Mis ar ôl Gwyl S. *Bartholomeus*, a fydd ym-mlwyddyn oedran ein Harglwydd, Mil, Chwechant, a Dwy a Thri-ugain: Ac i bôb Llywodraethwr a phen o bob un o'r Colafau ac Awlau dywededig a ddewifir, neu a appwyntir rhagllaw o fewn un mis nefaf ar ol ei Eleciwn, neu Golafiwn, neu Admiffiwn i'r unrhyw Lywodraeth neu Bennaethyddiaeth, fubfcreibio yn Bublic ac yn gyhoedd o fewn yr Eglwys, Cappel, neu le Public arall o'r unrhyw Golâs neu Awl, ac yngwydd y Brodorion a'r Yfcolheigion o'r unrhyw, neu'r nifer mwyaf o honynt a fo trigiannol yno y pryd hwnnw, Subfcreibio i'r namyn un deugain Articlau y ffydd, a Grybwyllir yn y Statuwt a wnaethpwyd yn y drydydd flwyddyn ar ddeg o Deyrnaffiad y ddiweddar Frenhines *Elizabeth*, ac i'r Llyfr dywededig, a Declario ei ddiffuant Gyd-undab, Cyd-fynniad a'i Gymmodlonedd i'r dywededig Articlau, ac i'r unrhyw Lyfr, ac i ymarfer o'r holl Weddiau, Cynneddfau, ffurfiau a Threfnau a appwyntir ac a gynhwyfir yn y Llyfr dywededig yn ôl y ffurf ddywededig: A bod i bawb o'r cyfryw Lywodraethwyr, a Phennau o'r cyfryw Colafau ac Awlau, ac i bob un o honynt y fydd, neu y fyddo mewn Urddau Sanctol, ddarllain unwaith (o leiaf) bob Chwarter blwyddyn (oni bydd rhwyftr cyfreithlon) yn bublic ac ar ofteg, y Weddi a Gwafanaeth Boreuol pwyntiedig yn y dywededig Lyfr i'w darllain, yn Eglwys, Cappel neu le Public arall o'r unrhyw, tan boen colli, a'i orfodogaethu o gwbl fydd ar ei helw yn perthyn i'r unrhyw Lywodraeth neu Bennaethyddiaeth dros dalm chwe Mis gan y fifitor neu Fifitoriaid yr unrhyw Golas neu Awl. Ac o's rhyw Lywodraethwr neu Bennaethydd ar rhyw Golas neu Awl a orfodogwyd am na fybfcreibiafai i'r unrhyw Articlau a Llyfr, neu am na ddarllennafai y weddi a'r Gwafanaeth Boreuol megis y rhagddywedwyd, ni fybfcreibia i'r Articlau a'r Llyfr dywededig, ac ni ddeclaria ei Gymmodlonrwydd iddynt megis y rhagddywedwyd, ac ni dderllyn y foreuol Weddi a Gwafanaeth, megis y rhagddywedwyd ar ben y chwe mis nefaf ar ol y cyfryw ei orfodaeth neu yn gynt, yna Bid y cyfryw Lywodraeth neu Bennaethyddiaeth yn ebrwydd yn wâg a diddymmedig.

Profeidier yn oeftad, a bydd cyfreithlawn arfer y weddi Foreuol a Phrydnhawnol, a'r holl weddiau eraill a Gwafanaeth pwyntiedig trwy'r Llyfr dywededig ynghappelau neu Leoedd public eraill o Golafau ac Awlau y Ddwy Uniferfiti, yng-Ngholafau *Weftminfter*, *Caerwynt*, ac *Eaton*, ac yn *Seneddau Eglwyfwyr* y Ddwy Dalaith, yn Lladin, er dim a gynhwyfir yn yr Act hon yn y Gwrthwyneb.

Ac Enacteir ymmhellach drwy'r Awdurdod Rhagddywededig, na fydded neb, ac na dderbynnier neb megis Lectuwrwr, ac na Chynhwyfir, ac na oddefer, ac na Chaniatteer [illegible] Bregethu megis L[illegible] gethu neu dda[illegible] Lectuwr mew[illegible] neu le Gwaf[illegible] fewn y Deyr[illegible] Arglwydd[illegible]

son Ficcar, Cuwrat, a Lecturydd y cyfryw subscribsiwn rhaid iddo ddirprwyo sertifficat dan law a sêl ei Arch-Escob, Escob, neu Ordinari y Deioses (hwythau a Ordeinier drwy hyn, ac a Orchymmynnir i wneuthur a rhoddi yr unrhyw i'r neb a'i gofynno) a rhaid iddo ei ddarllain yn gyhoedd ac ar osteg, ynghyd a'r Declarasiwn neu Gydnabod Lythyr uchod, ar ryw Ddydd yr Arglwydd o fewn Tri Mis nesaf, o fewn ei Eglwys Blwyf, y bo yn Gweini ynddi o flaen y Gynnulleidfa ymgynnulledig yno ar Bryd Gwasanaeth Duw, Tan boen bod i bob un na wnelo hynny golli y cyfryw ei Barsonoliaeth, Ficcariaeth neu Rent, Cuwradiaeth neu Lecturiaeth yn llwyr anolo, ac a'i ddifeddiennir yn ddiannod o'r unrhyw; A bod y cyfryw Barsonoliaeth, Ficcariaeth neu Rent, Cuwradiaeth neu Lecturiaeth yn wâg, megis Pe bai efe wedi trengu.

Profeidier yn oestad ado heibio ar ol y pummed dydd ar hugain o Fawrth a fydd yn oedran ein Harglwydd Dduw, Mil, Chwechant, a dwy a phedwar-ugain, yn y declarasiwn neu Gydnabod lythyr uchod, a ddylid ei subscreibio a'i ddarllain felly, y geirau hyn yn *canlyn*.

A*C ydwyf yn declario fy mod yn dal nad oes dim Rhwymedigaeth arnafi nac ar neb arall oddiwrth y llw a elwir yn gyffredin*, Y Solemn Leg a Chyfenant *i argeisio neb rhyw ciwdodliaeth, neu gyfnewid Llywodraeth yn yr Eglwys, nac yn y Stât: A* [illegible] *yn erbyn cyfreithiau a rhyddid y Deyrnas hon.*

Fel na bo neb un o'r rhai rhagddywededig yn rhwym o hynny allan i subscreibio neu ddarllain y rhan honno o'r Declarasiwn neu Gydnabod-Lythr uchod.

Profeidier yn oestad a Bid Asiedig, na bo i neb ar ol Gwyl S. *Bartholomeus* yr hwn a fydd ym-milwyddyn oedran ein Harglwydd, Mil, Chwe-chant, a dwy, a thri-ugain, yr hwn y fydd yr awr hon Incymbent, cyn mwynhau Parsonoliaeth, Ficcariaeth neu Rent, ac nad yw eusys mewn Urddau Sanctol, drwy Urddied Escob, feddu, dal, neu swynhau y cyfryw Barsonoliaeth, Ficcariaeth, Rhent a Chuwr, neu Bromosiwn Eglwysig arall o fewn Teyrnas Loegr, neu Arglwyddiaeth *Cymbru*, neu Dref *Berwic* ar *Dwed*, eithr efe a lwyr ddi swyddir ac a ddisuddir yn ddiannod o'r unrhyw, a'i holl Bromosiwnau Eglwysic a fyddant weigion un modd a phe bai efe wedi trengu a marw.

Ac Enactier ymmhellach drwy'r Awdurdod rhagddywededig, na allo neb pwy bynnac fyddo, o hynny allan gael ei ddwyn i neb rhyw Barsonoliaeth, Ficcariaeth, Rhent, neu Bromosiwn, neu Oruchafiaeth Eglwysig arall beth-bynnac: Ac na feiddied neb Gyssegru a Ministrio y Sacrament Bendigedig, hyd pan Urdder ef yn Offeiriad yn ol y ffurf a'r modd pwyntiedig yn y Llyfr dywededig, oddieithr ei fod o'r blaen wedi ei wneuthur yn Offeiriad drwy Urddiad Escob, tan boen fforffettio am bob Brofedd swm Cant punt, (y naill hanner i Fawredd y Brenin, a'r hanner arall i'w rannu yn union rhwng Tlodion y Plwyf, lle gwneler y Trosedd. A phwy bynnac un neu ychwaneg a helo am yr unrhyw drwy Gwyn, Dyled, Bil, neu Infformasiwn yn un o Lysoedd Record Grâs y Brenhin, yn yr hwn ni Chaniadheir nac asswyn, na nawdd nac ymwyssiad Cyfraith, A chael ei ddifreinio mal na allo ei gymeryd na'i dderbyn i Urdd Offeiriad dros dymp un flwyddyn gyfan nesaf yn canlyn.

Profeidier na chyrrhaeddo y Poenau yn yr Act ymma, i Alltudion a Dieithriaid o Eglwysau y Refformasiwn tramôr, cynnifer a ydynt, neu a fyddant Gymeredic gan ein Harglwydd Frenin, ei Etifeddion a'i Sycsessoriaid yn Lloegr.

Profeidier yn oestad na Thyfo Teitl i neb i orchymmyn neu i Bresentio trwy Laps ar un gwyliau neu ddifwyniant *ipso facto*, trwy Rym y Statwt ymma, namyn yn unig yn chwe mis ar ol derbyn o'r Patron rybudd

rybudd o'r cyfryw weili neu ddifwy-niant oddiwrth yr Ordinari, neu ar ol darllain yn gyhoedd y cyfryw Farn Difwyniant yn Eglwys Biwyf y Khent, Parfonoliaeth, neu Ficcariaeth a wneler yn wâg, neu y ddifwynheir yr Incymbent o honi drwy Rym yr Act Brefennol.

Ac Enactier ymmhellach drwy'r Awdurdod rhagddywededig na arfer-rer un ffurf neu Drefn Gweddiau Cyffredin, Minifiriad y Sacramentau, Cynneddfau, neu Seremoniau, yn gy-hoedd mewn un Eglwys, Cappel, neu le Public arall o fewn un Colâs neu Awl o fewn yr un o'r Ddwy U-niferfiti, neu Golafau *Westminster*, *Caerwynt* ac *Eaton*, nag o fewn un o honynt, amgen nag a Ordeinier ac a appwyntier eu harferu drwy'r Llyfr dywededig. A bod i bob Llywodrae-thwr neu Ben Prefennawl ar bob Colas neu awl yn y Ddwy Uniferfiti, ac ar Golafau *Westminster*, *Caerwynt* ac *Eaton* o fewn un Mis ar ôl Gwyl S. *Bartholomeus*, a fydd ym-mlwyddyn oedran ein Harglwydd, Mil, Chwe-chant, a Dwy a Thri-ugain: Ac i bôb Llywodraethwr a phen o bob un o'r Colafau ac Awlau dywededig a ddewifir, neu a appwyntir rhag-llaw o fewn un mis nefaf ar ol ei E-lecfiwn, neu Golafiwn, neu Admif-fiwn i'r unrhyw Lywodraeth neu Ben-naethyddiaeth, fubfcreibio yn Bub-lic ac yn gyhoedd o fewn yr Eglwys, Cappel, neu le Public arall o'r un-rhyw Golâs neu Awl, ac yngwydd y Brodorion a'r Yfcolheigion o'r un-rhyw, neu'r nifer mwyaf o honynt a fo trigiannol yno y pryd hwnnw, Subfcreibio i'r namyn un deugain Articlau y ffydd, a Grybwyllir yn y Statuwt a wnaethpwyd yn y drydydd flwyddyn ar ddeg o Deyrnafiad y ddiweddar Frenhines *Elizabeth*, ac i'r Llyfr dywededig, a Declario ei ddiffuant Gyd-undab, Cyd-fynniad a'i Gymmodlonedd i'r dywededig Articlau, ac i'r unrhyw Lyfr, ac i ymarfer o'r holl Weddiau, Cynneddfau, ffurfiau a Threfnau a appwyntir ac a gynhwyfir yn y Llyfr dywede-dig yn ôl y ffurf ddywededig: A bod i bawb o'r cyfryw Lywodraeth-wyr, a Phennau o'r cyfryw Golafau ac Awlau, ac i bob un o honynt y fydd, neu y fyddo mewn Urddau Sanctol, ddarllain unwaith (o leiaf) bob Chwarter blwyddyn (oni bydd rhwyftr cyfreithlon) yn bublic ac ar ofteg, y Weddi a Gwafanaeth Bo-reuol pwyntiedig yn y dywededig Lyfr i'w darllain, yn Eglwys, Cappel neu le Public arall o'r unrhyw, tan boen colli, a'i orfodogaethu o gwbl fydd ar ei helw yn perthyn i'r un-rhyw Lywodraeth neu Bennaethy-ddiaeth dros dalm chwe Mis gan y fifitor neu Fifitoriaid yr unrhyw Golas neu Awl. Ac o's rhyw Lywo-draethwr neu Bennaethydd ar rhyw Golas neu Awl a orfodogwyd am na fybfcreibiafai i'r unrhyw Articlau a Llyfr, neu am na ddarllennafai y weddi a'r Gwafanaeth Boreuol me-gis y rhagddywedwyd, ni fybfcrei-bia i'r Articlau a'r Llyfr dywededig, ac ni ddeclaria ei Gymmodlonrwydd iddynt megis y rhagddywedwyd, ac ni dderllyn y foreuol Weddi a Gwa-fanaeth, megis y rhagddywedwyd ar ben y chwe mis nefaf ar ol y cyfryw ei orfodaeth neu yn gynt, yna Bid y cyfryw Lywodraeth neu Bennaethy-ddiaeth yn ebrwydd yn wâg a di-ddymmedig.

Profeidier yn oeftad, a bydd cy-freithlawn arfer y weddi Foreuol a Phrydnhawnol, a'r holl weddiau eraill a Gwafanaeth pwyntiedig trwy'r Llyfr dywededig ynghappe-lau neu Leoedd public eraill o Go-lafau ac Awlau y Ddwy Uniferfiti, yng-Ngholafau *Westminster*, *Caerwynt*, ac *Eaton*, ac yn *Seneddau Eglwyfwyr* y Ddwy Dalaith, yn Lladin, er dim a gynhwyfir yn yr Act hon yn y Gwr-thwyneb.

Ac Enacteir ymmhellach drwy'r Awdurdod Rhagddywededig, na fy-dded neb, ac na dderbynnier neb me-gis Lectuwrwr, ac na Chynhwyfir, ac na oddefer, ac na Chaniadhaer i neb Bregethu megis Lecturwr, neu i Bre-gethu neu ddarllain un Bregeth neu Lectuwr mewn un Eglwys, Cappel, neu le Gwafanaeth Public arall o fewn y Deyrnas hon o Loegr neu Arglwyddiaeth Cymbru, a Thre Berwic

Berwic ar Dwed, oddieithr iddo yn gyntaf, gael Cymmeradwyaeth Arch-Escob y Dalaith neu Escob y Diosis, neu (o's bydd Gwag yr Escobaeth) Gardian y Spiritualiti tan sel, a darllain yngwydd yr unrhyw Arch-Escob, Escob, neu'r Gardian, y namyn un deugain Articlau y sydd a grybwyllir yn y Statuwt y drydydd flwyddyn ar ddeg i'r ddiweddar Frenhines Elizabeth ynghyd a'r Declarasiwn o'i diffuant gydsynniad a'r unrhyw. A bod i bawb a phob un, y rhai yn awr y sydd, neu a fyddo rhagllaw Leisensedig, Assignedig pwyntiedig, neu dderbynniedig megis Lectuwrwr, i bregethu ar ryw dydd-gwaith o'r wythnos o fewn sun Eglwys, Cappel, neu le Gwasanaeth Public o fewn y Deyrnas hon o Loegr, neu'r Lleoedd rhagddywededig, ar yr amser cyntaf y pregetho (a darllain o flaen ei Bregeth) yn amlwg, yn Bublic ac yn gyhoedd y Gweddiau Cyffredin a'r Gwasanaeth, pwyntiedig yn y Llyfr dywededig i'w ddarllain, ar y pryd hwnnw o'r dydd, ac yn y pryd a'r man hwnnw ddeclario ei Gydsynniad a'i Gymmodlonedd i'r Llyfr dywededig, ac i ymarfer a'r holl Weddiau Cynneddfau, Seremoniau, ffurfiau a Threfnau cynnwysedig ac appwyntiedig ynddo, yn ol y ffurf rhagbwyntiedig yn yr Act hon: Ac hefyd ddarllain ar y dydd Lectuwr cyntaf o bob mis yn canlyn, tra arhoso yn Lectuwrwr neu Bregethwr yno, yn y lle pwyntiedig i'r cyfryw Lectuwr neu Bregeth o flaen ei ddywededig Lectuwr neu Bregeth, yn amlwg, ar osteg, a thrwy barch y Gweddiau Cyffredin, a'r Gwasanaeth pwyntiedig yn y Llyfr dywededig i'w ddarllain ar y pryd hwnnw o'r dydd y bo pregethu yr unrhyw Lectuwr neu bregeth arno: Ac yn ol eu darllain felly, bod iddo Ddeclario yn yr amlwg, ac ar osteg yngwydd y Gynnulleidfa ymgynulledig yno, ei ddiffuant Gydsynniad, Cyssswyn a chymmodlonedd i'r Llyfr dywededig, ac i arferu'r holl Weddiau, Cynneddfau a Seremoniau, ffurfiau a Threfniadau cynnwysedig ac appwyntiedig ynddo, yn ol y Dull rhagddywededig: A bôd i bawb ac i bob un, a eisteddo neu a ommeddo wneuthur felly, gael ei anghymmwyso i bregethu y Lectuwr neu'r Bregeth honno, nac yr un arall, nac yn honno, nac yn un arall Eglwys, Cappel, neu le Gwasanaeth Public hyd pan ddarllenno yn yr amlwg, ar osteg, a thrwy barch y Gweddiau Cyffredin, A'r gwasanaeth pwyntiedig trwy'r Llyfr dywededig, a Chyd-ymffurfio yn mhob pwnc i'r pethau pwyntiedig a Gorchymmynnedig ynddo, yn ol perwyl gwir-osteg, a dirnadaeth yr Act hon.

Prosidier yn oestad, o's mewn rhyw Eglwys neu Gappel Cadeiriol neu Golegawl y pregether y Bregeth, neu Lectuwr ddywededig, digonol sydd i'r Lectuwrwr dywededig, Ddeclario ar osteg ar yr amser rhagddywededig ei Gydsynniad a'i Gyssondeb i oll a gynnwysir yn y Llyfr dywededig, yn ol y Dull Rhagddywededig.

Ac Enactier ymmhellach drwy'r Awdurdod rhagddywededig; O's bydd i neb, a anghymmwysswyd drwy'r Act hon i bregethu unLectuwr neu Bregeth tra y trigo ac yr arhoso yn anghymmwysedig, yno pawb a phob un a drosedddo felly, a ddioddef am bob cyfryw drosedd, garchar dri mis yn y carchar Cyffredin, heb na mâch na mainpris: Ac fe all dau Iustus o heddwch o bob swydd o'r Deyrnas hon a'r lleoedd rhagddywededig, pob Maior neu Benswyddog arall, o bob Dinas neu Dref freiniol o fewn yr unrhyw, ar Sertificat Ordinari y lle iddo ef neu hwynt-hwy, am y Trosedd a wnaed a Gorchymmynnir ymma iddynt, yn gyfattebol Gommitio y cyfryw Droseddwr neu Droseddwyr i Geol y Sir, y Ddinas, neu Dref freiniol.

Prosidier yn oestad ac Enactier ymmhellach drwy'r Awdurdod rhagddywededig, Am gynnifer gwaith ag y bo pregethu sun bregeth neu Lectuwr, bod Darllain y Gweddiau Cyffredin a'r Gwasanaeth pwyntiedig yn y Llyfr dywededig i'w ddarlain, ar y Pryd hwnnw o'r dydd, yn Bublic, ar

oslcg a Thrwy barch gan ryw Offeiriad neu Ddiacon, yn yr Eglwys, Cappel neu le Gwasanaeth Public, lle pregethir y dywededig bregeth neu Lectuwr, cyn pregethu y cyfryw bregeth neu Lectuwr; A bod o'r Lectuwrwr, a fo i bregethu y pryd hwnnw, yn Bresennol wrth eu darllain.

Profidier etto na Chymhwyseedd yr Act hon i un Eglwys-Universiti o fewn y Deyrnas hon, pan, a chymmwyser gwaith eg y Pregethir neu y darllennir un bregeth neu Lectuwr yn yr unrhyw Eglwys, nac yn yr un o honynt, sef megis pregeth neu Lectuwr Public yn yr Universiti, nad allwer pregethu a darllain, y Pregethau a'r Lectuwrau hynny yn y cyfryw ddefod a modd ac y Pregethid, ac y darllennid yr unrhyw gynt; Er yr Act hon, ac er dim a gynhwyfir ynddi, a'r ddimryw fodd yn y gwrthwyneb.

Ac Enactier ymmhellach drwy'r Awdurdod Rhagddywededig, y bydd yr amrafael gyfreithiau da, a Statuwtau y Deyrnas hon, a wnaethpwyd o'r blaen, ac a ynt hyd yn hyn, mewn grym am Unffurfiad Gweddi, a Ministriad y Sacramentau o fewn y Deyrnas hon o Loegr a'r Lleoedd rhagddywededig mewn llawn grym a nerth i bôb rhyw berwyl a diben er sefydlu a Chadarnhau y Llyfr dywededig, a elwir, *Llyfr Gweddi Gyffredin A Ministriad y Sacramentau, a Chynneddfau a Seremoniau eraill yr Eglwys, yn ol arfer Eglwys Loegr, gyda'r Psallwyr neu Psalmau Dafydd, nodedig i'w Canu a'u dywedyd yn yr Eglwysau: a ffurff a Dull Gwneuthuriad, Ordeiniad a Chyssegriad Escobion Offeiriaid, a Diaconiaid*; a grybwyllir yma ymmlaen llaw i'w Cyssylltu a'u harddodi at yr Act hon; Ac hwy a gymmhwysir, a arferir, ac a wneir defnydd o honynt er cospi pob camwedd yn erbyn y Cyfreithiau dywededig ym-mhlegyd y Llyfr Rhagddywededig, ac nid arall.

Profidier yn oestad, ac Enactier ymmhellach drwy'r Awdurdod rhagddywededig, bod yn yr holl Weddiau, Litaniau, a Cholectau, y sy'n perthyn i'r Brenin, y Frenhines, neu'r Frenhinawl Heppil, cyfnewidio ac arallu yr Henwau o amser bwygilydd, a'u cymmhwyso at yr Archlessur presennol, yn ol cyfarwyddiad Awdurdod Cyfreithiawn.

Profidier hefyd, ac Enactier drwy'r Awdurdod rhagddywededig. Bôd Cassael a meddu, ar Gost a thraul y Plwyfolion o bob Eglwys Blwyf a Chappel, Eglwys-Gadeiriol, Colas a Awl, un Copi wedi ei gywir Brintio o'r Llyfr dywededig, *Llyfr Gweddi Cyffredin, a Ministriad y Sacramentau a Chynneddfau a Seremoniau eraill yr Eglwys yn ol arfer* Eglwys-Loegr, *gyda'r Psallwyr neu Psalmau Dafydd, nodedig i'w canu neu i'w dywedyd yn yr Eglwysau. A ffurf a Dull gwneuthuriad, Ordeiniad, a Chyssegriad Escobion, Offeiriaid a Diaconiaid*, cyn dydd Gwyl S. *Bartholomeus* ym-mlwyddyn [oedran] ein Harglwydd, Mil,-Chwe-chant a Dwy a Thri-ugain, tan boen fforffetio Tair punt bob mis tra bont heb eu cael, gan bob Plwyf neu Gappelaniaeth, Eglwys-Gadeiriol, Colas, ac Awl a esceulusant hyn.

Profidier yn oestad, ac Enactier drwy'r Awdurdod rhagddywededig, bod i Escobion Herfford, Llan-Ddewi, Llan-Elwy, Bangor a Llan-Dâff a'u Sycessoriaid, Drefnyddio yn eu plith eu hunain (er iechyd Enaid i'r preiddiau a ddodwyd tan eu gwiliadwriaeth) Gyfieithu y Llyfr a gydglymmir a'r Act hon yn gywir, ac yn gysrdo i Iaith y *Britaniaid* sef y *Cymbru*, a bod printio yr unrhyw wedi ei Gyfiethu felly, ac wedi ei olygu, ei chwilio, a'i gymmeradwyo ganddynt o leiaf gan ryw Dri o honynt i iawn gyfryw rifedi, modd y galler cael un o'r Llyfrau dywededig wedi ei gyfieithu, a'i Brintio felly, i bob Eglwys-Gadeiriol, Golasawl a phlwyfawl, ac i bob Cappel anwes o fewn pob un o'r Diosesau dywededig, lleoed *Yng-nghymbru* lle y mae'r Iaith Gymbraec yn gynnefin ac yn gyffredin, cyn Calan Mai, Mil, Chwe-chant a phump a Thri-Ugain. A Chwedi printio a Chyffredino y Llyfr dywededig wedi ei gyfieithu felly. Bod i Gweinidogion a'r Cuwradiaid drwy holl Gymbru o fewn y Diosesau dywededig lle mae'r Iaith Gymbraec yn gyffredinol, Arfer y dywededig

Terwic ar Dwed, o [illegible] iddo yn gyntaf, gael Cymmeradwyaeth Archesgob y Dalaith [illegible] Diocesan, [illegible] cobaeth) Cardian [illegible] iol, a darllain yngwydd y [illegible] Arch-[illegible], neu r [illegible], y [illegible] y llyfr a [illegible] y Ceriuwr [illegible] ar osteg i'r dywededig [illegible] Le- clarafiwn [illegible] r [illegible]. A bod i bawb a [illegible], [illegible] y fydd, neu a fydd o rhag llaw Lefenfedig, Affignedig [illegible] neu [illegible] me- [illegible], [illegible] y [illegible] o fewn [illegible] Eglwys, Cappel, neu le Gwasa- naethiadol [illegible] o fewn y Deyrnas hon [illegible] rhag-dywe- dedig [illegible] pregetho [illegible] ei bregeth yn gyn- [illegible] gweddiau y Gweddiau Cyffredin a'r Gwasanaeth [illegible] yn y Llyfr dywede- dig [illegible] ar y pryd hwnnw o'r dydd, ac [illegible] y pryd a'r man hwn- nw [illegible] ei Gydsyniad a'i Gymmodlonedd i'r Llyfr dywede- dig, ac i [illegible] r holl Weddiau Cyn[illegible], Seremoniau, ffurfiau a Threfniau cynnwysfedig ac appwyn- tiedig ynddo, yn ol y ffurf rhag- ddywededig yn yr Act hon: Ac he- fyd darllain ar y dydd [illegible] yn- taf [illegible] bob mis yn [illegible], tra [illegible] [illegible] Lectuwr neu [illegible] yn [illegible] y lle [illegible] Lectuwr neu Bregeth o [illegible] ei ddywededig Lectuwr neu Bregeth, yn amlwg, ar osteg, a thrwy barch y Gweddiau Cyffredin, a'r Gwasanaeth pwyntie- dig yn y Llyfr dywededig i'w ddar- llain ar y pryd hwnnw o'r dydd y bo pregethu yr unrhyw Lectuwr neu bregeth arno: Ac yn ol eu darllain felly, bod iddo Ddeclario yn yr am- lwg, ac ar osteg yngwydd y Gyn- nulleidfa ymgynulledig yno, ei ddi- ffuant Gydsynniad, Cydswyn a chym- modlonedd i'r Llyfr dywededig, ac i atteru'r holl Weddiau, Cynaeddfau a Seremoniau, ffurfiau a Threfnia- dau cynnwysfedig ac appwyntiedig ynddo, yn ol y Dull rhagddywede- dig; [illegible] bod i hwn ar [illegible] [illegible] Gwasanaeth [illegible] nac [illegible] Cappel, neu le Gwasanaethiadol [illegible] osteg, a thrwy barch y Gweddiau Cyffre- din. Ar [illegible] dywededig trwy'r llyfr [illegible] ymffurfio ymmhob [illegible] i'r pethau pwyntiedig a [illegible] [illegible] dir- [illegible]

Trosedd [illegible], o's o fewn rhyw Eglwys neu Gappel Cathedrol neu Golegaidd [illegible] y Bregeth, neu Lecture [illegible], [illegible] fydd i'r Lectuwr [illegible] dywededig, Dde- clario [illegible] dy- wededig [illegible] a'i Gydsyn- [illegible] y Llyfr dy- wededig, [illegible] y Dull Rhaged, we- dedig.

Ac Enactier ymmhellach drwy'r Awdurdod rhagddywededig; O's bydd i neb, a anghymmwysfwyd drwy'r Act hon i bregethu unLectuwr neu Bregeth tra y trigo ac yr athofo ynanghymmwysedig, yno pawb a [illegible] un a drofeddo felly, a ddioddef am bob cyfryw drosedd, garchar dri mis yn y carchar Cyffredin, heb na mach na mainpris: Ac fe all dau Iustus o heddwch o bob swydd o'r Deyrnas hon a'r lleoedd rhagddywe- dedig, pob Maior neu Benswyddog arall, o bob Dinas neu Dref freiniol o fewn yr unrhyw, ar Sertificat Or- dinari y lle iddo ef neu hwynt-hwy, am y Trosedd a wnaed a Gorchym- mynnir ymma iddynt, yn gyfattebol Gommittio y cyfryw Droseddwr neu Droseddwyr i Geol y Sir, y Ddinas, neu Dref freiniol.

Prosidier yn oestad ac Enactier ym- mheillach drwy'r Awdurdod rhagddy- wededig, Am gynnifer gwaith ag y bo pregethu un bregeth neu Lectuwr, bod Darllain y Gweddiau Cyffredin a'r Gwasanaeth pwyntiedig yn y Llyfr dywededig i'w ddarllain, ar y Pryd hwnnw o'r dydd, yn Bublic, ar

[illegible] a Thrwy barch gan ry[illegible] [illegible] neu Ddiacon, yn [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] y [illegible] [illegible], yn [illegible].

P[illegible] [illegible] er [illegible] Act hon [illegible] o fewn y Deyrnas [illegible] gwaith ag y [illegible] neu [illegible] un [illegible] rhyw Eglwys, [illegible] fel megis [illegible] neu L[illegible] Publie yn yr [illegible] [illegible] a darllain, [illegible] Lecturwyr [illegible] modd ac y [illegible] yr unrhyw [illegible] dim a [illegible] rhyw fodd yn y [illegible].

Ac Enacti[illegible] ymmhellach drwy'r Awdurdod Rhagddywededig, y bydd yr amrafael gyfreithiau [illegible], a Statutau y Deyrnas hon, a wnaethpwyd o'r blaen, ac a ynt [illegible] yn [illegible], mewn grym am Unffurfiad Gweddi, a Ministriad y Sacramentau o fewn y Deyrnas hon o Loegr a'r Lleoedd rhagddywededig mewn llawn grym a nerth i bob rhyw berwyl a diben er felydiu a Chadarnhau y Llyfr dywededig, a elwir, *Llyfr Gweddi Gyffredin A Ministriad y Sacramentau, a [illegible] a Seremoniau eraill yr Eglwys, yn ol arfer Eglwys Loegr, ynghyd a'r Psallwyr neu Psalmau Dafydd, [illegible] (ann a'u dywedyd [illegible] [illegible]: a Dull a Dull Gwneuthuriad, Ordeiniad a Chyssegriad Esgobion, Offeiriaid a Diaconiaid*; a grybwyllir yma ymmlaen llaw i'w Cyssylltu a'u harddo [illegible] at yr Act hon; Ac hwy a gymmhwysir, a arferir, ac a wneir defnydd o honynt er cospi pob camwedd yn erbyn y Cyfreithiau dywededig ym-mhlagyd y Llyfr Rhagddywededig, ac nid arall.

Prouidier yn oestad, ac Enactier ymmhellach drwy'r Awdurdod rhagddywededig, bod yn yr holl Weddiau, Litaniau, a Cholectau, y sy'n perthyn i'r Brenin, y Frenhines, neu'r Frenhinawl Heppil, cyfnewidio ac arallu yr Henwau o amser bwygilydd, a'u [illegible] at yr Archesgob presennol, yn ol cymmhwysdra Awdurdod [illegible].

[illegible] ac Enactier drwy'r Awdurdod rhagddywededig, bod Cyfieithiad [illegible] a [illegible] y Llyfr [illegible] o [illegible], a Chapelau, [illegible], Colegau ac Aulau, [illegible] wedi ei gyrru i'r Printwyr [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] Eglwys-Loegr, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] a [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] a Diaconiaid, [illegible] Gwyl S. Bartholomeus ym-mlwyddyn [eedhan] ein Harglwydd, Mil, Chwe-chant a Dwy a Thrugain, tan boen fforffetio Tair [illegible] mis tra bont [illegible] eu cael, [illegible] neu Gappelaniaeth, Eglwys Gadeiriol, Colegau, ac Aula [illegible] hyn.

Prouidier yn oestad, ac Enactier drwy'r Awdurdod rhagddywededig, bod i Esgobion Henffordd, Llan-Ddewi, Llan-Elwy, Bangor a Llan-Daff a'u Successoriaid, Drefnu [illegible] yn eu plith eu hunain (er iechyd Eneidiau'r preiddiau a ddodwyd tan eu gwiliadwriaeth) Gyfieithu y Llyfr a gydglymmir a'r Act hon yn gywir ac yn gysson i Iaith y *Brittaniaid* fel y *Cymbru*, a bod printio yr unrhyw wedi ei Gyfiethu felly, ac wedi ei olygu, ei chwilio, a'i gymmeradwyo ganddynt o leiaf gan rhyw Dri o honynt i iawn gyfryw rifedi, modd y gallier cael un o'r Llyfrau dywededig wedi ei gyfieithu a'i Brintio felly, i bob Eglwys-Gadeiriol, Golegawl a phlwyfawl, ac i bob Cappel anwes o fewn pob un o'r Diosesau dywededig a lleoedd *Yng-nghymbru* lle y mae'r Iaith Gymbraec yn gynnefin ac yn gyffredin, cyn Calan Mai, Mil, Chwe-chant a phump a Thri-Ugain. A Chwedi printio a Chyffredino y Llyfr dywededig wedi ei gyfieithu felly, Bod i'r Gweinidogion a'r Cuwradiaid drwy holl Gymbru o fewn y Diosesau dywededig lle mae'r Iaith Gymbraeg yn gyffredinol, Arfer a dywedyd [illegible]

ſan Waſanaeth Duw, yn y Frito-naeg neu Gymraeg, ar y cyfryw dduil a ffurf ag a Orchymmynnir yn ol y Llyfr a gyſſylltir a'r Act hon i'w harferu yn y Saeſonaeg heb amgenu dim mewn un Dreſn neu ffurf oddiwrth y Llyfr Saeſonaeg dywededig: Am yr hwn Lyfr wedi ei gyfieithu a'i Brintio felly, y Wardeiniaid o bob un o'r Flwyfau dywededig a dalant allan o Arian y Plwyf yn eu llaw, tuag at Waſanaeth pob rhyw Eglwyſau, a Chaniadheir iddynt yr unrhyw ar eu cyfrif: A bod i'r Eſcobion dywededig, ac i'w Sycſeſſoriaid, neu o leiaf i ryw dri o honynt oſod, ac appwynti y pris, ar yr hwn y gwerthir. A Bod prynnu a Chael ymmhob Eglwys trwy Gymbru, y bo cael Llyfr Gweddi-Gyffredin yn Gymraeg, trwy Rym yr Act hon, un Llyfr arall o Weddi Gyffredin yn Saeſonaeg cyn dydd calan Mai, Mil Chwe-chant a phedair a Thriugain, A'r un Llyfr i aros yn ocſtadol, mewn rhyw Leoedd cymmhwyſur yn yr Eglwyſau dywededig, modd y gallo cynnifer ag a'u deallant gyrchu attynt, ar bob amſer tymherus, i ddarllain a chwilio yr unrhyw, fel y gallo hefyd y Sawl nad ynt yn diall yr Iaith ddywededig, wrth gyd-yſtyried y ddwy iaith ddyfod yn haws i ddeall y Saeſonaeg; er dim yn yr Act hon i'r gwrthwyneb. Ac nes y galler danfon a Chael Copiau printiedig o'r Llyfr dywededig yn gyfreithiol fel uchod, Arferer y ffurf Gweddi Gyffredin a Sefydlwyd drwy Barliament cyn gwneuthur yr Act ymma, mal cyn hyn ynghyfryw leoedd o Gymbru lle na ddeellir y Saeſonaeg yn Gyffredinol.

Ac fel y Cadwer yn ddiogel, ac y cynnhalier byth Goppiau cywir a pherffaith o'r Act hon ac o'r Llyfr Cyſſylltedig gyda hi, ac er yn gadw oddiwrth bob ymreſymmau rhag-llaw; Am hynny Enactier trwy'r Awdurdod rhagddywededig, Fod i bob Deon a Shapter o bob Eglwys Gadeiriol a Cholaſawl o fewn Lloegr a Chymbru, Gaffael tan Sel Fawr *Loegr* ar eu côſt a'u traul eu hunain un Coppi cywir a pherffaith o'r Act hon, ac o'r Llyfr dywededig cyn y pummed dydd ar hugain o fis Rhagfyr, mil Chwechant a Dwy a Thri-ugain; I'w gadw ac i'w gynnal gan y Deoniaid a'i Shapterau dywededig, a'u Sycſeſſoriaid yn ddiogel tros byth. Ac hefyd i'w ddwyn allan, a'i ddangos ymmhob Llys Record, cynnifer gwaith ag y gelwir arnynt i hynny drwy Gyfraith. Rhodder hefyd Gopiau Cywir a pherffaith o'r Act hon ac o'r unrhyw Lyfr i bob un o'r Llyſoedd yn *Weſtminſter*, ac i'r Twr-Gwyn, i'w cadw a'u cynnal byth, gyda Recordau y Llyſſoedd dywededig, a Chyda Recordau y Twr-Gwyn, i'w dwyn hefyd i olwg ac i'w dangos ym-mhob Llyſle bo'r achos yn gofyn, A'r Llyfrau dywededig hyn a angreffir tan Sel Fawr Loegr, a eſamier gan y cyfryw wyr a appwyntio Grâs y Brenin i hynny tan Sel Fawr Loegr, ac a gymmharir a'r Llyfr Originol arddodedig iſod. A Bid iddynt allu Gorrectio a Chyweirio drwy yſgrifen pob bai trwy gamgymmeriad y Printiwr yr unrhyw Lyfr, a phôb peth cynnwyſedig ynddo: Ac hwy a ficrhânt mewn yſgrifen tan eu llaw a'u Sel, neu dan Law a Sel rhyw dri o honynt, yn-niwedd yr un Llyfr, eſamio a Chymharu o honynt y Llyfr hwnnw, a'u bôd yn canfod i fôd ef yn Gopi cywir a pherffaith: A'r Llyfrau dywededig, a phob un o honynt a Siamplerwyd fel hyn tan Sel Fawr Loegr, megis y rhagddyweded a gymmerir, a fernir ac a eſponir eu bôd yn ddâ ac yn ddigonawl yn y Gyfraith i bob rhyw ddibennau a pherwylion beth bynnac ac y gyfrifir yn Recordau da, megis y Llyfr hwn ei hun arddodedig iſod; Er neb ryw Gyfraith neu ddefod ar neb ryw fôdd yn y gwrthwyneb. Pro-

Profidier hefyd na bydd yr Act hon na dim cynhwysedig ynddi yn argyweddus neu niwidiol i freiniol Broffesfawl y Gyfraith yn yr Uniferfiti o *Rydychen*, am a berthynno i Brebendiaeth *Shipton*, yn Eglwys Gadeiriol *Sarum*, unedig a Chyssylltedig at le yr un Proffeffor i'r Brenin o amser bwy gilydd, gan y ddiweddar Frenin *Iago* o Goffadwriaeth wynfydedig.

Profidier yn oeitad lle mae yr unfed Articl ar Bymtheg ar hugain, o'r namyn un deugain Articlau, y cyttunwyd arnynt gan yr Arch-Escobion, ac Escobion y Ddwy Dalaith, o'r holl Eglwyswyr yn y Confoccafiwn a gynhalied yn *Llundain* yn oedran ein Harglwydd, Mil pum Cant a dwy a Thri-ugain, er mwyn gochelyd amryw opinionau, ac er fefydlu Cydsynniad yn y gywir Grefydd, yn y geiriau hyn yn canlyn, sef,

Bod Llyfr Cyssegriad Arch-Escobion ac Escobion, ac o urddiad Offeiriaid a Diaconiaid a osodwyd allan yn amser Brenin Edward *y Chweched, ac a Gonffirmied yr un amser drwy Awdurdod Parliament, yn cynnwys pob peth rheidiol i'r cyfryw Gyssegriad ac urddiad, ac nad oes ynddo ddim o hono ei hun, gaugrefyddol nag annuwiol, o herwydd paham, pwy bynnag a Gyssegrwyd neu a Ordeiniwyd yn ol Cynneddfau y Llyfr hwnnw, er yr ail flwyddyn i'r Rhagddywededig Frenin* Edward *hyd yr awr hon, neu a Gyssegrer neu a Ordeinier yn ol yr unrhyw Gynneddfau: Ni a farnwn fod y cyfryw oll wedi eu Cyssegru a'u Hordeinio yn union, yn weddus, ac yn Gyfreithlawn.*

O herwydd pa ham Enactier, A Bid Enactiedig drwy'r Awdurdod ragddywededig, Bod pob Sybscripsiwn a rodder neu a wneler o hyn allan gan bob Diacon Offeiriad neu Eglwys-wr, neu arall pwybynnag a gymmhellir drwy'r Act hon neu ryw Gyfraith arall y sy'n awr mewn grym i sybscreibio i'r Articlau dywededig, a ddirnedir ac a gymmerir i gyrhaeddyd, ac a gyfedrych (hyd a berthyno i'r dywededig Unfed Articl ar bymtheg a'r hugain) at y Llyfr a gynnwys ffurf a Dull gwneuthur, Urddo, a Chyssegru Escobion, Offeiriaid a Diaconiaid a grybwyllir yn yr Act hon, yn y rhyw fodd a Dull ag y cyrrhaeddai cyn hyn i'r Llyfr a osodasid allan yn amser Brenin *Edward* y chweched, yr hwn a grybwyllir yn y ddywededig Unfed Articl a'r hugain. Er dim yn y dywededig Articl, neu yn neb un Statuwt, Act neu Ganon arall a ydoedd neu a wnaethpwyd o'r blaen, mewn un môdd yn y gwrthwyneb.

Profidier hefyd Bôd arferu a Chadw ar droed etto yn Eglwys Loegr, y Llyfr Gweddi Gyffredin a Ministriad y Sacramentau, a Chynneddfau a Seremoniau eraill yr Eglwys hon o Loegr, ynghyd a ffurf a Dull Ordeinio a Chyssegru Escobion, Offeiriaid a Diaconiaid, yr hwn fu yn arferedig hyd yn hyn, ac yn ei herwydd a fefydlwyd drwy Act Parliament yn gyntaf yn yr wythfed flwyddyn i'r Frenhines *Elizabeth*, hyd Ddydd-gwyl Sanct *Bartholomeus* a fydd ym-mlwyddyn ein Harglwydd Dduw, Mil, Chwe-chant a dwy a Thri-ugain.

Y Rhagymadrodd.

DOethineb Eglwys *Loegr* ydoedd, er pan gyntaf y lluniwyd iddi Liturgi Public, Cadw cyfrwngedd y ddau eithaf, na byddai ry-fyth i wrthod, na rhy hyblyg i oddef cyfnewyd arno. Canys, megis o'r naill du y mae prawf Sathredig

thredig yn dangos, dyfu o amrafael anghymmwysderau, lle cyfnewidiwyd (heb fod angenrhaid eglur yn peri) y pethau drwy bwyll da a sefydliasid, A'r rhai hynny gan mwyaf yn amlach, a dwysach, na'r drygau, a amcanwyd eu diwygio drwy y cyfryw newidiad. Felly, o'r tu arall, yn gymmaint a bod ffurfiau gosodedig o Wasanaeth Duw; a'r cynneddfau, a'r Seremoniau pwyntiedig i'w harfer ynddo ynbethau indiffrent, a newidiadwy, ac a gyffessir eu bod felly; Rheswm yw eu newid a'u hail-weddu a'r ddwys a phwys fawr ystyr, yn ol ag y bo amryw angen yr amseroedd a'r achlysyrau yn gofyn, modd y gwelo gwyr o Awdurdod o amser bwygilydd fod yn rheidiol neu yn fuddiol, Fel hyn y gwelwn ganiadu o'r Eglwys yn-Nheyrnasiad amrafael Dywysogion o Goffadwriaeth bendigedig, er pan ddechreuodd y Reffor-mashwn, ar iawn a dwys ystyriau yn ei Chymmeriad i hynny, wneuthur y cyfryw newidiadau mewn rhyw bethau ag a farnwyd yn eu priod amseroedd yn gymmwys. Eithr tal y bu yn oestad safadwy, yr holl Rannau cysannol ac hanfodol o honi yn un bŷd heddyw, (yn gystal yn y defnyddiau pennaf, ag yn ei lluniaethiad a'i threfn) Ac a safant etto yn gadarn ac yn ddiyscog, er anturiau ofer, a rhuthrau rhychwyllt a wnaed i'w herbyn gan rai anwastad, ac a ddangosasant bob amser ychwaneg o serch i'w hewyllys a'u helw priod nag o'r ddyled y sydd arnynt i'r Public.

Trwy ba foddion anaddas, ac i ba ddibennion trwch, y daeth, bwrw heibio arfer y Lityrgi (er ei bod yn Orchymmynedig drwy gyfreithiau y Deyrnas, y cyfryw na repeliwyd erioed etto) dros amseroedd y diweddar helbul trwch anhappus, Rhy yspys yw i'r Byd, ac nid oes gennym Ewyllys ymma i'w hadgoffau. Eithr pan, ar ddedwydd Edfrydiad Gras y Brenin, yr oedd tebygol ym-mhlith pethau eraill, y dychwelai hefyd ar un waith Arfer y Lityrgi (canys erioed ni ddiddymmwyd hi drwy gyfraith) oni wneid cais cyflym i'w Rhag flaenu hi; y rhai a'u gwnaethant yn fwyaf Rhan o'u gorchwyl, tan y Gam-rwysc ddiweddar, i ddwyn y Gwerin i ddiflassu arni hi, hwy a ganfuant y perthynai iddynt am y dalai eu Cymmeriad da, a'u helw (oddieithr iddynt rwyddgydnabod eu hamryfusedd, yr hyn beth an-hawdd iawn dwyn y cyfryw wyr i'w wneuthur) a'u llawn egni wrth ladd ei dwyn hi i fewn eilwaith. A thuag at hynny y taned ar led liaws o Bamphledau yn erbyn y Llyfr Gweddi Gyffredin, yr ad-risfwyd yr hen wrth-resymmau, ac a arddodwyd rhai o newydd-

wydd ychwaneg nag a wneithid o'r blaen, fel ydd ai yn un-
chwydd eu nifer. Ar fyr, llawer taer-ymgais a wnaethpwyd at
Ras a Mawredd y Brenin am gael adchwilio y Llyfr dywe-
dedic, a chael newid ynddo, ac ychwanegu atto y cyfryw
bethau a dybygid yn gymmwys er esmwythdra i dyner gyd-
wybodau (y gweiniaid:) yr hyn beth ein Harglwydd Frenin
o'i dduwiol duedd i roddi Bodlonrwydd (cyn belled a thrwy
reswm y gellid disgwil) i'w ddeiliaid oll, o ba hygoeledd
bynnac, yn rhwydd-rasol a ganiadhaodd.

Yn yr hon ail-olygiad ni a ymroesom i gadw yr unrhyw
ardymmer a welwn ei harferu ar y cyffelyb achos yn y cyn-
amseroedd. Am hynny, o'r amrafael newydiau a ddygwyd
ger ein bron, bwriasom heibio gynnifer oll yn gystadl a dy-
wysent aflwydd ar eu hol (megis yn dirgel daro ar ryw A-
thrawiaeth osodedic, neu ryw ddefod ganmoladwy yn E-
glwys Loegr, neu yn hytrach holl Eglwys Gatholic Crist,) a'r
cyfryw na arwyddoccaent ddim eithr oeddynt lwyr-wagsaw
a gorwag. Ond y cyfryw newidiadau a ddygwyd attom (gan
bwy bynnag tan ba rith, neu i ba berwyl bynnag) a welem
ar ryw fesur yn llesawl a buddiol, nyni o wir barodrwydd
ewyllys a ymfodlonasom ynddynt: nid o herwydd ein cym-
mell trwy nerth arguwment i hynny i'n hargyoeddi y gorfy-
ddai gwneuthur y newidiadau dywededig: Canys llawn-
ddiogel yw gennym ein meddyliau (ac wele ni ymma yn
proffessu hynny i'r Byd oll) nad yw y llyfr, megis yr ydoedd
o'r blaen wedi ei sefydlu drwy gyfraith, yn cynnwys ynddo
ddim yngwrthwyneb i Air Duw, nac i bur Athrawiaeth, na
dim na allo Gwr Duwiol a chydwybod dda ei arfer ac ym-
ddarostwng iddo, ac na ellir ei iawn-amddiffyn yn ei byn
pwy bynnac a'i gwrthwynebo; o's caniadheir iddo gymme-
riad cyfiawn a hy-gar, y cyfryw o wir iawnder cyffredin a
ddylid ei roddi i bob ysgrifennadau Dynion, yn enwedig y
cyfryw a osodir allan trwy awdurdod, ac yn gyfartal a'r cy-
fieithiadau rhagoraf o'r Ysgrythyr-lan ei hun. Am hynny ein
diben cyffredinol ni yn hyn o waith ydoedd, nid bodloni
nac un blaid nac arall yn neb rhyw un o'u gofynnion an-
rhesymmol, ond i wneuthur yr hyn i'r eithaf o'n dealldwr-
iaeth ni, a ddirnadasom y tueddai fwyaf at ddeffynniad He-
ddwch ac undeb yn yr Eglwys, i beri parch ac fannog i Ddu-
wioldeb a Defosiwn ym-mhublic wasanaeth Duw; ac i dor-
ri ymaith achlysur oddiwrth y sawl a geisiant ddallan i wrth-
ddadleu a chynnhennu yn erbyn Lityrgi yr Eglwys. Ac

a berthyn i'r amrywiadau oddi-wrth y Llyfr cyntaf, pa un bynnag ai trwy gyfnewidiad, anghwanegiad neu fodd arall, gwasanaethed hyn o gyfrif yn gyffredinol. Gwnaethpwyd y rhan fwyaf o'r cyfnewidiadau, naill, yn gyntaf er manwylach gyfarwyddo y gweinidogion ar bob rhan o wasanaeth Duw, a hyn a wneir yn bennaf yn y Calenderau a'r Rubricau, neu yn ail er adrodd yn briodolach ryw eiriau neu ddywediadau a arferwyd gynt drwy laferydd cyssonach i Dafodiaith yr amserau presennol, ac er mwyn egluro yn amlyccach, ryw eiriau a dywediadau eraill a ddygent arwyddoccaad amwys, neu a oeddynt hylithr i gamgymmeriad. Neu yn drydydd, er adrodd yn rhucclach y cyfryw Rannau or Ysgrythyr-lan, a ddoded o fewn y Lityrgi, y rhai yn awr a drefnwyd i'w darllain; yn enwedic yn yr Epistolau a'r Efengylau, ac amrafael leoedd eraill, yn ol cyfieithiad diweddaf y Bibl. A barnwyd yn gymmhesur anghwanegu yn eu gweddus leoedd, ryw weddiau, a ffurfiau o ddiolwch wedi eu cymmhwyso i achlysurau priodol; yn Bennodawl, i'r sawl y sy' ar y Mor, gyd'a gwasanaeth am fedydd y sawl a ynt o oedran addfedach; y rhai er nad oeddynt mor angenrheidiol pan luniwyd y llyfr cyntaf, er hynny o herwydd cynnyddiad Anabaptysm, a ymlusgodd i'n mysc ni drwy benrhydd-der yr amserodd diweddar, a aethant yr awr hon yn angenrheidiol, ac a allant fod yn fuddiol rhag llaw i fedyddio prioddorion yn ein Planwleddydd tra-mor, ac eraill a droer i'r ffydd. Od oes a ddeisyfio cyfrif yspylach o bob cyfnewidiad yn un rhan o'r Lityrgi cymmered y Boen i gyd-gymharu, y llyfr hwn a'r cyntaf: nid oes amau na chaiff weled yneglur yr achos a oedd o'r cyfnewid.

A chan i ni ymegnio fel hyn i dalu ein dyledswydd yn hyn o orchwyl pwysfawr megis tan olwg Duw, ac i gymeradwyo ein purdeb yn y peth (hyd a oedd ynom) i Gydwybodau pawb oll; er bod yn yspys i ni mai ammhossibl yw bodloni pawb (pan fo'r fath amrywiaeth o Arthrylith, o ffansi, ac o briod elw yn y Byd) ac nad allwn ddisgwl y bydd i wyr o ysprypoedd Terfyscus, gorphwyllus a chyndynniog ymfodloni i ddim o'r dull ymma, a ellir i wneuthur gan neb arall ond ganddynt hwy eu hunain: er hynny i gyd y mae gennim obaith da am a gyflwynir ymma, oc a examnied yn ddiwyd iawn ac a ddiheurwyd gan Gonfocasiwnau y ddwy Dalaith y derbynnir ef hefyd ac y cymmerir yn dda gan gynnifer oll o feibion Eglwys Loegr a ydynt sobr, heddychol a gwir Gydwybodus.

A M

AM SEREMONIAU,

Pa ham y diddymmwyd Rhai ac y cedwir eraill.

O'r Seremoniau arferedic yn yr Eglwys, ac y bu eu Codiad o Ordeinhad Dyn, Dychymygwyd Rhai ar y cyntaf, o feddwl Duwiol, ac i berwyl da; eithr trowyd o'r diwedd i wagedd ac ofergoelion, Eraill a ddaethant i fewn i'r Eglwys drwy ddefotion annisbwyll, ac o zel heb wybodaeth; Ac o herwydd cyd-ddwyn, a hwynt ar y cyntaf, cynnyddasant i'w camarferu fwy-fwy beunydd, a'r rhai hyn a haeddasant nid yn unic oblegid eu hafles, ond hefyd oblegid iddynt ddallu y Bobl yn ddirfawr, a chaddugo gogoniant duw, eu torri ymmaith, a'u bwrw heibio yn llwyr, y mae eraill, y rhai er eu dychymmyg gan Ddyn, etto Gweled yn dda eu cadw, er mwyn trefn weddus yn yr Eglwys (i'r hyn beth y dychymmygwyd hwy gyntaf) nid yn llai, nac o herwydd eu bod yn gwasanaethu i Adeiladaeth, at yr hwn (medd yr Apostl) y dylid cyfeirio pob peth a wneler yn yr Eglwys.

Ac er nad yw cadw neu esceuluso Seremoni, o honi ei hun, ond peth diystyr, etto nid bai bychan yngolwg duw, yw troseddu a thorri Urdd a Rheolaeth Gyffredin, trwy gyndynrwydd a dirmyg. Gwneler pob peth yn eich mysc (medd S. *Paul*) mewn trefn weddaidd a dyladwy. Yr hon Drefn nid eiddo pobl breifat, ei appwyntio; am hynny na chymmered neb arno, ac na ryfyged Bwyntio, na newid un Order public neu Gyffredin o fewn Eglwys Grist, ond a elwir i hynny, ac a awdurdodir yn gyfreith-lawn.

A chan fod yn awr amryw feddyliau gan bobl o'n hamser ni, hyd pan debygo Rhai yn fatter mawr o Gydwybod, ymado ag un drull o'r lleiaf o'u Seremoniau hwy, y maent felly wedi ymroddi i'w hen ddefodau; y mae Rhai hefyd o'r ty arall a'u gwyn gymmaint ar bob ammheuthun mal y chwenychent newyddu pob peth, a dirmygant yr hen cymmhelled, na fydd dim wrth eu bôdd hwy, ond y sy newydd-beth; Gwelwyd yn gymmwys na edrychid cymmaint am foddhau a bodloni yr un o'r ddwylyw, ag ar wneuthur wrth fodd duw, ac ar les pob un o honynt hwy: Ac etto fel na rwystrer neb, a aller i fodloni a Rheswm eglur, Gosodir i lawr yma Achosion pennodawl, pa ham y bwriwyd ymaith Rai o'r Seremoniau gnottedic, a pha ham yr attelir ac y cedwir eraill etto ymmhellach.

Rhai a fwriwyd ymmaith, Oblegid Cynnyddasai eu gorllanw a'u hamlder yn y dyddiau diweddaraf hyn, hyd onid aethai ei baich yn anoddef: Am y rhai y cwynodd S. *Augustin* yn ei amser ef, gynnyddu eu rhifedi mor ddirfawr, hyd onid oedd Stât y bobl gristianogawl, mewn gwaeth cyflwr o'u plegid, nag oedd eiddo'r Juddewon. Ac efe a gynghorodd fwrw ymmaith y fath iau a baich, tra gwasannethai'r amser i wneuthur hynny yn ddistaw heb derfysc. Eithr Beth a ddywedasai S. *Augustin*, pe gwelsei y Seremoniau a arferid yn ddiweddar yn ein plith ni, i'r rhai nid oedd y lliaws a arferid yn ei amser ef i'w gystadlu, cymmaint oedd gorllawn liaws ein Seremoniau a bagad o honynt mor dywyll, hyd pan oeddynt yn dyfyscu ac yn tywyllu, yn hytrach nag yn mynegu, ac yn gosod allan ddaioni Crist i ni. Heb law hyn i gyd, nid cyfraith Seremoniau yw Efengyl Crist (fel ydd oedd rhan fawr o Gyfraith *Moses*) eithr ffydd i wasanaethu

duw

dduw, nid ynghaethiwed Figur, neu gyscod. eithr yn rhydd-did yr yspryd, gan ymfodloni i gymmeryd o Seremoniau ag a wasanaetha i drefn weddaidd, a Rheolaeth dduwiol, a'r cyfryw a'r y sydd gymmwys i gyffroi, trwi iawn ddeall, dyn i gofio ei ddyledswydd i Dduw, drwy ryw arwydd eglur neillduol, i'w hadeiladaeth. Ymhellach etto, yr achos pwys-fawr paham y diddymmwyd rhai Seremoniau, camarferwyd hwy cyn belled, mewn rhan o herwydd ddallineb gaugrefyddol y rhai anghywraint ac annyfgedic ac mewn rhan drwy annigonawl gybydd-dra y cyfryw a geisient eu helw a'u budd eu hunain yn hytrach na Gogoniant Duw, fel nad oedd haiach fodd i symmud y Camarferau, ar peth yn sefyll. Eithr yn awr, am y Rhai ond antur a Rwystrir, o herwydd cadw etto rai o'r hen Seremoniau, O's ystyriant nad yw possibl cynnal Trefn a Rheolaeth heddychlawn yn yr Eglwys, heb rai Seremoniau, cânt yn hawdd weled, fod achos cyfreithlawn iddynt newid eu meddyliau; Ac o's mawr ganddynt fod yr un o'r rhai hen yn sefyll, ac yn well ganddynt lunio y cwbl o newydd. Eithr gan iddynt ganiadu mai cymmwys yw cael rhyw Seremoniau, diau, lle gellir yn dda arfer yr hen, nid oes reswm iddynt argyoeddi yr hen, yn unic am eu bod yn hen, heb ddad-cuddio eu gwall synwyr eu hunain: canys o's felly y mae, hwy a ddylent roddi parch iddynt o herwydd eu heneiddwydd, o's mynnant ddangos fod yn hoffach ganddynt undeb a chordiad, nag Innofasionau, a newydd-wyniau, yr hyn (cymmhelled ag y gall hynny gyttuno a gosod allan Ffydd Grist) y sydd bob amser i'w ochelyd. Ymhellach etto, i'r cyfryw ni bydd achos cyfiawn i fcio ar y Seremoniau a adawyd. Canys megis y bwriwyd allan, y rhai a gam-arferid fwyaf, ac a oeddynt yn faich ar Gydwybodau dynion heb achos; Felly y lleill a gedwir er mwyn Rheolaeth ac order, ac a ellir ar achosion cyfiawn eu hamgenu a'u newidio, am hynny nid ydynt i'w barnu yn Un a chyfraith Dduw, ymmhellach drachefn, nid ynt Seremoniau tywyll nac aflafar, ond a osodir allan fel y gallo pob dyn ddirnad beth y maent yn ei arwyddoccau. ac i ba ddeunydd y maent yn gwasanaethu; fel nad rhaid fawr unon y camarferir hwy rhagllaw, fel y lleill o'r blaen, Ac yn gwneuthur hyn, nid ŷm yn condemnio un Genedl arall, nac yn gosod dim, namyn i'n cenedl ein hun; Canys Cyfiawnsur yw yn ein barn ni, fod i bob Gwlad arferu y cyfryw Seremoniau a welont hwy yn oreu i ddyrchafu Anrhydedd a Gogoniant Duw, a thebyccaf i ddwyn eu pobl i fuchedd berffaith a duwiol, heb nag annyfusedd na choelgrefydd, A dodi o honynt ymmaith, Bethau eraill gnafyddant o amser wy gi ydd eu camarferu, megis yn fynnych y digwydd ar amrafael foddion, mewn amrafael wledydd yn Ordinhadau Dynion.

Am Wasanaeth yr EGLWYS.

NI bu erioed ddim wedi ei ddychmygu mor ddiball, neu wedi ei gyfnerthu mor gadarn, drwy synhwyr dyn, yr hwn mewn yspaid amser nis llygrwyd: megis, ymmhlith pethau eraill, y mae yn eglur ddigon wrth y gweddiau cyffredin yn yr Eglwys, y rhai a elwir yn fathredic, Gwasanaeth Duw. Bonedd a dechreuad cyntaf pa rhai, pes chwilid am danynt

danynt ym-mysc gwaith ein hen dadau [illegible] geid gweled nad oedd i ddiwyd y gwasanaeth, onid er amcan daionus, ac er mawr ddderchafiad duwioldeb. Canys hwynt hwy a drefnasant y matter felly, fel y darllenid yr holl Fibl trosto (neu y rhan fwyaf o hono) un-waith yn y flwyddyn: gan meddwl wrth hynny, fod y'r Gwyr eglwysig, ac yn enwedic i'r sawl a fyddent weinidogion y Gynnulleidfa, allu (trwy fynych ddarllen a myfyrio gair Duw) fod wedi ymddarparu i dduwioldeb, a bod hefyd yn abl i gynghori eraill trwy iachus ddysceidiaeth, i'r un peth, ac i argyhoeddi y rhai a wrthwynebent y gwirionedd. Ac ymhellach, fel y gallei y bobl (trwy glywed beunydd ddarllen yr Ysgrythyr lan yn yr Eglwys) gynnyddu yn wastad fwy fwy mewn gwybodaeth am Dduw, a bod i garu yn gyndyn eu gwir Grefydd ef.

Ond ys talm o flynyddoedd, y darfu ammwidio, torri, ac esceuluso y duwiol a'r weddus drefn yma o waith yr hen Dadau, trwy blannu i mewn yn eu lle Hstoriau amheus, Legendau, Atebion, Gwersi, Adwersi gweigion, Coffadwriaethau, a Seneddolion megis yn gyffredinol pan ddechreuid un o lyfrau'r Bibl, yn darfod darllen tair neu bedair pennod o honaw, y cwbl onid hynny a adewid heb ei ddarllen. Ac yn y wedd hon y dechreuid llyfr *Esai* yn yr *Adfent* a llyfr Genesis yn Septuagesima; eithr eu dechreu a wneid yn unic, eb orphen eu darllen byth. A'r un ffunyd yr arferid am lyfrau eraill o'r Ysgrythyr lan. A chyda hynny lle mynnei S. Paul, fod dywedyd cyfryw iaith wrth y bobl yn yr Eglwys ac a allant hwy ei deall a chaffael lleshad o'i chlywed; y gwasanaeth yn yr Eglwys hon o Loegr (er ys llawer o flynyddoedd) a ddarllenwyd yn lladin i'r bobl, yr hwn nid oeddynt hwy yn ei ddeall; ac fel'y yr oeddynt yn unic yn clywed a'u clustiau, ond eu calonnau, a'u hyspryd, a'u meddwl oedd yn ddiadeiladedig wrth. Ac heb law hynny er darfod i'r hen Dadau barthu y Psalmau yn saith rhan, a phob un o hynynt a elwid Nocturn, yn awr er yn hwyr o amser, y chydig o honynt a ddywedid beunydd, gan eu mynych addyw dyd a gadu y dan arall heb io, heb yngan un-gair. Gyda hynny, nit iri a chaledrwydd y Rheolau y rhai a elwid y Pia, ac aml taeliaw cyfnewidiau y gwasanaeth, oedd yr achos, fod mor galed ac mor rhwystrus droi at gyfnedau y llyfr yn unic; mal gan yn fynych o amser y bydd mwy o drallod yn chwilio am y peth a ddarllenid, nag yn ei ddarllen wedi ei gael. Felly wrth ystyried yr anghyfleusdra hynny, fe a osodir yma y cyfryw drefn, fel y diwygir yr un-rhyw bethau. Ac er mwyn parodrwydd yn y matter yma, y tynnwyd Calendar i'r un-rhyw bwrbas, yr hwn sydd eglur a hawdd ei ddeall, ym-mha un (hyd y gellid) y gosodwyd allan wedd i ddarllen yr Ysgrythyr lan, fel y gwneler pob peth mewn trefn, heb wahanu un darn o honi oddiwrth ei gilydd. Ac oblegid hyn y torred ymaith Anthemau, Respondau, Infitatoriau, a chyfryw wag bethau amherthynasol ac oedd yn torri cwrs cyfan ddarlleniad yr Ysgrythyr. Etto gan nad oes fodd amgen, nad ydd angenrheidiol fod ymbell reol: am hynny y gosydwyd yma y rheolau, y rhai megis nad ydynt onid ychydig o nifer, felly y maent yn rhwydd, ac yn hawdd eu deall. Wrth hynny y mae i chwi yma ffurf ar weddi (ag am ddarllen yr Ysgrythur lan) yn gwbl gyssion a meddwl ac amcan yr hen Dadau, ac o lawer yn fwy proffidiol, a chymmwys na'r un yr oeddid yn ddiweddar yn ei arfer. Ymae yn fwy proffidiol, o achos bod yma yn gadu allan lawer o bethau, o ba rai mae rhai heb fod yn wir, rhai yn amheus, rhai yn wag ac ofer-goel; ac nid ydys yn ordeinio darllen dim onid pur wir air Duw, yr Ysgrythyr lan, neu y cyfryw a ellir arni yn eglur, a hyn

hynny yn y cyfryw iaith a threfn ag y sydd esmwythaf a hawsaf eu deall gan y darllen-wyr, a'r gwrandaw-wyr.

Y mae hefyd yn fwy cymmwynasol, yn gystal o herwydd ei fyrred, ac o herwydd eglured ei drefn ac o herwydd bod y rheolau yn ychydig o nifer ac yn hawdd. A chyd a hynny, wrth y drefn hon, nid rhaid i'r Curadiaid un llyfr arall i'w gwasanaeth cyffredin, ond y llyfr hwn a'r Bibl. O herwydd pa ham, nid rhaid i'r bobl fyned mewn cymmaint o draul am lyfrau ag y byddent amser a fu.

A Lle bu ym-mlaen llaw amrafael mawr wrth ddywedyd a chanu yn yr Eglwysi oll wn y Deyrnas hon, Rhai yn canlyn arfer Salisbury, rhai arfer Henffordd, rhai arfer Bangor, rhai arfer York, a rhai eraill arfer Lincoln: yn-awr o hyn allan ni bydd i'r holl deyrnas ond un arfer. Ac o barna neb fod y ffordd hon yn fwy poenus, o achos bod yn rhaid darllen pob peth ar y llyfr, lle o'r blaen o herwydd mynych ddywedyd, y gwyddent lawer peth ar dafod leferydd, eithr o's y cyfryw rai a gydbwysant eu llafur, ynghyd a'r gwybodaeth a gaffant beunydd wrth ddarllen ar y llyfr, ni wrthodant hwy y boen wrth weled maint y budd a dyfo hyn yma.

Ac yn gymmaint ag na ellir gosod dim gan-mwyaf mor eglur, ag na chyfotto petrustr wrth ymarfer o honaw: I ostegu pob cyfryw amrafael (o chyfyd yr un) ac am ddosparth pob rhyw betruster ynghylch y modd a'r wedd y mae deall a gwneuthur, a chwplau pob peth a gynhwysir yn y llyfr hwn; y partiau a fyddont yn ammeu felly, neu a fyddont yn cymmeryd dim mewn amrafael foddion, a ant at Escob yr Escobaeth, yr hwn wrth ei ddoethineb a rydd drefn, er llonyddu, a heddychu y ddadl, trwy na byddo y drefn honno yn wrthwyneb i ddim ar y sydd yn y llyfr hwn. Ac o bydd Escob yr Escobaeth mewn dim petruster, yna gall efe anfon am hyspysrwydd at yr ac Archesoob.

ER bod yn osodedic, fod pob peth a'r a ddarllenir neu a genir yn yr Eglwys, yn yr iaith Gamberaec, er mwyn adeiladu y Gynnulleidfa: er hynny nid ydys yn meddwl, pan ddywedo neb Blygain a Gosper wrtho ei hun, na ddichon efe eu dywedyd ym-mha iaith bynnac a ddeallo.

A phob Offeiriad a Diacon sydd rwymedic i ddywedyd beunydd y foreuol, a'r Bryd-nhawnol weddi, naill ai yn nailltuol ai ar osteg, oddieithr bod rhwystr arnynt trwy glefyd neu o ran achos arall tra-[illegible] hanrheidiol,

A'r Cuwrad, sef y periglor, a foyn gwasanaethu ym-mhob Eglwys blwyf neu Gapel, ac efe gartref, heb luddias rhesymol arno, rhaid iddo ddywedyd y gwasanaeth hwnnw yn yr Eglwys blwyf neu y Cappel lle y bo efe yn gwasanaethu a bod canu cloch iddo ar amser cymhesur, cyn iddo ddechreu, modd y gallo y neb a fyddo ganddo ddefosion ddyfod i wrando gair Duw, ac i weddio gydag ef.

Pennodau neillduol i'w darllain ar Forenol a Phrydnhawnol Weddi ar y Suliau a Gwyliau eraill trwy'r holl flwyddyn.

Llithiau priod i'r Suliau.

Suliau yr Adfent.	*Plygain.*	*Gosper.*
1	Esay 1.	Esay 2.
2	5	24
3	25	26
4	30	32
Suliau gwedi Natalic Crist.		
1	37	38
2	41	43
Suliau gwedi'r Ystwyll.		
1	44	46
2	51	53
3	55	56
4	57	58
5	59	64
6	65	66
Septuagesima.	Gen. 1.	Gen. 2.
Sexagesima.	3	6
Cwincwagesima.	9 h. w. 20.	12
Y Grawys.		
Y Sul cynt.	19 h. w. 30.	22
2	27	34
3	39	42
4	43	45
5	Ecsod. 3.	Ecsod. 5.
6		
1 Llith.	Ecsod. 9.	Ecsod. 10.
2 Llith.	Mat. 26.	Heb. 5. h. w. 11.
Dydd Pasc.		
1 Llith.	Ecsod. 12.	Ecsod. 14.
2 Llith.	Rhuf. 6.	Act. 2. w. 22.
Suliau gwedi'r Pasc.		
Y cyntaf.	Num. 16.	Num. 22.
2	23, 24.	25
3	Deut. 4.	Deut. 5.
4	6	7
5	8	9
Y Sul-gwedi'r Derchafael.	12	13
Y Sul-gwin.		
1 Llith.	De. 16. h. w. 18	Esay 11.
2 Llith.	Act. 10. w. 34	Act. 19. h. w. 21
Sul y Drindod.		
1 Llith.	Gen. 1.	Gen. 18.
2 Llith.	Mat. 3.	1 Ioan 5.
Suliau gwedi'r Drindod.		
Y cyntaf.	Josua 10.	Josua 23.

Y DREFN

Yr appwyntir darllain y Psalwyr.

Y *Psalwyr a ddarllennir unwaith bob mis, fel yr appwyntir yno, ar foreuol a phrydnawnol weddi. Eithr yn Chwefror y darllenir yn unig hyd yr wythfed a'r hugain, neu y 29. o'r mis.*

A lle y mae i Fis Jonawr, Mawrth, Mai, Gorphenhaf, Awst, Hydref, *a* Rhagfyr, *xxxi. o ddyddiau bob un; fe a ordeiniwyd fod darllain y dydd diweddaf o'r misoedd hynny, y Psalmau a ddarllenwyd y dydd o'r blaen, fel y gallo y Psalmau ddechreu drachefn ar y dydd cyntaf o'r mis a fyddo'n canlyn.*

A lle y cyfrennir y 119. Psalm yn ddwy rann a'r hugain, a'i fod yn rhybir i'w ddarllain ar unwaith; fe a drefnwyd na bo darllain uwch law pedair neu bump o'r rhannau hynny ar yr un amser.

Ac ar ddiwedd pob Psalm, a phob rhann o'r 119. Psalm, repetier yr Hymn yma,

Gogoniant i'r Tad, ac i'r Mab, ac i'r Yspryd glan; Megis yr oedd yn y dechreu, y mae yr awr hon, ac y bydd yn oestad yn oes oesoedd. Amen.

Noda, fod y Psalwyr yn canlyn dosparthiad yr Hebraaid, a chyfieithiad y Bibl mawr Saisnig, gwedi ei osod allan, a'i arferu yn amser Brenin Hen. 8. Ed. 6.

hynny yn y cyfryw iaith a threfn ag y sydd esmwythaf a hawsaf eu deall gan y darllen-wyr, a'r gwrandaw-wyr.

Y mae hefyd yn fwy cymmwynasol, yn gystal o herwydd ei fyrred, ac o herwydd eglured ei drefn a'r o herwydd bod y rheolau yn ychydig o nifer ac yn hawdd. A chyda hynny, wrth y drefn hon, nid rhaid i'r Curadiaid un llyfr arall i'w gwasanaeth cyffredin, ond y llyfr hwn a'r Bibl. O herwydd pa ham, nid rhaid i'r bobl fyned mewn cymmaint o draul am lyfrau ag y byddent amser a fu.

A Lle bu ym-mlaen llaw amrafael mawr wrth ddywedyd a chanu yn yr Eglwysi oddiwn y Deyrnas hon, Rhai yn canlyn arfer Salisbury, rhai arfer Henffordd, rhai arfer Bangor, rhai arfer York, a rhai eraill arfer Lincoln: yn-awr o hyn allan ni bydd i'r holl deyrnas ond un arfer. Ac o barna neb fod y ffordd hon yn fwy poenus, o achos bod yn rhaid darllen pob peth ar y llyfr, lle o'r blaen o herwydd mynych ddywedyd, y gwyddent lawer peth ar dafod leferydd, eithr o's y cyfryw rai a gydbwysant eu llafur, yng hyd a'r gwybodaeth a gaffant beunydd wrth ddarllen ar y llyfr, ni wrthodant hwy y boen wrth weled maint y budd a dyfo hyn yma.

Ac yn gymmaint ag na ellir gosod dim gan-mwyaf mor eglur, ag na chyfotto petrustr wrth ymarfer o honaw: I osltegu pob cyfryw amrafael (o chyfyd yr un) ac am ddosparth pob rhyw betruster ynghylch y modd a'r wedd y mae deall a gwneuthur, a chwplau pob peth a gynhwysir yn y llyfr hwn; y partiau a fyddont yn ammeu felly, neu a fyddont yn cymmeryd dim mewn amrafael foddion, a ant at Escob yr Escobaeth, yr hwn wrth ei ddoethineb a rydd drefn, er llonyddu, a heddychu y ddadl, trwy na byddo y drefn honno yn wrthwyneb i ddim ar y sydd yn y llyfr hwn. Ac o bydd Escob yr Escobaeth mewn dim petruster, yna gall efe anfon am hyspysrwydd at yr ac Archescob.

ER bod yn osodedic, fod pob peth a'r a ddarllenir neu a genir yn yr Eglwys, yn yr iaith Gamberaec, er mwyn adeiladu y Gynnulleidfa: er hynny nid ydys yn meddwl, pan ddywedo neb Blygain a Gosper wrtho ei hun, na ddichon efe eu dywedyd ym-mha iaith bynnac a ddeallo.

A phob Offeiriad a Diacon sydd rwymedic i ddywedyd beunydd y forenol, a'r Bryd-nhawnol weddi, naill ai yn nailltuol ai ar osteg, oddieithr bod rhwystr arnynt trwy glefyd neu o ran achos arall tra angenrheidiol,

A'r Cwrad, sef y periglor, a fo yn gwasanaethu ym-mhob Eglwys blwyf neu Gapel, ac efe gartref, heb luddias rhesymol arno, rhaid iddo ddywedyd y gwasanaeth hwnnw yn yr Eglwys blwyf neu y Cappel lle y bo efe yn gwasanaethu a bod canu cloch iddo ar amser cymhesur, cyn iddo ddechreu, modd y gallo y neb a fyddo ganddo ddefosiwn ddyfod i wrando gair Duw, ac i weddio gydag ef.

Pen-

Pennodau neillduol i'w darllain ar Forenol a Phrydnhawnol Weddi ar y Suliau a Gwyliau eraill trwy'r holl flwyddyn.

Llithiau priod i'r Suliau.

Suliau yr Adfent.	*Plygain.*	*Gosper.*
1	Esay 1.	Esay 2.
2	5	24
3	25	26
4	30	32
Suliau gwedi Natalic Crist.		
1	37	38
2	41	43
Suliau gwedi'r Ystwyll.		
1	44	46
2	51	53
3	55	56
4	57	58
5	59	64
6	65	66
Septuagesima.	Gen. 1.	Gen. 2.
Sexagesima.	3	6
Cwincwagesima.	9 h. w. 20.	12
Y Grawys.		
Y Sul cynt.	19 h. w. 30.	22
2	27	34
3	39	42
4	43	45
5	Ecsod. 3.	Ecsod. 5.
6		
1 Llith.	Ecsod. 9.	Ecsod. 10.
2 Llith.	Mat. 26.	Heb. 5. h. w. 11.
Dydd Pasc.		
1 Llith.	Ecsod. 12.	Ecsod. 14.
2 Llith.	Rhuf. 6.	Act. 2 w. 22.
Suliau gwedi'r Pasc.		
Y cyntaf.	Num. 16.	Num. 22.
2	23, 24.	25
3	Deut. 4.	Deut. 5.
4	6	7
5	8	9
Y Sul-gwedi'r Derchafael.	12	13
Y Sul-gwin.		
1 Llith.	De. 16. h. w. 18	Esay 11.
2 Llith.	Act. 10. w. 34	Act. 19. h. w. 21
Sul y Drindod.		
1 Llith.	Gen. 1.	Gen. 18.
2 Llith.	Mat. 3.	1 Ioan 5.
Suliau gwedi'r Drindod.		
Y cyntaf.	Josua 10.	Josua 23.

Y
DREFN

Yr appwyntir darllain y Psalwyr.

Y *Psalwyr a ddarllennir unwaith bob mis, fel yr appwyntir yno, ar foreuol a phrydnawnol weddi. Eithr yn Chwefror y darllenir yn unig hyd yr wythfed a'r hugain, neu y* 29. *o'r mis.*

A lle y mae i Fis Jonawr, Mawrth, Mai, Gorphenhaf, Awst, Hydref, *a* Rhagfyr, xxxi. *o ddyddiau bob un; fe a ordeiniwyd fod darllain y dydd diweddaf o'r misoedd hynny, y Psalmau a ddarllenwyd y dydd o'r blaen, fel y gallo y Psalmau ddechreu drachefn ar y dydd cyntaf o'r mis a fyddo'n canlyn.*

A lle y cyfrennir y 119. *Psalm yn ddwy rann a'r hugain, a'i fod yn rhyhir i'w ddarllain ar unwaith: fe a drefnwyd na bo darllain uwch law pedair neu bump o'r rhannau hynny ar yr un amser.*

Ac ar ddiwedd pob Psalm, a phob rhann o'r 119. *Psalm, repetier yr Hymn yma,*

Gogoniant i'r Tad, ac i'r Mab, ac i'r Yspryd glan; Megis yr oedd yn y dechreu, y mae yr awr hon, ac y bydd yn oestad yn oes oesoedd. Amen.

Noda, fod y Psalwyr yn canlyn dosparthiad yr Hebraaid, a chyfieithiad y Bibl mawr Seisnig, gwedi ei osod allan, a'i arferu yn amser Brenin Hen. 8. Ed. 6.

Y

DREFN

Pa wedd yr appwyntiwyd bod darllain y rhann arall o'r Ysgrythyr lan.

YR hen Destament a osodwyd yn llithoedd cyntaf ar foreu, a phrydnhawn weddi, ac felly y rhann fwyaf o hono a ddarllennir b.b blwyddyn unwaith fel yr appwyntir yn y Calendar.

Y Testament newydd a osodwyd yn ail llithoedd ar foreu a phrydnhawn weddi, ac a ddarllenir drosto mewn trefn bob blwyddyn dairgwaith, heb law'r Epistolau a'r Efangylon: oddieithr Datcuddiad Ioan, o'r hwn y gosodwyd bob rhyw Lithoedd priod ar amrafael wyliau.

Ac i wybod pa lithoedd a ddarllenir bob dydd, myn gael y dydd o'r mis yn y Calendar yn canlyn, ac yno y cei ddeall y pennodau a ddarllennir yn llithoedd ar foreu a phrydnhawn weddi; oddieithr y gwyliau symmudol yn unig, y rhai nid ynt yn y Calendar, a'r ansymmudol, lle y gadewir Blange yngholofn y llithiau. Llithiau priod i'r holl ddyddiau hynny a geir yn y Tabl o'r llithiau priod.

A rhaid yw nodi hyn yma, pa pryd bynnac y byddo Psalmau priod, neu lithoedd, wedi eu gosod, yna y Psalmau a'r Llithoedd gosodedig yn y Calendar a (os amgenant) faddeuir tros yr amser hynny.

Rhaid yw nodi hefyd, fod y Colect yr Epistol, a'r Efengyl, a osodir ar y Sul, yn gwasanaethu tros yr holl wythnos rhag llaw, lle ni's trefnwyd yn amgenach yn y llyfr hwn.

	Plygain.	Gosper.
Yr ail.	Barn. 4.	Barn. 5.
3	1 Sam. 2.	1 Sam. 3.
4	12	13
5	15	17
6	2 Sam. 12.	2 Sam. 19.
7	21	24
8	1 Bren. 13.	1 Bren. 17.
9	18	19
10	21	22
11	2 Bren. 5.	2 Bren. 9.
12	10	18
13	19	23
14	Jerem. 5.	Jer. 22.
15	35	36
16	Esec. 2.	Esec. 13.
17	14	18
18	20	24
19	Dan. 3.	Dan. 6.
20	Joel. 2.	Mic. 6.
21	Abac. 2.	Dihareb. 1.
22	Dihar. 2.	3
23	11	12
24	13	14
25	15	16
26	17	19

§ *Llithiau Priodol neu neilltuol i bob dydd Gwyl.*

	Plygain.	Gosper.
S. *Andreas.*	Dihar. 20.	Dihar. 21.
S. *Thomas.*		
yr Apostol.	23	24
Natalic. Crist.		(h. w. 17.
1 Llith.	Esay. 9. h. w. 8	Esay. 7. w. 10
2 Llith.	Luc. 2. h. w. 15	Tit. 3. w. 4. h.
S. *Stephan.*		(w. 9.
1 Llith.	Diha. 28	Eccles. 4.
2 Llith.	Act. 6. g. 8. a'r	Act. 7. g. 30
S. *Ioan.*	7. hen. h. w. 30.	(h. w. 55.
1 Llith.	Eccles. 5.	Eccles. 6.
2 Llith.	Datc. 1.	Datc. 22.
Dydd y Gwiri.	Jer. 3[illegible]. h. w. 8.	Doeth. 1.
Enwaediad.		
1 Llith.	Gen. 17.	Deut. 10. w. 12
2 Llith.	Rhuf. 2.	Colos. 2.
Ystwyll.		
1 Llith.	Esay. 60.	Esay. 49.
2 Llith.	Lu. 3. h. w. 23	Io. 2. h. w. 11
Troad S. Paul.		
1 Llith.	Doeth. 5.	Doeth. 6.
2 Llith.	Act. 22. h. w. 22	Act. 26.
Puredigaeth Mair Forwyn.	Doeth. 9.	Doeth. 12.
S. *Matthias.*	19	Ecclus. 1.

	Plygain.	Gosper.
Cennadwri ein Harglwyddes.	Ecclus. 2.	Ecclus. 3.
Dydd Mercher cyn y Pasc.		
1. Llith.	Ose. 13.	Ose. 14.
2 Llith.	Io. 11. w. 45.	
Dydd Iau cyn y Pasc.		
1 Llith.	Dan. 9.	Jerem. 31.
2 Llith.	Joan. 13.	
Dydd Gwener y Croglith.		
1 Llith.	Ge. 22. h. w. 20	Esay. 53.
2 Llith.	Ioan. 18.	1 Pet. 2.
Nos Basc.		
1 Llith.	Sac. 9.	Ecsod. 13.
2 Llith.	Lu. 23. w. 50.	Heb. 4.
Dydd Llun-Pasc.		
1 Llith.	Ecsod. 16.	Ecsod. 17.
2 Llith.	Matth. 28.	Act. 3.
Dydd Mawrth Pasc.		
1 Llith.	Ecsod. 20.	Ecsod. 32.
2 Llith.	Lu. 24. h. w. 13	1 Cor. 15.
S. Marc.	Ecclus. 4.	Ecclus. 5.
S. Phil. a Iaco.		
1 Llith.	7.	9
2 Llith.	Ioan. 1. w. 43	
Dydd y Derch.		
1 Llith.	Deut. 10.	2 Bren. 2.
2 Llith.	Lu. 24. w. 44.	Eph. 4 h. w. 17 (h. w. 30.
Dydd Llun y Sul-gwyn.		
1 Llith.	Ge. 11. h. w. 10.	Num. 11. w. 16
2 Llith.	1 Cor. 12.	1 Cor. 14. h. (w. 26.
Dydd Mawrth y Sul-gwyn.		
1 Llith.	1 Sam. 19. w. 18	Deut. 30.
2 Llith.	1 Thess. 5. w. (12. h. w. 24.	1 Joan. 4. h. w. 14.
S. Barnabas.		
1 Llith.	Ecclus. 10.	Ecclus. 12.
2 Llith.	Act. 14.	Act. 15 h. w. 36.
S. Io. Fedyddi.		
1 Llith.	Malac. 3.	Malac. 4.
2 Llith	Matth. 3.	Mat. 14 h. w. 13
S. Pet.		
1 Llith.	Ecclus. 15.	Ecclus. 19.
2 Llith.	Act. 3.	Act. 4.
S. Iaco.	Ecclus. 21.	Ecclus. 22.
S. Bartholomeus	24	29
S. Matthew.	35	38
S. Mihangel.		
1 Llith.	Gen. 32.	Dan. 10. w. 5
2 Llith.	Act. 12. h. w. 20.	Jud. w. 6. h (w. 16
S. Luc.	Ecclus. 51.	Job. 1.

Tablau a Threfnau o'r Gwyliau symmudol, a di-symmudol. Ynghyda'r dyddiau Ympryd ac Arbedrwydd trwy'r holl flwyddyn.

Trefn i wybod pa bryd y mae'r Gwyliau symmudol yn dechreu.

D*ydd-Pasc (ar ba un y mae'r llaill yn sefyll) yw bob amser y Sul cyntaf wedi'r llawn Lleuad a syrthio nesaf ar ol yr Unfed dydd ar hugain o Fawrth. Ac o's digwydd y llawn Lleuad ar Ddydd-Sul, Dydd-Pasc yw y Sul ar ol.*

Sul yr Adfent yw bob amser y Sul nesaf at Wyl S. Andreas, *pa un bynnac ai cyn ai gwedi.*

Sul Septuagesima sydd 9. Wythnos cyn y Pasc.

Sul Secsagesima sydd 8. Wythnos cyn y Pasc.

Sul Cwincwagesima sydd 7. Wythnos cyn y Pasc.

Sul Cwadragesima sydd 6. Wythnos cyn y Pasc.

Sul y Gweddiau sydd 5. Wythnos gwedi'r Pasc.

Dydd y Dercbafael sydd 40. Nydd gwedi'r Pasc.

Y Sul-gwyn sydd 7. Wythnos gwedi'r Pasc.

Sul y Drindod sydd 8. Wythnos gwedi'r Pasc.

Tabl o'r holl wyliau ac sydd i'w cadw yn Eglwys Loegr trwy'r flwyddyn.

H*Oll Suliau yn y flwyddyn. Enwaedìad ein Harglwydd Iesu Grist. Yr Ystwyll. Troad S. Paul. Puredigaeth y Fendigedic Forwyn. S. Mathias yr Apostol. Cennadwri y Fendigedic Forwyn. S. Marc yr Efangylwr. S. Philip a S. Iaco yr Apostolion. Dercbafael ein* [illegible] *Iesu Grist. S.* [illegible] *dyddiwr.* [illegible] *S.* [illegible] *yr* [illegible] *Apostol*

Y

DREFN

Pa wedd yr appwyntiwyd bod darllain y rhann arall o'r Ysgrythyr lan.

Yr hen Destament a osodwyd yn llithoedd cyntaf ar foreu a phrydnhawn weddi, ac felly y rhann fwyaf o hono a ddarllenir bob blwyddyn unwaith fel yr appwyntir yn y Calendar.

Y Testament newydd a osodwyd yn ail llithoedd ar foreu a phrydnhawn weddi, ac a ddarllenir drwyddo dair gwaith bob blwyddyn, heb law'r Epistolau a'r Efengylion: oddieithr Datcuddiad Ioan, o'r hwn y gosodwyd rhyw Lithoedd priod ar amrafael wyliau.

Ac i wybod pa lithoedd a ddarllenir bob dydd, wyn gael y dydd o'r mis yn y Calendar yn canlyn, ac yno y cei ddeall y pennodau a ddarllennir yn llithoedd ar foreu a phrydnhawn weddi; oddieithr y gwyliau symmudol yn unig, y rhai nid ynt yn y Calendar, a'r ansymmudol, lle y gadewir Blangc yngholofn y llithiau. Llithiau priod i'r holl ddyddiau hynny a geir yn y Tabl o'r llithiau priod.

A rhaid yw nodi hyn yma, pa pryd bynnac y byddo Psalmau priod, neu lithoedd, wedi eu gosod, yna y Psalmau a'r Llithoedd gosodedig yn y Calendar a (os amgenant) fadlewir tros yr amser hynny.

Rhaid yw nodi hefyd, fod y Colect yr Epistol, a'r Efengyl, a osodir ar y Sul, yn gwasanaethu tros yr holl wythnos rhag llaw, lle ni's trefnwyd yn amgenach yn y llyfr hwn.

	Plygain.	Gosper.
Yr ail.	Barn. 4.	Barn. 5.
3	1 Sam. 2.	1 Sam. 3.
4	12	13
5	15	17
6	2 Sam. 12.	2 Sam. 19.
7	21	24
8	1 Bren. 13.	1 Bren. 17.
9	18	19
10	21	22
11	2 Bren. 5.	2 Bren. 9.
12	10	18
13	19	23
14	Jerem. 5.	Jer. 22.
15	35	36
16	Esec. 2.	Esec. 13.
17	14	18
18	20	24
19	Dan. 3.	Dan. 6.
20	Joel. 2.	Mic. 6.
21	Abac. 2.	Dihareb. 1.
22	Dihar. 2.	3
23	11	12
24	13	14
25	15	16
26	17	19

§ *Llithiau Priodol neu neillduol bob dydd Gwyl.*

	Plygain.	Gosper.
S. *Andreas.*	Dihar. 20.	Dihar. 21.
S. *Thomas.*		
yr Apostol.	23	24
Natalic. Crist.		(h. w. 17.
1 Llith.	Esay. 9. h. w. 8	Esay. 7. w. 10
2 Llith.	Luc. 2. h. w. 15	Tit. 3. w. 4. h. (w. 9.
S. *Stephan.*		
1 Llith.	Diha. 28	Eccles. 4.
2 Llith.	Act. 6. g. 8. a'r 7. he. h. w. 30.	Act. 7. g. 30. (h. w. 55.
S. *Ioan.*		
1 Llith.	Eccles. 5.	Eccles. 6.
2 Llith.	Datc. 1.	Datc. 22.
Dydd y Gwirio.	Jer. 31. h. w. 18.	Doeth. 1.
Enwaediad.		
1 Llith.	Gen. 17.	Deut. 10. w. 12
2 Llith.	Rhuf. 2.	Colos. 2.
Ystwyll.		
1 Llith.	Esay. 60.	Esay. 49.
2 Llith.	Lu. 3. h. w. 23	Io. 2. h. w. 11
Troad S. *Paul.*		
1 Llith.	Doeth. 5.	Doeth. 6.
2 Llith.	Act. 22. h. w. 22	Act. 26.
Puredigaeth Mair Forwyn.	Doeth. 9.	Doeth. 12.
S. *Matthias.*	19	Eccles. 1.

	Plygain.	*Gosper.*
Cennadwri ein Harglwyddes.	Ecclus. 2.	Ecclus. 3.
Dydd Mercher cyn y Pasc.		
1 Llith.	Ose. 13.	Ose. 14.
2 Llith.	Io. 11. w. 45.	
Dydd Iau cyn y Pasc.		
1 Llith.	Dan. 9.	Jerem. 31.
2 Llith.	Joan. 13.	
Dydd Gwener y Groglith.		
1 Llith.	Ge. 22. h. w. 20	Esay. 53.
2 Llith.	Ioan. 18.	1 Pet. 2.
Nos Basc.		
1 Llith.	Sac. 9.	Ecsod. 13.
2 Llith.	Lu. 23. w. 50.	Heb. 4.
Dydd Llun-Pasc.		
1 Llith.	Ecsod. 16.	Ecsod. 17.
2 Llith.	Matth. 28.	Act. 3.
Dydd Mawrth Pasc.		
1 Llith.	Ecsod. 20.	Ecsod. 32.
2 Llith.	Lu. 24. h. w. 13	1 Cor. 15.
S. Marc.	Ecclus. 4.	Ecclus. 5.
S. Phil. a Iaco.		
1 Llith.	7.	9
2 Llith.	Ioan. 1. w. 43	
Dydd y Derch.		
1 Llith.	Deut. 10.	2 Bren. 2.
2 Llith.	Lu. 24. w. 44.	Eph. 4 h. w. 17
Dydd Llun y Sul-gwyn.		(h. w. 30.
1 Llith.	Ge. 11. h. w. 10.	Num. 11. w. 16
2 Llith.	1 Cor. 12.	1 Cor. 14. h. (w. 26.
Dydd Mawrth y Sul-gwyn.		
1 Llith.	1 Sam. 19. w. 18	Deut. 30.
2 Llith.	1 Thess. 5. w. (12. h. w. 24.	1 Joan. 4. h. w. 14.
S. Barnabas.		
1 Llith.	Ecclus. 10.	Ecclus. 12.
2 Llith.	Act. 14.	Act. 15 h. w. 36.
S. Io. Fedydd.		
1 Llith.	Malac. 3.	Malac. 4.
2 Llith	Matth. 3.	Matth. 14 h. w. 13
S. Petr.		
1 Llith.	Ecclus. 15.	Ecclus. 19.
2 Llith.	Act. 3.	Act. 4.
S. Iaco.	Ecclus. 21.	Ecclus. 22.
S. Bartholomeus	24	29
S. Matthew.	35	38
S. Mihangel.		
1 Llith.	Gen. 32.	Dan. 10. w. 5.
2 Llith.	Act. 12. h. w. 20	Jud. w. 6. h.
S. Luc.	Ecclus. 51.	Job. 1. (w. 16

Taflau a Threfnau o'r Gwyliau symmudol, a di-symmudol. Ynghyda'r dyddiau Ymprydd ac Arbedwyddau trwy'r holl flwyddyn.

Trefn i wybod pa bryd y mae'r Gwyliau symmudol yn dechreu.

D*Ydd-Pasc (ar ba un y mae'r llaill yn sefyll) yw bob amser y Sul cyntaf wedi'r llawn Leuad a syrthio nesaf ar ol yr Unfed dydd ar bugain o Fawrth. Ac o's digwydd y llawn Leuad ar Ddydd-Sul, Dydd-Pasc yw y Sul ar ol.*

Sul yr Adfent yw bob amser y Sul nesaf at Wyl S. Andreas, pa un bynnac ai cyn ai gwedi.

Sul Septuagesima sydd 9 Wythnos cyn y Pasc.

Sul Secsagesima sydd 8. Wythnos cyn y Pasc.

Sul Cwinquagesima sydd 7. Wythnos cyn y Pasc.

Sul Cwadragesima sydd 6. Wythnos cyn y Pasc.

Sul y Gweddiau sydd 5. Wythnos gwedi'r Pasc.

Dydd y Derchafael sydd 40. Nydd gwedi'r Pasc.

Y Sul-gwyn sydd 7. Wythnos gwedi'r Pasc.

Sul y Drindod sydd 8. Wythnos gwedi'r Pasc.

Tabl o'r holl wyliau ac sydd i'w cadw yn Eglwys Loegr trwy'r flwyddyn.

H*Oll Suliau yn y flwyddyn. Enwaediad ein Harglwydd Iesu Grist. Yr Ystwyll. Troad S. Paul. Puredigaeth y Fendigedic Forwyn. S. Mathias yr Apostol. Cennadwri y Fendigedic Forwyn. S. Marc yr Efangylwr. S. Philip a S. Iaco yr Apostolion. Derchafael ein Harglwydd Iesu Grist. S. Barnabas. Natalic S. Ioan Fedyddiwr. S. Petr yr Apostol. S. Iago yr Apostol. S. Bartholomeus yr Apostol. S. Matthew yr Apostol*

stol. S. Mihangel a'r holl Angylion. S. Luc, yr Efangylwr. S. Simon a S. Iud yr Apostolion. Yr Holl Sainct. S. Andreas yr Apostol. S. Thomas yr Apostol. Natalic ein Harglwydd. S. Stephan y Merthyr. S. Ioan yr Efangylwr. Y Sancteidd-lan Wirioniaid.

Dydd-llun, a Dydd-Mawrth Pasc. Dydd-llun a Dydd-mawrth Sul-gwyn

Tabl o'r nos-wyliau a'r dyddiau Ympryd ac Arbedrwydd, i'w cadw yn y flwyddyn

Y Nos-wyl cyn Natalic ein Harglwydd. Cyn Puredigaeth y Fendigedic Fair Forwyn. Cyn Cennadwri y Fendigedic Fair Forwyn. Cyn Dydd-Pasc. Cyn Dydd Derchafael. Cyn Pentecost. Cyn S. Matthias. Cyn S. Ioan Fedyddiwr. Cyn S. Petr. Cyn S. Iaco. Cyn S. Bartholomeus. Cyn S. Matthew. Cyn S. Simon a S. Jud. Cyn S. Andreas. Cyn S. Thomas. Cyn Yr holl Sainct.

	Plygain.	Gosper.
S. Simon a S. Jud.	Job. 24. a'r 25.	Job. 42
Holl Sainct.		
1 Llith.	Doe. 3. h. w. 10	Doe. 5. h. w. 17
2 Llith.	Heb. 11. w. 33. a Ph. 12 h. w. 7	Datc. 19. h (w, 17

Psalmau Priod ar Ddyddiau penodol.

	Plygain.	Gosper.
Dydd-Natalic	Psal. 19.	89
	45	110
	85	132
Dydd Mercher Lludw.	6	102
	32	130
	38	143
Dydd Gwener y Groglith.	22	69
	40	88
	54	
Dydd-Pasc.	2	113
	57	114
	111	118
Dydd y Derchafael.	8	24
	15	47
Sul-gwyn.	21	108
	48	104
	68	145

Noda, o's syrth rhyw un o'r dyddiau gwyliau hyn ar ddydd-llun, yna 'r Nos-wyl a gedwir ar ddydd Sadwrn, ac nid ar y Sul nesaf o'i flaen.

Dyddiau Ympryd neu Arbedrwydd.

I. Y *Deugein-nydd Grawys.*

II. *Dyddiau y Cyd-coriau ar y pedwar amser, yr rhai ynt, Dydd Mercher, Dydd-Gwener, a Dydd Sadwrn ar ol y Sul cyntaf o'r Grawys. Gwyl y Pentecost. y* 14. *o* Fedi. *y* 13. *o* Ragfyr.

III. *Tridiau y Gweddiau, yr rhai yw Dydd llun, Dydd-mawrth, a Dydd-gwener o flaen Sanctaidd Ddydd-Iou, neu Dderchafael ein Harglwydd.*

IV. *Pob Dydd-gwener yn y flwyddyn, nid Dydd Natalic Crist.*

Rhyw ddyddiau Solemn, ar ba rai yr appwyntir Gweinidogaethau neilltuol.

I. Y *Pummed Dydd o* Dachwedd, *yr hwn oedd ddydd-Frâd y Papaniaid.*

II. *Y Degfed a'r hugain o* Ionawr, *yr hwn oedd ddydd Merthyrolaeth* Charles *y Cyntaf.*

III. *Y Nawfed Dydd a'r hugain o* Fai, *yr hwn oedd ddydd Natalic a Dychweliad* Charles *yr Ail.*

Y

Y Bannau o'r Llyfr hwn:

Actau am unffurfiad Gweddi Gyffredin.
Y Rhag-ymadrodd.
Am wasanaeth yr Eglwys.
Am Seremoniau.
Y Drefn pa wedd yr appwyntir y Psalwyr i'w Ddarllain.
Y Drefn pa wedd yr appwyntir y Rhanau eraill o'r Ysgrythyr lan i'w Darllain.
Tabl o'r Llithiau a'r Psalmau priodol.
Y Calendar gyda Thabl y Llithiau.
Tablau, a Rheolau am y Gwyliau a'r Ymprydiau trwy'r holl flwyddyn.
Y Drefn am Weddi Foreuol.
Y Drefn am Brydnhawnol Weddi.
Credo S. Athanasius.
Y Litan.
Gweddiau, a Diolwch ar amryw achosion.
Y Colectau, yr Epistolau, a'r Efengylau a arferir wrth Finistriad y Cymmun bendigedig, trwy'r flwyddyn.
Trefn Ministriad, y Cymmun bendigaid.
Trefn Bedydd Public a Phrifat.
Trefn Bedydd y rhai mewn oedran addfedach.
Y Catechism, gyda Threfn Conffirmiad Plant.
Trefn Priodas.
Gofyw a Chymmun y Claf.
Trefn Claddedigaeth y meirw.
Diolwch Gwragedd yn ol esgor plant.
Comminasiwn, neu, Gyhoeddiad llidawgrwydd a Barnedigaethau Duw yn erbyn Pechaduriaid.
Y Psalwyr.
Trefn Gweddiau i'w harfer ar y Mor.
Y Drefn a'r modd i Ordeinio Escobion, Offeiriaid a Diaconiaid.

Tabl o'r Gwyliau symmudol, wedi ei gylchu tros Ddeugain mhlynedd.

Oedran yr Arglwydd.	Y Prif.	Yr Epact.	Llythyren y Sul.	Suliau wedi 'r Ystwyl.	Sul Septuagesima.	Y dydd cyntaf o'r grawys.	Dydd Pasc.	Sul y Gweddiau.	Dydd y derchafael.	Y Sul-gwyn.	Suliau wedi Drindod.	Sul yr Adfent.
1661	9	9	F	4	Chw. 10	Ch. 27	Eb. 14	Ma. 19	Ma. 23	Meh. 2	24	Rha. 1
1662	1	20	E	2	Ion. 25	12	Ma. 30	4	8	Ma. 18	26	Tac. 30
1663	11	1	D	5	Chw. 15	Ma. 4	Eb. 19	24	28	Meh. 7	23	29
1664	12	12	CB	4	7	Ch. 24	10	15	19	Ma. 29	24	27
1665	13	23	A	2	Ion. 22	[illegible]	Ma. 26	Eb. 30	4	14	27	Rha. 3
1666	14	4	G	5	Chw. 11	28	Eb. 15	Ma. 20	24	Meh. 3	24	2
1667	15	15	F	3	3	20	7	12	16	Ma. 26	25	1
1668	16	26	ED	1	Ion. 19		Ma. 22	Eb. 26	Eb. 30	10	27	Tac. 29
1669	17	7	C	4	Chw. 7	24	Eb. 11	Ma. 16	Ma. 20	30	24	28
1670	18	18	B	3	Ion. 30	16	3	8	12	22	25	27
1671	19	29	A	6	Chw. 19	Ma. 8	23	28	Meh 1	Me. 11	23	Rha. 3
1672	1	11	GF	4	4	Ch. 21	7	12	Ma. 16	Ma. 26	25	1
1673	2	22	E	2	Ion. 26	12	Ma. 30	4	8	18	26	Tac. 30
1674	3	3	D	5	Chw. 15	Ma. 4	Eb. 19	24	28	Meh. 7	23	29
1675	4	14	C	3	Ion. 31	Ch. 17	4	9	13	Ma. 23	25	2[illegible]
1676	5	25	BA	2	23	9	Ma 26	Eb. 30	4	14	27	Rha. 3
1677	6	6	G	5	Chw. 11	28	Eb. 15	Ma. 20	24	Meh. 3	24	2
1678	7	17	F	2	Ion. 27	13	Ma. 31	5	9	Ma. 19	26	1
1679	8	28	E	5	Chw. 16	Ma. 5	Eb. 20	25	29	Meh. 8	23	Tac. 30
1680	9	9	DC	4	8	Ch. 25	11	16	20	Ma. 30	24	28
1681	10	20	B	3	Ion. 30	16	3	8	12	22	25	27
1682	11	1	A	5	Chw. 12	Ma. 1	16	21	25	Meh. 4	24	Rha. 3
1683	12	12	G	4	4	Ch. 21	8	13	17	Ma. 27	25	2
1684	13	23	FE	2	Ion. 27	13	Ma. 30	4	8	18	26	Tac. 30
1685	14	4	D	5	Chw. 15	Ma. 4	Eb. 19	24	28	Meh. 7	23	20
1686	15	15	C	3	Ion. 31	Ch. 17	4	9	13	Ma. 23	25	28
1687	16	26	B	2	23	9	Ma. 27	1	5	15	26	2[illegible]
1688	17	7	AG	5	Chw. 12	Ma. 1	Eb. 15	20	24	Meh. 3	24	Rha. 2
1689	18	18	F	2	Ion. 27	Ch. 13	Ma. 31	5	9	Ma. 19	26	1
1690	19	29	E	5	Chw. 16	Ma. 5	Eb. 20	25	29	Meh. 8	23	Tac. 30
1691	1	11	D	4	8	Ch. 25	12	17	21	Ma. 31	24	29
1692	2	22	CB	2	Ion. 24	10	Ma. 27	1	5	15	26	2
1693	3	3	A	5	Chw. 12	Ma. 1	Eb. [illegible]	21	25	Meh. 4	24	Rha. 3
1694	4	14	G	4	4	Ch. 21	8	13	17	Ma. 27	25	[illegible]
1695	5	25	F	1	Ion. 20	6	Ma. 24	Eb. 28	2	12	27	1
1696	6	6	ED	4	Chw. 9	26	Eb. 12	Ma. 17	21	31	24	Tac. 29
1697	7	17	C	3	Ion. 31	17	4	9	13	23	25	2[illegible]
1698	8	28	B	6	Chw. 20	Ma. 9	24	29	Me. 12	Me. 12	22	27
1699	9	9	A	4	[illegible]	Ch. 22	9	14	Mai 18	Ma. 28	25	Rha. [illegible]
1700	10	20	GF	2	Ion. 28	14	Ma. 31	5	9	19	25	[illegible]

Noda, fod cyfrifoliaeth Blwyddyn ein Harglwydd, yn Eglwys Loegr, yn dechreu y Pummed Dydd ar hugain o Fawrth.

Ionawr sydd iddo xxxi. o ddyddiau.

				Boreuol Weddi. 1 Llith.	Boreuol Weddi. 2 Llith.	Prydn. Weddi. 1 Lli.	Prydn. Weddi. 2 Lli.
2	1	A	*Enwaediad.*				
	2	b		Gen.1.	Mat 1	Ge.2.	Rh.1
10	3	c		3	2	4	2
	4	d		5	3	6	3
19	5	e		7	4	8	4
8	6	f	*Ystwyll.*				
	7	g		9	5	12	5
16	8	A	Lucian,	13	6	14	6
5	9	b		15	7	16	7
	10	c		17	8	18	8
13	11	d		19	9	20	9
2	12	e		21	10	22	10
	13	f	Hilari	23	11	24	11
10	14	g	Esc.	25	12	26	12
	15	A		27	13	28	13
18	16	b		29	14	30	14
7	17	c		31	15	32	15
	18	d	Prisc.	33	16	34	16
15	19	e		35	17	37	1 Co 1
4	20	f	Fabian.	38	18	39	2
	21	g	Agnes.	40	19	41	3
12	22	A	Vinc.	42	20	43	4
1	23	b		44	21	45	5
	24	c		46	22	47	6
9	25	d	*Troad S. Paul.*				
	26	e		48	23	49	7
17	27	f		50	24	Ecl.1	8
6	28	g		Ecl.2	25	3	9
	29	A		4	26	5	10
13	30	b	*B. Char.*	* 6	27	7	11
3	31	c	*Ferth.*	8	28	9	12

Noda, y Darllenir * Ecl. 6. yn unig h.v. 14.

Mawrth sydd iddo xxxi. o ddyddiau.

				Boreuol Weddi. 1 Llith	Boreuol Weddi. 2 Lli.	Prydn. Weddi. 1 Llith	Prydn. Weddi. 2 Lli.
3	1	d	Dafydd.	Deu.15	L. 12	Deu. 16	Ep.
	2	e	Chad.	17	13	18	Phi.1
11	3	f		19	14	20	2
	4	g		21	15	22	3
19	5	A		24	16	25	4
8	6	b		26	17	27	Col.1
	7	c		28	18	29	2
16	8	d	Perpetua.	30	19	31	3
5	9	e		32	20	33	4
	10	f		34	21	Josu. 1	1 Th
13	11	g		Josh. 2	22	3	2
2	12	A	Grego.	4	23	5	3
	13	b		6	24	7	4
10	14	c		8	Mar. 1	9	5
	15	d		10	2	23	2 Th
18	16	e		24	3	Barn. 1	2
7	17	f		Barn. 2	4	3	3
	18	g	Edw:	4	5	5	1 Ti.
15	19	A		6	6	7	2,3
4	20	b		8	7	9	4
	21	c	Benedict.	10	8	11	5
12	22	d		12	9	13	6
1	23	e		14	10	15	2 Ti.
	24	f		16	11	17	2
9	25	g	Ympryd *Cennadw. Mair.*		12		3
	26	A		18	13	19	4
17	27	b		20	14	21	Tit 1
6	28	c		Ruth 1	15	Ruth 2	2,3
	29	d		3	16	4	Phile
14	30	e		1 Sam.1.	17	1 Sam.2	He 1
3	31	f		3	18	4	2

Chwefror sydd iddo xxviij o ddyddiau

				Boreuol Weddi. 1 Llith.	Boreuol Weddi. 2 Lli.	Prydnha. Weddi. 1 Llith.	Prydnha. Weddi. 2 Lli.
	1	d	*Ympryd.*	Ecl. 10	Mar.1	Ecl. 11	1 C 13
11	2	e	Pu. y F.		2		14
19	3	f		12	3	13	15
8	4	g		14	4	15	16
	5	A	Aga.	16	5	17	2 Co.1
16	6	b		18	6	19	2
5	7	c		20	7	21	3
	8	d		22	8	23	4
13	9	e		24	9	32	5
2	10	f		33	10	34	6
	11	g		Lev 18	11	Lev. 19.	7
10	12	A		20	12	26	8
	13	b		Num.11	13	Num.12	9
18	14	c	Valen.	13	14	14	10
7	15	d		16	15	17	11
	16	e		20	16	21	12
15	17	f		22	[illegible] 39	23	13
4	18	g		24	1 39	25	Ga 1
	19	A		27	2	30	2
12	20	b		31	3	32	3
1	21	c		35	4	36	4
	22	d		Deut. 1	5	Deut 2.	5
9	23	e	*Ympryd*	3	6	4	6
	24	f	S. Mat.		7		Ep 1
17	25	g		5	[illegible]	6	2
6	26	A		[illegible]	[illegible]	8	3
	27	[illegible]		[illegible]	[illegible]	10	[illegible]
14	28	[illegible]		[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
2	[illegible]						

Ebrill sydd iddo xxx. o ddyddiau.

				Boreuol Weddi. 1 Llith.	Boreuol Weddi. 2 Lli.	Prydnhaw. Weddi. 1 Llith.	Prydnhaw. Weddi. 2 Lli.
	1	g		1 Sam 5	Jo.19	1 Sam 6	He. 3
11	2	A		7	20	8	4
	3	b	Rich.	9	21	19	5
10	4	c	Ambr.	11	Act.	12	6
8	5	d		13	2	14	7
16	6	e		15	3	16	8
5	7	f		17	4	18	9
	8	g		19	5	20	10
13	9	A		21	6	22	11
2	10	b		23	7	24	12
	11	c		25	8	26	13
10	12	d		27	9	28	Jac.1
	13	e		29	10	30	2
18	14	f		31	11	2 Sam.1	3
7	15	g		2 Sam.2.	12	3	4
	16	A		4	13	5	5
15	17	b		6	14	7	1 Pe 1
4	18	c		8	15	9	2
	19	d	Alpheg.	10	16	11	3
12	20	e		12	17	13	4
1	21	f		14	18	15	5
	22			16	19	17	2 Pe 1
9	23	g	S Geor.	18	20	19	2
	24	A		20	21	21	3
17	25	b	S Marc.		22		1 Jo. 1
6	26	c		22	23	23	2
	27	d		24	24	Bre. 1	3
14	28	e		1 Bren.2	25	3	4
3	29	f		4	26	5	5
	30	g		6	27	7	2,3 Jo.

Mai sydd iddo xxxi. o ddyddiau.

				Boreuol Weddi.		Prydnhawn Weddi.	
				1 Llith.	2 Lli.	1 Llith	2 Lli.
	1	b	S. Phi. a				Jud.
	2	c	Iaco	1 Bre. 8.	A. 28	1 Bre. 9.	Rhu. 1
9	3		Caffael	10	Mat.	11	2
8	4	e	y Groes.	12	(1)2	13	3
	5			14	3	15	4
6	6	g	Joan. po.	16	4	17	5
5	7	A		18	5	19	6
	8	b		20	6	21	7
3	9			22	7	2 Bre. 1.	8
2	10	d		2 Bre. 2.	8	3	9
	11	e		4	9	5	10
10	12	f		6	10	7	11
	13			8	11	9	12
18	14	A		10	12	11	13
7	15			12	13	13	14
	16			14	14	15	15
15	17			16	15	17	16
4	18			18	16	19	1 Co. 1
	19	f	Dunst.	20	17	21	2
12	20			22	18	23	3
1	21			24	19	25	4
	22			Esra 1.	20	Esra 3.	5
9	23	c		4	21	5	6
	24			6	22	7	7
	25			9	23	Neh. 1.	8
6	26		August.	Neh. 2.	24	4	9
	27		Bed.	5	25	6	10
14	28			8	26	9	11
3	29		Char. II	10	27	13	12
	30		ei Nata	Esth. 1.	28	Esther 2	13
	31			3	Mar. 1	4	14

Mehefin sydd iddo xxx. o ddyddiau.

				Boreuol Weddi.		Prydnhawn Weddi.	
				1 Llith.	2 Lli.	1 Llith.	2 Lli.
	1		Nicom.	Esth. 5.	Mar	Esth. 6.	1 Cor
9	2			7	3	8	15)16
	3	g		9	4	Job 1	2 Cor.
1	4	A		Job. 2.	5	3	(1)2
5	5	b	Boniff.	4	6	5	3
	6	c		6	7	7	4
1	7	d		8	8	9	5
2	8	e		10	9	11	6
	9	f		12	10	13	7
10	10	g		14	11	15	8
	11		Bar. Ap.				
18	12	b		16	12	17, 18.	9
7	13	c		19	13	20	10
	14	d		21	14	22	11
	15	e		23	15	24, 25.	12
4	16	f		26. 27	16	28	13
	17	g	S. Alba.	29	Lu. 1	30	Gal 1
12	18	A		31	2	32	2
1	19	b		33	3	34	3
	20	c	Edward	35	4	36	4
9	21			37	5	38	5
	22	e		39	6	40	6
1	23	f	Tmpry'.	41	7	42	Eph.
	24	g	Jo. Fed.				
	25	A		Dihar. 1	8	Dihar. 2	2
4	26	b		3	9	4	3
3	27	c		5	10	6	4
	28	d	Tmpry'.	7	11	8	5
1	29	e	Pet. Ap.				
	30	f		9	12	10	6

Gorffenaf sydd iddo xxxi. o ddyddiau.

				Boreuol Weddi.		Prydnhawn Weddi	
				1 Llith	2 Lli.	1 Llith	2 Lli.
19	1	g		Dia. 11	[illegible] 1	Diha. 12	Phi 1
8	2	A	Ym. Fa	13		14	2
	3	b		15		16	3
16	4	c	Martin	17	16	18	4
5	5	d		19	1[illegible]	20	Col. 1
	6	e		21	[illegible]	22	2
13	7	f		23	19	24	3
2	8	g		25	2[illegible]	26	4
	9	A		27	2[illegible]	28	1 Th 1
10	10	b		29	22	31	2
	11	c		Eccle. 1	23	Eccl. 2	3
18	12	d		3	24	4	4
7	13	e		5	Joa. 1	6	5
	14	f		7	2	8	2 Th
15	15	g	Swith	9	3	10	2
4	16	A		11	4	12	3
	17	b		Jer. 1	5	Jer. 2	1 Ti 1
12	18	c		3	6	4	2, 3
1	19	d		5	7	6	4
	20	e	Marg.	7	[illegible]	8	5
9	21	f	Mair	9	9	10	6
	22	g	Magd.	11	10	12	2 Ti 1
17	23	A		13	1[illegible]	14	2
6	24	b	Tmpred	15	1[illegible]	16	3
	25	c	S. Ja. A.		[illegible]		4
13	26	d	Ann.	17	14	18	Tit 1
3	27	e		19	15	20	2, 3
	28	f		21	16	22	Phile
11	29	g		23	17	24	Heb. 1
	30	A		25	1[illegible]	26	[illegible]
19	31	b		27	19	28	[illegible]

Awst sydd iddo xxxi. o ddyddiau.

				Boreuol Weddi.		Prydnhawn Weddi.	
				1 Llith.	2 Lli.	1 Llith.	2 Lli.
	1	c	Lamm	Jer. 29	Jo. 20	Jer. 30	He 4
10	2	d		31	21	32	5
	3	e		33	Act. 1	34	6
	4	f		35	2	36	7
1	5	g		37	3	38	8
	6	A		39	4	40	9
	7	b	Ym	41	5	42	1[illegible]
10	8	c	Enw.	43	6	44	11
	9	d	Jesu.	44, 45	7	47	12
18	10	e	S. Laur.	48	8	49	13
7	11	f		50	9	51	Jaco. 1
	12	g		52	10	Galar. 1	2
15	13	A		Galar. 2	11	3	[illegible]
4	14	b		4	12	5	[illegible]
	15	c		Esec. 2	13	Ese. 1	[illegible]
12	16	d		6	14	7	1 Pe
1	17	e		13	15	14	2
	18	f		18	16	33	3
	19	g		34	17	Dan. 1	4
	20	A		Dan. 2	18	3	5
17	21	b		4	19	5	2 Pe 1
6	22	c		6	20	7	2
	23	d	Tmpry'.	8	21	9	[illegible]
14	24	e	Bar Ap.		22		1 Jo.
3	25	f		10	[illegible]	11	[illegible]
	26	g		12	[illegible]	[illegible] 1	[illegible]
11	27	A		Hosea	[illegible]	[illegible]	[illegible]
	28	b	S. Aug.	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
19	29	c	Diher.	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
8	30	d	S. Ioan.	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
	31	e		[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

Ionawr sydd iddo xxxi. o ddyddiau.

				Boreuol Weddi. 1 Llith.	2 Llith.	Prydn. Weddi. 1 Lli.	2 Lli.
2	1	A	*Enwaed-iad.*				
	2	b		Gen. 1	Mat. 1	Ge. 2	R. 1
1[illegible]	3	c		3	2	4	2
	4	d		5	3	6	3
19	5	e		7	4	8	4
8	6	f	*Ystwyll.*				
	7	g		9	5	1[illegible]	5
16	8	A	Lucian,	13	6	1[illegible]	6
5	9	b		15	7	16	7
	10	c		17	8	1[illegible]	8
13	11	d		19	9	20	9
2	12	e		21	10	22	10
	13	f	Hilari Esc.	23	11	24	11
10	14	g		25	12	26	12
18	15	A		27	13	28	13
	16	b		29	14	30	14
7	17	c		31	15	32	15
	18	d	Prisc.	33	16	34	16
15	19	e		35	17	3[illegible]	1 Cor. 1
4	20	f	Fabian.	38	18	3[illegible]	2
	21	g	Agnes.	40	19	41	3
12	22	A	Vinc.	42	20	4[illegible]	4
1	23	b		44	21	45	5
	24	c		46	22	4[illegible]	6
9	25	d	*Troed. S. Paul.*				
	26	e		48	23	4[illegible]	7
17	27	f		50	24	Ecl. 1	8
6	28	g		Ecf. 2	25	3	9
	29	A		4	26	5	10
13	30	b	*B. Char. Ferth.*	6	27	7	11
3	31	c		8	28	9	12

Noda, y Darllen[illegible] * E[illegible] 6. [illegible]

Chwefror sydd iddo xxviii. o ddyddiau

				Boreuol Weddi. 1 Llith.	2 Llith.	Prydnha. Weddi. 1 Lli.	2 Lli.
	1	d	*Ympryd.*	Ecl. 10	Mar.	Ecl. 11	1 C. 13
11	2	e	Pur. y F.		2		14
19	3	f		12	3	13	15
8	4	g		14	4	15	16
	5	A	Aga.	16	5	17	2 Cor. 1
16	6	b		18	6	19	2
5	7	c		20	7	21	3
	8	d		22	8	23	4
13	9	e		24	9	32	5
2	10	f		3[illegible]	10	34	6
	11	g		Lev. 18	11	Lev. 19.	7
10	12	A		[illegible]	12	26	8
	13	b		Num. 11	13	Num. 12	9
18	14	c	Valen.	13	14	14	10
7	15	d		16	15	17	11
	16	e		2[illegible]	16	21	12
15	17	f		22	1[illegible] 39	23	13
4	18	g		24	[illegible] 39	25	Ga. 1
	19	A		27	2	30	2
12	20	b		31	3	32	3
1	21	c		35	4	36	4
	22	d		Deut. 1	5	Deut. 2.	5
9	23	e	*Ympryd*	3	6	4	6
	24	f	S. Mat.		7		Ep. 1
17	25	g		5	8	6	2
6	26	A		7	9	8	3
	27	b		9	10	10	4
14	28	c		11	11	12	5
[illegible]	29			13	Mat. 7.	1[illegible]	R. 12

Mawrth sydd iddo xxxi. o ddyddiau.

				Boreuol Weddi. 1 Lli.	2 Lli.	Prydn. Weddi. 1 Llith.	2 Lli.
3	1	d	D[illegible]ydd	Deu. 15	L. 12	Deu. 16	Ep. 6
	2	e	Chad.	17	13	18	Phi. 1
11	3	f		19	14	20	2
	4	g		21	15	22	3
19	5	A		24	16	25	4
8	6	b		26	17	27	Col. 1
	7	c	Perpetua.	28	18	29	2
16	8	d		30	19	31	3
5	9	e		32	20	33	4
	10	f		34	21	J[illegible] 1	1 Ts. 1
13	11	g		[illegible]	22	3	2
2	12	A	Grego.	4	23	5	3
	13	b		6	24	7	4
10	14	c		8	[illegible] 1	9	5
	15	d		10	2	23	2 Th. 1
18	16	e		24	3	[illegible] 1	2
7	17	f		[illegible] 2	4	3	3
	18	g	Edw.	4	5	5	1 Ti. 1
15	19	A		6	6	7	2, 3
4	20	b		8	7	9	4
	21	c	Benedict.	10	8	11	5
12	22	d		12	9	1[illegible]	6
1	23	e		14	10	1[illegible]	2 Ti. 1
	24	f		16	11	17	2
9	25	g	*Y[illegible] [illegible] Mair.*		12		3
	26	A		18	13	19	4
17	27	b		20	14	21	Tit. 1
6	28	c		Ruth 1	15	Ruth 2	2, 3
	29	d		3	16	4	Phile.
14	30	e		1 Sam. 1.	17	1 Sam. 2	He. 1
	31	f		3	18	4	2

Ebrill sydd iddo xxx. o ddyddiau.

				Boreuol Weddi. 1 Llith.	2 Lli.	Prydnhaw. Weddi. 1 Llith.	2 Lli.
	1	g		1 Sam. 5	Jo. 1[illegible]	1 Sam. 6	He. 3
11	2	A		7	20	8	4
	3	b	Rich.	9	21	10	5
10	4	c	Ambr.	11	Act. 1	12	6
8	5	d		13	2	14	7
16	6	e		15	3	16	8
5	7	f		17	4	18	9
	8	g		19	5	20	10
13	9	A		21	6	22	11
2	10	b		23	7	24	12
	11	c		25	8	26	13
10	12	d		27	9	28	Jac. 1
	13	e		29	10	30	2
18	14	f		31	11	2 Sam. 1	3
7	15	g		2 Sam. 2.	12	3	4
	16	A		4	13	5	5
15	17	b		6	14	7	1 Pe. 1
4	18	c		8	15	9	2
	19	d	Alpheg.	10	16	11	3
12	20	e		12	17	13	4
1	21	f		14	18	15	5
	22	g		16	19	17	2 Pe. 1
9	23	A	S. Geor.	18	20	19	2
	24	b		20	21	21	3
17	25	c	S. Marc.		22		1 Jo. 1
	26	d		22	23	23	2
	27	e		24	24	1 Bre. 1	3
14	28	f		1 Bren. 2	25	3	4
3	29	g		4	26	5	5
	30	A		6	27	7	2, 3 J.

Mai sydd iddo xxxi. o ddyddiau.				Boreuol Weddi.		Prydnhawn Weddi.	
				1 Llith	2 Lli.	1 Llith	2 Lli.
2	1	b	S. Phil. a				Jud.
			Iaco	1Bre. 8.	A.28	1Bre. 9.	Rhu. 1
19			Cashel	10	Mat.	11	2
8			y Groes.	12	(1)2	13	3
	5			14	3	15	4
16	6		Ioan.po.	16	4	17	5
5		A		18	5	19	6
				20	6	21	7
13				22	7	2Bre. 1	8
2	1			2Bre. 2.	8	3	9
	11			4	9	5	10
	12			6	10	7	11
	1			8	11	9	12
18				10	12	11	13
				12	13	13	14
	16			14	14	15	15
15				16	15	17	16
4	1		Dunst.	18	16	19	1Cor. 1
				20	17	21	2
	2			22	18	23	3
				24	19	25	4
	2			Eph. 1.	20	Eph. 3.	5
				4	21	5	6
				6	22	7	7
				9	23	[illegible]	8
			August.	Neh. 2	24	1	9
			Bed.	5	25	8	10
				8	26	9	11
			Chr. H	10	27	11	12
			el Nat.	Esth. 1.	28	Ester 2	13
				3	Mar. 1	4	14

Mehefin sydd iddo xxx. o ddyddiau,				Boreuol Weddi.		Prydnhawn Weddi.	
				1 Llith.	2 Lli.	1 Llith.	2 Lli.
	1		Nicom.	Esth. 5.	Mar.	Esth 6.	1Cor.
	2			7	3	8	1(1)15
				9	4	Job 1.	2Cor. 1
1		A		Job. 2.	5	3	(1)2
5		b	Boniff.	4	6	5	3
	6			6	7	7	4
1				8	8	9	5
2	8			10	9	11	6
		f		12	10	13	7
	10			14	11	15	8
	11		Bar. Ap.				
18	12	b		16	12	17, 18.	9
7	13	c		19	13	20	10
	14			21	14	22	11
	15			23	15	24, 25.	12
4		f		26 27	16	28	13
	17		S. Alba.	29		30	Gal. 1
	1	A		31	2	32	2
	19	b		33		34	3
	2		Edward	35	4	36	4
	21			37	5	38	5
	22			39	6	40	6
	23		Tymp.	41	7	42	Eph. 1
	24	g	Ja. Fed.				
	25	A		Dihar. 1	8	Dihar. 2	2
	2	b		3	9	4	3
	27	c		5	10	6	4
	28	d	Tympry.	7	11	8	5
	29	e	Pet. Ap.				
	30			9	12	10	6

Gorphenhaf sydd xxxi. o ddyddiau.				Boreuol Weddi.		Prydnhawn Weddi.	
				1 Llith.	2 Lli.	1 Llith	2 Lli.
19	1	g		Dih. 1		Dihar. 12	Phi. 1
8	2	A	Ym. Fa	13		14	
	3	b		15		16	3
16	4	c	Martin	17	6	18	4
5	5	d		19		20	Col. 1
	6	e		21		22	2
13	7	f		23		24	3
2		g		25	2	26	4
	9	A		27	2	28	1Th. 1
	10	b		29	22	31	2
	11	c		Preg. 1	23	Preg. 2	3
18	12	d		3	24	4	4
7	13	e		5	Ja. 1	6	5
	14	f		7	2	8	2Th. 1
15	15	g	Swith	9	3	10	2
4	16	A		11	4	12	3
	17	b		Jer. 1	5	Jer. 2	1Ti. 1
12	18	c		3	6	4	2, 3
1	19	d		5	7	6	4
	20	e	Marg.	7	8	8	5
	21	f	Mair	9	9	10	6
	22	g	Magd.	11	10	12	2Ti. 1
17	23	A		13	11	14	2
	24	b	Tympryd	15	12	16	3
	25	c	S. Ia. A.				4
	26	d	Ann	17	14	18	Tit. 1
	27	e		19	15	20	2, 3
	28	f		21	16	22	Phile.
	29	g		23	17	24	Heb. 1
	30	A		25	18	26	2
19	31	b		27	19	28	3

Awst sydd iddo xxxi. o ddyddiau.				Boreuol Weddi.		Prydnhawn Weddi.	
				1 Llith.	2 Lli.	1 Llith.	2 Lli.
	1	c	Lamm	Jer. 29	Ioa. 20	Jer. 30	Heb. 4
16		d		31	21	32	5
		e		33	Act. 1	34	6
		f		35	2	36	7
1		g		37	3	38	8
		A		39	4	40	9
		b	Ym	41	5	42	10
1		c	Enw I.	43	6	44	11
		d	Jesu.	46, 45	7	47	12
18	10		S. Laur.	48	8	49	13
	11	f		50	9	51	Jaco. 1
	12	g		52	10	Galar. 1	2
15	13	A		Galar. 2	11	3	3
4	14	b		4	12	5	4
	15	c		Eses. 2	13	Eses. 3	5
12	16	d		6	14	7	1Pet. 1
1	17	e		13	15	14	2
	18	f		18	16	33	3
	19	g		34	17	Dan. 1	4
	20	A		Dan. 2	18	3	5
17	21	b		4	19	5	2Pe. 1
6	22	c		6	20	7	2
	23	d	Tympry.	8	21	9	3
14	24	e	Bar Ap.		22		1 Jo. 1
3	25	f		10	23	11	2
	26	g		12	24	Hos. 1	3
11	27	A		Hos. 2, 3	25	4	4
	28	b	S. Aug.	5, 6	26	7	5
19	29	c	Diber.	8	27	9	2, 3 Jo.
8	30	d	S. Ioan.	10	28	11	Jude.
	31	e		12	Mat. 1	13	Rh. 1

11

Medi sydd iddo xxx. o ddyddiau.

				Boreuol Weddi.		Prydnhaw. Weddi.	
				1 Llith.	2 Lli.	1 Llith.	2 Lli.
16	1	f	Silin.	Ho. 14	Ma. 2	Joel. 1.	Rh. 2
5	2	g		Joel 2.	3	3	3
	3	A		Amo. 1.	4	Am. 2.	4
13	4	b		3	5	4	5
2	5	c		5	6	6	6
	6	d		7	7	8	7
10	7	e	Enur. E	9	8	Obad.	8
	8	f	Natal. Mair	Jonah. 1	9	Jo. 2. 3.	9
18	9	g		4	10	Mic. 1	10
7	10	A		Mic. 2.	11	3	11
	11	b		4	12	5	12
15	12	c		6	13	7	13
4	13	d		Nah. 1.	14	Na. 2.	14
	14	e	Groes-Sancta.	3	15	Hab. 1.	15
12	15	f		Hab. 2.	16	3	16
1	16	g		Seph. 1.	17	Seph. 2	1 Co. 1
	17	A	Lamb.	3	18	Hag. 1.	2
9	18	b		Hag. 2.	19	Sec. 1	3
	19	c		Sz. 2, 3.	20	4, 5	4
17	20	d	*Ympryd.*	6	21	7	5
6	21	e	Mar. A.		22		6
	22	f		8	23	9	7
14	23	g		10	24	11	8
3	24	A		12	25	13	9
	25	b		14	26	Mal. 1.	10
11	26	c	S. Cypr.	Mal. 2	27	3	11
19	27	d		4	28	Tob. 1.	12
	28	e		Tob. 2.	Ma. 1	3	13
8	29	f	S. Mich.		2		14
	30	g	Ierom.	4	3	6	15

Tachwedd sydd iddo xxx. o ddyddiau.

				Boreuol Weddi.		Prydnhaw. Weddi.	
				1 Llith.	2 Lli.	1 Llith.	2 Lli.
	1	d	yr holl Sanct.				
13	2	e		Ecc. 16.	Lu 18	Ec. 17	Col.
2	3	f		18	19	19	[illegible]
	4	g		20	20	21	[illegible]
10	5	A	Brad y P	22	21	23	1 Th.
	6	b	Leonar.	24	22	25*	[illegible]
18	7	c		27	23	28	[illegible]
7	8	d		29	24	30*	[illegible]
	9	e		31	Jo. 1	32	[illegible]
15	10	f		33	2	34	2 Th.
4	11	g	S. Mar.	35	3	36	2
	12	A		37	4	38	3
12	13	b	Bretius.	39	5	40	1 Ti.
1	14	c		41	6	42	2
	15	d	Mach.	43	7	44	[illegible]
9	16	e		45	8	46*	[illegible]
	17	f	Huw	47	9	48	[illegible]
17	18	g		49	10	50	2 Ti.
6	19	A		51	11	Bar. 1.	2
	20	b	Edm.	Bar. 2.	12	3	3
14	21	c		4	13	5	4
3	22	d	Cicilia.	6	14	Hi. S.	Tit.
	23	e	Clem.	Bel. & D	15	Esa. 1	2
11	24	f		Esa. 2.	16	3	Phil.
19	25	g	Cather.	4	17	5	He.
	26	A		6	18	7	2
8	27	b		8	19	9	3
	28	c		10	20	11	4
16	29	d	*Ympryd.*	12	21	13	5
5	30	e	And. A.		Act.		6

Neda, y darllenir * Ecclus. 25 yn unig hyd wers. 13, ac * Ecclus. 30. yn unig hyd w. 1[illegible], [illegible] * Ecclus. 46. yn unig hyd wers. 20.

Hydref sydd iddo xxxi. o ddyddiau

				Boreuol Weddi.		Prydnhaw. Weddi.	
				1 Llith.	2 Lli.	1 Llith.	2 Lli.
1	1	A	Remig.	Tobit	Mar. 4	Tobit. 8	1 Cor. 16
5	2	b		9	5	10	2 Cor.
13	3	c		11	6	12	(1) 2
2	4	d		13	7	14	3
	5	e		Judeth 1	8	Judith 2	4
10	6	f	Ffydd.	3	[illegible]	4	5
	7	g		5	[illegible]	6	6
18	8	A		7	[illegible]	8	7
7	9	b	Denys	9	[illegible]	10	8
	10	c		11	[illegible]	12	9
15	11	d		13	[illegible]	14	10
4	12	e		15	[illegible]	16	11
	13	f	Edw.	Wisd. 1.	16	Doeth 2	12
12	14	g		3	Luk. 39	4	13
1	15	A		5	1. 39	6	Gal.
	16	b		7	2	8	2
9	17	c	Ethald.	9	3	10	3
	18	d	S. Luc.		4		4
17	19	e		11	5	12	5
6	20	f		13	6	14	6
	21	g		15	7	16	Ep. 1
14	22	A		17	8	18	2
3	23	b		19	9	Ecclus. 1	3
	24	c		Ecclus. 2	10	3	4
11	25	d	Crispin	4	11	5	5
19	26	e		6	12	7	6
	27	f	*Ympryd.*	8	13	9	Phil. 1
8	28	g	S. Sim.		14		2
	29	A	Ju.	10	15	11	3
16	30	b		[illegible]	[illegible]	13	4
5	31	c	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	Col. 1

Rhagfyr sydd iddo xxxi. o ddyddiau.

				Boreuol Weddi.		Prydnhaw. Weddi.	
				1 Llith.	2 Lli.	1 Llith.	2 Lli.
	1	f		Esa. 14	Act. 2	Esa. 15	He. 7
13	2	g		16	3	17	8
2	3	A		18	4	19	9
10	4	b		20. 21	5	22	10
	5	c		23	6	24	11
1	6	d	Nich.	25	7 h. 30	26	12
7	7	e		27	7. 30	28	13
	8	f	Ymdd. mair	29	8	30	Iac. 1
15	9	g		31	9	32	[illegible]
4	10	A		33	10	34	3
	11	b		35	11	36	4
12	12	c		37	12	38	5
1	13	d	Luci.	39	13	40	1 Pe. 1
	14	e		41	14	42	2
	15	f		43	15	44	3
	16	g	O Sapi.	45	16	46	4
1	17	A		47	17	48	5
6	18	b		49	18	50	2 Pe.
	19	c		51	19	52	2
14	20	d	*Ympryd.*	53	20	54	3
3	21	e	S Tho. Ap.		21		1 J
	22	f		55	22	56	2
11	23	g		57	23	58	3
	24	A	*Ympryd.*	59	24	60	4
19	25	b	Na Cri.				
8	26	c	S Stef.				
1	27	d	S. Io.				
16	28	e	Dydd y Gwiric.		25		5
5	29	f		61	26	62	2 Jo.
	30	g		63	27	64	[illegible]
13	31	A	Silvest.	65	28	66	Ju.

Y Drefn am Weddi Foreuol,
Bôb dŷdd trwy'r Flwyddyn.

¶ *Ar ddechreu y Weddi Foreuol, darllened y Gwenidog a llêf vchel ryw ûn neu ychwaneg o'r synhwyrau hyn o'r Scrythur lân, y rhai sydd yn canlyn. Ac yno dyweded yr hyn sydd scrifennedig ar ôl y Sentensiau.*

PAn ddychwelo yr annuwiol oddiwrth ei ddrygioni yr hwn à wnaeth a gwneuthur barn a chyfiawnder, hwnnw a geidw ŷn fŷw ei Enaid. *Ezek.* 18. 27.

Yr wyf yn cydnabod fy nghamweddau: a'm pechod sydd yn wastad ger fy mron. *Psal.* 51. 3.

Cuddia dy wyneb oddiwrth fy mhechodau: a delea fŷ holl anwireddau. *Psal.* 51. 9.

Aberthau Duw ydynt yspryd drylliedig: calon ddrylliog, gystuddiedig, O Dduw, ni ddirmygi. *Psal.* 51. 17.

Rhwygwch eich calon, ac nid eich dillad; ac ŷmchwelwch at yr Arglwydd eich Duw: O herwydd grasslawn a thrugarog ŷw efe, hw[illegible] [illegible]yrfrydic i ddigofaint, a mawr ei drugaredd, ac edifeiriol am ddrwg. *Joel* 2. 13.

Gan yr Arglwydd ein Duw y mae truga[illegible] [illegible]ddau a maddeuant, er gwrthryfelu o hon[illegible] [illegible]w erbyn; Ni wrandasom ychwaith ar [illegible] yr Arglwydd ein Duw, i rodio ŷn ei gyfr[illegible] [illegible]thiau ef, y rhai a roddodd efe o'n blaen ni. *Dan.* 9. 9, 10.

Cospa fi, Arglwydd, etto mewn barn, nid [illegible]n dy lîd, rhag it fy ngwneuthur yn [illegible] *Jerem.* 10. 24. *Psal.* 6. 1.

Edifarhewch, canys nessaodd [illegible] [illegible]dd. *S. Mat.* 3. 2.

Medi sydd iddo xxx. o ddyddiau.

				Boreuol Weddi.		Prydnhaw. Weddi.	
				1 Llith.	2 Lli.	1 Llith.	2 Lli.
16	1	f	Silin.	Hos. 14	Ma. 2	Joel. 1	Rh.
5	2	g		Joel 2	3	3	3
	3	A		Amo. 1.	4	Am. 2.	4
13	4	b		3	5	4	5
2	5	c		5	6	6	6
	6	d		7	7	8	7
10	7	e	Eurt. E	9	8	Obad.	8
	8	f	Natal. Mair	Jonah. 1	9	Jo. 2. 3.	9
18	9	g		4	10	Mic. 1	10
7	10	A		Mic. 2	11	3	11
	11	b		4	12	5	12
15	12	c		6	13	7	13
4	13	d		Nah. 1.	14	Na. 2	14
	14	e	Croes-Sanctr.	3	15	Hab. 1.	15
12	15	f		Hab. 2.	16	3	16
1	16	g		Seph. 1.	17 18	Seph. 2	1 Co. 1
	17	A	Lamb.	3	19	Hag. 1.	2
9	18	b		Hag. 2.	20	Sec. 1	3
	19	c		Se. 2, 3.	21	4, 5	4
17	20	d	Ympryd	6	22	7	5
6	21	e	Mat. A.		23		6
	22	f		8	24	9	7
14	23	g		10	25	11	8
3	24	A		12	26	13	9
	25	b		14	27	Mal. 1.	10
11	26	c	S. Cypr.	Mal. 2	28	3	11
19	27	d		4	Ma. 1	Tob. 1.	12
	28	e		Tob. 2.	2	3	13
8	29	f	S. Mich.		3		14
	30	g	Ierom.	4		6	15

Tachwedd sydd iddo xxx. o ddyddiau.

				Boreuol Weddi.		Prydnhaw. Weddi.	
				1 Llith.	2 Lli.	1 Llith.	2 Lli.
	1	d	yr holl Sanct.				
13	2	e		Ecc. 16.	Lu. 18	Ec. 17	Col.
2	3	f		18	19	19	3
	4	g		20	20	21	4
10	5	A	Brad y P.	22	21	23	1 Th.
	6	b	Leonar.	24	22	25 *	2
18	7	c		27	23	28	3
7	8	d		29	24	30 *	4
	9	e		31	Jo. 1	32	5
15	10	f		33	2	34	2 Th.
4	11	g	S. Mar.	35	3	36	2
	12	A		37	4	38	3
12	13	b	Bretius.	39	5	40	1 Tim.
1	14	c		41	6	42	1, 2,
	15	d	Mach.	43	7	44	4
9	16	e		45	8	46 *	5
	17	f	Huw	47	9	48	6
17	18	g		49	10	50	2 Ti.
6	19	A		51	11	Bar. 1.	2
	20	b	Edm.	Bar. 2.	12	3	3
14	21	c		4	13	5	4
3	22	d	Cicilia.	6	14	Hi. S.	Tit. 1
	23	e	Clem.	Bel. & D.	15	Esa. 1	2, 3
11	24	f		Esa. 2.	16	3	Phil.
19	25	g	Cather.	4	17	5	He.
	26	A		6	18	7	2
8	27	b		8	19	9	3
	28	c		10	20	11	4
16	29	d	Ympryd.	12	21	13	5
5	30	e	And. A.		[illegible]		6

Neda, y darllenir * Ecclus. 25 yn unig hyd wers. 13. ac * Ecclus. 30. yn unig hyd w. 1[illegible]. * Ecclus. 46. yn unig hyd wers. 20.

Hydref sydd iddo xxxi. o ddyddiau

				Boreuol Weddi.		Prydnhaw. Weddi.	
				1 Llith.	2 Lli.	1 Llith.	2 Lli.
1	1	A	Remig.	Tobit	Mar. 4	Tobit. 8	1 Cor. 16
5	2	b		9	5	10	2 Cor. 1
13	3	c		11	6	12	2
2	4	d		13	7	14	3
	5	e		Judeth. 1	[illegible]	Judith. 2	4
10	6	f	Ffydd.	3	[illegible]	4	5
	7	g		5	[illegible]	6	6
18	8	A		7	[illegible]	8	7
7	9	b	Denys	9	[illegible]	10	8
	10	c		11	[illegible]	12	9
15	11	d		13	[illegible]	14	10
4	12	e		15	[illegible]	16	11
	13	f	Edw.	Wisd. 1.	16	Wisd. 2	12
12	14	g		3	Luk. 1. 39	4	13
1	15	A		5	1. 39	6	Gal.
	16	b		7	2	8	2
9	17	c	Ethald.	9	3	10	3
	18	d	S. Luc.		4		4
17	19	e		11	5	12	5
6	20	f		13	6	14	6
	21	g		15	7	16	Ep. 1
14	22	A		17	8	18	2
3	23	b		19	9	Ecclus. 1	3
	24	c		Ecclus. 2	10	3	4
11	25	d	Crispin	4	11	5	5
	26	e		6	12	7	6
19	27	f	Ympryd.	8	13	9	Phil. 1
8	28	g	S. Sim. & Jud.		14		2
	29	A		10	15	11	3
16	30	b		12	16	13	4
5	31	c	Ympryd.	14	17	15	Col. 1

Rhagfyr sydd iddo xxxi. o ddyddiau

				Boreuol Weddi.		Prydnhaw. Weddi.	
				1 Llith.	2 Lli.	1 Llith.	2 Lli.
	1	f		Esa. 14	Act. 2	Esa. 15	He. 7
13	2	g		16	3	17	8
2	3	A		18	4	19	9
10	4	b		20. 21	5	22	10
	5	c		23	6	24	11
18	6	d	Nich.	25	7 h. 30	26	12
7	7	e		27	7. 30	28	13
	8	f	Ymdd. mair	29	8	30	Iaco. 1
15	9	g		31	9	32	2
4	10	A		33	10	34	3
	11	b		35	11	36	4
12	12	c		37	12	38	5
1	13	d	Luci.	39	13	40	1 Pe. 1
	14	e		41	14	42	2
9	15	f		43	15	44	3
	16	g	O Sapi.	45	16	46	4
17	17	A		47	17	48	5
6	18	b		49	18	50	2 Pe. 1
	19	c		51	19	52	2
14	20	d	Ympryd.	53	20	54	3
3	21	e	S. Tho. Ap.		21		1 Io. 1
	22	f		55	22	56	2
11	23	g		57	23	58	3
	24	A	Ympryd.	59	24	60	4
19	25	b	Na. Cr.				
8	26	c	S. Stef.				
	27	d	S. Io.				
16	28	e	Dydd y Gwirion.		25		5
5	29	f		61	26	62	2 Ioan
	30	g		63	27	64	3 Ioan
13	31	A	Silvest.	65	28	66	Jude

Y Drefn am Weddi Foreuol,

Bôb dydd trwy'r Flwyddyn.

¶ *Ar ddechreu y Weddi Foreuol, darllened y Gwenidog a llêf vchel ryw ûn neu ychwaneg o'r synhwyrau hyn o'r Scrythur lân, y rhai sydd yn canlyn. Ac yno dyweded yr hyn sydd scrifennedig ar ôl y Sentensiau.*

PAn ddychwelo yr annuwiol oddiwrth ei ddrygioni yr hwn à wnaeth a gwneuthur barn a chyfiawnder, hwnnw a geidw ŷn fŷw ei Enaid. *Ezek.* 18. 27.

Yr wyf yn cydnabod fy nghamweddau: a'm pechod sydd yn wastad ger fy mron. *Psal.* 51. 3.

Cuddia dy wyneb oddiwrth fy mhechodau: a delea fŷ holl anwireddau. *Psal.* 51. 9.

Aberthau Duw ydynt yspryd dryllieidig: calon ddrylliog, gystuddiedig, O Dduw, ni ddirmygi. *Psal.* 51. 17.

Rhwygwch eich calon, ac nid eich dillad; ac ŷmchwelwch at yr Arglwydd eich Duw: O herwydd grasławn a thrugarog ŷw efe, hwyrfrydic i ddigofaint, a mawr ei drugaredd, ac edifeiriol am ddrwg: *Joel* 2. 13.

Gan yr Arglwydd ein Duw y mae trugareddau a maddeuant, er gwrthryfelu o honom yw erbyn; Ni wrandasom ychwaith ar lais yr Arglwydd ein Duw, i rodio ŷn ei gyfreithiau ef, y rhai a roddodd efe o'n blaen ni. *Dan.* 9. 9, 10.

Cospa fi, Arglwydd, etto mewn barn, nid yn dy lîd, rhag it fy ngwneuthur yn ddiddim. *Jerem.* 10. 24. *Psal.* 6. 1.

Edifarhewch, canys nessaodd teyrnas nefoedd. *S. Mat.* 3. 2.

Mi a godaf, ac a âf at fŷ nhâd, ac a ddy-
wedaf wrtho, Fy Nhâd, pechais yn erbyn
Nêf, ac o'th flaen dithau; ac mwyach ni
ydwyf deilwng i'm galw yn Fâb i ti. *S. Lu*
15. 18, 19.

Na ddôs i farn a'th wâs, o herwydd ni ch-
fiawnheir neb bŷw yn dy olwg di. *Psal.* 143. 2

Os dywedwn, nad oes ynom bechod, y
ydym yn ein twyllo ein hunain, a'r gwirio-
nedd nid yw ynom. Os cyfaddefwn ein pe-
chodau, ffyddlon yw efe, fel y maddeuo i n
ein pechodau, ac i'n glanhâo oddiwrth bô
anghyfiawnder. 1 *S. Joa.* 1. 8, 9.

FY anwyl gariadus frodyr, y mae yr Scry-
thur lân yn ein cynhyrfu mewn amrafae
fannau, i gydnabod ac i gyffeſſu ein aml be-
chodau a'n anwiredd, ac na wnelem na i' cud-
dio na i' celu yngŵydd yr Holl-alluog Ddu
ein Tâd nefol, eithr eu cyffeſſu â gostynge-
dic, isel, edifarus, ac ufudd galon, er mwy
caffael o honom faddeuant am danynt, trw
ei anfeidrol ddaioni a'i drugaredd ef. A chy
ddylem ni bob amser addef yn ostyngedic e
pechodau ger bron Duw; Etto ni a ddyle
yn bennaf wneuthur hynny pan ymgynhu
lom i gyd-gyfarfod, i dalu diolch am yr a
ddaioni a dderbyniasom ar ei law ef, i dda
… ei haeddedicaf foliant, i wrando ei sa
…ddiaf air ef, ac i erchi y cyfryw beth
… fyddo cymmwys ac anghenrheidiol,
… les y corph a'r enaid. O herw
… a erfyniaf ac a attolygaf i ch
… y sydd yma yn breſſennol
… a chalon bûr, ac a …
… hyd yngorſeddfa y nefol
… fy ol i.

¶ *Cyffes gyffredin i'w dywedyd gan yr holl gynnulleidfa ar ôl y Gwenidog, gan ostwng ar eu gliniau oll.*

HOll-alluog Dduw, a thrugaroccaf Dâd, Ni a aethom ar gyfeiliorn àllan o'th ffyrdd di, fel defaid ar gyfrgoll; Nyni a ddilynasom ormod àr amcanion, a chwantau ein calonnau ein hunain: Nyni à wnaethom yn erbyn dy sancteiddiol gyfreithiau: Nyni adawsom heb wneuthud y pethau, a ddylesym eu gwneuthur, ac a wnaethom y pethàu, ni ddylesym eu gwneuthur; Ac nid oes iechyd ynom, eithr tydi o Arglwydd, cymmer drugaredd arnom ddrwg weithred-wyr truain, Arbet ti hwynt-wy, o Dduw, y rhai sy'yn cyffessu eu beiau; Cyweiria di y sawl sydd yn edifarus: Yn ol dy addewidion a yspysswyd i ddŷn, ynghrist Jesu ein Harglwydd. A channiattâ drugaroccaf Dâd, er ei fwyn ef, fyw o'honom rhac llaw mewn duwiol, union a sobr-fuchedd, i ogoniant dy sancteiddiol Enw: Amen.

¶ *Y Gollyngdod neu faddeuant pechodau, i'w dat[illegible] y gwenidog yn unic, yn ei sefyll, a'r bobl etto [illegible] gliniau.*

YR Holl-Alluog Dduw, Tâd ein Harg[illegible] Jesu Christ, yr hwn ni ddeisyf fa[illegible] pechadur, eithr yn hyttrach ymchwel[illegible] naw oddi wrth ei anwiredd, a byw [illegible] des allu a gorchymyn i'w wenido[illegible] [illegible]lario ac i fynegu i'w bobl sydd [illegible] [illegible]ngdod a maddeuant am eu pe[illegible] [illegible]dyna, ac a ollwng y rhai [illegible] [illegible]yn ddiffuant yn credu i'w [illegible] ef. Herwydd paham attol[illegible] [illegible]adtâu i ni wir edifeirwch, [illegible] [illegible] byddo bodlon ganddo y[illegible] [illegible]ryd hyn yn eu gwneuth[illegible]

Mi a godaf, ac a âf at fy nhâd, ac a ddywedaf wrtho, Fy Nhâd, pechais yn erbyn y Nêf, ac o'th flaen dithau; ac mwyach nid ydwyf deilwng i'm galw yn Fâb i ti. *S. Luk* 15. 18, 19.

Na ddôs i farn a'th wâs, o herwydd ni chyfiawnheir neb bŷw yn dy olwg di. *Psal.* 143. 2.

Os dywedwn, nad oes ynom bechod, yr ydym yn ein twyllo ein hunain, a'r gwirionedd nid yw ynom. Os cyfaddefwn ein pechodau, ffyddlon yw efe, fel y maddeuo i ni ein pechodau, ac i'n glanhâo oddiwrth bôb anghyfiawnder. 1 *S. Joa.* 1. 8, 9.

FY anwyl gariadus frodyr, y mae yr Scrythur lân yn ein cynhyrfu mewn amrafael fannau, i gydnabod ac i gyffessu ein aml bechodau a'n anwiredd, ac na wnelem na'i cuddio na i' celu yngŵydd yr Holl-alluog Dduw ein Tâd nefol, eithr eu cyffessu a gostyngedic, isel, edifarus, ac ufudd galon, er mwyn caffael o honom faddeuant am danynt, trwy ei anfeidrol ddaioni a'i drugaredd ef. A chyd ddylem ni bob amser addef yn ostyngedic ein pechodau ger bron Duw; Etto ni a ddylem yn bennaf wneuthur hynny pan ymgynhullom i gyd-gyfarfod, i dalu diolch am yr am ddaioni a dderbyniasom ar ei law ef, i ddatcan ei haeddediccaf foliant, i wrando ei sancteiddiaf air ef, ac i erchi y cyfryw bethau ac a fyddo cymmwys ac anghenrheidiol, yn gystal ar les y corph a'r enaid. O herwydd paham myfi a erfyniaf ac a attolygaf i chwi cynnifer ac y sydd yma yn bresennol, gydtynnu a myfi, a chalon bûr, ac a lleferydd ostyngeddic, hyd yngorseddfa y nefol râd gan ddywedyd ar fy ol i.

Cyf

¶ *Cyffes gyffredin i'w dywedyd gan yr holl gynnulleidfa ar ôl y Gwenidog, gan ostwng ar eu gliniau oll.*

HOll-alluog Dduw, a thrugaroccaf Dâd, Ni a aethom ar gyfeiliorn allan o'th ffyrdd di, fel defaid ar gyfrgoll; Nyni a ddilynasom ormod ar amcanion, a chwantau ein calonnau ein hunain: Nyni à wnaethom yn erbyn dy sancteiddiol gyfreithiau: Nyni adawsom heb wneuthud y pethau, a ddylesym eu gwneuthur, ac a wnaethom y pethau, ni ddylesym eu gwneuthur; Ac nid oes iechyd ynom, eithr tydi o Arglwydd, cymmer drugaredd arnom ddrwg weithred-wyr truain, Arbet ti hwyntwy, o Dduw, y rhai sy'yn cyffessu eu beiau; Cyweiria di y sawl sydd yn edifarus: Yn ol dy addewidion a yspyssiwyd i ddŷn, ynghrist Jesu ein Harglwydd. A channiattâ drugaroccaf Dâd er ei fwyn ef, fyw o honom rhac llaw mewn duwiol, vnion a sobr fuchedd, i ogoniant dy sanctëiddiol Enw: Amen.

¶ *Y Gollyngdod neu faddeuant pechodau, i'w datcan gan y gwenidog yn vnic, yn ei sefyll, a'r bobl etto ar eu gliniau.*

YR Holl-Alluog Dduw, Tâd ein Harglwydd Jesu Christ, yr hwn ni ddeisyf farwolaeth pechadur, eithr yn hyttrach ymchwelyd o honaw oddi wrth ei anwiredd, a bŷw: ac a roddes allu a gorchymyn i'w wenidogion, i ddeclario ac i fynegu i'w bobl sydd yn edifarus, ollyngdod a maddeuant am eu pechodau: Efe a bardyna, ac a ollwng y rhai oll sy wîr edifeiriol, ac yn ddiffuant yn credu i'w sanctëiddiol Efengyl ef. Herwydd paham attolygwn ni iddo ganiadtâu i ni wîr edifeirwch, a'i Y[illegible] glân fel y byddo bodlon ganddo y peth[illegible] y qryd hyn yn eu gwneuthur, a [illegible]

all o'n bywyd rhac llaw yn bûr, ac yn sanctei-diol, megis y delom o'r diwedd i'w lawenydd tragywyddol, trwy Jesu Grist ein Harglwydd.

¶ *Attebed y bobl yma ac ar ddiwedd pob un o'r gweddiau eraill. Amen.*

¶ *Yna y gostwng y Gwenidog ar ei liniau, ac a ddywed weddi yr Arglwydd a llêf uchel, a'r bobl hefyd ar eu gliniau, yn ei dywedyd gydag ef, yn y fan yma, ac ym-ha le bynnag yr arferir hi yn y gwasanaeth.*

Ein Tâd yr hwn wyt yn y nefoedd, sancteiddier dy Enw. Deuet dy deyrnas. Byd dy ewyllys ar y ddaiar megis y mae yn y nefoedd. Dyro i ni heddyw ein bara beunyddiol. A maddeu i ni ein dyledion, fel y maddeuwn ni i'n dyled-wyr. Ac nac arwain ni i brofedigaeth; Eithr gwaret ni rhag drwg: Canys eiddot ti yw'r Deyrnas a'r gallu, a'r gogoniant yn oes oesoedd. Amen.

¶ *Yna y dywaid ef yn yr un môdd.*

Arglwydd agor ein gwefusau.

Atteb.

A'n genau a fynega dy foliant.

Offeiriad.

Duw bryssia i'n cynnorthwyo.

Atteb. Ps. 70, 2.

Arglwydd pryssura i'n cymmorth.

¶ *Yna a'r bobl yn eu sefyll yr Offeiriad a ddywed.*

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yspryd glân.

Atteb.

Megis yr oedd yn y dechreu, y mae yr awrhon, ac y bydd yn wastad yn oes oesoedd. Amen.

Offeiriad.

Molwch yr Arglwydd.

Atteb.

Moliannus fyddo Enw'r Arglwydd.

¶ *Yna y dywedir, neu y cenir y Psalm hon sy'n canlyn, oddieithr ar Ddydd Pasc, ar yr hwn y mae Anthem arall gwedi ei appwyntio; ac a'r y nawfed un ugainfed dydd o bob mis, ni ddarllennir 'mono yn y fan hon, ond yn arferol gylch y Psalmau.*

Venite, exultemus Domino. Psal. 95.

DEuwch, canwn i'r Arglwydd: ymlawenhawn yn nerth ein hiechyd,

Deuwn ger ei fron ef a diolch: canwn yn llafar iddo Psalmau.

Canys yr Arglwydd sydd Dduw mawr: a Brenin mawr ar yr holl dduwiau.

Oblegit yn ei law ef y mae gorddyfnderau y ddaiar: ac ef biau uchelder y mynyddoedd.

Y môr sydd eiddo, canys efe a'i gwnaeth: a'i ddwylaw a luniasant y sych-dir.

Deuwch addolwn, a syrthiwn i lawr, a gostyngwn ger bron y'r Arglwydd ein gwneuthurwr.

Canys efe yw ein Duw ni: a ninneu ym bobl ei borfa ef, a defeid ei ddwylaw.

Heddyw o gwrandewch ac ei leferydd, na chaledwch eich calonnau: megis yn yr ymrysonfa, fel yn y dydd profedigaeth yn yr [illegible]alwch.

Lle y temptiodd eich tadau fi: y profasant fi, a gwelsant fy ngweithredoedd.

Deugain mhlynedd yr ymrys[illegible] a['r] gen-hedlaeth hon, a dywedais: pobl [illegible] yn eu calonnau ydynt hwy, canys [illegible]ant fy ffyrdd.

Wrth y rhai y tyngais yn fy llid [illegible] i'm gorphwhysfa.

A[illegible]

all o'n bywyd rhac llaw yn bûr, ac yn ſanɛ̃teiddiol, megis y delom o'r diwedd i'w lawenydd tragywyddol, trwy Jeſu Griſt ein Harglwydd.

¶ *Attebed y bobl yma ac ar ddiwedd pob un o'r gweddiau eraill. Amen.*

¶ *Yna y goſtwng y Gweinidog ar ei liniau, ac a ddywed weddi yr Arglwydd a llêſ vchel, a'r bobl hefyd ar eu gliniau, yn ei dywedyd gydag ef, yn y ſan yma, ac ym hâ le bynnag yr arferir hi yn y gwaſanaeth.*

FIn Tâd yr hwn wyt yn y nefoedd, ſanɛ̃teiddier dy Enw. Deuet dy deyrnas. Byd dy ewyllys ar y ddaiar megis y mae yn y nefoedd. Dyro i ni heddyw ein bara beunyddiol. A maddeu i ni ein dyledion, fel y maddeuwn ni i'n dyled-wyr. Ac nac arwain ni i brofedigaeth; Eithr gwaret ni rhag drwg: Canys eiddot ti yw'r Deyrnas a'r gallu, a'r gogoniant yn oes oeſoedd. Amen.

¶ *Yna y dywaid ef yn yr un môdd.*

/ Arglwydd agor ein gwefuſau.

Atteb.

A'n genau a fynega dy foliant.

Offeiriad.

/ Duw bryſſia i'n cynnorthwyo.

Atteb. Ps. 70, 2.

Arglwydd pryſſura i'n cymmorth.

¶ *Yna a'r bobl yn eu ſefyll yr Offeiriad a ddywed.*

/ Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yſpryd glân.

Atteb.

Megis yr oedd yn y dechreu, y mae yr awrhon, ac y bydd yn waſtad yn oes oeſoedd. Amen.

Offeiriad.

/ Molwch yr Arglwydd.

Atteb.

Atteb.

Moliannus fyddo Enw'r Arglwydd.

¶ *Yna y dywedir, neu y cenir y Psalm hon sy'n canlyn, oddieithr ar Ddydd Pasc, ar yr hwn y mae Anthem arall gwedi ei appwyntio; ac a'r y nawyn un ugainfed dydd o bob mis, ni ddarllennir 'mono yn y fan hon, ond yn arferol gylch y Psalmau.*

Venite, exultemus Domino. Psal. 95.

DEuwch, canwn i'r Arglwydd: ymlawenhawn yn nerth ein hiechyd,

Deuwn ger ei fron ef a diolch: canwn yn llafar iddo Psalmau.

Canys yr Arglwydd sydd Dduw mawr: a Brenin mawr ar yr holl dduwiau.

Oblegit yn ei law ef y mae gorddyfnderau y ddaiar: ac ef biau uchelder y mynyddoedd.

Y môr sydd eiddo, canys efe a'i gwnaeth: a'i ddwylaw a luniasant y sych-dir.

Deuwch addolwn, a syrthiwn i lawr, a gostyngwn ger bron y'r Arglwydd ein gwneuthurwr.

Canys efe yw ein Duw ni: a ninneu ŷm bobl ei borfa ef, a defeid ei ddwylaw.

Heddyw o gwrandewch ac ei leferydd, na chaledwch eich calonnau: megis yn yr ymrysonfa, fel yn y dydd profedigaeth yn yr anialwch.

Lle y temptiodd eich tadau fi: y profasant fi, a gwelsant fy ngweithredoedd.

Deugain mhlynedd yr ymrysonais a'r genhedlaeth hon, a dywedais: pobl gyfeiliornus yn eu calonnau ydynt hwy, canys nid adnabuant fy ffyrdd.

Wrth y rhai y tyngais yn fy llid: na ddelent i'm gorphwhysfa.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yspryd glân: Megis yr oedd yn y dechreu, y mae yr awr hon ac y bydd yn wastad yn oes oesoedd. Amen.

¶ *Yn ol hyn y dilyn rhyw Psalmau mewn trefn, megis yr appwyntiwyd. Ac ar ddiwedd pob Psalm drwy yr flwyddyn, a'r un modd ar ddiwedd* Benedictus, Benedicite, Magnificat, *a* Nunc dimittis, *y dywedir.*

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yspryd glan.

Atteb.

Megis yr oedd yn y dechreu, y mae yr awr hon, ac y bydd yn wastad yn oes oesoedd. Amen.

¶ *Yna y darllenir, yn llawn llythyr, a lleferydd uchel y llith gyntaf, gwedi ei chymeryd allan o'r hên Destament, megis ac yr appwyntiwyd wrth y Calender oddieithr bod llithiau priod wedi asseinio i'r dydd hwnnw. Y gwenidog à ddarllenno, safed, ac ymchweled, megis y galler ei glywed yn oreu gan bawb oll ar a fo yn bresennol. Ac yn ol hynny y dywedir neu cenir yr Hymn a elwir,* Te Deum laudamus, *yn gambergaec beunydd trwy'r holl flwyddyn.*

¶ *O flaen pob llith y Gwenidog a ddywed,* Yma y mae yn dechreu y cyfryw Bennod neu adnod o'r cyfryw Bennod o'r llyfr a'r llyfr. *Ac ar ol pob llith,* Yma y terfyn y llith gyntaf neu'r ail.

Te Deum Laudamus.

TI Dduw a folwn: ti a gydnabyddwn yn Arglwydd.

Yr holl ddaiar a'th fawl di: y Tâd tragywyddawl.

Arnat ti y llefa yr holl Angylion: y nefoedd a'r holl nerthoedd o'u mewn.

Arnatti y llefa Cherubin a Seraphin: â lleferydd ddibaid.

Sanct, Sanct, Sanct: Arglwydd Ddûw Sabaoth.

Nefoedd a daiar sydd yn llawn: o'th ogoniant.

Gogoneddus gôr yr Apostolion: a'th fawl di.

Molianus nifer y Prophwydi: a'th fawl di.

Ardderchawg lu y Merthyri: a'th fawl di.

Yr Eglwys lan trwy 'r holl fŷd: ath addef di.

Y Tâd o anfeidrawl fawredd.

Dy anrhydeddus wîr: ac unic Fâb.

Hefyd yr Yspryd glân: y diddan-wr.

Ti Christ: yw Brenin y gogoniant.

Ti yw tragywyddol: Fâb y Tâd.

Pan gymmeraist arnat waredu dŷn: ni ddiystyraist frû y wyryf.

Pan orchfygaist holl nerth angeu: yr agoraist deyrnas nêf i bawb a gredant.

Ti sydd yn eistedd ar ddeheu-law Duw: y ngogoniant y Tâd.

Ydd ym ni yn credu mai tydi a ddaw: yn farn-wr arnom.

Can hynny yr attollygwn i ti gynnorthwyo dy weision: y rhai a brynaist a'th werth-fawr waed.

Pâr iddynt gael eu cyfrif gyd â'th Sainct: yn y gogoniant tragywyddol.

Arglwydd cadw dy bobl: a bendithia dy etifeddiaeth.

Llywia hwy: a dyrcha hwy yn dragywydd.

Beunydd ac fyth y clodforwn dydi.

Ac anrhydeddwn dy Enw: byth ac yn oes oesoedd.

Teilynga Arglwydd: ein cadw y dydd [illegible] yn ddibechod.

Arglwydd trugarhâ wrthym: [illegible] thym.

Arglwydd poed dy drugaredd [illegible] megis ydd ŷm yn ymddiried [illegible]

Salm 33. ult.

Arglwydd ynot yr ymddiriedais :'n'am gwradwydder yn dragywydd. Psalm 31. 1

¶ *Neu'r canniad hwn*: Benedicite omnia opera Domini.

Benedicite.

CHwychwi holl weithredoedd yr Arglwydd, bendithiwch yr Arglwydd : molwch ef, a mawrhewch ef yn dragywydd.

Chwychwi Angylion yr Arglwydd bendithiwch yr Arglwydd, molwch ef, a mawrhewch ef yn dragywydd,

Chwychwi nefoedd, bendithiwch yr Arglwydd : molwch ef, a mawrhewch yn dragywydd.

Chwychwi yr dyfroedd sydd vwchben y ffurfafen, bendithiwch yr Arglwydd : molwch ef, a mawrhewch yn dragywydd.

Ghwychwi nerthoedd yr Arglwydd, bendithiwch yr Arglwydd : molwch ef, a mawrhewch yn dragywydd.

Chwychwi haul a lleuad, bendithiwch yr Arglwydd : molwch ef, a mawrhewch yn dragywydd.

Chwychwi sêr y nefoedd, bendithiwch yr Arglwydd molwch ef, a mawrhewch yn dragywydd.

Chwychwi gafodau a gwlîth, bendithiwch yr Arglwydd : molwch ef, a mawrhewch yn dragywydd.

Chwychwi wyntoedd Duw, bendithiwch yr Arglwydd : molwch ef, a mawrhewch yn dragywydd.

Chwychwi dân a gwrês, bendithiwch yr Arglwydd : molwch ef, a mawrhewch yn dragywydd.

Chwychwi aiaf a hâf, bendithiwch yr Arglwydd

wydd molwch ef, a mawrhewch yn dragywydd.

Chwychwi wlithoedd a rhewoedd, bendithiwch yr Arglwydd: molwch ef, a mawrhewch yn dragywydd.

Chwychwi rew ac oerfel, bendithiwch yr Arglwydd: molwch ef, a mawrhewch yn dragywydd.

Chwychwi iâ ac eira, bendithiwch yr Arglwydd: molwch ef, a mawrhewch yn dragywydd.

Chwchwi nosau a dyddiau, bendithiwch yr Arglwydd: molwch ef, a mawrhewch yn dragywydd.

Chwychwi oleuni a thywyllwch, benditiwch yr Arglwydd: molwch ef, a mawrhewch yn dragywydd.

Chwychwi fêllt a chymylau, bendithiwch yr Arglwydd: molwch ef, a mawrhewch yn dragywydd.

Bendithied y ddaiar yr Arglwydd: moled ef, a mawrhaed yn dragywydd.

Chwychwi fynyddoedd a brynniau, bendithiwch yr Arglwydd: molwch ef, a mawrhewch, yn dragywydd,

Chwychwi oll wyrddion bethau ar y ddaiar, bendithiwch yr Arglwydd: molwch ef, a mawrhewch yn dragywydd.

Chwychwi ffynhonnau, bendithiwch yr Arglwydd: molwch ef, a mawrhewch yn dragywydd.

Chwychwi foroedd a llifeiriaint, bendithiwch yr Arglwydd, molwch ef, a mawrhewch yn dragywydd.

Chwychwi for-filod, ac oll ac sydd yn ymsymmudo yn y dyfroedd, bendithiwch yr Ar-

 glwydd

glwydd, molwch ef, a mawrhewch yn dragywydd.

Chwychwi oll adar yr awyr, bendithiwch yr Arglwydd: molwch ef, a mawrhewch yn dragywydd.

Chwychwi oll anifeiliaid ac yscrublaid, bendithiwch yr Arglwydd: molwch ef, a mawrhewch yn dragywydd.

Chwychwi blant dynion, bendithiwch yr Arglwydd: molwch ef, a mawrhewch yn dragywydd.

Bendithied Israel yr Arglwydd: moled ef a mawrhaed yn dragywydd.

Chwychwi offeiriaid yr Arglwydd, bendithiwch yr Arglwydd: molwch ef, a mawrhewch yn dragywydd.

Chwychwi wasanaeth-wŷr yr Arglwydd, bendithiwch yr Arglwydd: molwch ef, a mawrhewch yn dragywydd.

Chwychwi ysprydion ac eneidiau y cyfiawn, bendithiwch yr Arglwydd: molwch ef, a mawrhewch yn dragywydd.

Chwychwi y rhai sanctaidd a gostyngedig o galon, bendithiwch yr Arglwydd: molwch ef, a mawrhewch yn dragywydd.

Chwychwi Ananias, Azarias, a Misael, bendithiwch yr Arglwydd: molwch ef, a mawrhewch yn dragywydd.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb ac i'r Yspryd glân.

Megis yr oedd yn y dechreu, y mae yr awr hon, ac y bydd yn wastad yn oes oesoedd. Amen.

¶ *Yna y darllenir yn yr un môdd yr ail llith, gwedi ei chymeryd allan o'r Testament newydd. Ac wedi hynny yr Hymn sy'n canlyn, Oddieithr, pan ddigwydd ei ddarllen*

ddarllen ymmhennod y Dydd, neu yn yr Efengyl ar Ddydd S. Joan. Fedyddiwr.

Benedictus. *Luc.* 1. 68.

BEndiged fyddo Arglwydd Dduw'r Israel: canys efe a ymwelodd, ac a brynodd ei bobl.

Ac a dderchafodd iechydwriaeth nerthol i ni: yn nhy Ddafydd ei wasanaeth-wr.

Megis y dywedodd trwy enau ei sanctaidd brophwydi: y rhai oedd o ddechreuad y byd.

Yr anfonei efe i ni ymwared rhag ein gelynion; ac oddi-wrth ddwylo pawb o'n digasogion.

Y gwnai efe drugaredd a'n tadau; ac y cofiai ei sanctaidd gyfammod:

A'r llw yr hwn a dyngodd ef wrth ein Tâd Abraham: sef bod iddo ganiadtaû i ni gwedi ein ymwared oddi wrth ddwylo ein gelynion, allu i wasanaethu ef yn ddiofn.

Mewn sancteiddrwydd a chyfiawnder ger ei fron ef holl ddyddiau ein bywyd.

A thitheu fâb a elwir yn brophwyd i'r Goruchaf; canys ti a ei o flaen wyneb yr Arglwydd, i baratoi ei ffyrdd ef,

Ac i roddi gwybodaeth iechydwriaeth i'w bobl ef; gan faddeu eu pechodau,

O herwydd tiriondeb trugaredd ein Duw; trwy yr hon yr ymwelodd â ni godiad haul o'r uchelder:

I roddi llewyrch i'r rhai sy'n eistedd mewn tywyllwch a chyscod angeu, ac i gyfeirio ein traed i ffordd tangneddyf.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yspryd glân.

Megis ydd oedd yn y dechreu, [illegible] yr awr hon, ac y bydd yn wastad, yn [illegible] oesoedd. Amen.

¶ *Neu yr Psalm hwn.*

Jubilate Deo. *Psal.* 100.

CEnwch yn llafar i'r Arglwydd, yr holl ddaiar: Gwasanaethwch yr Arglwydd, mewn llawenydd, deuwch yn ei ŵydd ef mewn gorfoledd.

Gwybyddwch mai yr Arglwydd sydd Dduw: efe a'n gwnaeth, ac nid ni ein hunain, ei bobl ef ydym, a defaid ei borfa.

Ewch i mewn iw byrth ef â diolch, ac iw lysoedd â moliant gennwch, diolchwch iddo a chlodforwch ei Enw.

Canys daionus yw yr Arglwydd, a'i drugaredd sydd yn dragywydd, a'i wirionedd a bery o genhedlaeth i genhedlaeth byth.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb ac i'r Yspryd glân.

Megis ydd oedd yn y dechreu, y mae yr awr hon, ac y bydd yn wastad, yn oes oesoedd. Amen.

¶ *Yna y cenir neu dywedir Credo'r Apostolion gan y Gwenidog, a'r bobl yn eu sefyl. Oddieithr y dyddiau hynny yn unig, ar y rhai yr appoyntiwyd Cred S. A*thanasius *iw ddarllain.*

CRedaf yn Nuw Dâd oll gyfoethawg, Creawdr nêf a daiar. Ac yn Jesu Grist ei un Mâb ef, ein Harglwydd ni: yr hwn a gâed trwy yr Yspryd glân, a aned o Fair forwyn: a ddioddefodd dan Bontius Pilatus, a groeshoeliwyd, a fu farw ac a gladdwydd a ddiscynnodd i uffern, y trydydd dydd y cyfododd o feirw; a escynnodd i'r nefoedd, ac y mae yn eistedd ar ddeheu-law Dduw Dâd oll gyfoethawg, Oddi yno y daw i farnu byw a meirw. Credaf yn yr Yspryd glân, yr Eglwys lân gatholic, Cymmun y sainct, Maddeuant pechodau, Cyfodiad y

cnawd

cnawd, a'r bybywyd tragywydol. Amen.

¶ *Ac yn ôl hynny, y gweddieu sy yn canlyn, a phawb yn gostwng yn ddefosionol ar eu gliniau, y Gwenidog yn gyntaf a lefara â llêf uchel.*

Yr Arglwydd a fo gyda chwi.

Atteb.

A chyda 'th Yspryd dithau.

Y Gwenidog.

Gweddiwn.

Arglwydd trugarhâ wrthym.

Christ trugarhâ wrthym.

Arglwydd trugarhâ wrthym.

¶ *Yna y Gwenidog, a'r yscolheigion, a'r bobl, a ddywedant weddi yr Arglwydd â lleferydd uchel.*

EIn Tâd yr hwn wyt yn y nefoedd, sancteiddier dy Enw. Deuet dy deyrnas. Bid dy ewyllys ar y ddaiar megis y mae yn y nefoedd. Dyro i ni heddyw ein bara beunyddiol. A maddeu i ni ein dyledion, fel y maddeuwn ni i'n dyled-wyr. Ac nac arwain ni i brofedigaeth; Eithr gwaret ni rhag drwg: Amen.

¶ *Yna y Gwenidog yn ei sefyll a ddywaid.*

Arglwydd dangos dy drugaredd arnom.

Atteb.

A chaniadha i ni dy iechydwriaeth.

Offeiriad.

Arglwydd cadw y Brenhin.

Atteb.

A gwrando ni yn drugarog pan alwom arnat.

Offeiriad.

Gwisc dy wenidogion ag iawnder.

Atteb.

A gwna dy ddewisol bobl yn llawen.

Offeiriad.

Arglwydd cadw dy bobl.

Atteb.

A bendithia dy etifeddiaeth.

Offeiriad.

Arglwydd dyro dangneddyf yn ein dyddiau.

Atteb.

Can nad oes neb arall, a ymladd trosom, onid tydi Dduw yn unic.

Offeiriad.

Duw glanhâ ein calonnau ynom.

Atteb.

Ac na chymmer dy Yspryd glân oddi wrthym.

¶ *Yna y canlyn tri Cholect; Y cyntaf o'r dydd, yr hwn a fydd yr un ac a appwyntir ar y Cymmun. Yr ail, am dangneddyf. Y trydydd, am râd i fyw yn dda. Ar ddau Golect ddiweddaf ni chyfnewidir byth; eithr eu dywedyd bennydd ar y Foreuol Weddi, trwy yr holl flwyddyn, fel y canlyn, a phawb ar eu gliniau.*

¶ *Yr ail Colect am dangneddyf.*

DUw, yr hwn wyt Awdur tangneddyf, a charwr cyttundeb, yr hwn o'th iawn adnabod, y mae ein buchedd dragywydd yn sefyll arnaw, a'th wasanaeth yw gwir fraint: Amddeffyn nyni dy ostyngedig weision, rhag holl ruthrau ein gelynion; fell y gallom trwy gwbl ymddiried yn dy amddiffyn di, nac ofnom allu neb gwrthwyneb-wyr: trwy nerth Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Y trydydd Colect am gael rhâd.*

O Arglwydd nefol Dâd, Holl alluog, a thragywyddol Dduw, yr hwn a'n cedwaist yn ddiangol hyd ddechreu 'r dydd heddyw, amddiffyn nyni ynddo a'th gadarn allu, a chaniadhâ na syrthiom y dydd hwn mewn un pechod, ac nad elom mewn neb rhyw berygl, eithr bôd ein holl weithredoedd, wedi eu trefnu a'u llywiaw

wiaw wrth dy lywodraeth, wneuthur yn wastad y peth, sydd gyfiawn y dy olwg di, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Mewn Corau a mannau, lle 'r arferont ganu, yma y canlyn yr Anthem.*

¶ *Yna y pum Weddi sy'n canlyn a ddarllenir yma, oddieithr pan ddarllenir y Letani; Ac yna y ddwy olaf yn unig a ddarllenir fel y maent gwedi eu cyfleu yno.*

¶ *Gweddi tros Fawrhydi y Brenin.*

O Arglwydd ein Tâd nefol, goruchel, a galluoc, Brenin y Brenhinoedd, Arglwydd yr Arglwyddi, unic lywiawdr y Tywysogion, yr hwn wyt o'th eisteddle yn edrych ar holl drigolion, y ddaiar, ni a attolygwn, ac a erfyniwn i ti, edrych o honot yn ddarbodus ar ein grasusaf ddaionus Arglwydd Frenhin Charles, ac felly ei gyflawni ef â râd dy sanctaidd Yspryd, fel y bo iddo ef yn wastadol bwyso at dy feddwl, a rhodio yn dy ffordd, cynnyscaedda ef yn helaeth â doniau nefol, caniadhâ iddo ef mewn llwyddiant ac iechyd hir hoedl, nertha ef y modd y gallo orescyn, a gorchfygu ei holl elynion, ac o'r diwedd yn ôl y fuchedd hon, bod iddo fwynhau llawenydd a dedwyddyd tragywyddol, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Gweddi tros y Frenhinawl Deulu.*

HOll-alluog Dduw, ffynnon pob daioni, yr ydym ni yn ostyngedig yn attolwg i ti fendithio [redacted] frenhines Catherin, [redacted], a'r holl Frenhinol Deulu. Cynnysgaedda hwy â'th Yspryd glân, cyfoethoga hwy â'th nefol râs, llwydda hwy ym mhob dedwyddwch, a dwg hwy i'th dragywyddol deyrnas, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Atteb.

A bendithia dy eti[illegible]ddiaeth.

Offeiriad.

Arglwydd dyro dangneddyf yn ein dyddiau.

Atteb.

Can nad oes neb arall, a ymladd trosom, onid tydi Dduw yn unic.

Offeiriad.

Duw glanhâ ein calonnau ynom.

Atteb.

Ac na chymmer dy Yspryd glân oddi wrthym.

¶ *Yna y canlyn tri Cholect; Y cyntaf o'r dydd, yr hwn a fydd yr un ac a appwyntir ar y Cymmun. Yr ail, am dangneddyf. Y trydydd, am râd i fyw yn dda. Ar ddau Golect ddiweddaf ni chyfnewidir byth; onid eu dywedyd beunydd ar y Foreuol Weddi, trwy yr holl flwyddyn, fel y canlyn, a phawb ar eu gliniau.*

¶ *Yr ail Colect am dangneddyf.*

DUw, yr hwn wyt Awdur tangneddyf, a charwr cyttundeb, yr hwn o'th iawn adnabod, y mae ein buchedd dragywydd yn sefyll arnaw, a'th wasanaeth yw gwir fraint: Amddeffyn nyni dy ostyngedig weision, rhag holl ruthrau ein gelynion; fell y gallom trwy gwbl ymddiried yn dy amddiffyn di, nac ofnom allu neb gwrthwyneb-wŷr: trwy nerth Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Y trydydd Colect am gael rhâd.*

O Arglwydd nefol Dâd, Holl alluog, a thragywyddol Dduw, yr hwn a'n cedwaist yn ddiangol hyd ddechreu 'r dŷdd heddyw, amddiffyn nyni ynddo a'th gadarn allu, a chaniadhâ na syrthiom y dŷdd hwn mewn ûn pechod, ac nad elom mewn neb rhyw berygl, eithr bôd ein holl weithredoedd wedi eu trefnu a'u llywiaw

wiaw wrth dy lywodraeth, wneuthur yn wastad y peth sydd gyfiawn y dy olwg di, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Mewn Corau a mannau, lle 'r arferont ganu, yma y canlyn yr Anthem.*

¶ *Yna y pum Weddi sy'n canlyn a ddarllenir yma, oddieithr pan ddarllenir y Letani; Ac yna y ddwy olaf yn unig a ddarllenir fel y maent gwedi eu cyfleu yno.*

¶ *Gweddi tros Fawrhydi y Brenin.*

O Arglwydd ein Tâd nefol, goruchel, a galluoc, Brenin y Brenhinoedd, Arglwydd yr Arglwyddi, unic lywiawdr y Tywysogion, yr hwn wyt o'th eisteddle yn edrych ar holl drigolion, y ddaiar, ni a attolygwn, ac a erfyniwn i ti, edrych o honot yn ddarbodus ar ein grasusaf ddaionus Arglwydd Frenhin Charles, ac felly ei gyflawni ef â râd dy sanctaidd Yspryd, fel y bo iddo ef yn wastadol bwyso at dy feddwl, a rhodio yn dy ffordd, cynnyscaedda efe yn helaeth â doniau nefol, caniadhâ iddo ef mewn llwyddiant ac iechyd hir hoedl, nertha ef, y modd y gallo orescyn, a gorchfygu ei holl elynion, ac o'r diwedd yn ôl y fuchedd hon, bod iddo swynhaû llawenydd a dedwyddyd tragywyddol, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Gweddi tros y Frenhinawl Deulu.*

HOll-alluog Dduw, ffynnon pob daioni, yr ydym ni yn ostyngedig yn attolwg i ti fendithio ein grasusaf frenhines Catherin, y Dûc yr Efrog, a'r holl Frenhinol Deulu, Cynnysgaedda hwy â'th Yspryd glân, cyfoethoga hwy â'th nefol râs, llwydda hwy a phob dedwyddwch, a dŵg hwy i'th dragywyddol deyrnas, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Gweddi tros yr Eglwys-wyr, a'r bobl.*

HOll gyfoethog a thragywyddol Dduw yr hwn wyt yn unic yn gwneuthur rhyfeddodau, danfon i lawr ar ein Escobion a Churadiaid a'r holl gynnulleidfâon a orchymynnwyd tan eu gofal hwynt, iachol Yspryd dy râd, ac fel y gallont wir ryngu bodd i ti, tywallt arnynt ddyfal wlîth dy fendith: Caniadhâ hyn Arglwydd, er anrhydedd ein dadleu-wr, a'n cyfryng-wr Jesu Grist. Amen.

¶ *Gweddi o waith S.* Chrysostom.

HOll-alluog Dduw, yr hwn a roddaist i ni râd y pryd hyn, drwy gyfundeb a chydgyfarch i weddio arnat, ac wyt yn addo pan ymgynnullo dau neu dri yn dy Enw, bod i ti ganiadhaû eu gofynion: cyflawna yr awr hon, o Arglwydd, ddymuniad a deisyfiad dy weision, fel y bo mwyaf buddiol iddynt, gan ganiadhâu i ni yn y byd hwn wybodaeth am dy wirionedd, ac yn y byd a ddaw, bywyd tragywyddol. Amen.

2 *Cor.* 13. 14

RHâd ein Hagrlwydd Jesu Grist, a serch Duw, a chymdeithas yr Yspryd glân, a fyddo gyda ni oll byth bythoedd. Amen.

¶ *Yma y diwedd Trefn y Foreuol Weddi trwy'r Flwyddyn.*

Y Drefn

Y Drefn am Weddi Bryd-nhawnol, Bôb dŷdd trwy'r Flwyddyn.

¶ *Ar ddechreu y Weddi bryd-nhawnol, darllened y Gwenidog a llêf uchel ryw ûn neu ychwaneg o'r synhwyrau hyn o'r Scrythur lân, y rhai sydd yn canlyn. Ac yno dyweded yr hyn sydd scrifennedig ar ôl y Sentensiau.*

PAn ddychwelo yr annuwiol oddiwrth ei ddrygioni yr hwn a wnaeth, a gwneuthur barn a chyfiawnder, hwnnnw a geidw yn fyw ei Enaid. *Ezek.* 18. 27.

Yr wyf yn cydnabod fy nghamweddau: a'm pechod sydd yn wastad ger fy mron. *Psal.* 51. 3.

Cuddia dy wyneb oddiwrth fy mhechodau: a delea fy holl anwireddau. *Psal.* 51. 9.

Aberthau Duw ydynt yspryd drylliedig: calon ddrylliog, gystuddiedig, O Dduw, ni ddirmygi. *Psal.* 51 17.

Rhwygwch eich calon, ac nid eich dillad; ac ymchwelwch at yr Arglwydd eich Duw: O herwydd graslawn a thrugarog yw efe, hwyrfrydic i ddigofaint, a mawr ei drugaredd, ac edifeiriol am ddrwg. *Joel.* 2. 13.

Gan yr Arglwydd ein Duw y mae trugareddau a maddeuant, er gwrthryfelu o honom iw erbyn; Ni wrandawsom ychwaith ar lais yr Arglwydd ein Duw, i rodio yn ei gyfreithiau ef, y rhai a roddodd efe o'n blaen ni. *Dan.* 9. 9, 10.

Cospa fi, Arglwydd, etto mewn barn, nid yn dy lid; rhag it fy ngwneuthur yn ddiddim. *Jerem.* 10. 24. *Psalm.* 6. 1.

Edifarhewch, canys nessaodd teyrnas nefoedd. *S. Matth.* 3. 2.

Mi a godaf, ac a âf at fy nhâd, ac a ddywedaf

wrtho, Fy Nhâd, pechais yn erbyn y Nef, ac o'th flaen dithau; ac mwyach nid ydwyf deilwng i'm galw yn Fâb i ti. *S. Luk.* 15. 18, 19.

Na ddôs i farn a'th wâs, o herwydd ni chyfiawnheir neb bŷw yn dy olwg di. *Pſalm.* 143. 2.

Os dywedwn, nad oes ynom bechod, yr ydym yn ein twyllo ein hunain, a'r gwirionedd nid yw ynom. Os cyfaddefwn ein pechodau, ffyddlon yw efe, fel y maddeuo i ni ein pechodau, ac i'n glanhao oddiwrth bôb anghyfiawnder. 1 *S. Joa.* 1. 8, 9.

FY anwyl gariadus frodyr, y mae yr Scrythur lân yn ein cynhyrfu mewn amrafael fannau, i gydnabod ac i gyffeſſu ein aml bechodau a'n anwiredd, ac na wnelem na'i cuddio na'i celu yngŵydd yr Holl-alluog Dduw ein Tâd nefol, eithr eu cyffeſſu a goſtyngedic, iſel, edifarus, ac ufudd galon, er mŵyn caffael o honom faddeuant am danynt, trwy ei anfeidrol ddaioni a'i drugaredd ef. A chyd ddylem ni bob amſer addef yn oſtyngedic ein pechodau ger bron Dduw; Etto ni a ddylem yn bennaf wneuthur hynny pan ymgynhullom i gyd-gyfarfod, i dalu diolch am yr aml ddaioni a dderbyniaſom ar ei law ef, i ddatcan ei haeddedicaf foliant, i wrando ei ſancteiddiaf air ef, ac i erchi y cyfryw bethau ac a fyddo cymmwys ac anghenrheidiol, yn gyſtal ar les y corph a'r enaid. O herwydd paham myfi a erfyniaf ac a attolygaf i chwi cynnifer, ac y ſydd yma yn breſſenol, gyd-tynnu a myfi, a chalon bûr, ac a lleferydd oſtyngedic, hyd yngorſeddfa y nefol râd, gan ddywedyd ar fy ol i.

¶ *Cyffes gyffredin i'w dywedyd gan yr holl gynnulleidfa ar ol y gweinidog, gan oſtwng ar eu gliniau oll.*

Holl-alluog

HOll-alluog Dduw, a thrugaroccaf Dâd, Ni a aethom ar gyfeiliorn allan o'th ffyrdd di, fel defaid ar gyfrgoll; Nyni a ddilynaſom ormod ar amcanion, a chwantau ein calonnau ein hunain: Nyni a wnaethom yn erbyn dy ſancteiddiol gyfreithiau: Nyni adawſom heb wneuthud y pethau, a ddyleſym eu gwneuthur, ac a wnaethom y qethau ni ddyleſym eu gwneuthur; Ac nid oes iechyd ynom, eithr tydi o Arglwydd, cymmer drugaredd arnom ddrwg weithred-wyr truain, Arbet ti hwyntwy, o Dduw, y rhai ſy'yn cyffeſſu eu beiau; Cyweiria di y ſawl ſydd yn edifarus; Yn ol dy addewidion, a yſpyſſwyd i ddŷn, ynghriſt Jeſu ein Harglwydd. A channiattâ drugaroccaf Dâd er ei ſwyn ef, fŷw o honom rhac llaw mewn duwiol, union a ſobr fuchedd, i ogoniant dy ſanctéiddiol Enw: Amen.

¶ *Y Gollyngdod neu ſaddeuant pechodau, i'w datcan gan y gwenidog yn unic, yn ei ſefyll, a'r bobl etto ar eu gliniau.*

YR Holl-Alluog Dduw, Tâd ein Harglwydd Jeſu Griſt, yr hwn ni ddei yſ farwolaeth pechadur, eithr yn hyttrach ymchwelyd o honaw oddi wrth ei anwiredd, a bŷw: ac a roddes allu a gorchymyn i'w wenidogion, i ddeclario ac i fynegu i'w bobl ſydd yn edifarus, ollyngdod a maddeuant am eu pechodau: Efe a bardyna, ac a ollwng y rhai oll ſy wîr edifeiriol, ac yn ddiffuant yn credu i'w ſanctéiddiol Efengyl ef. Herwydd paham attolygwn ni iddo ganiadtâu i ni wîr edifeirwch a'i Yſpryd glân, fel y byddo bodlon ganddo y pethau ydd ydym y pryd hyn yn eu gwneuthur, a bod y darn arall o'n bywyd rhac llaw yn bûr, ac yn ſanctéiddiol, megis y delom o'r diwedd i'w lawenydd

tragywy-

wrtho, Fy Nhâd, pechais yn erbyn y Nef, ac o'th flaen dithau; ac mwyach nid ydwyf deilwng i'm galw yn Fâb i ti. *S. Luk.* 15. 18, 19.

Na ddôs i farn a'th wâs, o herwydd ni chyfiawnheir neb bŷw yn dy olwg di. *Psalm.* 143. 2.

Os dywedwn, nad oes ynom bechod, yr ydym yn ein twyllo ein hunain, a'r gwirionedd nid yw ynom. Os cyfaddefwn ein pechodau, ffyddlon yw efe, fel y maddeuo i ni ein pechodau, ac i'n glanhao oddiwrth bôb anghyfiawnder. 1 *S. Joa.* 1. 8, 9.

FY anwyl gariadus frodyr, y mae yr Scrythur lân yn ein cynhyrfu mewn amrafael fannau, i gydnabod ac i gyffessu ein aml bechodau a'n anwiredd, ac na wnelem na'i cuddio na'i celu yngŵydd yr Holl-alluog Dduw ein Tâd nefol, eithr eu cyffessu a gostyngedic, isel, edifarus, ac ufudd galon, er mŵyn caffael o honom faddeuant am danynt, trwy ei anfeidrol ddaioni a'i drugaredd ef. A chyd ddylem ni bob amser addef yn ostyngedic ein pechodau ger bron Dduw; Etto ni a ddylem yn bennaf wneuthur hynny pan ymgynhullom i gyd-gyfarfod, i dalu diolch am yr aml ddaioni a dderbyniasom ar ei law ef, i ddatcan ei haeddediccaf foliant, i wrando ei sancteiddiaf air ef, ac i erchi y cyfryw bethau ac a fyddo cymmwys ac anghenrheidiol, yn gystal ar les y corph a'r enaid. O herwydd paham myfi a erfyniaf ac a attolygaf i chwi cynnifer, ac y sydd yma yn bressenol, gyd-tynnu a myfi, a chalon bûr, ac a lleferydd ostyngedic, hyd yngorsedd fa y nefol râd, gan ddywedyd ar fy ol i.

¶ *Cyffes gyffredin i'w dywedyd gan yr holl gynnulleidfa ar ôl y gweinidog, gan ostwng ar eu gliniau oll.*

HOll-alluog Dduw, a thrugaroccaf Dâd, Ni a aethom ar gyfeiliorn allan o'th ffyrdd di, fel defaid ar gyfrgoll; Nyni a ddilynaſom ormod ar amcanion, a chwantau ein calonnau ein hunain: Nyni a wnaethom yn erbyn dy ſancteiddiol gyfreithiau: Nyni adawſom heb wneuthud y pethau, a ddyleſym eu gwneuthur, ac a wnaethom y qethau ni ddyleſym eu gwneuthur; Ac nid oes iechyd ynom, eithr tydi o Arglwydd, cymmer drugaredd arnom ddrwg weithred-wyr truain, Arbet ti hwyntwy, o Dduw, y rhai ſy'yn cyffeſſu eu beiau; Cyweiria di y ſawl ſydd yn edifarus; Yn ol dy addewidion a yſpyſſwyd i ddŷn, ynghriſt Jeſu ein Harglwydd. A channiattâ drugaroccaf Dâd er ei ſwyn ef, fŷw o honom rhac llaw mewn duwiol, union a ſobr fuchedd, i ogoniant dy ſanctеiddiol Enw: Amen.

¶ *Y Gollyngdod neu faddeuant pechodau, i'w datcan gan y gwenidog yn unic, yn ei ſefyll, a'r bobl etto ar eu gliniau.*

YR Holl-Alluog Dduw, Tâd ein Harglwydd Jeſu Griſt, yr hwn ni ddei yſ farwolaeth pechadur, eithr yn hyttrach ymchwelyd o honaw oddi wrth ei anwiredd, a bŷw: ac a roddes allu a gorchymyn i'w wenidogion, i ddeclario ac i fynegu i'w bobl ſydd yn edifarus, ollyngdod a maddeuant am eu pechodau: Efe a bardyna, ac a ollwng y rhai oll ſy wîr edifeiriol, ac yn ddiffuant yn credu i'w ſanctеiddiol Efengyl ef. Herwydd paham attolygwn ni iddo ganiadtâu i ni wîr edifeirwch a'i Yſpryd glân, fel y byddo bodlon ganddo y pethau ydd ydym y pryd hyn yn eu gwneuthur, a bod y darn arall o'n bywyd rhac llaw yn bûr, ac yn ſanctеiddiol, megis y delom o'r diwedd i'w lawenydd

tragywy-

tragywyddol, trwy Jesu Grist ein Harglwydd.

¶ *Attebed y bobl yma ac ar ddiwedd pob un o'r gweddiau eraill. Amen.*

¶ *Yna y gostwng y Gweinidog ar ei liniau, ac a ddywed weddi yr Arglwydd a llêf uchel, a'r bobl hefyd ar eu gliniau, yn ei dywedyd gydag ef, yn y fan yma, ac ym hale bynnag yr arferir hi yn y gwasanaeth.*

EIn Tâd yr hwn wyt yn y nefoedd, sancteiddier dy Enw. Deuet dy deyrnas. Bid dy ewyllys ar y ddaiar megis y mae yn y nefoedd. Dyro i ni heddyw ein bara beunyddiol. A maddeu i ni ein dyledion, fel y maddeuwn ni i'n dyled-wyr. Ac nac arwain ni i brofedigaeth; Eithr gwaret ni rhag drwg: Canys eiddot ti yw'r Deyrnas a'r gallu, a'r gogoniant yn oes oesoedd. Amen.

¶ *Yna y dywaid ef yn yr un môdd.*

Arglwydd agor ein gwefusau.

Atteb.

A'n genau a fynega dy foliant.

Offeiriad.

Duw bryssia i'n cynnorthwyo. Ps. 70, 1.

Atteb.

Arglwydd pryssura i'n cymmorth.

¶ *Yna a'r bobl yn eu sefyll yr offeiriad a ddywed.*

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mab, ac i'r Ysqryd glan.

Atteb.

Megis yr oedd yn y dechreu, y mae yr awrhon, ac y bydd yn wastad yn oes oesoedd. Amen.

Offeiriad.

Molwch yr Arglwydd.

Atteb.

Moliannus fyddo Enw'r Arglwydd.

¶ *Yna*

¶ *Yna y dywedir, neu cenir y Psalmeu mewn trefn, megis yr appwyntiwyd hwy. Yna llith o'r hên Destament, megis ac yr appwyntiwyd. Yn ol hynny* Magnificat *neu Gân y Forwyn fendigedic, yn Gamber-aec, megis y canlyn.*

Magnificat. Luk. 1. 46.

FY enaid a fawrha yr Arglwydd: a'm hysqryd a lawenychodd yn Nuw fy Jachawdr.

Canys efe a edrychodd: ar ostyngeiddrwydd ei wasanaethyddes.

Oblegid wele o hyn allan: yr holl genhedlaethau a'm geilw yn wynfydedic.

Canys yr hwn sydd Alluog a wnaeth i mi fawredd: a sanctaidd yw ei Enw ef.

A'i drugaredd sydd yn oes oesoedd: ar y rhai a'i hofnant ef.

Efe a ddangosodd nerth a'i fraich: efe a wascarodd y rhai beilchion ym mwriadau eu calonnau.

Efe a dynnodd i lawr y cedyrn o'u heisteddfau ac a dderchafodd y rhai isel-radd.

Efe a lanwodd y rhai newynog a phethau da: ac a anfonodd ymmaith y rhai goludog mewn eisiau.

Efe a gynnorthwyodd ei wâs Israel, gan gofio ei drugaredd: (fel y dywedodd wrth ein tadau, Abraham a'i hâd) yn dragywydd.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yspryd glân.

Megis yr oedd yn y dechreu y mae yr awr hon, ac y bydd yn wastad yn oes oesoedd. Amen.

¶ *Neu ynteu y Psalm hon; Oddieithr ar y* [illegible] *dydd ugain o'r mis, pan ddarllenir ef ar* [illegible] *y Esalmau.*

[illegible]

Cantate Domino, Pſ. 98.

CEnwch ir Arglwydd, ganiad newydd, canys efe a wnaeth bethau rhyfedd: a'i ddeheulaw, ac a'i fraich ſanctaidd y parodd iddo ei hûn iechydwriaeth.

Yſpyſſodd yr Arglwydd ei iechydwriaeth: a datcuddiodd ei gyfiawnder yngolwg y cenhedloedd.

Cofiodd ei drugaredd, a'i wirionedd i dŷ Iſrael: a holl derfynau y ddaiar a welſant iechydwriaeth ein Duw ni.

Cenwch yn llafar i'r Arglwydd yr holl ddaiar: llefwch, ac ymlawenhewch, a chenwch.

Cenwch ir Arglwydd gyda'r delyn: ſef gyda'r delyn, a llef canmoliaeth.

Cenwch yn llafar o flaen yr Arglwydd y Brenin: ar yr ud-cyrn, a ſain trwmpet.

Rhûed y môr, ac ſydd ynddo, y byd, ar rhai a drigant o'i fewn.

Cûred y llifeiriaint eu dwylo: a chyd-ganed y mynyddoedd o flaen yr arglwydd, canys efe a ddaeth i farnu y ddaiar.

Efe a farna 'r bŷd mewn cyfiawnder: ar bobloedd mewn uniondeb.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yſpryd glân.

Megis ydd oedd yn y dechreu, y mae yr awrhon, ac y bydd yn waſtad yn oes oeſoedd. Amen.

¶ *Yna llith o'r Teſtament newydd megis yr appwyntir: Ac yn ol hynny* Nunc dimittis, *neu Gân* Simeon, *yn Gamber-acc, megis y canlyn.*

Nunc dimittis, Luk. 2. 29.

YR awrhon Arglwydd y gollyngi dy was mewn tagneddyf, yn ôl dy air.

Canys fy llygaid a welſant dy iechydwriaeth.

Y

Yr hon a baratoaist ger bron wyneb yr holl
bobl.
I fôd yn oleuni i oleuo y Cenhedloedd ac yn
ogoniant i'th bobl Israel.
Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yspryd
glân.
Megis yr oedd yn y dechreu, y mae yr awr
hon, ac y bydd yn wastad yn oes oesoedd.
Amen.

Neu yr Psalm hon Oddiethr ar y deuddegfed dydd o'r Mis.

Deus misereatur, Ps. 67.

DUw a drugarhao wrthym, ac a'n ben[illegible]
thio, a thywynned llewyrch ei wyneb [illegible]
om, a thrugarhaed wrthym.
Fel yr adwaener dy ffordd ar y ddaiar, a [illegible]
achydwriaeth ymmhlith yr holl genhedloedd.
Molianned y bobl di ô Dduw: molianned y[illegible]
holl bobl dydi.
Llawenhaed y cenhedloedd a byddant [illegible]
yd, canys tydi a ferni y bobl yn uniawn, a[illegible]
ywodraethi y Cenhedloedd ar y ddaiar.
Molianned y bobl di ô Dduw: mol[illegible]
r holl bobl dydi.
Yna yr ddaiar a rydd ei ffrwyth [illegible]
f, ein Duw ni, a'n bendithia.
Duw a'n bendithia: a holl derfyna[illegible]
a'i hofnant ef.
Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Y[illegible]
ân.
Megis yr oedd yn y dechreu, y [illegible]
on, ac y bydd yn wastad yn oes oes[illegible]

Yna y cenir neu dywedir Credo [illegible] *Gwenidog, a'r bobl yn eu sefyl*

CRedaf yn Nuw Dâd oll gy[illegible]
awdr nef a daiar. ac yn J[illegible]

Cantate Domino, Pſ. 98.

CEnwch ir Arglwydd, ganiad newydd, canys efe a wnaeth bethau rhyfedd: a'i ddeheulaw, ac a'i fraich ſanctaidd y parodd iddo ei hûn iechydwriaeth.

Yſpyſſodd yr Arglwydd ei iechydwriaeth: a datcuddiodd ei gyfiawnder yngolwg y cenhedloedd.

Cofiodd ei drugaredd, a'i wirionedd i dŷ Iſrael: a holl derfynau y ddaiar a welſant iechydwriaeth ein Duw ni.

Cenwch yn llafar i'r Arglwydd yr holl ddaiar: llefwch, ac ymlawenhewch, a chenwch.

Cenwch ir Arglwydd gyda'r delyn: ſef gyd a'r delyn, a llef canmoliaeth.

Cenwch yn llafar o flaen yr Arglwydd y Brenin: ar yr ud-cyrn, a ſain trwmpet.

Rhûed y môr, ac ſydd ynddo, y byd, ar rhai a drigant o'i fewn.

Cûred y llifeiriaint eu dwylo: a chyd-ganed y mynyddoedd o flaen yr arglwydd, canys efe a ddaeth i farnu y ddaiar.

Efe a farna 'r bŷd mewn cyfiawnder: ar bobloedd mewn uniondeb.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yſpryd glân.

Megis ydd oedd yn y dechreu, y mae yr awr hon, ac y bydd yn waſtad yn oes oeſoedd. Amen.

¶ *Yna llith o'r Teſtament newydd megis yr appwyntir: Ac yn ol hynny* Nunc dimittis, *neu Gân* Simeon, *yn Gamber-acc, megis y canlyn.*

Nunc dimittis, Luk. 2. 29.

YR awrhon Arglwydd y gollyngi dy was mewn tagneddyf, yn ôl dy air.

Canys fy llygaid a welſant dy iechydwriaeth.

Yr hon a baratoaist ger bron wyneb yr holl bobl.

I fôd yn oleuni i oleuo y Cenhedloedd ac yn ogoniant i'th bobl Israel.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yspryd glân.

Megis yr oedd yn y dechreu, y mae yr awr hon, ac y bydd yn wastad yn oes oesoedd. Amen.

¶ *Neu yr Psalm hon Oddieithr ar y deuddegfed dydd o'r Mis.*

Deus misereatur, Ps. 67.

DUw a drugarhao wrthym, ac a'n bendithio, a thywynned llewyrch ei wyneb arnom, a thrugarhaed wrthym.

Fel yr adwaener dy ffordd ar y ddaiar, a'th iechydwriaeth ymmhlith yr holl genhedloedd.

Molianned y bobl di ô Dduw: molianned yr holl bobl dydi.

Llawenhaed y cenhedloedd a byddant hyfryd, canys tydi a ferni y bobl yn uniawn, ac a lywodraethi y Cenhedloedd ar y ddaiar.

Molianned y bobl di ô Dduw: molianned yr holl bobl dydi.

Yna yr ddaiar a rydd ei ffrwyth: a Duw, sef, ein Duw ni, a'n bendithia.

Duw a'n bendithia: a holl derfynau yr ddaiar a'i hofnant ef.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yspryd glân.

Megis yr oedd yn y dechreu, y mae yr awr hon, ac y bydd yn wastad yn oes oesoedd. Amen.

¶ *Yna y cenir neu dywedir Credo 'r Apostolion [illegible] y Gwenidog, a'r bobl yn eu sefyl*

CRedaf yn Nuw Dâd oll gyfoeth[illegible] awdr nef a daiar, ac yn Jesu [illegible]

Mâb ef, ein Harglwydd ni: yr hwn a ga
trwy yr Yspryd glân, a aned o Fair forwyn:
ddioddefodd dan Bontius Pilatus, a groeshoel
wyd, a fu farw ac a gladdwyd a ddiscynnodd
uffern, y trydydd dydd y cyfododd o feirw;
escynnodd i'r nefoedd, ac y mae yn eistedd a
ddeheu-law Dduw Dâd oll gyfoethawg, Od
yno y daw i farnu byw a meirw. Credaf yn y
Yspryd glân, yr Eglwys lân gatholic, Cymmu
y sainct, Maddeuant pechodau, Cyfodiad
cnawd, a'r bywyd tragywydol. Amen.

¶ *Ac yn ôl hynny, y gweddiau sy yn canlyn, a phawb y gostwng yn ddefosionol ar eu gliniau, y Gwenidog y gyntaf a lefara â llef uchel.*

Yr Arglwydd a fo gyda chwi.

Atteb.

A chyda 'th Yspryd dithau.

Y Gwenidog.

Gweddiwn.

Arglwydd trugarhâ wrthym.

Crist trugarhâ wrthym.

Arglwydd trugarhâ wrthym.

¶ *Yna y Gwenidog, a'r yscolheigion, a'r bobl, a ddywedant weddi yr Arglwydd â llefferydd uchel.*

Ein Tâd yr hwn wyt yn y nefoedd, sancteiddier dy Enw. Deuet dy deyrnas. Bid dy ewyllys ar y ddaiar megis y mae yn y nefoedd. Dyro i ni heddyw ein bara beunyddiol. A maddeu i ni ein dyledion, fel y maddeuwn i'n dyled-wyr. Ac nac arwain ni i brofedigaeth; Eithr gwaret ni rhag drwg: Amen.

¶ *Yna y Gwenidog yn ei sefyll a ddywaid.*

Arglwydd dangos dy drugaredd arnom.

Atteb.

A dyro i ni dy iechydwriaeth.

O

Offeiriad.

Arglwydd cadw y Brenhin.

Atteb.

A gwrando ni yn drugarog pan alwom arnat.

Offeiriad.

Gwisc dy wenidogion ag iawnder.

Atteb.

A gwna dy ddewisol bobl yn llawen.

Offeiriad.

Arglwydd cadw dy bobl.

Atteb.

A bendithia dy etifeddiaeth.

Offeiriad.

Arglwydd dyro dangneddyf yn ein dyddiau.

Atteb.

Can nad oes neb arall, a ymladd trosom ond tydi Dduw yn unic.

Offeiriad.

Duw glanha ein calonnau ynom.

Atteb.

Ac na chymmer dy Yspryd glân oddi wrthym.

¶ *Yna y canlyn tri Cholect; Y cyntaf o'r dydd ... am dangneddyf. Y trydydd, am gymhorth ... pob perygl, fel y canlyn yma rhac llaw. Ar ... lect ddiwethaf a ddywedir bob dydd ar bryd-hawn ... ddi, heb gyfnewid.*

¶ *Yr ail Golect ar y bryd-nhawnol weddi.*

DUw oddi wrth ba un y daw pob ... sancteidd, pob cyngor da, a ... thred gyfiawn, dyro i'th wasan... rhyw dangneddyf a'r na ddich... ddi; modd y gallo ein calonna... dhau i'th orchymynion; a ... ffyniad i ni rhag ofn ein ge... nom dreulio ein hamser ...

Mâb ef, ein Harglwydd ni: yr hwn a gâed trwy yr Yspryd glân, a aned o Fair forwyn: a ddioddefodd dan Bontius Pilatus, a groeshoeliwyd, a fu farw ac a gladdwyd a ddiscynnodd i uffern, y trydydd dydd y cyfododd o feirw; a escynnodd i'r nefoedd, ac y mae yn eistedd ar ddeheu-law Dduw Dâd oll gyfoethawg, Oddi yno y daw i farnu byw a meirw. Credaf yn yr Yspryd glân, yr Eglwys lân gatholic, Cymmun y sainct, Maddeuant pechodau, Cyfodiad y cnawd, a'r bywyd tragywydol. Amen.

¶ *Ac yn ôl hynny, y gweddiau sy yn canlyn, a phawb yn gostwng yn ddefosionol ar eu gliniau, y Gwenidog yn gyntaf a lefara â llef uchel.*

Yr Arglwydd a fo gyda chwi.

Atteb.

A chyda'th Yspryd dithau.

Y Gwenidog.

Gweddiwn.

Arglwydd trugarhâ wrthym.

Crist trugarhâ wrthym.

Arglwydd trugarhâ wrthym.

¶ *Yna y Gwenidog, a'r yscolheigion, a'r bobl, a ddywedant weddi yr Arglwydd â llef gyrydd uchel.*

Ein Tâd yr hwn wyt yn y nefoedd, sancteiddier dy Enw. Deuet dy deyrnas. Bid dy ewyllys ar y ddaiar megis y mae yn y nefoedd. Dyro i ni heddyw ein bara beunyddiol. A maddeu i ni ein dyledion, fel y maddeuwn ni i'n dyled-wyr. Ac nac arwain ni i brofedigaeth; Eithr gwaret ni rhag drwg: Amen.

¶ *Yna y Gwenidog yn ei sefyll a ddywaid.*

Arglwydd dangos dy drugaredd arnom.

Atteb.

A chaniadha i ni dy iechydwriaeth.

Offeiriad.

Arglwydd cadw y Brenhin.

Atteb.

A gwrando ni yn drugarog pan alwom arnat.

Offeiriad.

Gwisc dy weinidogion ag iawnder.

Atteb.

A gwna dy ddewisol bobl yn llawen.

Offeiriad.

Arglwydd cadw dy bobl.

Atteb.

A bendithia dy etifeddiaeth.

Offeiriad.

Arglwydd dyro dangneddyf yn ein dyddiau.

Atteb.

Can nad oes neb arall, a ymladd trosom, onid tydi Dduw yn unic.

Offeiriad.

Duw glanha ein calonnau ynom.

Atteb.

Ac na chymmer dy Yspryd glân oddi wrthym.

¶ *Yna y canlyn tri Cholect; Y cyntaf o'r dydd. Yr ail am dangneddyf. Y trydydd, am gynhorthwy yn erbyn pob perygl, fel y canlyn yma rhac llaw. Ar ddau Golect ddiwethaf a ddywedir bob dydd ar bryd-hawnol weddi, heb gyfnewid.*

¶ *Yr ail Golect ar y bryd-nhawnol weddi.*

DUw, oddi wrth ba un y daw pob addfwyn-sanctaidd, pob cyngor da, a phob gweithred gyfiawn, dyro i'th wasanaeth-ddynion y rhyw dangneddyf a'r na ddichon y byd ei roddi; modd y gallo ein calonnau [illegible] dhau i'th orchymynion; a thrwy dy amddiffyniad i ni rhag ofn ein gelynion, allu o honom dreulio ein hamser mewn heddwch

thangneddyf, drwy haeddedigaethau Jesu G
ein Jachawdr. Amen.

¶ *Y trydydd Colect am gynnorthwy yn erbyn po
glon.*

GOleua ein tywyllwch, ni a attolygwn i
Arglwydd; a thrwy dy fawr drugare
amddeffyn nyni rhag pob perygl ac enby
wydd y nôs hon; er serch ar dy un Mab e
Jachawdr Jesu Grist. Amen.

¶ *Mewn Corau a mannau, lle'r arferont ganu, yn
canlyn yr Anthem.*

¶ *Gweddi tros Fawrhydi y Brenhin.*

O Arglwydd ein Tâd nefol, goruchel, a ga
lluoc, Brenhin y Brenhinoedd, Arglwydd
lwyddi, unic lywiawdr y Tywysogion,
wyt o'th eisteddle yn edrych ar holl drig
y ddaiar, ni a attolygwn, ac a erfyniwn i
o honot yn ddarbodus ar ein gras
Arglwydd Frenhin Charles, ac
ef o rad dy sanctaidd Yspryd,
yn wastadol bwyso at dy
dy ffordd, cynnyscaeddda ef yn
doniau nefol, caniadhâ iddo
ac iechyd hir hoedl, nertha ef
a gorchfygu ei holl elynion,
yn ôl y fuchedd hon, bod
llawenydd a dedwyddyd tragwyd
Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Gweddi tros y Frenhinawl Deulû.*

Oll-alluog Dduw, ffynnon pob daioni,
ydym ni yn ostyngedig yn attolwg i ti fe
ein grasusaf Frenhines, Catherin,
Dûc o Efrawg, a'r holl Frenhinol De
Cynnysgaeddâ hwy â'th Yspryd glân,
hwy â'th nefol râs, llwydda hwy
a dwg hwy i'th dra

wyddol deyrnas, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Gweddi tros yr Eglwys-wyr, a'r bobl.*

HOll-gyfoethog a thragywyddol Dduw yr hwn wyt yn unic yn gwneuthur rhyfeddodau, danfon i lawr ar ein Escobion a Churadiaid a'r holl gynnulleidfâon a orchymynwyd tan eu gofal hwynt iachol Yspryd dy râd: ac fel y gallont wîr ryngu bodd i ti, tywallt arnynt ddyfal wlîth dy fendith: Caniadhâ hyn Arglwydd, er anrhydedd ein dadleu-wr, a'n cyfryng-wr Jesu Grist. Amen.

¶ *Gweddi o waith S.* Chrysostom.

HOll-alluog Dduw, yr hwn a roddaist i ni râd y pryd hyn, drwy gyfundeb a [illegible] gyfarch i weddio arnat, ac wyt yn addo [illegible] ymgynnullo dau neu dri yn dy Enw [illegible] ganiadhaû eu gofynion: cyflawna yr awr [illegible] o Arglwydd, ddymuniad a deisyfiad dy [illegible] sion, fel y bo mwyaf buddiol iddynt, gan [illegible] niadhâu i ni yn y byd hwn wybodaeth o'th wirionedd, ac yn y byd a ddaw, bywyd [illegible] wyddol. Amen.

2 Cor. 13, 14.

RHâd ein Harglwydd Jesu Grist, [illegible] Duw a chymdeithas yr Yspryd [illegible] fyddo gyda ni oll byth bythoedd. Amen.

¶ *Yma y diwedd Trefn y bryd-nhawol* [illegible] *Flwyddyn.*

Quicunque vult.

¶ *Ar y Gwyliau hyn, sef, dydd Natalic* [illegible] *Ystwyll, dyddgwyl Mathias, dydd Pas*[illegible] *Sulgwyn, dyddgwyl Joan* [illegible] *Sainct Bartholomeus, S. M*[illegible]

thangneddyf, drwy haeddedigaethau Jesu Grist ein Jachawdr. Amen.

¶ *Y trydydd Colect am gynnorthwy yn erbyn peryglon.*

GOleua ein tywyllwch, ni a attolygwn i ti Arglwydd; a thrwy dy fawr drugaredd amddeffyn nyni rhag pob perygl ac enbydrwydd y nôs hon; er serch ar dy un Mab ein Jachawdr Jesu Grist. Amen.

¶ *Mewn Corau a mannau, lle 'r arferont ganu, yma canlyn yr Anthem.*

¶ *Gweddi tros Fawrhydi y Brenhin.*

O Arglwydd ein Tâd nefol, goruchel, a galluoc, Brenhin y Brenhinoedd, Arglwydd yr Arglwyddi, unic lywiawdr y Tywysogion, yr hwn wyt o'th eisteddle yn edrych ar holl drigolion y ddaiar, ni a attolygwn, ac a erfyniwn i ti edrych o honot yn ddarbodus ar ein grasusaf ddaionus Arglwydd Frenhin Charles, ac felly ei gyflawni ef o rad dy sanctaidd Yspryd, fel y bo iddo yn wastadol bwyso at dy feddwl, a rhodio yn dy ffordd, cynnyscaeddda ef yn helaeth â doniau nefol, caniadhâ iddo mewn llwyddiant ac iechyd hir hoedl, nertha ef, modd y gallo orescyn, a gorchfygu ei holl elynion, ac o'r diwedd yn ôl y fuchedd hon, bod iddo fwynhau llawenydd a dedwyddyd tragywyddol, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Gweddi tros y Frenhinawl Deulu.*

HOll-alluog Dduw, ffynnon pob daioni, yr ydym ni yn ostyngedig yn attolwg i ti fendithio ein grasusaf Frenhines, Catherin, Iago 'r Dûc o Efrawg, a'r holl Frenhinol Deulu. Cynnysgaeddâ hwy â'th Yspryd glân, cyfoethoga hwy â'th nefol râs, llwydda hwy â phob dedwyddwch, a dwg hwy i'th dragywyddol

wyddol deyrnas, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Gweddi tros yr Eglwys-wyr, a'r bobl.*

HOll-gyfoethog a thragywyddol Dduw yr hwn wyt yn unic yn gwneuthur rhyfeddodau, danfon i lawr ar ein Escobion a Churadiaid a'r holl gynnulleidfâon a orchymynnwyd tan eu gofal hwynt iachol Yspryd dy râd, ac fel y gallont wîr ryngu bodd i ti, tywallt arnynt ddyfal wlîth dy fendith: Caniadhâ hyn Arglwydd, er anrhydedd ein dadleu-wr, a'n cyfryng-wr Jesu Grist. Amen.

¶ *Gweddi o waith S.* Chrysostom.

HOll-alluog Dduw, yr hwn a roddaist i ni râd y pryd hyn, drwy gyfundeb a chydgyfarch i weddio arnat, ac wyt yn addo pan ymgynnullo dau neu dri yn dy Enw, bod i ti ganiadhaû eu gofynion: cyflawna yr awr hon o Arglwydd, ddymuniad a deisyfiad dy weision, fel y bo mwyaf buddiol iddynt, gan ganiadhâu i ni yn y byd hwn wybodaeth am dy wirionedd, ac yn y byd a ddaw, bywyd tragywyddol. Amen.

2 *Cor.* 13, 14.

RHâd ein Harglwydd Jesu Grist, a serch Duw a chymdeithas yr Yspryd glân, fyddo gyda ni oll byth bythoedd. Amen.

¶ *Yma y diwedd Trefn y bryd-nhawol Weddi trwy'r Flwyddyn.*

Quicunque vult.

¶ *Ar y Gwyliau hyn, sef, dydd Natalic Crist, dydd-gwyl Ystwyll, dyddgwyl Fathias; dydd Pasc, y Dyrchafael, Sulgwyn, dyddgwyl Joan fedyddi-wr, Saint Jago, Sainct Bartholomeus, S. Matthew, S. Simon a S.*

S. Andreas, a Sul y Drindod; y cenir neu y dywedir ar y Weddi Foreuol, yn lle Credo'r Apoſtolion, y Gyffes hon o'r ffydd Griſtianogawl, a elwir yn Gyffredin, Credo S. Athanaſius, gan y Gweinidog a'r bobl yn ſefyll.

PWy bynnac a ſynno fod yn gadwedic: o flaen dim rhaid iddo gynnal y ffydd gatholic.

Yr hon ffydd, onis ceidw pôb dyn yn gyfan, ac yn ddihalog: diammeu y collir ef yn dragywydd.

A'r ffydd gatholic yw hon, bod i ni addoli un Duw yn Drindod, a'r Drindod yn undod.

Nid cymmyſcu, o honom y perſonau: na gwahanu y ſylwedd.

Canys un perſon ſydd i'r Tâd, arall i'r Mâb: ac arall i'r Yſpryd glân.

Eithr Duwdod y Tâd, y Mâb, a'r Yſpryd glân ſydd unrhyw: gogoniant gogyfuwch, mawrhydi gogyd-tragywyddol.

Unrhyw yw'r Tâd, unrhyw yw'r Mâb, unrhyw yw'r Yſpryd glân.

Digreêdic Dâd, digreêdic Fâb: digreêdic Yſpryd glân.

Anfeſuredig Dad, anfeſuredic Fâb, anfeſuredig Yſpryd glân.

Tragywyddol Dâd, tragywyddol Fâb: tragywyddol Yſpryd glân.

Ac etto nid ydynt dri tragywyddolion; onid un tragywyddol.

Ac fel nad ŷnt dri anfeſuredigion, na thri digreêdigion: onid un digreêdic, ac un anfeſuredig.

Felly yn gyffelyb, Holl-alluog yw'r Tâd, Holl-alluog yw'r Mâb: Holl-alluog yw'r Yſpryd glân.

Ac etto nid ŷnt dri Holl-alluogion: onid un Holl-alluog.

Felly

Felly y Tâd ſy' Dduw, y Mâb ſy' Dduw: a'r Yſpryd glân ſy' Dduw.

Ac etto nid ŷnt dri Duwiau: onid un Duw.

Felly y Tâd ſydd Arglwydd, y Mâb ſydd Arglwydd; a'r Yſpryd glân ſydd Arglwydd.

Ac etto nid ŷnt dri Arglwyddi; namyn un Arlgwydd.

Canys fel i'n cymhellir trwy y griſtianogaidd wirionedd: i gyfaddef bod pob perſon o honaw ei hûn yn Dduw, ac yn Arglwydd.

Felly i'n gwaherddir trwy'r Gatholic Grefydd: i ddywedyd, bod tri Duwiau, neu dri Arglwyddi.

Y Tâd ni wnaethpwyd gan neb: ni's crewyd, ac ni's cenhedlwyd.

Y Mâb y ſydd o'r Tâd yn unic: heb ei wneuthur, na'i greû, eithr wedi ei genhedlu.

Yr Yſpryd glân ſydd o'r Tâd a'r Mâb: heb ei wneuthur, na'i greû, na'i genhedlu, eithr yn deilliaw.

Wrth hynny, un Tâd y ſydd, nid tri Thâd; un Mâb, nid tri Mâb; un Yſpryd glân, nid tri o Yſprydion glân.

Ac yn y Drindod hon, nid oes un cynt, neu gwedi ei gilydd: nid oes un mwy na llai na'i gilydd.

Eithr yr holl dri pherſonau ydynt ogyd-dragywyddol: a gogyfuwch.

Ac felly ym mhob peth, fel y dywedpwyd uchod: yr undod yn y Drindod, a'r Drindod yn yr undod ſydd i'w haddoli.

Pwy bynnac gan hynny a fynno fod yn gadwedig: ſynied felly o'r Drindod.

Y mae hefyd yn anghenrhaid er tragywyddol iechydwriaeth: credu yn ffyddlawn am gnawdoliaeth ein

S. Andreas, a Sul y Drindod; y cenir neu y dywedir ar y Weddi Foreuol, yn lle Credo'r Apoſtolion, y Gyffes hon o'r ffydd Griſtianogawl, a elwir yn Gyffredin, Credo S. Athanaſius, gan y Gwenidog a'r bobl yn ſefyll.

PWy bynnac a ſynno fod yn gadwedic: o flaen dim rhaid iddo gynnal y ffydd gatholic.

Yr hon ffydd, onis ceidw pôb dyn yn gyfan, ac yn ddihalog: diammeu y collir ef yn dragywydd.

A'r ffydd gatholic yw hon, bod i ni addoli un Duw yn Drindod, a'r Drindod yn undod.

Nid cymmyſcu o honom y perſonau: na gwahanu y ſylwedd.

Canys un perſon ſydd i'r Tâd, arall i'r Mâb: ac arall i'r Yſpryd glân.

Eithr Duwdod y Tâd, y Mâb, a'r Yſpryd glân ſydd unrhyw: gogoniant gogyfuwch, mawrhydi gogyd:tragywyddol.

Unrhyw yw'r Tâd, unrhyw yw'r Mâb, unrhyw yw'r Yſpryd glân.

Digreêdic Dâd, digreêdic Fâb: digreêdic Yſpryd glân.

Anfeſuredig Dad, anfeſuredic Fâb, anfeſuredig Yſpryd glân.

Tragywyddol Dâd, tragywyddol Fâb: tragywyddol Yſpryd glân.

Ac etto nid ydynt dri tragywyddolion; onid un tragywyddol.

Ac fel nad ŷnt dri anfeſuredigion, na thri digreêdigion: onid un digreêdic, ac un anfeſuredig.

Felly yn gyffelyb, Holl-alluog yw'r Tâd, Holl-alluog yw'r Mâb: Holl-alluog yw'r Yſpryd glân.

Ac etto nid ŷnt dri Holl-alluogion: onid un Holl-alluog.

Felly

Felly y Tâd ſy' Dduw, y Mâb ſy' Dduw: a'r Yſpryd glân ſy' Dduw.

Ac etto nid ŷnt dri Duwiau: onid un Duw.

Felly y Tâd ſydd Arglwydd, y Mâb ſydd Arglwydd; a'r Yſpryd glân ſydd Arglwydd.

Ac etto nid ŷnt dri Arglwyddi; namyn un Arlgwydd.

Canys fel i'n cymhellir trwy y griſtianogaidd wirionedd: i gyfaddef bod pob perſon o honaw ei hûn yn Dduw, ac yn Arglwydd.

Felly i'n gwaherddir trwy'r Gatholic Grefydd: i ddywedyd, bod tri Duwiau, neu dri Arglwyddi.

Y Tâd ni wnaethpwyd gan neb: ni's crewyd, ac ni's cenhedlwyd.

Y Mâb y ſydd o'r Tâd yn unic: heb ei wneuthur, na'i greû, eithr wedi ei genhedlu.

Yr Yſpryd glân ſydd o'r Tâd a'r Mâb: heb ei wneuthur, na'i greû, na'i genhedlu, eithr yn deilliaw.

Wrth hynny, un Tâd y ſydd, nid tri Thâd; un Mâb, nid tri Mâb; un Yſpryd glân, nid tri o Yſprydion glân.

Ac yn y Drindod hon, nid oes un cynt, neu gwedi ei gilydd: nid oes un mwy na llai na'i gilydd.

Eithr yr holl dri pherſonau ydynt ogyd-dragywyddol: a gogyfuwch.

Ac felly ym mhob peth, fel y dywedpwyd uchod: yr undod yn y Drindod, a'r Drindod yn yr undod ſydd i'w haddoli.

Pwy bynnac gan hynny a fynno fod yn gadwedig: ſynied felly o'r Drindod.

Y mae hefyd yn angheurhaid er mwyn tragywyddol iechydwriaeth: credû o ddyn yn ffyddlawn am gnawdoliaeth ein Harglwydd

Canys yr iawn ffydd yw, credu, a chyffessu o honom: fod ein Harglwydd ni Jesu Grist, Fab Duw, yn Dduw ac yn ddŷn.

Duw o sylwedd y Tad, wedi ei genhedlu cyn na'r oesoedd: a dyn, o sylwedd ei fam, wedi ei eni yn y byd.

Perffaith Dduw, a pherffaith ddŷn, o enaid rhesymol: a dynol, gnawd yn hanfod.

Gogyfuwch a'r Tad oblegit ei Dduwdod: a llai na'r Tad, oblegit ei ddyndod.

Yr hwn er ei fod yn Dduw, ac yn ddyn: er hynny, nid yw efe ddau, onid un Crist.

Un, nid trwy ymchwelyd y Duwdod yn gnawd: onid gan gymmeryd y dyndawd at Dduw.

Un i gyd oll, nid gan gymmyscu y sylwedd: onid trwy undod person.

Canys fel y mae yr enaid rhesymol a'r cnawd yn un dŷn: felly Duw a dŷn sydd un Crist.

Yr hwn a ddioddefodd tros ein iechydwriaeth: a ddescynnodd i uffern, a gyfododd y trydydd dydd o feirw.

Escynnodd i'r nefoedd, ac y mae yn eistedd ar ddeheu-law'r Tad Duw holl-alluog: oddi yno y daw i farnu byw a meirw.

Ac ar ei ddyfodiad, y cyfyd pob dŷn yn eu cyrph eu hunain: ac a roddant gyfrif am eu gweithredoedd priawd.

A'r rhai a wnaethant ddâ, a ânt i'r bywyd tragywyddol: a'r rhai a wnaethant ddrwg, i'r tân tragywyddol.

Hon yw'r ffydd gatholic: yr hon pwy bynnac a'r ni's creto yn ffyddlon, ni all efe fod yn gadwedic.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yspryd

Megis ydd oedd yn y dechreu, mae y...
hon, ac y bydd yn waſtad, yn oes oes...
Amen.

¶ *Yma y canlyn y Letani, neu ymbyliau cyffredin... neu iw dywedyd ar ol y Foreuol Weddi ar y S... Merchurau, ar Gwenerau, ac ar amſerau ... orchmynner gan yr Ordinari.*

DUw Tâd o'r Nef: trugarha wrthym wir bechaduriaid.

Duw Tâd o'r nef: trugarhâ wrthym, &c.

Duw Fâb, bryn-wr y byd: trugarhâ wrthym wir bechaduriad.

Duw Fâb, bryn-wr y byd: trugarhâ wrthym, &c.

Duw Yſpryd glan, yn deilliaw oddi-wrth... Tâd a'r Mâb; trugarhâ wrthym wir bech... duriaid.

Duw Yſpryd glân, yn deilliaw oddi-wrth, &c.

Y gogoned, lan, fendigaid Drindod, tri p... ſon, ae un Duw: trugarha wrthym wir ... chaduriaid.

Y gogoned, lân, fendigâid Drindod, tri pherſon, &c.

Na chofia Arglwydd ein anwiredd, na... wiredd ein rhieni, ac na ddyro ddial am ein... chodau: arbed nyni Arglwydd daionus, ... dy bobl a brynaiſt a'th werth-fawr w... na lidia wrthym yn dragywydd.

Arbet ni Arglwydd daionus.

Oddi wrth bob drwg ac anffawd, od... bechod, odd-wrth yſtryw a chyrch y ... oddiwrth dy lîd, ac oddi-wrth ... dragywyddol.

Gwaret ni Arglwydd daionus.

Oddi-wrth bob dallineb calon, ... falchder, a gwag ogoniant, a ffug ...

Canys yr iawn ffydd yw, credu, a chyffessu o honom: fod ein Harglwydd ni Jesu Grist, Fab Duw, yn Dduw ac yn ddŷn.

Duw o sylwedd y Tad, wedi ei genhedlu cyn na'r oesoedd: a dyn, o sylwedd ei fam, wedi ei eni yn y byd.

Perffaith Dduw, a pherffaith ddŷn, o enaid rhesymol: a dynol, gnawd yn hanfod.

Gogyfuwch a'r Tad oblegit ei Dduwdod: a llai na'r Tad, oblegir ei ddyndod.

Yr hwn er ei fod yn Dduw, ac yn ddyn: er hynny, nid yw efe ddau, onid un Crist.

Un, nid trwy ymchwelyd y Duwdod yn gnawd: onid gan gymmeryd y dyndawd at Dduw.

Un i gyd oll, nid gan gymmyscu y sylwedd: onid trwy undod person.

Canys fel y mae yr enaid rhesymol a'r cnawd yn un dŷn: felly Duw a dŷn sydd un Crist.

Yr hwn a ddioddefodd tros ein iechydwriaeth: a ddescynnodd i uffern, a gyfododd y trydydd dydd o feirw.

Escynnodd i'r nefoedd, ac y mae yn eistedd ar ddeheu-law'r Tad Duw holl-alluog: oddi yno y daw i farnu byw a meirw.

Ac ar ei ddyfodiad, y cyfyd pob dŷn yn eu cyrph eu hunain: ac a roddant gyfrif am eu gweithredoedd priawd.

A'r rhai a wnaethant ddâ, a ânt i'r bywyd tragywyddol: a'r rhai a wnaethant ddrwg, ir tân tragywyddol.

Hon yw'r ffydd gatholic: yr hon pwy bynnac a'r ni's creto yn ffyddlon, ni all efe fod yn gadwedic.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yspryd Glân.

Megis ydd oedd yn y dechreu, mae yr awr hon, ac y bydd yn wastad, yn oes oesoedd. Amen.

¶ *Yma y canlyn y Letani, neu ymbyliau cyffredinol iw canu neu iw dywedyd ar ol y Foreuol Weddi ar y Suliau, y Merchurau, ar Gwenerau, ac ar amserau eraill, pan orchmynner gan yr Ordinari.*

DUw Tâd o'r Nef: trugarha wrthym wir bechaduriaid.

Duw Tâd o'r nef: trugarhâ wrthym, &c.

Duw Fâb, bryn-wr y byd: trugarhâ wrthym wir bechaduriad.

Duw Fâb, bryn-wr y byd: trugarhâ wrthym, &c.

Duw Yspryd glan, yn deilliaw oddi-wrth y Tâd a'r Mâb; trugarhâ wrthym wir bechaduriaid.

Duw Yspryd glân, yn deilliaw oddi-wrth, &c.

Y gogoned, lan, fendigaid Drindod, tri pherson, ac un Duw: trugarha wrthym wir bechaduriaid.

Y gogoned, lân, fendigâid Drindod, tri pherson, &c.

Na chofia Arglwydd ein anwiredd, nac anwiredd ein rhieni, ac na ddyro ddial am ein pechodau: arbed nyni Arglwydd daionus, arbed dy bobl a brynaist a'th werth-fawr waed, a na lidia wrthym yn dragywydd.

Arbet ni Arglwydd daionus.

Oddi wrth bob drwg ac anffawd, oddi-wrth bechod, odd-wrth ystryw a chyrch y cythraul, oddiwrth dy lîd, ac oddi-wrth farnedigaeth dragywyddol.

Gwaret ni Arglwydd daionus.

Oddi-wrth bob dallineb calon, oddi-wrth falchder, a gwag ogoniant, a ffug sancteiddrwydd

wydd, oddiwrth, genfigen, digaſedd, a bwriad drwg, a phob angharíadoldeb.

Gwaret ni Arglwydd daionus.

Oddi-wrth anniweirdeb, a phob pechod marwol, ac oddi-wrth holl dwyll y byd, y cnawd, ar cythrael.

Gwaret ni Arglwydd daionus.

Oddi-wrth fellt a thymeſtl, oddi-wrth blâ, haint, y nodeu, a newyn, oddi-wrth ryfel, ac ymladd, ac oddi-wrth angau diſyfed.

Gwaret ni Arglwydd daionus.

Oddi-wrth bob terfyſc, dirgel frâd, a gwrthryfel, oddi-wrth bob ffals ddyſceidiaeth, opinion annuwiol a ſchiſm, oddi-wrth galedrwydd calon, a dirmyg ar dy air a'th orchymmyn.

Gwaret nyni Arglwydd daionus.

Trwy ddirgelwch dy gnawdoliaeth, trwy dy ſanctaidd enedigaeth, a'th enwaediad, trwy dy fedydd, dy ympryd, a'th brofedigaeth.

Gwaret nyni Arglwydd daionus.

Trwy dy ddirfawr ing, a'th chwys gwaedlyd, drwy dy grôg a'th ddioddefaint, drwy dy werthfawr angau a'th gladdedigaeth, drwy dy anrhydeddus gyfodiad, a'th eſcynniad, a thrwy ddyfodiad yr Yſpryd glân.

Gwaret nyni Arglwydd daionus

Yn holl amſer ein trallod, yn holl amſer ein dedwyddyd, yn awr angeu, ac yn nydd y farn.

Gwaret nyni Arglwydd daionus.

Nyni bechaduriaid a attolygwn i ti ein gwrando, O Arglwydd Dduw, a theilyngu o honot gadw: rheoli, a llywodraethu dy lân Eglwys gatholic, yn y fford union.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot gadw a nerthu i th

addoli mewn iawnder a glendid buchedd, dy wasanaeth-wr Charles ein grasusaf Frenhin a'n pen-llywydd.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot lywodraethu ei galon yn dy ffydd, ofn, a chariad, ac iddo ymddiried byth ynot, ac ymgais yn wastad a'th anrhydedd, a'th ogoniant.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot ei amdeffyn a'i gadw, gan roddi iddo fuddugoliaeth ar ei holl elynion.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot fendithio a chadw ein grasusaf Frenhines Catherin, Iago'r Dûc o Efrawg a'r holl Frenhinawl deulu.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot lewyrchu yr holl Escobion Offeiriaid a Diaconiaid, ag iawn wybodaeth a deall dy air: ac iddynt hwy trwy eu pregeth a'u buchedd, ei fynegu a'i ddangos yn ddyladwy.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot gynnyscaeddu Arglwydd 'r Cyngor, a'r holl fonedd â grâs, doethineb, a deall.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trug

Teilyngu o honot fendithio a chadw swyddogion, gan roddi iddynt râs i cyfiawnder, ac i faentumio yr

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando

Teilyngu o honot fendithio bobl.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arg

Teilyngu o honot roddi i bob undeb, tangneddyf a chyd-gord

Nyni a attolygwn i ti ein

wydd, oddiwrth genfigen, digaſedd, a bwriad drwg, a phob angharïadoldeb.

Gwaret ni Arglwydd daionus.

Oddi-wrth anniweirdeb, a phob pechod marwol, ac oddi-wrth holl dwyll y byd, y cnawd, a'r cythrael.

Gwaret ni Arglwydd daionus.

Oddi-wrth fellt a thymeſtl, oddi-wrth blâ, haint, y nodeu, a newyn, oddi-wrth ryfel, ac ymladd, ac oddi-wrth angau diſyfed.

Gwaret ni Arglwydd daionus.

Oddi-wrth bob terfyſc, dirgel frâd, a gwrthryfel, oddi-wrth bob ffals ddyſceidiaeth, opinion annuwiol a ſchiſm, oddi-wrth galedrwydd calon, a dirmyg ar dy air a'th orchymmyn.

Gwaret nyni Arglwydd daionus.

Trwy ddirgelwch dy gnawdoliaeth, trwy dy ſanctaidd enedigaeth, a'th enwaediad, trwy dy fedydd, dy ympryd, a'th brofedigaeth.

Gwaret nyni Arglwydd daionus.

Trwy dy ddirfawr ing, a'th chwys gwaedlyd, drwy dy grôg a'th ddioddefaint, drwy dy werthfawr angau a'th gladdedigaeth, drwy dy anrhydeddus gyfodiad, a'th eſcynniad, a thrwy ddyfodiad yr Yſpryd glân.

Gwaret nyni Arglwydd daionus

Yn holl amſer ein trallod, yn holl amſer ein gwynfyd, yn awr angeu, ac yn nydd y farn.

Gwaret nyni Arglwydd daionus.

Nyni bechaduriaid a attolygwn i ti ein gwrando, Arglwydd Dduw, a theilyngu o honot gadw: rheoli, a llywodraethu dy lân Eglwys gatholic, yn y ffordd union.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot gadw a nerthu i'th wi

addoli mewn iawnder a glendid buchedd, dy wasanaeth-wr Charles ein grasusaf Frenhin a'n pen-llywydd.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot lywodraethu ei galon yn dy ffydd, ofn, a chariad, ac iddo ymddiried byth ynot, ac ymgais yn wastad a'th anrhydedd, a'th ogoniant.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot ei amddeffyn a'i gadw, gan roddi iddo fuddugoliaeth ar ei holl elynion.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot fendithio a chadw ein grasusaf Frenhines Catherin, Iago 'r Dûc o Efrawg a'r holl Frenhinawl deulu.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot lewyrchu yr holl Escobion Offeiriaid a Diaconiaid, ag iawn wybodaeth a deall dy air: ac iddynt hwy trwy eu pregeth a'u buchedd, ei fynegu a'i ddangos yn ddyladwy.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot gynnyscaeddu Arglwyddi 'r Cyngor, a'r holl fonedd â grâs, doethineb, a deall.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot fendithio a chadw y pen-swyddogion, gan roddi iddynt râs i wnenthur cyfiawnder, ac i faentumio yr gwîr.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot fendithio a chadw dy holl bobl.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot roddi i bob cenhedl undeb, tangneddyf a chyd-gordio.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot roddi i ni galon i'th garu ac i'th ofni, ac i fyw yn ddieſculus yn ôl dy orchymynion.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot roddi i'th bobl ychwaneg o râd, i wrando yn ufydd dy air ac iw dderbyn o bur ewyllys, ac i gynhyrchu ffrwyth yr Yſpryd.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot ddwyn i'r ffordd wîr, bawb ar a aeth ar gyfeiliorn ac a dwyllwyd.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot nerthu y rhai ſy yn ſefyll, a chonfforddio a chynnorthwyo y rhai ſy' â gwan galon, a chyfodi y ſawl a ſyrthiant, ac o'r diwedd curo i lawr Satan tan ein traed.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot gymmorth, a helpio, a diddanu pawb ar y ſydd mewn perigl, anghenoctid a thrwblaeth.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot gadw pawb a'r ſydd yn ymdaith ar fór na thîr, pob gwraig wrth eſcor plant, pob clwyfus a rhai bychain, a thoſturio wrth bawb a ſyddo mewn caethiwed a charchar.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot amddeffyn ac ymgeleddu y plant amddifaid, a'r gwragedd gweddwon, a phawb y ſydd yn unic, ac yn goddef pwyſaid orthrech.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot drugarhau wrth bob dyn.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot faddeu i'n gelynion, erl[illegible] ac yſclandr[illegible] calonnau.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot roddi a chadw er ein lles amserol ffrwythau y ddaiar, modd y caffom mewn amser dyledus eu mwynhau.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot roddi i ni wîr edifeirwch, a maddeu i ni ein holl bechodau, ein esceulustra, a'n hanwybod, an cynhyscaeddu â rhâd dy Yspryd glân, i wellhau ein buchedd yn ôl dy air sanctaidd.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Mâb Duw: attolygwn i ti ein gwrando.

Mâb Duw: attolygwn i ti ein gwrando.

Oen Duw, yr hwn wyt yn dileu pechodau y bŷd.

Caniadhâ i ni dy dy dangneddyf.

Oen Duw, yr hwn wyt yn dileu pechodau yr byd.

Trugarhâ wrthym.

Christ clyw nyni.

Christ clyw nyni.

Arglwydd tragarhâ wrthym.

Arglwydd trugarhâ wrthym.

Christ trugarhâ wrthym.

Christ trugarhâ wrthym.

Arglwydd trugarhâ wrythym.

Arglwydd trugarhâ wrthym.

¶ *Yna y dywed yr Offeiriad a'r bobl gidag ef weddi yr Arglwydd.*

EIn Tâd yr hwn wyt yn y nefoedd, sancteiddier dy Enw. Deuet dy deyrnas. Gwneler dy ewyllys ar y ddaiar megis y mae yn y nef. Dyro i ni heddyw ein bara beunyddiol. A ma-ddeu i ni ein dyledion, fel y maddeuwn ni i'n dyled-wyr. Ac nac arwain ni i brofedigaeth, eithr gwaret ni rhag drwg: Amen.

Teilyngu o honot roddi i ni galon i'th garu ac i'th ofni, ac i fyw yn ddiefculus yn ôl dy orchymynion.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot roddi i'th bobl ychwaneg o râd, i wrando yn ufydd dy air ac iw dderbyn o bur ewyllys, ac i gynhyrchu ffrwyth yr Yspryd.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot ddwyn i'r ffordd wîr, bawb ar a aeth ar gyfeiliorn ac a dwyllwyd.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot nerthu y rhai sy yn sefyll, a chonfforddio a chynnorthwyo y rhai sy' â gwan galon, a chyfodi y sawl a syrthiant, ac o'r diwedd curo i lawr Satan tan ein traed.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot gymmorth, a helpio, a diddanu pawb ar y sydd mewn perigl, anghenoctid a thrwblaeth.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot gadw pawb a'r sydd yn ymdaith ar fór na thîr, pob gwraig wrth escor plant, pob clwyfus a rhai bychain, a thosturio wrth bawb a fyddo mewn caethiwed a charchar.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot amddeffyn ac ymgeleddu y plant amddifaid, a'r gwragedd gweddwon, a phawb y sydd yn unic, ac yn goddef pwys plaid orthrech.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot drugarhau wrth bob dŷn.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot faddeu i'n gelynion, erlynwyr, ac ysclandr-wŷr, a throi eu calonnau.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot roddi a chadw er ein llês, amserol ffrwythau y ddaiar, modd y caffom mewn amser dyledus eu mwynhau.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot roddi i ni wîr edifeirwch, a maddeu i ni ein holl bechodau, ein esceulustra, a'n hanwybod, an cynhyscaeddu, â rhâd dy Yspryd glân, i wellhau ein buchedd yn ôl dy air sanctaidd.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Mâb Duw: attolygwn i ti ein gwrando.

Mâb Duw: attolygwn i ti ein gwrando.

Oen Duw, yr hwn wyt yn dileu pechodau yr bŷd.

Caniadhâ i ni dy dangneddyf.

Oen Duw, yr hwn wyt yn dileu pechodau yr byd.

Trugarhâ wrthym.

Chrift clyw nyni.

Chrift clyw nyni.

Arglwydd tragarhâ wrthym.

Arglwydd trugarhâ wrthym.

Chrift trugarhâ wrthym.

Chrift trugarhâ wrthym.

Arglwydd trugarhâ wrythym.

Arglwydd trugarhâ wrthym.

¶ *Yna y dywed yr Offeiriad a'r bobl gidag ef weddi Arglwydd.*

Ein Tâd yr hwn wyt yn y nefoedd, sancteiddier dy Enw. Deuet dy deyrnas. Bid dy ewyllys ar y ddaiar megis y mae yn y nefoedd. Dyro i ni heddyw ein bara beunyddiol. A maddeu i ni ein dyledion, fel y maddeuwn ni i'n dyled-wyr. Ac nac arwain ni i brofedigaeth. Eithr gwaret ni rhag drwg: Amen.

Offeiriad.

Arglwydd na wna â nyni yn ôl ein pechodau.

Atteb.

Ac na obrwya ni yn ól ein anwiredd.

¶ *Gweddiwn.*

DUw Tâd trugarog, yr hwn nid wyt yn dirmygu uchenaid calon gyſtuddiedic, nac adduned y gorthrymmedic: cynnorthwya yn drugarog ein gweddiau, y rhai yddym ni yn eu gwneuthur ger dy fron yn ein trallod a'n blin-fyd, pa bryd bynnac y gwaſcant arnom: a gwrando ni yn raſuſol, fel y bo i'r drygau hynny, y rhai y mae yſtryw a dichell diafol neu ddyn yn eu gwneuthur i'n herbyn, fyned yn ofer, a thrwy ragluniaeth dy ddaioni di, iddynt fod yn waſcaredic, modd na'n briwer dy weiſion drwy erlyn neb, a gallu o honom byth ddiolch i ti yn dy lân Eglwys. trwy Jeſu Griſt ein Harglwydd.

Arglwydd, cyfod, cymmorth ni, a gwaret ni er mwyn dy Enw.

O Dduw, ni a glywſom â'n cluſtiau, â'n tadau a fynegaſant i ni y gweithredoedd arderchawg a wnaethoſt yn eu dyddiau, ac yn y cynfyd o'u blaen hwy.

Arglwydd, cyfod, cymmorth ni, a gwaret ni er mwyn dy anrhydedd.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yſpryd Glân.

Atteb.

Megis ydd oedd yn y dechreu, y mae yr awron, ac y bydd yn waſtad yn oes oeſoedd. Amen.

Rhag ein gelynion amdiffyn ni, Criſt.

Yn raſol edrych ar ein poenedigaethau.

Yn dosturus yſtyria wrth drymder ein ca-

Yn drugarog maddeu bechodau dy bobl.

Yn garedigol gan drugaredd gwrando ein gweddiau.

Jesu Fâ'r Dafydd, trugarhâ wrthym.

Yr awr hon a phob amser teilynga ein gwrando o Crist.

Yn rasol clyw ni o Crist yn rasol clyw nyni ô Arglwydd Grist.

Offeiriad.

Arglwydd dangos dy drugaredd arnom.

Atteb.

Fel yddŷm yn ymddiried ynot.

¶ *Gweddiwn.*

NYni a attolygwn i ti ô Arglwydd Dâd, yn drugarog edrych ar ein gwendid, ac er gogoniant dy Enw, ymchwel oddi-wrthym yr holl ddrygau a ddarfu i ni o wir gyfiawnder eu haeddu, a chaniadhâ fod ini yn ein holl drallod ddodi ein cyfan ymddiried a'n gobaith yn dy drugaredd, ac byth dy wasanaethu mewn sancteiddrwydd, a phurdeb buchedd, i'th anrhydedd a'th ogoniant trwy ein vnig gyfryngwr a'n dadleu-wr Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Gweddi o waith S. Chrysostom.*

HOll-alluog Dduw, yr hwn a roddaist i ni râd y pryd hyn, drwy gyfundeb i gyfarch i weddio arnat, ac a addewaist pan ymgynnullo dau neu dri yn dy Enw, ganiadhau eu gofynion: cyflawna yr awr hon o Arglwydd, ddymuniad a deisyfiad dy weision, fel y bo mwyaf buddiol iddynt, gan ganiadhâu i ni yn y byd hwn wybodaeth o'th wirionedd, ac yn y byd a ddaw, bywyd tragwyddol, Amen.

Offeiriad.

Arglwydd na wna â nyni yn ôl ein pechodau.

Atteb.

Ac na obrwya ni yn ól ein anwiredd.

¶ *Gweddiwn.*

DUw Tâd trugarog, yr hwn nid wyt yn dirmygu uchenaid calon gyſtuddiedic, nac adduned y gorthrymmedic: cynnorthwya yn drugarog ein gweddiau, y rhai yddym ni yn eu gwneuthur ger dy fron yn ein trallod a'n blin-fyd, pa bryd bynnac y gwaſcant arnom: a gwrando ni yn raſuſol, fel y bo i'r drygau hynny, y rhai y mae yſtryw a dichell diafol neu ddyn yn eu gwneuthur i'n herbyn, fyned yn ofer, a thrwy ragluniaeth dy ddaioni di, iddynt fod yn waſcaredic, modd na'n briwer dy weiſion drwy erlyn neb, a gallu o honom byth ddiolch i ti yn dy lân Eglwys. trwy Jeſu Griſt ein Harglwydd.

Arglwydd, cyfod, cymmorth ni, a gwaret ni er mwyn dy Enw.

O Dduw, ni a glywſom â'n cluſtiau, â'n tadau a fynegaſant i ni y gweithredoedd ardderchawg a wnaethoſt yn eu dyddiau, ac yn y cynfyd o'u blaen hwy.

Arglwydd, cyfod, cymmorth ni, a gwaret ni er mwyn dy anrhydedd.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yſpryd glân.

Atteb.

Megis ydd oedd yn y dechreu, y mae yr awr hon, ac y bydd yn waſtad yn oes oeſoedd. Amen.

Rhag ein gelynion amdiffyn ni, Criſt.

Yn raſol edrych ar ein poenedigaethau.

Yn doſturus yſtyria wrth drymder ein calo-

Yn drugarog maddeu bechodau dy bobl.

Yn garedigol gan drugaredd gwrando ein gweddiau.

Jesu Fâb Dafydd, trugarhâ wrthym.

Yr awr hon a phob amser teilynga ein gwrando o Crist.

Yn rasol clyw ni o Crist, yn rasol clyw nyni ô Arglwydd Grist.

Offeiriad.

Arglwydd dangos dy drugaredd arnom.

Atteb.

Fel yddŷm yn ymddiried ynot.

¶ *Gweddiwn.*

NYni a attolygwn i ti ô Arglwydd Dâd, yn drugarog edrych ar ein gwendid, ac er gogoniant dy Enw, ymchwel oddi-wrthym yr holl ddrygau a ddarfu i ni o wir gyfiawnder eu haeddu, a chaniadhâ fod ini yn ein holl drallod ddodi ein cyfan ymddiried a'n gobaith yn dy drugaredd, ac byth dy wasanaethu mewn sancteiddrwydd, a phurdeb buchedd, i'th anrhydedd a'th ogoniant trwy ein unig gyfryngwr a'n dadleu-wr Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Gweddi o waith S. Chrysostom.*

HOll-alluog Dduw, yr hwn a roddaist i ni râd y pryd hyn, drwy gyfundeb a chyd gyfarch i weddio arnat, ac wyt yn addo pan ymgynnullo dau neu dri yn dy Enw, bod i ti ganiadhau eu gofynion: cyflawna yr awr hon o Arglwydd, ddymuniad a deisyfiad [illegible] on, fel y bo mwyaf buddiol iddynt, [illegible] adhâu i ni yn y byd hwn wybodaeth [illegible] rionedd, ac yn y byd a ddaw, bywyd [illegible] ddol. Amen.

2 Cor. 13, 14.

RHad ein Harglwydd Jesu Grist, a ser[illegible] Duw, a chymdeithas yr Yspryd glân a fy[illegible] ddo gyda ni oll byth bythoed. Amen.

¶ *Yma y diwedd y Letani*

Gweddiau a Diolwch ar amryw achosion, iw harfer o fla[illegible] y ddwy Weddi ddiwaethaf o'r Letani, neu ar y Fore[illegible] a'r Brydnhawnol Weddi.

GWEDDIAU.

¶ *Am Law.*

O Dduw nefol Dâd, yr hwn drwy dy Fab Jesu Grist, a addewaist i bawb a geision dy Deyrnas a'th gyfiawnder, bob peth angenrheidiol iw cynhaliaeth corphorol: danfon i ni wrth ein hangenoctid, ni a attolygwn i ti gyfryw dywydd a chafodydd ardymherus modd y gallom dderbyn ffrwythau y ddaiar, in mwyniant ni, ac i'th urdduniant tithau, trwy Jesu Grist ein Harglwydd, Amen.

¶ *Am Dywydd têg.*

HOllalluog Arglwydd Dduw, yr hwn am bechod dŷn a foddaist unwaith yr holl fyd, oddieithr wyth-nŷn o bobl, ac yn ôl hynny o'th fawr drugaredd a addewaist na's destrywit felly byth drachefn, yn ostyngedic, ni a attolygwn i ti, er i ni am ein anwireddau haeddu pla o law a dyfroedd, etto wrth ein gwîr edifeirwch, danfon i ni y cyfryw dowydd a hinon, fel y gallom dderbyn ffrwythau y ddaiar mewn amser dyladwy, a dyscu trwy dy gospedigaeth wellhau ein bucheddau, ac am dy warder roddi i ti foliant a gogoniant, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Ar amser drudaniaeth a newyn.*

O Dduw Tâd o'r Nef, drwy ddawn pa un y dyscyn y glaw, y mae y ddaiar yn ffrwythlawn, yr hilia anifeiliaid, ac yr amlhâ yr pyscod: edrych, attolwg, ar adfyd dy bobl, a chaniadhâ am y prinder ar drudaniaeth ydd ym ni yr awrhon yn ei ddioddef, yn gwbl gyfion am ein anwiredd, iddo drwy dy drugarog ddaioni di, ymchwelyd yn rhâd ac yn helaethrwydd, er cariad ar Jesu Grist ein Harglwydd, i'r hwn gyd â thydi a'r Yspryd glân, y bo anrhydedd a gogoniant, yn oes oesoedd. Amen.

¶ *Neu hon.*

O Dduw Drugarog Dâd, yr hwn yn amser Eliseus y y Prophwyd a droaist yn ddisymmwth y prinder a'r Drudaniaeth yn Samaria yn helaethrwydd a Rhâd, Cymmer drugaredd arnom fel y bo i ni, y rhai am ein pechodau a boenir yr awrhon a'r cyffelyb adfyd, dderbyn yr unfath brydol gymmorth: Trwy dy ne[illegible]fol fendith, pâr gynnyrch ar ffrwythau y dd[illegible]ar, a chaniadha fod, i ni sy'n derbyn dy hael[illegible]nus lawnder, arferu yr unrhyw i'th ogo[illegible] i gymmorth eraill y sy'n dwyn eisieu, ac [illegible] ddanwch ein humain, trwy Jesu Grist ein Ha[illegible]glwyd. Amen.

Ar amser Rhyfel a therfyscau.

Holl-alluog Dduw, Brenin yr holl Frenhinoedd, a phen-llywiawdr [illegible] peth, y hwn ni ddichon neb creadu[illegible] [illegible]add e nerth, i'r hwn y perthyn o [illegible] gosp pechaduriaid, a bod yn drug[illegible] y rha a fyddont wîr edifeiriol: Cadw [illegible] yn ostyngedic ni attolygwn i t[illegible] ein gelynion, gostwng eu balch[illegible] ioni, a gwradwydda eu bwrind[illegible]

2 *Cor.* 13, 14.

RHad ein Harglwydd Jesu Grist, a serch Duw, a chymdeithas yr Yspryd glân a fyddo gyda ni oll byth bythoed. Amen.

¶ *Yrna y diwedd y Letani*

Gweddiau a Diolwch ar amryw achosion, iw harfer o flaen y ddwy Weddi ddiwaethaf o'r Letani, neu ar y Foreuol a'r Brydnhawnol Weddi.

GWEDDIAU.

¶ *Am Law.*

O Dduw nefol Dâd, yr hwn drwy dy Fâb Jesu Grist, a addewaist i bawb a geision dy Deyrnas a'th gyfiawnder, bob peth angenrheidiol iw cynhaliaeth corphorol: danfon i ni wrth ein hangenoctid, ni a attolygwn i ti, gyfryw dywydd a chafodydd ardymherus, modd y gallom dderbyn ffrwythau y ddaiar, i'n mwyniant ni, ac i'th urdduniant titheu, trwy Jesu Grist ein Harglwydd, Amen.

¶ *Am Dywydd têg.*

HOllalluog Arglwydd Dduw, yr hwn am bechod dyn a foddaist unwaith yr holl fŷd, oddieithr wyth-nŷn o bobl, ac yn ôl hynny o'th fawr drugaredd a addewaist na's destrywit felly byth drachefn, yn ostyngedic, ni a attolygwn i ti, er i ni am ein anwireddau haeddu pla o law a dyfroedd, etto wrth ein gwîr edifeirwch, danfon i ni y cyfryw dowydd a hinon, fel y gallom dderbyn ffrwythau yr ddaiar mewn amser dyladwy, a dyscu trwy dy gospedigaeth wellhau ein bucheddau, ac am dy warder roddi i ti foliant a gogoniant, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶. *Ar amser drudaniaeth a newyn.*

O Dduw Tâd o'r Nef, drwy ddawn pa un y dyſcyn y glaw, y mae y ddaiar yn ffrwythlawn, yr hilia anifeiliaid, ac yr amlhâ yr pyſcod: edrych, attolwg, ar adfyd dy bobl, a chaniadhâ am y prinder ar drudaniaeth ydd ym ni yr awrhon yn ei ddioddef, yn gwbl gyfion am ein anwiredd, iddo drwy dy drugarog ddaioni di, ymchwelyd yn rhâd ac yn helaethrwydd, er cariad ar Jeſu Griſt ein Harglwydd, i'r hwn gyd â thydi a'r Yſpryd glân, y bo anrhydedd a gogoniant, yn oes oeſoedd. Amen.

¶ *Neu hon.*

O Dduw Drugarog Dâd, yr hwn yn amſer Eliſeus y y Prophwyd a droaiſt yn ddiſymmwth y prinder a'r Drudaniaeth yn Samaria yn helaethrwydd a Rhâd, Cymmer drugaredd arnom fel y bo i ni, y rhai am ein pechodau a boenir yr awrhon a'r cyffelyb adfyd, dderbyn yr unfath brydol gymmorth: Trwy dy nefol fendith, pâr gynnyrch ar ffrwythau y ddaiar, a chaniadha fod, i ni ſy'n derbyn dy haelionus lawnder, arferu yr unrhyw i'th ogoniant di i gymmorth eraill y ſy'n dwyn eiſieu, ac i'n diddanwch ein hunain, trwy Jeſu Griſt ein Harglwyd. Amen.

Ar amſer Rhyfel a therfyſcau.

HOll-alluog Dduw, Brenin yr holl Frenhinoedd, a phen-llywiawdr pob peth, yr hwn ni ddichon neb creadur wrthladd ei nerth, i'r hwn y perthyn o gyfiawnder goſpi pechaduriaid, a bod yn drugarog wrth y rhai a fyddont wîr edifeiriol: Cadw a gwared nyni, yn oſtyngedic ni attolygwn i ti, rhag dwylaw ein gelynion, goſtwng eu balchder tola eu drygioni, a gwradwydda eu bwriadau, modd

gallom yn arfogion gan dy amddeffyn di, fod byth yn gadwedic rhag pob perygl, i'th ogoneddu di yr hwn wyt unic rodd-wr pob buddugoliaeth a goruchafiaeth, drwy haeddedigaethau dy un Mâb Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Yn amser plâ cyffredin, neu glefyd.*

HOll-alluog Dduw, yr hwn yn dy lid yn yr anialwch a anfonaist blâ ar dy bobl dy hûn, oblegid eu gwarsythni au gwrthryfel yn erbyn Moses ac Aaron, ac hefyd yn amser y Brenin Dafydd a leddaist a phlâ y nodau ddengmil a thrugainmil, ac yn y man gan gofio dy drugaredd a faddeuaist i'r lleill: Trugarha wrthym wir bechaduriaid, y rhai y darfu i ddirfawr haint a marwolaeth ymweled a ni, fel megis y pryd hynny y derbyniaist gymmodaeth, ac y gorchymynaist i'th Angel beidio a chospi, felly bod yn awr yn deilwng gennit wrthladd oddiwrthym y blâ a'r gofidus haint yma trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Yn wythnos y Cyd coriau iw dywedyd bob dydd, tros y rhai a fyddant i dderbyn urddau ysprydol*

HOll-alluog Dduw, ein Tâd nefawl, yr hwn a brynaist it Eglwys gyffredinol, trwy werthfawr waed dy anwyl Fâb, Edrych yn ddarbodus ar yr unrhyw; ac ar hyn o amser cyfarwydda a llywia feddyliau dy weision yr Escobion a Bugeiliaid dy braidd, fel na ddodant ddwylo yn ebrwydd ar nêb, eithr bod iddynt ddewis yn ffyddlawn ac yn bwyllog rai cymmwys i wasanaethu yn sanctaidd wenidogaeth dy Eglwys. A dyro o'th Râs a'th fendith nefawl i'r sawl a urdder i bob swyddyddiaeth sanctaidd-lân fel y bo iddynt trwy eu buchedd a'u hathrawiaeth osod allan dy ogoniant, a

hyfforddio iachydwriaeth pawb oll, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Neu hyn.*

HOllalluog Dduw, rhoddwr pob dawn ddaionus yr hwn o'th Dduwiol ddarbodaeth a osodaist amrafael Raddau yn dy Eglwys, Ni attolygwn yn ufudd i ti, roddi o'th Râs i'r sawl oll a Alwer i bob swydd a Gweinyddiaeth yn yr unrhyw; ac felly cyflawna hwynt a'th wir athrawiaeth, a chynyscaedda hwynt a diniweidrwydd buchedd, fel y gwasanaethont yn ffyddlon ger dy fron, i ogoniant dy ddirfawr Enw, ac er llês i'th Eglwys sanctaidd, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Gweddi tros oruchel, Lŷs y Parliament, i'w dywedyd tra fint yn eistedd.*

O Dduw grasusaf, yn ufudd attolygwn i ti, megis tros y Deyrnas hon yn gyffredinol, felly yn enwedic tros yr uchel Lŷs Parliament ymgynnulledic yr awr hon tan ein duwiolaf a'n grasusaf Arglwydd Frenhin; Deilyngu o honot lywio a llwyddo eu holl ymgynghoriadau er derchafiad i'th ogoniant, er daioni i'th Eglwys, ac er diogelwch, anrhydedd a llwyddiant i'n Harglwydd Frenhin, a'i Deyrnasoedd: Trwy eu llafur hwy felly trefner a gwastattâer pob peth ar y sail oreu a chadarnaf, fel y bo Heddwch a Dedwyddwch, Gwirionedd a Chyfiawnder, ffydd a Duwioldeb yn sefydlog, yn ein Plith trwy'r holl Genhedlaethau. Hyn a phob peth arall anghenrheidiol iddynt hwy, i ni, ac i'th Eglwys ôll, yddym yn ostyngedic yn eu herfyn yn Enw a chyfryngdod Jesu Grist ein Harglwydd a'n Jachawdr bendigedig. Amen.

gallom yn arfogion gan dy amddeffyn di, fod byth yngadwedic rhag pob perygl, i'th ogoneddu di yr hwn wyt unic rodd-wr pob buddugoliaeth a goruchafiaeth, drwy haeddedigaethau dy un Mâb Jeſu Griſt ein Harglwydd. Amen.

¶ *Yn amſer plâ cyffredin, neu glefyd.*

HOll-alluog Dduw, yr hwn yn dy lid yn yr anialwch a anfonaiſt blâ ar dy bobl dy hûn, oblegid eu gwarſythni au gwrthryfel yn erbyn Moſes ac Aaron, ac hefyd yn amſer y Brenin Dafydd a leddaiſt a phlâ y nodau ddengmil a thrugainmil, ac yn y man gan gofio dy drugaredd a faddeuaiſt i'r lleill: Trugarha wrthym wir bechaduriaid, y rhai y darfu i ddirfawr haint a marwolaeth ymweled a ni, fel megis y pryd hynny y derbyniaiſt gymmodaeth, ac y gorchymynaiſt i'th Angel beidio a choſpi, felly bod yn awr yn deilwng gennit wrthladd oddiwrthym y blâ a'r gofidus haint yma trwy Jeſu Griſt ein Harglwydd. Amen.

¶ *Yn wythnos y Cyd coriau iw dywedyd bob dydd, tros y rhai a fyddant i dderbyn urdd lân eglwyſgredic.*

HOll-alluog Dduw, ein Tâd nefawl, yr hwn a brynaiſt it Eglwys gyffredinol, trwy werthfawr waed dy anwyl Fâb, Edrych yn ddarbodus ar yr unrhyw; ac ar hyn o amſer cyfarwydda a llywia feddyliau dy weiſion yr Eſcobion a Bugeiliaid dy braidd, fel na ddodant ddwylo yn ebrwydd ar nêb, eithr bod iddynt ddewis yn ffyddlawn ac yn bwyllog rai cymmwys i waſânaethu yn ſanctaidd wenidogaeth dy Eglwys. A dyro o'th Râs a'th fendith nefawl i'r ſawl a urdder i bob ſwyddyddiaeth ſanctaidd-lân fel y bo iddynt trwy eu buchedd ai hathrawiaeth oſod allan dy ogoniant, ac

hyfforddio iachydwriaeth pawb oll, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Neu hyn.*

HOllalluog Dduw, rhoddwr pob dawn ddaionus yr hwn o'th Dduwiol ddarbodaeth a osodaist amrafael Raddau yn dy Eglwys, Ni attolygwn yn ufudd i ti, roddi o'th Râs i'r sawl oll a Alwer i bob swydd a Gweinyddiaeth yn yr unrhyw; ac felly cyflawna hwynt a'th wir athrawiaeth, a chynyscaedda hwynt a diniweidrwydd buchedd, fel y gwasanaethont yn ffyddlon ger dy fron, i ogoniant dy ddirfawr Enw, ac er llês i'th Eglwys sanctaidd, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Gweddi tros oruchel, Lys y Parliament, i'w dywedyd tra fînt yn eistedd.*

O Dduw grasusaf, yn ufudd attolygwn i ti, megis tros y Deyrnas hon yn gyffredinol, felly yn enwedic tros yr uchel Lŷs Parliament ymgynnulledic yr awr hon tan ein duwiolaf a'n grasusaf Arglwydd Frenhin; Deilyngu o honot lywio a llwyddo eu holl ymgynghoriadau er derchafiad i'th ogoniant, er daioni i'th Eglwys, ac er diogelwch,* anrhydedd a llwyddiant i'n Harglwydd Frenhin, a'i Deyrnasoedd: Trwy eu llafur hwy felly trefner a gwastattâer pob peth ar y sail oreu a chadarnaf, fel y bo Heddwch a Dedwyddwch, Gwirionedd a Chyfiawnder, ffydd a Duwioldeb yn sefydlog, yn ein Plith trwy'r holl Genhedlaethau. Hyn a phob peth arall anghenrhaid iddynt hwy, i ni, ac i'th Eglwys ôll, yddym yn ostyngedic yn eu herfyn yn Enw a chyfryngdod Jesu Grist ein Harglwydd a'n Jachawdr bendigedig. Amen.

¶ Col-

¶ *Colect neu Weddi tros bob ſtât o ddynion iw harfer pan na bo pwyntiedig dywedyd y Letani.*

O Arglwydd, Creawdr a Cheidwad pob dŷn, yn oſtyngedig attolygwn i ti tros pob ſtât a grâdd o ddynion, ar fod yn wiw gennit ysbyſu iddynt dy ffyrdd, dy iechydwriaeth i'r holl Genhedloedd. Yn bennaf erfynniwn arnat tros lwyddiannus ſtât yr Eglwys Gatholic fel gan gael ei harwain a'i llywio gan dy yſpryd graſuſol, y caffo pawb yn eu proffeſſu, ac yn eu galw eu hunain yn Griſtianogion eu tywys ar hŷd ffordd y gwirionedd, a chynnal y ffydd mewn undeb yspryd, rhwymyn tangnheddyf ac uniondeb buchedd. Yn ddiweddaf, ni a orchymynnwn i'th Dadawl ymgeledd y rhai oll a gyſtuddir mewn un modd, neu ſydd yn gyfyng arnynt mewn meddwl, corph neu ſtât [* *yn enwedig y ſawl tros pa rai y dymunir ein gweddiau*] ryngu bodd i ti eu diddanu, a'u cymmorth yn ol anghenrheidiau pob un, gan roddi iddynt ammynedd dan eu dioddefiadau, a dedwyddol ymwared o'u holl gyſtuddiau. A hyn a erfyniwn er mwyn Jeſu Griſt. Amen.

* *Hyn a ddywedir pan ddymuno neb wediau y gynnulleidfa.*

¶ *Gweddi a ellir ei dywedyd ar ol pob un o'r rhai o'r blaen.*

O Dduw, yr hwn biau o naturiaeth a phriodoldeb, drugarhâu yn waſtad a maddeu, derbyn ein ufudd weddiau ac er ein bôd ni yn rhwym gan gaethiwed cadwynau ein pechodau, er hynny dattoder ni gan doſturi dy drugaredd, er anrhydedd Jeſu Griſt ein cyfryngwr a'n dadleu-wr. Amen.

Ffur-

Ffurfiau o Dalu diolch.

¶ *Diolwch cyffredinawl.*

HOllalluog Dduw, Tâd y trugareddau, Yddym ni dy weiſion annheilwng yn rhoddi i ti ddiolch goſtyngeiddiaf a ffyddlonaf am dy ôll ddaioni a'th Drugareddau i ni ac i bob dyn [* *yn arbenig i'r rhai y ſy' yr awr hon yn ewyllyſio offrymmu it' eu moliannau a'u diolch a'm y tosturi a ryglyddaiſt iddynt yn ddiweddar*] Ni a'th fendithiwn am ein Creâdigaeth, am ein Cadwraeth, ac am holl fendithion y bywyd hwn. Eithr uwchlaw pob dim am dy anfeidrol gariad ym mhrynedigaeth y bŷd trwy ein Harglwydd Jeſu Griſt, am y moddion o Râs, ac am obaith Gogoniant. Ac ni attolygwn i ti roddi i ni y cyfryw ddwys ac iawn ymſynniad ar dy holl Drugareddau, fel y bo ein calonnau yn ddiffuant yn ddiolchgar, ac fel y mynegom dy foliant, nid a'n gwefuſau yn unig, eithr yn ein bucheddau, trwy ymroddi i'th waſanaeth, a thrwy rodio ger dy fron mewn ſancteiddrwydd ac unioneb tros ein holl ddyddiau, trwy Jeſu Griſt ein Harglwydd, i'r hwn gyda thydi a'r Yſpryd glân bid yr holl anrhydedd ar gogoniant byth bythoedd. Amen.

* *Dyweder hyn pan fo neb un a weddiwyd troſto yn deiſyf talu diolch.*

¶ *Am gael glaw.*

O Dduw ein Tâd nefol, yr hwn drwy dy raſol ragluniaeth wyt yn peri i'r glaw cynnar a'r diweddar ddiſcyn ar y ddaiar, fel y gallo ddwyn ffrwyth er mwyniant dyn; yr ydym ni yn rhoi i ti oſtyngedic ddiolch [illegible] wiw gennit wrth ein dirfawr [illegible] ddanfon i ni o'r diwedd law hyfryd ar dy [illegible]

¶ *Colect neu Weddi tros bob ſtât o ddynion 'iw harfer pan na bo pwyntiedig dywedyd y Letani.*

O Arglwydd, Creawdr a Cheidwad pob dŷn, yn oſtyngedig attolygwn i ti tros pob ſtât a grâdd o ddynion, ar fod yn wiw gennit ysbyſu iddynt dy ffyrdd, dy iechydwriaeth i'r holl Genhedloedd. Yn bennaf erfynniwn arnat tros lwyddiannus ſtât yr Eglwys Gatholic, fel gan gael ei harwain a'i llywio gan dy yſpryd graſuſol, y caffo pawb yn eu proffeſſu, ac yn eu galw eu hunain yn Griſtianogion eu tywys ar hŷd ffordd y gwirionedd, a chynnal y ffydd mewn undeb yspryd, rhwymyn tangnheddyf ac uniondeb buchedd. Yn ddiweddaf, ni a orchymynnwn i'th Dadawl ymgeledd y rhai oll a gyſtuddir mewn un modd, neu ſydd yn gyfyng arnynt mewn meddwl, corph neu ſtât [* *yn enwedig y ſawl tros pa rai y dymunir ein gweddiau*] ryngu bodd i ti eu diddanu, a'u cymmorth yn ol anghenrheidiau pob un, gan roddi iddynt ammynedd dan eu dioddefiadau, a dedwyddol ymwared o'u holl gyſtuddiau. A hyn a erfyniwn er mwyn Jeſu Griſt. Amen.

* *Hyn a ddywedir pan ddymuno neb wediau y gynnulleidfa.*

¶ *Gweddi a ellir ei dywedyd ar ol pob un o'r rhai o'r blaen.*

O Dduw, yr hwn biau o naturiaeth a phriodoldeb, drugarhâu yn waſtad a maddeu, derbyn ein ufudd weddiau ac er ein bôd ni yn rhwym gan gaethiwed cadwynau ein pechodau, er hynny dattoder ni gan doſturi dy drugaredd, er anrhydedd Jeſu Griſt ein cyfryngwr a a dadleu-wr. Amen.

Ffur-

Ffurfiau o Dalu diolch.

¶ *Diolwch cyffredinawl.*

HOllalluog Dduw, Tâd y trugareddau, Yddym ni dy weision annheilwng yn rhoddi i ti ddiolch gostyngeiddiaf a ffyddlonaf am dy ôll ddaioni a'th Drugareddau i ni ac i bob dyn [* *yn arbenig i'r rhai y sy'n yr awr hon yn ewyllysio offrymmu it' eu moliannau a'u diolch a'm y tosturi a ryglyddaist iddynt yn ddiweddar*] Ni a'th fendithiwn am ein Creâdigaeth, am ein Cadwraeth, ac am holl fendithion y bywyd hwn. Eithr uwchlaw pob dim am dy anfeidrol gariad ym mhrynedigaeth y bŷd trwy ein Harglwydd Jesu Grist, am y moddion o Râs, ac am obaith Gogoniant. Ac ni attolygwn i ti roddi i ni y cyfryw ddwys ac iawn ymsynniad ar dy holl Drugareddau, fel y bo ein calonnau yn ddiffuant yn ddiolchgar, ac fel y mynegom dy foliant, nid a'n gwefusau yn unig, eithr yn ein bucheddau, trwy ymroddi i'th wasanaeth, a thrwy rodio ger dy fron mewn sancteiddrwydd ac unioneb tros ein holl ddyddiau, trwy Jesu Grist ein Harglwydd, i'r hwn gyda thydi a'r Yspryd glân bid yr holl anrhydedd ar gogoniant byth bythoedd. Amen.

* *Dyweder hyn pan fo neb un a weddiwyd trosfio yn deisyf talu diolch.*

¶ *Am gael glaw.*

O Dduw ein Tâd nefol, yr hwn drwy dy rasol ragluniaeth wyt yn peri i'r glaw cynnar a'r diweddar ddiscyn ar y ddaiar, fel y gallo ddwyn ffrwyth er mwyniant dyn: yr ydym ni yn rhoi i ti ostyngedic ddiolch fod yn wiw gennit wrth ein dirfawr anghenrhaid, ddanfon i ni o'r diwedd law hyfryd ar dy eti-

feddiaeth, a'i hireiddio pan oedd sŷch, i'n maw ddiddanwch ni dy weiſion anwiw, ac i ogon ant dy ſanctaid Enw, trwy dy drugareddau yn Jeſu Griſt ein Harglwydd. Amen.

¶ *Am dywydd têg.*

O Arglwydd Dduw, yr hwn yn gyfiawn a'n daroſtyngaiſt ni drwy dy ddiweddar bla anfeidrol law a dyfroedd, ac yn dy drugaredd a gymmhorthaiſt ac a ddiddenaiſt ein henei diau, drwy y tymmhoraidd â'r bendigedig gyfnewid ymma ar dywydd, Nyni a foliannwn ac a ogoneddwn dy ſanctaidd Enw dros dy drugaredd hyn, ac a ddatcanwn byth dy drugareddau, o genhedlaeth i genhedlaeth, trwy Jeſu Griſt ein Harglwydd. Amen.

¶ *Am helaethrwydd.*

O Drugaroccaf Dâd, yr hwn o'th raſlon ddaioni a wrandewaiſt ddefoſionol weddiau dy Eglwys, ac a droaiſt ein prinder ni a'n drudaniaeth yn rhâd ac yn helaethrwydd: yr ydym yn rhoi i ti oſtyngedig ddiolch am dy ragorol haelioni hynny, ac yn attolwg i ti barhau dy garedigrwydd ymma tu ag attom fel y rhoddo ein tir i ni ei ffrwythau torethog, i'th ogoniant di a'n diddanwch ninnau, trwy Jeſu Griſt ein Arglwydd. Amen.

¶ *Am heddwch ac ymwared oddiwrth ein gelynion.*

HOll-alluog Dduw, yr hwn wyt gadarn dwr ymddiffyn i'th weiſion, rhag wyneb eu gelynion; yr ydym ni yn rhoddi i ti foliant a diolch am ein hymwared ni oddiwrth y mawr a'r amlwg beryglon oedd i'n hamgylchu, yr ydym ni yn cydnabod mai dy ddaioni di yw, na'n rhoddwyd ni i fynu yn yſclyfaeth iddynt hwy ac yn attolwg i ti yn waſtadol barhau dy gyfryw drugareddau tu ac attom, fel

allo yr holl fŷd wybod mai tydi yw ein hachubwr a'n cadarn waredwr ni, drwy Jesu Grist ein Harglwydd, Amen.

¶ *Am Etfryd heddwch cyffredinol gartref.*

TRagywyddol Dduw ein Tâd nefol, yr hwn yn unig wyt yn gwneuthur i ddynion fod yn unfryd mewn tŷ, ac yn gostegu cynddeiriogrwydd y werin angerddol ac afreolus, Ni a fendithiwn dy Enw sanctaidd, Deilyngu o honot lonyddu y cythryfwl terfyscus a gyffrowyd yn ddiweddar yn ein plith: Ac yn yfudd yr attolygwn i ti ganiathau i bob rhai o honom râs i rodio o hyn allan yn ostyngedig wrth orchymmynion sanctaidd, a chan fyw mewn buchedd ddistaw a heddychol ymhob duwioldeb a gonestrwydd i offrymmu yn ddibaid i ti ein haberth o foliant a diolchgarwch am dy drugareddau hyn tuag attom, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Am ymwared oddi-wrth blâ y nodau, neu neb rhyw glefyd arall,

O Arglwydd Dduw, yr hwn a'n harchollaist ni am ein pechodau, ac a'n difêaist am ein hanwireddau drwy dy ddiweddar ymweliad gorthrwm ac ofnadwy, ac etto ynghanol dy ddigofaint gofiaist dy drugaredd, ac a achubaist ein heneidiau allan o safn angau: yr ydym ni yn offrwm i'th dadol ddaioni ein hunain, ein heneidiau a'n cyrph, y rhai a waredaist di, i fod yn aberth bywiol i ti, gan foliannu a mawrygu yn wastadol dy drugareddau ynghanol yr Eglwys, trwy Jesu Grist ein Harglwydd, Amen.

¶ *Neu hyn.*

YR ydym ni yn ostyngedig yn cyfaddef ger dy fron di, ô drugaroccaf Dad, y gallasei

feddiaeth, a'i hireiddio pan oedd ſŷch, i'n maw
ddiddanwch ni dy weiſion anwiw, ac i ogon
ant dy ſanctaid Enw, trwy dy drugareddau yn
Jeſu Griſt ein Harglwydd. Amen.

¶ *Am dywydd têg.*

O Arglwydd Dduw, yr hwn yn gyfiawn a'n
daroſtyngaiſt ni drwy dy ddiweddar bla
anfeidrol law a dyfroedd, ac yn dy drugaredd
a gymmhorthaiſt ac a ddiddenaiſt ein heneidiau, drwy y tymmhoraidd â'r bendigedig
gyfnewid ymma ar dywydd, Nyni a foliannwn
ac a ogoneddwn dy ſanctaidd Enw dros dy
drugaredd hyn, ac a ddatcanwn byth dy drugareddau, o genhedlaeth i genhedlaeth, trwy
Jeſu Griſt ein Harglwydd. Amen.

¶ *Am helaethrwydd.*

O Drugaroccaf Dâd, yr hwn o'th raſlon
ddaioni a wrandewaiſt ddefoſionol weddiau dy Eglwys, ac a droaiſt ein prinder ni a'n
drudaniaeth yn rhâd ac yn helaethrwydd: yr
ydym yn rhoi i ti oſtyngedig ddiolch am dy
ragorol haelioni hynny, ac yn attolwg i ti barhau dy garedigrwydd ymma tu ag attom fel y
rhoddo ein tir i ni ei ffrwythau torethog, i'th
ogoniant di a'n diddanwch ninnau, trwy Jeſu
Griſt ein Arglwydd. Amen.

¶ *Am heddwch ac ymwared oddiwrth ein gelynion.*

HOll-alluog Dduw, yr hwn wyt gadarn
dwr ymddiffyn i'th weiſion, rhag wyneb
eu gelynion; yr ydym ni yn rhoddi i ti foliant
a diolch am ein hymwared ni oddiwrth y
mawr a'r amlwg beryglon oedd i'n hamgylchu, yr ydym ni yn cydnabod mai dy ddaioni
di yw, na'n rhoddwyd ni i fynu yn yſclyfaeth
iddynt hwy ac yn attolwg i ti yn waſtadol barhau dy gyfryw drugareddau tu ac attom, fel y

allo yr holl fŷd wybod mai tydi yw ein hachubwr a'n cadarn waredwr ni, drwy Jesu Grist ein Harglwydd, Amen.

¶ *am Effryd heddwch cyffredinol gartref.*

TRagywyddol Dduw ein Tâd nefol, yr hwn yn unig wyt yn gwneuthur i ddynion fod yn unfryd mewn ty, ac yn gostegu cynddeiriogrwydd y werin angerddol ac afreolus, Ni a fendithiwn dy Enw sanctaidd, Deilyngu o honot lonyddu y cythryfwl terfyscus a gyffrowyd yn ddiweddar yn ein plith: Ac yn yfud yr attolygwn i ti ganiathau i bob rhai o honom râs i rodio o hyn allan yn ostyngedig i'th orchymmynion sanctaidd, a chan fyw mewn buchedd ddistaw a heddychol ymhob duwioldeb a gonestrwydd i offrymmu yn ddibaid i ti ein haberth o foliant a diolchgarwch am dy drugareddau hyn tuag attom, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

am ymwared oddiwrth blâ y nodau, neu neb rhyw glefyd arall,

O Arglwydd Dduw, yr hwn a'n harchollaist ni am ein pechodau, ac a'n difêaist am ein hanwireddau drwy dy ddiweddar ymweliad gorthrwm ac ofnadwy, ac etto ynghanol dy ddigofaint a gofiaist dy drugaredd, ac a achubaist ein heneidiau allan o safn angau: yr ydym ni yn offrwm i'th dadol ddaioni ein hunain, ein heneidiau a'n cyrph, y rhai a waredaist di, i fod yn aberth bywiol i ti, gan foliannu a mawrygu yn wastadol dy drugareddau ynghanol yr Eglwys, trwy Jesu Grist ein Harglwydd, Amen.

¶ *Neu hyn.*

YR ydym ni yn ostyngedig yn cyfaddef ger dy fron di, ô drugaroccaf Dad, y gallasei

llafei yr holl gofpedigaethau a fygythir yn
gyfraith, yn gyfiawn ddifcyn arnom ni, o h
wydd ein haml drofeddau a chaledwch ein c
lonnau: Etto gan fod yn wiw gennit o'th d
ner drugaredd, ar ein gwan a'n annheil
ywddaroftyngiad ni, efmwythaû y plâ ni
diol, a'r hwn yn ddiweddar i'n cuftuddiwyd
edfryd llêf gorfoledd ac iechydwriaeth yn
cyfaneddau: yr ydym ni yn offrwm i'th d
wiol fawredd, aberth moliant a diolch,
glodfori a mawrygu dy ogoneddus Enw o h
wydd dy ymgeledd a'th ragddarbodaeth d
fom, drwy Jefu Grift ein Harglwydd. Amen

Y Colectau, Epiftolau, a'r Efengyl

A arferir trwy'r FLWYDDYN.

¶ *Noda, am y Colect a appwyntir i bob Sûl, a Gwyl iddo Nofwyl, neu Uchel-wyl, y dywedir ef, ar y g fanaeth Pryd-nhawnol ar y Nofwyl.*

¶ *Y Sul cyntaf yn Adfent.*

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, dyro râd i nyni i y wrthod a gweithredoedd y tywyllwch, wifco arfau y goleuni, yn-awr yn amfer y chedd farwol hon, (pryd y daeth dy Fâb J Grift i ymweled â nyni mewn mawr oftyng ddrwydd) fel y byddo i ni yn y dydd diwed pan ddelo efe drachefn yn ei ogoneddus y redd, i farnu byw a meirw, gyfodi i'r fuch anfarwol, trwyddo ef, yr hwyn fydd yn b ac yn teyrnafu gyd â thi a'r Yfpryd glân awr hon ac yn dragywydd. Amen.

¶ *Y Colect hwn a ddywedir beunydd gida'r Colectau yn Adfent hyd Nos Nadolig,*

Yr Epistol. Rom. 13. 8.

NA fyddwch yn nylêd nêb o ddim, ond o
garu bawb ei gilydd: canys yr hwn sydd
n caru arall, a gyflawnodd y Gyfraith. Ca-
ys hyn, Na odineba, na lâdd na ladratta, na
dwg gam dystiolaeth, na thrachwanta; ac od
es [un] gorchymmmyn arall, y mae wedi ei
ynnwys yn gryno yn yr ymadrodd hwn, Câr
y gymmydog fel ti dy hun. Cariad ni wna
drwg i'w gymmydog; am hynny, cyflawnder
Gyfraith yw cariad. A hyn gan wybod yr
mser, ei bôd hi weithian yn brŷd i ni i dde-
roi o gyscu: canys yr awr hon y mae ein ie-
hydwriaeth ni yn nês, nâ phan gredasom.
nôs a gerddodd ymmhell, a'r dydd a nessa-
dd; am hynny bwriwn oddiwrthym weithre-
oedd y tywyllwch, a gwiscwn arfau y golen-
. Rhodiwn yn weddus, megis wrth liw dydd:
d mewn cyfeddach, a meddwdod: nid mewn
yd-orwedd ac anlladwydd, nid mewn cynnen,
chenfigen: eithr gwiscwch am danoch yr Ar-
wydd Jesu Grist, ac na wnewch ragddarbod
os y cnawd, er mwyn cyflawni ei chwantau ef.

Yr Efengyl. S. Mat. 21. 1.

A Phan ddaethant yn gyfagos i Jerusalem,
a'u dyfod hwy i Bethphage i fynydd yr
lewydd, yna yr anfonodd yr Jesu ddau ddis-
bl, gan ddywedyd wrthynt, ewch i'r pentref
dd ar eich cyfer, ac yn y man chwi a gewch
ssyn yn rhwym, ac ebol gydâ hi: gollyngwch,
wynt, a dygwch attafi. Ac os dywed neb ddim
rthych, dywedwch y mae yn rhaid i'r Argl-
yd wrthynt, ac yn y man efe a'u denfyn hwynt,
hyn oll a wnaethpwyd, fel y cyflawnid yr hyn
ddywedasid trwy 'r prophwyd, yn dywedyd,
wedwch i ferch Sion, wele dy frenhin yn

llaſei yr holl goſpedigaethau a fygythir yn
gyfraith, yn gyfiawn ddiſcyn arnom ni, o he-
wydd ein haml droſeddau a chaledwch ein c-
lonnau: Etto gan fod yn wiw gennit o'th dy-
ner drugaredd, ar ein gwan a'n annheilwn
ymddaroſtyngiad ni, eſmwythaû y plâ niw-
diol, a'r hwn yn ddiweddar i'n cuſtuddiwyd,
edfryd llêf gorfoledd ac iechydwriaeth yn e-
cyfaneddau: yr ydym ni yn offrwm i'th dd-
wiol fawredd, aberth moliant a diolch, g-
glodfori a mawrygu dy ogoneddus Enw o he-
wydd dy ymgeledd a'th ragddarbodaeth dr-
ſom, drwy Jeſu Griſt ein Harglwydd. Amen.

Y Colectau, Epiſtolau, a'r Efengyla-
A arferir trwy'r FLWYDDYN.

¶ *Noda, am y Colect a appwyntir i bob Sûl, a Gwyl y-
iddo Noſwyl, neu Uchel-wyl, y dywedir ef, ar y gw-
ſanaeth Pryd-nhawnol ar y Noſwyl.*

¶ *Y Sul cyntaf yn Adfent.*

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, dyro râd i nyni i ym-
wrthod a gweithredoedd y tywyllwch, a-
wiſco arfau y goleuni, yn-awr yn amſer y b-
chedd farwol hon, (pryd y daeth dy Fâb Je-
Griſt i ymweled â nyni mewn mawr oſtyng-
ddrwydd) fel y byddo i ni yn y dydd diwedd-
pan ddelo efe drachefn yn ei ogoneddus f-
wredd, i farnu byw a meirw, gyfodi i'r fuched-
anfarwol, trwyddo ef, yr hwyn ſydd yn by-
ac yn teyrnaſu gyd â thi a'r Yſpryd glân, y-
awr hon ac yn dragywydd. Amen.

¶ *Y Colect hwn a ddywedir beunydd gida'r Colectau er-
yn Adfent hyd Nos Nadolig,*

Yr Epistol. Rom. 13. 8.

NA fyddwch yn nylêd nêb o ddim, ond o garu bawb ei gilydd: canys yr hwn sydd yn caru arall, a gyflawnodd y Gyfraith. Canys hyn, Na odineba, na ladd na ladratta, na ddwg gam dystiolaeth, na thrachwanta; ac od oes [un] gorchymmyn arall, y mae wedi ei gynnwys yn gryno yn yr ymadrodd hwn, Câr dy gymmydog fel ti dy hun. Cariad ni wna ddrwg i'w gymmydog; am hynny, cyflawnder y Gyfraith yw cariad. A hyn gan wybod yr amser, ei bôd hi weithian yn brŷd i ni i ddeffroi o gyscu: canys yr awr hon y mae ein iechydwriaeth ni yn nês, nâ phan gredasom. Y nôs a gerddodd ymmhell, a'r dydd a nessaodd; am hynny bwriwn oddiwrthym weithredoedd y tywyllwch, a gwiscwn arfau y goleuni. Rhodiwn yn weddus, megis wrth liw dŷdd: nid mewn cyfeddach, a meddwdod: nid mewn gwely-orwedd ac anlladwydd, nid mewn cynnen, a chenfigen: eithr gwiscwch am danoch yr Arglwydd Jesu Grist, ac na wnewch ragddarbod dros y cnawd, er mwyn cyflawni ei chwantau ef.

Yr Efengyl. S. Mat. 21. 1.

A Phan ddaethant yn gyfagos i Jerusalem, a'u dyfod hwy i Bethphage i fynydd yr Olewydd, yna yr anfonodd yr Jesu ddau ddisgybl, gan ddywedyd wrthynt, ewch i'r pentref sydd ar eich-cyfer, ac yn y man chwi a gewch assyn yn rhwym, ac ebol gydâ hi: gollyngwch hwynt, a dygwch attafi. Ac os dywed neb ddim wrthych, dywedwch y mae yn rhaid i'r Arglwydd wrthynt, ac yn y man efe a'u denfyn hwynt, hyn oll a wnaethpwyd, fel y cyflawnid yr hyn a ddywedasid trwy 'r prophwyd, yn dywedyd, Dywedwch i ferch Sion, wele dy frenhin, yn

dyfod i ti yn addfwyn, ac yn eistedd ar as[...]
ac ebol, llwdn assyn arferol â'r iau. Y dis[...]
blion a aethant ac a wnaethant fel y gorc[...]
mynasei 'r Jesu iddynt. A hwy a ddygas[...]
yr assyn a'r ebol, ac a ddodasont eu dillad [...]
nynt, ac a'i gosodasant ef i eistedd ar hyn[...]
A thyrfa ddirfawr a danasant eu dillad ar
ffordd: eraill a dorrasant gangau o'r gwŷ[...]
ac a u tanasant ar hyd y ffordd. A'r torfey[...]
y rhai oedd yn myned o'r blaen, a'r rhai o[...]
yn dyfod ar ôl a lefasant, gan ddywedyd; H[...]
sanna i Fâb Dafydd: bendigedig yw 'r h[...]
sydd yn dyfod yn Enw yr Arglwydd: Hosa[...]
na yn y goruchafion. Ac wedi ei ddyfod [...]
mewn i Jerusalem, y ddinas oll a gynnhyrfo[...]
gan ddywedyd, pwy yw hwn? A'r torfeydd
ddywedasant, hwn y'w Jesu, y prophwyd o N[...]
zareth yn Galilea. A'r Jesu a aeth i mewn
Deml Dduw, ac a daflodd allan bawb a'r oe[...]
yn gwerthu ac yn prynu yn y Deml, ac a dd[...]
mchwelodd i lawr fyrddau y newid-wyr aria[...]
a chadeiriau y rhai oedd yn gwerthu colo[...]
mennod: Ac a ddywedodd wrthynt, scrifen[...]
wyd, tŷ gweddi y gelwir fy nhŷ i, eithr ch[...]
a'i gwnaethoch yn ogof lladron.

Yr ail Sûl yn Adfent.

Y Colect.

Y Gwynfydedic Arglwydd, yr hwn a bera[...]
yr holl Scrythur lân yn scrifennedic [...]
mwyn ein athrawiaeth, a'n addysc ni: Ca[...]
adhâ fod i ni yn y cyfryw fodd ei gwrando, [...]
darllain, ei chwiliaw, a i discu, ac i'n mewn[...]
mwynhâu, fel y gallom trwy ammynedd a d[...]
ddanwch dy gyssegredic air, gofleidio ac y[...]
gynnal wrth fendigaid obaith y fuchedd d[...]
gywyd[...]

gywyddol, yr hon a roddaist i ni, yn ein Iachawdr Jesu Grist. Amen.

Yr Epistel. Rom. 15. 4.

PA bethau bynnag a scrifennwyd o'r blaen, er addysc i ni yr scrifennwyd hwynt, fel trwy ammynedd a diddanwch yr Scrythyrau, y gallem gael gobaith. A Duw yr ammynedd a'r diddanwch a roddo i chwi synied yr un peth tuag at ei gilydd yn ôl Crist Jesu: Fel y galloch, yn un-fryd, o un genau, ogoneddu Duw, a Thâd ein Harglwydd Jesu Grist, O herwydd pa ham, derbyniwch ei gilydd, megis ac y derbyniodd Crist ninnau i ogoniant Duw, ac yr wyf yn dywedyd, wneuthur Jesu Grist yn weinidog i'r enwaediad, er mwyn gwirionedd Duw, er mwyn cadarnhau yr addewidion a [wnaethpwyd] i'r tadau. Ac fel y byddei i'r Cenhedloedd ogoneddu Duw am ei drugaredd, fel y mae yn scrifennedig; Am hyn y cyffesaf i ti ym mhlith y Genhedloedd ac y canaf i'th Enw. A thrachefn y mae yn dywedyd: Ymlawenhewch Genhedloedd, gyd ai bobl ef. A thrachefn, molwch yr Arglwydd yr holl genhedloedd, a chlodforwch ef yr holl bobloedd. A thrachefn y mae Esaias yn dywedyd, Fe fydd gwreiddyn o Jesse ac hwn a gyfyd i lywodraethu y Cenhedloedd ynddo ef y gobeithia y Cenhedloedd. A Duw 'r gobaith a'ch cyflawno o bôb llawenydd a thangneddyf gan gredu, fel y cynnyddoch mewn gobaith, trwy nerth yr Yspryd glân.

Yr Efengyl. S. Luc. 21. 25.

A Bydd arwyddion yn yr haul, a'r lleuad, a'r sêr ac ar y ddaiar ing Cenhedloedd gan gyfyng-gyngor; ar mor a'r tonnau yn rhuo dynion yn llewygu gan ofn, a disgwyliad y,

dyfod i ti yn addfwyn, ac yn eiſtedd ar aſſyn ac ebol, llwdn aſſyn arferol â'r iau. Y diſcyblion a aethant ac a wnaethant fel y gorchmynaſei 'r Jeſu iddynt. A hwy a ddygaſant yr aſſyn a'r ebol, ac a ddodaſont eu dillad arnynt, ac a'i goſodaſant ef i eiſtedd ar hynny. A thyrfa ddirfawr a danaſant eu dillad ar y ffordd: eraill a dorraſant gangau o'r gwŷdd, ac a u tanaſant ar hyd y ffordd. A'r torfeydd y rhai oedd yn myned o'r blaen, a'r rhai oedd yn dyfod ar ôl a lefaſant, gan ddywedyd; Hoſanna i Fâb Dafydd: bendigedig yw 'r hwn ſydd yn dyfod yn Enw yr Arglwydd: Hoſanna yn y goruchafion. Ac wedi ei ddyfod ef i mewn i Jeruſalem, y ddinas oll a gynnhyrfodd, gan ddywedyd, pwy yw hwn? A'r torfeydd a ddywedaſant, hwn y'w Jeſu, y prophwyd o Nazareth yn Galilea. A'r Jeſu a aeth i mewn i Deml Dduw, ac a daflodd allan bawb a'r oedd yn gwerthu ac yn prynu yn y Deml, ac a ddymchwelodd i lawr fyrddau y newid-wyr arian, a chadeiriau y rhai oedd yn gwerthu colommennod: Ac a ddywedodd wrthynt, ſcrifennwyd, ty gweddi y gelwir fy nhŷ i, eithr chwi a'i gwnaethoch yn ogof lladron.

Yr ail Sûl yn Adfent.

Y Colect.

Y Gwynfydedic Arglwydd, yr hwn a beraiſt yr holl Scrythur lân yn ſcrifennedic er mwyn ein athrawiaeth, a'n addyſc ni: Caniadhâ fod i ni yn y cyfryw fodd ei gwrando, ei darllain, ei chwiliaw, a i diſcu, ac i'n mewnol mwynhâu, fel y gallom trwy ammynedd a diddanwch dy gyſſegredic air, gofleidio ac ymgynnal wrth fendigaid obaith y fuchedd dragywyddol

gywyddol, yr hon a roddaist i ni, yn ein Jachawdr Jesu Grist. Amen.

Yr Epistol. Rom. 15. 4.

PA bethau bynnag a scrifennwyd o'r blaen, er addysc i ni yr scrifennwyd hwynt, fel trwy ammynedd a diddanwch yr Scrythyrau, y gallem gael gobaith. A Duw yr ammynedd a'r diddanwch a roddo i chwi synied yr un peth tu ag at ei gilydd yn ôl Crist Jesu: Fel y galloch, yn un-fryd, o un genau, ogoneddu Duw, a Thâd ein Harglwydd Jesu Grist, O herwydd pa ham, derbyniwch ei gilydd, megis ac y derbyniodd Crist ninnau i ogoniant Duw, ac yr wyf yn dywedyd, wneuthur Jesu Grist yn weinidog i'r enwaediad, er mwyn gwirionedd Duw, er mwyn cadarnhau yr addewidion a [wnaethpwyd] i'r tadau. Ac fel y byddei i'r Cenhedloedd ogoneddu Duw am ei drugaredd, fel y mae yn scrifennedig ; Am hyn y cyffesaf i ti ym mhlith y Genhedloedd ac y canaf i'th Enw. A thrachefn y mae yn dywedyd: Ymlawenhewch Genhedloedd, gyd ai bobl ef. A thrachefn, molwch yr Arglwydd yr holl genhedloedd, a chlodforwch ef yr holl bobloedd. A thrachefn y mae Esaias yn dywedyd, Fe fydd gwreiddyn o Jesse ac hwn a gyfyd i lywodraethu y Cenhedloedd ynddo ef y gobeithia y Cenhedloedd. A Duw 'r gobaith a'ch cyflawno o bôb llawenydd a thangneddyf gan gredu, fel y cynnyddoch mewn gobaith, trwy nerth yr Yspryd glân.

Yr Efengyl. S. Luc. 21. 25.

A Bydd arwyddion yn yr haul, a'r lleuad, a'r sêr ac ar y ddaiar ing Cenhedloedd gan gyfyng-gyngor ; ar mor a'r tonnau yn rhuo dynion yn llewygu gan ofn, a disgwil am y,

pethau sy yn dyfod ar y ddaiar: oblegid ne-
thoedd y nefoedd a yscydwir. Ac yna y gwe-
lant Fab y dŷn yn dyfod mewn cwmmwl, gyd
â gallu a gogoniant mawr. A phan ddechreu
'r pethau hyn ddyfod, edrychwch i fynu,
chodwch eich pennau canys y mae eich ymw-
red yn nesaû. Ac efe a ddywedodd ddamme-
iddynt, Edrychwch ar y ffigys-bren, ar ho-
breniau; pan ddeiliant hwy weithian, chwi
welwch, ac a wyddoch o honoch eich hun, fo
yr hâf yn agos. Felly chwithau, pan weloch
pethau hyn yn digwydd, gwybyddwch fo
teyrnas Dduw yn agos. Yn wir meddaf i chw
nid â yr oes hon heibio, hid oni ddêl y cwbl
ben. Y nef a'r ddaiar a ânt heibio, ond fy nge-
riau i nid ânt heibio ddim.

Y trydydd Sul yn Adfent.

Y Colect.

O Arglwydd Jesu Grist, yr hwn ar dy ddy-
fodiad cyntaf a anfonaist dy gennadwr
baratoi dy ffordd o'th flaen, Caniadhâ i wei-
dogion a goruchwilwyr dy ddirgeledigaeth-
felly baratoi ac arloesi dy ffordd gan droi c
lonnau y rhai anufudd i Ddoethineb y Cy-
awn, fel ar dy ail ddyfodiad i farnu'r bŷd
caffer yn bobl gymmeradwy yn dy olwg di,
hwn wyt yn byw ac yn teyrnasu gyda'r T
a'r Yspryd glân byth yn un Duw heb dran
na gorphen. Amen.

Yr Epistol. 1. Cor. 4. 11.

FElly cyfrifed dŷn nyni, megis gweinidogi
i Grist, a goruchwyl-wŷr ar ddirgeledig-
thau Duw. Am ben hyn, yr ydys yn dis-
mewn goruchwyl-wŷr gael un yn ffydd
Eithr gennyfi bychan iawn ym fy marnu

nych chwi, neu gan farn dŷn: ac nid wyf chwaith yn fy marnu fy hun. Canys ni wn i ddim arnaf fy hun; ond yn hyn ni'm cyfiawnhâwyd, eithr yr Arglwydd yw 'r hwn sydd yn fy marnu. Am hynny, na fernwch ddim cyn yr amser, hyd oni ddelo yr Arglwydd, yr hwn a oleua ddirgelion y tywyllwch, ac a eglura fwriadau y calonnau, ac yna y bydd y glôd i bôb un gan Dduw,

Yr Efengyl. S. Mat. 11. 2.

AC Joan, pan glybu yn y carchar weithredoedd Crist, wedi danfon dau o'i ddiscyblion, a ddywedodd wrtho, Ai tydi yw'r hwn sy'n dyfod, ai un arall yr ydym yn ei ddisgwil? A'r Jesu a attebodd, ac a ddywedodd wrthynt, Ewch, a mynegwch i Joan y pethau a glywch ac a welwch. Y mae 'r deillion yn gweled eil-waith, a'r cloffion yn rhodio, a'r cleifion-gwahanol wedi eu glanhau, a'r byddariaid yn clywed: y mae y meirw yn cyfodi, a'r tlodion yn cael pregethu 'r Efengyl iddynt, A dedwydd yw 'r hwn ni rwystrir ynofi. Ac a hwy yn myned ymmaith, yr Jesu a ddechreuodd ddywedyd wrth y bobloedd am Joan, Pa beth yr aethoch allan i'r anialwch i edrych am dano? a'i corsen yn yscwyd gan wynt? Eithr pa beth yr aethoch allan i'w weled? ai dyn wedi ei wisco â dillad esmwyth? wele, y rhai sy yn gwisco dillad esmwyth, mewn tai brenhinoedd y maent. Eithr pa beth yr aethoch allan i'w weled? ai prophwyd? ie, meddaf i chwi, a mwy nâ phrophwyd. Canys hwn ydyw efe am yr hwn yr scrifennwyd, Wele, yr ydwyfi yn anfon fy nghennad o flaen dy wyneb, yr hwn a barotôa dy ffordd o'th flaen.

Y pedwerydd Sul yn Adfent.

Y Colect.

DErcha Arglwydd, attolwg i ti dy gadernid, a thyred i'n plîth, ac a mawr nerth cymmorth ni, fel gan fod arnom, O herwydd ein pechodau a'n hanwiredd, ddirfawr luddias a rhwystr i redeg yr yrfa a osodiro'n blaen, bydded i'th ddaionus Râd ti ein gwared ni yn ebrwydd trwy ddiwygiad dy Fâb a'n Harglwydd, i'r hwn gyda thi a'r Yspryd glân y byddo anrhydedd a gogoniant yn oes oesoedd, Amen.

Yr Epistol. Phil. 4. 4.

LLawenhewch yn yr Arglwydd yn wastadol: a thrachefn meddaf, llawenhewch. Bydded eich arafwch yn hyspys i bôb dŷn. Y mae 'r Arglwydd yn agos. Na ofelwch am ddim: eithr ym mhôb peth mewn gweddi ac ymbil, gyd â diolchgarwch, gwneler eich deisyfiadau chwi yn hyspys ger bron Duw. A thangneddyf Dduw yr hwn sydd uwch law pob deall, a geidw eich calonnau a'ch meddyliau ynghrist Jesu.

Yr Efengyl. S Joan. 1. 19.

HOn yw tystiolaeth Joan, pan anfonodd yr Iddewon o Jerusalem Offeiriaid a Lefiaid, i ofyn iddo, Pwy wyt ti? Ac efe a gyffesodd, ac ni wadodd, a chyffesodd, Nid myfi yw 'r Crist. A hwy a ofynnasant iddo Beth ynteu? ai Elias wyt ti? Yntef a ddywedodd, Nagê, Ai'r Prophwyd wyt ti? Ac efe a attebodd, Nagê. Yna y dywedasant wrtho, Pwy wyt ti? fel y rhoddom atteb i'r rhai a'n danfonodd. Beth yr wyt ti yn ei ddywedyd am danat dy hun? Eb efe, Myfi yw llêf un yn gwaeddi yn y diffaethwch. Uniawnwch ffordd yr Arglwydd, fel y dywedodd Esay y Prophwyd. Ar rhai a anfonasid

nasid, oedd o'r Pharisæaid. A hwy a ofynnasant iddo, ac a ddywedasant wrtho. Pa ham gan hynny yr wyt ti yn bedyddio, onid ydwyt ti na'r Crist nac Elias, na'r Prophwyd? Joan a attebodd iddynt, gan ddywedyd, Myfi sy' yn bedyddio â dwfr, ond y mae un yn sefyll yn eich plith chwi: yr hwn nid adwaenoch chwi: Efe yw'r hwn sydd yn dyfod ar fy ôl i, yr hwn a aeth o'm blaen: yr hwn nid ydwyfi deilwng i ddattod carrei ei escid. Y pethau hyn a wnaethpwyd yn Bethabara, y tu hwnt i'r Jorddonen, lle yr oedd Joan yn bedyddio.

Genedigaeth ein Harglwydd neu Dydd Natalic Crist.

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn a roddaist i ni dy unig anedig Fâb i gymeryd ein anian arno, i'w eni ar gyfer i'r amser yma o forwyn bûr: Caniadhâ i ni fod wedi ein hadgenhedlu, a'n gwneuthur yn blant i ti trwy fabwys a rhâd, a pheunydd ein hadnewyddu trwy dy lân Yspryd, trwy yr un-rhyw ein Harglwydd Jesu Grist, yr hwn sydd yn byw ac yn teyrnasu gyd â thi a'r unrhyw Yspryd byth yn un Duw yn oes oesoedd. Amen.

Yr Epistol. Heb. 1. 1.

DUw, wedi iddo lefaru lawer gwairh a llawer modd gynt wrth y tadau trwy y prophwydi, yn y dyddiau diweddaf hyn a lefarodd wrthym ni yn ei Fâb, Yr hwn a wnaeth efe yn etifedd pôb peth, trwy'r hwn hefyd y gwnaeth efe y bydoedd. Yr hwn ac efe yn ddisclairdeb ei ogoniant ef, ac yn wîr lun ei berson ef, ac yn cynnal pôb peth trwy air ei nerth, wedi puro ein pechodau ni trwyddo ef ei hun, a eisteddodd ar ddeheu-law y mawr-

 edd,

edd, yn y goruwchlêoodd: wedi ei wneuthur o hynny yn well na'r Angelion, o gymmaint ac yr etifeddodd efe Enw mwy rhagorol nâ hwynt hwy. Canys wrth bwy o'r Angelion, y dywedodd efe un amser? fy Mâb ydwyt ti, myfi heddyw a'th genhedlais di. A thrachefn, Mifi a fyddaf iddo ef yn Dâd ac efe a fydd i mi yn Fab, A thrachefn pan yw yn dwyn y cyntafanedig i'r byd, y mae yn dywedyd. Ac addoled holl Angelion Duw ef. Ac am yr Angelion y mae yn dywedyd, Yr hwn sydd yn gwneuthur ei Angelion yn Yspyrydion, a'i weinidogion yn fflam dân: Ond wrth y Mâb, Dy orsedd-faingc di, o Dduw, sydd yn oes oesoedd: teyrnwialen unioneb yw teyrnwialen dy deyrnas di. Ti a geraist gyfiawnder, ac a gaseaist anwiredd, am hynny i'th eneiniodd Duw; sef dy Dduw di ag olew gorfoledd tu hwnt i'th gyfeillion. Ac Tydi yn y dechreuad, Arglwydd, a sylfaenaist y ddaiar, a gwaith dy ddwylo di yw y nefoedd. Hwynt hwy a ddarfyddant, ond tydi sydd yn parhâu: a hwynt hwy oll fel dilledyn a heneiddiant. Ac megis gwisc y plygi di hwynt, a hwy a newidir: ond tydi yr un ydwyt, a'th flynyddoedd ni phallant.

Yr Efengyl. S. Joan. 1. 1.

YN y dechreuad yr oedd y Gair, a'r Gair oedd gŷd â Duw, a duw oedd y Gair. Hwn oedd yn y dechreuad gŷd â Duw. Trwyddo ef y gwnaethpwyd pôb peth; ac hebddo ef, ni wnaethpwyd dim a'r a wnaethpwyd. Ynddo ef yr oedd bywyd, a'r bywyd oedd oleuni dynion: A'r goleuni sydd yn llewyrchu yn y tywyllwch, a'r tywyllwch nid oedd yn ei amgyffred. Yr ydoedd gwr wedi ei anfon oddi wrth Dduw a'i enw Joan: Hwn a ddaeth yn dystiolaeth,

laeth, fel y tyſtiolaethei am y goleuni, fel y credai pawb trwyddo ef, Nid efe oedd y goleuni, eithr efe a anfonaſid fel y tyſtiolaethei am y goleuni. Hwn ydoedd y gwir oleuni, yr hwn ſydd yn goleuo pôb dŷn, a'r y ſydd yn dyfod i'r bŷd. Yn y bŷd yr oedd efe, a'r byd a wnaethpwyd trwyddo ef; a'r bŷd nid adnabu ef. At ei eiddo ei hun y daeth, a'r eiddo ei hun ni dderbyniaſant ef. Ond cynnifer ac a'i derbyniaſant ef, efe a roddes iddynt allu i fôd yn feibion i Dduw, ſef i'r ſawl a gredant yn ei enw ef. Y rhai ni aned o waed; nac o ewyllys y cnawd, nac o ewyllys gŵr eithr o Dduw. A'r Gair a wnaethpwyd yn gnawd, ac a drigodd yn ein plith ni, (ac ni a welſom ei ogoniant ef, gogoniant megis yr unig-anedig oddi wrth y Tad) yn llawn grâs a gwirionedd.

Dydd gŵyl Sanct Stephan.

Y Colect.

CAniadha i ni O Arglwydd, yn ein holl ddioddefiadau yma ar y ddaiar, o herwydd tyſtiolaeth i'th wirionedd di, edrych yn ddyfal tua'r nef, a thrwy ffydd gael canfod y gogoniant a ddatcuddir, ac yn llawn o'r Yſpryd glân, ddyſgu caru a bendithio ein herlidwyr drwy eſampl dy gyn-Ferthyr S. Stephan, yr hwn a weddiodd tros ei arteithwyr arnat ti, O Jeſu wynfydedic, yr hwn wyt yn ſefyll ar Ddeheu-law Dduw i gymmorth y rhai oll y ſydd yn dioddef er dy ſwyn di, ein unig Cyfryngwr a'n Dadleuwr. Amen.

¶ *Yna y canlyn y Colect o'r Natalic, yr hwn a ddywedir yn oeſtad hyd uchel-wyl Dydd Calan.*

Yn lle yr Epiſtol. Act. 7. 55.

AC Stephan yn gyflawn o'r Yſpryd glân, a edrychodd yn ddyfal tu a'r nef, ac a welodd ogoniant Duw, a'r Jeſu yn ſefyll ar ddeheu-law Dduw. Ac efe a ddywedodd; wele, mi a welaf y nefoedd yn agored, a Mâb y dŷn yn ſefyll a'r ddeheu-law Dduw. Yna y gwaeddaſant â llêf uchel, ac a gaeâſant eu cluſtiau, ac a ruthraſant yn unfryd arno, ac a'i bwriaſant allan o'r ddinas, ac a'i llabyddiaſant, a'r tyſtion a ddodaſant eu dillad wrth draed dŷn ieuangc a elwid Saul. A hwy a labyddiaſant Stephan, ac efe yn galw a'r Dduw, ac yn dywedyd, Arglwydd Jeſu derbyn fy Yſpryd. Ac efe a oſtyngodd ar ei liniau, ac a lefodd â llef uchel Arglwydd na ddod y pechod hyn yn eu herbyn. Ac wedi iddo ddywedyd hyn, efe a hunodd.

Yr Efengyl. S. Mat. 23. 34.

WEle yr ydwyf yn anfon attoch brophwydi, a doethion, ac Scrifennyddion; a rhai o honynt a leddwch, ac a groeſhoeliwch a rhai o honynt a ffrewyllwch yn eich Synagogau ac a erlidiwch o dref i dref: fel y delo arnoch chwi yr holl waed cyfiawn a'r a ollyngwyd ar y ddaiar, o waed Abel gyfiawn, hyd waed Zecharias fab Barachias, yr hwn a laddaſoch rhwng y Deml a'r allor. Yn wir meddaf i chwi daw hyn oll ar y genhedlaeth hon. Jeruſalem, Jeruſalem, yr hon wyt yn lladd y prophwydi, ac yn llabyddio y rhai a ddanfonir attat, pa ſawl gwaith y mynnaſwn, gaſclu dy blant ynghyd, megis y caſcl iâr ei chywion tan ei hadenydd, ac ni's mynnech? Wele, yr ydys yn gadel eich tŷ i chwi yn anghyfanedd. Canys meddaf i chwi, Ni'm gwelwch yn ôl hyn hyd oni ddywedoch, Bendige-

dig

dig yw yr hwn fydd yn dyfod yn Enw yr Arglwydd.

Dydd Gwyl S. Joan Efengylwr.

Y Colect.

ARglwydd trugarog ni a attolygwn i ti fwrw dy ddifclair belydr goleuni ar dy Eglwys, fel y bo iddi wedi ei goleuo gan athrawiaeth dy wynfydedic Apoftol ac Efengylwr S. Joan, allu rhodio felly yngoleuni dy wirionedd, fel y byddo iddi yn y diwedd ddyfod i'r goleuni bywyd tragywyddol trwy Jefu Grift ein Harglwydd. Amen.

Yr Epiftol. 1 Joan. 1. 1.

YR hyn oedd o'r dechreuad, yr hyn a glywfom, yr hyn a welfom â'n llygaid, yr hyn a edrychafom arno ac a deimlodd ein dwylo am air y bywyd: (Canys y bywyd a eglurhawyd, ac ni a welfom, ac yddym yn tyftiolaethu, ac yn mynegu i chwi y bywyd tragywyddol, yr hwn oedd gyd â'r Tâd, ac a eglurhawyd i ni,) yr hyn a welfom ac a glywfom yr ydym yn ei fynegu ichwi, fel y caffoch chwithau hefyd gymdeithas gyd â ni: a'n cymdeithas ni yn wir fydd gyd a'r Tad, a chyd â'i Fab ef Jefu Grift A'r pethau hyn yr ydym yn eu fcrifennu attoch, fel y byddo eich llawenydd yn gyflawn. A hon yw 'r gennadwri a glywfom ganddo ef, ac yr ydym yn ei hadrodd i chwi, mai goleuni yw Duw, ac nad oes ynddo ddim tywyllwch, Os dywedwn fôd i ni gymdeithas ag ef, a rhodio yn y tywyllwch, celwyddog ydym, ac nid ydym yn gwneuthur y gwirionedd. Eithr os rhodiwn yn y goleuni, megis y mae efe yn y goleuni, y mae i ni gymdeithas â'i gilydd, a gwaed Jefu Grift ei Fab ef, fydd

yn ein glânhaû ni oddi wrth bôb pechod. Os dywedwn nad oes ynom bechod yr ydym yn ein twyllo ein hunain, a'r gwirionedd nid yw ynom. Os cyfaddefwn ein pechodau, ffyddlon yw efe, a chyfiawn, fel y maddeuo i ni ein pechodau, ac i'n glanhâo oddi wrth bob anghyfiawnder. Os dywedwn na phechasom yr ydym yn ei wneuthur ef yn gelwyddog â i air ef nid yw ynom.

Yr Efengyl S. Joan. 21. 19.

YR Jesu a ddywedodd wrth Betr. Canlyn fi. A Phetr a drôdd, ac a welodd y discybl yr oedd yr Jesu yn ei garu, yn canlyn, yr hwn hefyd a bwysasei ar ei ddwyfron ef ar swpper, ac a ddywedasei: Pwy, Arglwydd, yw yr hwn a'th fradycha di? Pan welodd Petr hwn, efe a ddywedodd wrth yr Jesu, Arglwydd, ond beth a wna hwn? Yr Jesu a ddywedodd wrtho, Os mynnaf iddo aros hyd oni ddelwyf, beth [yw] hynny i ti? canlyn di fy-fi. Am hynny yr aeth y gair ymma allan ym mhlith y brodyr, na fyddei y discybl hwnnw farw: ac ni ddywedasei yr Jesu wrtho, na fyddei efe farw: ond, Os mynnaf iddo aros hyd oni ddelwyf, beth [yw] hynny i ti? Hwn yw'r discybl sydd yn tystiolaethu am y pethau hyn: ac a scrifennodd y pethau hyn, ac ni a wyddom fôd ei dystiolaeth ef yn wîr. Ac y mae hefyd lawer o bethau eraill a wnaeth yr Jesu, y rhai pe'd yscrifennid hwy bôb yn un ac un, nid ŵyf yn tybied y cynhwysei y bŷd y llyfrau a scrifennid.

Dy'gwyl y Gwirioniaid.

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn o enau plant bychain, a rhai yn sugno a beraist nerth, ac

ac a wnaethost i blant aflafar dy ogoneddu trwy farw, Marweiddia a lladd bob rhyw anwiredd ynom, a nertha ni a'th Râs, fel trwy fuchedd ddiniweid a ffydd ddiyscog hyd angeu y gogoneddom dy enw bendigedig trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yn lle yr Epistol. Datc. 14. 1.

AC mi a edrychais, ac wele Oen yn sefyll ar fynydd Sion, a chyd ag ef bedair mil, a a saithugain-mil, a chanddynt Enw ei Dâd ef yn scrifennedig yn eu talcennau. Ac mi a glywais lef o'r nêf fel llêf dyfroedd lawer, ac fel llêf taran fawr; ac mi a glywais lêf telynorion yn canu ar eu telynau. A hwy a ganasant megis caniad newydd ger bron yr orsedd-faingc, a cher bron y pedwar anifail, a'r Henuriaid: ac ni allodd nêb ddyscu y gân, ond y pedair mil a'r saithugain-mil, y rhai a brynwyd oddi ar y ddaiar. Y rhai hyn yw y rhai ni halogwyd â gwragedd: canys gwyryfon ydynt: y rhai hyn yw y rhai sy'n dilyn yr Oen, pa le bynnag yr elo: y rhai hyn a brynwyd oddi wrth ddynion, yn flaen-ffrwyth i Dduw ac i'r Oen: Ac yn eu genau ni chaed twyll: canys difai ydynt ger bron gorsedd-faingc Duw.

Yr Efengyl. S. Mat. 2. 13.

ANgel yr Arglwydd a ymddangosodd i Joseph mewn breuddwyd, gan ddywedyd: Cyfod, cymmer y mâb bychan a'i fam, a ffo i'r Aipht, a bydd yno hyd oni ddywedwyf i ti; canys ceisio a wna Herod y mâb bychan, i'w ddifetha ef. Ac yntau pan gyfododd a gymmerth y mâb bychan a'i fam o hŷd nôs, ac a giliodd i'r Aipht. Ac a fu yno hyd farwolaeth Herod fel y cyflawnid yr hyn a ddywedpwyd

wedpwyd gan yr Arglwydd, trwy'r prophwyd gan ddywedyd, O'r Aipht y gelwais fy mâb. Yna Herod pan weles ei ſiommi gan y doethion, a ffrommodd yn aruthr, ac a ddanfonodd ac a laddodd yr holl fechgyn oedd yn Bethlehem, ac yn ei holl gyffiniau, o ddwy-flwydd oed, a than hynny wrth yr amſer yr ymofynnaſei efe yn fanwl â'r doethion. Yna y cyflawnwyd yr hyn a ddywedaſid gan Jeremias y prophwyd, gan ddywedyd, Llef a glybûwyd yn Rama, Galar, ac wylofain, ac ochain mawr, Rachel yn wylo am ei phlant, ac ni fynnei ei chyſſuro, am nad oeddynt.

Y Sul gwedi y Natalic.

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn a roddaiſt i ni dy unig-anedig Fâb i gymeryd ein anian arno, i'w eni ar gyfer i'r amſer yma o forwyn bûr: Caniadhâ i ni fod wedi ein hadgenhedlu, a'n gwneuthur yn blant i ti trwy fabwys a rhâd, a pheunydd ein hadnewyddu trwy dy lân Yſpryd, trwy yr un-rhyw ein Harglwydd Jeſu Griſt, yr hwn ſydd yn byw ac yn teyrnaſu gyd â thi a'r unrhyw Yſpryd byth yn un Duw yn oes oeſoedd. Amen.

Yr Epiſtol. Gal. 4. 1.

AHyn yr ŵyf yn ei ddywedyd: dros gymmaint o amſer ac y mae yr etifedd yn fachgen, nid oes dim rhagor rhyngddo a gwâs, er ei fôd yn Arglwydd ar y cwbl. Eithr y mae efe tan ymgeledd-wŷr a llywodraeth-wyr, hyd yr amſer a oſodwyd gan y Tâd. Felly ninnau hefyd, pan oeddym fechgyn, oeddym gaethion tan wyddorion y byd: Ond pan ddaeth cyflawnder yr amſer, y danfonodd Duw ei Fab, wedi

di ei wneuthur o wraig wedi ei wneuthur tan y Ddeddf: Fel y prynei y rhai oedd tan y Ddeddf, fel y derbyniem y mabwysiad. Ac o herwydd eich bôd yn feibion, yr anfonodd Duw Yspryd ei Fâb i'ch calonnau chwi yn llefain, Abba Dâd. Felly nid wyti mwy yn wâs, ond yn fab: ac os mâb, etifedd hefyd i Dduw trwy Grist.

Yr Efengyl. S. Mat. 1. 18.

A Genedigaeth yr Jesu Grist oedd fel hyn: wedi dyweddio Mair ei fam ef â Joseph cyn eu dyfod hwy ynghŷd, hi a gafwyd yn feichiog o'r Yspryd glân. A Joseph ei gŵr hi, gan ei fòd yn gyfiawn, ac heb chwennych ei gwneuthur hi yn siampl, a ewyllysiodd ei rhoi hi ymmaith yn ddirgel. Ac efe yn meddwl y pethau hyn, wele. Angel yr Arglwydd a ymddangosodd iddo mewn breuddwyd, gan ddywedyd, Joseph mab Dafydd, nac ofna gymmeryd Mair dy wraig, oblegid yr hyn a genhedlwyd ynddi, sydd o'r Yspryd glân. A hi a escor ar fab, a thi a elwi ei enw ef Jesu, oblegid efe a wared ei bobl oddiwrth eu pechodau (A hyn oll a wnaethpwyd fel y cyflawnid yr hyn a ddywedyd, Wele, Morwyn a fydd feichiog, ac a escor ar fâb, a hwy a alwant ei enw ef Emmanuel, yr hyn, o'i gyfieithu, yw, Duw gyd â ni) A Joseph pan ddeffroes o gwsc a wnaeth megis y gorchymynnasei Angel yr Arglwydd iddo, ac a gymmerodd ei wraig. Ac nid adnabu efe hi, hyd oni escorodd hi ar ei mâb cyntâf-anedig, a galwodd ei enw ef Jesu.

Dydd Enwaediad Crist.

Y Colect.

HOll-alluog Dduw yr hwn a wnaethost i'th wynfydedic Fâb dderbyn enwaediad, a

Bod

bod yn ufudd i'r Ddeddf er mwyn dyn: Caniadhâ i ni iawn enwaediad yr Yspryd, fel y bo i'n calonnau, a'n holl aelodau, wedi eu marwolaethu oddi wrth fydol a chnawdol anwydau allu ym-mhob rhyw beth ufuddhau i'th wynfydedic ewyllys, trwy 'r un-rhyw dy Fâb Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. Rom. 4. 8.

DEdwydd yw y gŵr nid yw yr Arglwydd yn cyfrif pechod iddo. A ddaeth y dedwyddwch hwn, gan hynny, ar yr Enwaediad yn unig, ynteu ar y di-enwaediad hefyd? Canys yr ydym yn dywedyd ddarfod cyfrif ffydd i Abraham yn gyfiawnder. Pa fodd gan hynny y cyfrifwyd hi? Ai pan oedd yn yr Enwaediad, ynteu yn y di-enwaediad. Nid yn yr Enwaediad ond yn y di-enwaediad. Ac efe a gymmerth arwydd yr Enwaediad yn insel cyfiawnder y ffydd, yr hon oedd ganddo yn y di-enwaediad, fel y byddei efe yn dâd pawb a gredent, yn y di-enwaediad fel y cyfrifid cyfiawnder iddynt hwythau hefyd: ac yn dâd yr Enwaediad, nid i'r rhai o'r Enwaediad yn unig, onid i'r sawl hefyd a gerddant lwybrau ffydd Abraham ein tâd ni, yr hon oedd ganddo yn y di-enwaediad. Canys nid trwy y Ddeddf y daeth yr addewid i Abraham, neu iw hâd, y byddei efe yn etifedd y byd, eithr trwy gyfiawnder ffydd. Canys os y rhai sydd o'r Ddeddf, yw 'r etifeddion, gwnaed ffydd yn ofer, a'r addewid yn ddirym.

Yr Efengyl. S. Luk. 2. 15.

A Bu, pan aeth yr Angelion ymaith oddiwrth y bugeil-ddynion i'r nêf, ddywedyd o honynt wrth ei gilydd, awn ninnau hyd Bethlehem, a gwelwn y peth hyn a wnaethpwyd, yr

hwn

hwn a hyspysodd yr Arglwydd i ni. A hwy a ddaethant ar frys, ac a gawsant Mair, a Joseph, a'r dyn bach yn gorwedd yn y preseb. A phan welsant, hwy a gyhoeddasant y gair, a ddywedasid wrthynt am y bachgen hwn. A phawb a'r a'u clywsant, a ryfeddasant am y pethau a a ddywedasid gan y bugeiliaid wrthynt. Eithr Mair a gadwodd y pethau hyn oll, gan eu hystyried yn ei chalon. A'r bugeiliaid a ddychwelasant gan ogoneddu, a moliannu Duw, am yr holl pethau a glywsent, ac a welsent, fel y dywedasid wrthynt. A phan gyflawnwyd wyth niwrnod i enwaedu ar y dyn bach, galwyd ei enw ef Jesu, yr hwn a henwasid gan yr Angel, cyn ei ymddwyn ef yn y groth.

¶ *Yr un Colect, Epistol, ac Efengyl, a gaiff wasanaethu bob dydd ar ol hyn hyd at yr Ystwyll.*

Dy'gwyl Ystwyll neu'r Seren-wyl sef ymddatguddiad Crist i'r Cenhedloedd.

Y Colect.

DUw yr hwn trwy dywysogaeth seren a ddangosaist dy unig-anedig Fâb i'r cenhedloedd. Caniadhâ yn drugarog i ni y sawl ydym i'th adnabod yr awr hon drwy ffydd, allu yn ôl y fuchedd hon gael mwyniant dy ogoneddus Dduwdod, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. Ephes 3. 1.

ER mwyn hyn myfi Paul carcharor Jesu Grist trosoch chwi y cenhedloedd, os clywsoch am orchwyliaeth grâs Duw, yr hon a roddwyd i mi tu ag attoch chwi: mai trwy ddatcuddiad yr hyspysodd efe i mi y dirgelwch (megis yr yscrifennais o'r blaen ar ychydig eiriau, wrth yr hyn y gellwch pan ddarllenoch

wybod

ŵybod fy neall i yn-nirgelwch Crist) yr hwn yn oesoedd eraill nis eglurwyd i feibion dynion, fel y mae 'r awr hon wedi ei ddatcuddio i'w saincťaidd Apostolion a'i Brophwydi trwy 'r Yspryd, y byddai y cenhedloedd yn gyd-etifeddion, ac yn gyd-gorph, ac yn gyd-gyfrannogion o'i addewid ef ynghrist trwy'r Efengyl, i'r hon i'm gwnaed i yn weinidog yn ôl rhodd grâs Duw, yr hwn a roddwyd i mi yn ôl grymmus weithrediad ei allu ef. I mi, y llai na'r lleiaf o'r holl sainct y rhoddwyd y grâs hyn, i efengylu, ymmysc y cenhedloedd anchwiliadwy olud Crist, ac i egluro i bawb beth yw cymdeithas y dirgelwch yr hwn oedd guddiedig o ddechreuad y byd yn Nuw, yr hwn a greawdd bob peth trwy Jesu Grist. Fel y byddai'r awron yn hyspys i'r tywysogaethu, ac i'r awdurdodau yn y nefolion leoedd trwy'r Eglwys, fawr amryw ddoethineb Duw; yn ôl yr arfaeth dragywyddol yr hon a wnaeth efe ynghrist Jesu ein Harglwydd ni: yn yr hwn y mae i ni hyfdra, a dyfodfa mewn hyder trwy ei ffydd ef.

Yr Efengyl S. Mat. 2. 1.

Ac wedi geni yr Jesu yn Bethlehem Judêa yn nyddiau Herod frenhin, wele, doethion a ddaethant o'r dwyrain i Jerusalem, gan ddywedyd, pa le y mae yr hwn a ânwyd yn frenhin yr Iddewon? canys gwelsom ei seren ef yn y dwyrain, a daethom i'w addoli ef. Ond pan glybu Herod frenhin efe a gyffrowyd, a holl Jerusalem gyd ag ef. Ac wedi dwyn ynghyd yr holl Arch-offeiriaid, ac y scrifennyddion y bobl, efe a ymofynnodd â hwynt pa le y genid Crist. A hwy a ddywedasant wrtho, yn Bethlehem Judêa; canys felly yr scrifenwyd

trwy'r

trwy'r prophwyd. A thitheu Bethlehem tir Juda, nid lleiaf wyt ymmhlith tywysogion Juda: canys o honot ti y daw tywysog, yr hwn a fugeilia fy mhobl Israel. Yna Herod wedi galw y doethion yn ddirgel a'u holodd hwynt yn fanwl am yr amser yr ymddangosasei y seren. Ac wedi eu danfon hwy i Bethlehem, efe a ddywedodd; ewch, ac ymofynnwch yn fanwl am y mâb bychan, a phan gaffoch ef, mynegwch i mi, fel y gallwyf finneu ddyfod, a'i addoli ef. Hwythau wedi clywed y brenhin a aethant; ac wele, y seren a welsent yn y dwyrain a aeth o'u blaen hwy, hyd oni ddaeth hi a sefyll goruwch y lle 'r oedd y mâb bychau A Phan welsant y sereu, llawenhasant â llawenydd mawr tros ben. A phan ddaethant i'r ty, hwy a welsant y mâb bychan gŷd â Mair ei fam, a hwy a syrthiasant i lawr ac a'i haddolasant ef, ac wedi egoryd eu trysorau, a offrymmasant iddo anrhegion, aur, a thûs, a myrr. Ac wedi eu rhybuddio hwy gan Dduw trwy freuddwyd, na ddychwelent at Herod, hwy a aethant drachefn i'w gwlâd ar hŷd ffordd arall.

Y Sul cyntaf gwedi 'r Ystwyll.

Y Colect.

ARglwydd, nyni a attolygwn i ti dderbyn yn drugarog weddiau dy bobl sydd yn galw arnat: a chaniadhâ iddynt ddeall a gwybod yr hyn a ddylent ei wneuthur, a chael hefyd râd a gallu yn ffyddlon i wneuthur yr unrhyw, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. Rom. 12. 1.

AM hynny yr wyf yn attolwg i chwi, frodyr, er trugareddau Duw, roddi o honoch eich

cyrph

cyrph yn aberth byw, sanctaidd, cymmeradwy gan Dduw yr hyn yw eich rhesymmol wasanaeth chwi. Ac na chyd-ymffurfiwch â'r bŷd hwn, eithr ymnewidiwch trwy adnewyddiad eich meddwl, fel y profoch beth yw daionus a chymmeradwy, a pherffaith ewyllys Duw. Canys yr wyf yn dywedyd, drwy y grâs a roddwyd i mi, wrth bob un sydd yn eich plith, na byddo i neb uchel-synied yn amgen nag y dylid synied, eithr synied i sobrwydd fel y rhannodd Duw i bob un fesur ffydd. Canys megis y mae gennym aelodau lawer mewn un corph, ac nad oes gan yr holl aelodau yr un swydd; felly ninnau, a ni yn llawer, ydym un ynghrist a phôb un yn aelodau i'w gilydd.

Yr Efengyl. S. Luc. 2. 4.

RHieni yr Jesu a aent i Jerusalem bôb blwyddyn, ar ŵyl y Pasc. A phan oedd, efe yn ddeuddeng mlwydd oed hwynt hwy a aethant i fynu i Jerusalem, yn ôl defod yr ŵyl. Ac wedi gorphen y dyddiau, a hwy yn dychwelyd, arhosodd y bachgen Jesu yn Jerusalem, ac ni wyddai Joseph a'i fam ef. Eithr gan dybied ei fôd ef yn y fintai, hwy a aethant daith diwrnod, ac a'i ceisiasant ef ymhlith eu cenedl a'i cydnabod. A phryd na chawsant ef, hwy a ddychwelasant i Jerusalem, gan ei geisio ef. A bu, yn ôl tri-diau, gael o honynt hwy ef yn y Deml, yn eistedd ynghanol y Doctoriaid, yn gwrando arnynt, ac yn eu holi hwynt. A synnu a wnaeth ar bawb a'r a'i clywsant ef o herwydd ei ddeall ef a'i attebion. A phan welsant ef, bu aruthr ganddynt: a'i fam a ddywedodd wrtho, Fy mâb, pa ham y gwnaethost felly â ni? wele, dy dâd a minneu yn ofidus a'th geisiasom di. Ac efe a ddywedodd wrthynt

yn

ynt. Pa ham y ceisiech fi? oni ŵyddech fôd yn rhaid i mi fôd ynghylch y pethau a berthyn îm Tâd? A hwy ni ddeallasant y gair a ddywedasei efe wrthynt. Ac efe a aeth i waered gyd a hwynt, ac ac a ddaeth i Nazareth, ac a fu ostyngedig iddynt. A'i fam ef a gadwodd yr holl eiriau hyn yn ei chalon. A'r Jesu a gynnydodd mewn doethineb, a chorpholaeth, a ffafor gyd â Duw a dynion.

Yr ail Sul gwedi'r Ystwyll.

Y Colect.

HOll-alluog a thragywyddol Dduw, yr hwn wyt yn llywiaw pob beth yn y nef a'r ddaiar, clyw yn drugarog eirchion dy bobl, A chaniadhâ i ni dy dangneddyf holl ddyddiau ein bywyd, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. Rom. 12. 6.

GAn fôd i ni amryw ddoniau, yn ôl y grâs a roddwyd i ni, pa un bynnac ai prophwydoliaeth, [prophwydwn] yn ôl. cyssondeb y ffydd: Ai gweinidogaeth, byddwn ddyfal yn y weinidogaeth; neu'r hwn sydd yn athrawiaethu, yn athrawiaeth, ne'r hwn sydd yn cynghori, yn y cyngor, yr hwn sydd yn cyfrannu, [gwnaed] mewn symlrwydd: yr hwn sydd yn llywodraethu, mewn diwydrwydd; yr hwn sydd yn trugarhâu, mewn llawenydd. Bydded carida yn ddi-ragrith: casseŵch y drwg, a glynwch wrth y da. Mewn cariad brawdol byddwch garedig i'w gilidd. Yn rhoddi parch yn blaenori eu gilydd. Nid yn ddiog mewn diwydydwydd, yn wresog yn yr Yspryd, yn gwasanaethu yr Arglwydd, Yn llawen mewn gobaith, yn ddioddefgar mewn cystudd yn dyfal-barhau mewn gweddi, yn cyfrannu i gyfreidiau'r Sainct,

Sainct, ac yn dilyd lletteugarwch. Bendithiwch y rhai sy yn eich ymlid: bendithiwch, ac na fellldithiwch. Byddwch lawen gyd â'r rhai sydd lawen; ac wylwch gyd a'r rhai sy'n wylo. Byddwch yn unfryd â'i gilydd: heb roi eich meddwl a'r uchel-bethau: eithr yn gyd-ostyngedig â'r rhai isel-radd.

Yr Efen. y'. S. Joan. 2. 1.

A'r trydydd dydd yr oedd priodas yn Cana Galilæa: a mam yr Jesu oedd yno, A galwyd yr Jesu hefyd a'i ddiscyblon i'r briodas. A phan ballodd y gwin, mam yr Iesu a ddywedodd wrtho ef, Nid oes ganddynt mo'r gwin. Iesu a ddywedodd wrthi, Beth sydd i mi a wnelwyf â thi wraig? ni ddaeth fy awr i etto. Ei fam ef a ddywedodd wrth y gwasanaeth-wŷr, Beth bynnag a ddywedo efe wrthych, gwnewch. Ac yr oedd yno chwech, o ddyfrlestri meini, wedi eu gosod, yn ôl defod puredigaeth yr Iddewon, y rhai a ddalient bob un, ddau ffircyn neu dri. Jesu a ddywedodd wrthynt, Llenwch y dyfrlestri o ddwfr. A hwy a'u llanwasant hyd yr ymyl. Ac efe a ddywedodd wrthynt, Gollyngwch yn awr, a dygwch at lywodroeth-ŵr y wledd. A hwy a ddygasant. A pan brofodd llywodraeth-ŵr y wledd y dwfr a wnaethid yn win, (ac ni wyddei o ba le yr ydoedd, eithr y gwasanaeth-wyr, y rhai a ollyngasent, y dwfr a wyddent) llywodraeth-wr y wledd a alwodd ar y priod-fâb, ac a ddywedodd wrtho. Pôb dŷn a esyd y gwin da yn gyntaf, ac wedi iddynt yfed yn dda, yna un a fo gwaeth: titheu a gedwaist y gwin da hyd yr awr hon. Hyn o ddechreu gwyrthiau a wnaeth yr Iesu yn Cana Galilæa, ac a eglurodd ei ogoniant, a'i ddiscyblion a gredasant ynddo.

Y Try

Y Trydydd Sûl gwedi'r Yſtwyll.

Y Colect.

HOll-alluog a thragywyddol Dduw, edrych yn drugarog ar ein gwendid; ac yn ein holl eryglon, a'n anghenion, eſtyn dy ddeheulaw n cymmorth, ac i'n hamddeffyn, trwy Ieſu riſt ein Harglwydd. Amen.

Yr Epiſtol. Rom. 12. 16.

NA fyddwch ddoethion yn eich tŷb eich hunain. Na thelwch i neb ddrwg am drwg. Darperwch bethau goneſt yngolwg ob dŷn. Os yw boſſibl, hyd y mae ynoch hwi, byddwch heddychlawn â phôb dŷn, ac ymddielwch, rai anŵyl, onid rhoddwch i ddigofaint: canys y mae yn ſcrifennedic, mi y mae dial, myfi a dalaf, medd yr Arglydd. Am hynny, os dy elyn a newyna, porha ef, os ſycheda, dyro iddo ddiod; canys rth wneuthur hyn, ti a bentyrri farwor tanyd am ei ben ef. Na orchfyger di gan ddrygioni, eithr gorchfyga di ddrygioni trwy daioni.

Yr Efengyl. S. Mat. 8. 1.

GWedi dyfod Jeſu i wared o'r mynydd torfeydd lawer a'i canlynaſant ef. Ac wele, n gwahan-glwyfus a ddaeth, ac a'i haddolodd, gan ddywedyd, Arglwydd, os mynni, ti a li fy nglanhau i. A'r Jeſu a eſtynnodd ei w, ac a gyfrddodd ag ef, gan ddywedyd, ynnaf, glanhaer di. Ac yn y fan ei wahanwyf ef a lanhawyd. A ddywedodd yr Jeſu rtho, Gwêl na ddywedych wrth neb: eithr s, dangos dy hun i'r offeiriad, ac offrymma y odd a orchymmynnodd Moſes, er tyſtiolah iddynt. Ac wedi dyfod yr Ieſu i mewn i apernaum, daeth atto ganwriad, gan ddeiſy-

fu arno, a dywedyd, Arglwydd, y mae fy ngwâs yn gorwedd gartref yn glaf o'r parlys, ac mewn poen ddir-fawr. A'r Iesu a ddywedodd wrtho, Mi a ddeuaf, ac a'i hiachâf ef A'r canwriaid a attebodd, ac a ddywedodd, Arglwydd, nid ydwyfi deilwng i ddyfod o honot tan fy nghronglwyd: eithr yn unig dywed y gair, a'm gwâs a iachêir. Canys dyn ydwyf finneu tan awdurdod, a chennif filwŷr tanaf; a dywedaf wrth hwn cerdda, ac efe a â, ac wrth arâll, Tyred, ac efe a ddaw: ac wrth fy ngwâs Gwna hyn ac efe a'i gwna. A'r Iesu pan glybu a ryfeddodd, ac a ddywedodd wrth y rhai oedd yn canlyn, Yn wir meddaf i chwi, ni chefais gymmaint ffydd, na ddo yn yr Israel. Ac yr ydwyf yn dywedyd i chwi, daw llawer o'r dwyrain a'r gorllewin, ac a eisteddant gyd ag Abraham, ac Isaac, a Iacob, yn nheyrnas nefoedd; ond plant y deyrnas a deflir i'r tywyllwch eithaf: yno y bydd wylofain a rhingcian dannedd. A dywedodd yr Iesu wrth y canwriad, dôs ymmaith, ac megis y credaist bydded i ti. A'i wâs a iachawyd yn yr awr honno.

Y pedwerydd Sul gwedi'r ystwyll.

Y Colect.

DUw, yr hwn a ŵyddost ein bod ni wedi ein gosod mewn cymmaint a chynnifer o beryglon, ac nas gallwn o herwydd gwendid dynol, sefyll bob amser yn uniawn: caniadhâ i ni y cyfryw dy nerth a'th nodded i'n cymmorth ymhob perigl, ac i'n harwain trwy bob profedigaeth, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. Rom. 13. 1.

YMddarostynged pob enaid i'r awdurdodau goruchel; canys nid oes awdurdod onid oddiwrth

ddiwrth Dduw: a'r awdurdodau sydd, gan
Dduw y maent wedi eu hordeinio. Am hyn-
y, pwy bynnac sydd yn ymosod yn erbyn yr
wdurdod, sydd yn gwrthwynebu ordinhâd
uw: a'r rhai a wrthwynebant, a dderbyni-
t farnedigaeth iddynt eu hunain. Canys ty-
ysogion nid ydynt ofn i weithredoedd da,
ithr i'r rhai drwg. A fynni di nad ofnech yr
wdurdod? gwna'r hyn sydd dda; a thi a gai
ôd ganddo. Canys gweinidog Duw ydyw ef
i er daioni; eithr os gwnei ddrwg, ofna;
anys nid yw efe yn dwyn y cleddyf yn ofer.
blegid gweinidog Duw yw efe, dialudd llid
hwn sydd yn gwneuthur drwg. Herwydd
ham, anghenrhaid yw ymddarostwng, nid
unic o herwydd llid, eithr o herwydd cyd-
ybod hefyd. Canys am hyn yr ydych yn talu
yrnged hefyd; oblegid gwasanaeth-wyr Duw
dynt hwy, yn gwilied ar hyn ymma, Telwch
n hynny i bawb [eu] dyledion, teyrnged i'r
wn y mae teyrnged [yn ddyledus,] toll i'r
wn y mae toll; ofn i'r hwn y mae ofn; parch
hwn y mae parch [yn ddyledus:]

Yr Efengyl. S. Mat. 8. 23.

AC wedi iddo fyned i'r llong, ei ddiscyblion
a'i canlynasant ef. Ac wele, bu cynnwrf
awr yn y môr, hyd oni chuddiwyd y llong
n y tonnau: eithr efe oedd yn cyscu. A'i
discyblion a ddaethant atto, ac a'i deffroe-
nt, gan ddywedyd, Arglwydd cadw ni, darfu
danom. Ac efe a ddywedodd wrthynt, Pa
m yr ydych yn ofnus, ô chwi o ychydig
dd? Yna y cododd efe, ac y ceryddodd y
yntoedd a'r môr, a bu dawelwch mawr.
r dynion a ryfeddasant, gan ddywedyd, Pa
w un yw hwn, gan fôd y gwyntoedd hefyd
ar

ar môr yn ufuddhau iddo? Ac wedi ei ddyfo
ef i'r lan arall i wlâd y Gergesiaid, dau ddiefli
a gysarfuant ag ef, y rhai a ddeuent, o'r be
ddau, yn dra ffyrnig, fel na allai neb fyned
ffordd honno. Ac wele, hwy a lefasant, ga
ddywedyd, Jesu fâb Duw, beth sydd i ni
wnelom â thi? a ddaethost ti ymma i'n poen
ni cyn yr amser? Ac yr oedd ym-mhell od
wrthynt genfaint o fôch lawer yn pôri. A'
cythreuliad a ddeisyfiasant arno, gan ddywe
dyd, Os bwri ni allan, caniadha i ni fyned ym
maith i'r genfaint fôch. Ac efe a ddywedod
wrthynt, Ewch, A hwy wedi myned allan,
aethant i'r genfaint fôch. Ac wele, yr ho
genfaint fôch a ruthrodd tros y dibyn i'r mor
ac a fuant feirw yn y dyfroedd, A'r meichiai
a ffoesant: ac wedi eu dyfod hwy i'r ddinas
hwy a fynegasant bôb peth, a pha beth
ddarfuasei i'r rhai dieflig. Ac wele, yr ho
ddinas a ddaeth allan i gyfarfod â'r Jesu:
phan ei gwelsant, attolygasant iddo ymadae
o'u cyffiniau hwynt.

Y pumed Sul gwedi'r ystwyll.

Y Colect.

ARglwydd, ni a attolygwn i ti gadw dy Eg
wys a'th deulu yn wastad yn dy wîr gre
fydd, fel y gallont hwy oll y sawl sydd yn ym
gynnal yn unic wrth obaith dy nefol rad, by
gael nawdd dy ddiogel amddiffyn, trwy Jesu e
Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. Col. 3. 12.

MEgis etholedigion Duw, sanctaidd ac a
wyl, gwiscwch am danoch ymyscar
edd trugareddau, cymmwynasgarwch, gosty
geiddrwydd, addfwynder, ymaros: gan gy
ddwy

ddwyn a'i gilydd a maddeu i'w gilydd, os bydd gan neb gweryl yn erbyn neb: megis ac y maddeuodd Crist i chwi, felly gwnewch chwithau. Ac âm ben hyn oll, gwiscwch gariad, yr hwn yw rhwymyn perffeithrwydd. A llywodraethed tangneddyf Dduw yn eich calonnau, i'r hwn hefyd i'ch galwyd yn un corph: a byddwch ddiolchgar. Preswylied gair Crist ynoch yn helaeth, ym mhôb doethineb: gan ddyscu, a rhybuddio bawb ei gilydd mewn psalmau, a hymnau ac odlau ysprydol, gan ganu trwy râs yn eich calonnau i'r Arglwydd. A pha beth bynnag a wneloch ar air, neu ar weithred gwnewch bôb peth yn Enw'r Arglwydd Jesu, gan ddiolch i Dduw a'r Tâd trwyddo ef.

Yr Efengyl. S. Mat. 13. 24.

TEyrnas nefoedd sydd gyffelyb i ddŷn a hauodd hâd da yn ei faes. A thra yr oedd y dynion yn cyscu, daeth ei elyn ef, ac a hauodd efrau ym-mlith y gwenith, ac a aeth ymaith. Ac wedi i'r eginyn dyfu, a dwyn ffrwyth, yna'r ymddangosodd yr efrau hefyd. A gweision gŵr y ty a ddaethant, ac a ddywedasant wrtho, Arglwydd, oni hauaist ti hâd da yn dy faes? o ba le gan hynny y mae'r efrau ynddo? Yntef a ddywedodd wrthynt, Y gelyn ddŷn a wnaeth hyn. A'r gweision a ddywedasant wrtho. A fynni di gan hynny i ni fyned, a'u casclu hwynt? Ac efe a ddywedodd, a fynnaf: rhag i chwi wrth gasclu 'r efrau, diwreiddio 'r gwenith gyd â hwynt? Gadewch i'r ddau gyd-tyfu hyd y cynhaiaf: ac yn amser y cynhaiaf: y dywedaf wrth y medelwyr. Cesclwch yn gyntaf yr efrau, a rhwymwch hwynt yn yscubau, i'w llwyr losci, ond cesclwch y gwenith im hyscubor.

Y chweched Sul gwedi'r ystwyll.

Y Colect.

O Dduw, Bendigedig Fâb yr hwn a ym-ddangosodd, fel y dattodai weithredoed Diafol, ac y gwnae ni yn feibion i Dduw, a yn etifeddion bywyd tragwyddol, Caniadh i ni,, attolygwn i ti, gan fod gennym y gobait hyn ein puro ein hunain, megis y mae ynte yn bur; fel pan yr ymddangoso eilwaith gy nerth a gogoniant mawr, i'n gwneler yn gyff lyb iddo ef yn ei dragwyddol a'i ogonedd deyrnas; Ymha un gyda thi, O Dâd, a chy thi, O Yspryd glân y mae efe yn byw ac teyrnasu byth yn un Duw heb drangc na g phen. Amen.

Yr Epistol. 1 S. Joan. 3. 1.

GWelwch pa fâth gariad a roes y Tâd a nom, fel i'n gelwid yn feibion i Ddu oblegid hyn nid edwyn y bŷd chwi, oble nad adnabu efe ef. Anwylyd, yr awrhon m bion i Dduw ydym, ac nid amlygwyd, e beth a fyddwn: eithr ni a wyddom pan y ddangoso ef, y byddwn gyffelyb iddo: ob gid ni a gawn ei weled ef megis ac y m Ac y mae pôb ûn sydd ganddo y gobaith h ynddo ef, yn ei buro ei hun, megis y m yntef yn bùr. Pôb ûn ac sydd yn gwneut pechod, sydd hefyd yn gwneuthur an fraith: oblegid anghyfraith yw pechod. chwi a wyddoch ymddangos o honaw ef fe dilêai ein pechodau ni: ac ynddo ef nid bechod. Pôb ûn ac sydd yn aros ynddo ef, yw yn pechu: pôb ûn ac sy'n pechu ni's gwel ef, ac nis adnabu ef. O blant bychain, Thwylled nêb chwi, yr hwn sydd yn gwneut cyfiawnder, sydd gyfiawn, megis y mae y

yn gyfiawn. Yr hwn ſydd yn gwneuthur pechod, o ddiafol y mae: Canys y mae diafol yn pechu o'r dechreuad. I hyn yr ymddangoſodd Mâb Duw, fel y dattodai weithredoedd diafol.

Yr Efengyl. S. Mat. 24. 23.

YNa os dywed nêb wrthych, wele dymma Griſt, neu dymma: na chredwch Canys cyfyd gau-Griſtiau, a gau-prophwydi, ac a roddant arwyddion mawrion a rhyfeddodau, hyd oni thwyllant, pe byddei boſibl, ie yr etholedigion. Wele, rhag-ddywedais i chwi. Am hynny os dywedant wrthych, wele, y mae efe yn y diffaethwch' nac ewch allan. Wele, yn yr Stafelloedd; na chredwch. Oblegid fel y dâw y fellten o'r dwyrain, ac y tywynna hyd y gorllewin, felly hefyd y bydd dyfodiad Mâb y dŷn. Canys pa le bynnag y byddo y gelain, yno'r ymgaſcl yr eryrod. Ac yn y fan, wedi gorthrymder y dyddiau hynny, y tywyllir yr haul, a'r lleuad ni rydd ei goleuni, a'r ſêr a ſyrth o'r nêf, a nerthoed y nefoedd a yſgydwir. Ac yna'r ymddengys arwydd Mâb y dŷn yn y nêf: ac yna y galara holl lwythau'r ddaiar, a hwy a welant Fab y dŷn yn dyfod ar gymmylau'r nêf, gyda nerth a gogoniant mawr. Ac efe a ddenfyn ei Angylion â mawr sain Ud-corn: a hwy a gaſclant ei etholedigion ef ynghyd o'r pedwar gwynt, o eithafoedd y nefoedd, hyd eu heithafoedd hwynt.

Y Sul a elwir Septuagiſima, neu y trydydd Sûl cyn y Grawys.

Y Colect.

ARglwydd, ni a attolygwn i ti wrando yn ddarbodus weddiau dy bobl fel y byddo i ni y rhai a goſpir yn gyfiawn am ein camweddau,

Y chweched Sul gwedi'r yſtwyll.

Y Colect.

O Dduw, Bendigedig Fâb yr hwn a ym-ddangoſodd, fel y dattodai weithredoedd Diafol, ac y gwnae ni yn feibion i Dduw, a yn etifeddion bywyd tragwyddol, Caniadh i ni, attolygwn i ti, gan fod gennym y gobait hyn ein puro ein hunain, megis y mae ynte yn bur; fel pan yr ymddangoſo eilwaith gyd nerth a gogoniant mawr, i'n gwneler yn gyffe-lyb iddo ef yn ei dragwyddol a'i ogoneddu deyrnas; Ymha un gyda thi, O Dâd, a chyd thi, O Yſpryd glân y mae efe yn byw ac y teyrnaſu byth yn un Duw heb drangc na gor-phen. Amen.

Yr Epiſtol. 1 S. Joan. 3. 1.

GWelwch pa fath gariad a roes y Tâd ar-nom, fel i'n gelwid yn feibion i Dduw: oblegid hyn nid edwyn y byd chwi, obleg nad adnabu efe ef. Anwylyd, yr awrhon me-bion i Dduw ydym, ac nid amlygwyd, et beth a fyddwn: eithr ni a wyddom pan ym-ddangoſo ef, y byddwn gyffelyb iddo: obl-gid ni a gawn ei weled ef megis ac y ma Ac y mae pôb ûn ſydd ganddo y gobaith h ynddo ef, yn ei buro ei hun, megis y m yntef yn bûr. Pôb ûn ac ſydd yn gwneuth pechod, ſydd hefyd yn gwneuthur ang-hyfraith: oblegid anghyfraith yw pechod. chwi a wyddoch ymddangos o honaw ef fel dilêai ein pechodau ni: ac ynddo ef nid bechod. Pôb ûn ac ſydd yn aros ynddo ef, yw yn pechu: pôb ûn ac ſy'n pechu ni's gwelo ef, ac nis adnabu ef. O blant bychain, Thwylled nêb chwi, yr hwn ſydd yn gwneuth cyfiawnder, ſydd gyfiawn, megis y mae yn

yn gyfiawn. Yr hwn sydd yn gwneuthur pechod, o'ddiafol y mae: Canys y mae diafol yn pechu o'r dechreuad. I hyn yr ymddangosodd Mab Duw, fel y dattodai weithredoedd diafol.

Yr Efengyl. S. Mat. 24. 23.

YNa os dywed nêb wrthych, wele dymma Grist, neu dyamma: na chredwch Canys cyfyd gau-Gristiau, a gau-prophwydi, ac a roddant arwyddion mawrion a rhyfeddodau, hyd oni thwyllant, pe byddei bosibl, ie yr etholedigion. Wele, rhag-ddywedais i chwi. Am hynny os dywedant wrthych, wele, y mae efe yn y diffaethwch' nac ewch allan. Wele, yn yr Stafelloedd; na chredwch. Oblegid fel y dâw y fellten o'r dwyrain, ac y tywynna hyd y gorllewin, felly hefyd y bydd dyfodiad Mâb y dyn. Canys pa le bynnag y byddo y gelain, yno'r ymgasel yr eryrod. Ac yn y fan, wedi gorthrymder y dyddiau hynny, y tywyllir yr haul, a'r lleuad ni rydd ei goleuni, a'r sêr a syrth o'r nêf, a nerthoedd y nefoedd a ysgydwir. Ac yna'r ymddengys arwydd Mab y dyn yn y nêf: ac yna y galara holl lwythau'r ddaiar, a hwy a welant Fab y dyn yn dyfod ar gymmylau'r nêf, gyda nerth a gogoniant mawr. Ac efe a ddenfyn ei ei Angylion â mawr Sain Ud-corn: a hwy a gasclant ei etholedigion ef ynghyd o'r pedwar gwynt, o eithafoedd y nefoedd, hyd eu heithafoedd hwynt.

Y Sul a elwir Septuagesima, neu y trydydd Sul cyn y Grawys.

Y Colect.

ARglwydd, ni a atolygwn i ti wrando yn ddarbodus weddiau dy bobl fel y byddo i ni y rhai a gospir yn gyfiawn am ein camweddau,

ddau, allu yn drugarog gael ein ymwared gan dy ddaioni di. er gogoniant dy Enw, trwy Jesu Grist ein iachawdwr, yr hwn sydd yn byw, ac yn teyrnasu gyda thi a'r Yspryd glân byth, yn un Duw heb drangc na gorphen, yn oes oesoedd, Amen.

Yr Epistol. 1 Cor. 9. 4.

ONi ŵyddoch chwi fod y rhai sy yn rhedeg mewn gyrfa, i gŷd yn rhedeg, ond bod un yn derbyn y gamp. Felly rhedwch fel y caffoch afael. Ac y mae pob un a'r sydd yn ymdrechu, yn ymgadw ym mhob peth; a hwynthwy yn wîr, fel y derbyniont goron lygredig, eithr nyni, un anllygredig. Yr wyfi gan hynny felly yn rhedeg, nid megis ar amcan; felly yr wyf yn ymdrechu, nid fel un yn curo yr awyr. Ond yr wyfi yn cospi fy nghorph, ac yn ei ddwyn yn gaeth; rhag i mi mewn un modd, wedi i mi bregethu i eraill, fod fy hun yn anghymmeradwy.

Yr Efengyl. S. Mat. 20. 1.

TEyrnas nefoedd sydd debyg i ŵr o berchen tŷ, yr hwn a aeth allan a hi yn dyddhau, i gyflogi gweithwŷr i'w win-llan. Ac wedi cytuno a'r gweith-wŷr er ceiniog y dydd, efe a'u hanfonodd hwy i'w winllan. Ac efe a aeth allan ynghylch y drydedd awr, ac a welodd eraill yn sefyll yn segur yn y farchnadfa: ac a ddywedodd wrthynt, Ewch chwithau i'r winllan, a pha beth bynnag a fyddo cyfiawn, mi a'i rhoddaf i chwi. A hwy a aethant ymmaith. Ac efe a aeth allan drachefn ynghylch y chweched a'r nawfed awr, ac a wnaeth yr un modd. Ac efe a aeth allan ynghylch yr unfed awr ar ddêg, ac a gafas eraill yn sefyll yn segur, ac a ddywedodd wrthynt, Pa ham y sefwch chwi

ymma

ymma ar hŷd y dydd yn ſegur? Dywedaſant wrtho, Am na chyflygodd neb nyni. Dywedodd yntef wrthynt. Ewch chwithau i'r win-llan, a pha beth bynnag fyddo cyfiawn, chwi a'i cewch. A phan aeth hi yn hwyr arglwydd y win-llan a ddywedodd wrth ei oruchwiliŵr Galw 'r gweithwyr, a dyro iddynt eu cyflog, gan ddechreu o'r rhai diweddaf, hyd y rhai cyntaf. A phan ddaeth y rhai a gyflogaſid ynghylch yr unfed awr ar ddèg, hwy a gawſant bob un geiniog. A phan ddaeth y rhai cyntaf, hwy a dybiaſant y caent fwy: A hwythau a gawſant bob un geiniog. Ac wedi iddynt gael, grwgnach a wnaethant yn erbyn gŵr y tŷ: gan ddywedyd, Un awr y gweithiodd y rhai olaf hyn, a thi a'u gwnaethoſt hwynt yn gyſtal a ninneu, y rhai a ddygaſom bwys y dydd a'r gwrês Yntef a attebodd ac a ddywedodd wrth un o honynt Y cyfaill, nid ydwyf yn gwneuthur cam â thi: onid er ceiniog y cytunaiſt â mi? Cymmer yr hyn ſydd eiddot, a dôs ymmaith: yr ydwyf yn ewyllyſio rhoddi i'r olaf hwn megis i titheu. Ai nid cyfreithlawn i mi wneuthur a fynnwyf a'r eiddof fy hun? neu a ydyw dy lygad ti yn ddrwg, am fy môd i yn dda? Felly y rhai olaf fyddant yn flaenaf, a'r rhai blaenaf yn olaf: canys llawer ſy wedi eu galw, ac ychydig wedi eu dewis.

Y Sul a elwir Sexageſima, neu'r ail Sûl cyn y Grawys.

Y Colect.

O Arglwydd Dduw, yr hwn a weli nad ydym ni yn ymddiried mewn un weithred a wnelom: Caniadhâ yn drugarog fod i ni drwy dy nerth, gael ein amddeffyn rhag pob gwrthwyneb, trwy Jeſu Griſt ein Harglwydd. Amen.

ddau, allu yn drugarog gael ein ymwared gan dy ddaioni di. er gogoniant dy Enw, trwy Jesu Grist ein iachawdwr, yr hwn sydd yn byw, ac yn teyrnasu gyda thi a'r Yspryd glân byth, yn un Duw heb drangc na gorphen, yn oes oesoedd, Amen.

Yr Epistol. 1 Cor. 9. 4.

ONi wyddoch chwi fod y rhai sy yn rhedeg mewn gyrfa, i gyd yn rhedeg, ond bod un yn derbyn y gamp. Felly rhedwch fel y caffoch afael. Ac y mae pob un a'r sydd yn ymdrechu, yn ymgadw ym mhob peth; a hwynthwy yn wîr, fel y derbyniont goron lygredig, eithr nyni, un anllygredig. Yr wyfi gan hynny felly yn rhedeg, nid megis ar amcan; felly yr wyf yn ymdrechu, nid fel un yn curo yr awyr. Ond yr wyfi yn cospi fy nghorph, ac yn ei ddwyn yn gaeth; rhag i mi mewn un modd, wedi i mi bregethu i eraill, fod fy hun yn anghymmeradwy.

Yr Efengyl. S. Mat. 20. 1.

TEyrnas nefoedd sydd debyg i ŵr o berchen tŷ, yr hwn a aeth allan a hi yn dyddhau, i gyflogi gweithwŷr i'w win-llan. Ac wedi cytuno a'r gweith-wŷr er ceiniog y dydd, efe a'u hanfonodd hwy i'w winllan. Ac efe a aeth allan ynghylch y drydedd awr, ac a welodd eraill yn sefyll yn segur yn y farchnadfa: ac a ddywedodd wrthynt, Ewch chwithau i'r winllan, a pha beth bynnag a fyddo cyfiawn, mi a'i rhoddaf i chwi. A hwy a aethant ymmaith. Ac efe a aeth allan drachefn ynghylch y chweched a'r nawfed awr, ac a wnaeth yr un modd. Ac efe a aeth allan ynghylch yr unfed awr ar ddêg, ac a gafas eraill yn sefyll yn segur, ac a ddywedodd wrthynt, Pa ham y sefwch chwi

ymma ar hŷd y dydd yn ſegur? Dywedaſant wrtho, Am na chyflogodd neb nyni. Dywedodd yntef wrthynt. Ewch chwithau i'r win-llan, a pha beth bynnag fyddo cyfiawn, chwi a'i cewch. A phan aeth hi yn hwyr arglwydd y win-llan a ddywedodd wrth ei oruchwiliŵr, Galw y gweithwyr, a dyro iddynt eu cyflog, gan ddechreu o'r rhai diweddaf, hyd y rhai cyntaf. A phan ddaeth y rhai a gyflogaſid ynghylch yr unfed awr ar ddèg, hwy a gawſant bob un geiniog. A phan ddaeth y rhai cyntaf, hwy a dybiaſant y caent fwy: A hwythau a gawſant bob un geiniog. Ac wedi iddynt gael, grwgnach a wnaethant yn erbyn gŵr y tŷ: gan ddywedyd, Un awr y gweithiodd y rhai olaf hyn, a thi a'u gwnaethoſt hwynt yn gyſtal a ninnau, y rhai a ddygaſom bwys y dydd a'r gwrês Yntef a attebodd ac a ddywedodd wrth un o honynt Y cyfaill, nid ydwyf yn gwneuthur cam â thi: onid er ceiniog y cytunaiſt â mi? Cymmer yr hyn ſydd eiddot, a dôs ymmaith: yr ydwyf yn ewyllyſio rhoddi i'r olaf hwn megis i titheu. *A* nid cyfreithlawn i mi wneuthur a fynnwyf a'r eiddof fy hun? neu a ydyw dy lygad ti yn ddrwg, am fy môd i yn dda? Felly y rhai olaf fyddant yn flaenaf, a'r rhai blaenaf yn olaf: canys llawer ſy wedi eu galw, ac ychydig wedi eu dewis.

Y Sul a elwir Sexageſima, neu'r ail Sûl cyn y Grawys.

Y Colect.

O Arglwydd Dduw, yr hwn a weli nad ydym ni yn ymddiried mewn un weithred a wnelom: Caniadhâ yn drugarog fod i ni drwy dy nerth, gael ein amddeffyn rhag pob gwrthwyneb, trwy Jeſu Griſt ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol 2 Cor. 11. 19.

VR ydych yn goddef ffyliaid yn llawen, gan fôd eich hun yn synhwyrol. Canys yr ydych yn goddef, os bydd un i'ch caethiwo, os bydd un i'ch llwyr fwytta, os bydd un yn cymmeryd gennych, os bydd un yn ymdderchafu, os bydd un yn eich taro chwi ar eich wyneb. Am amharch yr ydwyf yn dywedyd, megis pe buasem ni weiniaid: eithr ym mha beth bynnag y mae nêb yn hŷf, mewn ffolineb yr wyf yn dywedyd, hŷf, wyf finneu hefyd. Ai Hebræaid ydynt hwy? felly finneu. Ai Israeliaid ydynt hwy? felly finneu. Ai hâd Abraham ydynt hwy? felly finneu. Ai gweinidogion Crist ydynt hwy? yr ydwyf yn dywedyd yn ffôl, mwy wyf fi. Mewn blinderau yn helaethach, mewn gwialennodiau tros fesur, mewn carcharau yn amlach, mewn marwolaethau yn fynych. Gan yr Iddewon bumwaith y derbyniais ddeugain gwialennod onid un. Teirgwaith i'm curwyd â gwiail; unwaith i'm llabyddiwyd; teir-gwaith y torrodd llong arnaf; noswaith a diwrnod y bum yn y dyfn-fôr. Mewn teithiau yn fynych, ym mheryglon llif-ddyfroedd; ym mheryglon lladron; ym mheryglon fy nghenedl fy hun; ym mheryglon gan y Cenhedloedd; ym mheryglon yn y ddinas; ym mheryglon yn yr anialwch; ym mheryglon ar y môr; ym mheryglon ym mhlith Brodyr gau, Mewn llafur a lludded: mewn anhunedd yn fynych; mewn anwyd a noethni, Heb law y pethau sy yn digwydd oddi allan, yr ymosod yr hwn sydd arnaf beunydd, y gofal tros yr hôll Eglwysi. Pwy sy wan, nad wyf finneu wan? pwy a dramgwyddir, nad wyf finneu yn llosci? Os rhaid ymffrostio, mi a ymffrostiaf

ffrostiaf am y pethau sy yn perthyn i'm gwendid. Duw, a Thâd ein Harglwydd ni Jesu Grist, yr hwn sydd fendigedig yn oes oesoedd, a ŵyr nad wyf yn dywedyd celwydd.

Yr Efengyl. S. Luc. 8. 4.

GWedi i lawer o bobl ymgynnull ynghŷd, a chyrchu atto o bôb dinas, efe a ddywedodd ar ddammeg. Yr hâuwr a aeth allan i hâu ei hâd: ac wrth hâu, peth a syrthiodd ar ymyl y ffordd, ac a sathrwyd, ac ehediaid y nef a'i bwyttaodd. A pheth arall a syrthiodd ar y graig, a phan eginodd, y gwywodd, am nad oedd iddo wlybwr. A pheth arall a syrthiodd ym mysc drain, a'r drain a gyd-tyfasant, ac a'i tagasant ef. A pheth arall a syrthiodd ar dir da, ac a eginodd, ac a ddug ffrwyth ar ei ganfed. Wrth ddywedyd y pethau hyn efe a lefodd, Y neb sydd a chlustiau ganddo i wrando, gwrandawed. A'i ddiscyblion a ofynnasant iddo, gan ddywedyd, Pa ddammeg oedd hon? Yntef a ddywedodd, I chwi y rhoddwyd gwybod dirgeloedd teyrnas Dduw, eithr i eraill ar ddamhegion, fel yn gweled na welant, ac yn clywed na ddeallant. Ac dymma 'r ddammeg. Yr hâd yw gair Duw. A'r rhai ar ymyl y ffordd, ydyw y rhai sy yn gwrando: wedi hynny y mae diafol yn dyfod, ac yn dwyn ymmaith y gair o'u calon hwynt, rhag iddynt gredu a bôd yn gadwedig. A'r rhai ar y graig, yw y rhai pan glywant, a dderbyniant y gair yn llawen: a'r rhai hyn nid oes ganddynt wreiddyn, y rhai sydd yn credu tros amser, ac yn amser profedigaeth yn cilio. A'r hwn a syrthiodd ym mysc drain, yw y rhai y wrandawsant, ac wedi iddynt fyned ymmaith, hwy a dagwyd gan ofalon, a golud, a melyswedd bu-

 chedd

chedd ac nid ydynt yn dwyn ffrwyth i berffeithrwydd. A'r hwn ar y tîr da, yw y rhai hyn, y rhai â chalon hawddgar a da ydynt yn gwrando y gair, ac yn ei gadw. ac yn dwyn ffrwyth trwy amynedd.

Y Sul a elwir Quinquageſima, neu'r Sul neſaf o flaen y Grawys.

Y Colect.

O Arglwydd, yr hwn a'n dyſcaiſt, na thâl dim ein holl weithredoedd a wnelom heb gariad perffaith; anſon dy Yſpryd glân, a thywallt yn ein calonnau ragorol ddawn cariad-perffaith, gwir rwymyn tangneddyf, a holl rinweddau da, heb yr hwn pwy bynnac ſydd yn byw a gyfrifir yn farw ger dy fron di, Caniadhâ hyn er mewn dy un Mâb Jeſu Griſt. Amen.

Yr Epiſtol. 1 Cor. 13. 1.

PE llefarwn â thafodau dynion, ac Angelion, ac heb fôd gennif gariad, yr wyf fel efydd yn ſeinio, neu ſymbal yn tingcian. A phe byddei gennif brophwydoliaeth, a gwybod o honof y dirgelion oll, a phob gwbodaeth; a phe bai gennif yr holl ffydd, fel y gallwn ſymmudo mynyddoedd, ac heb fod gennif gariad; nid wyfi ddim. A phe porthwn y tlodion â'm holl dda, a phe rhoddwn fy nghorph i'm lloſci, ac heb gariad gennif, nid yw ddim lleſâd i mi. y mae cariad yn hir-ymaros, yn gymwynaſcar; cariad nid yw yn cynfigennu, nid yw cariad yn ymffroſtio, nid yw yn ymchwyddo; nid yw yn gwneuthur yn anweddaidd; nid yw yn ceiſio yr eiddo ei hun; ni chythruddir; ni feddwl ddrwg; nid yw lawen am anghyfiawnder, onid cyd-lawenhau y mae a'r gwirionedd.

Y mae yn dioddef pob dim, yn credu pob dim, byth ni chwymp ymmaith: eithr pa un bynnag ai prophwydoliaethau, hwy a ballant, ai tafodau, hwy a beidiant: ai gwybodaeth, hi a ddiflanna. Canys o ran y gwyddom, ac o ran yr ydym yn prophwydo: Eithr pan ddelo yr hyn sydd berffaith, yna yr hyn sydd o ran a ddilêir. Pan oeddwn fachgen, fel bachgen y llefarwn, fel bachgen y deallwn, fel bachgen y meddyliwn: ond pan aethym yn ŵr, mi a roes heibio bethau bachgennaidd. Canys gweled yr ydym yr awrhon trwy ddrych mewn dammeg, Ond yna, wyneb yn ŵyneb, Yn awr yr adwaen o ran, ond yna yr adnabyddaf megis i'm hadwaenir. Yr awr hon y mae yn aros ffydd, gobaith, cariad; y tri hyn, a'r mwyaf o'r rhai hyn yw cariad.

Yr Efengyl. S. Luk. 18. 13.

YR Jesu a gymmerodd y deuddeg atto ac a ddywedodd wrthynt, Wele, yr ydym ni yn myned i fynu i Jerusalem, a chyflawnir pôb peth a'r sydd yn scrifennedig trwy'r prophwydi, am Fâb y dyn. Canys efe a draddodir i'r cenhedloedd, ac a watwerir ac a amherchir, ac a boerir arno: ac wedi iddynt ei fflangellu y lladdant ef, a'r trydydd dydd efe a adgyfyd. A hwy ni ddeallasant ddim o'r pethau hyn, a'r gair hwn oedd guddiedig oddi wrthynt, ac ni wybuant y pethau a ddywetpwyd. A bu, ac efe yn nesau at Jericho, i ryw ddŷn dall fod yn eistedd yn ymyl y ffordd yn cardotta. A phan glybu efe y dyrfa yn myned heibio, efe a ofynnodd pa peth oedd hyn. A hwy a ddywedasant iddo, mai Jesu o Nazareth oedd yn myned heibio. Ac efe a lefodd, gan ddywedyd, Jesu fâb Dafydd trugarhâ wrthif. A'r rhai oedd yn

mynedˈ o'r blaen a'i ceryddasant ef i dewi: eithr efe a lefodd yn fwy o lawer: Mâb Dafydd trugarhâ wrthif. A'r Jesu a safodd, ac a orchymynnodd ei ddwyn ef atto: a phan ddaeth yn agos, efe a ofynnodd iddo, gan ddywedyd. Pa beth a fynni di i mi ei wneuthur i ti? Yntef a ddywedodd, Arglwydd, cael o honof fy ngolwg. A'r Jesu a ddywedodd, wrtho. Cymmer dy olwg; dy ffydd a'th iachâodd. Ac allan o law y cafodd efe ei olwg, ac a'i canlynodd ef, gan ogoneddu Duw: a'r holl bobl pan welsant, a roesant foliant i Dduw.

Y Dydd cyntaf o'r Grawys, yr hwn a elwir yn gyffredin Dydd Merchur y Lludw.

Y Colect.

HOll gyfoethog a thragywyddol Dduw, yr hwn ni chasheîi ddim a'r a wnaethost, ac a faddeui bechodau pawb y sy edifeiriol; crêa a gwna ynom newydd a drylliedig galonnau; fel y bo i'ni gan ddyledus ddoluriaw am ein pechodau, a chyfaddef ein trueni, allu caffael gennit, Dduw yr holl drugaredd gwbl faddeuant a gollyngdod, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Y Colect hwn a ddarllenir bob dydd o'r grawys ar ôl y Colect, a appwyntir i'r Diwrnod.*

Yn lle yr Epistol. Joel. 2. 12.

DYchwelwch attafi â'ch holl galon, ag ympryd hefyd ac ag ŵylofain, ac a galar. A rhwygwch eich calonnau, ac nid eich dillad, ac ymchwelwch at yr Arglwydd eich Duw: herwydd graslawn, a thrugarog yw efe, hwyrfrydig i ddigofaint, a mawr ei drugaredd, ac edifeiriol am ddrŵg. Pwy a ŵyr a dry efe ac edifarhau, a gweddil bendith ar ei ôl, sef, bwyd offrwm,

offrwm, a diod offrwm i'r Arglwydd eich Duw? Cenwch udcorn yn Sion, cyssegrwch ympryd gelwch gymmanfa, cesclwch y bobl, cyssegrwch y gymmanfa, cynnhullwch yr henuriaid, cesclwch y plant, a'r rhai yn sugno bronnau: deued y priod-fab allan o'i stafell, a'r briod-ferch allan o stafell ei gwely. Wyled yr offeiriad, gweinidogion yr Arglwydd, rhwng y porth a'r allor, a dywedant: Arbed dy bobl ô Arglwydd, ac na ddyro dy etifeddiaeth i warth, i lywodraethu o'r cenhedloedd arnynt: pa ham y dywedent ymmhlith y bobloedd, pa le y mae eu Duw hwynt?

Yr Efengyl. S. Mat. 6. 16.

PAn ymprydioch, na fyddwch fel y rhagrithwŷr, yn wyneb-drist: canys anffurfio eu hwynebau y maent, fel yr ymddangosont i ddynion eu bôd yn ymprydio: yn wîr meddaf ichwi, y maent yn derbyn eu gwobr Eithr pan ymprydiech di, enneinia dy ben, a golch dy wyneb, fel nad ymddangosech i ddynion dy fôd yn ymprydio, ond i'th Dâd yr hwn sydd yn y dirgel a'th Dâd yr hwn sydd yn gweled yn y dirgel, a dâl i ti yn yr amlwg. Na thryssorwch i'wch dryssorau ar y ddaiar, lle y mae gwyfyn a rhwd yn llygru, a lle y mae lladron yn cloddio trwodd, ac yn lladratta. Eithr tryssorwch i'wch dryssorau yn y nef lle nid oes na gwyfyn na rhŵd yn llygru, a lle ni's cloddia lladron trwodd, ac ni's lladrattânt. Canys lle y mae eich tryssor yno y bydd eich calon hefyd.

Y Sul cyntaf yn y Grawys.

Y Collect.

O Arglwydd, yr hwn er ein mwyn a [illegible]prydiaist ddeugain nhiwrnod, a [illegible] [illegible]

nhôs, dyro i ni râd i ymarfar o gyfryw ddirwest, fel y byddo i ni gan ostwng ein cnawd i'r Yspryd, byth ufuddhau i'th dduwiol annog, mewn iawnder a gwîr sancteiddrwydd, i'th anrhydedd, a'th ogoniant, yr hwn wyt yn byw, ac yn teyrnasu, gyd a'r Tâd, a'r Yspryd glân yn un Duw heb drangc na gorphen. Amen.

Yr Epistol. 2 Cor. 6. 1.

NYni gan gydweithio, ydym yn attolwg i chwi, na dderbynioch râs Duw yn ofer: (Canys y mae efe yn dywedyd, Mewn amser cymmeradwy i'th wrandewais, ac yn nydd iechydwriaeth i'th gynhorthwyais: wele yn awr yr amser cymmeradwy, wele yn awr ddydd yr iechydwriaeth.) Heb roddi dim achos tramgwydd mewn dim, fel na feier ar y weinidogaeth. Eithr gan ein dangos ein hunain ymmhob peth, fel gweinidogion Duw, mewn ammynedd mawr, mewn cystuddiau, mewn anghenion, mewn cyfyngderau, mewn gwialennodiau, mewn carcharau, mewn terfyscau, mewn poenau, mewn gwiliadwriaethau, mewn ymprydiau, mewn purdeb, mewn gwybodaeth mewn hîr-ymaros, mewn tiriondeb yn yr Yspryd glân, mewn cariad di-ragrith, yngair y gwirionedd, yn nerth Duw, trwy arfau cyfiawnder, ar ddehau, ac ar asswy, trwy barch ac amharch, trwy anglod a chlôd, megis twyllwyr ac er hynny yn eir-wîr: megis an-adnabyddus, ac er hynny yn adnabyddus; megis yn meirw ac wele byw ydym; megis wedi ein ceryddu, a heb ein lladd, megis wedi ein tristau, ond yn oestad yn llawen; megis yn dlodion, ond yn cyfoethogi llawer: megis heb ddim cennym, ond etto yn meddiannu pôb peth.

Yr

Yr Efengyl. S. Mat. 4. 1.

YNa yr Jesu a arweiniwyd i fynu i'r anialwch gan yr Yspryd, iw demptio gan ddiafol. Ac wedi iddo ymprydio ddeugain nhiwrnod a deugain nôs, yn ôl hynny efe a newynodd. A'r temptiwr pan ddaeth atto, a ddywedodd, Os mâb Duw wyt ti, arch i'r cerrig hyn fôd yn fara, Ac yntef a attebodd, ac a ddywedodd, Scrifenwyd, Nid trwy fara yn unig y bydd byw dŷn, ond trwy bôb gair a ddaw allan o enau Duw. yna y cymmerth diafol ef i'r ddinas sanctaidd, ac a'i gosododd ef ar binacl y deml; ac a ddywedodd wrtho. Os mâb Duw wyti, bwrw dy hun i lawr; canys scrifenwyd, y rhydd efe orchymmyn i'w Angelion am danat, a hwy a'th ddygant yn eu dwylo rhag taro o honot un amser dy droed wrth garreg. Yr Jesu a ddywedodd wrtho, Scrifennwyd drachefn, Na themtia yr Arglwydd dy Duw. Trachefn y cymmerth diafol ef i fynydd tra-uchel, ac a ddangosodd iddo holl deyrnasoedd y byd, a'u gogoniant. Ac a ddywedodd wrtho, Hyn oll a roddaf i ti, os syrthi i lawr a'm haddoli i. Yna yr Jesu a ddywedodd wrtho, ymmaith Satan: canys scrifennwyd, yr Arglwydd dy Dduw a addoli, ac efe yn unig a wasanaethi. Yna y gadawodd diafol ef: ac wele, Angelion a ddaethant ac a weiniasant iddo,

---

Yr ail Sul o'r grawys.

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn wyt yn gweled nad oes gennym ddim meddiant o'n nerth ein hunain i'n cymmorth ein hunain: cadw di ni oddifewn ac oddi-allan, sef enaid a chorph fel yr amddeffyner ni rhag pob gwrthwyneb a

ddigwyddo

ddigwyddo i'r corph, a rhag pob drwg feddwl a wna niwed na chynnwrf i'r enaid, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. 1 Thes. 4. 1.

YM-mhellach gan hynny, frodyr, yr ydym yn attolwg i chwi, ac yn deisyf yn yr Arglwydd Jesu, megis y derbyniasoch gennym pa fodd y dylech rodio a bodloni Duw, ar i chwi gynnyddu fwy-fwy. Canys chwi a wyddoch pa orchymmynion a roddasom i chwi trwy'r Arglwydd Jesu. Canys hyn yw ewyllys Duw, sef, eich sancteiddiad chwi, ar ymgadw o honoch rhag godineb: ar fedru o bôb un o honoch feddiannu ei lestr ei hun mewn sancteiddrwydd, a pharch: nid mewn gwŷn trachwant, megis y Cenhedloedd, y rhai nid adwaenant Dduw. Na byddo i neb orthrymmu na thwyllo ei frawd mewn dim: canys dialudd yw'r Arglwydd ar y rhai hyn oll megis y dywedasom i chwi o'r blaen, ac y tystiasom. Canys ni alwodd Duw nyni i aflendid, ond i sancteiddrwydd. Am hynny y neb sydd yn dirmygu, nid dŷn y mae yn ei ddirmygu, ond Duw, yr hwn hefyd a roddes ei Yspryd glân i ni.

Yr Efengyl. S. Mat. 15. 27.

A'R Jesu a aeth oddi yno, ac a giliodd i dueddau Tyrus a Sidon. Ac wele, gwraig o Ganaan a ddaeth o'r parthau hynny, ac a lefodd, gan ddywedyd wrtho, Trugarhâ wrthif, o Arglwydd, Fâb Dafydd, y mae fy merch yn ddrwg ei hwyl gan gythrael. Eithr nid attebodd efe iddi un gair, A daeth ei ddiscyblion atto, ac a attolygasant iddo, gan ddywedyd, Gollwng hi ymmaith, canys y mae hi yn llefain ar ein hôl. Ac efe a attebodd, ac a ddywedodd,

wedodd, Ni'm danfonwyd i ond at ddefaid colledig tŷ Israel. Ond hi a ddaeth, ac a'i haddolodd ef gan ddywedyd, Arglwydd cymmorth fi. Ac efe a attebodd, ac a ddywedodd, Nid da cymmeryd bara y plant, a'i fwrw i'r cŵn. Hitheu a ddywedodd, Gwir yw Arglwydd: canys y mae'r cŵn yn bwytta o'r briwsion sy'n syrthio oddi ar fwrdd eu harglwyddi. Yna yr attebodd yr Jesu, ac a ddywedodd wrthi, Ha wraig, mawr yw dy ffydd: bydded i ti fel yr wyt yn ewyllysio. A'i merch a iachawyd o'r awr honno allan.

Y trydydd Sul o'r Grawys.

Y Colect.

NI attolygwn i ti, Holl-alluog Dduw, edrych o honot ar ddeisyfiadau dy ufudd weision, ac estyn deheu-law dy fawredd i fod yn ymwared i ni yn erbyn ein gelynion, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol Ephes. 5. 1.

BYddwch ddilynwŷr Duw, fel plant anwyl: a rhodiwch mewn cariad, megis y carodd Crist ninnau, ac a'i rhoddodd ei hun trosom ni yn offrwm ac yn aberth i Dduw, o arogl peraidd. Eithr godineb, a phôb aflendid, neu gybydddra, na henwer chwaith yn eich plith, megis y gweddei i Sainct: na serthedd, nac ymmadrodd ffôl, na choeg-ddigrifwch, pethau nid ydynt weddus: eithr yn hytrach rhoddi diolch. Canys yr ydych chwi yn gŵybod hyn, am bôb puttein-ŵr, neu aflan, neu gybydd, yr hwn sydd ddelw-addolwr, nad oes iddynt etifeddiaeth yn nheyrnas Crist a Duw. Na thwylled neb chwi â geiriau ofer: canys oblegid y pethau hyn y mae digofaint Duw yn dyfod ar blant

blant yr anufudd-dod. Na fyddwch gan hynny gyfrannogion â hwynt. Canys yr oeddych chwi gynt yn dywyllwch, ond yr awron goleuni ydych yn yr Arglwydd: rhodiwch fel plant y goleuni, (canys ffrwyth yr Yspryd sydd ym mhôb daioni, a chyfiawnder, a gwirionedd.) Gan brofi beth sydd gymmeradŵy gan yr Arglwydd: Ac na fydded i chwi gydgyfeillach â gweithredoedd anffrwythlawn y tywyllwch, eithr yn hytrach argyoeddwch hwynt. Canys brwnt yw adrodd y pethau a wneir ganddynt hwy yn ddirgel. Eithr pôb peth, wedi 'r argyoedder, a eglurir gan y goleuni: canys peth bynnag sydd yn egluro, goleuni yw. O herwydd pa ham y mae efe yn dywedyd, Deffro di yr hwn wyt yn cyscu, a chyfod oddi wrth y meirw; a Christ a oleua i ti.

Yr Efengyl. S. Luk. 11. 14.

AC yr oedd efe yn bwrw allan gythrael, a hwnnw oedd fûd: a bu wedi i'r cythrael, fyned allan, i'r mudan lefaru: ar bobloedd a ryfeddasant. Eithr rhai o honynt a ddywedasant, Trwy Beelzebub pennaeth y cythreuliaid y mae efe yn bwrw allan gythreuliaid. Ac eraill gan ei demtio, a geisiasant ganddo arwydd o'r nef. Yntef yn gwybod eu meddyliau hwyut, a ddywedodd wrthynt, Pôb teyrnas wedi ymrannu yn ei herbyn ei hun, a anghyfanneddir: a thŷ yn erbyn tŷ, a syrth, Ac os Satan hefyd sydd wedi ymrannu yn ei erbyn ei hun, pa fodd y saif ei deyrnas ef? gan eich bôd yn dywedyd, mai trwy Beelzebub yr wyfi yn bwrw allan gythreuliaid. Ac os trwy Beelzebub yr wyfi yn bwrw allan gythreuliaid, trwy bwy mae eich plant chwi yn eu bwrw hwynt allan?

ailan? am hynny y byddant hwy yn farn-wŷr arnoch chwi. Eithr os myfi trwy fys Duw, ydwyf yn bwrw allan gythreuliaid diammau ddyfod teyrnas Dduw attoch chwi. Pan fyddo un cryf arfog yn cadw ei neuadd, y mae yr hyn sydd ganddo mewn heddwch. Ond pan ddêl un cryfach nag ef arno, a'i orchfygu, efe a ddwg ymmaith ei holl arfogaeth ef, yn yr hon yr oedd yn ymddiried ac a ran ei anrhaith ef. Y neb nid yw gydà mi, sydd yn fy erbyn: a'r neb nid yw yn casclu gŷd â mi, sydd yn gwasgaru. Pan êl yr yspryd aflan allan o ddŷn, efe a rodia mewn lleoedd sychion, gan geisio gorphywysdra: a phryd na chaffo, efe a ddywed. Mi a ddychwelaf i'm tŷ o'r lle y daethum allan, A phan ddêl y mae yn ei gael wedi ei yscubo a'i drefnu, Yna yr â ef ac y cymmer atto saith ysbryd eraill, gwaeth nag ef ei hun. A hwy a ânt i mewn, ac a arhossant yno: a diwedd y dŷn hwnnw fydd gwaeth nâ'i ddechreuad. A bu fel yr oedd efe yn dywedyd hyn, rhyw wraig o'r dyrfa a gododd ei llêf, ac a ddywedodd wrtho. Gwyn fŷd y groth a'th ddug di, a'r bronnau a sugnaist. Ond efe a ddywedodd, Yn hytrach gwyn fŷd y rhai sydd yn gwrando gair Duw, ac yn ei gadw.

Y Pedwerydd Sûl o'r Grawys.

Y Colect.

CAniahdâ, ni attolygwn i ti Holl-alluog Dduw, fod i ni y rhai a haeddasom gael ein poeni am ein drwg weithredoedd, trwy gonffordd dy rad ti, allu yn drugarog gael hawshad, trwy ein Harglwydd a'n iachawdwr Jesu Grist. Amen.

Yr Epistol. Gal. 4. 21.

DYwedwch i mi y rhai ydych yn chwennych bôd tan y Ddeddf, onid ydych chwi yn clywed y Ddeddf? Canys y mae yn scrifennedig fôd i Abraham ddau fâb: un o'r wasanaeth-ferch, ac un o'r wraig rydd. Eithr yr hwn oedd o'r wasanaeth-ferch a aned yn ôl y cnawd: a'r hwn oedd o'r wraig rydd, trwy'r addewid. Yr hyn bethau ydynt mewn alegori canys y rhai hyn yw y ddau Destament, un yn ddiau o fynydd Sina, yn cenhedlu i gaethiwed, yr hon yw Agar: Canys yr Agar ymma, yw mynydd Sina yn Arabia; ac y mae yn cyf-atteb i'r Jerusalem sydd yn awr, ac y mae yn gaeth hi a'i phlant. Eithr y Jerusalem honno uchod, sydd rydd, yr hon yw ein mam ni oll. Canys scrifennedig yw, Llawenhâ di yr amlhantadwy, yr hon nid wyt yn escor:. canys i'r unic y mae llawer mwy o blant nag i'r hon y mae iddi wr. A ninneu, frodyr, megis yr oedd Isaac, ydym blant yr addewid. Eithr megis y pryd hynny, yr hwn a anwyd yn ôl y cnawd a erlidiai yr hwn a anwyd yn ôl yr Yspryd: felly yr awrhon hefyd. Ond beth y mae'r Scrythur yn ei ddywedyd? Bwrw allan y wasanaeth-ferch, a'i mab: canys ni chaiff mab y wasanaeth-ferch etifeddu gydâ mab y wraig rydd. Felly frodyr, nid plant i'r wasanaeth-ferch ydym, ond i'r wraig rydd.

Yr Efengyl. S. Joan. 6. 1.

YR Jesu a aeth tros fôr Galilæa, hwnnw yw môr Tiberias A thyrfa fawr a'i canlynodd ef, canys hwy a welsent ei arwyddion, y rhai a wnaethei efe ar y cleifion. A'r Jesu a aeth i fynu i'r mynydd, ac a eisteddodd yno gyd a'i ddiscyblion. A'r Pasc, gŵyl yr Iddewon, oedd

yn

yn agos. Yna'r Iesu a dderchafodd ei lygaid, ac a welodd fôd tyrfa fawr yn dyfod atto, ac a ddywedodd wrth Philip, O ba le y prynwn ni fara, fel y caffo'y rhai hyn fwytta? (A hyn a ddywedodd efe iw brofi ef: canys efe a wyddei beth yr oedd efe ar fedr ei wneuthur.) Philip a'i hattebodd ef, Gwerth dau can ceiniog o fara nid yw ddigon iddynt hwy, fel y gallo pôb un o honynt gymmeryd ychydig. Un o'i ddiscyblion a ddywedodd wrtho, Andreas brawd Simon Petr, Y mae ymma ryw fachgennyn, a canddo bum torth haidd, a dau byscodyn: ond beth yw hynny rhwng cynnifer? A'r Iesu a ddywedodd, Perwch i'r dynion eistedd i lawr. Ac yr oedd glas-wellt lawer yn y fan honno. Felly y gwŷr a eisteddasant i lawr, ynghylch pum mil o nifer. A'r Iesu a gymmerth y torthau, ac wedi iddo ddiolch, efe a'u rhannodd i'r discyblion, a'r discyblion i'r rhai oedd yn eistedd: felly hefyd o'r pyscod cymmaint ac a fynnasant. Ac wedi eu digoni hwy, efe a ddywedodd wrth ei ddiscyblion, Cesclwch y briwfwyd gweddill, fel na choller dim. Am hynny hwy a'i casclasant, ac a lanwasant ddeuddeg bascedaid o'r briwfwyd, o'r pum torth haidd, a weddillasei gan y rhai a fwyttasent, Yna y dynion, pan welsant yr arwydd a wnaethei 'r Iesu, a ddywedasant, Hwn yn ddiau yw y Prophwyd oedd ar ddyfod i'r bŷd.

Y pummed Sul o'r Grawys.

Y Colect.

NI a attolygwn i ti Holl alluog Dduw, edrych o honot yn drugarog ar dy bobl: fel y bo iddynt trwy dy fawr ddaioni, gael byth eu llywodraethu a'u cadw mewn enaid a chorph,

chorph, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. Heb. 9. 11.

CRist wedi dyfod yn Arch-offeiriad y daionus bethau a fyddent, trwy Dabernacl mwy a pherffeithiach, nid o waith llaw, hynny yw, nid o'r adeiladaeth ymma; nid chwaith trwy waed geifr a lloi, eithr trwy ei waed ei hun yr aeth efe unwaith i mewn i'r Cyssegr, gan gael i ni dragywyddol rhyddhâd. Oblegid os ydyw gwaed teirw a geifr, a lludw anner wedi ei daenellu ar y rhai a halogwyd, yn sancteiddio i bureiddiad y cnawd; pa faint mwy y bydd i waed Crist, yr hwn trwy yr Yspryd tragywyddol a'i hoffrymmodd ei hun yn ddifai i Dduw, buro eich cydwybod chwi oddi wrth weithredoedd meirwon, i wasanaethu y Duw byw? Ac am hynny y mae ef yn Gyfryngwr y Cyfammod newydd, megis trwy fôd marwolaeth yn ymwared oddi wrth y troseddau oedd tan y Cyfammod cyntaf, y cai y rhai a alwyd dderbyn addewid yr etifeddiaeth dragywyddol.

Yr Efengyl. S. Joan. 8. 46.

PWy o honoch a'm argyoeddai o bechod? ac od wyfi yn dywedyd y gwir, pa ham nad ydych yn credu imi? Y mae yr hwn sydd o Dduw, yn gwrando geiriau Duw: am hynny nid ydych chwi yn eu gwrando, am nad ydych o Dduw. Yna 'r attebodd yr Iddewon, ac y dywedasant wrtho ef, Ond da yr ydym ni yn dywedyd, mai Samaritan wyt ti, a bôd gennit gythrael? Yr Jesu a attebodd Nid oes gennif gythrael, ond yr wyfi yn anrhydeddu fy Nhâd, ac yr ydych chwithau yn fy ni-anrhydeddu inneu. Ac nid wyfi yn ceisio fy ngogoniant

ant fy hun: y mae a'i cais, ac a farn. Yn wîr, yn wir, meddaf i chwi, os ceidw neb fy ymadrodd i, ni wel efe farwolaeth yn dragywydd. Yna y dywedodd yr Iddewon wrtho. Yr awron y gwyddom fod gennit gythrael: bu Abraham farw, a'r Prophwydi, ac meddi di, Os ceidw neb fy ymadrodd i, nid archwaetha efe farwolaeth yn dragywydd. Ai mwy wyt ti nag Abraham ein tad ni, yr hwn a fu farw? a'r prophwydi a fuant feirw: pwy yr wyt ti yn dy wneuthur dy hun. Yr Jesu a attebodd, Os wyfi yn fy ngogoneddu fy hun, fy ngogoniant i nid yw ddim: fy Nhâd yw 'r hwn sydd yn fy ngogoneddu i, yr hwn yr ydych chwi, yn dywedyd mae eich Duw chwi yw. Ond nid adnabuoch chwi ef: eithr myfi a'i hadwaen ef: as os dywedaf nad adwaen ef, myfi a fyddaf debyg i chwi, yn gelwyddog: ond mi a'i hadwaen ef, ac yr wyf yn cadw ei ymadrodd ef. Gorfoledd oedd gan eich tâd Abraham weled fy nydd i: ac efe a'i gwelodd hefyd, ac a lawenychodd. Yna y dywedodd yr Iddewon wrtho, Nid wyt ti ddengmlwydd a deugain etto, ac a welaist ti Abraham? Yr Jesu a ddywedodd wrthynt, Yn wîr, yn wir, meddaf i chwi, cyn bod Abraham, yr wyf fi, Yna hwy a godasant gerrig iw taflu atto ef. A'r Jesu a ymguddiodd, ac a aeth allan o'r Deml.

Y Sul nesaf o flaen y Pasc.

Y Colect.

HOll-gyfoethog a thragywyddol Dduw, yr hwn o'th garedigol serch ar ddŷn, a ddanfonaist dy Fâb ein Jachawdr Jesu Grist i gymmeryd arnaŵ ein cnawd, ac i ddioddef angau ar y groes, fel y gallai bob rhyw ddyn ddilyn esampl

esampl ei fawr oftyngeiddrwydd ef; Canni-adhâ o'th drugaredd fod i ni ganlyn esampl ei ddioddefaint, a bod yn gyfrannogion o'i gyfo-diad, trwy yr unrhyw Jesu Grist ein Argl-wydd. Amen.

Yr Epistol. Phil. 2. 5.

BYdded ynoch y meddwl ymma, yr hwn oedd hefyd yngrist Jesu: yr hwn ac efe yn ffurf Duw, ni thybiodd yn drais fôd yn ogy-fuwch â Duw: eithr efe a'i di-brisiodd ei hun, gan gymmeryd arno agwedd gwâs, ac a wn-aed mewn cyffelybiaeth dynion: a'i gael mewn dull fel dŷn, efe a'i darostyngodd ei hun, gan fôd yn ufydd hyd angeu, Je angeu 'r groes. O herwydd pa ham Duw a'i tra-derchafodd yn-tef, ac a roddes iddo Enw, yr hwn fydd gor-wch pôb Enw: fel yn Enw Jesu y plygei pôb glîn o'r nefolion, a'r daiarolion a than-ddaia-rolion bethau: ac y cyffesei pob tafod fôd Jesu Grist yn Arglwydd, er gogoniant Duw Tâd.

Yr Efengyl. S. Mat. 27. 1.

APhan ddaeth y boreu, cyd-ymgyngho-rodd, yr holl Arch-offeiriaid, a Henuri-aid y bobl, yn erbyn yr Jesu, fel y rhoddent ef i farŵolaeth. Ac wedi iddynt ei rwymo, hwy a'i dygasant ef ymmaith, ac a'i traddodasant ef i Pontius Pilat y rhaglaw. Yna pan welodd Judas, yr hwn a'i bradychodd ef, ddarfod ei gondemnio ef, bu edifar ganddo, ac a ddug drachefn y deg ar hugain arian i'r Arch-offei-riaid, a'r Henuriaid, gan ddywedyd. Pechais gan fradychu gwaed gwirion. Hwytheu a ddy-wedasant Pa beth yw hynny i ni? edrych di. Ac wedi iddo daflu 'r arian yn y Deml, efe a ymadawodd, ac a aeth, ac a ymgrogodd. A'r

Arch-

Arch-offeiriaid a gymmerasant yr arian, ac a
ddywedasant, Nid cyfreithlawn i ni eu bwrw
hwynt yn y drysor-fa: canys gwerth gwaed
ydyw. Ac wedi iddynt gyd-ymgynghori, hwy
a brynasant a hwynt faes y crochenydd, yn
gladd-fa dieithriaid. Am hynny y galwyd y
maes hwnnw, Maes y gwaed, hyd heddyw.
(Yna y cyflawnwyd yr hyn a ddywedpwyd
trwy Jeremias y prophwyd, gan ddywedyd, A
hwy a gymmerasant y deg ar hugain arian, pris
y prisiedig, yr hwn a brynasant gan feibion Is-
rael, Ac a'u rhoesant hwy am faes y crochen-
ydd, megis y gosodes, yr Arglwydd i mi.) A'r
Iesu a safodd ger bron y rhaglaw: a'r rhaglaw
a ofynnodd iddo, gan ddywedyd, Ai ti yw Bre-
nin yr Iddewon? A'r Jesu a ddywedodd, wr-
tho, Yr wyt ti yn dywedyd. A phan gyhuddid
ef gan yr Arch-offeiraid a'r Henuriaid, nid at-
tebodd efe ddim. Yna y dywedodd Pilat wr-
tho, Oni chlywi di faint o bethau y maent
hwy yn eu tystiolaethu yn dy erbyn di? Ac
nid attebodd efe iddo un gair: fel y rhyfeddodd
y rhag-law yn fawr, Ar ar'yr ŵyl honno yr ar-
ferei y rhaglaw ollwng yn rhydd i'r bobl un
carcharor, yr hwn a fynnent. Ac yna yr oedd
ganddynt garcharor hynod, a elwid Barabbas.
Wedi iddynt gan hynny ymgasclu yngŷd, Pi-
lat a ddywedodd wrthynt, Pa un a fynnwch i
mi ei ollwng yn rhydd i chwi: Barabbas, ai yr
Iesu, yr hwn a elwir Crist? Canys efe a wy-
ddei mai o genfigen y traddodasent ef, Ac efe
yn eistedd ar yr orsedd-faingc, ei wraig a ddan-
fonodd atto, gan ddywedyd; Na fydded i ti
a wnelych a'r Cyfiawn hwnnw: canys godde-
fais lawer heddyw mewn breuddwyd o'r achos
ef. A'r Arch-offeiriad a'r Henuriaid, a berswa-
diasant

diasant y bobl, fel y gofynnent Barabbas, ac y difethent yr Jesu. A'r rhaglaw a attebodd, ac a ddywedodd wrthynt, Pa un o'r ddau a fynnwch i mi ei oll-wng yn rhydd i chwi? Hwytheu a ddywedasant, Barabbas. Pilat a ddywedodd wrthynt, Pa peth gan hynny a wnaf i'r Jesu yr hwn a elwir Crist? Hwythau oll a ddywedasant wrtho, Croes-hoelier ef. A'r rhaglaw a ddywedodd, Ond pa ddrwg a wnaeth efe? Hwytheu a lefasant yn fwy, gan ddywedyd, Croeshoelier ef. A Philat, pan welodd nad oedd dim yn tyccio, ond yn hytrach bôd cynnwrf, a gymmerth ddwfr, ac a olchodd ei ddwylo ger bron y bobl, gan ddywedyd, Di-euog ydwyfi oddi wrth waed y cyfiawn hwn: edrychwch chwi. A'r holl bobl a attebodd, ac a ddywedodd Bydded ei waed ef arnom ni, ac ar ein plant. Yna y gollyngodd efe Barabbas yn rhydd iddynt; ond yr Jesu a fflangellodd efe, ac a'i rhoddes iw groes-hoelio. Yna milwŷr y rhaglaw a gymmerasant yr Jesu i'r dadleudy, ac a gynnullasant atto yr holl fyddin. A hwy a'i dioscasant ef, ac a roesant am dano santell o scarlat: A chwedi iddynt blethu coron o ddrain, hwy ai gosodasant ar ei ben ef, a chorsen yn ei law ddehau: ac a blygasant eu gliniau ger ei fron ef, ac a'i gwatwarasant, gan ddywedyd, Henffych well, Brenin yr Iddewon. A hwy a boerasant arno, ac a gymerasant y gorsen, ac a'i tarawsant ar ei ben. Ac wedi yddynt ei watwar, hwy a'i dioscasant ef o'r santell, ac a'i gwiscasant â'i ddillad ei hun, ac a'i dygasant ef ymmaith i'w groes-hoelio. Ac fel yr oeddynt yn myned allan, hwy a gawsant ddŷn o Cyrene, a'i enw Simon, hwn a gymmhellasant i ddwyn ei groes ef. A phan ddaethant

ethant i le a elwid Golgotha, yr hwn a elwir Lle 'r benglog, hwy a roesant iddo iw yfed finergr ym gymmyscedig â bustl: ac wedi iddo ei brofi, ni fynnodd efe yfed. Ac wedi iddynt ei groes-hoelio ef, hwy a rannasant ei ddillad, gan fwrw coelbren: er cyflawni y peth a ddywetpwyd trwy 'r prophwyd, Hwy a rannasant fy nillad yn eu plith, ac ar fy ngwisc y bwriasant goel-bren. A chan eistedd hwy a'i gwiliasant ef yno. A gosodasant hefyd uwch ei ben ef, ei achos yn scrifennedig, HWN YW JESU BRENIN YR IDDEWON, Yna y croeshoeliwyd gyd ag ef ddau leidr, un ar y llaw ddehau, ac un ar yr asswy. A'r rhai oedd yn myned heibio a'i cablasant ef, gan ysgwyd eu pennau, a dywedyd; Ti yr hwn a ddinistri 'r Deml, ac a'i hadeiledi mewn tridiau, gwared dy hun: os ti yw Mâb Duw, descyn oddi ar y groes. A'r un modd yr Archoffeiriaid hefyd, gan watwar, gyd a'r Scrifennyddion a'r Henuriaid, a ddywedasant, Efe a waredodd eraill, ei hunan ni's gall efe ei waredu: os brenin Israel yw, descynned yr awron oddi ar y groes, ac ni a gredwn iddo. Ymddiriedodd yn Nuw: gwareded efe ef yr awron, os efe a'i mynn ef: canys efe a ddywedodd, Mâb Duw ydwyf. Ar un peth hefyd a edliwiodd y lladron iddo, y rhai a groes-hoeliasid gyd ag ef. Ac o'r chweched awr y bu tywyllwch ar yr holl ddaiar, hyd y nawfed awr. Ac ynghylch y nawfed awr y llefodd yr Jesu â llêf uchel, gad ddywedyd, Eli, Eli, Lamma Sabachthani? hynny yw, Fy Nuw, fy Nuw paham i'm gadewaist? A rhai o'r sawl oedd yn sefyll yno, pan glywsant, a ddywedasant, Y mae hwn yn galw am Elias. Ac yn y fan, un o honynt a redodd,

dodd, ac a gymmerth yspwrn, ac a'i llanwodd
o finegr, ac a'i rhoddes ar gorsen, ac a'i dio-
dodd ef. Ar llaill a ddywedasant, Paid, edry-
chwn a ddaw Elias i'w waredu ef. A'r Jesu, we-
di llefain drachefn â llef uchel, a ymadawodd
â'r Yspryd. Ac wele, llen y Deml a rwygwyd
yn ddau, oddi fynu hyd i wared: a'r ddaiar a
grynodd, a'r meini a holltwyd: A'r beddau a
agorwyd: a llawer o gyrph y saint a hunasent,
a gyfodasant; ac a ddaethant allan o'r beddau
ar ôl ei gyfodiad, ef, ac a aethant i mewn i'r
ddinas sanctaidd, ac a ymddangosasant i lawer.
Ond y canwriad, a'r rhai oedd gŷd ag ef yn
gwilied yr Jesu, wedi gweled y ddaiargryn a'r
pethau a wnaethid, a ofnasant yn fawr, gan
ddywedyd, Yn wir Mâb Duw ydoedd hwn.

Dydd llun o flaen y Pasc.
Yn lle yr Epistol. Isa. 63. 1.

PWy yw hwn yn dyfod o Edom, yn gôch ei ddillad o Bozra? hwn sydd hardd yn ei wisc, yn ymdaith yn amlder ei rym? my-fi yw hwn a lefaraf mewn cyfiawnder, ac wyf gadarn i iachâu. Pa ham yr ydwyd yn gôch dy ddillad, a'th wiscoedd fel yr hwn a sathrei mewn gwinwrŷf? Sethrais y gwinwrŷf fy hunan, ac o'r bobl nid oedd un gŷd â mi: canys mi a'i sathraf hwynt yn fy nîg, ac a'i mathraf hwynt yn fy llidiawgrwydd; a'u gwaed hwynt a daenellir ar fy nillad, am holl wiscoedd a lychwinaf. Canys dydd dial sydd yn fy nghalon, a blwyddyn fy ngwaredigion a ddaeth. Edrychais hefyd, ac nid oedd gynnhorthwywr; rhyfeddais hefyd am nad oedd gynhaliwr; yna fy mraich fy hun a'm hachubodd, a'm llidiawgrwydd a'm cynhaliodd. Ac mi a

ſathraf y bobl yn fy nig, ac a'i meddwaf hwynt yn fy llidiawgrwydd: a'u cadernid a ddeſcynnaf i'r llawr. Cofiaf drugareddau yr Arglwydd, a moliant Duw, yn ol yr hyn oll a roddodd Duw i ni, ac amlder ei ddaioni i dŷ Iſrael, yr hyn a roddodd efe iddynt yn ôl ei doſturiaethau, ac yn ôl amlder ei drugareddau. Canys efe a ddywedodd, diau fy mhobl ydynt hwy, meibion ni ddywedant gelwydd, felly efe a aeth yn iachwadr iddynt. Yn eu holl gyſtudd hwynt efe a gyſtuddiwyd, ac Angel ei gydrychholdeb a'u hachubodd hwynt; yn ei gariad, ac yn ei drugaredd y gwaredodd efe hwynt: efe a'u dygodd hwynt, ac a'u harweiniodd yr holl ddyddiau gynt. Hwythau oeddynt wrth-ryfelgar, ac a ofidiaſant ei Yſpryd ſanctaidd ef, am hynny y trôdd efe yn elyn iddynt, ac yr ymladdodd yn eu herbyn, Yna y cofiodd efe y dyddiau gynt, Moſes a'i bobl, gan ddywedyd; mae'r hwn a'u dygodd hwynt i fynu o'r môr, gyd â bugeiliaid ei braidd? mae'r hwn a oſododd ei Yſpryd ſanctaidd o'i fewn ef? Yr hwn a'u tywyſodd hwynt â deheu-law Moſes, ac a'i ogoneddus fraich, gan hollti y dyfroedd o'u blaen hwynt, i wneuthur iddo ei hun Enw tragywyddol? yr hwn a'i harweiniodd hwynt trwy y dyfnderau, fel march yn yr ynialwch, fel na thramgwyddant? fel y deſcyn anifail i'r dyffryn y gwna Yſpryd yr Arglwydd iddo orphwys: felly y tywyſaiſt dy bobl, i wneuthur i't Enw gogoneddus. Edrych o'r nefoedd a gwêl, o annedd dy ſancteiddrwydd, a'th ogoniant: mae dy zêl, a'th gadernid, lluoſogrwydd dy doſturiaethau, a'th drugareddau tu ac attaf? a ymattaliaſant? Canys ti yw ein tâd ni, er nad edwyn Abraham ni, ac na'n cydnebydd Iſrael,

rael, ti Arglwydd yw ein tâd ni, ein gwaredudd: dy Enw sydd erioed. Pa ham Arglwydd y gwnaethost i ni gyfeiliorni allan o th ffyrdd? ac y caledaist ein calonnau oddiwrth dy ofn? dychwel er mwyn dy weision, llwythau dy etifeddiaeth. Tros ychydig ennyd y meddiannodd dy bobl sainctaidd; ein gwrthwyneb-wŷr a sathrasant dy Gyssegr di Ny-ni ydym eiddot ti, erioed ni buost yn arglwyddiaethu arnynt hwy, ac ni elwid dy enw arnynt.

Yr Efengyl. S. Mar. 14. 1.

AC wedi deu-ddydd yr oedd y Pasc, gwyl y bara croyw: a'r Arch-offeiriaid a'r Scrifennyddion a geisiasant pa fodd y dalient ef trwy dwyll, ac y lladdent ef. Eithr dywedasant, Nid ar yr wyl, rhag bôd cynnwrf ym mhlith y bobl. A phan oedd efe yn Bethania, yn nhŷ Simon y gwahan-glwyfus, ac efe yn eistedd i fwytta, daeth gwraig a chanddi flwch o ennaint, o nard gwlyb gwerth-fawr, a hi a dorrodd y blwch, ac a'i tywalltodd ar ei ben ef. Ac yr oedd rhai yn anfodlon ynddynt eu hunain, ac yn dywedyd, I ba beth y gwnaethpwyd y golled hon o'r ennaint? Oblegid fe a allasid gwerthu hwn uwchlaw trychan ceiniog, a'u rhoddi i'r tlodion A hwy a ffrommasant yn ei herbyn hi. A'r Jesu a ddywedodd, Gedwch iddi; pa ham y gwnewch flinder iddi? hi a wnaeth weithred dda arnafi. Canys bob amser y cewch y tlodion gyd â chwi, a phan fynnoch y gellwch wneuthur da iddynt hwy: ond myfi ni chewch bob amser. Hyn a allodd hon, hi a'i gwnaeth: hi a achubodd y blaen i eneinio fynghorph erbyn y claddedigaeth. Yn wir meddaf i chwi. pa le bynnag y pregether

yr

yr Efengyl hon, yn yr holl fyd, yr hyn a wnaeth hon hefyd, a adroddir er coffa am deni. A Judas Iscariot, un o'r deuddeg, a aeth ymmaith at yr Arch-offeiriad, i'w fradychu ef iddynt. A phan glywsant, fe fu lawen ganddynt, ac a addawsant roi arian iddo. Yntef a geisiodd pa fodd y gallai yn gymmwys ei fradychu ef. A'r dydd cyntaf o ŵyl y bara croyw, pan aberthent y Pasc, dywedodd ei ddiscyblion wrtho; I ba le yr wyt ti yn ewyllysio i ni fyned i baratoi i ti, i fwyttâ y Pasc? Ac efe a anfonodd ddau o'i ddiscyblion, ac a ddywedodd wrthynt, Ewch i'r ddinas, a chyferfydd â chwi ddŷn yn dwyn steneid o ddwfr: dilynwch ef. A pha le bynnag yr êl i mewn dywedwch ŵr y tŷ, Fôd yr Athro yn dywedyd, Pa le y mae 'r lletty, lle y gallwyf, mi a'm discyblion, fwytta 'r Pasc? Ac efe a ddengys i chwi oruwch-stafell fawr wedi ei thanu yn barod, yno paratowch i ni. A'i ddiscyblion a aethant, ac a ddaethant i'r ddinas. Ac a gawsant megis y dywedasei efe wrthynt, ac a baratoesant y Pasc. A phan aeth hi yn hwyr efe a ddaeth gyd â'r deuddeg. Ac fel yr oeddynt yn eistedd, ac yn bwytta, yr Jesu a ddywedodd, Yn wir meddaf i chwi, un o honoch yr hwn sydd yn bwytta gyd â myfi, a'm bradycha i. Hwythau a ddechreuasant dristâu, a dywedyd wrtho bôb un ac un. Ai myfi? ac arall, Ai myfi? Ac efe a attebodd ac a ddywedodd wrthynt, Un o'r deuddeg, yr hwn sydd yn gwlychu gyd â mi yn y ddysgl yw efe. Mab y dŷn yn wir sydd yn myned ymmaith, fel y mae yn scrifennedig am dano, ond gwae 'r dŷn hwnnw trwy 'r hwn y bradychir Mâb y dŷn: da fuasai i'r dyn hwnnw pe na's ganesid, Ac fel yr oeddynt yn bwytta,

fta, yr Jesu a gymerodd fara, ac a'i bendithiodd, ac a'i torrodd, ac a'i rhoddes iddynt, ac a ddywedodd, Cymmerwch, bwyttewch, hwn yw fy ngorph. Ac wedi iddo gymmeryd y cwppan, a rhoi diolch, ef a'i rhoddes iddynt: a hwynt oll a yfasant o honaw. Ac efe a ddywedodd wrthynt, Hwn yw fy ngwaed i o'r Testament newydd, yr hwn a dywelltir tros lawer. Yn wir yr wyf yn dywedyd wrthych, nad yfaf mwy o ffrwyth y winwydden, hyd y dydd hwnnw, pan yfwyf ef yn newydd yn nheyrnas Dduw. Ac wedi iddynt ganu mawl, hwy a aethant allan i fynydd yr Olewydd. A dywedodd yr Jesu wrthynt, Chwi a rwystrir, oll o'm plegid i, y nos hon: canys scrifennedig yw, Tarawaf y bugail, a'r defaid a wascerir. Eithr wedi i mi adgyfodi, mi a âf o'ch blaen chwi i Galilæa. Ond Petr a ddywedodd wrtho, Pe byddai bawb wedi eu rhwystro, etto ni byddaf fi. A dywedodd yr Jesu wrtho, Yn wir yr ydwyf yn dywedyd i ti, heddyw o fewn y nos hon, cyn canu o'r ceiliog ddwy-waith y gwedi fi deir gwaith. Ond efe a ddywedodd yn helaethach o lawer. Pe gorfyddai i mi farw gyd â thi, ni'th wadaf ddim. A'r un modd y dywedasant oll. A hwy a ddaethant i le yr oedd ei enw Gethsemane: ac efe a ddywedodd wrth ei discyblion, Eisteddwch ymma tra fyddwyf yn gweddio. Ac efe a gymmerth gyd ag ef Petr, ac Jaco, ac Joan, ac a ddechreuodd ymofidio, a thristau yn ddirfawr. Ac efe a ddywedodd wrthynt, Y mae fy enaid yn athrist hyd angeu: arhoswch ymma, a gwiliwch. Ac efe a aeth ychydig ym-mlaen, ac a syrthiodd ar y ddaiar, ac a weddiodd, o bai possibl, ar fyned yr awr honno oddi wrtho. Ac efe a ddywedodd,

dodd, Abba Dâd, pob peth sydd bossibl i ti; tro heibio y cwppan hwn oddi wrthif: eithr nid y peth yr ydwyfi yn ei ewyllysio, ond y peth yr ydwyt ti. Ac efe a ddaeth, ac a'u cafodd hwy yn cysgu, ac a ddywedodd wrth Petr, Simon, ai cysgu yr wyti? oni allit wilio un awr? Gwiliwch, a gweddiwch rhag eich myned mewn temtasiwn: yr Yspryd yn ddiau sydd barod; ond y cnawd sydd wan, Ac wedi iddo fyned ymmaith drachefn, efe a weddiodd, gan ddywedyd yr un ymadrodd. Ac wedi iddo ddychwelyd, efe a'u cafodd hwynt drachefn yn cysgu, (canys yr oedd eu llygaid hwynt wedi trymhau) ac ni wyddent beth a attebent iddo. Ac efe a ddaeth y drydedd waith ac a ddywedodd wrthynt, Cyscwch weithian, a gorphwyswch: digon yw, daeth yr awr: wele, yr ydys yn bradychu Mâb y dŷn i ddwylo pechaduriad. Cyfodwch, awn; wele, y mae yr hwn sydd yn fy mradychu yn agos, Ac yn y man, ac efe etto yn llefaru, daeth Judas, un o'r deuddeg, a chyd ac ef dyrfa fawr â chleddyfau a ffynn, oddi wrth yr Arch-offeiriaid, a'r Scrifennyddion, a'r Henuriaid. A'r hwn ai bradychodd ef a roddasai arwydd iddynt, gan ddywedyd, Pwy bynnac a gusanwyf, hwnnw yw; deliwch ef, a dygwch ymmaith yn sicr. A phan ddaeth, yn ebrwydd efe a aeth atto, ac a ddywedodd Rabbi, Rabbi, ac a'i cusanodd ef. A hwythau a roesant eu dwylo arno, ac a'i daliasant ef. A rhyw un o'r rhai oedd yn sefyll ger llaw, a dynnodd ei gleddyf, ac a darawodd wâs yr Arch-offeiriad, ac a dorrodd ymmaith ei glust ef. A'r Jesu a ttebodd, ac a ddywedodd wrthynt, Ai megis at leidr y daethoch allan, a chleddyfau, ac a ffynn i'm

dala i? Yr oeddwn i beunydd gyd â chwi yn athrawiaethu yn y Deml, ac ni'm daliasoch: ond rhaid yw cyflawni 'r Scrythyrau. A hwynt oll a'i gadawsant ef, ac a ffoesant. A rhyw ŵr ieuangc oedd yn ei ddilyn ef, wedi ymwisco â lliain main ar ei gorph noeth, a'r gwŷr ieuaingc a'i daliasant ef. A hwn a adawodd y lliain, ac a ffôdd oddi wrthynt yn noeth, a hwy a ddygasant yr Jesu at yr Arch-offeiriad: a'r holl Arch-offeiriaid, a'r Henuriaid, a'r Scrifennyddion, a ymgasclasaut gyd ag ef. A Phetr a'i canlynodd ef o hirbell, hyd yn llys yr Arch-offeiriaid: ac yr oedd efe yn eistedd gyd â'r gwasanaethwŷr, ac yn ymdymno wrth y tân. A'r Arch-offeiriad, a'r holl gyngor, a geisiasant dystiolaeth yn erbyn yr Jesu i'w roi ef i farwolaeth, ac ni chawsant. Canys llawer a ddygasant gau dystiolaeth yn ei erbyn ef, eithr nid oedd eu tystiolaethau hwy yn gysson. A rhai a gyfodasant, ac a ddygasant gam-dystiolaeth yn ei erbyn ef, gan ddywedyd, Ni a'i clywsom ef yn dywedyd, Mi a ddinistriaf y Deml hono waith dwylo ac mewn tridiau yr adeiliadaf arall, heb fôd o waith llaw. Ac etto nid oedd eu tystiolaeth hwy felly yn gysson. A chyfododd yr Arch-offeiriad yn y canol, ac a ofynnodd i'r Jesu, gan ddywedyd, oni attebi di ddim? beth y mae y rhai hyn yn ei dystiolaethu yn dy erbyn? Ac efe a dawodd, ac nid attebodd ddim, Drachefn yr Arch offeiriad a ofynnodd iddo, ac a ddywedodd wrtho, Ai tydi yw Crist, Mâb y Bendigedig? A'r Jesu a ddywedodd, Myfi yw: a chwi a gewch weled Mâb y dŷn yn eistedd a'r ddeheu-law y gallu, ac yn dyfod ynghymmylau y nef. Yna 'r Arch-offeiriad, gan rwygo ei ddillad, a ddywedodd. Pa raid i

ni

ni mwy wrth dystion? Chwi a glywsoch y gabledd: beth dybygwch chwi? A hwynt oll a'i condemniasant ef, ei fôd yn euog o farwolaeth. A dechreuodd rhai boeri arno, a chuddio ei wyneb, a'i gernodio, a dywedyd wrtho, Prophwyda. A'r gweinidogion a'i tarawsant ef â chledrau ei dwylaw. Ac fel yr oedd Petr yn y llys i wared, daeth un o forwynion yr Arch-offeiriad: a phan ganfu hi Betr yn ymdwymno, hi a edrychodd arno, ac a ddywedodd Titheu hefyd oeddit gyd â'r Jesu o Nazareth. Ac ef a wadodd, gan ddywedyd, Nid adwaen i, ac ni wn i beth yr wyt yn ei ddywedyd. Ac efe a aeth allan i'r Porth: a'r ceiliog a ganodd. A phan welodd y llangces ef drachefn hi a ddechreuodd ddywedyd wrth y rhai oedd yn sefyll yno, Y mae hwn yn un o honynt, Ac efe a wadodd drachefn. Ac ychydig wedi, y rhai oedd yn sefyll ger llaw a ddywedasant wrth Petr drachefn, Yn wir yr wyti yn un o honynt, canys Galilæad wyt, a'th leferydd sydd debyg. Ond efe a ddechreuodd regu, a thyngu, Nid adwaen i y dŷn ymma yr ydych chwi yn dywedyd am dano. A'r ceiliog a ganodd yr ail waith a Phetr a goflodd y gair a ddywedasei 'r Jesu wrtho, Cyn canu o'r ceiliog ddwywaith, ti am gwedi deir-gwaith. A chan ystyried hynny efe a wylodd.

Dydd mawrth nesaf o flaen y Pasc.

Yn lle yr Epistol. Esa. 50. 5.

YR Arglwydd Dduw a agorodd fy nghlust, a minneu ni wrthwynebais, ac ni chiliais yn fy ôl Fy nghorph a roddais i'r cur-wŷr, a'm cernau i'r rhai a dynnai 'r blew, ni chuddiais fy ŵyneb oddiwrth wradwydd, a phoeredd. O'

herwydd yr Arglwydd Dduw a'm cymmorth, am hynny ni'm cywilyddir. am hynny gosodais fy wyneb megys caled-faen o herwydd gwybod yr ydwyf na'm gwradwyddir. Agos yw 'r hwn a'm cyfiawnhâ ; pwy a ymryson â mi? safwn ynghŷd, Pwy yw fy ngwrthwynebwr? nessaed attaf, Wele 'r Arglwydd Dduw a'm cynnorthwya. pwy yw 'r hwn a'm bwrw yn euog? wele hwynt oll a heneiddiant fel dilledyn, gwyfyn a'u hyssa hwynt, Pwy yn eich mysc sydd yn ofni 'r Arglwydd: yn gwrandaw ar lais ei wâs ef, yn rhodio mewn tywyllwch, ac heb lewyrch iddo? gobeithied yn enw 'r Arglwydd, ac ymddirieded yn ei Dduw. Wele chwi oll y rhai ydych yn cynneu tân, ac yn eich amgylchu eich hunain â gwreichion: rhodiwch wrth lewyrch eich tân, ac wrth y gwreichion a gynneuasoch, o'm llaw i y bydd hyn i chwi; mewn gofid y gorweddwch.

Yr Efengyl S. Mat. 15. 1.

AC yn y fan y boreu, yr ymgynghorodd yr Arch offeiriaid gyd â'r Henuriaid, a'r Scrifennyddion, a'r holl gyngor, ac wedi iddynt rwymo 'r Jesu, hwy a'i dygasant ef ymmaith, ac a'i traddodasant at Pilat. A gofynnodd Pilat iddo Ai ti yw Brenin yr Iddewon? Yntef a attebodd, ac a ddywedodd wrtho, Yr wyt ti yn dywedyd. A'r Arch-offeiriaid a'i cyhuddasant ef o lawer o bethau, Eithr nid attebodd efe ddim. A Philat drachefn a ofynnodd iddo, gan ddywedyd, Onid attebi di ddim? wele faint o bethau y maent yn eu tystiolaethu yn dy erbyn. Ond yr Jesu etto nid attebodd ddim, fel y rhyfeddodd Pilat. Ac ar yr wyl honno y gollyngai efe yn rhydd iddynt un carcharor, yr hwn a ofynnent iddo. Ac yr

oedd

oedd un a elwid Barabbas, yr hwn oedd yn rhwym gyd â'u gyd-terfyscwŷr, y rhai yn y derfysc a wnaethent lofruddiaeth. A'r dyrfa gan grochlefain, a ddechreuodd ddeisyf arno wneuthur fel y gwnaethai bôb amser iddynt. A Philat a attebodd iddynt gan ddywedyd, A fynnwch chwi i mi ollwng yn rhydd i chwi Frenin yr Iddewon ? (Canys efe a wyddai mai o gynfigen y traddodasai yr Arch-offeiriaid ef) A'r Arch-offeiriaid a gynhyrfasent y bobl, fel y gollyngai efe yu hytrach Barabbas yn rhydd iddynt. A Philat a attebodd, ac a ddywedodd drachefn wrthynt, Beth gan hynny a fynnwch i mi ei wneuthur i'r hwn yr ydych yn ei alw Brenin yr Iddewon ? A hwythau a lefasant drachefn, Croes-hoelia ef. Yna Pilat a ddywedodd wrthynt, Ond pa ddrwg a wnaeth efe ? A hwythau a lefasant fwy-fwy, Croes-hoelia ef. A Philat yn chwennych bodloni'r bobl, a ollyngodd yn rhydd iddynt Barabbas, a'r Jesu wedi iddo ei fflangellu, a draddododd efe i'w groes-hoelio. A'r milwŷr a'i dygasant ef i fewn y llys, a elwir Prætorium: a hwy a alwasant ynghyd yr holl fyddin, ac a'i gwiscasant ef â phorphor, ac a blethasant goron o ddrain, ac a'i dodasant am ei ben: ac a ddechreuasant gyfarch iddo, Hanffych well, Brenin yr Iddewon. A hwy a gurasant ei ben ef â chorsen, ac a boerasant arno, a chan ddodi eu gliniau i lawr, a'i haddolasant ef. Ac wedi iddynt ei watwar ef, hwy a ddioscasant y porphor oddi am dano, ac a'i gwiscasant ef â'i ddillad ei hun, ac a'i dygasant allan iw groes-hoelio. A hwy a gymmellasant un Simon o Cyrene, yr hwn oedd yn myned heibio, wrth ddyfod o'r wlâd, sef tad Alexander a Rufus, i ddwyn ei groes ef.

A hwy a'i harweiniasant ef i le a elwid Golgotha: yr hyn o'i gyfieithu yw, Lle 'r benglog; ac a roesant iddo i'w yfed win myrhllyd: eithr efe ni's cymmerth. Ac wedi iddynt ei groes-hoelio, hwy a rannasant ei ddillad ef, gan fwrw coel-bren arnynt, beth a gai bob un, A'r drydedd awr oedd hi, a hwy a'i croes-hoeliâsant ef. Ac yr oedd yscrifen ei achos ef wedi ei hargraphu, *BRENIN YR IDDEWON.* A hwy a groes-hoeliasant gyd ag ef ddau leidr; un ar y llaw ddeheu, ac un ar yr asswy iddo. A'r Scrythur a gyflawnwyd, yr hon a ddywed, ac efe a gyfrifwyd gyd â'r rhai anwir. A'r rhai oedd yn myned heibio a'i cablasant ef gan yscwyd eu penneu, a dywedyd, Och, tydi yr hwn wyt yn dinistrio y Deml, ac yn ei hadeiladu mewn tridiau; gwared dy hyn, a descyn oddi ar y groes, a'r un modd yr Arch-offeiriaid hefyd yn gwatwar' a ddywedasant wrth ei gilydd, gyd â'r Scrifennyddion. Eraill a waredodd ef, ei hun ni's gall ei wared, Descynned Crist Brenin yr Israel, yr awr hon oddi ar y groes, fel y gwelom, ac y credom, a'r rhai a groes-hoeliasid, gyd ag ef, a'i difenwasant ef, a phan ddaeth y chweched awr, y bu tywyllwch ar yr holl ddaiar, hyd y nawfed awr. Ac ar y nawfed awr y dolefodd yr Jesu â llef uchel, gan ddywedyd, *Eloi, Eloi, lamma jabachthani,* yr hyn o'i gyfieithu yw; Fy Nuw, fy Nuw, pa ham i'm gadewaist? A rhai o'r rhai a safent ger llaw, pan glywsant, a ddywedasant Wele, y mae efe yn galw ar Elias. Ac un a redodd, ac a lanwodd yspwrn yn llawn o finegr, ac a'i dododd ar gorsen, ac a'i diododd ef, gan ddywedyd, Peidiwch, edrychwn a ddaw Elias i'w dynnu ef i lawr. A'r Jesu a lefodd â llef uchel,

ac

ac a ymadawodd â'r Yspryd. A llen y Deml a rwygwyd yn ddwy, oddi fynu hyd i wared. A phan welodd y Canwraid, yr hwn oedd yn sefyll gerllaw gyferbyn ag ef, ddarfod iddo yn llefain felly ymado â'r Yspryd, efe a ddywedodd, Yn wir Mâb Duw oedd y dŷn hwn.

Dydd merchur o flaen y Pasc.

Yr Epistol. Heb. 9. 16.

LLe byddo Testament, rhaid yw digwyddo marwolaeth y Testament-ŵr. Canys wedi marw dynion y mae Testament mewn grym, oblegid nid oes etto nerth ynddo, tra fyddo y Testament-ŵr yn fyw. O ba achos ni chysegrwyd y cyntaf heb waed. Canys gwedi i Moses adrodd yr holl orchymmyn, yn ôl y gyfraith, wrth yr holl bobl, efe a gymmerodd waed lloi a geifr, gyd â dwfr, a gwlân porphor, ac yssop, ac a'i taenellodd ar y llyfr, a'r bobl oll: gan dywedyd, Hwn yw gwaed y Testament a orchymynnodd Duw i chwi. Y Tabernacl hefyd, a holl lestri y gwasanaeth, a daenellodd efe a gwaed; yr un modd. A chan mwyaf trwy waed y purir pob peth wrth y Gyfraith ac heb ollwng gwaed nid oes maddeuant. Rhaid oedd gan hynny i bortreiadau y pethau sy yn y nefoedd, gael eu puro a'r pethau hyn: a'r pethau nefol eu hunain ag aberthau gwell nâ'r rhai hyn. Canys nid i'r Cyssegr o waith llaw, portreiad y gwir Gyssegr yr aeth Christ i mewn, ond i'r nêf ei hun, i ymddangos yn awr ger bron Duw trosom ni: nac fel yr offrymmei ef ei hun yn fynych, megis y mae yr Arch-offeiriad yn myned i mewn i'r Cyssegr bob blwyddyn, â gwaed arall: oblegid yna rhaid fuasei iddo yn fynych ddioddef er dechreuad y bŷd:

eithr

eithr yr awron unwaith yn niwedd y bŷd yr ymddangoses efe, i ddeleu pechod, trwy ei aberthu ei hun. Ac megis y gosodwyd i ddynion farw unwaith, ac wedi hynny bôd barn: felly Crist hefyd, wedi ei offrymmu unwaith i ddwyn ymmaith bechodau llawer, a ymddengys yr ail waith heb pechod, i'r rhai sy yn ei ddisgwyl, er iechydwriaeth.

Yr Efengyl. S. Luc. 22. 1.

A Nessaodd gwyl y bara croyw, yr hon a elwir y Pasc. A'r Arch-offeiriaid a'r Scrifennyddion a geisiasant pa fodd y difethent ef: oblegid yr oedd arnynt ofn y bobl. A Satan a aeth i mewn i Judas, yr hwn a gyfenwid Iscariot, yr hwn oedd o rifedi 'r deuddeg. Ac efe a aeth ymmaith ac a ymddiddanodd a'r Archoffeiriaid, a'r blaenoriaid, pa fodd y bradychei efe ef iddynt. Ac yr oedd yn llawen ganddynt: a hwy a gyttunasant ar roddi arian iddo. Ac efe a addawodd: ac a geisiodd amser cyfaddas i'w fradychu ef iddynt, yn absen y bobl. A daeth dydd y bara croyw, ar yr hwn yr oedd rhaid lladd y Pasc. Ac efe a anfonodd Petr ac Joan, gan ddywedyd, Ewch, paratowch i ni'r Pasc, fel y bwyttaom. A hwy a ddywedasant wrtho, Pa le y mynni baratoi o honom? Ac efe a ddywedodd wrthynt, Wele, pan ddeloch i mewn i'r ddinas, cyferfydd â chwi ddŷn yn dwyn steneid o ddwfr: canlynwch ef i'r tŷ lle yr el efe i mewn; a dywedwch wrth ŵr y tŷ, Y mae 'r Athro yn dywedyd wrthit, Pa le y mae 'r lletty lle y gallwyf fwytta 'r Pasc gyd â'm discyblion? Ac efe a ddengys i chwi oruwch-ystafell fawr, wedi ei thanu: yno paratowch. A hwy a aethant, ac a gawsant fel y dywedasei efe wrthynt, ac a baratoesant y

Pasc; a phan ddaeth yr awr, efe a eisteddodd i lawr, a'r deuddeg Apostol gyd ag ef. Ac efe a ddywedodd wrthynt, Mi a chwennychais yn fawr fwytta 'r Pasc hwn gyd â chwi, cyn dioddef o honof. Canys yr ydwyf yn dywedyd i chwi, Ni fwyttâf fi mwyach o honaw, hyd oni chyflawner yn nheyrnas Dduw, ac wedi iddo gymmeryd y cwppan, a rhoddi diolch, efe a ddywedodd, Cymmerwch hwn, a rhennwch yn eich plith. Canys yr ydwyf yn dywedyd i chwi, nad yfaf o ffrwyth y winwydden, hyd oni ddêl teyrnas Dduw. Ac wedi iddo gymmeryd bara, a rhoi diolch, efe a'i torrodd, ac a'i rhoddes iddynt, gan ddywedyd, Hwn yw fy nghorph, yr hwn yr ydys yn ei roddi trosoch: gwnewch hyn er coffa am danaf. Yr un modd y cwppan hefyd wedi swpperu, gan ddywedyd. Y cwppan hwn yw 'r Testament newydd yn fy ngwaed-i, yr hwn yr ydys yn ei dywallt trosoch. Eithr wele law 'r hwn sydd yn fy mradychu, gŷd a mi ar y bwrdd. Ac yn wîr, y mae Mâb y dŷn yn myned, megis y mae wedi ei luniaethu: eithr gwae 'r dŷn hwnnw, trwy 'r hwn y bradychir efe. Hwythau a ddechreuasant ymofyn yn eu plith eu hun, pwy o honynt oedd yr hwn a wnai hynny. A bu ymryson yn eu plith, pwy o honynt a dybygid ei fôd yn fwyaf. Ac efe a ddywedodd wrthynt, Y mae brenhinoedd y cenhedloedd yn arglwyddiaethu arnynt: a'r rhai sy mewn awdurdod arnynt, a elwir yn bendefigion, Ond na fyddwch chwi felly: eithr y mwyaf yn eich plith chwi, bydded megis yr ieuangaf, a'r pennaf, megis yr hwn sydd yn gweini. Canys pa un fwyaf, ai 'r hwn sydd yn eistedd ar y bwrdd, ai 'r hwn sydd yn gwasanaethu? onid yr hwn

sydd yn eistedd ar y bwrdd? eithr yr ydwyfi yn eich mysc, fel un yn gwasanaethu. A chwy-chwi yw y rhai a arhosasoch gŷd â mi yn fy mhrofedigaethau. Ac yr wyfi yn ordeinio i chwi deyrnas, megis y ordeiniodd fy Nhâd i min-neu: fel y bwyttaoch ac yr yfoch ar fy mwrdd i yn fy nheyrnas; ac yr eisteddoch ar orsedd-feydd, yn barnu deuddegllwyth Israel. A'r Arglwydd a ddywedodd, Simon, Simon, wele, Satan a'ch ceisiodd chwi, i'ch nithio fel gwenith: eithr mi a weddiais trosot, na ddiffygiei dy ffydd di: ditheu pan i'th droer, cadarnhâ dy frodyr. Ac efe a ddywedodd wrtho, Arglwydd yr ydwyfi yn barod i fyned gyd â thi i garchar, ac i angeu. Yntef a ddywedodd, Yr wyf yn dywedyd i ti Petr, Na chân y ceiliog heddyw, nes i ti wadu dair gwaith yr adwieni fi. Ac efe a ddywedodd wrthynt, Pan i'ch anfonais heb na phwrs, na chod, nac escidiau: a fu arnoch eisieu dim? A hwy a ddywedasant Na ddo ddim, Yna y dywedodd wrthynt, Ond yn awr y neb sydd ganddo bwrs, cymmered, a'r un modd gôd: a'r neb nid oes ganddo Gwerthed ei bais, a phryned gleddyf. Canys yr wyf yn dywedyd i chwi, fôd yn rhaid etto gyflawni ynofi y peth hyn a scrifennwyd, sef, A chyd â'r anwir y cyfrifwyd efe. Canys y mae diben i'r pethau am danafi. A hwy a ddywedasant, Arglwydd, wele ddau gleddyf ymma. Ac efe a ddywedodd wrthynt, Digon yw. Ac wedi iddo fyned allan, efe a aeth, yn ôl ei arfer, i fynydd yr Olewydd: a'i ddiscyblion hefyd a'i canlynasant ef. A phan ddaeth efe i'r fan, efe a ddywedodd wrthynt, Gweddiwch nad eloch mewn profedigaeth. Ac efe a dynnodd oddi wrthynt tu ag ergyd careg, ac wedi

iddo fyned ar ei liniau, efe a weddiodd, gan
ddywedyd, O Dâd, os ewyllysi droi heibio y
cwppan hwn oddi wrthif: er hynny nid fy e-
wyllys i ond yr eiddot ti a wneler. Ac Angel
o'r nef a ymddangosodd iddo, yn ei nerthu ef.
Ac efe mewn ymdrech meddwl, a weddiodd
yn ddyfalach, a'i chwys ef oedd fel defnynnau,
gwaed, yn descyn ar y ddaiar. A phan gododd
efe o'i weddi, a dyfod at ei ddiscyblion, efe a'u
cafodd hwynt yn cyscu gan dristwch: ac a
ddywedodd wrthynt, Pa ham yr ydych yn cys-
cu? codwch, a gweddiwch nad eloch mewn
profedigaeth. Ac efe etto yn llefaru, wele dyr-
fa, a hwn a elwir Judas, un o'r deuddeg, oedd
yn myned o'i blaen hwynt, ac a nesaodd at yr
Iesu, iw gusanu ef. A'r Jesu a ddywedodd wr-
tho, Judas, ai â chusan yr wyt ti yn bradychu
Mâb y dŷn? A phan welodd y rhai oedd yn ei
gylch ef, y peth oedd ar ddyfod, hwy a ddy-
wedasant wrtho, Arglwydd, a darâwn ni â
chleddyf? A rhyw un o honynt a darawodd
wâs yr Arch-offeiriad, ac a dorrodd ymmaith
ei glust ddehau ef. Ar Jesu a attebodd ac a
ddywedodd, Goddefwch hyd yn hyn, ac efe
a gyffyrddodd â'i glust, ac a'i iachaodd ef. A'r
Jesu a ddywedodd wrth yr Arch-offeiriaid, a
blaenoriaid y Deml, A'r Henuriaid, y rhai a
ddaethant atto, Ai fel at leidr y daethoch chwi
allan â chleddyfau, ac a ffyn? Pan oeddwn
beunydd gyd â chwi yn y Deml, nid estynna-
soch ddwylo i'm herbyn: eithr hon yw eich
awr chwi, a gallu'r tywyllwch. A hwy a'i da-
liasant ef, ac a'i harweiniasant, ac a'i dygasant i
mewn î dŷ'r Arch-offeiriad. A Phetr a ganly-
nodd o hirbell. Ac wedi iddynt gynneu tân
ynghanol y neuadd, a chydeistedd o honynt,
eistedd-

sydd yn eisteddar y bwrdd? eithr yr ydwysi yn eich mysc, fel un yn gwasanaethu. A chwychwi yw y rhai a arhosasoch gŷd â mi yn fy mhrofedigaethau. Ac yr wyfi yn ordeinio i chwi deyrnas, megis y ordeiniodd fy Nhâd i minneu: fel y bwyttaoch ac yr yfoch ar fy mwrdd i yn fy nheyrnas; ac yr eisteddoch ar orseddfeydd, yn barnu deuddegllwyth Israel. A'r Arglwydd a ddywedodd, Simon, Simon, wele, Satan a'ch ceisiodd chwi, i'ch nithio fel gwenith: eithr mi a weddiais trosot, na ddiffygiei dy ffydd di: ditheu pan i'th droer, cadarnhâ dy frodyr. Ac efe a ddywedodd wrtho, Arglwydd yr ydwyfi yn barod i fyned gyd â thi i garchar, ac i angeu. Yntef a ddywedodd, Yr wyf yn dywedyd i ti Petr, Na chân y ceiliog heddyw, nes i ti wadu dair gwaith yr adwieni fi. Ac efe a ddywedodd wrthynt, Pan i'ch anfonais heb na phwrs, na chod, nac escidiau: a fu arnoch eisieu dim? A hwy a ddywedasant Na ddo ddim, Yna y dywedodd wrthynt, Ond yn awr y neb sydd ganddo bwrs, cymmered, a'r un modd gôd: a'r neb nid oes ganddo Gwerthed ei bais, a phryned gleddyf. Canys yr wyf yn dywedyd i chwi, fôd yn rhaid etto gyflawni ynofi y peth hyn a scrifennwyd, sef, A chyd â'r anwir y cyfrifwyd efe. Canys y mae diben i'r pethau am danafi. A hwy a ddywedasant, Arglwydd, wele ddau gleddyf ymma. Ac efe a ddywedodd wrthynt, Digon yw. Ac wedi iddo fyned allan, efe a aeth, yn ôl ei arfer, i fynydd yr Olewydd: a'i ddiscyblion hefyd a'i canlynasant ef. A phan ddaeth efe i'r fan, efe a ddywedodd wrthynt, Gweddiwch nad eloch mewn profedigaeth. Ac efe a dynnodd oddi wrthynt tu ag ergyd careg, ac wedi

iddo

iddo fyned ar ei liniau, efe a weddiodd, gan ddywedyd, O Dâd, os ewyllysi droi heibio y cwppan hwn oddi wrthif: er hynny nid fy ewyllys i ond yr eiddot ti a wneler. Ac Angel o'r nef a ymddangosodd iddo, yn ei nerthu ef. Ac efe mewn ymdrech meddwl, a weddiodd yn ddyfalach, a'i chwys ef oedd fel defnynnau, gwaed, yn descyn ar y ddaiar. A phan gododd efe o'i weddi, a dyfod at ei ddiscyblion, efe a'u cafodd hwynt yn cyscu gan dristwch: ac a ddywedodd wrthynt, Pa ham yr ydych yn cyscu? codwch, a gweddiwch nad eloch mewn profedigaeth. Ac efe etto yn llefaru, wele dyrfa, a hwn a elwir Judas, un o'r deuddeg, oedd yn myned o'i blaen hwynt, ac a nesaodd at yr Jesu, iw gusanu ef. A'r Jesu a ddywedodd wrtho, Judas, ai â chusan yr wyt ti yn bradychu Mâb y dŷn? A phan welodd y rhai oedd yn ei gylch ef, y peth oedd ar ddyfod, hwy a ddywedasant wrtho, Arglwydd, a darâwn ni â chleddyf? A rhyw un o honynt a darawodd wâs yr Arch-offeiriad, ac a dorrodd ymmaith ei glust ddehau ef. Ar Jesu a attebodd ac a ddywedodd, Goddefwch hyd yn hyn, ac efe a gyffyrddodd â'i glust, ac a'i iachaodd ef. A'r Jesu a ddywedodd wrth yr Arch-offeiriaid, a blaenoriaid y Deml, A'r Henuriaid, y rhai a ddaethant atto, Ai fel at leidr y daethoch chwi allan â chleddyfau, ac a ffyn? Pan oeddwn beunydd gyd â chwi yn y Deml, nid estynnasoch ddwylo i'm herbyn: eithr hon yw eich awr chwi, a gallu 'r tywyllwch. A hwy a'i daliasant ef, ac a'i harweiniasant, ac a'i dygasant i mewn î dŷ 'r Arch-offeiriad. A Phetr a ganlynodd o hirbell. Ac wedi iddynt gynneu tân ynghanol y neuadd, a chydeistedd o honynt, eistedd-

eisteddodd Petr yntef yn eu plith hwynt. A phan ganfu rhyw langces ef yn eistedd wrth y tân, a dal sulw arno, hi a ddywedodd, yr oedd hwn hefyd gyd ag ef. Yntef a'i gwadodd ef, gan ddywedyd, O wraig, nid adwaen i ef, Ac ychydig wedi, un arall a'i gwelodd ef, ac a ddywedodd, Yr wyt titheu hefyd yn un o honynt A Phetr a ddywedodd, O ddŷn, nid ydwyf. Ac ar ôl megis yspaid un awr rhyw un arall a daerodd gan ddywedyd, Mewn gwirionedd, yr oedd hwn hefyd gyd ag ef: canys Galilæad yw. A Phetr a ddywedodd, Y dyn, ni's gwn beth yr wyt yn ei ddywedyd, Ac yn y man, ac efe etto yn llefaru, canodd y ceiliog. A'r Arglwydd a drôdd, ac a edrychodd ar Betr: a Phetr a gofiodd ymadrodd yr Arglwydd, fel y dywedasei efe wrtho, Cyn canu o'r ceiliog, y gwedi fi deir-gwaith. A Phetr a aeth allan ac a wylodd yn chwerw-dost. A'r gwyr oedd yn dal yr Jesu, a'i gwatwarasant ef, gan ei daro, Ac wedi iddynt guddio ei lygaid ef, hwy a'i tarawsant ef ar ei wyneb, ac a ofynnasant iddo, gan ddywedyd, Prophwyda, Pwy yw 'r hwn a'th darawodd di? A llawer o bethau eraill gan gablu, a ddywedasant yn ei erbyn ef. A phan aeth hi yn ddydd, ymgynnullodd Henuriaid y bobl, a'r Arch-offeiriaid, a'r Scrifennyddion, ac a'i dygasant ef iw Cyngor hwynt, gan ddywedyd, Ai ti yw Crist? dywed i ni. Ac efe a ddywedodd wrthynt, Os dywedaf i chwi, ni chredwch ddim; ac os gofynnaf hefyd i chwi, ni'm hattebwch, ac ni'm gollyngwch ymmaith. Yn ôl hyn y bydd Mâb y dŷn yn eistedd ar ddeheu-law gallu Duw. A hwy oll a ddywedasant, Ai Mâb Duw gan hynny ydwyti? Ac efe a ddywedodd wrthynt, Yr ydych chwi yn

dywedyd

dywedyd sy môd. Hwythau a ddywedasant, Pa raid i ni mwyach wrth dystiolaeth? canys clywsom ein hunain o'i enau ef ei hun.

Dydd Jou o flaen y Pasc.

Yr Epistol. 1 Cor. 11. 17.

WRth ddywedyd hyn, nid ydwyf yn eich canmol, eich bod yn dyfod ynghŷd, nid er gwell, ond er gwaeth. Canys yn gyntaf, pan ddeloch ynghyd yn yr Eglwys, yr ydwyf yn clywed fod amrafaelion yn eich mysc chwi, ac o ran yr wyfi yn credu: Canys rhaid yw bôd hefyd heresiau yn eich mysc; fel y byddo y rhai cymmeradwy yn eglur yn eich plith chwi. Pan fyddoch chwi gan hynny yn dyfod ynghyd i'r un lle, nid bwyta swpper yr Arglwydd ydyw hyn, Canys y mae pôb un wrth fwytta yn cymmeryd ei swpper ei hun o'r blaen, ac un sydd a newyn arno, ac arall sydd yn feddw. Onid oes gennych dai i fwytta ac i yfed? Ai dirmygu yr ydych chwi Eglwys Dduw? A gwradwyddo y rhai nid oes ganddynt? Pa beth a ddywedaf wrthych? a gammolaf i chwi yn hyn? nid wyf yn eich canmol Canys myfi a dderbyniais gan yr Arglwydd yr hyn hefyd a draddodais i chwi; bod i'r Arglwydd Jesu y nos y bradychwyd ef, gymmeryd bara. Ac wedi iddo ddiolch, efe a'i torrodd, ac a ddywedodd, Cymmerwch, bwyttewch, hwn yw fy nghorph, yr hwn a dorrir trosoch: gwnewch hyn er coffa am danaf. Yr un modd efe a gymmerodd y cwppan wedi swpperu, gan ddywedyd, Y cwppan hwn yw 'r Testament newydd yn fy ngwaed; gwnewch hyn cynnifer gwaith bynnac yr yfoch, er coffa am danaf: Canys cynnifer gwaith bynnac y bwytaoch

och y bara hwn, ac yr yfoch y cwppan hwn, y dangoswch farwolaeth yr Arglwydd hyd oni ddelo. Am hnny, pwy bynnac a fwytâo y bara hwn, neu a yfo gwppan yr Arglwydd yn annheilwng, euog fydd o gorph a gwaed yr Arglwydd. Eithr holed dyn ef ei hun, ac felly bwytaed o'r bara, ac yfed o'r cwppan. Canys yr hwn sydd yn bwytta, ac yn yfed yn anheilwng; sydd yn bwytta ac yn yfed barnedigaeth iddo ei hun, am nad yw yn iawn farnu corph yr Arglwydd. Oblegid hyn y mae llawer yn weiniaid ac yn llesc yn eich mysc, a llawer yn huno. Canys pe iawn farnem ni ein hunain, ni'n bernid. Eithr pan i'n bernir, i'n ceryddir gan yr Arglwydd, fel na'n damner gyd â'r byd. Am hynny, fy mrodyr, pan ddeloch ynghyd i fwytta, arhoswch ei gilydd. Eithr os bydd mewyn ar neb, bwytaed gartref, fel na ddeloch ynghyd i farnedigaeth. Ond y pethau eraill mi a'u trefnaf pan ddelwyf.

Yr Efengyl. S. Luk. 23. 1.

A'R holl liaws o honynt, a gyfodasant ac a'i dygasant ef at Pilat; Ac a ddechreuasant ei gyhuddo ef, gan ddywedyd, Ni a gawsom hwn yn gŵyrdroi 'r bobl, ac yn gwahardd rhoi teyrnged i Cæsar, gan ddywedyd mai efe ei hun yw Crist frenin, A Philat a ofynnodd iddo, gan ddywedyd, Ai ti yw brenin yr Iddewon? Ac efe a attebodd iddo ac a ddywedodd, Yr wyt ti yn dywedyd. A dywedodd Pilat wrth yr Arch-offeiriaid a'r bobl, Nid wyfi yn cael dim bai ar y dŷn hwn. A hwy a fuant daerach, gan ddywedyd, Y mae efe yn cyffroi 'r bobl, gan ddyscu trwy holl Judæa, wedi dechreu o Galilæa hyd ymma A phan glybu Pilat sôn am

Galilæa,

Galilæa, efe a ofynnodd ai Galilæad oedd y dyn. A phan wybu efe ei fôd ef o lywodraeth Herod, efe a'i hanfonodd ef at Herod, yr hwn oedd yntef yn Jerusalem y dyddiau hynny. A Herod, pan welodd yr Jesu, a lawenychodd yn fawr: canys yr oedd efe yn chwennych er ystalm ei weled ef, oblegid iddo glywed llawer am dano ef: ac yr ydoedd yn gobeithio cael gweled gwneuthur rhyw arwydd ganddo ef. Ac efe a'i holodd ef mewn llawer o eiriau: eithr efe nid attebodd ddim iddo. A'r Arch-offeiriaid a'r Scrifennyddion a safasant gan ei gyhuddo ef yn haerllyg. A Herod a'i filwŷr, wedi iddo ei ddiystru ef a'i watwar, a'i wisco â gwisc glaerwen, a'i danfonodd ef drachefn at Pilat. A'r dwthwn hwnnw yr aeth Pilat a Herod yn gyfeillion: canus yr oeddynt o'r blaen mewn gelyniaeth â'i gilydd. A Philat, wedi galw ynghŷd yr Arch-offeiriaid, a'r llywiawd-wŷr a'r bobl, a ddywedodd wrthynt, Chwi a ddygasoch y dŷn hŵn attafi, fel un a fyddai yn gŵyr-droi 'r bobl: ac wele, myfi a'i holais ef yn eich gŵydd chwi, ac ni chefais yn y dŷn hwn ddim bai o ran y pethau yr ydych chwi yn ei gyhuddo ef am danynt: na Herod chwaith: canys anfonais chwi atto ef, ac wele, dim yn haeddu marwolaeth ni's gwnaed iddo. Am hynny mi a'i ceryddaf ef, ac a'i gollyngaf ymmaith. Canys yr ydoedd yn rhaid iddo ollwng un yn rhydd iddynt ar yr ŵyl. A'r holl liaŵs a lefasant ar unwaith gan ddywedyd, Bwrw hwn ymmaith, a gollwng i ni Barabbas yn rhydd. (Yr hwn, am ryw derfysc a wnelsid yn y ddinas, a llofruddiaeth, oedd wedi ei daflu i garchar.) Am hynny Pilat a ddywedodd wrthynt drachefn, gan ewyllysio gollwng yr Jesu

yn

yn rhydd. Eithr hwy a lefasant arno, gan ddywedyd, Croes-hoelia, croes-hoelia ef. Ac efe a ddywedodd wrthynt y drydedd waith, Canys pa ddrwg a wnaeth efe: ni chefais i ddim achos marwolaeth ynddo: am hynny mi a'i ceryddaf ef, ac a'i gollyngaf yn rhydd, Hwythau a fuant daerion a llefau uchel, gan ddeisyfu ei groes-hoelio ef: a'u llefau hwynt a'r Arch offeiriaid a orfuant. A Philat a farnodd wneuthur eu deisyfiad hwynt. Ac efe a ollyngodd yn rhydd iddynt yr hwn am derfysc a llofruddiaeth a fwriasid yngharchar, yr hwn a ofynnasant: eithr yr Jesu a draddododd efe i'w hewyllys hwynt. Ac fel yr oeddynt yn ei arwain ef ymmaith, hwy a ddaliasant un Simon o Cyrene, yn dyfod o'r wlâd, ac a ddodasant y groes arno ef, iw dwyn ar ôl yr Jesu. Ac yr oedd yn ei ganlyn ef liaws mawr o bobl, ac o wragedd: y rhai hefyd oedd yn cwynfan, ac yn galaru o'i blegid ef. A'r Jesu wedi troi attynt, a ddywedodd, Merched Jerusalem, nac ŵylwch o'm plegid i, eithr ŵylwch o'ch plegid eich hun, ac oblegid eich plant: Canys wele, y mae'r dyddiau yn dyfod, yn y rhai y dywedant, Gwyn eu bŷd y rhai amhlantadwy, a'r crothau ni heppiliasant, a'r bronnau ni roesant sugn. Yna y dechreuant ddywedyd wrth y mynyddoedd, Syrthiwch arnom: ac wrth y brynniau, Cuddiwch ni. Canys os gwnant hyn yn y pren îr, pa beth a wneir yn y crin? Ac arweiniwyd gyd ag ef hefyd ddau ddrwg-weithred-wŷr eraill, iw rhoi iw marwolaeth. A phan ddaethant i'r lle a elwîr Caluaria, yno y croes-hoeliasant ef, a'r drwg-weithred-wyr: un ar y llaw ddehau, a'r llall ar yr asswy. A'r Jesu a ddywedodd, O Dâd, maddeu iddynt: canys

canys ni wyddant pa beth y maent yn ei wneuthur. A hwy a rannasant ei ddillad ef, ac a fwriasant goelbren, A'r bobl a safodd yn edrych: a'r pennaethiaid hefyd gyd â hwynt, a watwarasant, gan ddywedyd, Eraill a waredodd efe, gwareded ef ei hun, os hwn yw Crist, etholedig Duw. A'r milwyr hefyd a'i gwatwarasant ef, gan ddyfod atto, a chynnyg iddo finegr, A dywedyd, Os tydi yw brenin yr Iddewon, gwared dy hun. Ac ydoedd hefyd arscrifen wedi ei scrifennu uwch ei ben ef, â llythyrennau Groeg, a Lladin, ac Ebrew, HWN YW BRENIN YR IDDEWON. Ac un o'r drwgweithred-wyr a grogasid, a'i cablodd ef gan ddywedyd, Os tydi yw Crist, gwared dy hun a ninnau. Eithr y llall a attebodd, ac â'i ceryddodd ef, gan ddywedyd, Onid wyt ti yn ofni Duw, gan dy fôd dan yr un ddamnedigaeth? A nyni yn wir yn gyfiawn: (canys yr ydym yn derbyn yr hyn a haeddei y pethau a wnaethom) eithr hwn ni wnaeth ddim allan o'i le, Ac efe a ddywedodd wrth yr Jesu Arglwydd cofiâ fi, pan ddelych i'th deyrnas. A'r Jesu a ddywedodd wrtho, Yn wir meddaf i ti, Heddyw y byddi gyd â mi ym mharadwys. Ac yr ydoedd hi ynghylch y chweched awr a thywyllwch a fu ar yr holl ddaiar hyd y nawfed awr. A'r haul a dywyllwyd, a llen y Deml a rwygwyd yn ei chanol. A'r Jesu gan lefain â llef uchel a ddywedodd, O Dad, i'th ddwylo di y gorchymynnaf fy yspryd. Ac wedi iddo ddywedyd hyn, efe a drengodd. A'r Canwriad pan welodd y peth a wnaethpwyd, a ogoneddodd Dduw, gan ddywedyd, Yn wir yr oedd hwn yn wr cyfiawn. A'r holl bobloedd, y rhai a ddaethent ynghyd i edrych hyn, wrth weled

weled y pethau a wnaethpwyd, a ddychwelasant, gan guro eu dwyfronnau. A'i holl gydnabod ef a safasant o hirbell, a'r gwragedd, y rhai a'i canlynasent ef o Galilæa, Yn edrych ar y pethau hyn.

Dydd Gwener y Crog-lith.

Y Colectau.

HOll-alluog Dduw, ni a atolygwn i ti edrych o honot yn rasusol ar dy deulu hwn ymma, tros yr hwn y bu foddlawn gan ein Harglwydd Jesu Grist gael ei fradychu, a'i roddi yn nwylaw dynion anwir, a diodde angau ar y groes, yr hwn sydd yn byw ac yn teyrnasu gydâ thydi a'r Yspryd glan, byth yn un Duw heb drangc na gorphen. Amen.

HOll-alluog a tragywyddol Dduw, trwy Yspryd pa un y llywodraethir ac y sancteiddir holl gorph yr Eglwys, derbun ein erfynion a'n gweddiau, y rhai yr ydym ni yn eu hoffrwm ger dy fron di dros bob gradd o ddynion yn dy sanctaidd Eglwys fel y bo i bob aelod o honi yn ei alwedigaeth a'i wasanaeth, allu yn gywir, ac yn dduwiol dy wasanaethu di, trwy ein Harglwydd a'n iachawdr Jesu Grist. Amen.

O Drugarog Dduw, yr hwn a wnaethost bob Dŷn, ac ni chas-hei ddim ar a wnaethost, ac ni fynnit farwolaeth pechadur, onid yn hyttrach ymchwelyd o honaw a byw: trugarhâ wrth yr holl Iddewon, Twrciaid. Anffyddlonion, a Hereticiaid, a chymmer oddiwrthynt bob anwybodaeth, caledwch calón, a thremyg ar dy air, ac felly dwg hwynt adref, wynfydedic Arglwydd, at dy braidd, fel y bônt gadwedic ym-mhlith gweddillion y gwîr Israeliaid,

liaid, a bod yn un gorlan, dan yr un bugail Je-
su Grist ein Harglwydd, yr hwn sydd yn byw
ac yn teyrnasu, &c. Amen.

Ir Epistol. Heb. 10. 1.

Y Gyfraith, yr hon sydd ganddi gyscod dai-
onus bethau i ddyfod, ac nid gwîr ddelw
y pethau, ni's gall trwy yr aberthau hynny, y
rhai y maent bob blwyddyn yn eu hoffrym-
mu yn wastadol, byth berffeithio y rhai a ddêl
atti. Oblegid yna hwy a beidiasent â'u ho-
ffrymmu? am na buasei gydwybod pechod
mwy gan y rhai a addolasent, wedi eu glan-
hau unwaith: Eithr yn yr aberthau hynny y
mae adcoffa pechodau bob blwyddyn. Canys
amhossibl yw i waed teirw a geifr, dynnu ym-
maith bechodau. O herwydd pa ham y mae
efe wrth ddyfod i'r byd, yn dywedyd; Aberth
ac offrwm ni's mynnaist, eithr corph a gymm-
hwysaist i mi. Offrymmau poeth, a thros be-
chod, ni buost fodlon iddynt. Yna y dywedais
Wele fi yn dyfod (y mae yn scrifennedig yn
nechreu y llyfr am danaf) i wneuthur dy ewy-
llys di, ô Dduw. Wedi iddo ddywedyd uchod.
Aberth, ac offrwm, ac offrymmau poeth, a
thros bechod ni's mynnaist, ac nid ymfodlo-
naist ynddynt, y rhai yn ôl y Gyfraith a offrym-
mir; yna y dywedodd, Wele fi yn dyfod i
wneuthur dy ewyllys di, ô Dduw: y mae yn
tynnu ymmaith y cyntaf, fel y gosodei yr ail.
Trwy yr hwn ewyllys yr ydym ni wedi ein san-
cteiddio, trwy offrymmiad corph Jesu Grist
unwaith. Ac y mae pob offeiriad yn sefyll beu-
nydd yn gwasanaethu, ac yn offrymmu yn fy-
nych yr un aberthau; y rhai ni allant fyth ddi-
leu pechodau: eithr hwn, wedi offrymmu un
aberth dros bechodau, yn dragywydd, a eiste-

ddodd ar ddeheulaw Duw: o hyn allan yn
disgwil hyd oni osoder ei elynion ef yn droed-
faingc iw draed ef. Canys ag un offrwm y per-
ffeithiodd efe yn dragywyddol y rhai sy wedi
eu sancteiddio. Ac y mae yr Yspryd glân he-
hefyd yn tystiolaethu i ni: canys wedi iddo
ddywedyd o'r blaen, Dymma 'r Cyfammod,
yr hwn a ammoda fi â hwynt ar ôl y dyddiau
hynny, medd yr Arglwydd, Myfi a osodaf fy
nghyfreithiau yn eu calonnau, ac a'u scrifen-
naf yn eu meddyliau: a'u pechodau a'u han-
wireddau, ni chofiaf mwyach. A lle y mae ma-
ddeuant am y rhai hyn, nid oes mwyach offr-
wm tros bechod. Am hynny frodyr, gan fod
i ni rydd-did i fyned i mewn i'r Cyssegr trwy
waed Jesu, ar hŷd ffordd newydd, a bywiol, yr
hon a gyssegrodd efe i ni, trwy 'r llen, sef ei
gnawd ef: a bod i ni Offeiriad mawr ar dŷ
dduw: nesawn â chalon gywir, mewn llawn
hyder ffydd. Wedi glânhau ein calonnau oddi
wrth gydwybod ddrwg, a golchi ein corph â
dwfr glân. Daliwn gyffes ein gobaith yn ddi-
sigl, canys ffyddlon yw 'r hwn a addawodd. A
chyd-ystyriwn bawb ei gilydd, i ymannog i ga-
riad a gweithredoedd da: heb esceuluso ein
cyd-gynhulliad ein hunain, megis y mae arfer
rhai, ond annog bawb ei gilydd, a hynny yn
fwy, o gymmaint a'ch bod yn gweled y dydd
yn nesau.

Yr Efengyl S. Joan. 19, 1.

YNa gan hynny y cymmerodd Pilât yr Jesu,
ac a'i fflangellodd ef. A'r milwyr a blethe-
sant goron o ddrain ac a'i gosodasant ar ei ben
ef, ac a roesant wisc o borphor am dano: ac a
ddywedasant, Henffych well, Brenin yr Iddew-
won, ac a roesant iddo gernodiau. Pilat gan
hynny

hynny a aeth allan drachefn, ac a ddywedodd wrthynt, Wele yr wyfi yn ei ddwyn ef allan i chwi, fel y gwypoch nad ŵyfi yn cael ynddo ef un bai. Yna y daeth yr Jesu allan, yn arwein y goron ddrain, a'r wisc borphor. A Philat a ddywedodd wrthynt, Wele y dŷn. Yna yr Arch-offeiriaid a'r swyddogion, pan welsant ef, a lefasant, gan ddywedyd, Croes-hoelia, croes-hoelia ef, Pilat a ddywedodd wrthynt, Cymmerwch chwi ef a chroeshoeliwch: canys nid ŵyfi yn cael dim bai ynddo. Yr Iddewon a attebasant iddo, Y mae gennym ni gyfraith, ac wrth ein cyfraith ni, efe a ddylei farw, am iddo ei wneuthur ei hun yn Fâb Duw. A phan glybu Pilat yr ymadrodd hwnnw, efe a ofnodd yn fwy: ac a aeth drachefn i'r dadleu-dŷ, ac a ddywedodd wrth yr Jesu, O ba le yr wyt ti? Ond ni roes yr Jesu atteb iddo. Yna Pilat a ddywedodd wrtho, Oni ddywedi di wrthif fi? oni wyddost di fôd gennyf awdurdod i'th groes-hoelio di, a bod gennyf awdurdod i'th ollwng yn rhydd? Yr Jesu a attebodd, Ni byddei i ti ddim awdurdod arnafi, oni bai ei fôd wedi ei roddi i ti oddi uchod: am hynny yr hwn a'm traddodes i ti sydd fwy ei bechod. O hynny allan y ceisiodd Pilat ei ollwng ef yn rhydd: ond yr Iddewon a lefasant, gan ddywedyd, Os gollyngi di hwn yn rhydd, nid wyt ti yn garedig i Cæsar: pwy bynnag a'i gwnelo ei hun yn frenin, y mae yn dywedyd yn erbyn Cæsar. Yna Pilat pan glybu yr ymadrodd hwn, a ddug allan yr Jesu, ac a eisteddodd ar yr orsedd-faingc, yn y lle a elwir y Palmant, ac yn Hebrew Gabbatha. A darpar-wyl y Pasc oedd hi, ac ynghylch y chweched awr: ac efe a ddywedodd wrth yr Iddewon, Wele eich Brenin.

ddodd ar ddeheulaw Duw: o hyn allan yn disgwil hyd oni osoder ei elynion ef yn droedfaingc iw draed ef. Canys ag un offrwm y perffeithiodd efe yn dragywyddol y rhai sy wedi eu sancteiddio. Ac y mae yr Yspryd glân hehefyd yn tystiolaethu i ni: canys wedi iddo ddywedyd o'r blaen, Dymma 'r Cyfammod, yr hwn a ammoda fi â hwynt ar ôl y dyddiau hynny, medd yr Arglwydd, Myfi a osodaf fy nghyfreithiau yn eu calonnau, ac a'u scrifennaf yn eu meddyliau: a'u pechodau a'u hanwireddau, ni chofiaf mwyach. A lle y mae maddeuant am y rhai hyn, nid oes mwyach offrwm tros bechod. Am hynny frodyr, gan fôd i ni rydd-did i fyned i mewn i'r Cyssegr trwy waed Jesu, ar hŷd ffordd newydd, a bywiol, yr hon a gyssegrodd efe i ni, trwy 'r llen, sef ei gnawd ef: a bod i ni Offeiriad mawr ar dŷ dduw: nesawn â chalon gywir, mewn llawn hyder ffydd. Wedi glânhau ein calonnau oddiwrth gydwybod ddrwg, a golchi ein corph â dwfr glân. Daliwn gyffes ein gobaith yn ddisigl, canys ffyddlon yw 'r hwn a addawodd. A chyd-ystyriwn bawb ei gilydd, i ymannog i gariad a gweithredoedd da: heb esceuluso ein cyd-gynhulliad ein hunain, megis y mae arfer rhai, ond annog bawb ei gilydd, a hynny yn fwy, o gymmaint a'ch bod yn gweled y dydd yn nesau.

Yr Efengyl S. Joan. 19, 1.

YNa gan hynny y cymmerodd Pilât yr Jesu, ac a'i fflangellodd ef. A'r milwyr a blethasant goron o ddrain ac a'i gosodasant ar ei ben ef, ac a roesant wisc o borphor am dano: ac a ddywedasant, Henffych well, Brenin yr Iddewon, ac a roesant iddo gernodiau. Pilat gan hynny

hynny a aeth allan drachefn, ac a ddywedodd wrthynt, Wele yr wyfi yn ei ddwyn ef allan i chwi, fel y gwypoch nad ŵyfi yn cael ynddo ef un bai. Yna y daeth yr Jesu allan, yn arwein y goron ddrain, a'r wisc borphor. A Philat a ddywedodd wrthynt, Wele y dŷn. Yna yr Arch-offeiriaid a'r swyddogion, pan welsant ef, a lefasant, gan ddywedyd, Croes-hoelia, croes-hoelia ef, Pilat a ddywedodd wrthynt, Cymmerwch chwi ef a chroeshoeliwch: canys nid ŵyfi yn cael dim bai ynddo. Yr Iddewon a attebasant iddo, Y mae gennym ni gyfraith, ac wrth ein cyfraith ni, efe a ddylei farw, am iddo ei wneuthur ei hun yn Fâb Duw. A phan glybu Pilat yr ymadrodd hwnnw, efe a ofnodd yn fwy: ac a aeth drachefn i'r dadleu-dŷ, ac a ddywedodd wrth yr Jesu, O ba le yr wyt ti? Ond ni roes yr Jesu atteb iddo. Yna Pilat a ddywedodd wrtho, Oni ddywedi di wrthif fi? oni wyddost di fôd gennyf awdurdod i'th groeshoelio di, a bod gennyf awdurdod i'th ollwng yn rhydd? Yr Jesu a attebodd, Ni byddei i ti ddim awdurdod arnafi, oni bai ei fôd wedi ei roddi i ti oddi uchod: am hynny yr hwn a'm traddodes i ti sydd fwy ei bechod. O hynny allan y ceisiodd Pilat ei ollwng ef yn rhydd: ond yr Iddewon a lefasant, gan ddywedyd, Os gollyngi di hwn yn rhydd, nid wyt ti yn garedig i Cæsar: pwy bynnag a'i gwnelo ei hun yn frenin, y mae yn dywedyd yn erbyn Cæsar. Yna Pilat pan glybu yr ymadrodd hwn, a ddug allan yr Jesu, ac a eisteddodd ar yr orsedd-faingc, yn y lle a elwir y Palmant, ac yn Hebrew Gabbatha. A darpar-wyl y Pasc oedd hi, ac ynghylch y chweched awr: ac efe a ddywedodd wrth yr Iddewon, Wele eich Brenin. Eithr

hwy

hwy a lefasant, Ymmaith ag ef, ymmaith ag ef, croes-hoelia ef. Pilat a ddywedodd wrthynt, A groeshoeliaf fi eich Brenin chwi: A'r Arch-offeiriad a attebasant, Nid oes i ni frenin ond Cæsar. Yna gan hynny, efe a'i traddodes ef iddynt i'w groes-hoelio: a hwy a gymmerasant yr Jesu, ac a'i dygasant ymmaith, Ac efe gan ddwyn ei groes a ddaeth i le a elwid lle'r Benglog, ac a elwir yn Hebrew Golgotha: lle y croes-hoeliasant ef; a dau eraill gyd ag ef, un o bôb tu, a'r Jesu yn y canol. A Philat a scrifennodd ditl, ac a'i dododd ar y groes, A'r scrifen oedd, JESU O NAZARETH, BRENIN YR IDDEWON. Y titl hwn gan hynny a ddarllennodd llawer o'r Iddewon: oblegid agos i'r ddinas oedd y fan lle y croes-hoeliwyd yr Jesu, ac yr oedd wedi ei scrifennu yn Hebrew, Groeg, a Lladin. Yna Arch-offeiriaid yr Iddewon a ddywedasant wrth Pilat, Na scrifenna, Brenin yr Iddewon, eithr dywedyd o hono ef, Brenin yr Iddewon ydwyfi. Pilat a attebodd, Yr hyn a scrifennais a scrifennais. Yna'r mil-wŷr wedi iddynt groes-hoelio yr Jesu, a gymmerasant ei ddillad ef, (ac a wnaethant bedair rhau, i bôb milwr ran) a'i bais ef: a'i bais ef oedd ddiwnìad, wedi ei gw[illegible]u o'r cwrr uchaf trwyddi oll. Hwythau a d[illegible]wedasant wrth ei gilydd, Na thorrwn hi, ond bwriwn goel-brennau am deni, eiddo pwy fydd hi: fel y cyflawnid yr Scrythur sydd yn dywedyd, Rhannasant fy nillad yn eu mysc, ac am fy mhais y bwriasant goel-brennau. A'r milwŷr a wnaethant y pethau hyn. Ac yr oedd y[illegible] sefyll wrth groes yr Jesu, ei fam ef, a chwaer ei f[illegible]m ef, Mair gwraig Cleophas, a Mair Magd[illegible] [illegible]'r Jesu gan hynny pan welodd ei fam,

a'r discybl, yr hwn a garei efe, yn sefyll ger llaw, a ddywedodd wrth ei fam, o wraig, wele dy fab. Gwedi hynny y dywedodd wrth y discybl wele dy fam, ac o'r awr honno allan y cymmerodd y discybl hi iw gartref. Wedi hynny yr Jesu yn gwybod fod pob peth wedi ei orphen weithian, fel y cyflawnid yr Scrythur, a ddywedodd, Y mae syched arnaf. Yr oedd gan hynny lestr wedi ei osod yn llawn o finegr: a hwy a lanwasant yspwrn o finegr, ac a'i rhoddasant ynghylch ysop, ac a'i dodasant wrth ei enau ef. Yna pan gymmerodd yr Jesu y finegr, efe a ddywedodd, Gorphennwyd, a chan ogwyddo ei ben, efe a roddes i fynu yr yspryd. Yr Iddewon gan hynny, fel nad arhoei y cyrph ar y groes ar y Sabbath, o herwydd ei bôd yn ddarpar-wyl, (canys mawr oedd y dydd Sabbath hwnnw) a ddeisyfiasant ar Pilat, gael torri eu hesceiriau hwynt a u tynnu i lawr. Yna y milwyr a ddaethant, ac a dorrasant esceiriau y cyntaf, a'r llall, yr hwn a groes-hoeliasid gyd ag ef. Eithr wedi iddynt ddyfod at yr Jesu, pan welsant ef wedi marw eusys, ni thorrasant ei esceiriau ef: Ond un o'r mil-wyr a wahanodd ei ystlys ef a gwayw-ffon, ac yn y fan daeth allan waed a dwfr. A'r hwn a'i gwelodd a dystiolaethodd, a gwir yw ei dystiolaeth: ac efe a ŵyr ei fôd yn dywedyd gwir, fel y credoch chwi. Canys y pethau hyn a wnaethpwyd, fel y cyflawnid yr Scrythur. Ni thorrir ascwrn o honaw. A thrachefn, Scrythur arall sydd yn dywedyd, Hwy a edrychant ar yr hwn a wahanasant.

Nos Basc.

Y Collect.

CAniadhâ, O Arglwydd, megis i'n bedyddir i far-

i farwolaeth dy fendigedic Fâb ein iachawdr Jesu Grist, fod i ni felly trwy farwolaethu yn wastad ein gwyniau llygredic gael ein claddu gydag ef, a thrwy 'r Bedd a phorth angeu fyned ymlaen, trwy ei haeddedigaethau ef, yr hwn a fu farw, ac 'y gladdwyd, ac a ail-gyfododd er ein mwyn, sef, dy Fâb Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. 1 Pet. 3. 17.

GWell ydyw, os ewyllys Duw a'i mynn, i chwi ddioddef yn gwneuthur daioni, nag yn gwneuthur drygioni: Oblegit Crist hefyd unwaith a ddioddefodd tros bechodau, y Cyfiawn tros yr anghyfiawn; fel y dygei ni at Dduw, wedi ei farwolaethu yn y cnawd, eithr ei fywhau yn yr Yspryd: Trwy 'r hwn yr aeth efe hefyd ac a bregethodd i'r ysprydion yngharchar y rhai a fu gynt anufudd, pan unwaith yr oedd hir-ammynedd Duw 'yn aros yn nyddiau Noe, tra y darperid yr Arch, yn yr hon ychydig, sef wyth enaid, a achubwyd trwy ddwfr. Cyffelybiaeth cyfattebol i'r hwn sydd yr awron yn ein hachub ninnau, sef, bedydd (nid bwrw ymmaith fudreddi y cnawd, eithr ymatteb cydwybod dda tu ac at Dduw) trwy adgyfodiad Jesu Grist, yr hwn sydd ar ddeheulaw Duw, wedi myned i'r nef, a'r Angelion, a'r awdurdodau, a'r galluoedd, wedi eu darostwng iddo.

Yr Efengyl. S. Mat. 27. 57.

WEdi ei myned hi yn hwyr, daeth gŵr goludog o Arimathæa, a'i enw Joseph, yr hwn a fuasei ynteu yn ddiscybl i'r Jesu: hwn a aeth at Pilat, ac a ofynnodd gorph yr Jesu. Yna y gorchymmynnodd Pilat roddi 'r corph. A Joseph wedi cymmeryd y corph, a'i hamdodd

hamdôdd â lliain glân: ac a'i gosododd ef yn ei fedd newydd ei hun, yr hwn a dorasei efe yn y graig; ac a dreiglodd faen mawr wrth ddrws y bedd ac a aeth ymmaith. Ac yr oedd yno Mair Magdalen a Mair arall, yn eistedd gyferbyn a'r bedd. A thrannoeth, yr hwn sydd ar ôl y darpar-wyl, yr ymgynhullodd yr Arch-offeiriaid a'r Pharisæaid at Pilat, gan ddywedyd, Arglwydd, y mae yn gof gennym ddywedyd o'r twyllwr hwnnw, ac efe etto yn fyw, Wedi tridiau y cyfodaf, Gorchymmyn gan hynny gadw y bedd yn ddiogel hyd y trydydd dydd, rhag dyfod ei ddiscyblion o hŷd nos, a'i ladratta ef, a dywedyd wrth y bobl, Efe a gyfododd o feirw: a bydd yr amryfusedd diweddaf yn waeth nâ'r cyntaf. A dywedodd Pilat wrthynt, Y mae gennych wiliadwriaeth, ewch, gwnewch mor ddiogel, ac y medroch. A hwy a aethant, ac a wnaethant y bedd yn ddiogel, ac a seliasant y maen, gyda'r wiliadwriaeth.

Dydd Pasc.

¶ *Ar Foreuol weddi, yn lle y Psalm,* Deuwch, canwn i'r Arg. &c. *y cenir, neu y dywedir yr Anthemau hyn.*

CRist ein Pasc ni a aberthwyd trosom ni Am hynny cadwn wyl, nid a hên lefain, nag a lefain malais a drygioni, ond a bara croyw purdeb a gwirionedd. 1 *Cor.* 5. 7.

CRist yn cyfodi o feirw, yr awr-hon ni bydd marw: nid arglwyddiaetha angeu arno ef mwyach. Canys fel y bu efe farw efe a fu farw unwaith i bechod: ac fel y mae yn fyw, byw y mae i Dduw, Felly chwithau hefyd cyfrifwch eich hunain yn feirw i bechod, eithr yn

i farwolaeth dy fendigedic Fâb ein iachawdr Jesu Grist, fod i ni felly trwy farwolaethu yn wastad ein gwyniau llygredic gael ein claddu gydag ef, a thrwy 'r Bedd a phorth angeu fyned ymlaen, trwy ei haeddedigaethau ef, yr hwn a fu farw, ac 'y gladdwyd, ac a ail-gyfododd er ein mwyn, sef, dy Fâb Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. 1 Pet. 3. 17.

GWell ydyw, os ewyllys Duw a'i mynn, i chwi ddioddef yn gwneuthur daioni, nag yn gwneuthur drygioni: Oblegit Crist hefyd unwaith a ddioddefodd tros bechodau, y Cyfiawn tros yr anghyfiawn; fel y dygei ni at Dduw, wedi ei farwolaethu yn y cnawd, eithr ei fywhau yn yr Yspryd: Trwy 'r hwn yr aeth efe hefyd ac a bregethodd i'r ysprydion yngharchar y rhai a fu gynt anufudd, pan unwaith yr oedd hir-ammynedd Duw 'yn aros yn nyddiau Noe, tra y darperid yr Arch, yn yr hon ychydig, sef wyth enaid, a achubwyd trwy ddwfr. Cyffelybiaeth cyfattebol i'r hwn sydd yr awron yn ein hachub ninnau, sef, bedydd (nid bwrw ymmaith fudreddi y cnawd, eithr ymatteb cydwybod dda tu ac at Dduw) trwy adgyfodiad Jesu Grist, yr hwn sydd ar ddeheulaw Duw, wedi myned i'r nef, a'r Angelion, a'r awdurdodau, a'r galluoedd, wedi eu darostwng iddo.

Yr Efengyl. S. Mat. 27. 57.

WEdi ei myned hi yn hwyr, daeth gŵr goludog o Arimathæa, a'i enw Joseph, yr hwn a fuasei yntau yn ddiscybl i'r Jesu: hwn a aeth at Pilat, ac a ofynnodd gorph yr Jesu. Yna y gorchymmynnodd Pilat roddi 'r corph. A Joseph ŵedi cymmeryd y corph, a'i

hamdôdd

hamdôdd â lliain glân: ac a'i gosododd ef yn ei fedd newydd ei hun, yr hwn a dorasei efe yn y graig; ac a dreiglodd faen mawr wrth ddrws y bedd ac a aeth ymmaith. Ac yr oedd yno Mair Magdalen a Mair arall, yn eistedd gyferbyn a'r bedd. A thrannoeth, yr hwn sydd ar ôl y darpar-wyl, yr ymgynhullodd yr Arch-offeiriaid a'r Pharisæaid at Pilat, gan ddywedyd, Arglwydd, y mae yn gof gennym ddywedyd o'r twyllwr hwnnw, ac efe etto yn fyw, Wedi tridiau y cyfodaf, Gorchymmyn gan hynny gadw y bedd yn ddiogel hyd y trydydd dydd, rhag dyfod ei ddiscyblion o hyd nos, a'i ladratta ef, a dywedyd wrth y bobl, Efe a gyfododd o feirw: a bydd yr amryfusedd diweddaf yn waeth nâ'r cyntaf. A dywedodd Pilat wrthynt, Y mae gennych wiliadwriaeth, ewch, gwnewch mor ddiogel, ac y medroch. A hwy a aethant, ac a wnaethant y bedd yn ddiogel, ac a seliasant y maen, gyda'r wiliadwriaeth.

Dydd Pasc.

¶ *Ar Foreuol weddi, yn lle y Psalm,* Deuwch, canwn i'r Arg. &c. *y cenir, neu y dywedir yr Anthemau hyn.*

CRist ein Pasc ni a aberthwyd trosom ni Am hynny cadwn wyl, nid a hên lefain, nag a lefain malais a drygioni, ond a bara croyw purdeb a gwirionedd. 1 *Cor.* 5. 7.

CRist yn cyfodi o feirw, yr awr-hon ni bydd marw: nid arglwyddiaetha angeu arno ef mwyach. Canys fel y bu efe farw efe a fu farw unwaith i bechod: ac fel y mae yn fyw, byw y mae i Dduw, Felly chwithau hefyd cyfrifwch eich hunain yn feirw i bechod, eithr yn

fyw i Dduw, ynghrist Jesu ein Harglwydd. *Rhuf.* 6. 9.

CRist a gyfodwyd oddiwrth y meirw, ac a wnaed yn flaen-ffrwyth y rhai a hunasant. Canys, gan fod marwolaeth trwy ddŷn, trwy ddŷn hefyd y mae adgyfodiad y meirw, Oblegit, megis yn Adda y mae pawb yn meirw felly hefyd ynghrist y bywheir pawb. 1 *Cor.* 15. 20.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yspryd glân.

Atteb.

Megis ydd oedd yn y dechreu, y mae yr awr hon, ac y bydd yn wastad yn oes oesoedd. Amen.

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn drwy dy unig-anedig fab Jesu Grist, a orchfygaist angeu, ac a agoraist i ni borth y bywyd tragywyddol; yn ufudd yr attolygwn i ti, megis (drwy dy râd yspysawl yn ein hachub) ydd wyt yn peri deisyfiadau da i'n meddyliau: felly trwy dy ddyfal gymmorth, allu o honom eu dwyn i berffeithrwydd cyflawn, trwy Jesu Grist ein Harglwydd, yr hwn sydd yn byw, ac yn teyrnasu gydâ thydi a'r Yspryd glân, byth yn un Duw heb drangc na gorphen. Amen.

Yr Epistol. Colos. 3. 1.

OS cyd-gyfodasoch gŷd a Christ, ceisiwch y pethau sydd uchod, lle y mae Crist yn eistedd ar ddeheu-law Duw. Rhoddwch eich serch ar bethau sydd uchod, ac nid ar y pethau sy' ar y ddaiar, Canys meirw ydych, a'ch bywyd a guddiwyd gyd â Christ yn Nuw. Pan ymddangoso Crist, ein bywyd ni, yna hefyd yr

yr ymddangoſwch chwithau gyd ag ef mewn gogoniant. Marwhewch gan hynny eich aelodau,y rhai ſy ar y ddaiar,godineb,aflendid, gŵyn, dryg-chwant, a chybydd-dod, yr hon ſydd eulyn addoliaeth : o achos yr hyn bethau y mae digofaint Duw yn dyfod ar blant yr anufudddod. Yna y rhai hefyd y rhodiaſoch chwithau gynt, pan oeddych yn byw ynddynt.

Yr Efengyl. S. Joan. 20. 1.

Y Dydd cyntaf o'r wythnos, Mair Magdalen a ddaeth y boreu, a hi etto yn dywyll, at y bedd, ac a weles y maen wedi ei dynnu ymmaith oddi ar y bedd. Yna y rhedodd hi, ac a ddaeth at Simon Petr, a'r diſcybl arall, yr hwn yr oedd yr Jeſu yn ei garu ac a ddywedodd wrthynt, Hwy a ddygaſant yr Arglwydd ymmaith o'r bedd, ac ni wyddom ni pa le y dodaſant ef. Yna Petr a aeth allan, a'r diſcybl arall, a hwy a ddaethant at y bedd : ac a redaſant ill dau ynghyd : a'r diſcybl arall a redodd o'r blaen, yngynt nâ Phetr ac a ddaeth yn gyntaf at y bedd. Ac wedi iddo grymmu, efe a ganfu y llieiniau wedi eu goſod : er hynny nid aeth efe i mewn. Yna y daeth Simon Petr yn ei ganlyn ef, ac a aeth i mewn, i'r bedd, ac a ganfu y llieiniau wedi eu goſod : â'r napcin a fuaſei am ei ben ef, wedi ei oſod, nid gyd â'r llieiniau, ond o'r naill-tu, wedi ei blygu mewn lle arall. Yna yr aeth y diſcybl arall hefyd i mewn, yr hwn a ddaethei yn gyntaf at y bedd, ac a welodd, ac a gredodd. Canys hyd yn hyn ni ŵyddent yr Scrythur, fod yn rhaid iddo gyfodi o feirw. Yna y diſcyblion a aethant ymmaith drachefn at yr eiddynt.

Dydd Llun Paſc.

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn drwy dy unig-anedig fâb Jesu Grist a orchfygaist angeu, ac a agoraist i ni borth y bywyd tragywyddol: yn ufudd yr attolygwn i ti, megis (drwy dy rad yspysol yn ein hachub) ydd wyt yn peri deisyfiadau da i'n meddyliau, felly trwy dy ddyfal gymmorth allu o honom eu dwyn i ben da, trwy Jesu Grist ein Harglwydd, yr hwn sydd yn byw, ac yn teyrnasu gydâ thydi a'r Yspryd glân byth yn un Duw heb drangc na gorphen. Amen.

Yn lle yr Epistol. Act. 10. 34.

PEtr a agorodd ei enau, ac a ddywedodd, Yr wyf yn deall mewn gwirionedd, nad ydyw Duw dderbyniwr wyneb. Ond ym mhôb cenhedl, y neb sydd yn ei ofni ef ac yn gweithredu cyfiawnder sydd gymmeradwy ganddo ef. Y gair yr hwn a anfonodd Duw i blant Israel, gan bregethu tangneddyf trwy Jesu Grist, efe yw Arglwydd pawb oll. Chwchwi a wyddoch y gair a fu yn holl Judæa, gan ddech-reu o Galilæa, wedi y bedydd a bregethodd Joan y modd yr eneiniodd Duw Jesu o Nazareth â'r Yspryd glân, ac â nerth, yr hwn a gerddodd o amgylch gan wneuthur daioni, ac iachau pawb a'r oedd wedi eu gorthrymmu gan ddiafol: oblegid yr oedd Duw gyd ag ef. A ninnau ydym dystion o'r pethau oll a wnaeth efe yngwlad yr Iddewon, ac yn Jerusalem, yr hwn a laddasant, ac a groes-hoeliasant ar bren, Hwn a gyfododd Duw y trydydd dydd, ac a'i rhoddes ef i'w wneuthur yn amlwg, nid i'r bobl oll, eithr i'r tystion etholedig o'r blaen gan Dduw, sef i ni, y rhai a fwytasom, ac a yfasom gyd ag ef, wedi ei adgyfodi ef o feirw, Ac efe

a or-

a orchymynnodd i ni bregethu i'r bobl, a thy-
ſtiolaethu mai efe yw 'r hwn a ordeiniwyd gan
Dduw, yn farnwr byw a meirw. I hwn y mae'r
holl Brophwydi yn dwyn tyſtiolaeth, y derbyn
pawb a gredo ynddo ef faddeuant pechodau,
drwy ei enw ef.

Yr Efenfyl. S. Luc. 24. 13.

WEle, dau o honynt oedd yn myned
y dydd hwnnw i dref a'i henw Em-
maus, yr hon oedd ynghylch trugain ſtâd oddi
wrth Jeruſalem: ac yr oeddynt hŵy yn ym-
ddiddan â'i gilydd, am yr holl bethau hyn a
ddigwyddaſent. A bu, fel yr oeddynt yn ym-
ddiddan, ac yn ymofyn â'i gilydd, yr Jeſu ei
hun hefyd a neſaodd, ac a aeth gyd â hwynt.
Eithr eu llygaid hwynt a attaliwyd, fel n'as
adwaenent ef. Ac efe a ddywedodd wrthynt,
Pa ryw ymadroddion yw y rhai hyn yr ydych
yn eu bwrw at ei gilydd, dan rodio, ac yn wy-
neb-driſt? Ac un o honynt a'i enw Cleophas,
gan atteb a ddywedodd wrtho, A wyt ti yn un-
ig yn ymdeithydd yn Jeruſalem, ac ni wybuoſt,
y pethau a wnaethpwyd ynddi hi, yn y dyddi-
au hyn? Ac efe a ddywedodd wrthynt, Pa be-
thau? Hwythau a ddywedaſant wrtho, Y pe-
thau ynghylch Jeſu o Nazareth, yr hwn oedd
ŵr o brophwyd, galluog mewn gweithred a
gair, ger bron Duw a'r holl bobl. A'r modd y
traddodes yr Arch-offeiriaid a'n llywodraeth-
wŷr ni ef i farn marwolaeth, ac a'i croeſ-hoe-
liaſant ef. Ond yr oeddym ni yn gobeithio
mai efe oedd yr hwn a waredei 'r Iſrael: ac
heb law, hyn oll, heddyw yw 'r trydydd dydd,
er pan wnaethpwyd y pethau hyn. A hefyd
rhai gwragedd o honom ni, a'n dychrynaſant
ni, gwedi iddynt fôd yn foreu wrth y bedd: a

pha

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn drwy dy unig-anedig fâb Jesu Grist a orchfygaist angeu, ac a agoraist i ni borth y bywyd tragywyddol: yn ufudd yr attolygwn i ti, megis (drwy dy rad yspysol yn ein hachub) ydd wyt yn peri deisyfiadau da i'n meddyliau, felly trwy dy ddyfal gymmorth allu o honom eu dwyn i ben da, trwy Jesu Grist ein Harglwydd, yr hwn sydd yn byw, ac yn teyrnasu gydâ thydi a'r Yspryd glân byth yn un Duw heb drangc na gorphen. Amen.

Yn lle yr Epistol. Act. 10. 34.

PEtr a agorodd ei enau, ac a ddywedodd, Yr wyf yn deall mewn gwirionedd, nad ydyw Duw dderbyniwr wyneb. Ond ym mhôb cenhedl, y neb sydd yn ei ofni ef ac yn gweithredu cyfiawnder sydd gymmeradwy ganddo ef. Y gair yr hwn a anfonodd Duw i blant Israel, gan bregethu tangneddyf trwy Jesu Grist, efe yw Arglwydd pawb oll. Chwchwi a wyddoch y gair a fu yn holl Judæa, gan ddech-reu o Galilæa, wedi y bedydd a bregethodd Joan y modd yr eneiniodd Duw Jesu o Nazareth â'r Yspryd glân, ac â nerth, yr hwn a gerddodd o amgylch gan wneuthur daioni, ac iachau pawb a'r oedd wedi eu gorthrymmu gan ddiafol: oblegid yr oedd Duw gyd ag ef. A ninnau ydym dystion o'r pethau oll a wnaeth efe yngwlad yr Iddewon, ac yn Jerusalem, yr hwn a laddasant, ac a groes-hoeliasant ar bren, Hwn a gyfododd Duw y trydydd dydd, ac a'i rhoddes ef i'w wneuthur yn amlwg, nid i'r bobl oll, eithr i'r tystion etholedig o'r blaen gan Dduw, sef i ni, y rhai a fwytasom, ac a yfasom gyd ag ef, wedi ei adgyfodi ef o feirw, Ac efe

a or-

a orchymynnodd i ni bregethu i'r bobl, a thystiolaethu mai efe yw 'r hwn a ordeiniwyd gan Dduw, yn farnwr byw a meirw. I hwn y mae'r holl Brophwydi yn dwyn tystiolaeth, y derbyn pawb a gredo ynddo ef faddeuant pechodau, drwy ei enw ef.

Yr Efenfyl. S. Luc. 24. 13.

WEle, dau o honynt oedd yn myned y dydd hwnnw i dref a'i henw Emmaus, yr hon oedd ynghylch trugain ftâd oddi wrth Jerusalem: ac yr oeddynt hŵy yn ymddiddan â'i gilydd, am yr holl bethau hyn a ddigwyddasent. A bu, fel yr oeddynt yn ymddiddan, ac yn ymofyn â'i gilydd, yr Jesu ei hun hefyd a nesaodd, ac a aeth gyd â hwynt. Eithr eu llygaid hwynt a attaliwyd, fel n'as adwaenent ef. Ac efe a ddywedodd wrthynt, Pa ryw ymadroddion yw y rhai hyn yr ydych yn eu bwrw at ei gilydd, dan rodio, ac yn wyneb-drist? Ac un o honynt a'i enw Cleophas, gan atteb a ddywedodd wrtho, A wyt ti yn unig yn ymdeithydd yn Jerusalem, ac ni wybuost, y pethau a wnaethpwyd ynddi hi, yn y dyddiau hyn? Ac efe a ddywedodd wrthynt, Pa bethau? Hwythau a ddywedasant wrtho, Y pethau ynghylch Jesu o Nazareth, yr hwn oedd ŵr o brophwyd, galluog mewn gweithred a gair, ger bron Duw a'r holl bobl. A'r modd y traddodes yr Arch-offeiriaid a'n llywodraethwŷr ni ef i farn marwolaeth, ac a'i croes-hoeliasant ef. Ond yr oeddym ni yn gobeithio mai efe oedd yr hwn a waredei 'r Israel: ac heb law, hyn oll, heddyw yw 'r trydydd dydd, er pan wnaethpwyd y pethau hyn. A hefyd rhai gwragedd o honom ni, a'n dychrynasant ni, gwedi iddynt fôd yn foreu wrth y bedd: a

phan na chawsant ei gorph ef hwy a ddaethant gan ddywedyd weled o honynt weledigaeth o Angelion, y rhai a ddywedent ei fôd efe yn fyw. A rhai o'r rhai oedd gyd â nyni, a aethant at y bedd, ac a gawsant felly, fel y dywedasei y gwragedd; ond ef ni's gwelsant. Ac efe a ddywedodd wrthynt, O ynfydion, a hwyr-frydig o galon, i gredu 'r holl bethau a ddywedodd y prophwydi. Ond oedd raid i Grist ddioddef y pethau hyn, a myned i mewn iw ogoniant? A chan ddechreu ar Moses, a'r holl brophwydi, efe a esponiodd iddynt yn yr holl Scrythyrau, y pethau am dano ei hun. Ac yr oeddynt yn nesau i'r dref lle yr oeddent yn myned: ac yntef a gymmerth arno ei fôd yn myned ymmhellach. A hwy a'i cymmellasant ef, gan ddywedyd, Aros gŷd a ni, canys y mae hi yn hwyrhau a'r dydd yn darfod. Ac efe a aeth i mewn i' aros gŷd â hwynt. A darfu, ac efe yn eistedd gŷd â hwynt, efe a gymmerodd fara, ac a'i bendithiodd, ac a'i torrodd, ac a'i rhoddes iddynt. A'u llygaid hwynt, a agorwyd, a hwy a'i hadnabuant ef: ac efe a ddifannodd allan o'i golwg hwynt. A hwy a ddywedasant wrth ei gilydd, Onid oedd ein calon ni yn llosci ynom, tra ydoedd efe yn ymddiddan â ni ar y ffordd, a thra 'r ydoedd efe yn agoryd i ni 'r Scrythyrau? A hwy a godasant yr awr honno, ac a ddych-welasant i Jerusalem, ac a gawsant yr un ar ddêg wedi ymgasclu ynghyd, a'r sawl oedd gŷd â hwynt, yn dywedyd, Yr Arglwydd a gyfododd yn wir, ac a ymddangosodd i Simon. A hwythau a adroddasant y pethau a wnaethesid ar y ffordd, a pha fodd yr adnabuwyd ef ganddynt, wrth doriad y bara.

Dydd

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn drwy dy unig-anedig fâb Jesu Grist a orchfygaist angeu, ac a agoraist i ni borth y bywyd tragywyddol: un ufudd yr attolygwn i ti, megis (drwy dy rad yspysol yn ein hachub) ydd wyt yn peri deisyfiadau da i'n meddyliau, felly trwy dy ddyfal gymmorth allu o honom eu dwyn i ben da, trwy Jesu Grist ein Harglwydd, yr hwn sydd yn byw, ac yn teyrnasu gydâ thydi a'r Yspryd glân byth yn un Duw heb drangc na gorphen. Amen.

Yn lle yr Epistol. Act. 13. 26.

HA-wyr frodyr, plant o genedl Abraham, a'r rhai yn eich plith sydd yn ofni Duw, i chwi y danfonwyd gair yr iechydwriaeth hon. Canys y rhai oedd yn presswylio yn Jerusalem, a'u tywysogion, heb adnabod hwn, na llefeferydd y Prophwydi, y rhai a ddarllennid bob Sabbath, gan ei farnu ef, a'u cyflawnasant, Ac er na chawsant ynddo ddim achos angeu, hwy a ddymunasant ar Pilat ei ladd ef. Ac wedi iddynt gwpplau pob peth a'r a scrifennasid am dano ef, hwy a'i descynnasant ef oddi ar y pren, ac a'i dodasant mewn bedd. Eithr Duw a'i cyfododd ef oddiwrth y meirw. Yr hwn a welwyd, dros ddyddiau lawer, gan y rhai a ddaethei i fynu gyd ag ef o Galilæa i Jerusalem, y rhai sydd dystion iddo wrth y bobl. Ac yr ydym ni yn efangylu i chwi, yr addewid a wnaed i'r tadau, ddarfod i Dduw gyflawni hwn i ni eu plant hwy, gan iddo ad-gyfodi 'r Jesu. Megis ac yr yscrifennwyd yn yr ail Psalm, Fy mâb i ydwyt ti, myfi heddyw a'th genhedlais. Ac am iddo ei gyfodi ef o'r meirw, nid i ddychwelyd

welyd mwy i lygredigaeth, y dywedodd fel hyn, Rhoddaf i chwi ſicr drugareddau Dafydd. Ac am hynny y mae yn dywedyd mewn pſalm arall. Ni adewi ith Sanct weled llygredigaeth. Canys Dafydd wedi iddo waſanaethu ei genhedlaeth ei hun trwy ewyllys Duw, a hunodd ac a ddodwyd at ei dadau, ac a welodd lygredigaeth. Eithr yr hwn a gyfodes Duw, ni welodd lygredigaeth. Am hynny, bydded hyſpys i chwi, Ha wŷr frodyr, mai trwy hwn yr ydys yn pregethu i chwi faddeuant pechodau. A thrwy hwn y cyfiawnheir pob un ſydd yn credu, oddi wrth yr holl bethau, y rhai ni allech drwy gyfraith Moſes gael eich cyfiawnhau oddiwrthynt. Gwiliwch gan hynny, na ddel arnoch y peth a ddywedpwyd yn y Prophwydi, Edrychwch, ô ddirmygwŷr a rhyfeddwch a diflennwch: canys yr wyf yn gwneuthur gweithred yn eich dyddiau, gwaith ni chredwch ddim, er i neb ei ddangos i chwi.

Yr Efengyl. S. Luc. 24. 36.

YR Jeſu a ſafodd ynghanol ei ddiſcyblion, ac a ddywedodd wrthynt, Tangneddyf i chwi. Hwythau wedi brawychu, ac ofni, a dybiaſant weled o honynt yſpryd. Ac efe a ddywedodd wrthynt, Pa ham i'ch trallodir, a pha ham y mae meddyliau yn codi yn eich calonnau? Edrychwch fy nwylo a'm traed, mai myfi fy hun ydyw: teimlwch fi, a gwelwch, canys nid oes gan yſpryd gnawd ac eſcyrn, fel y gwelwch fôd genni fi. Ac wedi iddo ddywedyd hyn, efe a ddangoſodd iddynt ei ddwylo a'i draed. Ac a hwy etto heb gredu gan lawenydd, ac yn rhyfeddu, efe a ddywedodd wrthynt, A oes gennych chwi yma ddim bwyd? A hwy a roeſant iddo ddarn o byſcodyn wedi ei

roſtio,

roſtio, ac o ddil mêl. Yntef a'i cymmerodd, ac a'i bwyttaodd yn eu gŵydd hwynt. Ac efe a ddywedodd wrthynt, Dymma 'r geiriau a ddywedais i wrthych, pan oeddwn etto gŷd â chwi, bôd yn rhaid cyflawni pôb peth a ſcrifennwyd yng ynghyfraith Moſes, a'r Prophwydi, a'r Pſalmau, am danafi. Yna yr agorodd efe eu deall hwynt, fel y deallent yr ſcrythyrau. Ac efe a ddywedodd wrthynt, Felly yr ſcrifennwyd, ac felly yr oedd raid i Griſt ddioddef, a chyfodi o feirw y trydydd dydd: a phregethu edifeirwch, a maddeuant pechodau yn ei enw ef, ymmhlith yr holl genhedloedd, gan ddechreu yn Jeruſalem. Ac yr ydych chwi yn dyſtion o'r pethau hyn.

Y Sul cyntaf gwedi 'r Paſc.

Y Colect.

HOll-alluog Dâd, yr hwn a roddaiſt dy un Mâb i farw dros ein pechodau, ac i gyfodi drachefn dros ein cyfiawnhâd: Caniadhâ i ni felly fwrw ym-maith ſur-does drygioni ac anwiredd, fel y gallom yn waſtad dy waſanaethu di ymhurdeb buchedd a gwirionedd, trwy haeddedigaethau dy un Mâb Jeſu Griſt ein Harglwydd, Amen.

Yr Epiſtol. 1 S. Joan. 5. 4.

BEth bynnag a aned o Dduw, y mae yn gorchfygu 'r byd: a hon yw 'r oruchafiaeth ſydd yn gorchfygu, y bŷd, ſef ein ffydd ni. Pwy yw 'r hwn ſydd yn gorchfygu 'r bŷd onid yr hwn ſydd yn credu mai Jeſu yw Mâb Duw? Dymma yr hwn a ddaeth, trwy ddwfr a gwaed, ſef Jeſu Griſt: nid trwy ddwfr yn unic, ond trwy ddwfr a gwaed: a'r Yſpryd yw 'r hwn ſydd yn tyſtiolaethu, oblegid yr Yſpryd ſydd

welyd mwy i lygredigaeth, y dywedodd fel hyn, Rhoddaf i chwi ſicr drugareddau Dafydd. Ac am hynny y mae yn dywedyd mewn pſalm arall. Ni adewi ith Sanct weled llygredigaeth. Canys Dafydd wedi iddo waſanaethu ei genhedlaeth ei hun trwy ewyllys Duw, a hunodd ac a ddodwyd at ei dadau, ac a welodd lygredigaeth. Eithr yr hwn a gyfodes Duw, ni welodd lygredigaeth. Am hynny, bydded hyſpys i chwi, Ha wŷr frodyr, mai trwy hwn yr ydys yn pregethu i chwi faddeuant pechodau. A thrwy hwn y cyfiawnheir pob un ſydd yn credu, oddi wrth yr holl bethau, y rhai ni allech drwy gyfraith Moſes gael eich cyfiawnhau oddiwrthynt. Gwiliwch gan hynny, na ddel arnoch y peth a ddywedpwyd yn y Prophwydi, Edrychwch, ô ddirmygwŷr a rhyfeddwch a diflennwch: canys yr wyf yn gwneuthur gweithred yn eich dyddiau, gwaith ni chredwch ddim, er i neb ei ddangos i chwi.

Yr Efengyl. S. Luc. 24. 36.

YR Jeſu a ſafodd ynghanol ei ddiſcyblion, ac a ddywedodd wrthynt, Tangneddyf i chwi. Hwythau wedi brawychu, ac ofni, a dybiaſant weled o honynt yſpryd. Ac efe a ddywedodd wrthynt, Pa ham i'ch trallodir, a pha ham y mae meddyliau yn codi yn eich calonnau? Edrychwch fy nwylo a'm traed, mai myfi fy hun ydyw: teimlwch fi, a gwelwch, canys nid oes gan yſpryd gnawd ac eſcyrn, fel y gwelwch fôd genni fi. Ac wedi iddo ddywedyd hyn, efe a ddangoſodd iddynt ei ddwylo a'i draed. Ac a hwy etto heb gredu gan lawenydd, ac yn rhyfeddu, efe a ddywedodd wrthynt, A oes gennych chwi yma ddim bwyd? A hwy a roeſant iddo ddarn o byſcodyn wedi ei roſtio,

rostio, ac o ddil mêl. Yntef a'i cymmerodd, ac a'i bwyttaodd yn eu gŵydd hwynt. Ac efe a ddywedodd wrthynt, Dymma 'r geiriau a ddywedais i wrthych, pan oeddwn etto gyd â chwi, bôd yn rhaid cyflawni pôb peth a scrifennwyd ynghyfraith Moses, a'r Prophwydi, a'r Psalmau, am danafi. Yna yr agorodd efe eu deall hwynt, fel y deallent yr scrythyrau. Ac efe a ddywedodd wrthynt, Felly yr scrifennwyd, ac felly yr oedd raid i Grist ddioddef, a chyfodi o feirw y trydydd dydd: a phregethu edifeirwch, a maddeuant pechodau yn ei enw ef, ymmhlith yr holl genhedloedd, gan ddechreu yn Jerusalem. Ac yr ydych chwi yn dystion o'r pethau hyn.

Y Sul cyntaf gwedi 'r Pasc.

Y Colect.

HOll-alluog Dâd, yr hwn a roddaist dy un Mâb i farw dros ein pechodau, ac i gyfodi drachefn dros ein cyfiawnhâd: Caniadhâ i ni felly fwrw ym-maith sur-does drygioni ac anwiredd, fel y gallom yn wastad dy wasanaethu di ymhurdeb buchedd a gwirionedd, trwy haeddedigaethau dy un Mâb Jesu Grist ein Harglwydd, Amen.

Yr Epistol. 1 S. Joan. 5. 4.

BEth bynnag a aned o Dduw, y mae yn gorchfygu 'r byd: a hon yw 'r oruchafiaeth sydd yn gorchfygu, y bŷd, sef ein ffydd ni. Pwy yw 'r hwn sydd yn gorchfygu 'r bŷd onid yr hwn sydd yn credu mai Jesu yw Mâb Duw? Dymma yr hwn a ddaeth, trwy ddwfr a gwaed, sef Jesu Grist: nid trwy ddwfr yn unic, ond trwy ddwfr a gwaed: a'r Yspryd yw 'r hwn sydd yn tystiolaethu, oblegid yr Yspryd sydd

wirionedd Oblegid y mae tri yn tystiolaethu yn y nêf, y Tad, y Gair, a'r Yspryd glân: a'r tri hyn un ydynt. Ac y mae tri yn tystiolaethu ar y ddaiar, yr Yspryd, a'r dwfr, a'r gwaed: a'r tri hyn, yn un y maent yn cyttûno. Os tystiolaeth dynion yr ydym yn ei dderbyn, y mae tystiolaeth Duw yn fwy: canys hyn yw tystiolaeth Duw, yr hon a dystiolaethodd efe am ei fâb, Yr hwn sydd yn credu ym Mâb Duw, sydd ganddo y dystiolaeth ynddo ei hun: hwn nid yw yn credu i Dduw, a'i gwnaeth ef yn gelwyddog, oblegid na chredodd y dystiolaeth a dystiolaethodd Duw am ei Fâb. A hon yw 'r dystiolaeth, roddi o Dduw i ni fywyd tragywyddol, a'r bywyd hwn sydd yn ei Fab ef. Yr hwn y mae y Mâb ganddo y mae y bywyd ganddo: a'r hwn nid yw ganddo Fâb Duw, nid oes ganddo fywyd.

Yr Efen. yl. Joan. 20. 19.

YNa, a hi yn hwyr y dydd cyntaf hwnnw o'r wythnos, a'r drysau yn gaead, lle yr oedd y discyblion wedi ymgasclu ynghyd, rhag ofn yr Iddewon, daeth yr Iesu, ac a safodd yn y canol. Ac ddywedodd wrthynt, Tangneddyf i chwi, Ac wedi iddo ddywedyd hyn, efe a ddangosodd iddynt ei ddwylo, a'i ystlys. Yna 'r discyblion a lawenychasant, pan welsant yr Arglwydd. Yna y dywedodd yr Iesu wrthynt drachefn, Tangneddyf i chwi, megis y danfonodd y Tad fi, yr ŵyf finneu yn eich danfon chwi. Ac wedi iddo ddywedyd hyn, efe a anadlodd arnynt, ac a ddywedodd wrthynt, Derbyniwch yr Yspryd glân. Pwy bynnac y maddeuoch eu pechodau, maddeuir iddynt: a'r eiddo pwy bynnac a attalioch, hwy a attaliwyd.

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn a roddaist dy un Mâb i ni yn aberth tros bechod, a hefyd yn esampl o fuchedd dduwiol, dyro i ni dy râs fel y gallom byth yn ddiolchgar dderbyn ei anrhaethawl leshâd ef; a hefyd beunydd ymroi i ganlyn bendigedig lwybrau ei wir lanaf fuchedd ef trwy yr un Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. 1 Pet. 2. 19.

HYn sydd rasol, os yw neb o herwydd cydwybod i Dduw yn dwyn tristwch, gan ddioddef ar gam. Oblegid pa glôd yw, os pan bechoch a chael eich cernodio, y byddwch dda eich ammynedd? eithr os a chwi yn gwneuthur yn dda, ac yn dioddef, y byddwch dda eich ammynedd, hyn sydd rasol ger bron Duw. Canys i hyn i'ch galwyd hefyd. Oblegid Crist yntef a ddiodefodd trosom ni, gan adel i ni esampl, fel y canlynech ei ôl ef. Yr hwn ni wnaeth bechod, ac ni chaed twyll yn ei enau Yr hwn pan ddifenwyd, ni ddifenwodd drachefn, pan ddioddefodd ni fygythiodd eithr rhoddodd ar y neb sydd yn barnu yn gyfiawn. Yr hwn ei hun a ddûg ein pechodau ni yn ei gorph ar y pren: fel gwedi ein marw i bechodau, y byddem byw i gyfiawnder: trwy gleisiau yr hwn yr iachawyd chwi. Canys yr oeddych megis defaid yn myned ar gyfeiliorn: eithr yn awr chwi a ddychwelwyd at fugail ac Escob eich eneidiau.

Yr Efengyl. S. Joan. 10. 11.

CRist a ddywedodd, myfi yw 'r bugail da: y bugail da sydd yn rhoddi 'e enioes dros y defaid. Eithr y gwâs cyflôg a'r hwn nid yw fugail,

gail, yr hwn nid eiddo y defaid, sydd yn gweled y blaidd yn dyfod, ac yn gadel y defaid, ac yn ffoi: a'r blaidd sydd yn eu sclyfio hwy, ac yn tarfu y defaid. Y mae'r gwâs cyflog yn ffoi, oblegid mai gwas cyflog yw, ac nid oes ofal arno am y defaid. Myfi yw y bugail da; ac a adwaen yr eiddaf fi, ac a'm hadweinir gan yr eiddo fi. Fel yr edwyn y Tad fyfi, felly yr adwaen inneu y Tad: ac yr ydwyf yn rhoddi fy einioes dros y defaid. A defaid eraill sy gennif, y rhai nid ŷnt o'r gorlan hon: y rhai hynny hefyd sy raid i mi eu cyrchu, a'm llais i a wrandawant, a bydd un gorlan, ac un bugail.

Y Trydydd Sul yn ol y Pasc.

Yr Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn wyt yn dangos i bawb sy ar gyfeiliorn lewyrch dy wirionedd, er eu dwyn i ffordd cyfiawnder, Caniadhâ i bawb a dderbynier i gymdeithas crefydd Grist, allu o honynt ymogelyd y cyfryw bethau ac y sydd wrthwyneb iw proffess a chanlyn y sawl bethau oll ac a fyddo yn cydtuno â'r unrhyw, trwy ein Harglwydd Jesu Grist. Amen.

Yr Epistol. 1 S. Petr. 2. 11.

ANwylyd, yr wyf yn attolwg i chwi, megis dieithriaid a phererinion, ymgedwch oddi wrth chwantau cnawdol, y rhai sy yn rhyfela yn erbyn yr enaid: gan fod a'ch ymarweddiad yn honest ym mysc y Cenhedloedd: fel, lle maent yn eich goganu megis drwg-weithredwŷr, y gallont o herwydd eich gweithredoedd da a welant, ogoneddu Duw yn nydd yr ymweliad. Ymddarostyngwch oblegid hyn i bôb dynol ordinhâd, o herwydd yr Arglwydd:

pa

pa un bynnag ai i'r brenin megis goruchaf: a'i
i'r llywiawd-wŷr, megis trwyddo ef wedi eu
danfon er dial ar y drwgweithredwŷr, a mawl
i'r gweithredwŷr da. Canys felly mae ewyllys
Duw, fod i chwi trwy wneuthur daioni, ostegu anwybodaeth dynion ffolion: megis yn rhyddion, ac nid a rhydd-did gennych megis cochl malais, eithr fel gwasanaeth-wŷr Duw. Perchwch bawb. Cerwch y brawdoliaeth. Ofnwch Dduw. Anrhydeddwch y brenin.

Yr Efyngyl. S. Joan. 16. 16.

YR Jesu a ddywedodd wrth ei ddisciblion, Ychydig ennyd, ac ni'm gwelwch a thrachefn ychydig ennyd, a chwi a'm gwelwch, am fy môd yn myned at y Tâd. Am hynny y dywedodd rhai o'i ddiscyblion wrth ei gilydd, Beth yw hyn y mae efe yn ei ddywedyd wrthym, Ychydig ennyd, ac ni'm gwelwch: a thrachefn, ychydig ennyd, a chwi a'm gwelwch: ac, Am fy môd yn myned at y Tâd? Am hynny hwy a ddywedasant, Beth yw hyn y mae efe yn ei ddywedyd, Ychydig ennyd? ni wyddom ni beth y mae efe yn ei ddywedyd. Yna y gwybu'r Jesu eu bôd hwy yn ewyllysio gofyn iddo, ac a ddywedodd wrthynt. Ai ymofyn yr ydych a'i gilydd am hyn oblegid i mi ddywedyd: Ychydig ennyd ac ni'm gwelwch, a thrachefn ychydig ennyd, a chwi a'm gwelwch, Yn wîr, yn wir meddaf i chwi, chwi a wylwch ac a alerwch, a'r byd a lawenychâ: eithr chwi a fyddwch dristion, ond eich tristwch a droir yn llawenydd. Gwraig wrth escor sydd mewn tristwch am ddyfod ei hawr: eithr wedi geni y plentyn, nid yw hi yn cofio ei gofid mwyach, gan lawenydd geni dŷn i'r bŷd. A chwithau am hynny ydych yr awron mewn tristwch eithr

thr mi a ymwelaf â chwi drachefn, a'ch calon a lawenycha, a'ch llawenydd ni ddŵg nêb oddi arnoch.

Y pedwerydd Sul yn ol y Pasc.
Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn yn unig biau llywodraethu afreolus chwantau a gwyniau dynion pechadurus, Caniadha i'th bobl, fod iddynt garu yr hyn yr wyt yn ei orchymyn, a deifyfu yr hyn yr wyt yn ei addo, fel ym mhlith amrafael ddamweiniau y byd, allu o'n calonnau gwbl aros yn y lle y mae gwir lawenydd iw gaffael, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. S. Jaco. 1. 17.

POb rhoddiad daionus, a phob rhodd berffaith. oddiuchod y mae yn difcyn oddiwrth Dâd y goleuni, gyd â'r hwn nid oes gyfnewidiad, na chyfcod troedigaeth. O'i wir ewyllys yr ynilodd efe nyni, trwy air y gwirionedd, fel y byddem ryw flaenffrwyth o'i greaduriaid ef. O achos hyn, fy mrodyr anwyl, bydded pôb dyn efcud i wrando, diog i lefaru, diog i ddigofaint. Canys digofaint gŵr, nid yw yn cyflawni cyfiawnder Duw. O herwydd paham, rhoddwch heibio bôb budreddi, a helaethrwydd malais a thrwy addfwynder derbyniwch yr impiedig air, yr hwn a ddichon gadw eich eneidiau.

Yr Efengyl. S. Joan. 16. 5.

YR Jefu a ddywedodd wrth ei ddifcyblion, yn awr yr wyf yn myned at yr hwn a'm hanfonodd, ac nid yw neb o honoch yn gofyn i mi, I ba le yr wyt ti yn myned? Eithr am i mi, ddywedyd y pethau hyn i chwi, triftwch

a lanwodd eich calon. Ond yr wyfi yn dywedyd gwirionedd i chwi, buddiol yw i chwi fy myned i ymaith: canys onid â fi, ni ddaw y Diddanudd attoch: Eithr os mi â af mi a i hanfonaf ef attoch. A phan ddêl, efe a argyoedda y byd o bechod, ac o gyfiawnder, ac o farn. O bechod, am nad ydynt yn credu ynofi: o gyfiawnder, am fy môd yn myned at fy Nhâd, ac ni'm gwelwch i mwyach: o farn, oblegid tywysog y byd hwn a farnwyd. Y mae gennif etto lawer o bethau iw dywedyd i chwi, ond ni ellwch eu dwyn yr awron. Ond pan ddêl efe, sef Yspryd y gwirionedd, ef a'ch tywys chwi i bôb gwirionedd: canys ni lefara o honaw ei hun, ond pa bethau bynnag a glywo, a lefara efe, a'r pethau sy i ddyfod a fynega efe i chwi. Efe a'm gogonedda i: canys efe a gymmer o'r eiddof, ac a'i mynega i chwi. Yr holl bethau sy eiddo'r Tâd ydynt eiddofi: o herwydd hyn y dywedais mai o'r eiddofi y cymmer, ac y mynega i chwi.

Pumed Sul gwedi y Pasc.

Y Collect.

ARglwydd, oddi-wrth ba un y daw pob daioni, caniadhâ i ni dy ufudd weision, allu o honom trwy dy sanctaidd ysprydoliaeth di, feddwl y pethau a fo union, a thrwy dy ymgeleddus dywysogaeth eu gwneuthur yn ddibennus, trwy ein Harglwydd Jesu Grist. Amen.

Yr Epistol. S. Jaco. 1. 22.

BYddwch wneuthur-wyr y gair, ac nid gwrandawyr yn unic, gan eich twyllo eich hunain. Oblegid os yw neb yn wrandawr y gair, a heb fod yn wneuthur-wr, y mae hwn

yn

yn debyg i ŵr yn edrych ei wynebpryd naturiol mewn drych. Canys efe a'i hedrychodd ei hun, ac a aeth ymmaith, ac yn y man efe a anghofiodd pa fath ydoedd. Eithr yr hwn a edrych ar berffaith gyfraith rhydd-did, ac a barhao ynddi, hwn heb fôd yn wrandaŵr anghofus, ond gwneuthur-ŵr y weithred, efe a fydd dedwydd yn ei weithred. Os yw neb yn eich mysc yn cymmeryd arno fôd yn grefyddol, heb attal ei dafod, ond twyllo ei galon ei hun, ofer yw crefydd hwn; Crefydd bur a dihalogedig ger bron Duw a'r Tâd, yw hyn, ymweled â'r ymddifaid, a'r gwragedd gweddwon, yn eu hadfyd, a'i gadw ei hun yn ddifrycheulyd oddi wrth y bŷd.

Yr Efengyl. S. Joan. 16. 23.

YN wîr, yn wîr, meddaf i chwi, pa bethau bynnag a ofynnoch i'r Tâd yn fy enw; efe a'u rhydd i chwi. Hyd yn hyn ni ofynnasoch ddim yn fy enw i: gofynnwch, a chwi a gewch fel y byddo eich llawenydd yn gyflawn. Y pethau hyn a leferais wrthych mewn damhegion: eithr y mae yr awr yn dyfod pan na lefarwyf wrthych mewn damhegion mwyach, eithr y mynegaf i chwi yn eglur am y Tâd. Y dydd hwnnw y gofynnwch yn fy enw: ac nid wyf yn dywedyd i chwi, y gweddiafi ar y Tâd trosoch: Canys y Tâd ei hun sydd yn eich caru chwi, am i chwi fy ngharu i, a chredu fy nyfod i allan oddi wrth Dduw. Mi a ddaethym allan oddi wrth y Tâd ac a ddaethym i'r bŷd: trachefn yr wyf yn gadel y bŷd ac yn myned at y Tâd. Ei ddiscyblion a ddywedasant wrtho, Wele, yr wyti yn awr yn dywedyd yn eglur, ac nid wyt yn dywedyd un ddammeg. Yn awr y gwyddom y gwyddost bôb peth; ac nad

rhaid

rhaid it ymofyn o nêb â thi: wrth hyn yr ydym yn credu ddyfod o honot allan oddiwrth Dduw. Yr Jesu a'u hattebodd hwyut, A ydych chwi yn awr yn credu? Wele, y mae yr awr yn dyfod, ac yr awron hi a ddaeth, y gwascerir chwi bôb un at yr eiddo, ac y gadewch fi yn unic: ac nid wyf yn unic, oblegid, y mae y Tâd gyd â myfi. Y pethau hyn a ddywedais wrthych fel y caffech dangneddyf ynof. Yn y bŷd gorthrymder a gewch: eithr cymmerwch gysur, myfi a orchfygais y bŷd.

Dydd Jou. y Dyrchafael.

Y Colect.

CAniadhâ ni attolygwn i ti Holl-alluog Dduw megis ac yr ŷm ni yn credu ddarfod i'th unig-anedig fab ein Arglwydd Jesu Grist dderchafel i'r nefoedd: felly bod i ninnau â meddyl-fryd ein calon allu ymdderchafel yno, a chyd ag ef drigo yn wastadol, yr hwn sy'n byw ac yn teyrnasu gyda thi a'r Yspryd glân yn un Duw, heb drangc na gorphen. Amen.

Yn lle yr Epistol. Act. 1. 1.

Y Traethawd cyntaf a wnaethum, ô Theophilus, am yr holl bethau a ddechreuodd yr Jesu eu gwneuthur a'u dyscu hyd y dydd y derbyniwyd ef i fynu, wedi iddo trwy yr Yspryd glân roddi gorchymmynion i'r Apostolion a etholasei. I'r rhai hefyd yr ymddangosodd efe yn fyw wedi iddo ddioddef, trwy lawer o arwyddion sicr, gan fôd yn weledig iddynt tros ddeugain nhiwrnod, a dywedyd y pethau a berthynent i deyrnas Dduw. Ac wedi ymgynnull gŷd â hwynt, efe a orchymynnodd iddynt nad ymadawent o Jerusalem eithr disgwil

yn debyg i ŵr yn edrych ei wynebpryd naturiol mewn drych. Canys efe a'i hedrychodd ei hun, ac a aeth ymmaith, ac yn y man efe a anghofiodd pa fath ydoedd. Eithr yr hwn a edrych ar berffaith gyfraith rhydd-did, ac a barhao ynddi, hwn heb fôd yn wrandaŵr anghofus, ond gwneuthur-ŵr y weithred, efe a fydd dedwydd yn ei weithred. Os yw neb yn eich mysc yn cymmeryd arno fôd yn grefyddol, heb attal ei dafod, ond twyllo ei galon ei hun, ofer yw crefydd hwn; Crefydd bur a dihalogedig ger bron Duw a'r Tâd, yw hyn, ymweled â'r ymddifaid, a'r gwragedd gweddwon, yn eu hadfyd, a'i gadw ei hun yn ddifrycheulyd oddi wrth y bŷd.

Yr Efengyl. S. Joan. 16. 23.

YN wîr, yn wîr, meddaf i chwi, pa bethau bynnag a ofynnoch i'r Tâd yn fy enw; efe a'u rhydd i chwi. Hyd yn hyn ni ofynnasoch ddim yn fy enw i: gofynnwch, a chwi a gewch fel y byddo eich llawenydd yn gyflawn. Y pethau hyn a leferais wrthych mewn damhegion: eithr y mae yr awr yn dyfod pan na lefarwyf wrthych mewn damhegion mwyach, eithr y mynegaf i chwi yn eglur am y Tâd. Y dydd hwnnw y gofynnwch yn fy enw: ac nid wyf yn dywedyd i chwi, y gweddiafi ar y Tâd trosoch: Canys y Tâd ei hun sydd yn eich caru chwi, am i chwi fy ngharu i, a chredu fy nyfod i allan oddi wrth Dduw. Mi a ddaethym allan oddi wrth y Tâd ac a ddaethym i'r bŷd: trachefn yr wyf yn gadel y bŷd ac yn myned at y Tâd. Ei ddiscyblion a ddywedasant wrtho, Wele, yr wyti yn awr yn dywedyd yn eglur, ac nid wyt yn dywedyd un ddammeg. Yn awr y gwyddom y gwyddost bôb peth, ac nad rhaid

rhaid it ymofyn o nêb â thi: wrth hyn yr ydym yn credu ddyfod o honot allan oddiwrth Dduw. Yr Jesu a'u hattebodd hwyut, A ydych chwi yn awr yn credu? Wele, y mae yr awr yn dyfod, ac yr awron hi a ddaeth, y gwascerir chwi bôb un at yr eiddo, ac y gadewch fi yn unic: ac nid wyf yn unic, oblegid, y mae y Tâd gyd â myfi. Y pethau hyn a ddywedais wrthych fel y caffech dangneddyf ynof. Yn y bŷd gorthrymder a gewch: eithr cymmerwch gysur, myfi a orchfygais y bŷd.

Dydd Jou. y Dyrchafael.

Y Colect.

CAniadhâ ni attolygwn i ti Holl-alluog Dduw megis ac yr ŷm ni yn credu ddarfod i'th unig-anedig fab ein Arglwydd Jesu Grist dderchafel i'r nefoedd: felly bod i ninnau â meddyl-fryd ein calon allu ymdderchafel yno, a chyd ag ef drigo yn wastadol, yr hwn sy'n byw ac yn teyrnasu gyda thi a'r Yspryd glân yn un Duw, heb drangc na gorphen. Amen.

Yn lle yr Epistol. Act. 1. 1.

Y Traethawd cyntaf a wnaethum, ô Theophilus, am yr holl bethau a ddechreuodd yr Jesu eu gwneuthur a'u dyscu hyd y dydd y derbyniwyd ef i fynu, wedi iddo trwy yr Yspryd glân roddi gorchymmynion i'r Apostolion a etholasei. I'r rhai hefyd yr ymddangosodd efe yn fyw wedi iddo ddioddef, trwy lawer o arwyddion sicr, gan fôd yn weledig iddynt tros ddeugain nhiwrnod, a dywedyd y pethau a berthynent i deyrnas Dduw. Ac wedi ymgynnull gŷd â hwynt, efe a orchymynnodd iddynt nad ymadawent o Jerusalem eithr disgwil

wil am addewid y Tâd, yr hwn, eb efe, a glywsoch gennyfi. Oblegid Joan yn ddiau a fedyddiodd â dwfr, ond chwi a fedyddir â'r Yspryd glân, cyn nemmawr o ddyddiau. Gan hynny wedi eu dyfod hwy ynghyd, hwy a ofynnasant iddo, gan ddywedyd, Arglwydd, ai 'r pryd hyn y rhoddi drachefn y frenhiniaeth i Israel? Ac efe a ddywedodd wrthynt, Ni pherthyn i chwi ŵybod yr amseroedd, na'r prydiau, y rhai a osodes y Tâd yn ei feddiant ei hun: eithr chwi a dderbyniwch nerth yr Yspryd glân wedi y delo efe arnoch; ac a fyddwch dystion i mi yn Jerusalem, ac yn holl Judæa, a Samaria, ac hyd eithaf y ddaiar. Ac wedi iddo ddywedyd y pethau hyn, a hwynt hwy yn edrych, efe a dderchafwyd i fynu: a chwmmwl a'i derbyniodd ef allan o'u golwg hwynt: Ac fel yr oeddynt yn edrych yn ddyfal tu a'r nêf, ac efe yn myned i fynu, wele, dau ŵr a safodd ger llaw iddynt, mewn gwisc wen: y rhai hefyd a ddywedasant, Chwi wŷr o Galilæa, pa ham y sefwch yn edrych tu a'r nêf? yr Jesu hwn, yr hwn a gymmerwyd i fynu oddi wrthych i'r nêf, a ddaw felly yn yr un modd ac y gwelsoch ef yn myned i'r nef.

Yr Efengyl. Mar. 16, 14.

YR Jesu a ymddangosodd i'r un ar ddêg, a hwynt yn eistedd i fwytta, ac a ddannododd iddynt eu hanghrediniaeth, a'u calongaledwch; am na chredasent y rhai a'i gwelsent ef wedi adgyfodi. Ac efe a ddywedodd wrthynt, Ewch i'r holl fyd. A' phregethwch yr Efengyl i bob creadur. Y neb a gredo, ac a fedyddier, a fydd cadwedig: eithr y neb ni chredo a gondemnir. A'r arwyddion hyn a ganlynant y rhai a gredant. Yn fy enw i y bwriant

allan

allan gythreuliaid: ac â thafodau newyddion y llefarant: seirph a godant ymmaith, ac os yfant ddim marwol, ni wna iddynt ddim niwed: ar y cleifion y rhoddant eu dwylo, a hwy a fyddant iach. Ac felly yr Arglwydd, wedi llefaru wrthynt, a gymmerwyd i fynu i'r nef, ac a eisteddodd ar ddeheulaw Dduw. A hwythau a aethant allan, ac a bregethasant ymmhôb man, a'r Arglwydd yn cydweithio, ac yn cadarnhau 'r gair, trwy arwyddion y rhai oedd yn canlyn.

Y Sul yn ol dydd y Dyrchafel.
Y Colect.

O Dduw, frenin y gogoniant, yr hwn a ddyrchefaist dy un Mâb Jesu Grist â mawr oruchafiaeth i'th deyrnas yn y nefoedd: Attolwg i ti na âd ni yn an-niddan, eithr danfon i ni dy Yspryd glân i'n diddanu, a dyrcha ni i'r un fan lle yr aeth ein Jachawdr Crist o'r blaen; yr hwn sydd yn byw, ac yn teyrnasu gyda thi a'r yspryd glân yn un Duw heb drangc na gorphen. Amen.

Yr Epistol. 1 Pet. 4. 7.

DIwedd pôb peth a nesaodd: am hynny byddwch sobr, a gwiliadwrus i weddiaw. Eithr o flaen pob peth bydded gennych gariad helaeth tu ac at ei gilydd: canys cariad a guddia liaws o bechodau: Byddwch letteugar y naill i'r llall, heb rwgnach. Pôb un megis y derbyniodd rodd, cyfrennwch a'i gilydd fel daionus orchwylwŷr amryw râs Duw. Os llefaru a wna neb, llefared megis geiriau Duw: os gweini y mae neb, gwnaed megis o'r gallu y mae Duw yn ei roddi: fel ym mhôb peth y gogonedder Duw trwy Jesu Grist, i'r hwn y

 byddo

byddo yr gogoniant a'r gallu, yn oes oesoedd, Amen.

Yr Efengyl. S Joan. 15. 26 *a rhan o'r* 16. *Bennod.*

PAn ddêl y Diddanudd, yr hwn a anfonaf i chwi oddi wrth y Tâd, sef Yspryd y gwirionedd, yr hwn sydd yn deilliaw oddi wrth y Tâd, efe a dystiolaetha am danafi. A chwithau hefyd a dystiolaethwch am eich bôd o'r dechreuad gyd a mi. Y pethau hyn a ddywedais i chwi, fel na rwystrer chwi. Hwy a'ch bwriant chwi allan o'r Synagogau: ac y mae'r awr yn dyfod, y tybia pwy bynnag a'ch lladdo, ei fôd yn gwneuthur gwasanaeth i Dduw, A'r pethau hyn a wnânt i chwi, oblegid nad adnabuant y Tad, na myfi. Eithr y pethau hyn a ddywedais i chwi, fel pan ddêl yr awr, y cofioch hwynt, ddarfod i mi ddywedyd i chwi.

Y Sul-gwyn.

Y Cole[illegible].

DUw, yr hwn ar gyfen i'r amser ymma a ddyscaist galonnau dy ffyddlonion, gan anfon iddynt lewyrch dy lân Yspryd: Caniadhâ i nyni trwy yr unrhyw Yspryd, ddeall yr iawn farn ym-mhob peth, a byth lawenychu yn ei wynfydedic ddiddanwch ef, trwy ryglyddau Jesu Grist ein Jachawdr, yr hwn sydd yn byw, ac yn teyrnasu gyd â thi yn undeb yr unrhyw Yspryd, yn un Duw heb drangc na gorphen. Amen.

Yn lle yr Epistol. Act. 2. 1.

WEdi dyfod dydd y Pentecost, yr oeddynt hwy oll yn gytûn yn yr un lle. Ac yn ddisymmwth y daeth sŵn o'r nef, megis gwynt nerthol yn rhuthro, ac a lanwodd yr holl dŷ lle yr oeddynt yn eistedd. Ac ymddangosodd

gosodd iddynt dafodau gwahanedig megis o dân, ac efe a eisteddodd âr bôb un o honynt, A hwy oll a lanwyd â'r Yspryd glân, ac a ddechreuasant lefaru â thafodau eraill, megis y rhoddes yr Yspryd iddynt ymadrodd. Ac yr oedd yn trigo yn Jerusalem, Iddewon, gwŷr bucheddol o bôb cenedl dan y nef. Ac wedi myned y gair o hyn, daeth y lliaws ynghyd, ac a drallodwyd, o herwydd bod pôb un yn eu clywed hwy yn llefaru yn ei iaith ei hun. Synnodd hefyd ar bawb, a rhyfeddu a wnaethant, gan ddywedyd wrth ei gilydd, Wele, onid Galilæaid yw y rhai hyn oll sy yn llefaru? A pha fodd yr ydym ni yn eu clywed hwynt bôb un yn ein hiaith ein hun, yn yr hon i'n ganed ni? Parthiaid, a Mediaid, ac Elamitiaid, a thrigolion Mesopotamia a Judæa, a Chappadocia, Pontus, ac Asia: Phrygia, a Phamphilia: yr Aipht, a pharthau Libya, yr hon sydd ger llaw Cyrene: a dieithriaid o Rufein-wyr, Iddewon a phroselytiaid, Cretiaid, ac Arabiaid, yr ydym ni yn eu clywed hwynt yn llefaru yn ein iaith ni, fawrion weithredoedd Duw.

Yr Efengyl. S. Joan. 14. 15.

YR Jesu a ddywedodd wrth ei ddiscyblion, O cerwch fi, cedwch fy ngorchymmynion. A mi a weddiaf ar y Tâd, ac efe a rydd i chwi Ddiddanudd arall, fel yr arhoso gyd â chwi yn dragywyddol: Yspryd y gwirionedd, yr hwn ni ddichon y byd ei dderbyn, am nad yw yn ei weled, nac yn ei adnabod ef: ond chwi a'i hadwaenoch ef, o herwydd y mae yn aros gyd â chwi, ac ynoch y bydd efe. Nis gadawaf chwi yn ymddifaid: mi a ddeuaf attoch chwi. Etto ennyd bach, a'r byd ni'm gwêl mwy: eithr chwi a'm gwelwch, canys byw

wyf fi, a byw fyddwch chwithau hefyd. Y dydd hwnnw y gwybyddwch fy môd i yn fy Nhâd, a chwithau ynofi, a minneu ynoch chwithau. Yr hwn ſydd a'm gorchymmynion i ganddo ac yn eu cadw hwynt, efe yw'r hwn ſydd yn fy ngharu i. A'r hwn ſydd yn fy ngharu i a gerir gan fy Nhâd i: a minneu ai caraf ef, ac a'm hegluraf fy hun iddo: Dywedodd Judas wrtho, nid yr Iſcariot, Arglwydd, pa beth yw'r achos yr wyt ar fedr dy eglurhau dy hun i ni, ac nid i'r byd? Yr Jeſu a attebodd ac a ddywedodd wrtho, Os câr neb fi, efe a geidw fy ngair, a'm Tad a'i câr yntef, a nyni a ddeuwn atto, ac a wnawn ein trigfa gyd ag ef. Yr hwn nid yw yn fy ngharu i, nid yw yn cadw fy ngeiriau: a'r gair yr ydych yn ei glywed, nid eiddofi ydyw, ond eiddo y Tâd a'm hanfonodd i. Y pethau hyn a ddywedais wrthych, a mi yn aros gyd â chwi. Eithr y Diddanudd, yr Yſpryd glân, yr hwn a enfyn y Tâd yn fy enw i, efe a ddyſc i chwi yr holl bethau, ac a ddwg ar gof i chwi yr holl bethau a ddywedais i chwi. Yr wyf yn gadel i chwi dangnheddyf, fy nhangnheddyf yr ydwyf yn ei roddi i chwi: nid fel y mae y bŷd yn rhoddi, yr wyfi yn rhoddi i chwi: na thralloder eich calon, ac nac ofned. Clywſoch fel y dywedais wrthych, Yr wyf yn myned ymmaith, ac mi a ddeuaf attoch. Pe carech fi, chwi a lawenhaech am i mi ddywedyd, Yr wyf yn myned at y Tâd: canys y mae fy Nhâd yn fwy nâ myfi. Ac yr awron y dywedais ichwi cyn ei ddyfod, fel pan ddel y credoch. Nid ymddiddanaf â chwi nemmawr bellach: canys tywyſog y byd hwn ſydd yn dyfod, ac nyd oes iddo ddim ynofi. Ond fel y gwypo'r byd fy môd i yn caru y Tâd ac megis y gorch-

ymynnodd

ymynnodd y Tâd i mi, felly yr wyf yn gwneuthur.

Dydd Llun yn wythnos y Sulgwyn.
Y Coleit.

DUw, yr hwn ar gyfen i'r amſer ymma addyſcaiſt galonnau dy ffyddlonion, gan anfon iddynt lewyrch dy lân Yſpryd: Caniadhâ i nyni trwy yr unrhyw Yſpryd, ddeall yr iawn farn ym-mhob peth, a byth lawenychu yn ei wynfydedic ddiddanwch ef, trwy ryglyddau Jeſu Griſt ein Jachawdr, yr hwn ſydd yn byw, ac yn teyrnaſu gyd â thi yn undeb yr unrhyw Yſpryd, yn un Duw heb drangc na gorphen. Amen.

Yn lle yr Epiſtol. Act. 10. 34.

PEtr a agorodd ei enau, ac a ddywedodd, Yr wyf yn deall mewn gwirionedd, nad ydyw Duw dderbyniwr wyneb. Ond ym mhôb cenhedl, y neb ſydd yn ei ofni ef ac yn gweithredu cyfiawnder ſydd gymmeradwy ganddo ef. Y gair yr hwn a anfonodd Duw i blant Iſrael, gan bregethu tangnheddyf trwy Jeſu Griſt, efe yw Arglwydd pawb oll. Chwchwi a wyddoch y gair a fu yn holl Judæa, gan ddechreu o Galilæa, wedi y bedydd a bregethodd Joan y modd y eneiniodd Duw Jeſu o Nazareth â'r Yſpryd glân, ac â nerth, yr hwn a gerddodd o amgylch gan wneuthur daioni, ac iachau pawb a'r oedd wedi eu gorthrymmu gan ddiafol: oblegid yr oedd Duw gyd ag ef. A ninnau ydym dyſtion o'r pethau oll a wnaeth efe yngwlad yr Iddewon, ac yn Jeruſalem, yr hwn a laddaſant, ac a groeſ-hoeliaſant ar bren. Hwn a gyfododd Duw y trydydd dydd, ac a'i rhoddes ef i'w wneuthur yn amlwg, nid i'r bobl oll, eithr

thr i'r tyſtion etholedig o'r blaen gan Dduw, ſef i ni, y rhai a fwyttaſom, ac a yfaſom gyd ag ef, wedi iddo adgyfodi ef o feirw. Ac efe a orchymynnodd i ni bregethu i'r bobl, a thyſtiolaethu mai efe yw 'r hwn a ordeiniwyd gan Dduw, yn farnwr byw a meirw. I hwn y mae'r holl Brophwydi yn dwyn tyſtiolaeth, y derbyn pawb a gredo ynddo ef faddeuant pechodau, trwy ei enw ef. A Petr etto yn llefaru y geiriau hyn, ſyrthiodd yr Yſpryd glân ar bawb a oedd yn clywed y gair. A'r rhai o'r enwaediad a oeddynt yn credu, cynnifer ac a ddaethent gyd a Phetr, a ſynnaſant, am dywallt dawn yr Yſpryd glân ar y cenhedloedd hefyd. Canys yr oeddynt yn eu clywed hwy yn llefaru â thafodau, ac yn mawrygu Duw. Yna yr attebodd Petr, A all nêb luddias dwfr, fel na fedyddier y rhai hyn, y rhai a dderbyniaſant yr Yſpryd glân, fel ninnau. Ac efe a orchymynodd eu bedyddio hwynt yn enw yr Arglwydd: yna y deiſyfiaſant arno aros tros ennyd o ddyddiau.

Yr Efengyl. S. Joan. 3. 16.

FElly y carodd Duw y bŷd, fel y rhoddodd efe ei unig anedig Fâb, fel na choller pwy bynnag a gredo ynddo ef, onid caffael o honaw fywyd tragywyddol. Oblegid ni ddanfonodd Duw ei Fâb i'r byd, i ddamnio 'r bŷd, ond fel yr achubid y bŷd trwyddo ef. Yr hwn ſydd yn credu ynddo ef ni ddemnir, eithr yr hwn nid yw yn credu, a ddamniwyd eiſys: o herwydd na chredodd yn enw unig anedig Fâb Duw. A hon yw 'r ddamnedigaeth, ddyfod goleuni i'r bŷd, a charu o ddynion y tywyllwch yn fwy nâ 'r goleuni, canys yr oedd eu gweithredoedd hwy yn ddrŵg. O herwydd pôb un a'r ſydd

ſydd yn gwneuthur drŵg, ſydd yn caſâu y goleuni, ac nid yw yn dyfod i'r goleuni, fel nad argyoedder ei weithredoedd ef: Ond yr hwn ſydd yn gwneuthur gwirionedd, ſydd yn dyfod i'r goleuni fel yr eglurhaer ei weithredoedd ef, mai yn Nuw y gwnaed hwynt.

Dydd Mawrth yn wythnos y Sulgwyn.

Y Colect.

DUw, yr hwn ar gyfen i'r amſer ymma a ddyſcaiſt galonnau dy ffyddlonion, gan anfon iddynt lewyrch dy lân Yſpryd: Caniadhâ i nyni trwy yr unrhyw Yſpryd, ddeall yr iawn farn ym-mhob peth, a byth lawenychu yn ei wynfydedic ddiddanwch ef, trwy ryglyddau Jeſu Griſt ein Jachawdr, yr hwn ſydd yn byw, ac yn teyrnaſu gyd â thi yn undeb yr unrhyw Yſpryd, yn un Duw heb drangc na gorphen. Amen.

Yn lle yr Epiſtol. Act. 8. 14.

PAn glybu yr Apoſtolion yn Jeruſalem, dderbyn o Samaria air Duw, hwy a anfonaſant attynt Petr ac Joan. Y rhai wedi eu dyfod i waered, a weddiaſant droſtynt, ar iddynt dderbyn yr Yſpryd glân. Canys etto nid oedd efe wedi ſyrthio ar nêb o honynt ond yr oeddynt yn unic wedi eu bedyddio yn enw yr Arglwydd Jeſu. Yna hwy a ddodaſant eu dwylaw arnynt. a hwy a dderbyiaſant yr Yſpryd glân.

Yr Efengyl. S. Joan. 10. 1.

YN wir, yn wîr meddaf i chwi, yr hwn nid yw yn myned i mewn drwy 'r drws i gorlan y defaid, eithr ſydd yn dringo ffordd arall, lleidr ac yſpeiliwr yw. Ond yr hwn ſydd yn myned i mewn drwy 'r drws, bugail y defaid ydyw. I hwn y mae y dryſſor yn agoryd, ac y

mae y defaid yn gwrando ar ei lais ef: ac y mae efe yn galw ei ddefaid ei hun erbyn eu henw, ac yn eu harwain hwy allan. Ac wedi iddo yrru allan ei ddefaid ei hun, y mae efe yn myned o'u blaen hwy: a'r defaid sydd yn ei ganlyn ef, oblegid y maent yn adnabod ei lais ef. Ond y dieithr ni's canlynant, eithr ffoant oddi wrtho: oblegid nad adwaenant lais dieithriaid Y ddammeg hon a ddywedodd yr Jesu wrthynt ond hwy ni wybuant, pa bethau ydoedd y rhai yr oedd efe yn eu llefaru wrthynt. Am hynny yr Jesu a ddywedodd wrthynt drachefn, Yn wîr, yn wîr, meddaf i chwi, myfi yw drws y defaid. Cynnifer oll ac a ddaethant o'm blaen i, lladron ac yspeilwŷr ŷnt: eithr ni wrandawodd y defaid arnynt. Myfi yw y drws: os â neb i mewn drwofi, efe a fydd cadwedig: ac efe a â i mewn ac allan, ac a gaiff borfa. Nid yw lleidr yn dyfod ond i ledratta, ac i ladd, ac i ddestrywio myfi a ddaethym fel y caent fywyd ac y caent ef yn helaethach.

Sul y Drindod.

Y Colect.

HOll-alluog a thragywyddol Dduw, yr hwn a roddaist i ni dy weision râd gan gyffessu ac addef y wîr ffydd, adnabod gogoniant y dragywyddol Drindod, ac yn nerth y duwiol fawredd i addoli yr undod: Nyni a attolygwn i ti fod i ni trwy gadernid y ffydd hon, gael ein hamddeffyn oddi-wrth bob gwrthwyneb, yr hwn wyt yn byw, ac yn teyrnasu, yn un Duw byth heb ddiwedd. Amen.

Yn lle yr Epistol. Datc. 4. 1.

YN ôl y pethau hyn yr edrychais, ac wele ddrŵs wedi ei agoryd yn y nêf, a'r llais cyn-

taf a glywais oedd fel llais udcorn yn ymddiddan â mi; gan ddywedyd, Dring i fynu ymma, a mi ddangosaf i ti y pethau sy raid eu bôd ar ôl hyn. Ac yn y man yr oeddwn yn yr yspryd: ac wele, yr oedd gorsedd-faingc wedi ei gosod yn y nef, ac un yn eistedd ar yr orsedd-faingc: A'r hwn oedd yn eistedd oedd yn debyg yr olwg arno i faen Jaspis a Sardin: ac yr oedd enfys o amgylch yr orsedd-faingc, yn debyg yr olwg arno i Smaragdus. Ac ynghylch yr orsedd-faingc yr oedd pedair gorsedd-faingc ar hugain: ac ar y gorsedd-feingciau y gwelais bedwar Henuriaid ar hugain yn eistedd, wedi eu gwisco mewn dillad gwnion: ac yr oedd ganddynt ar eu pennau goronau aur. Ac yr oedd yn dyfod allan o'r orsedd-faingc, fellt, a tharanau, a lleisiau: ac yr oedd saith o lampau tân yn llosci ger bron yr orsedd-faingc, y rhai yw saith Yspryd Duw. Ac o flaen yr orsedd-faingc, yr ydoedd môr o wydr, yn debyg i grystal: ac ynghanol yr orsedd-faingc, ac ynghylch yr orsedd-faingc, yr oedd pedwar anifail yn llawn o lygaid o'r tu blaen, ac o'r tu ôl. A'r anifail cyntaf oedd debyg i lew, a'r ail anifail yn debyg i lo, a'r trydydd anifail oedd ganddo wyneb fel dŷn, a'r pedwerydd anifail oedd debyg i eryr yn ehedeg. A'r pedwar anifail oedd ganddynt, bôb un o honynt, chwech o adenydd o'u hamgylch, ac yr oeddynt oddi fewn yn llawn llygaid: ac nid oeddynt yn gorphywys ddydd a nôs, gan ddywedyd, Sanct, Sanct, Sanct, Arglwydd Dduw Holl-alluog, yr hwn oedd, a'r hwn sydd a'r hwn sydd i ddyfod. A phan fyddo yr anifeiliaid yn rhoddi gogoniant, ac anrhydedd, a diolch, i'r hwn oedd yn eistedd ar

yr orſeddfaingc, yr hwn ſydd yn byw yn oes oeſoedd, y mae y pedwar Henuriaid ar hugain yn ſyrthio ger bron yr hwn oedd yn eiſtedd ar yr orſedd-faingc, ac yn addoli yr hwn ſydd yn byw yn oes oeſoedd: ac yn bwrw eu coronau ger bron yr orſedd-faingc, gan ddywedyd, Teilwng wyt o Arglwydd, i dderbyn gogoniant anrhydedd a gallu: canys ti a greaiſt bôb peth, ac o herwydd dy ewyllys di y maent, ac y crewyd hwynt.

Yr Efengyl. S. Joan. 3. 1.

YR oedd dŷn o'r Phariſæaid, a'i enw Nicodemus, pennaeth yr Iddewon. Hwn a ddaeth at yr Jeſu liw nôs, ac a ddywedodd wrtho, Rabbi, nyni a ŵyddom mai dyſcawdr ydwyt ti, wedi dyfod oddi wrth Dduw: canys ni allei neb wneuthur y gwrthiau hyn yr wyt ti yn eu gwneuthur, oni bai fôd Duw gyd ag ef. Jeſu a attebodd ac a ddywedodd wrtho, Yn wir Yn wir, meddaf i ti, oddieithr geni dŷn drachefn, ni ddichon efe weled teyrnas Dduw. Nicodemus a ddywedodd wrtho, Pa fodd y dichon dŷn ei eni, ac efe yn hên? a ddichon efe fyned i groth ei fam eilwaith, a'i eni? Jeſu a attebodd ac a ddywedodd, Yn wir, yn wir, meddaf i ti, oddieithr geni dyn o ddwfr ac o'r Yſpryd, ni ddichon efe fyned i mewn i deyrnas Dduw. Yr hyn a aned o'r cnawd, ſydd gnawd: a'r hyn a aned o'r Yſpryd ſydd yſpryd. Na ryfedda ddywedyd o honofi wrthit, Y mae yn rhaid eich geni chwi drachefn. Y mae'r gwynt yn chwythu lle y mynno: a thi a glywi ei ſŵn ef, ond ni wyddoſt o ba le y mae yn dyfod, nac i ba le y mae yn myned: Felly y mae pôb un a'r a aned o'r Yſpryd. Nicodemus a attebodd

tebodd ac a ddywedodd wrtho, Pa fodd y dichon y pethau hyn fôd? Jesu a attebodd ac a ddywedodd wrtho, A wyt ti yn ddyscawdr yn Israel, ac ni ŵyddost y pethau hyn? Yn wîr, yn wîr, meddaf i ti, mai yr hyn a wyddom yr ydym yn ei lefaru, a'r hyn a welsom yr ydym yn ei dystiolaethu; a'n tystiolaeth ni nid ydych yn ei derbyn. Os dywedais i chwi bethau daiarol, a chwithau nid ydych yn credu, pa fodd, os dywedaf i chwi bethau nefol, y credwch? Ac ni escynnodd nêb i'r nêf, oddieithr yr hwn a ddescynnodd o'r nêf, sef Mâb y dŷn, yr hwn sydd yn y nêf. Ac megis y derchafodd Moses y sarph yn y diffaethwch, felly y mae yn rhaid derchafu Mâb y dŷn: fel na choller, pwy bynnag a gredo ynddo ef, onid caffael o honaw fywyd tragywyddol.

Y Sul cyntaf gwedi 'r Drindod.

Y Colect.

DUw, yr hwn wyt wir nerth i bawb oll ac y sy yn ymddiried ynot, yn drugarog derbyn ein gweddiau: A chan na ddichon gwendid ein marwol anian wneuthur dim da hebot ti, Caniadhâ i ni gymmorth dy râd, fel y bo i ni gan gadw dy orchymmynion, ryngu bodd i ti ar ewyllys a gweithred: trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. 1 S. Joan. 4. 7.

ANwylyd, carwn ei gilydd: oblegid cariad o Dduw y mae: a phôb un ac sydd yn caru, o Dduw y ganwyd ef, ac y mae efe yn adnabod Duw. Yr hwn nid yw yn caru, nid adnabu Dduw: oblegid Duw cariad yw. Yn hyn yr eglurwyd cariad Duw tu ac attom ni, oblegid danfon o Dduw ei unic-anedig Fab i'r

bŷd

bŷd, fel y byddem fyw trwyddo ef. Yn hynny y mae cariad; nid am i ni garu Duw ond am iddo efe yn caru ni. Ac anfon ei Fab i fôd yn iawn dros ein pechodau. Anwylyd, os felly y carodd Duw ni, ninnau hefyd a ddylem garu ei gilydd. Ni welodd neb Dduw erioed: os carwn ni ei gilydd, y mae Duw yn trigo ynom, ac y mae ei gariad ef yn berffaith ynom. Wrth hyn y gwyddom ein bôd yn trigo ynddo ef, ac yntef ynom ninnau, am ddarfod iddo roddi i ni o'i Yspryd. A ninnau, a welsom, âc ydym yn tystiolaethu, ddarfod i'r Tâd ddanfon y Mâb, i fod yn Jachawdr i'r bŷd. Pwy bynnag a gyffesso fod Jesu yn Fâb Duw, y mae Duw yn aros ynddo ef, ac yntef yn Nuw. A nyni a adnabuom, ac a gredasom y cariad sydd gan Dduw tu ac attom ni. Duw cariad yw: a'r hwn sydd yn aros mewn cariad sydd yn aros yn Nuw, a Duw ynddo yntef. Yn hyn y perffeithiwyd ein cariad ni, fel y caffom hyder ddydd y farn: oblegid megis ac y mae efe, yr ydym ninnau hefyd yn y bŷd hwn. Nid oes ofn mewn cariad, eithr y mae perffaith cariad yn bwrw allan ofn: oblegid y mae i ofn boenedigaeth: a'r hwn sydd yn ofni ni pherffeithiwyd mewn cariad. Yr ydym ni yn ei garu ef, am iddo ef yn gyntaf ein caru ni. Os dywed nêb, Yr wyf yn caru Duw, ac efe yn casau ei frawd, celwyddog yw: canys yr hwn nid yw yn caru ei frawd yr hwn a welodd, pa fodd y gall efe garu Duw yr hwn ni's gwelodd? A'r gorchymmyn hwn sydd gennym oddi wrtho ef, bôd i'r hwn sydd yn caru Duw garu ei frawd hefyd.

Yr Efengyl. S. Luk. 16. 19.

YR oedd rhyw ŵr goludog, ac a wiscid â phorphor

phorphor a lliain main, ac yr oedd yn cymmeryd bŷd da yn helaeth-wych beunydd: Yr oedd hefyd ryw gardottyn, a'i enw Lazarus, yr hwn a fwrid wrth ei borth ef yn gornwydlyd: ac yn chwennychu cael ei borthi â'r briwsion a syrthiei oddi ar fwrdd y gwr cyfoethog: ond y cŵn a ddaethant, ac a lyfasant ei gornwydydd ef. A bu, i'r cardottyn farw, a'i ddwyn gan yr Angylion i fynwes Abraham: a'r goludog hefyd a fu farw, ac a gladdwyd. Ac yn uffern, efe a gododd ei olwg, ac efe mewn poenau, ac a ganfu Abraham o hirbell, a Lazarus yn ei fynwes. Ac efe a lefodd, ac a ddywedodd. O dâd Abraham, trugarhâ wrthif, a danfon Lazarus, i drochi pen ei fŷs mewn dwfr, ac i oeri fy nhafod: canys fe a'm poenir yn y fflam hon. Ac Abraham a ddywedodd, Ha fab, coffa i ti dderbyn dy wynfyd yn dy fywyd, ac felly Lazarus ei adfyd, ac yn awr y diddenir ef, ac y poenir ditheu. Ac heb law hyn oll, rhyngom ni a chwithau y sicrhawyd Agen-dorr mawr: fel na allo y rhai a fynnent, dramwy oddi yma attoch chwi, na'r rhai oddi yna, dramwy attom ni. Ac efe a ddywedodd, Yr wyf yn attolwg i ti, gan hynny, o dâd, ddanfon o honot ef i dŷ fy nhâd: Canys y mae i mi bump o frodyr fel y tystiolaetho iddynt hwy, rhag dyfod o honynt hwythau hefyd i'r lle poenus hwn. Abraham a ddwyedodd wrtho, Y mae ganddynt Moses a'r Prophŵydi; gwrandawant arnynt hwy. Yntef a ddywedodd, Nag ê, y tâd Abraham; eithr os â un oddi wrth y meirw attynt, hwy a a edifarhânt. Yna Abraham a ddywedodd wrtho; Oni wrandawant ar Moses a'r prophwydi, ni chredant chwaith, pe codei un oddi wrth y meirw.

Y Colect.

O Arglwydd, yr hwn ni phelli byth gynnorthwyo a llywodraethu y rhai yr ydwyt yn eu meithrin yn dy ddilys ofn a'th gariad: Cadw ni, ni attolygwn i ti, dan dy ddarbodus nodded, a phar i ni yn ddibaid ofni a charu dy Enw bendigedig, trwy Jesu Grist ein Harglwydd, Amen.

Yr Epistol. 1 S. Joan. 3. 13.

NA ryfeddwch, fy mrodyr, os yw 'r bŷd yn eich casâu chwi. Nyni a ŵyddom ddarfod ein symmud ni o farwolaeth i fywyd oblegid ein bôd yn caru y brodyr: yr hwn nid yw yn caru ei frawd, y mae yn aros ym marwolaeth. Pob un ac sydd yn casau ei frawd, lleiddiad dŷn yw: a chwi a ŵyddoch nad oes i un lleiddiad dŷn fywyd tragywyddol yn aros ynddo. Yn hyn yr adnabuom gariad Duw, oblegid dodi o honaw ef ei einioes drosom ni: a ninnau a ddylem ddodi ein heinioes tros y brodyr. Eithr yr hwn sydd ganddo dda 'r bŷd hwn, ac a welo ei frawd mewn eisieu, ac a gaeo ei dosturi oddi wrtho, pa fodd y mae cariad Duw yn aros ynddo ef? Fy mhlant bychain, na charwn ar air, nac ar dafod yn unic, eithr mewn gweithred a gwirionedd. Ac wrth hyn y gŵyddom ein bôd o'r gwirionedd, ac y sicrhawn ein calonnau ger ei fron ef. Oblegid os ein calon a'n condemnia, mwy yw Duw na'n calon, ac efe a ŵyr bob peth. Anwylyd, os ein calon ni'n condemnia, y mae gennym hyder ar Dduw: a pha beth bynnag a ofynnom yr ydym yn ei dderbyn ganddo ef, oblegid ein bôd yn cadw ei orchymynion ef, ac yn gwneuthur y pethau sy yn rhyngu bodd yn ei olwg ef.

ef. A hwn yw ei orchymmyn ef, gredu o honom yn Enw ei Fâb ef Jesu Grist, a charu ei gilydd, megis y rhoddes efe orchymmyn inni. A'r hwn sydd yn cadw ei orchymynion ef, sydd yn trigo ynddo ef, ac yntef ynddo yntef: ac wrth hyn y gwyddom ei fôd ef yn aros ynom, sef o'r Yspryd a roddes efe i ni.

Yr Efengyl. S. Luk. 14. 16.

RHyw ŵr a wnaeth swpper mawr, ac a wahoddodd lawer: ac a ddanfonodd ei wâs pryd swpper, i ddywedyd wrth y rhai a wahoddasid, Deuwch, canys weithian y mae pôb peth yn barod. A hwy oll a ddechreuasant yn un-fryd ymescusodi, Y cyntaf a ddywedodd wrtho. Mi a brynais dyddyn,ac y mae yn rhaid i mi fyned a'i weled: attolwg i ti, cymmer fi yn escusodol. Ac arall a ddywedodd, Mi a brynais bum iau o ychen, ac yr ydwyf yn myned i'w profi hwynt: attolwg i ti, cymmer fi yn escusodol. Ac arall a ddywedodd, Mi a briodais wraig, ac am hynny ni's gallafi ddyfod. A'r gwâs hwnnw, pan ddaeth adref, a fynegodd y pethau hyn i'w arglwydd. Yna gŵr y ty wedi digio, a ddywedodd wrth ei wâs, dôs allan ar frys i heolydd ac ystrydoedd y ddinas a dwg i mewn ymma y tlodion, a'r anafus, a'r cloffion, a'r deillion. A'r gwâs a ddywedodd, Arglwydd, gwnaethpwyd fel y gorchymynnaist ac etto y mae lle. A'r Arglwydd a ddywedodd wrth y gwâs, Dos allan i'r prif-ffyrdd a'r caeau, a chymmell hwynt i ddyfod i mewn, fel y llanwer fy nhŷ. Canys yr wyf yn dywedyd i chwi, na chaiff yr un o'r gwŷr hynny a wahoddwyd brofi o'm swpper i.

Y tryd-

Y Colect.

ARglwydd ni attolygwn i ti yn drugarog ein gwrando, a megis y rhoddaist i ni feddylfryd calon i weddio, caniadhâ drwy dy fawr nerth i ni gael ein hamddiffyn a'n diddanu ym mhob perigl ac adfyd trwy Jesu Grist ein Harglwydd, Amen.

Yr Epistol. 1 *S.* Pet. 5. 5.

BYddwch bawb yn ostyngedig iw gilydd, ac ymdrwsiwch oddi fewn â gostyngeiddrwydd: oblegid y mae Duw yn gwrthwynebu y beilchion, ac yn rhoddi grâs i'r rhai gostyngedig, ymddarostyngwch gan hynny tan allu-og law Dduw, fel i'ch derchafo mewn amser cyfaddas: gan fwrw eich holl ofal arno ef, canys y mae efe yn gofalu trosoch chwi. Byddwch sobr, gwiliwch: oblegid y mae eich gwrthwynebwr diafol, megis llew rhuadwy, yn rhodio oddi amgylch, gan geisio y neb a allo ei lyngcu. Yr hwn gwrthwynebwch yn gadarn yn y ffydd, gan ŵybod fôd yn cyflawni yr un blinderau yn eich brodyr, y rhai sydd yn y bŷd. A Duw pôb grâs, yr hwn a'ch galwodd chwi iw dragywyddol ogoniant trwy Grist Jesu, wedi i chwi ddioddef ychydig; a'ch perffeithio chwi, a'ch cadarnhâo, a'ch cryfhao a'ch sefydlo, Iddo ef y byddo y gogoniant, a'r gallu, yn oes oesoedd. Amen.

Yr Efengyl. S. Luk. 15. 1.

AC yr oedd yr holl Bublicanod a'r pechaduriaid yn nessau atto ef, i wrando arno. A'r Pharisæaid a'r Scrifennyddion a rwgnachasant, gan ddywedyd, Y mae hwn yn derbyn pechaduriaid, ac yn bwytta gyd â hwynt. Ac efe a adroddodd wrthynt y ddammeg hon,

gan

gan ddywedyd, pa ddŷn o honoch a chanddo gant o ddefaid, ac os cyll un o honynt, nid yw yn gadel yr amyn un pum ugain yn yr anialwch, ac yn myned ar ôl yr hon a gollwyd, hyd oni chaffo efe hi? Ac wedi iddo ei chael, efe a'i dyg hi ar ei yſcwyddau ei hun yn llawen. A phan ddêl adref, efe a eilw ynghŷd ei gifeillion a'i gymmydogion, gan ddywedyd wrthynt, Llawenhewch gyd â mi, canys cefais fy nafad a gollaſid. Yr wyf yn dywedyd i chwi, mai felly y bydd llawenydd yn y nêf am un pechadur a edifarhâo, mwy nag am onid un pum ugain o rai cyfiawn, y rhai nid rhaid iddynt wrth edifeirwch. Neu pa wraig, a chanddi ddêg dryll o arian, os cyll hi un dryll, ni oleu ganwyll, ac yſcubo 'r tŷ, a cheiſio yn ddyfal, hyd onis caffo ef? Ac wedi iddi ei gael, hi a eilw ynghŷd ei chyfeilleſau a'i chymydogeſau, gan ddywedyd, Cydlawenhewch â mi, canys cefais y dryll a gollaſwn. Felly, meddaf i chwi, y mae llawenydd yngwydd Angylion Duw am un pechadur a edifarhâo.

Y pedwerydd Sûl gwedi 'r Drindod

Y Collect.

O Dduw Nodd-wr pawb oll y ſydd yn ymddiried ynot, heb pa un nid oes dim nerthawg, na dim ſainctaidd, cwanega ac amlhâ arnom dy drugaredd fel y gallom (a thi yn llywiawdr ac yn dywyſog, i ni) dreiddio drwy yr pethau bydol, modd na chollom yn llwyr y pethau tragywyddol: Caniadhâ hyn nefol Dâd, er mwyn Jeſu Griſt ein Harglwydd. Amen.

Yr Epiſtol. Rhuf. 8. 18.

YR ydwyf yn cyfrif nad yw dioddefiadau yr amſer preſennol hwn, yn haeddu eu cyffelybu

ffelybu i'r gogoniant a ddatcuddir i ni. Canys awyddfryd y creadur sydd yn disgwyl am ddadcuddiad meibion Duw. Canys y creadur sydd wedi ei ddarostwng i oferedd, nid o'i fodd, eithr oblegit yr hwn a'i darostyngodd tan obaith: oblegid y rhyddheir y creadur yntau hefyd, o gaethiwed llygredigaeth, i ryddid gogoniant plant Duw. Canys ni a wyddom fod pob creadur yn cyd-ocheneidio, ac yn cyd-ofidio hyd y pryd hyn. Ac nid yn unic y creadur, ond ninnau hefyd, y rhai sydd gennym flaen-ffrwyth yr Yspryd, yr ydym ninnau ein hunain hefyd yn ocheneidio ynom ein hunain, gan ddisgwil y mabwysiad, sef prynedigaeth ein corph.

Yr Efengyl S. Luk. *6. 36.*

BYddwch drugarogion, megis ac y mae eich Tâd yn drugarog, Ac na fernwch ac ni'ch bernir: na chondemniwch, ac ni'ch condemnir: maddeuwch, a maddeuir i chwithau: rhoddwch, a rhoddir i chwi: mesur da dwysedig, ac wedi ei yscwyd, ac yn myned trosodd, a roddant yn eich mynwes: canys â'r un mesur ac y mesuroch, y mesurir i chwi drachefn. Ac efe a ddywedodd ddammeg wrthynt. A ddichon y dall dywyso 'r dall? oni syrthiant ill dau yn y clawdd? Nid yw 'r discybl uwch law ei athro: eithr pob un perfaith a fydd fel ei athro. A pha ham yr wyt ti yn edrych ar y brycheuyn sydd yn llygad dy frawd, ac nad ydwyt yn ystyried y trawst sydd yn dy lygad dy hun? Neu pa fodd y gelli di ddywedyd wrth dy frawd, Fy mrawd, gâd i mi dynnu allan y brycheuyn sydd yn dy lygad, a thithau heb weled y trawst sydd yn dy lygad dy hun? O ragrithiwr, bwrw allan y trawst o'th lygad

dy

dy hun yn gyntaf, ac yna y gweli yn eglur dynnu allan y brycheuyn sydd yn llygad dy frawd.

Y pumed Sûl gwedi 'r Drindod.

Y Colect.

CAniadhâ Arglwydd, ni a attolygwn i ti, fod i chwyl y byd hwn, trwy dy reolédigaeth di gael ei drefnu mor dangneddyfol ag y gallo dy eglwys di dy wasanaethu yn llawen ym mhob duwiol heddwch, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. 1 S. Pet. 3. 8.

BYddwch oll yn unfryd, yn cyd-oddef a'i gilydd, yn caru fel brodyr, yn drugarogion, yn fwyniadd: nid yn talu drwg am ddrwg, neu senn am senn: eithr yngwrthwyneb yn bendithio: gan ŵybod mai i hyn i'ch galwyd, fel yr etifeddoch fendith. Canys y neb a ewyllysio hoffi bywyd, a gweled dyddiau da, attalied ei dafod oddiwrth ddrwg, a'i wefusau rhag adrodd twyll. Gocheled y drwg, a gwnaed y da: ceisied heddwch, a dilyned ef. Canys y mae llygad yr Arglwydd ar y rhai cyfiawn, a'i glustiau ef tu ac at eu gweddi hwynt: eithr y mae wyneb yr Arglwydd yn erbyn y rhai sy yn gwneuthur drwg. A phwy a'ch dryga chwi, os byddwch yn dilyn yr hyn sydd dda? Eithr o bydd i chwi hefyd ddiodef o herwydd cyfiawnder, dedwydd ydych: ond nac ofnwch rhac eu hofn hwynt, ac na'ch cynhyrfer, eithr sancteiddiwch yr Arglwydd Dduw yn eich calonnau.

Yr Efengyl. S. Luk. 5. 1.

BU hefyd a'r bobl yn pwyso atto i wrando gair Duw, yr oedd yntef yn sefyll yn ymyl

llyn Genesareth; Ac efe a welai ddwy long yn sefyll wrth y llyn: a'r pyscod-wŷr a aethent allan o honynt, ac oeddynt yn golchi eu rhwydau. Ac efe a aeth i mewn i un o'r llongau, yr hon oedd eiddo Simon, ac a ddymunodd arno wthio ychydig oddi wrth y tir: ac efe a eisteddodd, ac a ddyscodd y bobloedd allan o'r llong. A phan beidiodd â llefaru, ef a ddywedodd wrth Simon, Gwthia i'r dwfn, a bwriwch eich rhwydau am helfa. A Simon a attebodd, ac a ddywedodd wrtho, O feistr, er i ni boeni ar hŷd y nôs, ni ddaliasom ni ddim: etto ar dy air di, mi a fwriaf y rhwyd. Ac wedi iddynt wneuthur hynny, hwy a ddaliasant liaws mawr o byscod: a'u rhwyd hwynt a rwygodd. A hwy a amneidiasant ar eu cyfeillion oedd yn y llong arall, i ddyfod i'w cynnorthwyo hwynt: a hwy a ddaethant, a llanwasant y ddwy long, onid oeddynt hwy ar foddi. A Simon Petr pan welodd hynny, a syrthiodd wrth liniau'r Jesu, gan ddywedyd, Dôs ymmaith oddi wrthif, canys dŷn pechadurus wyfi, o Arglwydd. Oblegid braw a ddaethai arno ef, a'r rhai oll oedd gyd ag ef, o herwydd yr helfa byscod a ddaliasent hwy: A'r un ffunud ar Jaco ac Joan hefyd, meibion Zebedæus, y rhai oedd gyfrannogion â Simon. A dywedodd yr Jesu wrth Simon. Nac ofna: o hyn allan y deli ddynion. Ac wedi iddynt ddwyn y llongau i dir, hwy a adawsant bob peth, ac a'i dilynasant ef.

Y chweched Sûl gwedi'r Drindod.

Y Colect.

DUw, yr hwn a arlwyaist i'r rhai a'th garant gyfryw bethau daionus ac y sydd uwch ben

pob

pob deall dŷn, tywallt i'n calonnau gyfryw ferch arnat, fel y byddo i ni gan dy garu uwch law pob dim, allu mwynhau dy addewidion, y rhai sy fwy rhagorol nâ dim a fedrom ni ei ddeisyf: trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. Rhuf. 6. 3.

ONi wyddoch chwi am gynnifer o honom ac a fedyddiwyd i Grist Jesu, ein bedyddio ni i'w farwolaeth ef? Claddwyd ni gan hynny gyd ag ef trwy fedydd i farwolaeth, fel megis ac y cyfodwyd Crist o feirw trwy ogoniant y Tâd, felly y rhodiom ninnau hefyd mewn newydd-deb buchedd. Canys os gwnaed ni yn gyd-blanhigion i gyffelybiaeth ei farwolaeth ef, felly y byddwn i gyffelybiaeth ei adgyfodiad ef. Gan wybod hyn, ddarfod croes-hoelio ein hên ddŷn ni gyd ag ef, er mwyn dirymmu corph pechod, fel rhag llaw na wasanaethom bechod. Canys y mae yr hwn a fu farw, wedi ei ryddhaû oddi wrth bechod. Ac os buom feirw gyd â Christ, yr ydym ni yn credu y byddwn fyw hefyd gyd ag ef. Gan ŵybod nad yw Crist, yr hwn a gyfodwyd oddi wrth y meirw, yn marw mwyach, nad arglwyddiaetha marwolaeth arno mwyach. Canys fel y bu efe farw, efe a fu farw unwaith i bechod: ac fel y mae yn byw, byw y mae i Dduw. Felly chwithau hefyd, cyfrifwch eich hunain yn feirw i bechod, eithr yn fyw i Dduw, ynghrist Jesu ein Harglwydd.

Yr Efengyl. S. Mat. 5. 20.

YR Jesu a ddywedodd wrth ei ddiscyblion, oni bydd eich cyfiawnder yn helaethach nâ chyfiawnder yr Scrifennyddion, a'r Pharisæaid, nid ewch i mewn i deyrnas nefoedd.

Clywsoch

Clywsoch ddywedyd gan y rhai gynt, Na ladd: a phwy bynnag a laddo, euog fydd o farn. Eithr yr ydwyfi yn dywedyd i chwi, pôb un a ddigio wrth ei frawd heb ystyr, a fydd euog o farn: a phwy bynnag a ddywedo wrth i frawd, Raca, a fydd euog o gyngor: a phwy bynnag a ddywedo, ô ynfyd, a fydd euog o dân uffern. Gan hynny, os dygi dy rodd i'r allor, ac yno dyfod i'th gôf fôd gan dy frawd ddim yn dy erbyn, gâd yno dy rodd ger bron yr allor, a dôs ymmaith: yn gyntaf cymmoder di â'th frawd, ac yno tyred, ac offrwn dy rodd. Cyttuna a'th wrthwyneb-ŵr, ar frys, tra fyddych ar y ffordd gyd ag ef: rhag un amser i'th wrthwyneb-ŵr dy roddi di yn llaw 'r barn-ŵr, ac i'r barnŵr dy roddi at y swyddog, a'th daflu yngharchar. Yn wir meddaf i ti, ni ddeui di allan oddi yno hyd oni thalech y ffyrling eithaf.

Y Seithfed Sûl gwedi 'r Drindod.

Y Colect.

ARglwydd yr holl nerth a'r cadernid, yr hwn wyt Awdur a rhoddwr pob daioni, planna yn ein calonnau gariad dy Enw, ychwanega ynom wir grefydd: Maetha nyni a phob daioni, ac o'th fawr drugaredd cadw ni yn yr un-rhyw, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. Rhuf, 6. 19.

YN ôl dull dynol yr ydwyf yn dywedyd, oblegid gwendid eich cnawd chwi. Canys megis ac y rhoddasoch eich aelodau yn weision i aflendid ac anwiredd, i anwiredd; felly yr awrhon, rhoddwch eich aelodau yn weision i gyfiawnder, i sancteiddrwydd. Canys pan oeddych yn weision pechod, rhyddion oeddych oddiwrth

oddiwrth gyfiawnder. Pa ffrwyth, gan hynny oedd i chwi y pryd hynny o'r pethau y mae arnoch yr awr-hon gywilydd o'u plegid: canys diwedd y pethau hynny yw marwolaeth. Ac yr awr-hon, wedi eich rhyddhau oddi wrth bechod, a'ch gwneuthur yn weision i Dduw, y mae i chwi eich ffrwyth yn sancteiddrwydd, a'r diwedd yn fywyd tragywyddol. Canys cyflog pechod yw marwolaeth: eithr dawn Duw yw bywyd tragwyddol, trwy Jesu Grist ein Harglwydd.

Yr Efengyl. S. Mar. 8. 1.

YN y dyddiau hynny pan oedd y dyrfa yn fawr iawn, ac heb ganddynt ddim i'w fwytta, y galwodd yr Jesu ei ddiscyblion atto, Ac a ddywedodd wrthynt. Yr wyfi yn tosturio wrth y dyrfa, oblegid y maent hwy dridiau weithian yn aros gyd â mi ac nid oes ganddynt ddim iw fwytta: ac os gollyngaf hwynt ymmaith ar eu cythlwng, i'w teiau eu hunain, hwy a lewygant ar y ffordd: canys rhai o honynt a ddaeth o bell. A'i ddiscyblion ef a'i hattebasant, O ba le y gall nêb ddigoni y rhai hyn â bara, ymma yn yr annialwch? Ac efe a ofynnodd iddynt, Pa sawl torth sydd gennych? A hwy a ddywedasant, saith. Ac efe orchymynnodd i'r dyrfa eistedd ar y llawr, ac a gymmerodd y saith dorth, ac a ddiolchodd, ac a'u torrodd hwynt, ac a'u rhoddes i'w ddiscyblion, fel y gosodent hwynt ger eu bronnau: a gosodasant hwynt gêr bron y bobl. Ac yr oedd ganddynt ychydig byscod bychain: ac wedi iddo fendithio, efe a barodd ddodi y rhai hynny hefyd ger eu bronnau hwynt. A hwy a fwyttasant, ac a ddigonwyd: a hwy a godasant o'r briw-fwyd gweddill, saith fascedaid.

A'r

A'r rhai a fwyttasent oedd ynghylch pedair mil: ac efe a'u gollyngodd hwynt ymmaith.

Yr VIII. Sûl gwedi 'r Drindod.
Y Colect.

O Dduw, yr hwn trwy dy ddiball ragluniaeth wyt yn llywodraethu pob peth yn y nef, a'r ddaiar, yn ufudd ni a attolygwn i ti fwrw oddi-wrthym bob peth niweidiol, a rhoddi o honot i ni bob peth a fyddo da ar ein llês, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. Rhuf. 8. 12.

Y Brodyr, dyled-wyr ydym, nid i'r cnawd, i fyw yn ôl y cnawd. Canys os byw yr ydych yn ôl y cnawd, meirw fyddŵch; eithr os ydych yn marweiddio gweithredoedd y corph trwy 'r Yspryd, byw fyddwch. Canys y sawl a arweinir gan Yspryd Duw y rhai hyn sydd blant i Dduw. Canys ni dderbyniasoch yspryd caethiwed drachefn i beri ofn: eithr derbyniasoch yspryd mabwysiad, trwy 'r hwn yr ydym yn llefain Abba Dâd. Y mae yr Yspryd hwn yn cyd-tystiolaethu â'n hyspryd ni, ein bod ni yn blant i Dduw. Ac os plant, etifeddion hefyd, sef etifeddion i Dduw, a chyd-etifeddion â Christ; os ydym yn cyd-ddioddef gyd ag ef, fel i'n cyd-ogonedder hefyd.

Yr Efengyl. S. Mat. 7. 15.

Y Mogelwch rhag y gau brophwydi, y rhai a ddeuant attoch yngwiscoedd defaid, ond oddi-mewn bleiddiaid rheipus ydynt hwy. Wrth eu ffrwythau yr adnabyddwch hwynt. A gascl rhai rawn-win oddiar ddrain, neu ffigys oddiar yscall? Felly pôb pren da sydd yn dwyn ffrwythau da, ond y pren drwg sydd yn dwyn ffrwythau drwg, ni ddichon pren da

ddwyn

ddwyn ffrwythau drwg, na phren drwg ddwyn ffrwythau da. Pôb pren heb ddwyn ffrwyth da, a dorrir i lawr ac a deflir yn tân, O herwydd pa ham, wrth eu ffrwythau yr adnabyddwch hwynt. Nid pob un sydd yn dywedyd wrthif, Arglwydd Arglwydd, a ddaw i mewn i deyrnas nefoedd, ond yr hwn sydd yn gwneuthur ewyllys fy Nhâd, yr hwn sydd yn y nefoedd,

---

Y IX. Sûl gwedi 'r Drindod

Y Colect.

CAniadhâ i ni Arglwydd, attolwg i ti, yr Yspryd i feddwl ac i wneuthur byth y cyfryw bethau ac a fo cyfiawn, fel y byddo i ni (y rhai ni allwn hebot wneuthur dim sy 'dda) allu trwoti fyw yn ôl dy ewyllys, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. 1 Cor. 10. 1.

NI fynnwn i chwi fod heb ŵybod, frodyr, fod ein tadau oll tan y cwmwl, a'u myned oll trwy y môr; a'u bedyddio hwy oll i Moses, yn y cwmwl, ac yn y môr; a bwyta o bawb o honynt yr un bwyd ysprydol, ac yfed o bawb o honynt yr un ddiod ysprydol: (canys hwy a yfasant o'r graig ysprydol a oedd yn canlyn; a'r graig oedd Grist.) Eithr ni bu Dduw fodlon i'r rhan fwyaf o honynt, canys cwympwyd hwynt yn y diffaethwch. A'r pethau hyn a wnaed yn siamplau i ni, fel na chwennychem ddrygioni, megis ac y chwennychasant hwy. Ac na fyddwch eulyn-addolŵyr, megis rhai o honynt hwy, fel y mae yn scrifennedic, Eisteddodd y bobl i fwyta, ac i yfed, ac a gyfodasant i chwareu. Ac na odinebwn, fel y godinebodd rhai o honynt hwy ac y syrthiodd

thiodd mewn un dydd dair mil ar hugain. Ac
na themtiwn Griſt, megis ac y temtiodd rhai
o honynt hwy, ac a'i deſtrywiwyd gan ſeirph,
Ac na rwgnechwch, megis y grwgnachodd rhai
o honynt hwy, ac a'i deſtrywiwyd gan y dini-
ſtrydd. A'r pethau hyn oll a ddigwyddaſant
yn ſiamplau iddynt hwy, ac a ſcrifennwyd yn
rhybudd i ninnau, ar y rhai y daeth terfyn
yr oeſoedd. Am hynny, yr hwn ſydd yn tybied
ei fod yn ſefyll, edryched na ſyrthio. Nid ym-
aflodd ynoch demtaſiwn, onid un dynol, eithr
ffyddlon yw Duw, yr hwn ni âd eich temtio
uwch-law yr hyn a alloch, eithr a wna yng-
hŷd a'r temptaſiwn ddiangfa hefyd, fel y ga-
lloch ei ddwyn.

Yr Efengyl. S. Luk. 16. 1.

YR Jeſu a ddywedodd wrth ei ddiſcyblion,
Yr oedd rhyw ŵr goludog, yr hwn oedd
ganddo oruchwiliwr, a hwn a gyhuddwyd wr-
tho, ei fôd efe megis yn afradloni ei dda ef.
Ac efe a'i galwodd ef, ac a ddywedodd wrtho,
Pa beth yw hyn yr wyf yn ei glywed am danat?
dyro gyfrif o'th oruchwiliaeth: canys ni elli
fôd mwy yn oruchwiliwr. A'r goruchwiliwr a
ddywedodd ynddo ei hun. Pa beth a wnaf?
canys y mae fy arglwydd yn dwyn yr oruchwi-
liaeth oddi arnaf? cloddio ni's gallaf, a char-
dotta ſydd gywilyddus gennif. Mi a wn beth a
wnaf, fel pan i'm bwrier allan o'r oruchwili-
eth, y derbyniont fi i'w tai. Ac wedi iddo alw
atto bôb un o ddyled-wŷr ei arglwydd, efe a
ddywedodd wrth y cyntaf, Pa faint ſydd arna-
ti o ddyled i'm harglwydd? Ac efe ddywe-
dodd, Can meſur o olew. Ac efe a ddywedodd
wrtho, Cymmer dy ſcrifen, ac eiſtedd ar frys
a ſcrifenna ddeg a deugain. Yna y dywedodd

wr

wrth un arall. A pha faint o ddyled sydd arnat tithau? Ac efe a ddywedodd, Can mesur o wenith. Ac efe a ddywedodd wrtho, Cymmer dy scrifen a scrifenna bedwar ugain. A'r Arglwydd a ganmolodd y goruchwiliwr anghyfiawn, am iddo wneuthur yn gall: oblegid y mae plant y byd hwn yn gallach yn eu cenhedlaeth, nâ phlant y goleuni. Ac yr wyf yn dywedyd i chwi. Gwnewch i chwi gyfeillion o'r Mammon anghyfiawn: fel pan fo eisieu arnoch i'ch derbyniont i'r tragwyddol bebyll.

Y x. Sul gwedi'r Drindod.

Y Colect.

BYdded dy drugarogion glustiau ô Arglwydd yn agored i weddiau dy ufudd weision, ac fely bo iddynt gael eu gofynion, gwna iddynt erchi y cyfryw bethau ac a ryngo bodd i ti, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. 1 Cor. 12. 1.

AM yspyrdol ddoniau frodyr, ni fynnwn i chwi fôd heb ŵybod, Chwi a wyddoch mai Cenhedloedd oeddych, yn eich arwain ymmaith at yr eulynod mudion, fel i'ch tywysid. Am hynny yr wyf yn yspysu i chwi, nad oes neb yn llefaru trwy Yspryd Duw, yn galw yr Jesu yn escymmun-beth, ac ni all neb ddywedyd, yr Arglwydd Jesu, eithr trwy yr Yspryd glân. Ac y mae amryw ddoniau, eithr yr un Yspryd. Ac y mae amryw weinidogaethau, eithr yr un Arglwydd. Ac y mae amryw weithrediadau, ond yr un yw Duw, yr hwn sydd yn gweithredu pob peth ym mhawb. Eithr eglurhâd yr Yspryd a roddir i bob un er llesâd. Canys i un trwy yr Yspryd y rhoddir ymadrodd doethineb, ac i arall ymadrodd gwybodaeth

thiodd mewn un dydd dair mil ar hugain. Ac na themtiwn Grist, megis ac y temtiodd rhai o honynt hwy, ac a'i destrywiwyd gan seirph, Ac na rwgnechwch, megis y grwgnachodd rhai o honynt hwy, ac a'i destrywiwyd gan y dinistrydd. A'r pethau hyn oll a ddigwyddasant yn siamplau iddynt hwy, ac a scrifennwyd yn rhybudd i ninnau, ar y rhai y daeth terfynau yr oesoedd. Am hynny, yr hwn sydd yn tybied ei fod yn sefyll, edryched na syrthio. Nid ymaflodd ynoch demtasiwn, onid un dynol, eithr ffyddlon yw Duw, yr hwn ni âd eich temtio uwch-law yr hyn a alloch, eithr a wna yng-hŷd a'r temptasiwn ddiangfa hefyd, fel y galloch ei ddwyn.

Yr Efengyl. S. Luk. 16. 1.

YR Jesu a ddywedodd wrth ei ddiscyblion, Yr oedd rhyw ŵr goludog, yr hwn oedd ganddo oruchwiliwr, a hwn a gyhuddwyd wrtho, ei fôd efe megis yn afradloni ei dda ef. Ac efe a'i galwodd ef, ac a ddywedodd wrtho, Pa beth yw hyn yr wyf yn ei glywed am danat? dyro gyfrif o'th oruchwiliaeth: canys ni elli fôd mwy yn oruchwiliwr. A'r goruchwiliwr a ddywedodd ynddo ei hun. Pa beth a wnaf? canys y mae fy arglwydd yn dwyn yr oruchwiliaeth oddi arnaf? cloddio ni's gallaf, a chardotta sydd gywilyddus gennif. Mi a wn beth a wnaf, fel pan i'm bwrier allan o'r oruchwiliaeth, y derbyniont fi i'w tai. Ac wedi iddo alw atto bôb un o ddyled-wŷr ei arglwydd, efe a ddywedodd wrth y cyntaf, Pa faint sydd arnat ti o ddyled i'm harglwydd? Ac efe ddywedodd, Can mesur o olew. Ac efe a ddywedodd wrtho, Cymmer dy scrifen, ac eistedd ar frys a scrifenna ddeg a deugain. Yna y dywedodd

wrth

wrth un arall. A pha faint o ddyled sydd arnat tithau ? Ac efe a ddywedodd, Can mesur o wenith. Ac efe a ddywedodd wrtho, Cymmer dy scrifen a scrifenna bedwar ugain. A'r Arglwydd a gannmolodd y goruchwiliwr anghyfiawn, am iddo wneuthur yn gall : oblegid y mae plant y byd hwn yn gallach yn eu cenhedlaeth, na phlant y goleuni. Ac yr wyf yn dywedyd i chwi. Gwnewch i chwi gyfeillion o'r Mammon anghyfiawn : fel pan fo eisieu arnoch i'ch derbyniont i'r tragwyddol bebyll.

Y x. Sul gwedi'r Drindod.

Y Colect.

BYdded dy drugarogion glustiau ó Arglwydd yn agored i weddiau dy ufudd weision, ac fely bo iddynt gael eu gofynion, gwna iddynt erchi y cyfryw bethau ac a ryngo bodd i ti, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. 1 Cor. 12. 1.

AM ysprydol ddoniau frodyr, ni fynnwn i chwi fôd heb wybod, Chwi a wyddoch mai Cenhedloedd oeddych, yn eich arwain ymmaith at yr eulynod mudion, fel i'ch tywysid. Am hynny yr wyf yn yspysu i chwi, nad oes neb yn llefaru trwy Ysprydd Duw, yn galw yr Jesu yn escymmun-beth, ac ni all neb ddywedyd, yr Arglwydd Jesu, eithr trwy yr Yspryd glân. Ac y mae amryw ddoniau, eithr yr un Yspryd. Ac y mae amryw weinidogaethau, eithr yr un Arglwydd. Ac y mae amryw weithrediadau, ond yr un yw Duw, yr hwn sydd yn gweithredu pob peth ym mhawb. Eithr eglurhâd yr Yspryd a roddir i bob un er llesâd. Canys i un trwy yr Yspryd y rhoddir ymadrodd doethineb, ac i arall ymadrodd gwy-

bodaeth, trwy yr un Yspryd: ac i arall ffydd, trwy yr un Yspryd: ac i arall ddawn i iachâu, trwy yr un Yspryd: ac i arall wneuthur gwyrthiau, ac i arall Brophwydoliaeth; ac i arall wahaniaeth ysprydoedd, ac i arall amryw dafodau, ac i arall gyfieithiad tafodau. A'r hôll bethau hyn, y mae 'r un a'r unrhyw Yspryd yn eu gweithredu, gan rannu i bôb un o'r naill tu, megis y mae yn ewyllysio.

Yr Efengyl S. Luk. 19. 41.

AC wedi iddo ddyfod yn agos, pan welodd efe y ddinas, efe a wylodd trosti, gan ddywedyd. Pe gwybasit titheu, îe yn dy ddydd hwn, y pethau a berthynent i'th heddwch: eithr y maent yn awr yn guddiedig oddi wrth dy lygaid. Canys daw y dyddiau arnat, a'th elynion a fwriant glawdd o'th amgylch, ac a'th amgylchant, ac a'th warchaeant o bôb parth: ac a'th wnânt yn gyd-wastad â'r llawr, a'th blant o'th fewn; ac ni adawant ynot faen ar faen; o herwydd nad adnabuost amser dy ymweliad. Ac efe a aeth i mewn i'r deml, ac a ddechreuodd fwrw allan y rhai oedd yn gwerthu ynddi, ac yn prynu: gan ddywedyd wrthynt, Y mae yn scrifennedig, Fy nhŷ i, tŷ gweddi yw: eithr chwi a'i gwnaethoch yn ogof lladron. Ac yr oedd efe beunydd yn athrawiaethu yn y Deml.

Yr XI. *Sûl gwedi 'r Drindod.*

Y Colect.

DUw, yr hwn wyt yn egluro dy Holl-alluog nerth yn bennaf gan ddangos trugaredd a thosturi, yn drugarog dyro i ni y cyfryw fesur o'th Râs, fel y bo i ni gan redeg ar hyd ffordd dy orchymmynion, gyrhaeddyd dy radol

dol addewidion, a chael ein gwneuthur yn gyfrannogion o'th nefol dryssor, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. 1 Cor. 15. 1.

YR ydwyf yn yspysu i chwi, (frodyr) yr Efengyl a bregethais i chwi, yr hon hefyd a dderbyniasoch, ac yn yr hon yr ydych yn sefyll, trwy yr hon i'ch cedwir hefyd, os ydych yn dal yn eich côf â pha ymadrodd yr efangylais i chwi, oddieithr darfod i chwi gredu yn ofer: Canys mi a draddodais i chwi ar y cyntaf, yr hyn hefyd a dderbyniais; farw o Grist tros ein pechodau ni, yn ôl yr Scrythyrau, a'i gladdu, a'i gyfodi y trydydd dydd, yn ôl yr Scrythyrau a'i weled ef gan Cephas, yna gan ÿ deuddec. Wedi hynny y gwelwyd ef gan fwy nâ phum-cant brodyr ar unwaith, o'r rhai y mae y rhan fwyaf yn aros hyd yr awron; eithr rhai a hunasant, Wedi hynny y gwelwyd ef gan Jaco, yna gan yr holl Apostolion. Ac yn ddiweddaf oll y gwelwyd ef gennif finneu hefyd megis gan un an-nhymmig. Canys myfi yw 'r lleiaf o'r Apostolion, yr hwn nid wyf addas i'm galw yn Apostol am i mi erlid Eglwys Dduw, Eithr trwy râs Duw yr ydwyf yr hyn ydwyf; a'i râs ef yr hwn a roddwyd i mi, ni bu yn ofer; ond mi a lafuriais yn helaethach nâ hwynt oll; ac nid myfi chwaith, ond grâs Duw yr hwn oedd gyd â mi. Am hynny, pa un bynnag ai myfi ai hwynt hwy; felly yr ydym yn pregethu, ab felly y credasoch chwi.

Yr Efengyl. S. Mat. 18. 9.

CRist a ddywedodd y ddammeg hon hefyd, wrth y rhai oedd yn hyderu arnynt eu hunain eu bôd yn gyfiawn, ac yn diystyru eraill. Dau wr a aeth i fynu i'r Deml i weddio: un

 yn

yn Pharisæad, a'r llall yn Bublican. Y Pharisæad o'i sefyll a weddiodd rhyngddo ac ef ei hun fel hyn, O Dduw, yr wyf yn diolch i ti nad wyfi fel y mae dynion eraill, yn drawsion, yn anghyfiawn, yn odinebwŷr, neu fel y Publican hwn chwaith. Yr wyf yn ymprydio ddwywaith yn yr wyth-nos, yr wyf yn degymmu cymmaint oll ac a feddaf. A'r Publican gan sefyll o hirbell, ni fynnai cymmaint a chodi ei olygon tu a'r nêf, eithr efe a gurodd ei ddwyfron, gan ddywedyd, O Dduw bydd drugarog wrthif bechadur. Dywedaf i chwi, aeth hwn i wared iw dy, wedi ei gyfiawnhau yn fwy na'r llall: canys pôb un ac sydd yn ei dderchafu ei hun, a ostyngir: a phôb un ac sydd yn ei ostwng ei hun, a dderchefir.

Y xii. Sul gwedi'r Drindod.

Y Colect.

HOll-alluog a thragywyddol Dduw, yr hwn yn wastad wyt barottach i wrando, nâ nyni i weddio, ac wyt arferol o roddi mwy nag a archom, neu a ryglyddom, tywallt arnom amlder dy drugarêdd, gan faddeu i ni y cyfryw bethau ac y mae ein cydwybod yn eu hofni a rhoddi i ni y cyfryw ddaionus bethau, nad ym deilwng iw gofyn. Ond trwy ryglyddion a chyfryngiad Jesu Grist dy Fab di, a'n Harglwydd ni. Amen.

Yr Epistol. 2 Cor. 3. 4.

Y Cyfryw hyder sydd gennym trwy Grist ar Dduw: nid o herwydd ein bôd yn ddigonol o honom ein hunain, i feddwl dim megis o honom ein hunain, eithr ein digonedd ni sydd o Dduw: yr hwn hefyd a'n gwnaeth ni yn weinidogion cymmwys y Testament newydd

wydd, nid i'r llythyren ond i'r Yspryd. Canys y mae y llythyren yn lladd, ond yr Yspryd sydd yn bywhau. Ac os bu gweinidogaeth angeu mewn llythyrennau wedi ei hargraphu ar gerrig mewn gogoniant, fel na allei plant yr Israel edrych yn grâff yn ŵyneb Moses, gan ogoniant ei wyneb-pryd yr hwn ogoniant a ddilewyd, pa fodd yn hytrach na bydd gweinidogaeth yr Yspryd mewn gogoniant? Canys os bu gweinidogaeth damnedigaeth yn ogoniant, mwy o lawer y mae gweinidogaeth cyfiawnder yn rhagori mewn gogoniant?

Yr Efengyl. S. Mar. 7. 31.

YR Jesu a aeth drachefn ymmaith o dueddau Tyrus a Sidon, ac a ddaeth hyd fôr Galilæa, trwy ganol terfynnau Decapolis. A hwy a ddygasant atto, un byddar ag attal dywedyd arno, ac a attolygasant iddo ddodi ei law arno ef, Ac wedi iddo ei gymmeryd ef o'r naillu allan o'r dyrfa, efe a estynnodd ei fysedd yn eu glustiau ef, ac wedi iddo boeri, ef a gyffyrddodd a'i dafod ef: a chan edrych tua 'r nef, efe a ocheneidiodd, ac a ddywedodd wrtho, Ephphatha, hynny yw, ymagor, Ac yn ebrwydd ei glustiau ef a agorwyd, a rhwym ei dafod a ddattodwyd, ac efe a lefarodd yn eglur. Ac efe a waharddodd iddynt ddywedyd i neb: ond pa mwyaf y gwaharddodd efe iddynt, mwy o lawer y cyhoeddasant. A synnu a wnaethant yn anfeidrol, gan ddywedyd, Da y gwnaeth efe bob peth: y mae efe yn gwneuthur i'r byddair glywed, ac i'r mudion ddywedyd.

Y XIII. Sûl gwedi 'r Drindod.

Y Colect.

HOll-alluog a thrugarog Dduw, o rodd pwy un yn unic y daw, bod i'th bobl ffyddlon dy wasanaethu yn gywir, ac yn foledic: Caniadhâ, ni a erfyniwn i ti, allu o honom felly dy wasanaethu di yn y bywyd hwn, fel na phallo gennym yn y diwedd fwynhau dy nefol addewidion, trwy haeddedigaethau Jesu Grist ein Harglwydd, Amen.

Yr Epistol. Gal. 3. 16.

I Abraham y gwnaethpwyd yr addewidion, ac iw had ef. Nid yw yn dywedyd, Ac iw hadau, megis am lawer; ond megis am un, Ac i'th hâd ti: yr hwn yw Crist. A hyn yr wyf yn ei ddywedyd: am yr ammod a gadarnhawyd o'r blaen gan Dduw ynghrist. Nad yw y Ddeddf oedd bedwar cant a dêc ar hugain o flynyddoedd wedi, yn ei ddirymmu, i wneuthur yr addewid yn ofer. Canys os o'r Ddeddf y mae yr etifeddiaeth, nid yw mwyach o'r addewid: ond Duw a'i rhoddodd i Abraham drwy addewid. Beth gan hynny yw 'r Ddeddf? oblegid troseddau y rhoddwyd hi yn ychwaneg, hyd oni ddelei yr hâd, i'r hwn y gwnaethid yr addewid: a hi a drefnwyd trwy Angelion, yn llaw Cyfryngwr. A chyfryngwr, nid yw i un: ond Duw sydd un. A ydyw y Ddeddf gan hynny yn erbyn addewidion Duw? Na atto Duw: canys pe rhoesid Deddf a allasai fywhau, yn wir o'r Ddeddf y buasei cyfiawnder. Eithr cyd-gaeodd yr Scrythur bôb peth tan bechod, fel y rhoddid yr addewid trwy ffydd Jesu Grist, i'r rhai sy yn credu.

Yr Efengyl. S. Luk. 10. 23.

GWyn fŷd y llygaid sy yn gweled y pethau yr ydych chwi yn eu gweled. Canys yr wyf yn dywedyd i chwi ewyllysio o lawr o brophwydi

phwydi a brenhinoedd, weled y pethau yr ydych chwi yn eu gweled, ac ni's gwelsant; a chlywed y pethau yr ydych chwi yn eu clywed, ac ni's clywsant. Ac wele rhyw gyfreithwr a gododd, gan ei demtio ef, a dywedyd, Athro, pa beth a wnaf i gael etifeddu bywyd tragywyddol? Yntef a ddywedodd wrtho, Pa beth sydd scrifennedig yn y Gyfraith? pa fodd y darllenni? Ac efe gan atteb a ddywedodd, Ti a geri yr Arglwydd dy Dduw â'th holl galon, ac a'th holl enaid ac a'th holl nerth, ac a'th holl feddwl: â'th gymmydog fel di dy hun. Yntef a ddywedodd wrtho, Ti a attebaist yn uniawn: gwna hyn, a byw fyddi. Eithr efe, yn ewyllysio ei gyfiawnhau ei hun, a ddywedodd wrth yr Jesu, A phwy yw fy nghymmydog? A'r Jesu gan atteb a ddywedodd, Rhyw ddyn oedd yn myned i wared o Jerusalem i Jericho, ac a syrthiodd ym mysc lladron, y rhai wedi ei ddiosc ef a'i archolli, a aethant ymmaith, gan ei adael yn hanner marw. Ac ar ddamwain, rhyw offeiriad a ddaeth i wared y ffordd honno, a phan ei gwelodd, efe a aeth o'r tu arall heibio. A'r un ffunyd Lefiad hefyd wedi dyfod i'r fan â'i weled ef, a aeth o'r tu arall heibio. Eithr rhyw Samariad wrth ymdaith, a ddaeth atto ef; a phan ei gwelodd, a dosturiodd: ac a aeth atto, ac a rwymodd ei archollion ef, gan dywallt ynddynt olew a gwin, ac a'i gosododd ef ar ei anifail ei hun, ac a'i dug ef i'r lletty, ac a'i ymgeleddodd. A thrannoeth wrth fyned ymmaith, efe a dynnodd allan ddwy geiniog, ac a'u rhoddes i'r lletteuwr, ac a ddywedodd wrtho, Cymmer ofal trosto: a pha beth bynnag a dreuliech yn ychwaneg, pan ddelwyf drachefn mi a'i talaf

i ti. Pwy gan hynny o'r tri hyn yr ydwyt ti yn tybied ei fôd yn gymmydog i'r hwn a syrthiasai ym mhlith y lladron ? Ac efe a ddywedodd, Yr hwn a wnaeth drugaredd ag ef. A'r Jesu am hynny a ddywedodd wrtho, Dôs a gwna ditheu yr un modd.

Y xiv. *Sûl gwedi 'r Drindod.*

Y Colect.

HOll-alluog a thragywyddol Dduw, dyro i ni anghwaneg o ffydd, gobaith, a chariad perffaith ; ac fel y gallom gael yr hyn ydd wyt yn ei addo, gwna i ni garu yr hyn yr wyt yn ei orchymmyn, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. Gal. 5. 16.

YR wyf yn dywedyd, Rhodiwch yn yr Yspryd, ac na chyflawnwch drachwant y cnawd. Canys y mae y cnawd yn chwennychu yn erbyn yr Yspryd, a'r Yspryd yn erbyn y cnawd : a'r rhai hyn a wrth-wynebant ei gilydd, fel na alloch wneuthur beth bynnag a ewyllysioch. Ond os gan yr Yspryd i'ch arweinir, nid ydych tan y Ddeddf Hefyd, amlwg yw gweithredoedd y cnawd, y rhai yw, tor-priodas, godineb, aflendid, anlladrwydd, delw-addoliaeth, swyngyfaredd, casineb, cynhennau, gwŷnfydau, llid, ŷmrysonau, ymbleidio, heresiau, cenfigennau, llofruddiaeth, meddwdod, cyfeddach ; a chyffelyb i'r rhai hyn : am y rhai yr ŵyfi yn rhag-ddywedyd wrthych, megis ac y rhag-ddywedais, na chaiff y rhai sy yn gwneuthur y cyfryw bethau etifeddu teyrnas Dduw, Eithr ffrwyth yr Yspryd, yw cariad, llawenydd, tangneddyf, hirymaros, cymmwynasgarwch, daioni, ffydd, addfwynder, dirwest. Yn erbyn y cy-

y cyfryw nid oes Ddeddf: A'r rhai fydd yn eiddo Crist, a groef-hoeliasant y cnawd, a'i wyniau, a'i chwantau.

Yr Efengyl. S. Luk. 17. 11.

BU hefyd, ac efe yn myned i Jerusalem fyned o hono ef trwy ganol Samaria a Galilæa. A phan oedd efe yn myned i mewn i ryw dref, cyfarfu ag ef ddeg o wŷr gwahan-gleifion, y rhai a safasant o hirbell, A hwy a godasant eu llêf, gan ddywedyd, Jesu feistr, trugarhâ wrthym. A phan welodd efe hwynt, efe a ddywedodd wrthynt, Ewch a dangoswch eich hunain i'r offeiriaid. A bu fel yr oeddynt yn myned, fe a'i glânhawyd hwynt. Ac un o honynt, pan welodd ddarfod ei iachâu a ddychwelodd, gan foliannu Duw â llef uchel, Ac efe a syrthiodd ar ei wyneb wrth ei draed ef, gan ddiolch iddo: a Samariad oedd efe. A'r Jesu gan atteb a ddywedodd, Oni lânhawyd y dêg? ond pa le y mae 'r naw? Ni chaed a ddychwelasant i roi gogoniant i Dduw, ond yr estron hwn. Ac efe a ddywedodd wrtho, Cyfod, a dôs ymmaith, dy ffydd a'th iachaodd.

Y Sul xv. *gwedi 'r Drindod.*

Y Colect.

CAdw attolygwn i ti Arglwydd, dy Eglwys â'th dragywyddol drugaredd: a chan na ddichon gwendid dŷn hebot ti onid syrthio, cadw ni byth trwy dy borth oddiwrth pob peth niweidiol ac arwain ni at bob peth buddiol i'n hiechydwriaeth, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol Gal. 6. 2.

GWelwch cyhyd y llythyr a scrifennais attoch, â'm llaw fy hun, Cynnifer ac sy yn

ewyllysio ymdeccâu yn y cnawd, y rhai hyn sy yn eich cymmell i'ch enwaedu, yn unic fel nad erlidier hwy oblegid croes Crist. Canys nid yw y rhai a enwaedir, eu hunain yn cadw y Ddeddf: ond ewyllysio y maent enwaedu arnoch chwi, fel y gorfoleddont yn eich cnawd chwi. Eithr na atto Duw i mi ymffrostio, ond yn-ghroes ein Harglwydd Jesu Grist drwy yr hwn y croes-hoeliwyd y bŷd i mi, a minneu i'r bŷd. Canys ynghrist Jesu ni ddichon Enwaediad ddim, na di-enwaediad, ond creadur newydd. A Chynnifer ac a rodiant yn ôl y rheol hon, tangneddyf arnynt a thrugaredd, ac ar Israel Duw. O hyn allan, na flined neb fi: canys dwyn yr ŵyfi yn fy nghorph nodau 'r Arglwydd Jesu. Grâs ein Harglwydd Jesu Grist a fyddo gyd â'ch yspryd chwi, frodyr. Amen.

Yr Efengyl S. Mat, 6. 24.

NI ddichon neb wasanaethu dau arglwydd, canys naill ai efe a gasâ y naill, ac a gâr y llall, ai efe a ymlŷn wrth y naill, ac a esceulusa 'r llall. Ni ellwch wasanaethu Duw a Mammon. Am hynny meddaf i chwi, na ofelwch am eich bywyd, pa beth a fwyttaoch, neu pa beth a yfoch: nac am eich corph pa beth a wiscoch. Onid yw 'r bywyd yn fwy na'r bwyd, a'r corph yn fwy nâ'r dillad? Edrychwch ar adar y nefoedd: oblegid nid ydynt yn hau, nac yn medi, nac yn cywain i yscuboriau, ac y mae eich Tâd nefol yn eu porthi hwy: onid ydych chwi yn rhagori llawer arnynt hwy? A phwy o honoch gan ofalu a ddichon chwanegu un cufydd at ei faintioli? A pha ham yr ydych chwi yn gofalu am ddillad? ystyriwch lili 'r maes, pa fodd y maent yn tyfu: nid ydynt nac yn llafurio, nac yn nyddu; eithr yr wyf yn

yn dywedyd i chwi, na wiſcwyd Solomon yn ei holl ogoniant, fel un o'r rhai hyn. Am hynny os dillada Duw felly lyſieuyn y maes, yr hwn ſydd heddyw, ac y foru a fwrir i'r ffwrn: oni ddillada efe chwi yn hytrach o lawer, ô chwi o ychydig ffydd? Am hynny na ofelwch, gan ddywedyd, Beth a fwytawn, neu beth a yfwn, neu â pha beth yr ymddilladwn? (Canys yr holl bethau hyn y mae y cenhedloedd yn eu ceiſio) oblegid gŵyr eich Tâd nefol fôd arnoch eiſieu yr holl bethau hyn: Eithr yn gyntaf ceiſiwch deyrnas Dduw, a'i gyfiawnder ef, a'r holl bethau hyn a roddir i chwi yn ychwaneg. Na ofelwch gan hynny tros drannoeth: canys trannoeth a ofala am ei bethau ei hun, digon i'r diwrnod ei ddrwg ei hun.

Yr XVI. *Sûl gwedi 'r Drindod.*

Y Colect.

ARglwydd attolygwn i ti, fod i'th waſtadol doſturi lanhaû ac amddiffyn dy Eglwys, a chan na all hi barhaû mewn diogelwch heb dy fendigedic nodded, cadw hi byth gan dy borth a'th ddaioni, trwy Jeſu Griſt ein Harglwydd. Amen.

Yr Epiſtol. Epheſ. 3. 13.

YR wyf yn dymuno na lwfrhâoch oblegid fy mlinderau i troſoch, yr hyn yw eich gogoniant chwi. O herwydd hyn yr ŵyf yn plygu fy ngliniau at Dâd ein Harglwydd Jeſu Griſt, o'r hwn yr henwir yr holl deulu yn y nefoedd, ac ar y ddaiar: ar roddi o honaw ef i chwi yn ôl cyfoeth ei ogoniant, fôd wedi ymgadarnhaû mewn nerth, trwy ei Yſpryd ef, yn y dŷn oddi mewn: ar fod Criſt yn trigo trwy

ffydd yn eich calonnau chwi; fel y galloch wedi eich gwreiddio, a'ch ſeilio mewn cariad, ymgyffred gyd â'r holl Sainct; beth yw 'r llêd, a'r hŷd, a'r dyfnder a'r uchder: a gwybod cariad Criſt, yr hwn ſydd uwch-law gŵybodaeth: fel i'ch cyflawner â holl gyflawnder Duw. Ond i'r hwn a ddichon wneuthur yn dra-rhagorol, y tu hwnt i bob peth yr ydym ni yn eu dymuno, neu yn eu meddwl, yn ôl y nerth ſydd yn gweithredu ynom ni, iddo ef y byddo y gogoniant yn yr Eglwys trwy Griſt Jeſu, tros yr holl genhedlaethau, hyd yn oes oeſoedd. Amen.

Yr Efengyl. S. Luk. 7. 11.

A Bu drannoeth, iddo ef fyned i ddinas a elwid Nain: a chyd ag ef yr aeth llawer o'i ddiſcyblion, a thyrfa fawr. A phan ddaeth efe yn agos at borth y ddinas, wele un marw a ddygid allan yr hwn oedd unig fab ei fam a honno yn weddw: a bagad o bobl y ddinas oedd gyd â hi. A'r Arglwydd pan y gwelodd hi, a gymmerodd drugaredd arni, ac a ddywedodd wrthi, Nac ŵyla. A phan ddaeth attynt, ef a gyffyrddodd â'r elor: (a'r rhai oedd yn ei dwyn a ſafaſant) ac efe a ddywedodd, Y mab ieuangc, yr wyf yn dywedydd wrthyt cyfod. A'r marw a gyfododd yn ei eiſtedd, ac a ddechreuodd lefaru; ac efe a'i rhoddes i'w fam. Ac ofn a ddaeth ar bawb: a hwy a ogoneddaſant Dduw, gan ddywedyd, prophwyd mawr a gyfododd yn ein plith: ac ymwelodd Duw â'i bobl. A'r gair hwn a aeth allan am dano drwy holl Judæa, a thrwy gwbl o'r wlâd oddi amgylch.

Y Colect.

ARglwydd ni attolygwn i ti fod dy râd bob amser yn ein rhagflaenu, ac yn ein dilyn; a pheri o honot i ni yn wastad ymroddi i bob gweithred dda, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. Ephes. 4. 1.

DEisyf gan hynny arnoch yr wyfi y carcharor yn yr Arglwydd, ar rodio o honoch yn addas i'r alwedigaeth i'ch galwyd iddi: gyd â phob gostyngeiddrwydd ac addfwynder, ynghyd â hir-ymaros, gan oddef ei gilydd mewn cariad: gan fod yn ddyfal i gadw undeb yr Yspryd, ynghwlwm tangneddyf. Un corph sydd, ac un Yspryd, megis ac ich galwyd yn un gobaith eich galwedigaeth. Un Arglwydd, un ffydd, un bedydd: Un Duw a Thâd oll, yr hwn sydd goruwch oll, a thrwy oll, ac ynoch oll.

Yr Efengyl. Luk. 14. 1.

BU hefyd, pan ddaeth ef i dŷ un o bennaethiaid y Pharisæaid ar y Sabbath, i fwytta bara, iddynt hwythau ei wilied ef. Ac wele, 'r oedd ger ei fron ef ryw ddŷn yn glaf o'r dropsi. A'r Iesu gan atteb a lefarodd wrth y cyfreithwŷr, a'r Pharisæaid, gan ddywedyd, Ai rhydd iachâu ar y Sabbath? A thewi a wnaethant. Ac efe a'u cymmerodd atto, ac a'i iachaodd ef, ac a'i gollyngodd ymmaith: ac a attebodd iddynt hwythau, ac a ddywedodd, Assyn neu ŷch pa un o honoch a syrth i bwll, ac yn ebrwydd ni's tynn ef allan ar y dydd Sabbath? Ac ni allent roi atteb yn ei erbyn ef am y pethau hyn. Ac efe a ddywedodd wrth y gwahoddedigion, ddammeg, pan ystriodd fel yr

oeddynt yn dewis yr eisteddleoedd uchaf: gan ddywedyd wrthynt, Pan i'th wahodder gan neb i neithior, nac eistedd yn y lle uchaf, rhag bod un anrhydeddusach nâ thi, wedi ei wahodd ganddo: ac i hwn a'th wahoddodd di ac yntef, ddyfod a dywedyd wrthit, Dyro le i hwn, ac yna dechreu o honot ti trwy gywilydd gymmeryd y lle isaf. Eithr pan i'th wahodder, dos ac eistedd yn y lle isaf, fel pan ddelo, 'r hwn a'th wahoddodd di, y gallo efe ddywedyd wrthit, Y cyfaill, eistedd yn uwch i fynu: yna y bydd i ti glôd yngŵydd y rhai a eisteddant gŷd â thi ar y bwrdd. Canys pôb un a'i derchafo ei hun, a ostyngir: a'r hwn sydd yn ei ostwng ei hun, a dderchefir.

Y XVIII Sûl gwedi 'r Drindod.

Y Colect.

O Arglwydd, ni a attolygwn i ti ganiadhau i'th bobl râd i wrthladd profedigaethau y byd, y cnawd a'r cythrael, ac â phur galon a meddwl i'th ddilyn di yr unic Dduw trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. 1 Cor. 1. 4.

YR ydwyf yn diolch i'm Duw bob amser drosoch chwi, am y grâs Duw a rodded i chwi ynghrist Jesu: am eich bôd ymmhôb peth wedi eich cyfoethogi ynddo ef, mewn pôb ymadrodd a phob gwybodaeth: megis y cadarnhawyd tystiolaeth Crist ynoch. Fel nad ydych yn ôl mewn un ddawn, yn disgwil am ddatcuddiad ein Harglwyd Jesu Grist: yr hwn hefyd a'ch cadarnhâ chwi hyd y diwedd, yn ddiargyoedd, yn nŷdd ein Harglwydd Jesu Grist.

Yr Efengyl. S. Mat. 22. 34.

GWedi clywed o'r Pharisæaid ddarfod i'r Jesu ostegu y Saducæaid, hwy a ymgynnullasant ynghyd i'r un lle. Ac un o honynt yr hwn oedd gyfreithiwr, a ofynnodd iddo gan i demtio, a dywedyd, Athro pa un yw 'r gorchymmyn mawr yn y Gyfraith? A'r Jesu a ddywedodd wrtho. Ceri yr Arglwydd dy Dduw â'th holl galon, ac â'th holl enaid, ac â'th holl feddwl. Hwn yw 'r cyntaf, a'r gorchymmyn mawr. A'r ail sydd gyffelyb iddo, Câr dy gymydog fel ti dy hun. Ar y ddau orchymmyn hyn, y mae 'r holl gyfraith a'r prophwydi yn sefyll. Ac wedi ymgasclu o'r Pharisæaid ynghyd yr Jesu a ofynnodd iddynt gan ddywedyd, Beth a dybygwch chwi am Grist? mâb i bwy ydyw? dywedent wrtho, Mâb Dafydd. Dywedai yntef wrthynt, Pa fodd gan hynny y mae Dafydd yn yr Yspryd yn ei alw ef yn Arglwydd, gan ddywedyd, Dywedodd yr Arglwydd wrth fy Arglwydd: Eistedd ar fy neheu-law, hyd oni osodwyf dy elynion yn droed-faingc i'th draed ti? Os yw Dafydd gan hynny yn ei alw ef yn Arglwydd, pa fodd y mae efe yn fâb iddo? Ac ni allodd neb atteb gair iddo: ac ni feiddiodd neb o'r dydd hwnnw allan ymofyn ag ef mwyach.

Y XIX. Sûl gwedi 'r Drindod.

Y Colect.

O Dduw, can na allwn ni hebot ti ryngu bodd i ti, o'th drugaredd caniadhâ fod i'th lân Yspryd ymhob peth unioni a llywiaw ein calonnau, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. Ephes. 4. 17.

HYn gan hynny yr wyf yn ei ddywedyd, ac yn ei dystiolaethu yn yr Arglwydd, na rodioch chwi mwyach, fel y mae y Cenhedloedd eraill yn rhodio yn oferedd eu meddwl: wedi tywyllu eu deall, wedi ymddieithro oddi wrth fuchedd Dduw, drwy 'r anwybodaeth sydd ynddynt trwy ddallineb eu calon: y rhai wedi di-ddarbodi, a ymroesant i drythyllwch, i wneuthur bôb aflendid yn un-chwant. Eithr chwychwi nid felly y dyscasoch Grist: os bu i chwi ei glywed ef, ac os dyscwyd chwi ynddo, megis y mae 'r gwirionedd yn yr Jesu: dodi o honoch heibio, o ran yr ymarweddiad cyntaf yr hên ddŷn, yr hwn sydd lygredig yn ôl y chwantau twyllodrus: ac ymadnewyddu yn Ysprŷd eich meddwl, a gwisco y dyn newydd, yr hwn yn ôl Duw a grewyd mewn cyfiawnder a gwir sancteiddrwydd. O herwydd pa ham, gan fwrw ymmaith gelwydd, dywedwch y gwir bob un wrth ei gymmydog: oblegid aelodau ydym iw gilydd: Digiwch, ac na phechwch: na fachluded yr haul ar eich digofaint chwi: Ac na roddwch le i ddiafol, Yr hwn a ledratâodd, na ledratted mwyach, eithr yn hytrach cymmered boen, gan weithio â i ddwylo yr hyn sydd dda, fel y byddo ganddo beth iw gyfrannu i'r hwn y mae angen Arno. Na ddeued un ymadrodd llygredig allan o'ch genau chwi: ond y cyfryw un ac a fyddo da i adeiladu yn fuddiol, fel y paro râs i'r gwrandawŷr. Ac na thristewch lân Ysprŷd Duw, trwy 'r hwn i'ch seliwyd hyd ddydd prynedigaeth. Tynner ymmaith oddi wrthych bôb chwerwedd, a llid, a dig, a llefain, a chabledd, gyd â phôb drygioni, A byddwch gymmwy-

gymmwynaſgar iw gilydd, yn doſturiol, yn maddeu i'w gilydd, megis y maddeuodd Duw er mwyn Criſt i chwithau.

Yr Efengyl. S. Mat. 9. 1.

YR Jeſu a aeth i mewn i'r llong, ac a aeth trosodd, ac a ddaeth iw ddinas ei hun, Ac wele, hwy a ddygaſant atto ŵr claf o'r parlys, yn gorwedd mewn gwely: a'r Jeſu yn gweled eu ffydd hwy, a ddywedodd wrth y claf o'r parlys Ha fâb, cymmer gyſſur, maddeuwyd i ti dy bechodau, Ac wele, rhai o'r Scrifennyddion a ddywedaſant ynddynt eu hunain, y mae hwn yn cablu. A phan welodd yr Jeſu eu meddyliau efe a ddywedodd, Pa ham y meddyliwch ddrwg yn eich calonnau? Canys pa un hawſaf, ai dywedyd, maddeuwyd i ti dy bechodau, ai dywedyd, cyfod a rhodia? Eithr fel y gwypoch fôd awdurdod gan fâb y dŷn ar y ddaiar i faddeu pechodau (yna y dywedodd ef wrth y claf o'r parlys, cyfod, cymmer dy wely i fynu, a dôs i'th dŷ. Ac efe a gyfodes, ag a aeth ymmaith i'w dy ei hun. A'r torfeydd pan welſant, rhyfeddu a wnaethant, a gogoneddu Duw yr hwn a roeſei gyfryw awdurdod i ddynion.

Yr xx. *Sul gwedi'r Drindod.*
Y Colect.

HOll-gyfoethog a thrugarog Dduw, o'th ragoral ddaioni cadw ni, ni attolygwn i ti, rhag pob peth a'n dryga, fel y byddom yn barod yn enaid a chorph i allu â chalonnau rhyddion gyflawni y cyfryw bethau ac a fynnit ti eu gwneuthur, trwy Jeſu Griſt ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. Ephes. 5. 15.

GWelwch gan hynny, pa fodd y rhodioch yn ddiesceulus: nid fel annoethion, ond fel doethion; gan brynu 'r amser, oblegid y dyddiau sy ddrwg. Am hynny na fyddwch annoethion, eithr yn deall beth yw ewyllys yr Arglwydd. Ac na feddwer chwi gan wîn yn yr hyn y mae gormodedd, eithr llanwer chwi â'r Yspryd: gan lefaru wrth ei gilydd mewn Psalmau, a Hymnau, ac odlau ysprydol: gan ganu a phyngcio yn eich calon i'r Arglwydd: gan ddiolch yn wastad i Dduw a'r Tâd, am bôb peth, yn enw ein Harglwydd Jesu Grist: gan ymddarostwng iw gilydd yn ofn Duw.

Yr Efengyl S. Mat. 22. 2.

YR Jesu a ddywedodd wrth ei ddiscyblion, Cyffelyb yw teyrnas nefoedd i ryw frenin a wnaeth briodas i'w fâb ac a ddanfonodd ei weision i alw y rhai a wahoddasid i'r briodas, ac ni fynnent hwy ddyfod. Trachefn efe anfonodd weision eraill, gan ddywedyd. Dywedwch wrth y rhai a wahoddwyd, Wele, paratoais fy nghinio, fy ychen a'm pascedigion a laddwyd, a phôb peth sydd barod, deuwch i'r briodas. A hwy yn ddiystyr ganddynt, a aethant ymmaith, un i'w faes, ac arall iw fasnach. A'r llaill a ddaliasant ei weision ef, ac a'u hammharchasant, ac a'u lladdasant. A phan glybu y brenin, efe a lidiodd, ac a ddanfonodd eu luoedd, ac a ddinistriodd y lleiddiaid hynny, ac a loscodd eu dinas hwynt. Yna efe a ddywedodd wrth ei weision, Yn wir y briodas sydd barod, ond y rhai a wahoddasid nid oeddynt deilwng. Ewch gan hynny i'r priffyrdd, a chynnifer ac a gaffoch, gwahoddwch i'r briodas A'r gweision hynny a aethant

thant allan i'r prif-ffyrdd, ac a gasclasant yng-hyd gynnifer oll ac a gawsant, drwg a da: a llanwyd y briodas o wahoddedigion. A phan ddaeth y brenin i mewn i weled y gwahodde-digion, efe a ganfu yno ddŷn heb wisc priodas am dano. Ac efe a ddywedodd wrtho, Y cy-faill pa fodd y daethost i mewn ymma, heb fod gennit wisc priodas Ac yntef a aeth yn fud. Yna y dywedodd y brenin wrth y gweinidogi-on, Rhwymwch ei draed a'i ddwylo, a chym-merwch ef ymmaith, a theflwch i'r tywyllwch eithaf: yno y bydd wylofain a rhingcian dan-nedd. Canys llawer sy wedi eu galw, ac ychy-dig wedi eu dewis.

Yr XXI. *Sul gwedi 'r Drindod.*

Y Colect.

O Drugarog Arglwydd, ni attolygwn i ti ga-niadhau i'th ffyddlawn bobl faddeuant a thangneddyf, fel y glanhaer hwynt oddiwrth eu holl bechodau, ac y gwasanaethont ti â me-ddwl heddychol, trwy Jesu Grist ein Hargl-wydd. Amen.

Yr Epistol. Ephes. 6. 10.

FY mrodyr, ymnerthwch yn yr Arglwydd, ac ynghadernid ei allu ef: Gwiscwch oll arfo-gaeth Duw, fel y galloch sefyll yn erbyn cyn-llwynion diafol. Oblegid nid yw ein hymdrech ni yn erbyn gwaed a chnawd, ond yn erbyn tywysogaethau, yn erbyn awdurdodau, yn er-byn bydol-lywiawdŵyr tywyllwch y bŷd hwn, yn erbyn drygau ysprydol yn y nefolion leo-edd. Am hynny cymmerwch attoch holl-arfo-gaeth Duw, fel y galloch wrth-sefyll yn y dydd drwg, ac wedi gorphen pôb peth, sefyll. Sef-wch gan hynny wedi amgylch-wregysu eich

lwynau

lwynau â gwirionedd, a gwiſco dwyfronneg cyfiawnder: a gwiſco am eich traed eſcidiau paratôad Efengyl tangneddyf. Uwch law pôb dim, wedi cymmeryd tarian y ffydd, â'r hwn y gellwch ddiffoddi holl biccellau tanllyd y fall. Cymmerwch hefyd helm yr iechydwriaeth, a chleddyf yr Yſpryd, yr hwn yw gair Duw: gan weddio bôb amſer, â phôb rhyw weddi a deiſyſiad yn yr yſpryd, a bôd yn wiliadwrus at hyn ymma trwy bôb dyfal bara, a deiſyfiad tros yr holl Sainct: a throſof finneu, fel y rhodder i mi ymadrodd drwy agoryd fy ngenau yn hŷ, i yſpyſu dirgelwch yr Efengyl: tros yr hon yr ŵyf yn gennad mewn cadwyn: fel y traethwyf yn hŷ am dani fel y perthyn i mi draethu.

Yr Efengyl. S. Joan. 4. 46.

YR oedd rhyw bendefig yr hwn yr oedd ei fab yn glâf yn Capêrnaum. Pan glybu hwn ddyfod o'r Jeſu o Judæa i Galilæa, efe a aeth atto ef, ac a attolygodd iddo ddyfod i wared, ac iachau ei fab ef: canys yr oedd efe ymmron marw. Yna Jeſu a ddywedodd wrtho ef, Oni welwch chwi arwyddion a rhyfeddodau, ni chredwch. Y pendefig a ddywedodd wrtho ef, O Arglwydd, tyred i wared cyn marw fy machgen.. Jeſu a ddywedodd wrtho ef, Dôs ymmaith; y mae dy fab yn fyw. A'r gŵr a gredodd y gair a ddywedaſei Jeſu wrtho, ac efe a aeth ymmaith. Ac fel yr oedd efe yr awron yn myned i wared ei weiſion a gyfarfuant ag ef, ac a fynegaſant, gan ddywedyd, Y mae dy fachgen yn fyw. Yna efe a ofynnodd iddynt yr awr y gwellhaſei arno, A hwy a ddywedaſant wrtho, Doe, y ſeithfed awr y gadawodd y cryd ef.. Yna y gwybu 'r Tâd mai 'r awr honno oedd, yn yr hon y dywedaſei Jeſu wrtho

wrtho ef, Y mae dy fab yn fyw Ac efe a gredodd, a'i holl dŷ. Yr ail arwydd ymma drachefn a wnaeth yr Jesu, wedi dyfod o Judæa i Galilæa.

Yr XXII. *Sûl gwedi 'r Drindod.*

Y Colect.

ARglwydd, ni attolygwn i ti, gadw dy deulu yr Eglwys mewn duwioldeb gwastadol, fel y bo trwy dy nodded ti, iddi gael ei gwaredu oddi-wrth bob gwrthwyneb; ac yn ddefosionol ymroi i'th wasanaethu di mewn gweithredoedd da, er gogoniant i'th Enw, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. Phil. 1. 3.

I'M Duw yr ydwyf yn diolch, ymmhôb coffa am danoch, bôb amser ym-mhôb deisyfiad o'r eiddof trosoch chwi oll, gan wneuthur fy neisyfiad gyd â llawenydd: oblegid eich cymdeithas chwi yn yr Efengyl, o'r dydd cyntaf hyd yr awr hon gan fôd yn hyderus yn hyn, y bydd i'r hwn a ddechreuodd ynoch waith da, ei orphen hyd ddydd Jesu Grist: megis y mae yn iawn i mi synied hyn am danoch oll, am eich bôd gennif yn fy nghalon, yn gymmaint a'ch bod chwi oll, yn gystal yn fy rhwymau, ac yn fy amddiffyn, A chadarnhâd yr Efengyl, yn gyfrannogion â mi o râs. Canys Duw fydd dŷst i mi, mor hiraethus ŵyf am danoch oll yn ymyscaroedd Jesu Grist. A hyn yr ŵyf yn ei weddio, ar amlhau o'ch cariad chwi etto fwyfwy, mewn gwybodaeth, a phôb synwyr: fel y profoch y pethau sy a gwahaniaeth rhyngddynt: fel y byddoch bur a di-dramgwydd hyd ddydd Crist: wedi eich cyflawni â ffrwythau cyfiawnder,

lwynau â gwirionedd, a gwisco dwyfronneg cyfiawnder: a gwisco am eich traed escidiau paratôad Efengyl tangneddyf. Uwch law pôb dim, wedi cymmeryd tarian y ffydd, â'r hwn y gellwch ddiffoddi holl biccellau tanllyd y fall. Cymmerwch hefyd helm yr iechydwriaeth, a chleddyf yr Yspryd, yr hwn yw gair Duw: gan weddio bôb amser, â phôb rhyw weddi a deisyfiad yn yr yspryd, a bôd yn wiliadwrus at hyn ymma trwy bôb dyfal bara, a deisyfiad tros yr holl Sainct: a throsof finneu, fel y rhodder i mi ymadrodd drwy agoryd fy ngenau yn hŷ, i yspysu dirgelwch yr Efengyl: tros yr hon yr wyf yn gennad mewn cadwyn: fel y traethwyf yn hŷ am dani fel y perthyn i mi draethu.

Yr Efengyl. S. Joan. 4. 46.

YR oedd rhyw bendefig yr hwn yr oedd ei fab yn glâf yn Capêrnaum. Pan glybu hwn ddyfod o'r Jesu o Judæa i Galilæa, efe a aeth atto ef, ac a attolygodd iddo ddyfod i wared, ac iachau ei fab ef: canys yr oedd efe ymmron marw. Yna Jesu a ddywedodd wrtho ef, Oni welwch chwi arwyddion a rhyfeddodau, ni chredwch. Y pendefig a ddywedodd wrtho ef, O Arglwydd, tyred i wared cyn marw fy machgen.. Jesu a ddywedodd wrtho ef, Dôs ymmaith; y mae dy fab yn fyw. A'r gŵr a gredodd y gair a ddywedasei Jesu wrtho, ac efe a aeth ymmaith. Ac fel yr oedd efe yr awron yn myned i wared ei weision a gyfarfuant ag ef, ac a fynegasant, gan ddywedyd, Y mae dy fachgen yn fyw. Yna efe a ofynnodd iddynt yr awr y gwellhasei arno, A hwy a ddywedasant wrtho, Doe, y seithfed awr y gadawodd y crŷd ef.. Yna y gwybu 'r Tâd mai yr awr honno oedd, yn yr hon y dywedasei Jesu

wrtho

wrtho ef, Y mae dy fab yn fyw Ac efe a gredodd, a'i holl dy. Yr ail arwydd ymma drachefn a wnaeth yr Jesu, wedi dyfod o Judæa i Galilæa.

Yr XXII. *Sul gwedi'r Drindod.*
Y Colect.

ARglwydd, ni attolygwn i ti, gadw dy deulu yr Eglwys mewn duwiolder gwastadol, fel y bo trwy dy nodded ti, iddi gael ei gwaredu oddi-wrth bob gwrthwyneb; ac yn ddefosionol ymroi i'th wasanaethu di mewn gweithredoedd da, er gogoniant i'th Enw, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. Phil. 1. 3.

I'M Duw yr ydwyf yn diolch, ymmhôb coffa am danoch, bôb amser ym-mhôb deisyfiad o'r eiddof trosoch chwi oll, gan wneuthur fy neisyfiad gyd â llawenydd: oblegid eich cymdeithas chwi yn yr Efengyl, o'r dydd cyntaf hyd yr awr hon gan fôd yn hyderus yn hyn, y bydd i'r hwn a ddechreuodd ynoch waith da, ei orphen hyd ddydd Jesu Grist: megis y mae yn iawn i mi synied hyn am danoch oll, am eich bôd gennif yn fy nghalon, yn gymmaint a'ch bod chwi oll, yn gystal yn fy rhwymau, ac yn fy amddiffyn, A chadarnhâd yr Efengyl, yn gyfrannogion â mi o râs. Canys Duw sydd dyst i mi, mor hiraethus ŵyf am danoch oll yn ymyscaroedd Jesu Grist. A hyn yr ŵyf yn ei weddio, ar amlhau o'ch cariad chwi etto fwy-fwy, mewn gwybodaeth, a phôb synwyr: fel y profoch y pethau sy a gwahaniaeth rhyngddynt: fel y byddoch bur a di-dramgwydd hyd ddydd Crist: wedi eich cyflawni â ffrwythau cyfiawnder,

cyfiawnder, y rhai fydd trwy Jefu Grift, er gogoniant a moliant i Dduw.

Yr Efengyl. S. Mat. 18. 21.

PEtr a ddywedodd wrth yr Jefu, Arglwydd pa fawl gwaith y pecha fy mrawd i'm herbyn, ac y maddeuaf iddo? ai hyd feith-waith? Yr Jefu a ddywedodd wrtho, Nid ydwyf yn dywedyd wrthit, hyd feith-waith, onid hyd ddeng-waith a thrugain feith-waith. Am hynny y cyffelybir teyrnas nefoedd i ryw frenin, a fynnei gael cyfrif, gan ei weifion. A phan ddechreuodd gyfrif, fe a ddugpwyd atto un a oedd yn ei ddyled ef o ddeng-mil o dalentau. A chan nad oedd ganddo ddim i dalu, gorchymynnodd ei Arglwydd ei werthu ef, a'i wraig a'i blant; a chwbl a'r a feddei, a thalu 'r ddylêd. A'r gwas a fyrthiodd i lawr, ac a'i haddolodd ef gan ddywedyd, Arglwydd, bydd ymarhous wrthif, a mi a dalaf i ti y cwbl oll: Ac Arglwydd y gwâs hwnnw a dofturiodd wrtho; ac a'i gollyngodd, ac a faddeuodd iddo y ddylêd. Ac wedi myned o'r gwas hwnnw allan, efe a gafodd un o'i gydweifion, yr hwn oedd yn ei ddylêd ef o gan ceiniog: ac efe a ymaflodd ynddo, ac a'i llindagodd, gan ddywedyd, Tâl i mi yr hyn fydd ddyledus arnat. Yna y fyrthiodd ei gyd-wâs wrth ei draed ef, ac a ymbiliodd ag ef, gan ddywedyd, Bydd ymarhous wrthif, a mi a dalaf i ti y cwbl oll. Ac ni's gwnai efe: ond myned, a'i fwrw ef yngharchar, hyd oni thalei yr hyn oedd ddyledus. A phan weles ei gyd-weifion y pethau a wnelfid, bu ddrwg dros ben ganddynt: a hwy a ddaethant, ac a fynegafant i'w harglwydd yr holl bethau a fuafei. Yna ei Arglwydd, wedi ei alw ef atto, a ddywedodd wrtho, Ha wâs drwg, maddeuais

maddeuais i ti yr holl ddyled honno, am i ti ymbil â mi: ac oni ddylesit titheu drugarhau wrth dy gyd-wâs, megis y trugarhêais inneu wrthit ti? A'i Arglwydd a ddigiodd, ac a'i rhoddes ef i'r poen-wŷr, hyd oni thalei yr hyn oll oedd ddyledus iddo. Ac felly y gwna fy Nhâd nefol i chwithau, oni faddeuwch o'ch calonnau bôb un i'w frawd eu camweddau.

Y XXIII. Sûl gwedi 'r Drindod.

Y Collect.

DUw ein nodded a'n cadernid, yr hwn wyt awdur pob duwiolder, gwrando yn ebrwydd ni attolygwn i ti ddefosionol weddiau dy Eglwys; a chaniadhâ i ni am yr hyn ydd ŷm yn ei erchi yn ffyddlawn, allu o honom eu cael yn gyflawn, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. Phil. 3. 17.

BYddwch gyd-ddilynwŷr i mi frodyr, ac edrychwch ar y rhai sy yn rhodio felly, megis yr ydym ni yn siampl i chwi Canys y mae llawer yn rhodio, am y rhai y dywedais i chwi yn fynych, (ac yr ydwyf yr awron hefyd,) tan wylo yn dywedyd, mai gelynion croes Crist ydynt: diwedd y rhai yw destryw; duw y rhai yw eu bol, a'u gogoniant yn eu cywilydd: y rhai sydd yn synied pethau daiarol. Canŷs ein hymarweddiad ni sydd yn y nefoedd, o'r lle hefyd yr ydym yn disgwyl yr Jachawdwr, yr Arglwydd Jesu Grist: yr hwn a gyfnewidia ein corph gwael ni, fel y gwneier ef yn un ffurf â'i gorph gogoneddus ef. Yn ôl y nerthol weithrediad, trwy 'r hwn y dichon efe, ddarostwng ie bob peth iddo ei hun.

Yr Efengyl. S. Mat. 22. 15.

YNa 'r aeth y Pharisæaid ac a gymerasant gyngor pa fodd y rhwydent ef yn ei ymadrodd. A hwy a ddanfonasant atto eu discyblion ynghŷd â'r Herodianiaid, gan ddywedyd, Athro, ni a wyddom dy fôd yn eirwir, ac yn dyscu ffordd Dduw mewn gwirionedd, ac nad oes arnat ofal rhag neb: oblegid nid wyti yn edrych ar wyneb dynion. Dywed i ni gan hynny, beth yr wyt ti yn ei dybied? ai cyfreithlawn rhoddi teyrnged i Cæsar, ai nid yw? Ond yr Jesu a wybu eu drygioni hwy, ac a ddywedodd, Pa ham yr ydych yn fy nhemptio i, chwi ragrithwŷr? Dangoswch i mi arian y deyrn-ged. A hwy a ddygasant atto geiniog. Ac efe a ddywedodd wrthynt, Eiddo pwy yw y ddelw hon a'r argraph? Dywedasant wrtho, Eiddo Cæsar, Yna y dywedodd wrthynt, Telwch chwithau yr eiddo Cæsar i Cæsar, a'r eiddo Duw i Dduw. A phan glywsant hwy hyn, rhyfeddu a wnaethant, a'i adel ef a myned ymmaith.

Y XXIV. *Sul gwedi 'r Drindod.*

Y Colect.

ARglwydd, attolygwn i ti ollwng dy bobl oddiwrth eu camweddau, fel y byddom trwy dy ddawnus drugaredd ryddion oddiwrth rwymedigaethau ein holl bechodau, y rhai drwy ein cnawdol freuolder a wnaethom: Caniadhâ hyn er cariad a'r Jesu Grist ein Harglwydd bendigedig, a'n iachawdwr. Amen.

Yr Epistol. Colos. 1. 3.

YR ydym yn diolch i Dduw a Thâd ein Harglwydd Jesu Grist gan weddio trosoch chwi yn wastadol: er pan glywsom am eich ffydd

ynghri

ynghrist Jesu, ac am y cariad sydd gennych tu ac at yr holl Sainct; er mwyn y gobaith a roddwyd i gadw i chwi yn y nefoedd, am yr hon y clywsoch o'r blaen yngair gwirionedd yr Efengyl, yr hon sydd wedi dyfod attoch chwi, megis ac y mae yn yr holl fyd: ac sydd yn dwyn ffrwyth, megis ac yn eich plith chwithau, er y dydd y clywsoch, ac y gwybuoch râs Duw mewn gwirionedd. Megis ac y dyscasoch gan Epaphras ein hanwyl gyd-was, yr hwn sydd trosoch chwi yn ffyddlon weinidog i Grist: yr hwn hefyd a amlygodd i ni eich cariad chwi yn yr Yspryd: O herwydd hyn, ninnau hefyd, er y dydd y clywsom, nid ydym yn peidio â gweddio trosoch, a deisyf, eich cyflawni chwi â gwybodaeth ei ewyllys ef, ym mhôb doethineb a deall ysprydol: fel y rhodioch yn addas i'r Arglwydd, i bôb rhyngu bodd, gan ddwyn ffrwyth ym mhôb gweithred dda, a chynnyddu yngwybodaeth am Dduw: wedi eich nerthu a phob nerth, yn ôl ei gadernid gogoneddus ef, i bôb dioddefgarwch a hir-ymaros, gyd â llawenydd: gan ddiolch i'r Tâd, yr hwn a'n gwnaeth ni yn gymmwys i gael rhan o etifeddiaeth y Sanct yn y goleuni.

Yr Efengyl. S. Mat. 9. 18.

TRa oedd yr Jesu yn dywedyd hyn wrthynt, wele, daeth rhyw bennaeth, ac a'i haddolodd ef, gan ddywedyd, Arglwydd, Bu farw fy merch yr awr hon: eithr tyred a gosod dy law arni, a byw fydd hi. A'r Jesu a godes, ac a'i canlynodd ef, a'i ddiscyblion. (Ac wele, gwraig y buasei gwaed-lif arni ddeuddeng mhlynedd, a ddaeth o'r tu cefn iddo, ac a gyffyrddodd ag ymyl ei wisc ef. Canys hi a ddywedasei ynddi ei hun, Os câf yn unig gyffwrdd â'i wisc ef, iach

 fyddaf.

fyddaf. Yna 'r Jesu a drôdd, a phan ei gwelodd hi, efe a ddywedodd, Ha ferch bydd gyssurus; dy ffydd a'th iachaodd. A'r wraig a iachawyd o'r awr honno.) A phan ddaeth yr Jesu i dŷ 'r pennaeth, a gweled y cerddorion, a'r dyrfa yn terfyscu, Efe a ddywedodd wrthynt, Ciliwch: canys ni bu farw 'r llangces, ond cyscu y mae hi. A hwy a'i gwatwarasant ef. Ac wedi bwrw y dyrfa allan, efe a aeth i mewn, ac a ymaflodd yn ei llaw hi: a'r llangces a gyfodes. A'r gair o hyn a aeth tros yr holl wlâd honno.

Y xxv. Sûl gwedi 'r Drindod.

Y Colect.

DEffro Arglwydd ni attolygwn i ti, ewyllyssion dy ffyddloniaid, fel y gallont drwy ddwyn aml ffrwyth gweithredoedd da, gael gennyt ti yn ehelaeth eu gobrwyo, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yn lle yr Epistol. Jer. 23. 5.

WEle y dyddiau yn dyfod, medd yr Arglwydd, y cyfodaf i Ddafydd flaguryn cyflawn, a brenin a deyrnasa, ac a lwydda, ac a wna farn, a chyfiawnder ar y ddaiar. Yn ei ddyddiau ef yr achubir Juda, ac Israel a bresswylia yn ddiogel: a hyn fydd ei enw ar yr hwn y gelwir ef. *Y R ARGLWYDD, ein cyfiawnder.* Am hynny wele y dyddiau yn dyfod, medd yr Arglwydd, pryd na ddywedant mwyach, byw yw'r Arglwydd yr hwn a ddûg feibion Israel i fynu o wlâd yr Aipht: eithr Byw yw'r Arglwydd, yr hwn a ddûg i fynu ac a dywysodd hâd tŷ Israel o dir y gogledd, ac o bôb gwlad lle y gyraswn i hwynt: a hwy a gânt aros yn eu gwlad eu hun.

Yr

Yr Efengyl. S. Joan. 6. 5.

YNa 'r Jesu a dderchafodd ei lygaid, ac a welodd fôd tyrfa fawr yn dyfod atto, ac a ddywedodd wrth Philip, O ba le y prynwn ni fara, fel y caffo y rhai hyn fwytta? (A hyn a ddywedodd efe i'w brofi ef: canys efe a wyddei beth yr oed efe ar fedr ei wneuthur.) Philip a'i hattebodd ef, Gwerth dau can ceiniog o fara nid yw ddigon iddynt hwy, fel y gallo pob un o honynt gymmeryd ychydig. Un o'i ddiscyblion a ddywedodd wrtho, Andreas brawd Simon Petr, Y mae ymma ryw fachgennyn, a chanddo bum torth haidd, a dau byscodyn: ond peth yw hynny rhwng cynnifer? A'r Jesu a ddywedodd, Perwch i'r dynion eistedd i lawr. Ac yr oed glaswellt lawer yn y fan hono. Felly y gwŷr a eisteddasant i lawr, ynghylch pum mil o nifer. A'r Jesu ag ymmerth y torthau, ac wedi iddo ddiolch, efe a'u rhannodd i'r discyblion, a'r discyblion i'r rhai oedd yn eistedd: felly hefyd o'r pyscod, cymmaint ac a fynnasant. Ac wedi eu digoni hwynt, efe a ddywedodd wrth ei ddiscyblion, Cesclwch y briw-fwyd gweddill, fel na choller dim. Am hynny hwy a'i casclasant, ac a lanwasant ddeuddeg bascedaid o'r briw-fwyd, o'r pum torth haidd, a weddillasei gan y rhai a fwyttasent. Yna y dynion, pan welsant yr arwydd a wnaethei 'r Jesu a ddywedasant; Hwn yn ddiau yw y Prophwyd oedd ar ddyfod i'r bŷd.

¶ *O bydd ychwaneg o Suliau o flaen Sûl yr Adfent cymmerer gwasanaeth rhai o'r Suliau a adawyd heb ddarllain ar ôl yr Ystwyll, i gyflawni cynnifer ac y sydd yn nissyg yma. Ac os bydd llai, gadawer y rhai a fo tros ben; Profeidir fôd arfer y Colect, Epistol a'r Efengyl ddiweddaf ymma bob amser ar y Sûl o flaen yr Adfent.*

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn a roddaist gyfryw râd i'th fendigedig Apostol S. Andreas, fel yr ufuddhâodd efe yn ebrwydd i alwad dy Fâb Jesu Grist ac a'i dilynodd ef yn ddirwystr: Caniadhâ i ni oll, wedi ein galw gan dy air bendigedig, yn frau ymroddi o honom yn ufudd i gyflawni dy sanctaidd orchymynion, trwy yr un-rhyw Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. Rom. 10. 9.

OS cyffessi â'th enau, yr Arglwydd Jesu a chredu yn dy galon, i Dduw ei gyfodi ef o feirw, cadwedig fyddi. Canys â'r galon y credir i gyfiawnder, ac â'r genau y cyffessir i iechydwriaeth. Oblegid y mae 'r Scrythur yn dywedyd, Pwy bynnag sydd yn credu ynddo ef, ni chywilyddir. Canys nid oes gwahaniaeth rhwng Iddew a Groeg-wr: oblegid yr un Arglwydd, ar bawb, sydd oludog i bawb, ac sydd yn galw arno. Canys pwy bynnac a alwo ar Enw yr Arglwydd, cadwedig fydd. Pa fodd gan hynny y galwant ar yr hwn ni chredasant ynddo? a pha fodd y credant yn yr hwn ni chlywsant am dano? a pha fodd y clywant heb bregeth-wr? A pha fodd y pregethant, onis danfonir hwynt? megis y mae yn scrifennedig, Mor brydferth yw traed y rhai sy yn efangylu tangneddyf, y rhai sydd yn efangylu pethau daionus. Eithr nid ufuddhasant hwy oll i'r Efengyl; canys y mae Esaias yn dywedyd; O Arglwydd, pwy a gredodd i'n hymadrodd ni? Am hynny ffydd sydd trwy glywed, a chlywed trwy air Duw. Eithr meddaf; oni chlywsant hwy? Yn ddiau i'r holl ddaiar yr

aeth

aeth eu sŵn hwy, a'u geiriau hyd derfynau y byd. Eithr meddaf; Oni wybu Israel? Yn gyntaf y mae Moses yn dywedyd, Mi a baraf i chwi wŷn-fydu trwy rai nid yw genedl; trwy genedl an-neallus i'ch digiaf chwi. Eithr y mae Esaias yn ymhŷfhau ac yn dywedyd, Cafwyd fi gan y rhai nid oeddynt yn fy ngheisio; a gwnaed fi yn eglur i'r rhai nid oeddynt yn ymofyn am danaf. Ac wrth yr Israel y mae yn dywedyd, Ar hyd y dydd yr estynnais fy nwylo at bobl anufudd, ac yn gwrth-ddywedyd.

Yr Efengyl. S. Mat. 4. 18.

A'r Jesu yn rhodio wrth fôr Galilæa, efe a ganfu ddau frodyr, Simon yr hwn a elwir Petr, ac Andreas ei frawd, yn bwrw rhwyd i'r môr (canys pyscod-wŷr oeddynt.) Ac efe a ddywedodd wrthynt, Dowch ar fy ôl i, ac mi a'ch gwnaf yn byscod-wyr dynion. A hwy yn y fan, gan adel y rhwydau, a'i canlynasant ef. Ac wedi myned rhagddo oddi yno, efe a welodd ddau frodyr eraill, Jaco fâb Zebedæus ac Joan ei frawd, mewn llong gyd â Zebedæus eu tâd, yn cyweirio eu rhwydau: ac a'u galwodd hwy. Hwythau yn ebrwydd gan adel y llong a'u tâd, a'i canlynasant ef.

Sanct Thomas Apostol.

Y Colect.

HOll-alluog a byth-fywiol Dduw yr hwn, er mwy o sicrhâwch y ffydd, a oddefaist i'th sanctaidd Apostol Thomas ammau cyfodiad dy Fâb: Caniadha i ni cyn berffeithied, ac mor gwbl ddiammeu gredu yn dy Fâb Jesu Grist, fel na cherydder ein ffydd yn dy olwg byth: gwrando arnom, ô Arglwydd, drwy yr un-rhyw Jesu Grist, i ba un gyd â thi a'r Ys-

pryd glân y bo holl anrhydedd a gogoniant, yr awron ac yn oes oesoedd. Amen.

Yr Epistol. Ephes. 2. 19.

WEithiau gan hynny nid ydych chwi mwyach yn ddieithriiad â dyfodiaid, ond yn gyd-ddinasyddion â'r Sainct ac yn deulu Duw; Wedi eich goruwch-adeiladu ar sail yr Apostolion a'r Prophwydi, ac Jesu Grist ei hun yn ben-conglfaen: yn yr hwn y mae yr holl adeilad wedi ei chymmwys gydgyssylltu, yn cynnyddu yn Deml sanctaidd yn yr Arglwydd; yn yr hwn i'ch cyd-adeiladwyd chwithau, yn breswylfod i Dduw trwy yr Yspryd.

Yr Efengyl S. Joan. 20. 24.

THomas un o'r deuddeg, yr hwn a elwir Didymus, nid oedd gyd â hwynt, pan ddaeth yr Jesu. Y discyblion eraill gan hynny a ddywedasant wrtho, Ni a welsom yr Arglwydd. Yntef a ddywedodd wrthynt, Oni chaf weled yn ei ddwylo ef ôl yr hoelion, â dodi fy mys yn ôl yr hoelion, a dodi fy llaw yn ei ystlys ef, ni chredaf fi. Ac wedi wyth niwrnod, drachefn yr oedd ei ddiscyblion ef i mewn, a Thomas gyd â hwynt. Yna yr Jesu a ddaeth a'r drysau yn gaead, ac a safodd yn y canol, ac a ddywedodd, Tangneddyf i chwi. Wedi hynny y dywedodd efe wrth Thomas, Moes ymma dy fys, a gwel fy nwylo; ac estyn dy law, a dôd yn fy ystlys; ac na fydd anghredadyn, ond credadyn. A Thomas a attebodd ac a ddywedodd wrtho, Fy Arglwydd, a'm Duw, Yr Jesu a ddywedodd wrtho, Am i ti fy ngweled, Thomas, y credaist: bendigedig yw y rhai ni welsant, ac a gredasant. A llawer hefyd o arwyddion eraill a wnaeth yr Jesu yngŵydd ei ddiscyblion, y rhai nid ydynt scrifennedig yn

y llyfr

y llyfr hwn. Eithr y pethau hyn a scrifennwyd, fel y credoch chwi mai yr Jesu yw Crist, Mab Duw, a chan gredu y caffoch fywyd yn ei enw ef.

Troad Sanct Paul.
Y Colect.

O Dduw, yr hwn drwy Bregethiad y gwynfydedic Apostol S. Paul a beraist i oleuni 'r Efengyl lewyrchu tros yr holl fyd; Caniadhâ, ni a attolygwn i ti, allu o honom ni gan ddal ei ryfedd ymchweliad mewn coffa, ddangos ein diolchgarwch i ti am yr unrhyw, drwy ddilyn y fendigedic athrawiaeth yr hon a ddyscodd efe, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yn lle yr Epistol. Act. 9. 1.

A Saul etto yn chwythu bygythiau a chelanedd, yn erbyn discyblion yr Arglwydd, a aeth at yr Archoffeiriad ac a ddeisyfodd ganddo lythyrau i Ddamascus, at y Synagogau, fel os cai efe nêb o'r ffordd hon, na gwŷr, na gwragedd, y gallei efe eu dwyn hwy yn rhwym i Jerusalem. Ac fel yr oedd efe yn ymdaith, bu iddo ddyfod yn agos i Ddamascus, ac yn ddisymmwth llewyrchodd o'i amgylch oleuni o'r nef. Ac efe a syrthiodd ar y ddaiar, ac a glybu lais yn dywedyd wrtho, Saul, Saul, pa ham yr wyt yn fy erlid i? Yntef a ddywedodd, pwy wyt ti, Arglwydd? A'r Arglwydd a ddywedod; Myfi yw Jesu, yr hwn yr wyt ti yn ei erlid. Caled yw i ti wingo yn erbyn y swmbylau. Ynteu gan grynu, ac a braw arno, a ddywedodd, Arglwydd, beth a fynni di i mi ei wneuthur? A'r Arglwydd a ddywedodd wrtho, Cyfod, a dos i'r ddinas ac fe a ddywedir i ti pa beth sy raid i ti ei wneuthur. A'r gwŷr oedd yn cyd-

teithio ag ef, a safasant yn fûd, gan glywed y llais, ac heb weled nêb. A Saul a gyfododd oddi ar y ddaiar: a phan agorwyd ei lygaid, ni welei efe nêb: eithr hwy a'i tywysasant ef erbyn ei law, ac a'i dygasant ef i mewn i Ddamascus. Ac efe a fu dridiau heb weled, ac ni wnaeth na bwyta, nac yfed, Ac yr oedd rhyw ddiscybl yn Damascus, a'i enw Ananias. A'r Arglwydd a ddywedodd wrtho ef mewn gweledigaeth; Ananias; Yntef a ddywedodd, wele fi, Arglwydd. A'r Arglwydd a ddywedodd wrtho, Cyfod, a dôs i'r heol a elwir Uniawn, a chais yn nhŷ Judas, un a'i enw Saul, o Tharsus: canys wele, y mae yn gweddio. Ac efe a welodd mewn gweledigaeth, ŵr a'i enw Ananias yn dyfod i mewn, ac yn dodi ei law arno, fel y gwelei eilwaith. Yna er attebodd Ananias, O Arglwydd, mi a glywais gan lawer am y gwr hwn, faint o ddrygau a wnaeth efe i'th Sainct di yn Jerusalem: ac ymma y mae ganddo awdurdod oddi wrth yr Arch-offeiriaid, i rwymo pawb sy'n galw ar dy Enw di. A dywedodd yr Arglwydd wrtho: dôs ymaith, canys y mae hwn yn llestr etholedig i mi, i ddwyn fy enw ger bron cenhedloedd, a brenhinoed, a phlant Israel. Canys myfi a ddangosaf iddo pa faint bethau sydd raid iddo ef eu dioddef, er mwyn fy Enw i. Ac Ananias a aeth ymmaith, ac a aeth i mewn i'r ty, ac wedi dodi ei ddwylo arno, efe a ddywedodd, Y brawd Saul, yr Arglwydd a'm hanfonodd i, Jesu 'r hwn a ymddangosodd i ti ar y ffordd y daethost fel y gwelych drachefn, ac i'th lanwer â'r Yspryd glân. Ac yn ebrwydd y syrthiodd oddiwrth ei lygaid ef, megis cenn, ac efe a gafodd ei olwg yn y man; ac efe a gyfododd, ac a fedyddiwyd.

wyd. Ac wedi iddo gymmeryd bwyd, efe a gryfhaodd. A bu Saul gyd âr discyblion oedd yn Damascus, dalm o ddyddiau. Ac yn ebrwydd yn y Synagogau efe a bregethodd Grist, mai efe yw Mâb Duw. A phawb a'r a'i clybu ef, a synnasant ac a ddywedasant, Ond hwn yw 'r un oedd yn difetha yn Jerusalem, y rhai a alwent ar yr enw hwn, ac a ddaeth ymma er mwyn hyn, fel y dygei hwynt yn rhwym at yr Arch-offeiriaid? Eithr Saul a gynnyddodd fwy-fwy mewn nerth, ac a orchfygodd yr Iddewon oedd yn preswylio yn Damascus, gan gadarnhâu mai hwn yw 'r Crist.

Yr Efengyl. S. Mat. 19. 27.

PEtr a attebodd, ac a ddywedodd wrth yr Jesu, Wele, nyni a adawsom bôb peth, ac a'th ganlynasom di: beth gan hynny a fydd i ni? A'r Jesu a ddywedodd wrthynt, Yn wir meddaf i chwi, y cewch chwi y rhai a'm canlynasoch i, yn yr adenedigaeth, pan eisteddo Mâb y dyn ar orsedd ei ogoniant, eistedd chwithau ar ddeuddeg gorsedd, yn barnu deuddeg-llwyth Israel. A phôb un a'r adawodd dai, neu frodyr, neu chwiorydd, neu dâd, neu fam, neu wraig, neu blant: neu diroedd, er mwyn fy enw i, a dderbyn y can cymmaint, a bywyd tragwyddol a etifedda efe. Ond llawer o'r rhai blaenaf a fyddant yn olaf: a'r rhai olaf yn flaenaf.

Cyflwyniad Crist yn y Deml, yr hwn a elwir yn gyffredino. Puredigaeth y Sanctes Mair forwyn.

Y Colect.

HOll-alluog a thragywyddol Dduw, ni a attolygwn yn ufuddol i'th fawredd, megis ag ar gyfen i heddyw y presentiwyd i'r deml dy unig

teithio ag ef, a safasant yn fûd, gan glywed y llais, ac heb weled nêb. A Saul a gyfododd oddi ar y ddaiar: a phan agorwyd ei lygaid, ni welei efe nêb: eithr hwy a'i tywysasant ef erbyn ei law, ac a'i dygasant ef i mewn i Ddamascus. Ac efe a fu dridiau heb weled, ac ni wnaeth na bwyta, nac yfed, Ac yr oedd rhyw ddiscybl yn Damascus, a'i enw Ananias. A'r Arglwydd a ddywedodd wrtho ef mewn gweledigaeth; Ananias; Yntef a ddywedodd, wele fi, Arglwydd. A'r Arglwydd a ddywedodd wrtho, Cyfod, a dôs i'r heol a elwir Uniawn, a chais yn nhŷ Judas, un a'i enw Saul, o Tharsus: canys wele, y mae yn gweddio. Ac efe a welodd mewn gweledigaeth, ŵr a'i enw Ananias yn dyfod i mewn, ac yn dodi ei law arno, fel y gwelei eilwaith. Yna er attebodd Ananias, O Arglwydd, mi a glywais gan lawer am y gwr hwn, faint o ddrygau a wnaeth efe i'th Sainct di yn Jerusalem: ac ymma y mae ganddo awdurdod oddi wrth yr Arch-offeiriaid, i rwymo pawb sy'n galw ar dy Enw di. A dywedodd yr Arglwydd wrtho: dôs ymaith, canys y mae hwn yn llestr etholedig i mi, i ddwyn fy enw ger bron cenhedloedd, a brenhinoed, a phlant Israel. Canys myfi a ddangosaf iddo pa faint bethau sydd raid iddo ef eu dioddef, er mwyn fy Enw i. Ac Ananias a aeth ymmaith, ac a aeth i mewn i'r ty, ac wedi dodi ei ddwylo arno, efe a ddywedodd, Y brawd Saul, yr Arglwydd a'm hanfonodd i, Jesu 'r hwn a ymddangosodd i ti ar y ffordd y daethost fel y gwelych drachefn, ac i'th lanwer â'r Yspryd glân. Ac yn ebrwydd y syrthiodd oddiwrth ei lygaid ef, megis cenn, ac efe a gafodd ei olwg yn y man; ac efe a gyfododd, ac a fedyddiwyd.

wyd. Ac wedi iddo gymmeryd bwyd, efe a gryfhaodd. A bu Saul gyd âr diſcyblion oedd yn Damaſcus, dalm o ddyddiau. Ac yn ebrwydd yn y Synagogau efe a bregethodd Griſt, mai efe yw Mâb Duw. A phawb a'r a'i clybu ef, a ſynnaſant ac a ddywedaſant, Ond hwn yw 'r un oedd yn difetha yn Jeruſalem, y rhai a alwent ar yr enw hwn, ac a ddaeth ymma er mwyn hyn, fel y dygei hwynt yn rhwym at yr Arch-offeiriaid ? Eithr Saul a gynnyddodd fwy-fwy mewn nerth, ac a orchfygodd yr Iddewon oedd yn preſwylio yn Damaſcus, gan gadarnhâu mai hwn yw 'r Criſt.

Yr Efengyl. S. Mat. 19. 27.

PEtr a attebodd, ac a ddywedodd wrth yr Jeſu, Wele, nyni a adawſom bôb peth, ac a'th ganlynaſom di: beth gan hynny a fydd i ni ? A'r Jeſu a ddywedodd wrthynt, Yn wir meddaf i chwi, y cewch chwi y rhai a'm canlynaſoch i, yn yr adenedigaeth, pan eiſteddo Mâb y dyn ar orſedd ei ogoniant, eiſtedd chwithau ar ddeuddeg gorſedd, yn barnu deuddeg-llwyth Iſrael. A phôb un a'r adawodd dai, neu frodyr, neu chwiorydd, neu dâd, neu fam, neu wraig, neu blant: neu diroedd, er mwyn fy enw i, a dderbyn y can cymmaint, a bywyd tragwyddol a etifedda efe. Ond llawer o'r rhai blaenaf a fyddant yn olaf: a'r rhai olaf yn flaenaf.

Cyflwyniad Criſt yn y Deml, yr hwn a elwir yn gyffredino Puredigaeth y Sanctes Mair forwyn.

Y Colect.

HOll-alluog a thragywyddol Dduw, ni a attolygwn yn ufuddol i'th fawredd, megis ag ar gyfen i heddyw y preſentiwyd i'r deml dy

unig-anedig fab yn fylwedd ein cnawd ni: felly Caniadhâ ein presentio i ti â chalonnau pur-lan, trwy yr unrhyw dy fab Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yn lle yr Epistol. Mal. 3. 1.

WEle fi yn anfon fy nghennad, ac efe a baratoa y ffordd o'm blaen i: ac yn ddisymmwth y daw'r Arglwydd, yr hwn yr ydych yn ei geisio, i'w Deml; sef angel y cyfammod, yr hwn yr ydych yn ei chwennych: wele efe yn dyfod, medd Arglwydd y lluoedd. Ond pwy a oddef ddydd ei ddyfodiad ef? a phwy a saif pan ymddangoso efe? canys y mae efe fel tân y toddydd, ac fel sebon y golchyddion. Ac efe a eistedd fel purwr, a glanhâwr arian, ac efe a bura feibion Lefi, ac a'i coetha hwynt fel aur, ac fel arian: fel y byddont yn offrymmu i'r Arglwydd offrwm mewn cyfiawnder. Yna y bydd melys gan yr Arglwydd offrwm Juda, a Jerusalem; megis yn y dyddiau gynt, ac fel y blynyddoedd gynt. A mi a nesaf attoch chwi i farn, a byddaf dyst cyflym yn erbyn yr hudolion, ac yn erbyn y godineb-wyr, ac yn erbyn camattal-wyr cyflog y cyflogedic, a'r rhai sy yn gorthrymmu y weddw, a'r ymddifad, a'r dieithr, ac heb fy ofni i, medd Arglwydd y lluoedd.

Yr Efengyl. S. Luk. 2. 22.

WEdi cyflawni dyddiau ei phuredigaeth hi, yn ôl deddf Moses hwy a'i dygasant ef i *Jerusalem*, i'w gyflwyno i'r Arglwydd, (fel yr scrifennwyd yn neddf yr Arglwydd, Pob gwr-ryw cyntafanedig, a elwir yn sanctaidd i'r Arglwydd.) Ac i roddi aberth, yn ôl yr hyn a ddywetpwyd yn neddf yr Arglwydd, pâr o durturod, neu ddau gyw colommen Ac wele, yr

oedd

oedd gŵr yn Jerusalem, a'i enw Simeon, a'r gwr hwn oedd gyfiawn a duwiol, yn disgwil am ddiddanwch yr Israel: a'r Yspryd glân oedd arno. Ac yr oedd wedi ei yspysu iddo gan yr Yspryd glân na welai efe angeu, cyn iddo weled Crist yr Arglwydd. Ac efe a ddaeth trwy'r Yspryd i'r Deml: a phan ddûg ei rieni y dyn bach Jesu i wneuthur trosto yn ôl defod y gyfraith, Yna efe a'i cymmerth ef yn ei freichiau, ac a fendithiodd Dduw, ac a ddywedodd, Yr awr hon Arglwydd, y gollyngi dy wâs mewn tangneddyf, yn ôl dy air: Canys fy llygaid a welsant dy iechydwriaeth, yr hon a baratoaist ger bron wyneb yr holl bobloedd: Goleuni i oleuo y cenhedloedd, a gogoniant dy bobl Israel. Ac yr oedd Joseph a'i fam ef, yn rhyfeddu am y pethau a ddywedwyd am dano ef. A Simeon a'u bendithiodd hwynt, ac a ddywedodd wrth Fair ei Fam ef, Wele, hwn a osodwyd yn gwymp: ac yn gyfodiad i lawer yn Israel, ac yn arwydd yr hwn y dywedir yn ei erbyn: A thrwy dy enaid di dy hun hefyd yr â cleddyf fel y datcuddier meddyliau llawer o galonnau. Ac yr oedd Anna Bropwydes, merch Phanuel, o lwyth Aser: hon oedd oedranus iawn, ac a fuasai fyw gyd a'i gŵr saith mlynedd, o'i morwyndod. Ac a fuasai yn weddw ynghylch pedair a phedwar ugain mhlynedd, yr hon nid ai allan o'r Deml, ond gwasanaethu Duw mewn ymprydiau a gweddiau, ddydd a nôs. A hon hefyd yn yr awr honno, gan sefyll ger llaw, a foliannodd yr Arglwydd, ac a lefarodd am dano ef wrth y rhai oll oedd yn disgwil ymwared yn Jerusalem. Ac wedi iddynt orphen pob peth, yn ôl deddf yr Arglwydd, hwy a ddychwelasant i Galilæa, i'w dinas eu

hun.

unig-anedig fâb yn sylwedd ein cnawd ni: felly Caniadhâ ein presentio i ti â chalonnau pur-lan, trwy yr unrhyw dy fâb Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yn lle yr Epistol. Mal. 3. 1.

WEle fi yn anfon fy nghennad, ac efe a arloesa y ffordd o'm blaen i: ac yn ddisymmwth y daw'r Arglwydd, yr hwn yr ydych yn ei geisio, iw Deml; sef angel y cyfammod, yr hwn yr ydych yn ei chwennych: wele efe yn dyfod, medd Arglwydd y lluoedd. Ond pwy a oddef ddydd ei ddyfodiad ef? a phwy a saif pan ymddangoso efe? canys y mae efe fel tân y toddydd, ac fel sebon y golchyddion. Ac efe a eistedd fel purwr, a glanhâwr arian, ac efe a bura feibion Lefi, ac a'i coetha hwynt fel aur, ac fel arian: fel y byddont yn offrymmu i'r Arglwydd offrwm mewn cyfiawnder. Yna y bydd melys gan yr Arglwydd offrwm Juda, a Jerusalem; megis yn y dyddiau gynt, ac fel y blynyddoedd gynt. A mi a nesaf attoch chwi i farn, a byddaf dŷst cyflym yn erbyn yr hudolion, ac yn erbyn y godineb-wŷr, ac yn erbyn camattal-wŷr cyflog y cyflogedic, a'r rhai s'yn gorthrymmy y weddw, a'r ymddifad, a'r dieithr, ac heb fy ofni i, medd Arglwydd y lluoedd.

Yr Efengyl. S. Luk. 2. 22.

WEdi cyflawni dyddiau ei phuredigaeth hi, yn ôl deddf Moses hwy a'i dygasant ef i Jerusalem, iw gyflwyno i'r Arglwydd, (fel yr scrifennwyd yn neddf yr Arglwydd, Pob gwr-ryw cyntafanedig, a elwir yn sanctaidd i'r Arglwydd.) Ac i roddi aberth, yn ôl yr hyn a ddywetpwyd yn neddf yr Arglwydd, pâr o durturod, neu ddau gyw colommen Ac wele, yr

oedd

oedd gŵr yn Jerusalem, a'i enw Simeon, a'r gŵr hwn oedd gyfiawn a duwiol, yn disgwil am ddiddanwch yr Israel: a'r Yspryd glân oedd arno. Ac yr oedd wedi ei yspysu iddo gan yr Yspryd glân na welai efe angeu, cyn iddo weled Crist yr Arglwydd. Ac efe a ddaeth trwy 'r Yspryd i'r Deml: a phan ddûg ei rieni y dŷn bach Jesu i wneuthur trosto yn ôl defod y gyfraith; Yna efe a'i cymmerth ef yn ei freichiau, ac a fendithiodd Dduw, ac a ddywedodd, Yr awrhon Arglwydd, y gollyngi dy wâs mewn tangneddyf, yn ôl dy air: Canys fy llygaid a welsant dy iechydwriaeth, yr hon a baratoaist ger bron wyneb yr holl bobloedd: Goleuni i oleuo y cenhedloedd, a gogoniant dy bobl Israel. Ac yr oedd Joseph a i fam ef, yn rhyfeddu am y pethau a ddywedwyd am dano ef. A Simeon a'u bendithiodd hwynt, ac a ddywedodd wrth Fair ei Fam ef, Wele, hwn a osodwyd yn gwymp: ac yn gyfôdiad i lawer yn Israel, ac yn arwydd yr hwn y dywedir yn ei erbyn: A thrwy dy enaid di dy hun hefyd yr â cleddyf fel y datcuddier meddyliau llawer o galonnau. Ac yr oedd Anna Bropwydes, merch Phanuel, o lwyth Aser: hon oedd oedranus iawn, ac a fuasai fyw gŷd a'i gŵr saith mlynedd, o'i morwyndod. Ac a fuasai yn weddw ynghylch pedair a phedwar ugain mhlynedd, yr hon nid ai allan o'r Deml, ond gwasanaethu Duw mewn ymprydiau a gweddiau, ddydd a nôs. A hon hefyd yn yr awr honno, gan sefyll ger llaw, a foliannodd yr Arglwydd, ac a lefarodd am dano ef wrth y rhai oll oedd yn disgwil ymwared yn Jerusalem. Ac wedi yddynt orphen pob peth, yn ôl deddf yr Arglwydd, hwy a ddychwelasant i Galilæa, i'w dinas eu

hun.

hun Nazareth. A'r bachgen a gynnyddodd, ac
a gryfhaodd yn yr Yspryd, yn gyflawn o ddoethineb: a gras Duw oedd arno ef.

Dydd Sanct Matthias.

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn yn lle Judas fradwr a ddetholaist dy ffydd-lawn wâs Mattheias i fod o nifer dy ddeu-ddec Apostol: Caniadhâ fod dy Eglwys bob amser yn gadwedic oddi-wrth Apostolion ffeilsion, a bod ei threfnu a'i llywodraethu gan wîr a ffydd-lawn fugeiliaid, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. Act. 1. 15.

YN y dyddiau hynny Petr a gyfododd i fynu ynghanol y discyblion, ac a ddywedodd, (a nifer yr henwau yn yr un man oedd ynghylch ugain a chant) Ha-wŷr frodyr, yr oedd yn rhaid cyflawni yr Scrythur ymma a ragddywedodd yr Yspryd glân trwy enau Dafydd, am Judas, yr hwn a fu flaenor i'r rhai a ddaliasant yr Jesu, canys efe a gyfrifwyd gyd â ni, ac a gawsei ran o'r weinidogaeth hon. A hwn a bwrcasodd faes â gwobr anwiredd, ac wedi ymgrogi, a dorrodd yn ei ganol: a'i holl ymyscaroedd ef a dywalltwyd allan. A bu hyspys hyn i holl breswyl-wŷr Jerusalem, hyd oni elwir y maes hwnnw yn eu tafod priodol hwy, Aceldama, hynny yw, maes y gwaed. Canys scrifenwyd yn llyfr y Psalmau. Bydded ei drigfan ef yn ddiffaethwch, ac na bydded a drigo ynddi: a chymmered arall ei escobaeth ef. Am hynny mae yn rhaid, o'r gwŷr a fu yn cyd-ymdaith â ni yr holl amser yr aeth yr Arglwydd Jesu i mewn ac allan yn ein plith ni, gan ddechreu

chreu o fedydd Joan hyd y dydd y cymmerwyd ef i fynu oddi-wrthym ni, bôd un o'r rhai hyn gyd â ni, yn dŷst o'i adgyfodiad ef. A hwy o osodasant ddau ger bron, Joseph yr hwn a henwid Barsabas ac a gyfenwid Justus, a Matthias; a chan weddio, hwy a ddywedasant, Tydi Arglwydd, yr hwn a ŵyddoist galonnau pawb, dangos pa un o'r ddau hyn a etholaist: i dderbyn rhan o'r weinidogaeth hon, a'r Apostoliaeth, o'r hon y cyfeiliornodd Judas, i fyned iw le ei hun. A hwy a fwriasant eu côelbrennau; Ac ar Mattheias y syrthiodd coelbren, ac efe a gyfrifwyd gyd a'r un Apostol ar ddeg.

Yr Efengyl. S. Mat. 11. 25.

YR Amser hynny yr attebodd yr Jesu, ac y dywedodd, i ti yr ydwyf yn diolch, o Dâd, Arglwydd nef a daiar, am i ti guddio y pethau hyn rhag y doethion a'r rhai deallus, a'u datcuddio o honot i rai bychain. Jê o Dâd, canys felly y rhyngodd bodd i ti. Pob peth a roddwyd i mi gan fy Nhâd: ac nid edwyn neb y Mâb, ond y Tâd: ac nid edwyn neb y Tâd ond y Mâb, a'r hwn yr ewyllysio y Mâb ei ddatcuddio iddo. Deuwch attafi bawb ac sydd yn flinderog, ac yn llwythog; ac mi a esmwythaf arnoch. Cymmerwch fy iau arnoch, a dyscwch gennif, canys addfwyn ydwyf, a gostyngedig o galon: a chwi a gewch orphywyswystra i'ch eneidiau. Canys fy iau sydd esmwyth, a'm baich sydd yscafn.

Cyfarchiad Mair Wyryf fendigedic.

Y Colect.

NI a attolygwn i ti ô Arglwydd, dywallt dy râd yn ein calonnau, fel, megis ac y gwyddom gnawdoliaeth Jesu Grist dy Fab trwy gennadwri

gennadwri yr Angel, felly trwy ei grôg a'i ddioddefaint, bôd i ni gael ein dwyn i ogoniant ei adgyfodiad ef, trwy yr un-rhyw Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yn lle yr Epistol. Esa. 7. 10.

YR Arglwydd a chwanegodd lefaru wrth Ahaz, gan ddywedyd, Gofyn it arwydd gan yr Arglwydd dy Dduw: gofyn o'r dyfnder, neu o'r uchelder oddi-arnodd. Ond Ahaz a ddywedodd, ni ofynnaf, ac ni themptiaf yr Arglwydd. A dywedodd yntef, gwrandewch yr awron tŷ Ddafydd, ai bychan gennwch flino dynion, oni flinoch hefyd fy Nuw? Am hynny yr Arglwydd ei hun a ddyry i chwi arwydd: Wele, Morwyn a fydd feichiog ac a escor ar fâb, ac a eilw ei enw ef Immanuel. Ymenyn a mêl a fwyty efe, fel y medro ymwrthod â'r drwg, ac ethol y da.

Yr Efengyl. S. Luk. 1. 26.

AC yn y chweched mîs, yr anfonwyd yr Angel Gabriel oddiwrth Dduw, i ddinas yn Galilæa, a'i henw Nazareth, at forwyn wedi ei dyweddio i ŵr a'i enw Joseph, o dŷ Ddafydd: ac enw 'r forwyn oedd Mair. A'r Angel a ddaeth i mewn atti, ac a ddywedodd, Hanffych well, yr hon a gefaist râs, yr Arglwydd sydd gyd â thi: bendigaid wyt ym-mhlith gwragedd. A hitheu pan ei gwelodd, a gythryblwyd wrth ei ymadrodd ef: a meddylio a wnaeth, pa fath gyfarch oedd hwn. A dywedodd yr Angel wrthi, Nac ofna, Mair: canys ti a gefaist ffafor gyd â Duw. Ac wele, ti a gei feichiogi yn dy groth, ac a escori ar fâb, ac a elwi ei Enw ef Jesu. Hwn fydd mawr ac a elwir yn Fâb y Goruchaf, ac iddo y rhydd yr Arglwydd Dduw orseddfa ei Dâd Dafydd, ac efe

a deyr-

a deyrnasa ar dŷ Jacob yn dragywydd, ac ar ei frenhiniaeth ni bydd diwedd. A Mair a ddywedodd wrth yr Angel, Pa fodd y bydd hyn, gan nad adwaen i ŵr? A'r Angel a attebodd, ac a ddywedodd wrthi, Yr Yspryd glân a ddaw arnat ti, a nerth y Goruchaf a'th gyscoda di: am hynny hefyd, y peth sanctaidd a aner o honot i, a elwir yn Fâb Duw. Ac wele Elizabeth dy gares, y mae hithau wedi beichiogi ar fâb yn ei henaint: a hwn yw 'r chweched mîs iddi hi, yr hon a elwid yn am-mhlantadwy. Canys gyd a Duw ni bydd dim yn ammhossibl. A dywedodd Mair, Wele wasanaethyddes yr Arglwydd, bydded i mi yn ôl dy air di. A'r Angel a aeth ymmaith oddi-wrth hi.

Dydd S. Marc.

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn a ddyscaist dy sanctaidd Eglwys a nefol athrawiaeth dy Efengylwr S. Marc: dôd i ni râd, na byddom fel plant, ymchweledic gan bob awel o wâg ddysceidiaeth: eithr bôd i ni yn ffyrf ymgadarnhâu yngwirionedd dy lân Efengyl: trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. Ephes. 4. 7.

I Bob un o honom y rhoed grâs, yn ôl mesur dawn Crist. O herwydd pa ham, y mae efe yn dywedyd; Pan dderchafodd i'r uchelder, efe a gaethiwodd gaethiwed, ac a roddes roddion i ddynion. (Eithr, Efe a dderchafodd, beth yw ond darfod iddo hefyd ddescyn yngyntaf i barthau isaf y ddaiar? Yr hwn a ddescynnodd yw yr hwn hefyd a escynnodd goruwch yr holl nefoedd, fel y cyflawnei bob peth) Ac efe a roddes rai yn Apostolion, a

rhai yn Brophwydi, a rhai yn Efangylwŷr, a rhai yn Fugeiliaid ac yn Athrawon: i berffeithio y Sainct, i waith y ŵeinidogaeth, i adeilad corph Crist: hyd oni ymgyfarfyddom oll yn undeb a gwybodaeth Mâb Duw, yn ŵr perffaith, at fesur oedran cyflawnder Crist, Fel na byddom mwyach yn blantas, yn bwhwmman ac yn ein cylch-arwain â phob awel dysceidiaeth, trwy hocced dynion, trwy gyfrwysdra, i gynllwyn i dwyllo: eithr gan fod yn gywir mewn cariad, cynyddu o honom iddo ef ymmhob peth, yr hwn yw 'r pen sef Crist: o'r hwn y mae yr holl gorph wedi ei gyd ymgynnull a'i gyd gyssylltu, trwy bob cymmal cynhaliaeth, yn ôl y nerthol weithrediad ym mesur pob rhan, yn gwneuthur cynnydd y corph, iw adeilad ei hun mewn cariad.

Yr Efengyl. S. Joan. 15. 1.

MYfi yw y wîr win-wydden, a'm Tad yw 'r llafurwr, Pob cangen ynofi heb ddwyn ffrwyth, y mae efe yn ei thynnu ymmaith: a phôb un a ddygo ffrwyth, y mae efe yn ei glanhau, fel y dygo fwy o ffrwyth. Yr awron yr ydych chwi 'n lân, trwy 'r gair a lefarais i wrthych. Arhoswch ynofi, a mi ynoch chwi: megis na all y gangen ddwyn ffrwyth o honi ei hun, onid erys yn y win-wydden: felly ni ellwch chwithau, onid arhoswch ynofi. Myfi yw 'r winwydden, chwithau yw 'r canghennau: yr hwn sydd yn aros ynofi, a minneu ynddo yntef, hwnnw sydd yn dwyn ffrwyth lawer: oblegid hebofi ni ellwch chwi wneuthur dim. Onid erys un ynofi, efe a daflwyd allan megis cangen, ac a wywodd, ac y maent yn eu casclu hwynt, ac yn eu bwrw yn tân, a hwy a loscir. Os arhoswch ynofi, ac aros o'm geiriau ynoch,

ynoch, beth bynnag a ewyllysioch, gofynnwch, ac fe a fydd i chwi. Yn hyn y gogoneddwyd fy Nhâd, ar ddwyn o honoch ffrwyth lawer, a discyblion fyddwch i mi. Fel y carodd y Tâd fi, felly y cerais inneu chwithau: arhoswch yn fy nghariad i. Os cedwch fy ngorchymynion, chwi a arhoswch yn fy nghariad: fel y cedwais i orchymynion fy Nhâd, ac yr wyt yn aros yn ei gariad ef. Hyn a ddywedais wrthych, fel yr arhosei fy llawenydd ynoch, ac y byddei eich llawenydd yn gyflawn.

Dydd S. Philip ac S. Jaco.

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn o'i wîr adnabod yw bywyd tragywyddol: Caniadhâ i ni berffaith adnabod dy Fâb Jesu Grist i fod yn ffordd, yn wirionedd ac yn fywyd fel gan ddilyn esampl dy sanctaidd Apostolion Philip ac Jaco y bo i ni rodio yn ddyfal ar y ffordd y sy'n arwain i fywyd tragwyddol drwy 'r unrhyw dy Fab Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. S. Jaco. 1. 1.

JAco, gwasanaethwr Duw, a'r Arglwydd Jesu Grist, at y deuddegllwyth sydd ar wasgar, annerch. Cyfrifwch yn bob llawenydd, fy mrodyr, pan syrthioch mewn amryw brofedigaethau: gan ŵybod fôd profiad eich ffydd chwi yn gweithredu ammynedd. Ond caffed ammynedd ei pherffaith waith, fel y byddoch berffaith a chyfan, heb ddeffygio mewn dim. O bydd ar neb o honoch eisieu doethineb, gofynned gan Dduw yr hwn sydd yn rhoi yn haelionus i bawb ac heb ddannod: a hi a roddir iddo ef. Eithr gofynned mewn ffydd, heb ammeu dim. Canys

yr

yr hwn ſydd yn ammeu, ſydd gyffelyb i donn y
môr, a chwelir ac a deflir gan y gwynt. Canys
na feddylied y dŷn hwnnw, y derbyn efe
ddim gan yr Arglwydd. Gŵr dau-ddyblyg ei
feddwl, ſydd anwaſtad yn ei holl ffyrdd, y bra-
wd o râdd iſel llawenyched yn ei oruchafia-
eth: a'r cyfoethog, yn ei ddaroſtyngiad; ca-
nys megis blodeuyn y glâſ-welltyn y diflanna
efe. Canys cyfododd yr haul gyd â gwres, a gw-
ywodd y glâſ-welltyn, a'i flodeuyn a gwym-
podd, thegwch ei bryd ef a gollodd: felly he-
fyd y diflanna y cyfoethog yn ei ffyrdd. Gwyn
ei fyd y gŵr ſydd yn goddef profedigaeth: ca-
nys pan fyddo profedig, efe a dderbyn goron y
bywyd, yr hon a addawodd yr Arglwydd i'r
rhai a'i carant ef.

Yr Efengyl. S. Joan. 14. 1.

AR Jeſu a ddywedodd wrth ei ddiſcyblion,
Na thralloder eich calon: yr ydych yn
credu yn Nuw, credwch ynof finneu hefyd.
Yn nhŷ fy Nhâd y mae llawer o drig-fannau:
a phe amgen, mi a ddywedaſwn i chwi, yr wyf fi
yn myned i baratoi lle i chwi. Ac os myfi a âf,
ac a baratoaf le i chwi, mi a ddeuaf drachefn,
ac a'ch cymmeraf chwi attaf fy hun: fel lle yr
wyfi, y byddoch chwithau hefyd. Ac i ba le yr
wyfi yn myned, chwi a ŵyddoch a'r ffordd a
wyddoch. Dywedodd Thomas wrtho, Argl-
wydd, ni ŵyddom ni i ba le yr wyt ti yn my-
ned; a pha fodd y gallwn ŵybod y ffordd? Yr
Jeſu a ddywedodd wrtho ef, Myfi yw'r ffordd
a'r gwirionedd, a'r bywyd: nid yw neb yn dy-
fod at y Tâd, ond trwof fi. Ped adnabaſech fi,
fy Nhâd hefyd a adnabaſech: ac o hyn allan
yr adwaenoch ef, a chwi a'i gwelſoch ef. Dy-
wedodd Philip wrtho, Arglwydd, dangos i ni y
Tâd,

Tâd, a digon yw i ni. Yr Jesu a ddywedodd wrtho, A ydwyf gyhyd o amser gyd â chwi, ac nid adnabuost fi, Philip? y neb a'm gwelodd i, a welodd y Tâd: a pha fodd yr wyt ti yn dywedyd, Dangos i ni y Tâd? Ond wyt ti yn credu fy môd i yn y Tâd, a'r Tâd ynof finneu? y geiriau yr wyfi yn eu llefaru wrthych, nid o honof fy hun yr wyf yn eu llefaru; ond y Tâd yr hwn sydd yn aros ynof, efe sydd yn gwneuthur y gweithredoedd. Credwch fi, fy môd i yn y Tâd, a'r Tâd ynof finneu: ac onid ê, credwch fi er mwyn y gweithredoedd eu hun. Yn wir, yn wir, meddaf i chwi yr hwn sydd yn credu ynof, y gweithredoedd yr wyfi yn eu gwneuthur, ynteu hefyd a'u gwna, a mwy nâ'r rhai hyn a wna efe: oblegid yr wyf fi yn myned at fy Nhâd. A pha beth bynnag a ofynnoch yn fy enw i, hynny a wnaf: fel y gogonedder y Tâd yn y Mâb. O gofynnwch ddim yn fy enw i, mi a'i gwnaf.

Sanct Barnabas Apostol.

Y Colect

O Arglwydd Dduw Holl-alluog, yr hwn a wiscaist dy sanctaidd Apostol Barnabas â rhagorawl roddion dy Yspryd glân. Na âd i ni fod yn ddeffygiol o'th amryw ddoniau, nac etto o râd iw harfer hwynt bob amser i'th anrhydedd di a'th ogoniant: trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yn lle yr Epistol. Act. 11. 22.

AR gair a ddaeth i glustiau yr Eglwys oedd yn Jerusalem, am y pethau hyn. A hwy a anfonasant Barnabas, i fyned hyd Antiochia. Yr hwn pan ddaeth, a gweled grâs Duw, a fu lawen. ganddo, ac a gynghorodd bawb oll,

trwy

trwy lwyrfryd calon i lynu wrth yr Arglwydd. Oblegid yr oedd efe yn ŵr da ac yn llawn o'r Yspryd glân, ac ô ffydd: a llawer o bobl a chwanegwyd i'r Arglwydd. Yna yr aeth Barnabas i Tharsus, i geisio Saul, ac wedi iddo ei gael, efe a'i dug i Antiochia. A bu iddynt flwyddyn gyfan ymgynnull yn yr Eglwys, a dyscu pobl lawer, a bod galw y discyblion yn Gristianogion yn gyntaf yn Antiochia. Ac yn y dyddiau hynny, daeth prophwydi o Jerusalem i waered i Antiochia. Ac un o honynt, a'i Enw Agabus, a gyfododd, ac a arwyddocâodd drwy yr Yspryd, y byddei newyn mawr dros yr holl fyd; yr hwn hefyd a fu tan Claudius Cæsar. Yna 'r discyblion, bob un yn ôl ei allu, a fwriadasant anfon cymmorth i'r brodyr oedd yn presswylio yn Judæa. Yr hyn beth hefyd a wnaethant, gan ddanfon at yr Henuriaid, drwy law Barnabas a Saul.

Yr Efengyl. S. Joan. 15. 12.

DYmma fy ngorchymmyn i, ar i chwi garu ei gilydd, fel y cerais i chwi. Cariad mwy nâ hwn nid oes gan neb, sef bôd i un roi ei einioes dros ei gyfeillion. Chwy-chwi yw fy nghyfeillion, os gwnewch pa bethau bynnag yr wyf yn eu gorchymmyn i chwi. Nid ydwyf mwyach yn eich galw yn weision: oblegid y gwâs ni ŵyr beth y mae ei Arglwydd yn ei wneuthur: ond mi a'ch gelwais chwi yn gyfeillion, oblegid pôb peth a'r a glywais gan fy Nhâd, a yspysais i chwi. Nid chwi a'm dewisasoch i, ond myfi a'ch dewisais chwi, ac a'ch ordeiniais chwi, fel yr elech ac y dygech ffrwyth, ac arhosei eich ffrwyth, megis pa beth bynnag a ofynnoch gan y Tâd yn fy enw i, y rhoddo efe i chwi.

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, o ragluniaeth pa un y ganed yn rhyfedd dy wâs Joan Fedyddiwr, ac yr anfonwyd ef i arlwyo ffordd dy Fâb Jesu Grist ein Jachawdwr. gan bregethu edifeirwch: gwna i ni felly ddilyn ei ddysceidiaeth a'i sanctaidd fywyd ef, fel y gallom wîr edifarhau yn ôl ei bregeth ef: ac ar ôl ei esampl yn wastadol draethu y gwirionedd, yn hyderus geryddu camwedd, ac yn ufudd ddioddef er mwyn y gwirionedd, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yn lle yr Epistol. Esa. 40. 1.

CYssurwch, cyssurwch fy mhobl, medd eich Duw, Dywedwch wrth fodd calon Jerusalem, llefwch wrthi hi gyflawni ei milwriaeth, ddileu ei hanwiredd, o herwydd derbyniodd o law 'r Arglwydd yn ddau-ddyblyg am ei holl bechodau. Llef un yn llefain yn yr anialwch, paratowch ffordd yr Arglwydd, uniawnwch lwybr ein Duw ni yn y diffaethwch. Pob pant a gyfodir, a phob mynydd a bryn a ostyngir, y gŵyr a wneir yn uniawn, a'r anwastad yn wastadedd. A gogoniant yr Arglwydd a ddatcuddir, a phob cnawd ynghyd a'i gwel: canys genau 'r Arglwydd a lefarodd hyn. Y llef a ddywedodd wrth y Prophwyd, gwaedda: yntef a ddywedodd, beth a waeddaf? Pob cnawd sydd wellt, a'i holl odidawgrwydd fel blodeuyn y maes. Gŵywa y gwelltyn, syrth y blodeuyn, canys Yspryd yr Arglwydd a chwythodd arno: gwellt yn ddiau yw 'r bobl. Gwywa y gwelltyn, syrth y blodeuyn, ond gair ein Duw ni a saif byth. Dring rhagot yr Efangyles Sion, i fynydd uchel, dyrchafa dy lef trwy nerth,

nerth, ô Efangyles Jerusalem: dyrchafa, nac ofna: dywet wrth ddinasoedd Juda, wele eich Duw chwi. Wele 'r Arglwydd Dduw a ddaw mewn cadernid, a'i fraech a lywodraetha trosto: wele ei wobr gŷd ag ef, a'i waith o'i flaen. Fel bugail y portha efe ei braidd, â'i fraich y cascl ei ŵyn, ac a'i dŵg yn ei fonwes, ac a goledd y mammogiaid.

Yr Efengyl. S. Luk. 1. 57.

A Chyflawnwyd tymp Elizabeth i escor, a hi a escorodd ar fab. A'i chymydogion a'i chenedl a glybu fawrhau o'r Arglwydd ei drugaredd arni: a hwy a gyd-lawenychasant â hi. A bu, ar yr wythfed dydd, hwy a ddaethant i enwaedu ar y dŷn bach, ac a'i galwasant ef Zacharias, ar ôl enw ei dâd. A'i fam a attebodd ac a ddywedodd, Nid felly: eithr Joan y gelwir ef. Hwythau a ddywedasant wrthi, Nid oes neb o'th genedl a elwir ar yr enw hwn. A hwy a wnaethant amnaid ar ei dâd ef. Pa fodd y mynnei efe ei henwi ef. Yntef a alwodd am argraph-lech, ac a scrifennodd. Gan ddywedyd, Joan yw ei enw ef. A rhyfeddu a wnaethant oll. Ac agorwydd ei enau ef yn ebrwydd, a'i dafod ef a ryddhawyd, ac efe a lefarodd, gan fendithio Duw. A daeth ofn ar bawb oedd yn trigo yn eu cylch hwy: a thrwy holl fynydd-dir Judæa y cyhoeddwyd y geiriau hyn oll. A phawb a'r a'u clywsant a'u gosodasant yn eu calonnau gan ddywedyd, Beth fydd y bachgennyn hwn? A llaw 'r Arglwydd oedd gyd ag ef. A'i dâd ef Zacharias a gyflawnwyd o'r Yspryd glân, ac a brophwydodd, gan ddywedyd, Bendigedig fyddo Arglwydd Dduw Israel, canys efe a ymwelodd ac a wnaeth ymwared i'w bobl. Ac efe a dderchafodd gorn

iechydwriaeth-

iechydwriaeth i ni, yn-nhŷ Dafydd ei wasanaethwr: megis y llefarodd trwy enau ei sanctaidd bropwydi, y rhai oedd o ddechreuad y byd, fel y byddai i ni ymwared rhag ein gelynion, ac o law pawb o'n caseion, i gwplau ei drugaredd â'n tadau, ac i gofio ei sanctaidd gyfammod; y llw a dyngodd efe wrth ein tâd Abraham, ar roddi i ni. Gwedi ein rhyddhau o law ein gelynion, ei wasanaethu ef yn ddiofn, mewn sancteiddrwydd a chyfiawnder ger ei fron ef, holl ddyddiau ein bywyd. A thitheu fachgennyn, a elwir yn brophwyd i'r Goruchaf: canys ti a ei a flaen wyneb yr Arglwydd, i baratoi ei ffyrdd ef; i roddi gwybodaeth iechydwriaeth i'w bobl, trwy faddeuant o'u pechodau, o herwydd tiriondeb trugaredd ein Duw, trwy yr hon yr ymwelodd â ni godiad haul o'r uchelder, i lewyrchu i'r rhai sy yn eistedd mewn tywyllwch a chysgod angeu, i gyfeirio ein traed i ffordd tangneddyf. A'r bachgen â gynnyddodd, ac a gryfhawyd yn yr yspryd, ac a fu yn y diffaethwch hyd y dydd yr ymddangosodd ef i'r Israel.

Dydd S. Petr.

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn drwy dy Fâb Jesu Grist a roddaist i'th Apostol S. Petr laweroedd o ddoniau arbennig, ac a orchymynnaist iddo ddifrif borthi dy Braidd; gwna, ni a attolygwn i ti, i'r holl Escobion, a'r Bugeiliaid, yn ddyfal bregethu dy sanctaidd air. Ac i'r bobl yn ufuddgar ddilyn yr unrhyw, fel y byddo iddynt hwy allu derbyn coron y gogoniant tragywyddol, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yn lle yr Epistol. Act. 12. 1.

YNghylch y pryd hynny yr estynnodd Herod
frenin ei ddwylo, i ddrygu rhai o'r Egl-
wys. Ac efe a laddodd Jaco brawd Joan â'r cle-
ddyf. A phan welodd fôd yn dda gan yr Idde-
won hynny, efe a chwanegodd ddala Petr he-
fyd. (A dyddiau y bara croyw ydoedd hi.) Yr
hwn wedi ei ddal a roddes efe yngharchar, ac
a'i traddododd at bedwar pedwariaid o fil-wŷr,
i'w gadw, gan ewyllysio ar ôl y Pasc ei ddwyn
ef allan at y bobl. Felly Petr a gadwyd yn y
carchar, eithr gweddi ddyfal a wnaethpwyd
gan yr Eglwys at Dduw drosto ef. A phan
oedd Herod a'i fryd ar ei ddwyn ef allan, y
nôs honno yr oedd Petr yn cysců rhwng dau
filwr, wedi ei rwymo â dwy gadwyn, â'r ceid-
waid o flaen y drws oeddynt yn cadw y car-
char. Ac wele Angel yr Arglwydd a safodd
ger llaw, a goleuni a ddiscleiriodd yn y carchar,
ac efe a darawodd ystlys Petr, ac a'i cyfododd
ef, gan ddywedyd; Cyfod yn fuan. A'i gadwy-
ni ef a syrthiasant oddiwrth ei ddwylo. A dy-
wedodd yr Angel wrtho, Ymwregysa, a rhwy-
ym dy sandalu, ac felly y gwnaeth efe. Yna
y dywedodd, bwrw dy wisg am danat, a chan-
lyn fi. Ac efe a aeth allan, ac a'i canlynodd ef,
ac ni's gwybu mai gwir oedd y peth a wna-
thid gan yr Angel, eithr yr oedd yn tybied mai
gweled gweledigaeth yr oedd. Ac wedi myned
o honynt heb law y gyntaf a'r ail wiliadwria-
eth, hwy a ddaethant i'r porth hayarn, yr hwn
sydd yn arwain i'r ddinas, yr hwn a ymago-
rodd iddynt o'i waith ei hun: ac wedi eu my-
ned allan, hwy a aethant ar hyd un heol, ac yn
ebrwydd yr Angel a aeth ymmaith oddi-wr-
tho. A Phetr, wedi dyfod atto ei hun, a ddy-
wedodd

wedodd, Yn awr y gwn yn wir anfon o'r Arglwydd ei Angel i'm gwared i allan o law Herod, ac oddi-wrth holl ddiſgwiliad pobl yr Iddewon.

Yr Efengyl. S. Mat. 16. 13.

WEdi dyfod yr Jeſu i dueddau Cæſarea Philippi, efe a ofynnodd iw ddiſcibl-on, gan ddywedyd, Pwy y mae dynion yn dywedyd fy môd i, Mâb y dŷn ? A hwy a ddywedaſant, Rhai mai Joan Fedyddiŵr, a rhai mai Elias, ac erail mai Jeremias, neu un o'r prophwydi. Efe a ddywedodd wrthynt, Ond pwy meddwch chwi ydwyfi ? A Simon Petr a attebodd, ac a ddywedodd, Ti yw Criſt, Mâb y Duw byw. A'r Jeſu gan atteb, a ddywedodd wrtho, Gwyn dy fŷd ti Simon mâb Jonâ: canys nid cig a gwaed a ddatcuddiodd hyn i ti, ond fy Nhâd, yr hwn ſydd yn y nefoedd. Ac yr ydwyf finneu yn dywedyd i ti, mai ti yw Petr, ac ar y graig hon yr adeiladaf fy Eglwys; a phyrth uffern ni's gorchfygant hi. A rhoddaf i ti agoriadau teyrnas nefoedd: a pha beth bynnag a rwymech ar y ddaiar, a fydd rhwymedig yn y nefoedd: a beth bynnag a ryddhaech ar y ddaiar, a fydd wedi ei ryddhau yn y nefoedd.

Sanct Jaco Apoſtol.

Y Colect.

CAniadhâ, ô drugarog Dduw, megis y bu i'th wynfydedic Apoſtol S. Jaco, gan ymado â'i Dâd, a chwbl ar oedd eiddo, yn ebrwydd ufuddhau i alwad dy Fâb Jeſu Griſt, a'i ddilyn ef: felly i ninau gan ymwrthod â holl fydol ac â chnawdol ewyllyſion, yn dragywydd fôd yn barod i ddilyn dy orchymynion

on sanctaidd trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yn lle yr Epistol. Act. 11. 27. *a rhan o'r* 12.

YN y dyddiau hynny, daeth prophwydi o Jerusalem i wared i Antiochia. Ac un o honynt, a'i enw Agabus, a gyfododd, ac a arwyddocâodd drwy yr Yspryd, y byddei newyn mawr dros yr holl fyd, yr hwn hefyd a fu tan Claudius Cæsar. Yna 'r discyblion, bob un yn ôl ei allu, a swriadasant anfon cymmorth i'r brodyr oedd yn presswylio yn Judæa. Yr hyn beth hefyd a wnaethant, gan ddanfon at yr Henuriaid, drwy law Barnabas a Saul. Ac ynghylch y pryd hynny yr estynnodd Herod frenin ei ddwylo, i ddrygu rhai o'r Eglwys. Ac efe a laddodd Jaco brawd Joan â'r cleddyf. A phan welodd fôd yn dda gan yr Iddewon hynny, efe a chwanegodd ddala Petr hefyd.

Yr Efengyl. S. Mat. 20. 20.

YNa, y daeth mam meibion Zebedæus atto, gyd â'i meibion, gan addoli, a deisyf rhyw beth ganddo. Ac efe a ddywedodd wrthi, Pa beth, a fynni? Dywedodd hitheu wrtho, Dywed am gael o'm dau fâb hyn eistedd, y naill ar dy law ddehau, a'r llall ar dy law asswy, yn dy freniniaeth. A'r Jesu a attebodd, ac a ddywedodd, Ni wyddoch chwi beth yr ydych yn ei ofyn. A ellwch chwi yfed o'r cwppan yr ydwyfi ar yfed o honaw, a'ch bedyddio â'r bedydd y bedyddir fi? Dywedasant wrtho, Gallwn. Ac efe a ddywedodd wrthynt, Diau yr yfwch o'm cwppan, ac i'ch bedyddir â'r bedydd i'm bedyddir ag ef: eithr eistedd ar fy llaw ddehau, ac ar fy llaw asswy, nid eiddof ei roddi, ond i'r sawl y darparwyd gan fy Nhâd. A phan glybu y dêg

hyn, hwy a ſorraſant wrth y ddau frodyr. A'r Jeſu a'u galwodd hwynt atto, ac a ddywedodd; Chwi a wyddoch fôd pennaethiaid y cenhedloedd yn tra-arglwyddiaethi arnynt, a'r rhai mawrion yn tra-awdurdodi arnynt hwy. Eithr nid felly y bydd yn eich plith chwi: ond pwy bynnag a fynno fôd yn fawr yn eich plith chwi bydded yn weinidog i chwi. A phwy bynnag a fynno fôd yn bennaf yn eich plith, bydded yn wâs i chwi. Megis na ddaeth Mâb y dŷn i'w waſanaethu, ond i waſanaethu, ac i roddi ei einioes yn bridwerth dros lawer.

S. Bartholmeus Apostol.

Y Colect.

HOll-alluog a byth-barhaus Dduw, yr hwn a roddaiſt râd i'th Apoſtol Bartholomeus, i wîr gredu, ac i bregethu dy air. Nyni a attolygwn i ti ganiadhau i'th Eglwys gwbl garu yr hyn a gredodd efe, ac i bregethu a derbyn yr unrhyw, trwy Jeſu Griſt ein Harglwydd. Amen.

Yn lle yr Epistol. Act. 5, 12.

TRwy ddwylaw yr Apoſtolion y gwnaed arwyddion a rhyfeddodau lawer ymmhlith y bobl, (ac yr oeddynt oll yn gyttûn ym-mhorth Solomon. Eithr ni feiddiei neb o'r lleill ymgyſſylltu â hwynt, ond y bobl oedd yn eu mawrhau. A chwanegwyd attynt rai yn credu yn yr Arglwydd, lliaws o wŷr a gwragedd hefyd) Hyd oni ddygent y rhai cleifion allan ar hyd yr heolydd, a'u goſod ar welyau a glythau, fel o'r hyn lleiaf y cyſcodei cyſcod Petr, pan ddelei heibio, rai o honynt. A lliaws a ddaeth hefyd ynghyd; o'r dinaſoedd o amgylch Jeruſalem, gan ddwyn rhai cleifion a rhai a

drallodid gan ysprydion aflan, y rhai a iachawyd oll.

Yr Efengyl. S. Luk. 22. 24.

A Bu ymryson yn eu plith, pwy o honynt a dybygid ei fôd yn fwyaf. Ac efe a ddywedodd wrthynt, Y mae brenhinoedd y cenhedloedd yn arglwyddiaethu arnynt; a'r rhai sy mewn awdurdod arnynt, a elwir yn bendefigion. Ond na fyddwch chwi felly: eithr y mwyaf yn eich plith chwi, bydded megis yr ieuangaf; a'r pennaf, megis yr hwn sydd yn gweini. Canys pa un fwyaf, ai'r hwn sydd yn eistedd ar y bwrdd, ai'r hwn sydd yn gwasanaethu? ond yr hwn sydd yn eistedd ar y bwrdd? eithr yr ydwyfi yn eich mysc, fel un yn gwasanaethu. A chwy-chwi yw y rhai a arhosasoch gyd â mi yn fy mhrofedigaethau. Ac yr wyfi yn ordeinio i chwi deyrnas, megis yr ordeiniodd fy Nhâd i minneu, fel y bwyttaoch ac yr yfoch ar fy mwrdd i yn fy nheyrnas, ac yr eisteddoch ar orseddfêydd, yn barnu deuddeg-llwyth Israel.

S. Matthew Apostol.

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn drwy dy wynfydedic Fâb a elwaist Fathew o'r doll-fa, i fôd yn Apostol, ac yn Efangylwr: Caniadhâ i ni râd i ymwrthod â holl gybyddus ddeisyfion, ac â thra-chwantus serch golud bydol, ac i ddilyn dy ddywededig Fâb Jesu Grist, yr hwn sydd yn byw, ac yn teyrnasu gyd â thi a'r Yspryd glân yn un Duw heb drangc na gorphen. Amen.

Yr Epistol. 2 Cor. 4. 1.

GAn fôd i ni y weinidogaeth hon, megis y cawsom

cawsom drugaredd, nid ydym yn pallu. Eithr ni a ymwrthodasom â chuddiedig bethau cywilydd, heb rodio mewn cyfrwystra, na thrin gair Duw yn dwyllodrus; eithr trwy eglurhâd y gwirionedd, yr ydym yn ein canmol ein hunain wrth bob cydwybod dynion, yngolwg Duw. Ac os cuddiedig yw ein Efengyl ni, yn y rhai colledig y mae yn guddiedig. Yn y rhai y dallodd duw y bŷd hwn feddyliau y rhai digrêd, fel na thywynei iddynt lewyrch Efengyl gogoniant Crist, yr hwn yw delw Dduw. Canys nid ydym yn ein pregethu ein hunain, ond Crist Jesu yr Arglwydd; a ninneu yn weision i chwi er mwyn Jesu. Canys Duw yr hwn a orchymmynodd i'r goleuni lewyrchu o dywyllwch, a lewyrchodd yn ein calonnau, i roddi goleuni gwybodaeth gogoniant Duw, yn wyneb Jesu Grist.

Yr Efengyl. S. Mat. 9. 9.

AC fel yr oedd yr Jesu yn myned oddi yno, efe a ganfu ŵr yn eistedd wrth y dollfa, a elwid Matthew: ac a ddywedodd wrtho, canlyn fi. Ac efe a gyfodes, ac a'i canlynodd ef. A bu ac efe yn eistedd i fwytta yn y tŷ, wele hefyd, Publicanod lawer a phechaduriaid a ddaethant, ac a eisteddasant gyd â'r Jesu a'i ddiscyblion. A phan welodd y Pharisæaid, hwy a ddywedasant wrth ei ddiscyblion ef, Pa ham y bwytty eich Athro chwi gyd â'r Publicanod a'r pechaduriaid? A phan glybu 'r Jesu, efe a ddywedodd wrthynt, Nid rhaid i'r rhai iâch wrth feddyg, ond i'r rhai cleifion. Ond ewch, a dyscwch pa beth yw hyn, Trugaredd yr ydwyf yn ei ewyllysio, ac nid aberth: canys ni ddaethym i alw rhai cyfiawn, ond pechaduriaid i edifeirwch.

S. Mihangel a'r holl Angelion.
Y Collect.

TRagywyddol Dduw, yr hwn a ordeiniaist, ac a osodaist wasanaethau 'r holl Angelion a dynion mewn trefn ryfedd: Caniadhâ yn drugarog megis y mae dy angelion sanctaidd yn wastad yngwneuthur i ti wasanaeth yny nefoedd, felly bôd o honynt drwy dy drefniad di yn borth ac amddiffyn i ni ar y ddaiar, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yn lle yr Epistol. Datc. 12. 7.

A Bu rhyfel yn y nef: Michael a'i angelion a ryfelasant yn erbyn y ddraig, a'r ddraig a a ryfelodd, a'i hangelion hithau; ac ni orfuant, a'u lle hwynt ni's cafwyd mwyach yn y nef. A bwriwyd allan y ddraig fawr, yr hên sarph, yr hon a elwir diafol, a Satan, yr hwn sydd yn twyllo 'r holl fyd, efe a fwriwyd allan i'r ddaiar, a'i angelion a fwriwyd allan gyd ag ef. Ac mi a glywais lef uchel yn dywedyd yn y nef, Yr awron y daeth iechydwriaeth, a nerth, a theyrnas ein Duw ni, a gallu ei Grist ef: canys cyhuddwr ein brodyr ni a fwriwyd i'r llawr, yr hwn oedd yn eu cyhuddo hwy ger bron ein Duw ni, ddydd a nos. A hwy a'i gorchfygasant ef trwy waed yr Oen, a thrwy air eu tystiolaeth hwynt: ac ni charasant eu heinioes hyd angeu. O herwydd hyn llawenhewch, y nefoedd, a'r rhai ydych yn trigo ynddynt. Gwae y rhai sydd yn trigo ar y ddaiar, a'r môr, canys diafol a ddescynnodd attoch chwi, a chanddo lid mawr, o herwydd ei fôd yn gŵybod nad oes iddo ond ychydig amser.

Yr Efengyl. S. Mat. 18. 1.

YR awr honno y daeth y discyblion at yr Jesu,

ſu, gan ddywedyd, Pwy ſydd fwyaf yn nheyrnas nefoedd? A'r Jeſu a alwodd atto fachgennyn, ac a'i goſodes yn eu canol hwynt, ac a ddywedodd, Yn wîr y dywedaf i chwi, oddieithr eich troi chwi, a'ch gwneuthur fel plant bychain, nid ewch chwi ddim i mewn i deyrnas nefoedd. Pwy bynnag gan hynny a'i goſtyngo ei hunan fel y bachgennyn hwn, hwnnw yw'r mwyaf yn nheyrnas nefoedd. A phwy bynnag a dderbynio gyfryw fachgennyn yn fy enw i, a'm derbyn i. A phwy bynnag a rwyſtro un o'r rhai bychain hyn a gredant ynofi, da fyddai iddo pe crogit maen melin am ei wddf, a'i foddi yn eigion y môr. Gwae'r bŷd oblegid rhwyſtrau: canys angenrhaid yw dyfod rhwyſtrau: er hynny gwae y dŷn hwnnw drwy'r hŵn y daw y rhwyſtr. Am hynny, os dy law, neu dy droed a'th rwyſtra, torr hwynt ymmaith, a thafl oddi wrthit: gwell yw i ti fyned i mewn i'r bywyd yn gloff, neu yn anafus, nag â chennit ddwy law neu ddau droed, dy daflu i'r tân tragywyddol. Ac os dy lygad a'th rwyſtra, tynn ef allan, a thafl oddi wrthit: gwell yw i ti yn un-llygeidiog fyned i mewn i'r bywyd, nag â dau lygad gennit, dy daflu i dân uffern. Edrychwch na ddirmygoch yr un o'r rhai bychain hyn: canys yr ydwyf yn dywedyd i chwi, fôd eu hangelion hwy yn y nefoedd, bob amſer yn gweled wyneb fy Nhâd, yr hwn ſydd yn y nefoedd.

S. Luc Efengylwr.

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn a elwaiſt Luc y phyſygwr, yr hwn y mae ei foliant yn yr Efengyl, i fôd yn Efengylwr a phyſygwr i'r

 enaid:

enaid: rhynged bodd i ti, drwy iachus feddyginiaeth ei ddysceidiaeth ef, iachâu holl heintiau ein heneidiau, trwy haeddedigaethau dy Fâb Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. 2. Tim. 4. 5.

GWilia di ym-mhob peth, dioddef adfyd: gwna waith Efengylwr, cyflawna dy weinidogaeth. Canys myfi yr awron a aberthir, ac amser fy ymddattodiad i a nesaodd. Mi a ymdrechais ymdrech dêg, mi a orphennais fy ngyrfa, mi a gedwais y ffydd. O hyn allan rhoddwyd coron cyfiawnder i'w chadw i mi, yr hon a rydd yr Arglwydd y barnwr cyfiawn, i mi yn y dydd hwnnw: ac nid yn unig i mi, ond hefyd i bawb a garant ei ymddangosiad ef. Bydd ddyfal i ddyfod attaf yn ebrwydd: canys Demas a'm gadawodd gan garu y bŷd presennol, ac a aeth ymmaith i Thessalonica, Crescens i Galatia, Titus i Dalmatia. Luc yn unig sydd gŷd â mi. Cymmer Marc a dŵg gŷd â thi: canys buddiol yw efe i mi i'r weinidogaeth. Tychicus hefyd a ddanfonais i Ephesus. Y cochl a adewais i yn Troas gŷd â Charpus, pan ddelych dŵg gŷd â thi, a'r llyfrau, yn enwedig y memrwn. Alexander y gôf copr a wnaeth i mi ddrygau lawer: talèd yr Arglwydd iddo yn ôl ei weithredoedd. Yr hwn hefyd gochel ditheu: canys efe a safodd yn ddirfawr yn erbyn ein hymadroddion ni.

Yr Efengyl. S. Luc. 10. 1.

YR Arglwydd a ordeiniodd ddêg a thrugain eraill hefyd, ac a'u danfones hwy bob yn ddau, o flaen ei wyneb, i bob dinas a man, lle'r oedd efe ar fedr dyfod. Am hynny efe a ddywedodd wrthynt, Y cynhayaf yn wîr sydd fawr, ond y gweith-wŷr yn anaml: gweddiwch

wch gan hynny ar Arglwydd y cynhayaf am ddanfon allan weithwyr i'w gynhayaf. Ewch: wele, yr ŵyfi yn eich danfon chwi fel ŵyn ym mysc bleiddiaid. Na ddygwch gôd, nac yscrep-pan, nac escidiau: ac na chyferchwch well i neb ar y ffordd. Ac i ba dŷ bynnag yr eloch i mewn, yn gyntaf dywedwch, Tangneddyf i'r tŷ hwn, Ac o bydd yno fâb tangneddyf, eich tangneddyf a orphywys arno: os amgen, hi a ddychwel attoch chwi. Ac yn y tŷ hwnnw ar-hoswch, gan fwytta ac yfed y cyfryw bethau ac a gaffoch ganddynt: canys teilwng yw i'r gweithwr ei gyflog.

S. Simon a S. Jud Apostolion.

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn a adeiliedaist dy Eglwys ar sail yr Apostolion, a'r prophwydi, a Jesu Grist e'i hun yn ben congl-faen: Caniadhâ i ni fôd felly ein cyssylltu ynghyd yn undeb yspryd gan eu dysceidiaeth hwy, fel i'n gwneler yn sanctaidd Deml gymmeradwy gennit, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. S. Jud. 1.

JUdas, gwasanaethwr Jesu Grist, a brawd Jaco, at y rhai a sancteiddiwyd gan Dduw Tâd, ac a gadwyd yn Jesu Grist ac a alwyd: trugaredd i chwi, a thangneddyf, a chariad a liosoger. Anwylyd, pan roddais bob diwydrwydd ar scrifennu attoch am yr iechydwriaeth gyffredinol, anghenrhaid oedd i mi scrifennu attoch, gan eich annog i ymdrech ym mhlaid y ffydd, yr hon a rodded unwaith i'r Sanct. Canys y mae rhyw ddynion wedi ymlusco i mewn, y rhai a rag-ordeiniwyd er ystalm i'r farnedigaeth hon, annuwiolion, yn troi grâs

ein Duw ni i drythyllwch, ac yn gwadu yr unic Arglwydd Dduw, a'n Harglwydd Jesu Grist. Ewyllysio gan hynny yr ydwyf eich coffâu chwi, gan eich bôd un-waith yn gwybod hyn, i'r Arglwydd wedi iddo waredu y bobl o dîr yr Aipht, ddestrywio eilwaith y rhai ni chredasant. Yr Angelion hefyd, y rhai ni chadwasant eu dechreuad, eithr a adawsant eu trigfa eu hun, a gadwodd efe mewn cadwynau tragywyddol tân dywyllwch, i farn y dŷdd mawr. Megis y mae Sodom a Gomorrha a'r dinasoedd o'u hamgylch mewn cyffelyb fodd a hwynt wedi putteinio, a myned ar ôl cnawd arall, wedi eu gosod yn esampl, gan ddioddef dialedd tân tragywyddol. Yr un ffunyd hefyd y mae y breuddwyd-wŷr hyn, yn halogi 'r cnawd, yn diystyru llywodraeth, ac yn cablu y rhai sy mewn awdurdod.

Yr Efengyl. S. Joan. 15. 17.

HYn yr wyf yn ei orchymmyn i chwi, garu o honoch ei gilydd. Os yw 'r bŷd yn eich casâu chwi, chwi a wyddoch gasâu o honaw fyfi o'ch blaen chwi. Pe byddech o'r bŷd, y bŷd a garei 'r eiddo: ond oblegid nad ydych o'r bŷd, eithr i mi eich dewis allan, o'r bŷd, am hynny y mae 'r bŷd yn eich casâu chwi. Cofiwch yr ymadrodd a ddywedais i wrthych. Nid yw'r gwâs yn fwy nâ'i Arglwydd: os erlidiasant fi, hwy a'ch erlidiant chwithau: os cadwasant fy ngair i, yr eiddoch chwithau hefyd a gadwant. Eithr hyn oll a wnant i chwi er mwyn fy enw i, am nad adwaenant yr hwn a'm hanfonodd i. Oni bai fy nyfod a llefaru wrthynt, ni buasei arnynt bechod: ond yr awron nid oes ganddynt escus am eu pechod. Yr hwn sydd yn fy nghasâu i, sydd yn casâu fy Nhâd

hefyd,

hefyd. Oni bai wneuthur o honof yn eu plith y gweithredoedd ni wnaeth neb arall, ni buasei arnynt bechod: ond yr awron hwy a welsant, ac a'm casâsant i, a'm Tâd hefyd. Eithr fel y cyflawnid y gair scrifennedig yn eu cyfraith hwynt, Hwy a'm casâsant yn ddi-achos. Eithr pan ddêl y Diddanudd, yr hwn a anfonaf i chwi oddi wrth y Tâd, sef Yspryd y gwirionedd, yr hwn sydd yn deilliaw oddi wrth y Tâd, efe a dystiolaetha amdanafi. Chwithau hefyd a dystiolaethwch, am eich bôd o'r dechreuad gyd â mi.

Gwyl yr holl Sainct.

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn a gyssylltaist ynghyd dy etholedigion yn un cyfundeb a chymdeithas yn nirgeledic gorph dy Fâb Crist ein Harglwydd: Caniadhâ i ni râd felly i ganlyn dy ddedwyddol Sainct ym mhob rhinweddol a Duwiol fywyd, fel y gallom ddyfod i'r annhraethawl lawenydd hynny a baratoaist i'r rhai yn ddiffuant sy i'th garu, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yn lle yr Epistol Datc. 7. 2.

WEle, mi Joan a welais Angel arall yn dyfod i fynu oddi wrth godiad haul, a sêl Duw byw ganddo: ac efe a lefodd â llêf uchel ar y pedwar Angel, i'r rhai y rhoddasid gallu i ddrygu'r ddaiar, a'r môr gan ddywedyd, Na ddrygwch y ddaiar, na'r môr, na'r preniau, nes darfod i ni selio gwasanaethwŷr ein Duw ni yn eu talcênau. Ac mi a glywais nifer y rhai a seliwyd: yr oedd wedi eu selio gant a phedair a deugain o filoedd, o holl lwythau meibion Israel
O lwyth Juda, yr oedd XII. mil wedi eu selio:

O

O lwyth Ruben, yr oedd XII. mil wedi eu ſelio:

O lwyth Gad, yr oedd XII. mil wedi eu ſelio:

O lwyth Aſer, yr oedd XII. mil wedi eu ſelio:

O lwyth Nepthali, yr oedd XII. mil wedi eu ſelio.

O lwyth Manaſſes, yr oedd XII. mil wedi eu ſelio:

O lwyth Simeon yr oedd XII. mil wedi eu ſelio:

O lwyth Lefi, yr oedd deuddeng mil wedi eu ſelio.

O lwyth Iſachar, yr oedd XII. mil wedi eu ſelio.

O lwyth Zabulon, yr oedd XII. mil wedi eu ſelio:

O lwyth Joſeph, yr oedd XII. mil wedi eu ſelio.

O lwyth Benjamin yr oedd XII. mil wedi eu ſelio.

Wedi hyn mi a edrychais, ac wele dyrfa fawr, yr hon ni allei neb ei rhifo, o bob cenedl, llwythau, a phobloedd, ac ieithoedd, yn ſefyll ger bron yr orſeddfaingc, a cher bron yr Oen, wedi eu gwiſco mewn gynau gwynion, a phalmwydd yn eu dwylo: ac yn llefain â llêf uchel, gan ddywedyd, Jechydwraeth i'n Duw ni, yr hwn ſydd yn eiſtedd ar yr orſedd-faingc, ac i'r Oen. A'r holl Angelion a ſafaſant o amgylch yr orſedd-faingc, a'r Henuriaid, a'r pedwar anifail: ac a ſyrthiaſant ger bron yr orſedd-faingc ar eu hwynebau, ac a addolaſant Dduw, gan ddywedyd, Amen: y fendith, a'r gogoniant, a'r doethineb, a'r diolch, a'r anrhydedd, a'r gallu, a'r nerth, a fyddo i'n Duw ni yn oes oeſoedd. Amen.

Yr

Yr Efengyl. S. Mat. 5. 1.

PAn welodd yr Jesu y tyrfaoedd, efe a escynnodd i'r mynydd: ac wedi iddo eistedd, ei ddiscyblion a ddaethant atto. Ac efe a agorodd ei enau, ac a'u dyscodd hwynt, gan ddywedyd, Gwyn eu bŷd y tlodion yn yr Yspryd: canys eiddynt yw teyrnas nefoedd. Gwyn eu bŷd y rhai sydd yn galaru: canys hwy a etifeddant y ddaiar. Gwyn eu bŷd y rhai addfwyn: canys hwy a etifeddant y ddaiar. Gwyn eu bŷd y rhai sydd arnynt newyn a syched am gyfiawnder: canys hwy a ddiwellir. Gwyn eu bŷd y rhai trugarogion: canys hwy a gânt drugaredd. Gwyn eu bŷd y rhai pûr o galon: canys hwy a welant Dduw. Gwyn eu bŷd y tangneddyf-wyr: canys hwy a elwir yn blant i Dduw. Gwyn eu bŷd y rhai a erlidir o achos cyfiawnder; canys eiddynt yw teyrnas nefoedd. Gwyn eich bŷd, pan i'ch gwradwyddant, ac i'ch erlidiant, ac y dywedant bob dryg-air yn eich erbyn, er fy mwyn i, a hwy yn gelwyddog. Byddwch lawen a hyfryd, canys mawr yw eich gwobr yn y nefoedd: oblegit felly yr erlidiasant hwy y Prophwydi a fu o'ch blaen chwi.

Y Drefn am Weinidogaeth Swpper yr Arglwydd, neu yr Cymmun bendigaid.

CYnnifer ac a fyddo yn amcanu bôd yn gyfranogion o'r Cymmun bendigedic, a arwyddocânt eu henwau i'r Curat ryw amser y diwrnod or blaen o'r lleiaf.

¶ *Ac o bydd un o'r rhai hynny yn ddrwg-fucheddol cyhoedd, fel y byddo ef gwrthwynebus gan y gynnulleidfa: neu a wnaeth gam iw gymmydog ar air, neu ar weithred?*

Y Curat wrth gael gwybyddiaeth o hynny, a'i geilw ef, ac a'i cynghôra na ryfygô efe er dim ddyfod i fwrdd yr Arglwydd, hyd oni ddeclario efe yn gyhoeddus ei fôd yn wîr edifeiriol, a darfod iddo wellhau ei ddrwg fuchedd o'r blaen; fel y bodloner y gynnulleidfa wrth hynny: yr hon a rwystrasid yn y blaen: A darfod iddo wneuthur iawn i'r neb y gwnaeth gamwedd â hwynt: Neu o'r lleiaf, ddadcan ei fôd mewn cyflawn fryd i wneuthur felly yn gyntaf ac y gallo yn gymhedrol.

¶ *Y drefn hon a arfer y Curat am y sawl y gwypo efe fôd malais a chasineb yn teyrnasu rhyngddynt; ni ddioddef iddynt fôd yn gyfrannogion o fwrdd yr Arglwydd, hyd pan wypo eu bôd hwynt wedi cydtuno. Ac os un o'r pleidiau anheddychol a fydd bodlawn i faddeu o eigion ei galon gwbl ac a wnaethpwyd yn ei erbyn, ac i wneuthur iawn i bawb ac a rwystrodd yntau ei hunan; a'r blaid arall ni fyn ei ddwyn i dduwiol undeb, odid sefyll yn wastad yn ei wrthnysigrwydd a'i falais: Y Gweinidog yn yr achos hynny a ddyly dderbyn y dŷn edifeiriol i'r Cymmun bendigedic, ac nid y dŷn ystyfnig anhydyn. Profidier fôd i bob Gweinidog felly yn troy heibio neb fel yr ysbysir yn hwn, neu'r rhagwahannod nesaf o'r blaen o'r Rubric ymma, yn rhwymedig i roddi cyfrif o'r unrhyw i'r Ordinari, o fewn 14. diwrnod ar ol hynny o'r pellaf A'r Ordinari a ddilyd yn erbyn y troseddwr yn ôl y Canon.*

Y bwrdd ar amser Cymmun â lliain gwyn têg arno, a saif yngh orph yr Eglwys, neu yn y Gafell, lle byddo yr foreuol a'r brydnhawnol weddi, wedi ordeinio ei dywedyd. A'r offeiriad, gan sefyll wrth yr ystlys gogledd i'r bwrdd, a ddywaid weddi yr Arglwydd, a'r Colect sydd yn canlyn, a'r bobl ar eu gliniau.

EIn Tâd yr hwn wyt yn y nefoedd, sancteiddier dy Enw. Deuet dy deyrnas. Bid dy ewyllys ar y ddaiar megis y mae yn y nefoedd. Dyro i ni heddyw ein bara beunyddiol. A

maddeu i ni ein dyledion, fel y maddeuwn ni i'n dyled-wyr. Ac nac arwain ni i brofedigaeth; Eithr gwaret ni rhag drwg: Amen.

Y Colect.

YR holl-alluog Dduw, ir hwn y mae pob calon yn agored, a phob deisyf yn gydnabyddus, a rhag yr hwn nid oes dim dirgel yn guddiedic, glanhâ feddyliau ein calonnau trwy ysprydoliaeth dy lân Yspryd, fel y carom dydi yn berffaith, ac y mawrhâom yn deilwng dy Enw sanctaidd, trwy Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Yna yr offeiriad gan droi at y bobl a draetha yn eglur y deng-air deddf oll. A'r bobl ar eu gliniau ar ôl pob un o'r gorchymynion a archant drugaredd Duw am eu torri hwynt, o'r blaen, a Grâs i gadw'r unrhyw rhaglaw, fel y mae yn cantyn.*

Gweinidog.

DUw a lefarodd y geiriau hyn, ac a ddywedodd, Myfi yw yr Arglwydd dy Dduw: Na fydded it dduwiau eraill onid myfi.

Pobl.

Arglwydd trugarhâ wrthym, a gostwng ein calonnau i gadw y gyfraith hon.

Gweinidog.

Na wna it dy hun ddelw gerfiedic, na llûn dim a'r y sydd yn y nefoedd uchod, neu yn y ddaiar isod, nac yn y dwfr tan y ddaiar: Na ostwng iddynt; ac na addola hwynt. Canys myfi yr Arglwydd dy Dduw ydwyf Dduw eiddigus, yn ymweled â phechodau y tadau ar y plant, hyd y drydedd a'r bedwaredd genhedlaeth o'r rhai a'm casânt, ac yn gwneuthur trugaredd i filoedd o'r rhai a'm carant, ac a gadwant fy ngorchymmynion.

Pobl.

Pobl.

Arglwydd trugarhâ wrthym a gostwng ein calonnau i gadw yr gyfraith hon.

Gweinidog.

Na chymmer Enw yr Arglwydd dy Dduw yn ofer: canys nid gwirion gan yr Arglwydd yr hwn a gymmero ei Enw ef yn ofer.

Pobl.

Arglwydd trugarhâ wrthym, a gostwng ein calonnau i gadw y gyfraith hon.

Gweinidog.

Cofia gadw yn sanctaidd y dydd Sabbath. Chwe diwrnod y gweithi ac y gwnei dy holl waith, eithr y seithfed dŷdd yw Sabbath yr Arglwydd dy Dduw: ar y dŷdd hwnnw na wna ddim gwaith, tydi, na'th fâb, na'th ferch, na'th wâs, na'th forwyn, na'th anifail na'r dŷn dieithr a fyddo o fewn dy byrth. Canys mewn chwe diwrnod y gwnaeth yr Arglwydd nef a daiar, y môr ac oll y sydd ynddynt, ac a orphywysodd y seithfed dŷdd: O herwydd pa ham y bendithiodd yr Arglwydd y seithfed dŷdd, ac a'i sancteiddiodd ef.

Pobl.

Arglwydd trugarhâ wrthym, a gostwng ein calonnau i gadw y gyfraith hon.

Gweinidog.

Anrhydedda dy dâd a'th fam, fel yr estynner dy ddyddiau ar y ddaiar yr hon a rydd yr Arglwydd dy Dduw i ti.

Pobl.

Arglwydd trugarhâ wrthym a gostwng ein calonnau i gadw yr gyfraith hon.

Gweinidog.

Na lâdd.

Pobl.

Popl.

Arglwydd trugarhâ wrthym, a gostwng ein calonnau i gadw y gyfraith hon.

Gweinidog.

Na wna odineb.

Pobl.

Arglwydd trugarhâ wrthym, a gostwng ein calonnau i gadw y gyfraith hon.

Gweinidog.

Na ledratta.

Pobl.

Arglwydd trugarhâ wrthym, a gostwng ein calonnau i gadw y gyfraith hon.

Gweinidog.

Na ddwg gam dystiolaeth yn erbyn dy gymmydog.

Pobl.

Arglwydd trugarhâ wrthym, a gostwng ein calonnau i gadw y gyfraith hon.

Gweinidog.

Na chwennych dŷ dy gymmydog, na chwennych wraig dy gymmydog, na'i wâs, na'i forwyn, na'i ych, na'i assyn, na dim ar sydd eiddo.

Pobl.

Arglwydd trugarhâ wrthym, ac scrifenna yr holl ddedfau hŷn yn ein calonnau, ni attolygwn i ti.

¶ *Yno y canlyn un o'r ddau Golect hyn dros y* Brenhin, *a'r Offeiriad yn ei sefyll megis o'r blaen ac yn dywedyd.*

Gweddiwn.

HOll-alluog Dduw, yr hwn sydd a'i deyrnas yn dragywyddol, a'i allu yn anfeidrol, cymmer drugaredd ar yr holl Eglwys a rheola felly galon dy ddewisedic wasanaethwr Charles ein

Pobl.

Arglwydd trugarhâ wrthym a goſtwng ein calonnau i gadw yr gyfraith hon.

Gweinidog.

Na chymmer Enw yr Arglwydd dy Dduw yn ofer: canys nid gwirion gan yr Arglwydd yr hwn a gymmero ei Enw ef yn ofer.

Pobl.

Arglwydd trugarhâ wrthym, a goſtwng ein calonnau i gadw y gyfraith hon.

Gweinidog.

Cofia gadw yn ſanctaidd y dydd Sabbath. Chwe diwrnod y gweithi ac y gwnei dy holl waith, eithr y ſeithfed dŷdd yw Sabbath yr Arglwydd dy Dduw: ar y dŷdd hwnnw na wna ddim gwaith, tydi, na'th fâb, na'th ferch, na'th wâs, na'th forwyn, na'th anifail na'r dyn dieithr a fyddo o fewn dy byrth. Canys mewn chwe diwrnod y gwnaeth yr Arglwydd nef a daiar, y môr ac oll y ſydd ynddynt, ac a orphywyſodd y ſeithfed dŷdd: O herwydd pa ham y bendithiodd yr Arglwydd y ſeithfed dŷdd, ac a'i ſancteiddiodd ef.

Pobl.

Arglwydd trugarhâ wrthym, a goſtwng ein calonnau i gadw y gyfraith hon.

Gweinidog.

Anrhydedda dy dâd a'th fam, fel yr eſtynner dy ddyddiau ar y ddaiar yr hon a rydd yr Arglwydd dy Dduw i ti.

Pobl.

Arglwydd trugarhâ wrthym a goſtwng ein calonnau i gadw yr gyfraith hon.

Gweinidog.

Na lâdd.

Pobl.

Popl.

Arglwydd trugarhâ wrthym, a goſtwng ein calonnau i gadw y gyfraith hon.

Gweinidog.

Na wna odineb.

Pobl.

Arglwydd trugarhâ wrthym, a goſtwng ein calonnau i gadw y gyfraith hon.

Gweinidog.

Na ledratta.

Pobl.

Arglwydd trugarhâ wrthym, a goſtwng ein calonnau i gadw y gyfraith hon.

Gweinidog.

Na ddwg gam dyſtiolaeth yn erbyn dy gymmydog.

Pobl.

Arglwydd trugarhâ wrthym, a goſtwng ein calonnau i gadw y gyfraith hon.

Gweinidog.

Na chwennych dŷ dy gymmydog, na chwennych wraig dy gymmydog, na'i wâs, na'i forwyn, na'i ych, na'i aſſyn, na dim ar ſydd eiddo.

Pobl.

Arglwydd trugarhâ wrthym, ac ſcrifenna yr holl ddedfau hyn yn ein calonnau, ni attolygwn i ti.

¶ *Yno y canlyn un o'r ddau Golect hyn dros y* Brenhin, *a'r Offeiriad yn ei ſefyll megis o'r blaen ac yn dywedyd.*

Gweddiwn.

HOll-alluog Dduw, yr hwn ſydd a'i deyrnas yn dragywyddol, a'i allu yn anfeidrol, cymmer drugaredd ar yr holl Eglwys a rheola felly galon dy ddewiſedic waſanaethwr Charles

ein Brenhin a'n llywydd, fel y gallo efe (gan wybod i bwy y mae yn weinidog) uchlaw pob dim geisio dy anrhydedd a'th ogoniant Ac fel y gallom ninneu ai holl ddeiliaid ef (gan feddylied yn ddyledus oddi-wrth bwy y mae yr awdurdod sydd iddo) yn ffyddlon ei wasanaethu, a'i anrhydeddu, ac yn ostyngedig ufuddhau iddo, ynot ti ac erot ti, yn ôl dy fendigedic air a'th ordinhâd, trwy Jesu Grist ein Harglwydd, yr hwn gyd â thi a'r Yspryd glân, sydd yn byw, ac yn teyrnasu yn dragywydd yn un Duw, heb drangc na gorphen. Amen.

¶ *Neu.*

HOll-alluog a thragywyddol Dduw, fe'n dyscir gan dy air sanctaidd, fôd calonnau brenhinoedd wrth dy reolaeth a'th lywodraeth di. Ath fôd ti yn eu gosod hwynt ac yn eu hymchwelyd, fel y mae dy dduwiôl ddoethineb yn gweled bôd yn oreu: Yr ydym ni yn ostyngedig yn attolwg i ti, felly osod a llywodraethu calon Charles dy wasanaethwr, ein Brenhin a'n llywydd, fel y gallo efe yn ei holl feddyliau, geiriau a gweithredoedd, yn wastad geisio dy anhydedd di, a'th ogoniant, a myfyrio ar gadw dy bobl a rodded yn ei gadwraeth ef, mewn digonoldeb, tangneddyf, a duwioledeb: Caniadhâ hyn drugarog Dâd, er cariad ar dy anwyl Fâb Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Yna y dywedir Colect y Dydd; Ac yn nesaf ar ôl y Colect y darllain yr Offeiriad yr Epistol gan ddywedyd,* Yr Epistol [*neu,* Y rhan o'r Scrythur a appwyntiwyd yn lle'r Epistol] sydd yn scrifennedic yn y ---- bennod o ---- yn dechreu ar y --- wers. *Ac wedi diweddu yr Epistol efe a ddywaid,* Yma y terfyna yr Epistol. *Yna y darllein efe yr Efengyl*

(a'r bobl i gyd yn ei ſefyll) gan ddywedyd, Yr Efengyl ſanctaidd fendigedic a ſcrifennir yn y----- benod o ----- yn dechreu ar y ----- wers. *Ac wedi gorphen yr Efengyl, y cenir neu y dywedir y credo ſy'n canlyn, a'r bobl fyth yn ſefyll, megis o'r blaen.*

CRedaf yn un Duw Tâd, Holl-alluog, Creawdr Nef a daiar, ac oll weledigion, ac anweledigion. Ac yn un Arglwydd Jeſu Griſt, yr unic cenhedledig Fâb Duw, cenhedledig gan ei Dâd cyn yr holl oeſoedd, Duw o Dduw, llewyrch o lewyrch, gwîr Dduw, o wîr Dduw, cenhedledig, nid gwneuthuredig, yn un hanfod â'r Tâd, gan yr hwn y gwnaethpwyd pob peth: yr hwn erom ni ddynion, ac er ein iechydwriaeth a ddiſcynnodd o'r nefoedd, ac a gnawdiwyd drwy yr Yſpryd glân o fair forwyn, ac a wnaethpwyd yn ddyn, ac a groeſ-hoeliwyd hefyd troſom tan Pontius Pilatus. Efe a ddioddefodd ac a gladdwyd, a'r trydydd dydd efe a adgyfododd yn ôl yr Scrythyrau, ac a eſcynnodd i'r nef, ac y ſydd yn eiſtedd ar ddeheu-law yr Tâd. A thrachefn y daw efe drwy ogoniant i farnu y byw a'r meirw; ac ar ei deyrnas ni bydd trangc. A chredaf yn yr Yſpryd glân, yr Arglwydd a'r Bywiawdr, yr hwn ſydd yn deilliaw o'r Tâd a'r Mâb, yr hwn ynghyd a'r Tâd a'r Mâb a gyd-addolir, ac a gyd-ogoneddir, yr hwn a lefarodd trwy yr Prophwydi. A chredaf fôd un Catholic ac Apoſtolic Eglwys. Addefaf un Bedydd er maddeuant pechodau. Ac edrychaf am adgyfodiad y meirw, a bywyd y bŷd ſydd ar ddyfod. Amen.

¶ *Yna y Curat a fynega i'r bobl pa wyliau neu ymprydiau y ſydd i'w cadw yn yr wythnos yn canlyn. Ac yna hefyd (o bydd achos) rhodder Rhybudd o'r Cymmun,*

a g-

a gofynner Gostegion Priodasau, a darllener llythyrau Cascl, Dyfynnau, ác Escymmyndodau. Ac ni chyhoeddir, ac ni fynegir dim yn yr Eglwys, hyd y parhâo Gwasanaeth Duw, ond gan y Gweinidog ei hun, na dim ganddo yntef, ond a erchir yn rheolau y llyfr hwn neu a orchymynir gan y Brenhin, neu gan Ordinari y lle.

¶ *Yna y canlyn y Bregeth neu un o'r Homiliau a ddoder allan eusus, neu a ddoder allan rhag llaw drwy awdurdod.*

¶ *Yna y dychwel yr Offeiriad at Fwrdd yr Arglwydd ac a ddechreu yr Offrymiad, gan ddywedyd un neu ychwaneg o'r sentensiau yn canlyn, y cyfryw o'i synwyr ei hun a weloyn gymhwysaf.*

LLewyrched felly eich goleuni ger bron dynion fel y gwelont eich gweithredoedd da chwi, ac y gogoneddont eich Tâd yr hwn sydd yn y nefoedd. S. *Mat.* 5. 16.

Na thrysforwch iwch drysforau ar y ddaiar, lle y mae gwyfyn a rhŵd yn llygru, a lle y mae lladron yn cloddio trwodd, ac yn lladratta; eithr trysforwch i chwi drysforau yn y nef lle nid oes na gwyfyn na rhwd yn llygru; a lle ni's cloddia lladron trwodd; ac nis lladrattant. S. *Mat.* 6. 19, 20.

Pa bethau bynnac oll a ewyllysioch ei wneuthur o ddynion i chwi, felly gwnewch chwithau iddynt hwy: canys hyn yw yr Gyfraith a'r Prophwydi. S. *Mat.* 7. 12.

Nid pob un sydd yn dywedyd wrthif, Arglwydd, Arglwydd, a ddaw i mewn i deyrnas nefoedd, ond yr hwn a wna ewyllys fy Nhâd yr hwn sydd yn y nefoedd. S. *Mat.* 7. 21.

Zaccheus a safodd ac a ddywedodd wrth yr Arglwydd, wele, hanner fy na, O Arglwydd yr ydwyf yn ei roddi i'r tlodion, ac os dygym

ddim

ddim o'r eiddo neb drwy gam-achwyn, yr ydwyf yn ei dalu ar ei bedwerydd. S. *Lu*. 19. 8.

Pwy sydd un amser yn rhyfela ar ei draul ei hun? pwy sydd yn plannu gwin-llan, ac nid yw yn bwyta o'i ffrwyth hi? neu pwy sydd yn porthi praidd, ac nid yw yn bwytta o laeth y praidd? 1 *Cor*. 9. 7.

Os nyni a hauasom i chwi bethau Ysprydol, ai mawr yw; os nyni a fedwn eich pethau cnawdol? 1 *Cor*. 9. 11.

Oni wyddoch chwi fôd y rhai sy yn gwneuthur pethau cyssegredic, yn bwyta o'r cyssegr: rhai sy yn gwasanaethu yr allor, yn gyd-gyfrannogion o'r allor? Felly hefyd yr ordeiniodd yr Arglwydd i'r rhai sy'n pregethu yr Efengyl, fyw wrth yr Efengyl. 1 *Cor*. 13. 14.

Yr hwn sydd yn hau yn brin a fêd hefyd yn brin, ac a hauo yn helaeth a fêd yn helaeth. Pob un megis y mae yn rhagarfaethu yn ei galon, felly rhodded, nid yn athrist, neu trwy gymmell, canys rhoddwr llawen, y mae Duw yn ei garu. 2 *Cor*. 9. 6, 7.

Cyfranned yr hwn a ddyscwyd yn y gair a'r hwn sydd yn ei ddyscu ymmhob peth da. Na thwyller chwi, ni watwerir Duw: canys beth bynnac a hauo dŷn, hynny hefyd a fêd efe. *Gal*. 6. 6, 7.

Tra ydym yn cael amser cyfaddas gwnawn dda i bawb, ond yn enwedic i'r rhai sy o deulu 'r ffydd. *Gal*. 6. 10.

Duwiolder sydd gyfoeth mawr, o bydd dŷn fodlon i'r hyn sydd ganddo, canys ni ddaeth gennym ddim i'r bŷd ac ni allwn ddwyn dim o'r bŷd ymaith. 1 *Tim*. 6. 6, 7.

Gorchymmyn i'r rhai sy gyfoethogion yn y bŷd hwn, fôd yn barod i roddi, ac yn llawen i gyfrannu,

a gofynner Gostegion Priodasau, a darllener llythyrau Cascl, Dyfynnau, âc Escymmyndodau. Ac ni chyhoeddir, ac ni fynegir dim yn yr Eglwys, hyd y parhâo Gwasanaeth Duw, ond gan y Gweinidog ei hun, na dim ganddo yntef, ond a erchir yn rheolau y llyfr hwn neu a orchymynir gan y Brenhin, neu gan Ordinari y lle.

¶ *Yna y canlyn y Bregeth neu un o'r Homiliau a ddodedd allan eusus, neu a ddoder allan rhag llaw drwy awdurdod.*

¶ *Yna y dychwel yr Offeiriad at Fwrdd yr Arglwydd ac a ddechreu yr Offrymiad, gan ddywedyd un neu ychwaneg o'r sentensiau yn canlyn, y cyfryw o'i synwyr ei hun a welo yn gymhwysaf.*

LLewyrched felly eich goleuni ger bron dynion fel y gwelont eich gweithredoedd da chwi, ac y gogoneddont eich Tâd yr hwn sydd yn y nefoedd. S. *Mat.* 5. 16.

Na thryssorwch iwch dryssorau ar y ddaiar, lle y mae gwyfyn a rhŵd yn llygru, a lle y mae lladron yn cloddio trwodd, ac yn lladratta; eithr tryssorwch i chwi dryssorau yn y nef lle nid oes na gwyfyn na rhwd yn llygru; a lle ni's cloddia lladron trwodd; ac nis lladrattant. S. *Mat.* 6. 19, 20.

Pa bethau bynnac oll a ewyllysioch ei wnethur o ddynion i chwi, felly gwnewch chwithau iddynt hwy: canys hyn yw yr Gyfraith a'r Prophwydi. S. *Mat.* 7. 12.

Nid pob un sydd yn dywedyd wrthif, Arglwydd, Arglwydd, a ddaw i mewn i deyrnas nefoedd, ond yr hwn a wna ewyllys fy Nhâd yr hwn sydd yn y nefoedd. S. *Mat.* 7. 21.

Zaccheus a safodd ac a ddywedodd wrth yr Arglwydd, wele, hanner fy na, O Arglwydd yr ydwyf yn ei roddi i'r tlodion, ac os dygym ddim

ddim o'r eiddo neb drwy gam-achwyn, yr ydwyf yn ei dalu ar ei bedwerydd. S. *Lu*. 19. 8.

Pwy sydd un amser yn rhyfela ar ei draul ei hun? pwy sydd yn plannu gwin-llan, ac nid yw yn bwyta o i ffrwyth hi? neu pwy sydd yn porthi praidd, ac nid yw yn bwytta o laeth y praidd? 1 *Cor*. 9. 7.

Os nyni a hauasom i chwi bethau Ysprydol, ai mawr yw; os nyni a fedŵn eich pethau cnawdol? 1 *Cor*. 9. 11.

Oni wyddoch chwi fôd y rhai sy yn gwneuthur pethau cyssegredic, yn bwyta o'r cyssegr: rhai sy yn gwasanaethu yr allor, yn gyd-gyfrannogion o'r allor? Felly hefyd yr ordeiniodd yr Arglwydd i'r rhai sy'n pregethu yr Efengyl, fyw wrth yr Efengyl. 1 *Cor*. 13. 14.

Yr hwn sydd yn hau yn brin a fêd hefyd yn brin, ac a hauo yn helaeth a fêd yn helaeth. Pob un megis y mae yn rhagarfaethu yn ei galon, felly rhodded, nid yn athrist, neu trwy gymmell, canys rhoddwr llawen, y mae Duw yn ei garu. 2 *Cor*. 9. 6, 7.

Cyfranned yr hwn a ddyscwyd yn y gair a'r hwn sydd yn ei ddyscu ymmhob peth da. Na thwyller chwi, ni watwerir Duw: canys beth bynnac a hauo dŷn, hynny hefyd a fêd efe. *Gal*. 6. 6, 7.

Tra ydym yn cael amser cyfaddas gwnawn dda i bawb, ond yn enwedic i'r rhai sy o deulu 'r ffydd. *Gal*. 6. 10.

Duwiolder sydd gyfoeth mawr, o bydd dŷn fodlon i'r hyn sydd ganddo, canys ni ddaeth gennym ddim i'r bŷd ac ni allwn ddwyn dim o'r bŷd ymaith. 1 *Tim*. 6. 6, 7.

Gorchymmyn i'r rhai sy gyfoethogion yn y bŷd hwn, fôd yn barod i roddi, ac yn llawen i gyfrannu,

gyfrannu, gan osod sail dda iddynt eu hun erbyn yr amser sydd yn dyfod, fel y caffont y bywyd tragywyddol. 1 *Tim.* 6. 17, 18, 19.

Nid ydyw Duw yn anghyfion, fel y gollyngo dros gôf eich gweithredoedd a'ch trafael a ddêl o gariad; yr hyn a ddangosasoch chwi er mwyn ei Enw ef, y sawl a roesoch i'r Sainct, ac ydych etto yn rhoddi. *Heb* 6. 10.

Na ollyngwch dros gôf wneuthur daioni a chyfrannu: canys â chyfryw aberth y boddlonir Duw. *Heb.* 13. 16.

Pwy bynnac sydd iddo dda yr bŷd hwn, ac a welo ei frawd mewn eisiau, ac a gaeo ei drugaredd oddiwrtho, pa fodd y mae cariad Duw yn trigo ynddo ef? 1 *Joan.* 3. 17.

Dyro gardod o'th dda, ac na thro un amser dy wyneb oddi-wrth un dŷn tlawd, ac felly ni thry'r Arglwydd ei wyneb oddi-wrthit titheu. *Tob.* 4. 7.

Bydd drugarog yn ôl dy allu: os bydd llawer i'th helw dyro yn aml, os bydd ychydic bydd ddyfal i roddi yn llawen o'r ychydic: canys felly cynhulli i ti dy hun wobr da yn nydd yr anghenrhaid. *Tob* 4. 8.

Y neb a gymmero drugaredd ar y tlawd, sydd yn rhoddi echwyn i'r Arglwydd: ac edrych beth a roddo efe ymaith, fe a delir iddo drachefn. *Dihar.* 19. 17.

Bendigedic fyddo'r dŷn a roddo i'r clâf a'r anghenus yr Arglwydd a'i gwared ef yn amser trwbl. *Psal.* 41. 1.

¶ *Tra bydder yn darllain y sentensiau hyn, y Diaconiaid, Wardeniaid yr Eglwys, neu ryw un cymhesur arall appwyntir i hynny, a dderbyniant yr Elusenau i'r tlodion a defosionau eraill y Bobl mewn cawg gweddus, a ddarperir gan y plwyf i hynny, ac ai dygant yn barchus*

yr Offeiriad: Yntef a'i cyflwyna yn ufudd, ac a'i dŷd ar y Bwrdd sanctaidd.

¶ *A phan fo Cymmun, yr Offeiriad a osyd ar y Bwrdd Fara a Gwin, hyn a dybio yn ddigonol. Gwedi darfod hynny, y dywaid yr Offeiriad.*

Gweddiwn dros holl ſtât Eglwys Griſt ſy yn milwrio yma ar y ddaiar.

HOll-alluog a thragwyddol Dduw, yr hwn trwy dy ſanctaidd Apoſtol a'n dyſcaiſt i wneuthur gweddiau ac erfyniau, ac i ddiolch dros bob dyn: yr ydym ni yn oſtyngedig yn attolwg i ti yn drugarocccaf [*gymmeryd ein eluſenu a'n hoffrymmau a*] derbyn ein gweddiau hyn, y rhai 'r ydym yn eu hoffrwm i'th ddwywol fawredd, gan attolygu i ti yſprydoli yn waſtad yr Eglwys gyffredinol âg Yſpryd y gwirionedd, undeb, a chyd-gordio; a chaniadhâ bawb ac y ſy yn cyffeſſu dy Enw ſancteiddiol, gytuno yngwirionedd dy ſanctaidd air, a byw mewn undeb a duwiol gariad. Ni a attolygwn i ti hefyd gadw, ac ymddiffyn holl Griſtianus Frenhinoedd, Tywyſogion a llywiawdwyr; ac yn enwedic dy waſanaethwr Charles ein Brenin, fel y caffom tano ef ein llywodraethu yn dduwiol, ac yn heddychol: A chaniadhâ iw holl gyngor ef, ac i bawb ac y ſydd wedi eu goſod mewn awdurdod dano, allu yn gywir, ac yn uniawn rannu cyfiawnder, er coſpi drygioni a phechod, ac er maentumio dy wîr grefydd di, a rhinwedd dda. Dyro râd nefol Dâd i'r holl Eſcobion, a Churadiaid, fel y gallont drwy eu buchedd a'u hathrawiaeth oſſod allan dy wîr a'th fywiol air, a gwaſanaethu dy ſanctaidd Sacramentau yn iawn ac yn ddyladwy: a dyro i'th holl bobl dy

Oni bydd dim eluſeni nac offrymmau yna gadawer y geiriau hyn (gymeryd ein eluſeni ac a'n offrymmau) heb ddywedyd.

dy nefawl râd, ac yn enwedig i'r gynnulleid-
hon sydd yma yn gydrychiol, fel y gallont â
ufudd galon a dyledus barch wrando a derbyn
dy sanctaidd air, gan dy wasanaethu yn gywir
mewn sancteiddrwydd ac uniondeb holl ddy-
ddiau eu bywyd. Ac ydd ym yn ostyngedic yn
attolygu i ti o'th ddaioni Arglwydd, gomffor-
ddio a nerthu pawb ac y sy yn y bywyd tran-
cedic hwn, mewn trwbl, tristwch, angen, cle-
fyd, neu ryw wrthwyneb arall. Ac yr ym ni
hefyd yn bendithio dy enw sanctaidd o ran dy
weision, a ymadawsant a'r bywyd yma yn dy
ffydd di a'th ofn, gan attolygu i ti, roddi i ni
râs felly i ddilyn eu esamplau da hwy, fel gyd
hwynt y gallom fôd yn gyfrannogion o'th
deyrnas nefol. Caniadhâ hyn, o Dâd, er cari-
ad ar Iesu Grist, ein unic gyfryng-wr a'n dad-
leuwr. Amen.

¶ *Pan fo 'r Gweinidog yn rhoddi rhybudd o Finistria y Cymmun bendigedig, (yr hyn a wneiff efe yn wastad ar y Sûl neu ryw Dydd gwyl nesaf ymlaen) Ar ôl diweddu y Bregeth neu Homili, efe a ddarllyn y cynghor hwn yn canlyn.*

FY anwyl Garedigion, ar y------ dŷdd nesaf
yddwyf yn amcanu drwy help Duw finni-
strio i bob ffyddlon a defosionol ddŷn, dragyffu-
rus Sacrament Corph a Gwaed Crist, i'w dder-
byn ganddynt er coffâu ei ryglyddus Grôg a
Ddioddefaint, trwy ba un y cawn faddeuant
am ein pechodau, ac in gwneir yn gyfrannogi-
on o deyrnas nef. O herwydd pa ham ein dy-
ledswydd yw talu ufudd a ffyddlon ddiolch i
Holl-alluog Dduw ein Tâd nefol, am iddo
roddi ei Fâb ein Iachawdr Iesu Grist, nid yn
unig i farw trosom, eithr i fôd hefyd yn ymborth
a lluniaeth ysprydol i ni yn y Sacrament ben-
diged-

digedig hwnnw. Yr hyn beth gan ei fôd mor Ddiwiol a chysurus i'r sawl a'i derbyniant yn deilwng, ac mor enbydus i'r rhai a ryfygant ei dderbyn yn annheilwng; fy nylêd i yw eich cynghori chwi yn y cyfamser i ystyried ardderchowgrwydd y dirgeledigaeth bendigedig hwnnw, a'r mawr berigl oi dderbyn yn annheilwng; ac felly i chwilio a phrofi eich cydwybodau eich hunain, (a hynny nid yn ysgafn ac yn ol dull rhai yn rhagrithio a Duw, ond) fel y galloch ddyfod yn lân ac yn sanctaidd i'r cyfryw wlêdd nefol, yn y wisc-briodas yr hon a ofyn Duw yn yr Yscrythur lân, a chael eich derbyn megis Cyfrannogion teilwng o'r bwrdd bendigedig hwnnw.

Y fordd a'r modd i hynny yw: Yn gyntaf, holi eich buchedd a'ch ymarweddiad wrth reol gorchymmynion Duw; ac lle y gweloch eich hunain gwedi troseddu ar ewyllys, air, neu weithred, yno wylo o herwydd eich cyflwr pechadurus; Ac ymgyffeswch i'r Holl-alluog Dduw a llawn fryd ar wellhâu eich buchedd. Ac os gwelwch fôd eich camweddau nid yn unig yn erbyn Duw, eithr yn erbyn eich cymmydogion hefyd, yna gwnewch eich cymmod a hwy, gan fôd yn barod i wneuthur iawn a diwygiad, hyd eithaf eich gallu, am bob Sarrhâad a chamwri a wnaethoch i neb arall. A chan fôd yn barod hefyd i faddeu i eraill a wnaethant i'ch erbyn chwithaw, megis yr ewyllysioch faddeuant o'ch pechodau ar law Duw. Canys heb hyn ni wna cyfrannu o'r Cymmun bendigedig, ond anghwanegu eich damnedigaeth. O herwydd hynny od oes neb o honoch yn gablwr Duw, yn rhwystrwr neu enllibiwr ei air ef, yn odinebwr, neu yn dwyn malais a chenfigen,

chenfigen, neu mewn rhyw fai ceryddus arall: Edifarhewch am eich pechodau, ac onid e, na ddeuwch i'r Bwrdd fancteiddiol hwnnw, rhag wedi cymmeryd y Sacrament bendigedig hwnnw i Ddiafol fyned i mewn i chwi megis i Judas fradwr, a'ch llenwi yn llawn o bob anwiredd, a'ch dwyn chwi i ddeftryw enaid a chorph.

Ac o herwydd bôd yn anghenrheidiol na ddel neb i'r Cymmun bendigedig heb gyflawn ymddiried ynrhugaredd Dduw ac heb gydwybod heddychlawn; Am hynny od oes neb o honoch na ddichon y ffordd hon ddyhuddo ei gydwybod ei hun yn hyn, eithr yn rhaid iddo wrth gyffur neu gyngor ymmhellach, deued attafi, neu at ryw un arall weinidog gair Duw, a fyddo pwyllus a dyfcedig, a datguddied ei ddolur, er mwyn cael, drwy weinidogaeth fanctaidd air Duw, fawr-lês gollyngdod, gyd â chyngor ac addyfc yfprydol tuag at lonyddu ei gydwybod, a'i ryddhâu oddiwrth bob amheuaeth a phetrusder.

¶ *Neu lle gwelo efe y bobl yn efceulus am ddyfodd i'r Cymmun bendigedig, yn lle y cyntaf efe a arfer y Cyngor yma.*

ANwyl Garedigion frodyr, ar ----- y mae yn fy mrŷd trwy Râs Duw finiftrio Swpper yr Arglwydd: i'r hwn o ran Duw i'ch gwahoddaf bawb ac y fydd yma yn hydrychiol, ac a attolygaf iwch er cariad ar yr Arglwydd Jefu Grift, na wrthodoch ddyfod iddo, gan eich bôd mor garedigol wedi eich galw, a'ch gwahodd gan Dduw ei hunan. Chwi a wyddoch mor ofidus, ac mor angharedig beth yw, pan fo gŵr wedi arlwyo gwledd werthfawr, wedi trwffio ei fwrdd a phob rhyw arlwy, megis na

bai

bai ddim yn eisieu, onid y gwahoddedigion i eistedd: ac etto y rhai a alwyd heb ddim achos, yn anniolchusaf, yn gwrthod dyfod: pwy o honoch chwi yn y cyfryw gyflwr ni chynhroei? pwy ni thybygai wneuthur cam a sarhaad mawr iddo? Herwydd pa ham, fy anwyl garedicaf frodyr ynghrist, gwiliwch yn dda rhag i chwi, wrth ymwrthod â'r Swpper sancteiddiol hwn, annog bâr Duw i'ch erbyn. Hawdd i ddŷn ddywedyd, ni chymmunaf fi, o herwydd bôd negesau bydol i'm rhwystro: eithr y cyfryw escusodion nid ydynt mor hawdd eu derbyn yn gymeradwy ger bron Duw. Os dywed neb, yr wyfi yn bechadur brwnt, ac am hynny yn ofni dyfod: pa'm, gan hynny nad ydych chwi yn edifarhau, ac yn gwellhau? Pan fo Duw yn eich galw, onid oes gywilydd arnoch ddywedyd na ddeuwch? Pan ddylech chwi, ymchwelyd at Dduw, a ymescusodwch chwi, a dywedyd nad ydych barod? Ystyriwch yn ddifrif ynoch eich hunain, fychaned a dâl y cyfryw goeg escusodion ger bron Duw. Y rhai a wrthodasant y wlêdd yn yr Efêngyl, oblegit iddynt brynu tyddyn, neu brofi eu hieuau ychen, neu oblegit eu priodi, ni chawsant felly mo'u hescusodi, onid eu cyfrif yn annheilwng o'r wlèdd nefawl. Myfi o'm rhan i, a fyddaf barod ac o herwydd fy swydd, yr ydwyf en eich gwahodd yn Enw Duw. Ydd wyf i'ch galw o ran Crist, a megis y caroch ei'ch Iechydwraieth eich hunain yr wyf i'ch cynghori i fôd yn gyfrannogion o'r Cymmun bendigedig hwn. Ac fel y bu wiw gan Fâb Duw ymado â'i enioes gan drengu ar y groes dros eich iechyd chwi, felly yn yr un modd y dylech chwithau gymmeryd y Cymmun er côf am offrymmiadaeth

daeth ei angau ef, fel y gorchymynnodd efe ei hun. Yn awr, os chwy-chwi a eſceuluſwch wneuthur hyn, Meddyliwch ynoch eich hunain faint y cam-wedd yr ydych yn ei wneuthur â Duw, ac mor flin yw'r boen y ſydd goruwch eich pennau am hynny; Pan ych yn anhydyn yn ymgadw oddiwrth fwrdd yr Arglwydd, ac yn ymnaillduo oddiwrth eich brodyr, y rhai ſyn dyfod i ymborthi ar wlêdd y nefolaf luniaeth hwnnw. Os chwi a ddyfal yſtyriwch y pethau hyn, trwy râs Duw chwi a ddychwelwch i feddwl a fo gwell: Er mwyn caffael o honoch hynny nid arbedwn ni wneuthur yn oſtyngedic ein erfyniau i'r Holl-alluog Dduw ein tâd nefol.

¶ *Ar amser Miniſtriad y Cymmun, a'r Cymmunwyr wedi eu cyfleu yn weddus i gymmeryd y Sacrament bendigedic, yr Offeiriad a ddywed y Cynghor hwn.*

ANwyl garedigion yn yr Arglwyd, y ſawl ſydd yn meddwl dyfod i fendigedic Cymmun corph a gwaed ein Iachawdr Criſt, rhaid i chwi yſtyried y modd y mae Sainct Paul yn cynghori pawb iw profi, ac iw holi eu hunain yn ddyfal, cyn iddynt ryfygu bwytta o'r bara hwnnw, ac yfed o'r cwppan hwnnw. Canys fel y mae y llês yn fawr, os â chalon wîr edifeiriol, ac â bywiol ffydd y cymmerwn y Sacrament bendigedic hwnnw, (canys yna ydd ŷm ni yn yſprydawl yn bwytta cîg Criſt, ac yn yfed ei waed ef; yna yr ydym yn trigo ynghriſt, a Chriſt ynom ninnau, ydd ŷm ni yn un â Chriſt, a Chriſt â ninnau) felly y mae yr perigl yn fawr, os ni a'i cymmer yn annheilwng. Canys yna ydd ŷm ni yn euog o gorph a gwaed Criſt ein Iachawdr; yr ydym ni yn bwytta ac yn yfed ein barnedigaeth ein hunain, heb yſtyried corph yr Arglwydd. Yr ydym yn ennyn digofaint

Duw

Daw i'n herbyn; ydd ŷm ni yn ei annog ef i'n plau âg amrafael glefydau, ac amryw angau. Bernwch gan hynny eich hunain (frodyr) megis na'ch barner gan yr Arglwydd. Gwîr edifarhewch am eich pechodau a aeth heibio. Bid gennwch fywiol a diogel ffydd ynghrist ein Iachawdr: Gwellhewch eich buchedd, a byddwch mewn cariad perffaith â phawb; felly y byddwch weddus gyfrannogion o'r dirgeledigaethau sancteiddiol hyn. Ac o flaen pob peth y mae yn rhaid i chwi roddi gostyngeiddiaf a chanmolediccaf ddiolch i Dduw Tâd, y Mâb, a'r Yspryd glân, am brynedigaeth y bŷd, drwy angau a dioddefaint ein Iachawdr Crist Duw a dyn, yr hwn a ymostyngodd i angau ar y groes drosom ni bechaduriaid truain, y rhai oeddym yn gorwedd mewn tywyllwch a chyscod angau, fel y gallei efe ein gwneuthur ni yn blant i Dduw, a'n dyrchafel i fywyd tragywyddol. Ac er cofio o honom yn wastad ddirfawr gariad ein Harglwydd a'n unic Iachawdr Iesu Grist fel hyn yn marw drosom, a'r aneirif ddoniau daionus, y rhai drwy dywallt ei werthfawr waed, a enillodd efe i ni: efe a osododd, ac a ordeiniodd sanctaidd ddirgeledigaethau, fel gwystlon o'i gariad, a gwastadol gôf am ei angau er mawr ac anherfynawl gomfordd i ni. Gan hynny iddo ef, gyd â'r Tâd, a'r Yspryd glân rhoddwn (fel ydd ŷm rwymediccaf) wastadol ddiolch, gan ymostwng yn gwbl i'w sanctaidd ewyllys ef: a myfyrio ei wasanaethu ef mewn gwir sancteiddrwydd, a chyfiawnder, holl ddyddiau ein heinioes. Amen.

¶ *Yna dywed yr Offeiriad wrth y rhai a fo yn dyfod i gymmeryd y Cymmun bendigedic.*

CHwy-chwi y sawl y sydd yn wîr, ac yn ddi-

ddifrifol yn edifarhau am eich pechodau, ac y sydd mewn cariad perffaith a'ch cymmydogion, ac yn meddwl dilyn buchedd newydd a chanlyn gorchymmynion Duw, a rhodio o hyn allan yn ei ffyrdd sancteiddiol ef. Deuwch yn nês trwy ffydd a chymmerwch y Sacrament sancteiddiol hwn i'ch conffordd, a gwnewch eich gostyngedig gyffes i'r Holl-alluog Dduw gan ostwng yn ufudd ar eich gliniau.

¶ *Yna y dywedir y gyffes gyffredin hon, yn enw pawb o'r rhai a fyddant ar feddwl cymmeryd y Cymmun bendigedig, gan un o'r Gweinidogion ystef a'r bobl oll yn gostwng yn ufudd ar eu gliniau ac yn dywedyd.*

O Holl-alluog Dduw, Tâd ein Harglwydd Iesu Grist, gwneuthur-wr pob dim, barn-wr pob dyn; yr ydym ni yn cydnabod, ac yn ymofidio dros ein amryw bechodau a'n anwiredd, y rhai o ddydd i ddydd yn orthrwm a wnaethom, ar feddwl, gair, a gweithred, yn erbyn dy Dduwiol fawredd, gan annog yn gyfiawnaf dy ddigofaint a'th lid i'n herbyn. Yr ydym yn ddifrifol yn edifarhau, ac yn ddrwg gan ein calonnau, dros ein cam-weithredoedd hyn, eu coffa sy drwm gennym, eu baich sydd anrhaith ei oddef: Trugarhâ wrthym, trugarhâ wrthym, drugaroccaf Dâd, er mwyn dy un Mab ein Harglwydd Iesu Grist, maddeu i ni yr hyn oll a aeth heibio, a chaniadhâ i ni allu byth o hyn allan, dy wasanaethu a'th fodloni, mewn newydd-deb buchedd, er anrhydedd a gogoniant dy enw; trwy Iesu Grist ein Harglwyd. Amen.

¶ *Yna yr Offeiriad neu yr Escob (os bydd yn gydrychiol) a saif, gan droi at y bobl, a ddatgan yr Absolusion hwn.*

HOll-alluog Dduw, ein Tâd nefawl, yr hwn o'i fawr drugaredd a addawodd faddeuant pechodau

pechodau i bawb gan edifeirwch calon a gwîr ffydd a ymchwel atto, a drugarâo wrthych, a faddeuo i chwi, ac a'ch gwaredo oddiwrth eich holl bechodau, ac a'ch cadarnhâo, ac a'ch cryfhâo ym-mhob daioni, ac a'ch dygo i fywyd tragywyddol, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yn ôl hynny y dywed yr Offeiriad.

Gwrandewch pa ryw eiriau cannforddus a ddywed ein Iachawdr Crist wrth bawb a wir ymchwelont atto ef.

DEuwch attafi bawb ac y sydd yn trafaelu ac yn llwythog, a mi a esmwythâf arnoch. S. *Mat.* 11. 28.

Felly y carodd Duw y bŷd, fel y rhoddes efe ei unig-anedic Fâb, modd nad elai neb a gredai ynddo ef ynghyfrgoll, namyn caffael bywyd tragywyddol. S. *Ioan.* 3. 16.

Gwrandewch hefyd beth y mae Sanct Paul yn ei ddywedyd.

Hwn sydd air gwîr, a theilwng i bawb iw dderbyn, ddyfod o Jesu Grist i'r bŷd i iachâu pechaduriaid. 1 *Tim.* 1. 15.

Gwrandewch hefyd beth a ddywaid Ioan Sanct.

Os pecha neb, mae i ni ddadleu-wr gyd â'r Tâd, Iesu Grist y cyfion; ac efe yw yr aberth dros ein pecodau. 1 S. *Ioan.* 2. 1.

¶ *Yn ôl y rai hyn yr â yr Offeiriad rhagddo, gan ddywedyd.*

Derchefwch eich calonnau.

Atteb.

Yr ydym yn eu derchafael i'r Arglwydd.

Yr Offeiriad:

Diolchwn i'n Harglwydd Dduw.

Atteb.

Mae yn addas, ac yn gyfiawn gwneuthur hynny.

¶ *Yna yr Offeiriad a dry at Fwrdd yr Arglwydd, ac a ddywed.*

Ygeiria hyn, [Sancteiddiol Dad] *a adewir heibio ar Sul y Drindod.*

YMae yn gwbl addas, yn gyfiawn, a'n rhwymedic ddylêd ni yw, bob amser, ac ym-mhob lle ddiolch i ti Arglwydd *Sancteiddiol Dâd,* Oll-alluog, dragywyddol Dduw.

¶ *Yma issôd y canlyn y rhagymadroddion priodawl wrth yr amser, os bydd yr un wedi ei osod yn ysprysawl. Ac onid ê, yn ddi-dor y canlyn.*

GAn hynny gyd âg Angelion ac Arch-angelion, a chyd âg oll gwmpeini nef, y moliannwn, ac y mawrhawn dy ogoneddus Enw, gan dy foliannu yn wastad a dywedyd, Sanct, Sanct, Sanct, Arglwydd Dduw yr lluoedd. Nef a daiar sydd yn llawn o'th ogoniant: gogoniant a fo i ti o Arglwydd goruchaf. Amen.

¶ *Rhagymadroddion priawd.*

¶ *Ar ddŷdd Natalic Crist a saith niwrnod gwedi.*

AM i ti roddi Iesu Grist dy un Mâb iw eni ar gyfer yr amser yma drosom ni: yr hwn trwy weithrediad yr Yspryd glân a wnaethpwyd yn wîr ddŷn, o hanfod y forwyn Fair i fam, a hynny heb ddim pechod, i'n gwneuthur ni yn lân oddiwrth bob pechod. Gan hynny gyd ag Angelion ac Arch-angelion, &c.

¶ *Ar ddŷdd Pasc, a saith ddiwrnod gwedi.*

ONid yn bendifaddef, ydd ŷm yn rhwymedic i'th foliannu, dros anrhydeddus gyfodiad dy Fâb Iesu Grist ein Harglwydd; canys efe yw'r gwîr oen Pasc, yr hwn a offrymwyd drosom, ac a ddileawdd bechod y bŷd, yr hwn trwy ei angau ei hun a ddinistriodd angau, a thrwy ei adgyfodiad i fywyd a adferodd i ni

ſwyd tragywyddol: Gan hynny gyd âg Angelion, &c.

¶ *Ar ddydd y Dyrchafael, a ſaith ddydd gwedi.*

TRwy dy anwyl garediccaf Fâb Ieſu Griſt ein Harglwydd, yr hwn yn ol ei anrhydeddus gyfodiad, a ymddangoſodd yn eglur iw holl Apoſtolion, ac yn eu golwg a eſcynnodd i'r nefoedd, i baratoi lle i ni; megis lle y mae efe, yno yr eſcynnom ninnau hefyd, ac y teyrnaſom gyd âg ef mewn gogoniant: gan hynny gyd âg Angelion, &c.

¶ *Ar ddydd Sul-gwyn, a chwe diwrnod yn ol.*

TRwy Ieſu Griſt ein Harglwydd; oddi wrth yr hwn yn ôl ei gywiraf addewid y deſcynnodd yr Yſpryd glân ar gyfer yr amſer yma o'r nef, a diſymwth sŵn mawr megis gwynt nerthol, ar wêdd tafodau tanllyd: gan ddiſcyn ar yr Apoſtolion iw dyſcu hwynt, ac iw harwain i bob gwirionedd, gan roddi iddynt ddawn amryw ieithoedd, a hyder hefyd gyd â chariad gwreſog, yn ddyfal i bregethu yr Efengyl i'r holl genhedloedd, trwy yr hyn i'n dygpwyd allan o dywyllwch, a chyfeiliorni, i'th eglur oleuni, ac i wîr wybodaeth am danat ti, a'th Fâb Ieſu Griſt: gan hynny gyd âg Angelion, &c.

¶ *Ar wyl y Drindod yn unic.*

YR hwn wyt un Duw, un Arglwydd, nid un perſon yn unic, onid tri pherſon mewn un ſylwedd. Canys yr hyn ydym yn ei gredu am ogoniant y Tâd, hynny yr ydym yn ei gredu am y Mâb, ac am yr Yſpryd glân, heb na gwahaniaeth, nac anghymmedr: gan hynny gyd âg, &c.

¶ *Ar ol pob un o'r Rhagymadroddion hyn ym-ddi-dor y cenir neu y dywedir.*

Gan

GAn hynny gyd âg Angelion ac Arch-angelion, a chyd âg oll gwmpeini nef, y molìannwn, ac y mawrhawn dy ogoneddus Enw, gan dy foliannu yn wastad a dywedyd, Sanct, Sanct, Sanct, Arglwydd Dduw yr lluoedd. Nef a daiar sydd yn llawn o'th ogoniant: gogoniant a fo i ti o Arglwydd goruchaf. Amen.

¶ *Yna yr Offeiriad ar ei liniau wrth fwrdd yr Arglwydd a ddywed yn enw yr holl rai a gymmerant y Cymmun, y weddi hon y sydd yn canlyn.*

NId ŷm ni yn rhyfygu dyfod i'th fwrdd di yma drugarog Arglwydd, gan ymddiried yn ein cyfiawnder ein hunain, eithr yn dy aml a'th ddirfawr drugareddau di. Nid ydym ni deilwng cymmaint ac i gasclu yr briwsion tan dy fwrdd di: Eithr tydi yw yr un Arglwydd, yr hwn biau o briodoldeb yn wastad drugarhâu; Caniadhâ i ni gan hynny Arglwydd grasisawl, felly fwyta cnawd dy anwyl Fâb Jesu Grist, ac yfed ei waed ef, fel y gallo ein cyrph pechadurus gael eu gwneuthur yn lân drwy ei gorph ef, a'n eneidiau eu golchi drwy ei werthfawroccaf waed ef, fel y gallom byth drigo ynddo ef, ac ynteu ynom ninnau. Amen.

¶ *Pan ddarfo i'r Offeiriad yn sefyll wrth y Bwrdd felly drefnu y Bara a'r Gwîn, fel y gallo yn barottach ac yn weddeiddiach dorri y Bara yngwydd y Bobl, a chymmeryd y Cwppan i'w ddwylo, efe a ddywed weddi y Cyssegriad, fel y mae yn canlyn.*

HOll-alluog Dduw ein Tâd nefol, yr hwn o'th dyner drugaredd a roddaist dy un Mâb Iesu Grist i ddioddef angeu ar y groes er ein prynu, yr hwn a wnaeth yno (trwy ei offrymiad ei hun yn offrymedic unwaith) gyflawn, berffaith, a digonawl aberth, offrwm, ac iawn, dros bechodau yr holl fŷd; ac a ordeiniodd,

ac yn ei sanctaidd Efengyl a orchymynnodd i ni gadw tragywyddol goffa am ei werth-fawr angeu hynny, nes ei ddyfod trachefn. Gwrando ni drugarog Dâd, ni a attolygwn i ti, a chaniadhâ i ni, gan gymeryd dy greaduriaid hyn o fara a gwin, yn ol sanctaidd ordinhâd dy Fâb Iesu Grist ein Iachawdr, er côf am ei angeu a'i ddioddefaint, allu bôd yn gyfrannogion o'i fendigedic gorph a'i waed. Yr hwn ar y nos honno y bradychwyd, [a] a gymmerth fara, ac wedi iddo ddiolch, [b] Efe a'i torrodd, ac a'i rhoddes iw ddiscyblion, gan ddywedyd: Cymmerwch bwytewch, [c] hwn yw fy ngorph yr hwn ydd ydwys yn ei roddi drosoch, gwnewch hyn er côf am danaf. Yr un modd gwedi swpper, [d] efe a gymmerth y cwppan, ac wedi iddo ddiolch, efe a'i rhoddes iddynt gan ddywedyd, Yfwch o hwn bawb, canys hwn [e] yw fy ngwaed o'r Testament newydd, yr hwn yr ydys yn ei dywallt drosoch, a thros lawer er maddeuant pechodau: gwnewch hyn cynnifer gwaith ac ei hyfoch, er côf am danaf. Amen.

a *Yma y cymmer yr Offeiriad y ddescl iw ddwilaw:* b *Ac yma efe a dyrr y Bara:* c *Ac yma y dyd ei law ar yr holl fara:* d *Yna y cymmer y Cwppan iw law.* e *Ac yma y dyd ei law ar bob llestr Cwppan neu fflagon yn yr hwn y bo dim gwin iw gyssegru.*

¶ *Yma y Gweinidog a gymmer y Cymmun yn gyntaf yn y ddau ryw ei hun ac yna 'r aiff ymlaen i roddi yr unrhyw i'r Escobion, Offeiriaid a Diaconiaid yr un modd (os bydd yr un yn bresennol) Ac wedi hynny i'r bobl hefyd mewn trefn iw dwylaw, a phaub yn estyngedig ar eu gliniau. A phan roddo y Bara i bob un efe a ddywed.*

Corph ein Harglwydd Iesu Grist yr hwn a roddwyd drosot ti, a gatwo dy gorph a'th enaid i fywyd tragywyddol: Cymmer, a bwyta hwn, er côf farw o Grist drosot ti, ac ymborth-

GAn hynny gyd âg Angelion ac Arch-angelion, a chyd âg oll gwmpeini nef, y moliannwn, ac y mawrhawn dy ogoneddus Enw, gan dy foliannu yn waſtad a dywedyd, Sanct, Sanct, Sanct, Arglwydd Dduw yr lluoedd. Nef a daiar ſydd yn llawn o'th ogoniant: gogoniant a fo i ti o Arglwydd goruchaf. Amen.

¶ *Yna yr Offeiriad ar ei liniau wrth fwrdd yr Arglwydd a ddyweid yn enw yr holl rai a gymmerant y Cymmun, y weddi hon y ſydd yn canlyn.*

NId ŷm ni yn rhyfygu dyfod i'th fwrdd di yma drugarog Arglwydd, gan ymddiried yn ein cyfiawnder ein hunain, eithr yn dy aml a'th ddirfawr drugareddau di. Nid ydym ni deilwng cymmaint ac i gaſclu yr briwſion tan dy fwrdd di: Eithr tydi yw yr un Arglwydd, yr hwn biau o briodoldeb yn waſtad drugarhâu; Caniadhâ i ni gan hynny Arglwydd graſiſawl, felly fwyta cnawd dy anwyl Fâb Jeſu Griſt, ac yfed ei waed ef, fel y gallo ein cyrph pechadurus gael eu gwneuthur yn lân drwy ei gorph ef, a'n eneidiau eu golchi drwy ei werthfawroccaf waed ef, fel y gallom byth drigo ynddo ef, ac ynteu ynom ninnau. Amen.

¶ *Pan ddarfo i'r Offeiriad yn ſefyll wrth y Bwrdd felly drefnu y Bara a'r Gwîn, fel y gallo yn barottach ac yn weddeiddiach dorri y Bara yngwydd y Bobl, a chymmeryd y Cwppan i'w ddwylo, efe a ddyweid weddi y Cyſſegriad, fel y mae yn canlyn.*

HOll-alluog Dduw ein Tâd nefol, yr hwn o'th dyner drugaredd a roddaiſt dy un Mâb Ieſu Griſt i ddioddef angeu ar y groes er ein prynu, yr hwn a wnaeth yno (trwy ei offrymiad ei hun yn offrymedic unwaith) gyflawn, berffaith, a digonawl aberth, offrwm, ac iawn, dros bechodau yr holl fŷd; ac a ordeiniodd,

ac

ac yn ei sanctaidd Efengyl a orchymynnodd i ni gadw tragywyddol goffa am ei werth-fawr angeu hynny, nes ei ddyfod trachefn. Gwrando ni drugarog Dâd, ni a attolygwn i ti, a chaniadhâ i ni, gan gymeryd dy greaduriaid hyn o fara a gwin, yn ol sanctaidd ordinhâd dy Fâb Iesu Grist ein Iachawdr, er côf am ei angeu a'i ddioddefaint, allu bôd yn gyfrannogion o'i fendigedic gorph a'i waed. Yr hwn ar y nos honno y bradychwyd, [a] a gymmerth fara, ac wedi iddo ddiolch, [b] Efe a'i torrodd, ac a'i rhoddes iw ddiscyblion, gan ddywedyd: Cymmerwch bwytewch, [c] hwn yw fy ngorph yr hwn ydd ydwys yn ei roddi drosoch, gwnewch hyn er côf am danaf. Yr un modd gwedi swpper, [d] efe a gymmerth y cwppan, ac wedi iddo ddiolch, efe a'i rhoddes iddynt gan ddywedyd, Yfwch o hwn bawb, canys hwn [e] yw fy ngwaed o'r Testament newydd, yr hwn yr ydys yn ei dywallt drosoch, a thros lawer er maddeuant pechodau: gwnewch hyn cynnifer gwaith ac ei hyfoch, er côf am danaf. Amen.

a Yna y cymmer yr Offeiriad y ddescl iw ddwil: b Ac yma efe a dyrr y Bara: c Ac yma y dyd ei law ar yr holl fara: d Yna y cymmer y Cwppan iw law. e Ac yma y dyd ei law ar bob llestr Cwppan neu fflagen yn yr hwn y bo dim gwin iw gyssegru.

¶ *Yna y Gweinidog a gymmer y Cymmun yn gyntaf yn y ddau ryw ei hun ac yna 'r aiff ymlaen i roddi yr unrhyw i'r Escobion, Offeiriaid a Diaconiaid yr un modd (os bydd yr un yn bresennol) Ac wedi hynny i'r bobl hefyd mewn trefn iw dwylaw, a phawb yn estyngedig ar eu gliniau. A phan roddo y Bara i bob un efe a ddywed.*

CORPH ein Harglwydd Iesu Grist yr hwn a roddwyd drosot ti, a gatwo dy gorph a'th enaid i fywyd tragywyddol: Cymmer, a bwyta hwn, er côf farw o Grist drosot ti, ac ymborth:

borth arno yn dy galon drwy ffydd, gan roddi diolch.

¶ *A'r Gweinidog a fo yn rhoddi y cwppan i bob un a ddywed.*

GWaed ein Harglwydd Iesu Grist yr hwn a dywalltwyd drosot ti, a gatwo dy gorph a'th enaid i fywyd tragywyddol: ŷf hwn er côf tywallt gwaed Crist trosot ti, a bydd ddiolchgar.

¶ *Os bydd y Bara neu'r Gwin cyssegredig wedi eu treulio oll cyn cymmuno o bawb, cyssegred yr Offeiriad ychwaneg yn ol y dull uchod gan ddechreu ar (Ein Iachawdr Crist y nôs, &c.) i fendigo y bara. Ac ar (Yr un modd gwedi Supper, &c.) i fendigo y Cwppan.*

¶ *Pan fo pawb wedi Cymmuno, y Gweinidog a ddychwel at Fwrdd yr Arglwydd, a thrwy barch a esyd arno a fo yngweddill o'r Elementau cyssegredig gan danu lliain glân trostynt.*

¶ *Yna yr Offeiriad a ddywed weddi yr Arglwydd, a'r bobl yn adrodd pob arch o honi ar ei ôl ef.*

EIn Tâd yr hwn wyt yn y nefoedd, sancteiddier dy Enw. Deuet dy deyrnas. Bid dy ewyllys ar y ddaiar megis y mae yn y nefoedd. Dyro i ni heddyw ein bara beunyddiol. A maddeu i ni ein dyledion, fel y maddeuwn ni i'n dyled-wyr. Ac nac arwain ni i brofedigaeth; Eithr gwaret ni rhag drwg: Canys eiddot ti yw'r Deyrnas a'r gallu, a'r gogoniant yn oes oesoedd. Amen.

¶ *Wedi hynny y dywedir fel y canlyn.*

O Arglwydd, a nefawl Dâd, yr ydym ni dy ostyngedic weision yn cwbl ddeisyfu ar dy dadol ddaioni, yn drugarog dderbyn ein haberth hyn o foliant a diolch; gan erfyn arnat yn ostyngeiddiaf, ganiadhâu bôd trwy ryglyddon ac angau dy Fâb Iesu Grist, a thrwy ffydd

ffydd yn ei waed ef, i ni ac i'th holl Eglwys gael maddeuant o'n pechodau, a phob doniau eraill o'i ddioddefaint ef. Ac yma ydd ym yn offrwm ac yn cynnhyrchu i ti o Arglwydd, ein hunain, ein eneidiau, a'n cyrph, i fôd yn aberth rhesymol, sanctaidd, a bywiol i ti; gan attolygu i ti yn ostyngedic fôd i bawb o honom y sy gyfrannogion o'r Cymmun bendigeid hwn, gael ei cyflawni â'th râd, ac â'th nefol fendith. Ac er ein bôd ni yn annheilwng drwy ein amrafaelion bechodau, i offrwm i ti un aberth: etto ni a attolygwn i ti gymmeryd ein rhwymedic ddylêd, a'n gwasanaeth hyn; nid gan bwyso ein haedddedigaethau, onid gan faddeu ein pechodau, trwy Iesu Grist ein Harglwydd; trwy yr hwn, a chyd â'r hwn, yn undawd yr Yspryd glân, holl anrhydedd a gogoniant a fyddo i ti Dâd holl-alluog, yn oes oesoedd. Amen.

¶ *Neu hyn.*

HOll-alluog, a byth-fywiol Dduw, yr ydym ni yn ddirfawr ddiolch i ti, am fôd yn wiw gennit ein porthi ni, y rhai a gymmerasom yn ddyledus y dirgeledigaethau sancteiddiol hyn, ac ysprydawl ymborth gwerthfawroccaf gorph a gwaed dy Fâb ein Iachawdr Iesu Grist, ac wyt yn ein siccrhâu ni drwy hynny o'th ymgeledd, ac o'th ddaioni i ni, a'n bôd yn wîr aelodau wedi ein corpholaethu yn nirgel gorph dy Fâb, yr hwn yw gwynfydedic gynnulleidfa yr holl ffyddlon bobl; a'n bôd hefyd trwy obaith yn etifeddion dy deyrnas dragywyddol, gan haeddedigaethau gwerthfawroccaf angau a dioddefaint dy anwyl Fâb: Ac ydd ŷm ni yn ostyngedic yn attolygu i ti, o nefawl Dâd, felly ein cynnorthwyaw ni â'th râd, fel y gallom yn wastad aros yn y sanctaidd gymdeithas

deithas

deithas honno, a gwneuthur pob rhyw weithredoedd da ac a ordeiniaist i ni rodio ynddynt, trwy Iesu Grist ein Harglwydd, i'r hwn gyda thi a'r Yspryd glân, y bo holl anrhydedd, a gogoniant yn dragywyddol. Amen.

¶ *Yna y dywedir, neu y cenir*

GOgoniant i Dduw yn yr uchelder, ac yn y ddaiar tangneddyf, ewyllys da i ddynion. Ni a'th addolwn, ni a'th fendithiwn, ni a'th ogoneddwn, i ti y diolchwn am dy fawr ogoniant, Arglwydd Dduw, frenhin nefol, Duw Tâd holl alluog.

Arglwydd, yr unic genedledic Fâb Jesu Grist, Arglwydd Dduw, Oen Duw, Fâb y Tâd, yr hwn wyt yn dileu pechodau yr bŷd, trugarhâ wrthym. Ti yr hwn wyt yn dileu pechodau yr bŷd, trugarhâ wrthym. Ti yr hwn wyt yn dilêu pechodau yr bŷd, derbyn ein gweddi. Ti yr hwn wyt yn eistedd ar ddeheu-law Dduw Tâd, trugarhâ wrthym.

Canys ti yn unic wyt sanctaidd, ti yn unic wyt Arglwydd, ti yn unic Grist, gyd â'r Yspryd glân wyt oruchaf yngogoniant Duw Tâd. Amen.

¶ *Yna yr Offeiriad, neu yr Escob, os bydd yn bresennol, a ollwng y bobl ymaith â'r fendith hon.*

TAngneddyf Dduw yr hwn sydd uwchlaw pob deall, a gatwo eich calonnau a'ch meddyliau yngwybodaeth a chariad Duw a'i Fâb Iesu Grist ein Harglwydd. A bendith Dduw holl-alluog, y Tâd, y Mâb, a'r Yspryd glân fyddo i'ch plith, ac a drigo gyd â chwi yn wastad. Amen.

¶ *Colectau iw dywedyd yn ol yr offrymmiad, bryd na bo un Cymmun, bob rhyw ddiwrnod, un neu ychwaneg. A'r un rhai a ellir eu dywedyd hefyd cymmifer amser ac y bydd*

ddo achos yngwasanaethu, wedi yr Colectau ar y foreuol neu'r Brydnhawnol weddi, y Cymmun, neu yr Letani, fel y gwelo yr Gweinidog fôd yn gymhesur.

CYnnorthwya ni yn drugarog Arglwydd, yn ein gweddiau hyn â'n erfyniau. a llywodraetha ffordd dy wasanaeth-ddynion tu ag at gaffacliad iechyd tragywyddawl; fel ym-mysc holl gyfnewidiau a damweiniau y bywyd marwol hwn, y gallont byth gael eu hamddiffyn drwy dy radlawnaf a'th barotaf borth, trwy Iesu Grist ein Harglwydd, Amen.

HOll-alluog Arglwydd, a byth-fywiol Dduw, ni a attolygwn i ti fôd yn wiw gennit uniawni, sancteiddio, a llywodraethu ein calonnau a'n cyrph, yn ffyrdd dy ddeddfau, ac yngweithredoedd dy orchymmynion, megis trwy dy gadarnaf nodded, yma ac yn dragywyddol, y gallom fôd yn gadwedic gorph ac enaid, trwy ein Aarglwydd a'n Iachawdr Iesu Grist. Amen.

CAniadhà, ni a attolgwn i ti Holl-alluog Dduw, am y geiriau, a glywsom heddyw â'n clustiau oddi allan, eu bôd felly drwy dy râd, wedi eu plannu yn ein calonnau oddi mewn, fel y gallont ddwyn ynom ffrwyth buchedd dda, er anrhydedd a moliant i'th Enw, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

RHag-flaena ni, o Arglwydd, yn ein holl weithredoedd, â'th barhâus gmmorth, fel yn ein holl weithredoedd dechreuedic, annherfynedic, a therfynedic ynoti, y gallom foliannu dy sanctaidd Enw, ac yn y diwedd gael gan dy drugaredd fywyd tragywyddol, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

HOll-alluog Dduw, ffynnon yr holl ddocthineb, yr hwn wyt yn gwybod ein angenrheidiau cyn eu gofynnom, a'n hanwybodaeth

daeth yn gofyn: Ni a attolygwn i ti, dosturio wrth ein gwendid, a'r pethau hynny, y rhai oblegid ein annheilyngdod ni feiddiwn, ac oblegid ein dallineb ni fedrwn eu gofyn, fôd yn deilwng gennit eu rhoddi i ni er teilyngdod dy Fâb Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

HOll-alluog Dduw, yr hwn a addewaist wrando eirchion y rhai a ofynnant yn Enw dy Fâb; ni a attolygwn i ti ostwng yn drugarog dy glustiau attom ni, y rhai a wnaethom yr awr hon ein gweddiau a'n herfynion attat; a chaniadhâ am y pethau hyn a archasom yn ffyddlawn yn ol dy ewyllys, allu o honom eu caffael yn hollawl, i borthi ein hangen, ac er eglurhâd dy ogoniant, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *AR y Suliau a gwyliau eraill oni bydd Cymmun, y dywedir y cwbl ac a osodwyd ar y Cymmun, hyd ddiwedd y weddi gyffredin* (dros holl ystâd Eglwys Grist yn milwrio yma ar y ddaiar) *ac un neu ychwaneg o'r Colectau a adroddwyd uchod, gan ddibennu â'r fendith.*

¶ *Ac ni bydd gwasanaethu Swpper yr Arglwydd, oddieithr bôd nifer cymmwys o bobl i gymmuno gyd â'r offeiriad, fel y gwelo efe fôd yn iawn.*

¶ *Ac oni bydd mwy nag ugein-nyn yn y plwyf, o bwyll i gymmeryd y Cymmun; etto ni bydd un Cymmun, oni bydd pedwar, neu dri o'r lleiaf i gymmuno gyd â'r offeiriad.*

¶ *Ac mewn Eglwysydd Cadeiriol, colegiat, a chollegau, lle byddo llawer o Offeiriaid, a Diaconiaid, cymmerant hwy oll y Cymmun gyd â'r Offeiriad bob Sul o'r lleiaf, oni bydd ganddynt achos rhesymmol i'r gwrthwyneb.*

¶ *Ac er dilêu pob achos o ymryson ac ofer-goil y sydd, neu*

neu a allo fôd gan neb yn y bara a'r gwin, fe a wasanaetha bôd y bara yn gyfryw ac y sydd arferedic iw fwytta; eithr y bara gwenith o'r gorau, a'r puraf ac a aller ei gael yn gymmwys.

¶ *Ac os bydd dim or Bara a'r Gwin heb ei gyssegru tros ben, y Curat ai caiff iddo ei hun. Eithr os bydd dim o'r hyn a gyssegrwyd yngweddill, ni ddygir dim o hono allan o'r Eglwys, Eithr yr Offeiriad, a chyfryw o'r Cymmunwyr ag a elwo efe atto, a fwyttaant ac a yfant yr unrhyw drwy barch, yn ebrwydd ar ôl y fendith.*

¶ *Y bara a'r gwin i'r Cymmun a baratoir gan y Curat a wardeniaid yr Eglwys, ar gôst y plwyf.*

¶ *Noda hefyd fôd i bob plwyfol Gymmuno o'r lleiaf dair gwaith yn y flwyddyn, ac o hynny fôd y Pasc yn un; A'r Pâsc bob blwyddyn, fôd i bob plwyfol gyfrif â'i Berson, Vicar, neu ei Gurat, neu ei brocurator, neu ei brocuratoriaid, a thalu iddynt, neu iddo ef yr holl ddyledion Eglwysic, a fo yn arferedic yn ddyledus yna, ar yr amser hynny iw talu.*

¶ *Pan orphenner Gwasanaeth Duw, yr Arian a roddwyd ar yr offrymmiadau a ddosparthir i ryw wasanaeth duwiol a chardodawl, fel y bo i'r Gweinidog a wardeniaid yr Eglwys weled yn gymmwys: Os hwy ni chyttunant yn hynny, dosparther hwynt fel yr appwyntio yr Ordinari.*

LLe yr ordeinir yn y Gwasanaeth hyn o Finistriad Swpper yr Arglwyd, bôd i'r Cymmunwyr gymmeryd yr unrhyw ar eu gliniau (yr hyn a ordeinwyd ar feddwl da, sef, yn arwyddoccaad o'n hufudd a'n diolchgar gydnabod ddoniau daionus Crist a roddir ynddo i bob Cymmunwr addas, ac er gochelyd y cyfryw halogedigaeth ac annrhefn yn y Cymmun bendigedig a allai heb hyn ddigwyddo) er hynny fel na bo i neb, nag o anwybodaeth a gwendid gam gymmeryd, nag o falais a chyndynrwydd anurddo

urddo yr arwydd hon o benlinio, yspyssir yma na feddylier trwy hyn, ac na ddylid gwneuthur dim addoliad nag i fara a gwin y Sacrament a gymmerir yno yn gorphorawl, nag i neb ryw gydrycholdeb corphorawl o anianol gnawd a gwaed Crist. Canys y mae Bara a Gwin y Sacrament yn aros yn wastad yn eu gwîr anianol ddefnyddiau, fel nad aller eu haddoli, (Canys hynny a fyddei Eulyn-addoliad iw ffieiddio gan bob Cristion ffyddlon) Ac y mae Corph a Gwaed anianol ein Iachawdr Crist yn y nef, ac nid yma: Canys ni chydsai fôd Corph Crist yn wîr anianol, a'i fôd ar yr un amser o fewn y chwaneg o fannau, nag un.

Gweinidogaeth
Bedydd Public Plant Bychain
iw arfer yn yr Eglwys.

¶ *RHybuddier y bobl, fôd yn gymhesuraf na wasanaethr y Bedydd namyn ar Suliau, a dyddiau gwyliau eraill, pan fyddo y nifer mwyaf o'r bobl yn dyfod yngbyd, yn gystal er mwyn bôd i'r gynnulleidfayon yn bresennol dystiolaethu derbyniad y sawl a feddyddier yr amser hynny, i nifer Eglwys Grist, a hefyd oblegit ymmedydd rhai bychain bôd i bob dyn a fo yno yn bresennol alw ei gof atto am ei broffes ei hun a wnaeth i Dduw yn ei fedydd. Herwydd hynny hefyd y mae yn gymmhesur bôd gwasanaeth y Bedydd yn yr iaith gyffredin. Ac er hyn yma oll (os bydd angenrheidiol) fe a ellir bedyddio rhai bychain a'r bob dydd arall.*

¶ *A noda y bydd i bob plentyn gwrryw a fedyddier ddau Dâd-bedydd ac un Fam-fedydd, ac i bob plentyn Benyw un Tâd-bedydd a Dwy Fam-fedydd.*

¶ *Pan fyddo plant iw bedyddio fe a ddylei eu tadau roddi rhybudd tros nos, neu y borau cyn dechreu y foreuol weddi,*

ddi, i'r Curat. Bydded y tadau-bedydd, a'r mammau-bedydd, a'r bobl, yn barod wrth y bedyddfan, naill ai yn y man ar ôl y llith ddiwaethaf o'r foreuol weddi, neu ynteu yn y man yn ôl y llith ddiwaethaf ar y Brydnhawnol weddi, megis y gosoto y Curat yn ôl ei ystyriaeth ei hun. A'r Offeiriad yn dyfod at y Bedyddfan (yr hwn a lenwir yr amser hwnnw a dwfr glân) ac yn sefyll yno a dywed.

A fedyddiwyd y plentyn hwn eusys, ai na fedyddiwyd ?

¶ *Os atteban,* Na ddo, *Yna aed yr Offeiriad rhagddo, fel y mae yn canlyn.*

FYngharedigion, yn gymmaint ac ymddwyn a geni pob dyn mewn pechod, a bód ein Iachawdr Crist yn dywedyd na ddichon neb gael myned i mewn i deyrnas Duw, oddieithr ei ail-eni ef o ddwfr ac o'r Yspryd glân : Attolwg yddwyf i chwi alw ar Dduw Tâd, trwy ein Harglwydd Iesu Grist, ar fôd iddo o'i ddaionus drugaredd ganiadhau i'r plentyn hwn y peth drwy nerth natur ni all ddyfod iddo, gael e'i fedyddio â dwfr ac â'r Yspryd glân, a'i dderbyn i lân Eglwys Grist, a bôd yn aelod bywiol o'r unrhyw.

¶ *Yna y dywed yr Offeiriad.*

Gweddiwn.

HOll-alluog a thragywdyddol Dduw, yr hwn o'th fawr drugaredd a gedwaist Noe a'i deulu yn yr Arch rhag eu cyfr-golli gan ddwfr ; a hefyd a dywysaist yn ddiangol blant yr Israel dy bobl drwy y môr côch, gan arwyddocâu wrth hynny dy lân fedydd ; a thrwy fedydd dy garedic Fâb Iesu Grist yn afon Iorddonen a sancteiddiaist ddwfr er dirgel olchedigaeth pechodau : Attolygwn i ti er dy aneirif drugareddau, edrych o honot yn drugarog

ar

ar y plentyn hwn ei fanċteiddio a'i lânhau â'r Yspryd glân, fel y byddo iddo gael ei wared oddiwrth dy lid a'i dderbyn i Arch Eglwys Grist, a chan fôd yn gadarn mewn ffydd yn llawen gan obaith, ac wedi ymwreiddio yng-hariad perffaith, allu o hono fordwyo tros donnau y byd trallodus hwn, ac o'r diwedd, allu dyfod i dir y bywyd tragwyddawl, yno i deyrnasu gyd â thi heb drangc na gorphen, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

HOll-alluog ac anfarwol Dduw, porth pob anghenog, nawdd-wr pawb a gilio attat am gynhorthwy, bywyd y rhai a gredant, a chyfodiad y meirw: Ydd ym yn galw arnat tros y dyn-bychan yma ar iddo yn dyfod i'th lân fedydd gael derbyn maddeuant o'i bechodau, drwy, ad-enedigaeth ysprydol. Derbyn ef Arglwydd, megis yr addewaist trwy dy garedic Fâb, gan ddywedyd; Gofynnwch, a rhoddir i chwi, Ceisiwch, a chwi gewch, Curwch, ac fe agorir i chwi. Felly yn awr dyro i ni, a ni yn gofyn, par i ni gael, a ni yn ceisio; agor y porth i ni sy' yn curo; fel y gallo y dyn-bychan yma fwynhâu tragywyddol fendith dy nefol olchiad, a dyfod i'r deyrnas dragywyddawl yr hon a addewaist trwy Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Yna y bobl a safant ar eu traed, a'r Offeriad a ddywed.*

Gwrandewch ar eiriau yr Efengyl a scrifennodd Sanċt Marc yn y ddecfed bennod, ar 13 v.

HWy a ddygasant blant bychain at Grist, fel y cyffyrddei efe â hwynt: a'r discyblion a geryddasant y rhai oedd yn eu dwyn hwynt. A'r Iesu pan welodd hynny fu anfodlon, iawn, ac a ddywedodd wrthynt, gadewch i blant bychain ddyfod attafi, ac na waherddwch

hwynt

hwynt: canys eiddo y cyfryw rai yw teyrnas Dduw. Yn wir meddaf i chwi, pwy bynnac ni dderbynio deyrnas Dduw fel dyn-bach, nid â efe ei mewn iddi. Ac efe a'u cymmerodd hwy yn ei freichiau, ac a ddodes ei ddwylaw arnynt, ac a'u bendithiodd.

¶ *Yn ôl darllen yr Efengyl, traetha y Gweinidog y cyngor byrr yma ar eiriau yr Efengyl.*

YNgaredigion, chwi glywch yn yr Efengyl hon eiriau ein Iachawdr Crist, yn gorchymmyn dwyn plant atto, pa wedd y ceryddodd efe y rhai a fynnasei eu cadw oddi-wrtho; pa wedd y cynghora efe i bob dyn ganlyn eu gwirionedd hwy. Yr ydych chwi yn deall, wrth ei agwedd ef a'i weithred, modd y dangoses ei ewyllys da iddynt: canys efe a'u cofleidiodd hwy yn ei freichiau, efe a roddodd ei ddwylaw arnynt, ac a'u bendithiodd hwynt. Nac amheuwch gan hynny, eithr credwch yn ddiffif, y cymmer efe yr un ffunyd yn ymgeleddgar y dyn-bychan yma, y cofleidia efe ef a breichiau ei drugaredd, dyry iddo fendith y bywyd tragywyddawl, ac y gwna ef yn gyfrannog o'i ddi-drangc deyrnas. O herwydd pa ham, gan ein bôd ni yn credu fel hyn am ewyllys da ein Tâd nefol tu ag at y dyn-bychan yma wedi ei amlygu trwy ei Fab Iesu Grist, ac heb ddim ammau gennym ei fôd efe yn derbyn yn rasusol ein gweithred gardodawl hon yn dwyn y plentyn hwn i'w sanctaidd Fedydd ef; diolchwn yn ffyddlon, ac yn ddefosiynol iddo gan ddywedyd.

HOll-alluog a thragwyddol Dduw Nefol Dad, ydd ym ni yn ostyngedic yn diolch i ti fôd yn wiw gennit ein galw i wybodaeth dy râs, a ffydd

a ffydd ynot: Ychwanega yr wybodaeth hon, a chadarnhâ y ffydd hon ynom yn waſtad; dyro dy Yſpryd glân i'r dŷn bychan yma fel y ganer efe eilwaith, a'i wneuthur yn etifedd Iechyd tragywyddol, trwy ein Harglwydd Ieſu Griſt, yr hwn ſydd yn byw, ac yn teyrnaſu gyd â thi, a'r Yſpryd glân, yr awr hon ac yn dragywydd. Amen.

¶ *Yna dyweded yr Offeiriad wrth y Tadau-bedydd a'r Mammau-bedydd yn y modd hyn.*

ANwyl Garedigion bobl, chwi a ddygaſoch y plentyn hwn yma iw fedyddio, chwi a weddiaſoch ar fôd yn wiw gan ein Harglwydd Ieſu Griſt ei dderbyn ef, maddeu iddo ei bechodau, ei ſancteiddio â'r yſpryd glân: rhoddi iddo deyrnas nefoedd a bywyd tragywyddol. Chwi a glywſoch hefyd ddarfod i'n Harglwydd Ieſu Griſt addo yn ei Efengyl ganhiadu yr holl bethau hyn a weddiaſoch chwi am danynt: yr hwn addewid efe o'i ran ef a'i ceidw yn wir ddiogel, ac a'i cwplâ. Herwydd pa achos yn ôl yr addewid hyn a wnaeth Criſt, rhaid yw i'r dŷn bychan yma yn ffyddlon, ar ei ran yntau addo trwoch-chwi ſy feichiau droſto (hŷd oni ddêl mewn oedran iw gymmeryd arno i hun) ymwrthod â diafol, a'i holl weithredoedd, ac yn waſtad credu gwynfydedic air Duw, ac yn ufudd cadw ei orchymmynion.

Am hynny y gofynnaf.

AYdwyt ti yn enw y plentyn hwn yn ymwrthod â diafol, ac â'i holl weithredoedd, coeg rodres, a gwag-orfoledd y bŷd, a'i holl chwantau cybyddus, anyſprydol ewyllys y cnawd, fel na ddilynech hwynt, ac na'th dywyſer ganddynt?

Atteb.

Yr ydwyf yn ymwrthod â hwynt oll.

Gweinidog.

A Wyt ti yn credu yn Nuw Tâd holl-gyfo-
ethog, Creawdr nef a daiar? Ac yn Iesu
Grist ei un Mâb ef ein Harglwydd ni? A'i gen-
hedlu o'r Yspryd glân? A'i eni o Fair forwyn;
iddo ddioddef dan Bontius Pilatus, ei groes-
hoelio, ei farw a'i gladdu? discyn o honaw
uffern, a'i gyfodi y trydydd dŷdd; ac esc-
hono i'r nefoedd, a'i fod yn eistedd ar dd
law Dduw Tâd holl-alluog, ac y daw
yno yn niwedd y bŷd i farnu byw a
wyt ti yn credu yn yr Yspryd g
wys lân Gatholic; Cymmun y S
ant pechodau; adgyfodiad y
tragywyddol gwedi angau?

Atteb

Hyn oll ydd wyf yn e

G

A fynni di dy fe

Hynny yw f

A Ged
a
thy

n
eth

M
Ysp
trwy
yn c
ei f

oruchafiaeth, a'r gorfod yn erbyn diafol, y
bŷd a'r cnawd. Amen.

Caniadhâ fôd i bwy bynnac y ſydd yma wedi ei gyſſegru i ti trwy ein ſwydd a'n gweinidogaeth ni, allu hefyd fôd yn gynnyſcaeddol o rinweddau nefol, a bôd iddynt gael eu tragywyddol obrwyau drwy dy drugaredd, ô fendigedic Arglwydd Dduw, yr hwn wyt yn
...w, ac yn llywiaw pob peth, yn oes oeſoedd.

...gyfoethog fyth fywiol Dduw, yr hwn
... i'th garediccaf Fâb Ieſu Griſt dros
... o'n pechodau, oddef gollwng o'i
... yſtlys ddwfr a gwaed, a rhoddi
...n iw ddiſcyblion fyned a dyſcu pob
...edyddio yn Enw'r Tâd, a'r Mâb,
...n: Yſtyria, attolwg i ti, wrth
...ulleidfa; ſancteiddia y dwfr
...ligaeth pechodau; a cha-
...hwn a fedyddir yr awr-
...wnder dy râs, ac a-
... blant etholedig,
... Amen.

...chan yn ei ddwy-
... Mammau

N Yr ydwyfi yn dy fedyddio di yn Enw'r Tâd, a'r Mâb, a'r Yspryd glân. Amen.

¶ *Yna y dywed yr Offeiriad.*

YR ydym ni yn derbyn y plentyn hwn i gynnulleidfa defaid Crist, ac yn ei [a] nodi efac arwydd y grôg, yn arwyddocâad na bo iddo rhag llaw gymmeryd yn gywilydd gyffessu ffydd Crist a groeshoeliwyd, ac iddo ymladd yn wrol tan ei faner ef, yn erbyn pechod, y bŷd, a'r cythraul, a pharhaû yn filwr ffyddlawn ac yn wâs i Grist, holl ddyddiau ei einioes. Amen.

[a] Yna yr Offeiriad a wneiff groes yn nhalcen y dyn bach.

¶ *Yna y dywed yr Offeiriad,*

GAn ddarfod yn awr, garedigion frodyr, adeni, a dodi y plentyn hwn ynghorph Eglwys Crist, diolchwn ninnau i'r Holl-alluog Dduw am ei ddaioni hyn, ac o gyd-undeb gwnawn ein gweddiau ar y Goruchaf Dduw, ar fôd iddo ddiweddu y rhan arall o'i fywyd yn ôl hyn o ddechreuad.

¶ *Yna y dywedir a phawb ar eu gliniau.*

EIn Tâd yr hwn wyt yn y nefoedd, sancteiddier dy Enw. Deuet dy deyrnas. Bid dy ewyllys ar y ddaiar megis y mae yn y nefoedd. Dyro i ni heddyw ein bara beunyddiol. A maddeu i ni ein dyledion, fel y maddeuwn ni i'n dyled-wŷr. Ac nac arwain ni i brofedigaeth; Eithr gwaret ni rhag drwg: Amen.

Yna y dywed yr Offeiriad.

MAwr ddiolchwn i ti drugaroccaf Dâd ryngu bodd it' ad-eni y plentyn hwn â'th Yspryd glân, a'i dderbyn yn blentyn i ti dy hun trwy fabwys, a'i gorphori i'th lân Eglwys. A yn ostyngedic yr attolygwn i ti ganiadhâu, ei fôd ef yn farw i bechod, ac yn byw i

awnder, ac yn gladdedic gyd â Christ yn ei angau, allu croes-hoelio yr hên ddŷn, ac yn hollawl ymwrthod â holl gorph pechod, ac fel megis y mae efe wedi ei wneuthur yn gyfrannog o angau dy Fâb, iddo fôd hefyd yn gyfrannog o'i gyfodiad; ac felly o'r diwedd, ynghyd â'r rhan arall o'th lân Eglwys, bôd o honaw yn etifedd dy deyrnas dragywyddol, drwy Iesu Grist ein Harglwydd, Amen.

¶ *Yna a phawb yn sefyll yr Offeiriad a ddywed i'r Tadau-Bedydd a'r mammau-Bedydd hyn o gyngor yn canlyn.*

YN gymmaint a darfod i'r plentyn hwn addo trwochwi, ei fechniafon, ymwrthod â diafol, a'i holl weithredoedd, credu yn-Nuw, a'i wasanaethu ef: Rhaid i chwi feddwl, mai eich rhan a'ch dylêd yw, gweled dyscu o'r plentyn hwn, cyn gynted ac y gallo ddyscu, pa rwy hynod adduned, addewyd, a phroffes a wnaeth efe yma drwoch-chwi. Ac er mwyn gallu o hono wybod y pethau hyn yn well, chwi a elwch arno i wrando pregethau. Ac yn bendifaddef rhaid i chwi weled dyscu o honaw y Credo, Gweddi yr Arglwydd, a'r dec gorchymmyn yn yr iaith gyffredin, a phob peth arall a ddylei Gristion ei wybod, a'i gredu, er iechyd iw enaid; a bôd meithrin y plentyn hwn yn rhinweddol, iw hyweddu mewn buchedd dduwiol a Christionogawl; gan gofio yn wastad, bôd Bedydd yn arwyddocâu i nyni ein proffess, hynny yw, bôd i ni ganlyn esampl ein Iachawdr Crist, a'n gwneuthur yn gyffelyb iddo ef: fel megis ac y bu efe farw, ac y cyfodes drachefn drosom ni; felly y dylem ni y rhai a fedyddiwyd, farw oddi-wrth bechod, a chyfodi i gyfiawnder, gan farwolaethu yn wastad ein holl drygioni, a'n gwyniau

llygredic

ſlygredic, a pheunydd myned rhagom ym-
mhob rhinwedd dda, a buchedd dduwiol.

¶ *Yna ychwanega efe ddywedyd.*

RHaid i chwi edrych Dwyn y Plentyn hwn at yr Eſcob iw Gonffurmio ganddo, cyn gynted ac y medro ddywedyd y Credo, Gweddi 'r Arglwydd, a'r Deng-air Ddeddf yn yr iaith gyffredin, ac yr haddyſcer ymmhellach ynghatheciſm yr Eglwys a oſodwyd allan ar fedr hynny.

YSbys yw trwy Air Duw, am blant a fedyddir, ac a fyddant feirw heb wneuthur pechod priod, eu bôd yn ddiammeu yn gadwedig.

I Symmud ymmaith bob amheuaeth am arfer arwydd y Groes yn y Bedydd; gwir ddeongliad hynny, a'r iawn achoſion o'i gadw a ellir eu gweled yn y ddecfed Canon ar ugain a ddoded allan gyntaf yn y flwyddyn. MDCIV.

Gweinidogaeth Bedydd Priſat Plant Mewn tai gartref.

BId i'r Curadiaid o bob plwyf rybuddio yn fynych y bobl, nad oedant fedydd eu plant bellach na'r Sûl cyntaf neu 'r ail neſaf ar ol eu geni, neu ryw ddydd gwyl arall a ddigwyddo rhyngddynt, oddieithr ar achos mawr a chyfreithlawn, a'r cyfryw a dderbynio y Curat.

¶ *A hefyd hwy a'u rhybuddiant, na pharont fedyddio eu plant gartref yn eu tai, heb achos mawr ac angen: a phan gymhelio angenrhaid iddynt wneuthur hynny, yna y bedydd a finiſtrir yn y modd hyn.*

¶ *Yn gyntaf bid i weinidog y Plwyf (neu yn ei abſen ryw weinidog cyfreithlawn arall a ellir ei gael) gyd a'r rhai a fyddo yn y fan, alw ar Dduw a dywedyd Gweddi yr Arglwydd, a chynnifer o'r Colectau pwyntiedig uchod iw dywedyd yn ffurf y Bedydd Public, ac a âdyr am-*

ser a'r angen presennol; Ac yna, wedi henwi y plentyn gan ryw un a fyddo yn bresennol, y Gweinidog a fwrw ddwfr arno gan ddywedyd y geiriau hyn.

N. Yr wyfi yn dy fedyddio di yn Enw 'r Tâd, a'r Mâb, a'r Yspryd glân. Amen.

¶ *Yna Pawb yn gostwng ar eu gliniau, y Gweinidog a rydd ddiolch i Dduw, ac a ddywed.*

Mawr ddiolchwn i ti, Drugaroccaf Dâd, ryngu bodd i ti ad-eni y plentyn hwn â'th Yspryd Glân, a'i dderbyn yn blentyn i ti dy hun trwy Fabwys, a'i gorphori i'th lân Eglwys. Ac yn ostyngedig yr attolygwn i ti ganiadhau iddo, megis yn awr y gwnaed ef yn gyfrannog o angau dy Fâb, iddo fôd hefyd felly o'i adgyfodiad: Ac felly o'r diwedd, ynghyd â'r rhan arall o'th Sainct, bôd o honaw etifeddu dy deyrnas dragywyddol, trwy 'r unrhyw dy Fâb Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Ac nac ambeuant am y dŷn-bach a fedyddier felly, nad yw efe wedi ei fedyddio yn ddeddfol, ac yn ddigonol, ac na ddylair ei fedyddio mwy. Eithr er hynny i gyd, os y plentyn a fedyddiwyd yn y modd hwn a fydd byw rhag llaw, iawn fydd ei ddwyn ef i'r Eglwys, fel y gallo Gweinidog yr un plwyf, os efe ei hun a fedyddiodd y dŷn bach yspysu i'r gynnulleidfa wir ffurf y Bedydd, a arferasei o'r blaen gartref, ac ar yr un achos hwnnw efe a ddywed fel hyn.*

Ydd wyf yn hyspysu i chwi ddarfod i ni yn ol dyledus Osodedigaeth yr Eglwys, ar yr amser a'r amser, yn y lle a'r lle yngwydd llawer o dystion fedyddio y plentyn hwn.

¶ *Eithr os Gweinidog cyfreithlawn arall a fedyddiodd y dŷn-bach, yna Gweinidog y Plwyf, yn yr hwn y ganed, neu y bedyddiwyd y dŷn-bach a examnia ac a hola, a fedyddiwyd y plentyn yn gyfreithlawn, neu nato. Yn yr*

hyn

hyn achos os y rhai a ddygant y plentyn i'r Eglwys, a a[ttebant] ddarfod bedyddio y plentyn eusus, yna holed y Gweinidog hwy ym-mhellach gan ddywedyd.

GAn bwy y beddiwyd y dŷn-bach?

Pwy oedd yn y fan, pan fedyddiwyd y dŷn-bach?

O herwydd y gallai fôd, darfod gadael heibio ryw bethau a berthyn i hanffod y Sacrament hwn trwy ofn neu frŷs, yn y cyfryw gyfyngder: Am hynny y gofynnaf i chwi ym-mhellach,

A pha ddefnydd y bedyddiwyd y plentyn?

A pha eiriau y bedyddiwyd y plentyn?

¶ *Ac os y Gweinidog a brawf wrth attebion y rhai a ddygasant y plentyn atto, fôd pob peth wedi ei wneuthur modd y dylei: Yna na fedyddied efe y plentyn drachefn, eithr ei dderbyn yn un o ddiadell y gwîr Gristionogion, gan ddywedyd fel hyn.*

YR ydwyfi yn hyspysu i chwi ddarfod gwneuthur pob peth yn dda yn y treigl hyn, ac wrth iawn drefn berthynasol, wrth fedyddio y plentyn yma; yr hwn wedi ei eni mewn pechod dechreuol, ac mewn digofaint Duw, sydd yn-awr drwy olchiad yr ad-enedigaeth ym-medydd, wedi ei dderbyn i nifer plant Duw, ac etifeddion bywyd tragywyddol: Canys nid yw ein Harglwydd Iesu Grist yn nacâu ei rád a'i drugaredd i gyfryw rai bychain, ond y mae yn garueiddiaf yn eu gwahodd atto, megis y tystia yr Efengyl fendigedic er ein conffordd ni. Yn y wedd hon.

Yr Efengyl S. Mar. 10. 13.

HWy a ddygasant blant bychain at Grist, fel y cyffyrddei efe â hwynt: a'r discyblion a geryddasant y rhai oedd yn eu dwyn hwynt. A'r Iesu pan welodd hynny fu anfodlon iawn,

ac a ddywedodd wrthynt, gadewch i blant bychain ddyfod attafi, ac na waherddwch hwynt: canys eiddo y cyfryw rai yw teyrnas Dduw. Yn wîr meddaf i chwi, pwy bynnac ni dderbynio deyrnas Dduw fel dŷn-bach, nid â efe ei mewn iddi. Ac efe a'u cymmerodd hwy yn ei freichiau, ac a ddodes ei ddwylaw arnynt, ac a'u bendithiodd.

¶ *Yn ôl darllen yr Efengyl, y traetha y Gweinidog y cyngor byr yma ar eiriau yr Efengyl.*

Y Ngaredigion, chwi a glywch yn yr Efengyl hon eiriau ein Iachawdr Crist, yn gorchymmyn dwyn plant atto; pa wedd y ceryddodd efe y rhai a fynnasei eu cadw oddi-wrtho; pa wedd y mae efe yn cynghori i bob dŷn ganlyn eu gwiriondeb hwy. Yr ydych chwi yn deall, wrth ei agwedd ef a'i weithred, modd y dangoses ei ewyllys da iddynt; canys efe a'u cofleidiodd hwy yn ei freichiau, efe a roddodd ei ddwylaw arnynt, ac a'u bendithiodd hwynt. Nac amheuwch gan hynny, eithr credwch yn ddifrif, ddarfod iddo gymmeryd yr un ffunyd yn ymgeleddgar y dŷn-bychan hwn, a'i gofleidio ef a breichiau ei drugaredd, ac (fel yr addawodd yn ei air sanctiaidd) y rhydd iddo fendith y bywyd tragywyddawl, ac a'i gwna yn gyfrannog o'i ddi-drangc deyrnas. Herwydd pa ham, a nyni yn credu fel hyn am ewyllys da ein Tâd nefol, wedi ei amlygu trwy ei Fâb Iesu Grist, tu ag at y dŷn-bychan; diolchwn yn ffyddlon, ac yn ddefosionol iddo gan ddywedyd y weddi a ddyscodd yr Arglwydd ei hun, i ni.

EIn Tâd yr hwn wyt yn y nefoedd, sancteiddier dy Enw. Deuet dy deyrnas. Bid dy ewyllys ar y ddaiar megis y mae yn y nefoedd.

Dyro

Dyro i ni heddyw ein bara beunyddiol. A maddeu i ni ein dyledion, fel y maddeuwn ni i'n dyled-wŷr. Ac nac arwain ni i brofedigaeth; Eithr gwaret ni rhag drwg: Amen.

HOll-alluog a thragywyddol Dduw Nefol Dâd, ydd ŷm ni yn ostyngedic yn diolch i ti fôd yn wiw gennit ein galw i wybodaeth dy râs, a ffydd ynot: Ychwanega yr wybodaeth hon, a chadarnhâ y ffydd hon ynom yn wastad; dyro dy Yspryd glân i'r dŷn bychan yma, fel y ganer efe eilwaith, a'i wneuthur yn etifedd Iechyd tragywyddol, trwy ein Harglwydd Iesu Grist, aros yn wasanaethwr i ti, a chaffael dy addewid, trwy yr unrhyw dy Fâb ein Harglwydd Iesu Grist, yr hwn sydd yn byw, ac yn teyrnasu gyd â thi, a'r Yspryd glân, yr awr hon ac yn dragywydd. Amen.

¶ *Yna y gofyn yr Offeiriad enw y dŷn-bychan a phan ddarffo i'r Tadau-bedydd a'r Mammau-bedydd ei adrodd, y Gweinidog a ddywed.*

AYdwyt ti yn enw y plentyn hwn yn ymwrthod â diafol, ac â'i holl weithredoedd, coeg rodres, a gwag-orfoledd y bŷd, a'i holl chwantau cybyddus, anysprydol ewyllys y cnawd, fel na ddilynech hwynt, ac na'th dywyser ganddynt?

Atteb.

Yr ydwyf yn ymwrthod â hwynt oll.

Gweinidog.

AWyt ti yn credu yn Nuw Tâd holl-gyfoethog, Creawdr nef a daiar? Ac yn Iesu Grist ei un Mâb ef ein Harglwydd ni? A'i genhedlu o'r Yspryd glân? A'i eni o Fair forwyn; iddo ddioddef dan Bontius Pilatus, ei groes-hoelio, ei farw, a'i gladdu? disgyn o honaw i uffern, a'i gyfodi y trydydd dŷdd, ac es-

cyn o honaw i'r nefoedd, a'i fôd yn eistedd ar ddeheulaw Dduw Tâd holl-alluog; ac y daw efe oddi yno yn niwedd y bŷd i farnu byw a meirw? A wyt ti yn credu yn yr Yspryd glân, yr Eglwys lân Gatholic, Cymmun y Sainct, maddeuant pechodau; adgyfodiad y cnawd, a bywyd tragywyddol gwedi angeu?

Atteb.

Hyn oll ydd wyf yn ei gredu yn ddilys.

Gweinidog.

A gedwi ditheu yn ufudd lân ewyllys Duw a'i Orchymmynion, gan rodio yn yr unrhyw holl ddyddiau dy fywyd?

Atteb.

Gwnâf.

¶ *Yna y dywed yr Offeiriad.*

YR ydym ni yn derbyn y plentyn hwn i gynnulleidfa defaid Crist, ac yn ei [a] nodi ef ac arwydd y grôg, yn arwyddoccâad na bo iddo rhag llaw gymmeryd yn gywilydd gyffessu ffydd Crist a groeshoeliwyd, ac iddo ymladd yn wrol tan ei faner ef, yn erbyn pechod, y bŷd, a'r cythraul, a pharhaû yn filwr ffyddlawn ac yn wâs i Grist, holl ddyddiau ei einioes. Amen.

[a] *Yma yr Offeiriad a wnaiff groes yn nhalcen y dyn bach.*

¶ *Yna y dywed yr Offeiriad,*

GAn ddarfod yn awr, garedigion frodyr, adgeni, a dodi y plentyn hwn ynghorph Eglwys Crist, diolchwn ninnau i'r Holl-alluog Dduw am ei ddaioni hyn, ac o gyd-undeb gwnawn ein gweddiau ar y Goruchaf Dduw, ar fôd iddo ddiweddu y rhan arall o'i fywyd yn ôl hyn o ddechreuad.

¶ *Yna y dywed yr Offeiriad.*

MAwr ddiolchwn i ti, drugaroccaf Dâd, ryn-

gubodd it ad-eni y plentyn hwn âth Yſpry-
glân, a'i dderbyn yn blentyn i ti dy hun trwy
fabwys, a'i gorphori i'th lân Eglŵys. Ac yn oſt-
yngedic yr attolygŵn i ti ganiadhâu, gan ei fôd
efyn farw i bechod, ac yn bywi gyfiawnder, ac
yn gladdedic gyd â Chriſt yn ei angeu, allu cro-
eſ-hoelio yr hên ddŷn, ac yn hollawl ymwr-
thod â holl gorph pechod, ac fel megis y mae
efe wedi ei wneuthur yn gyfrannog o angau
dy Fâb, iddo fôd hefyd yn gyfrannog o'i gy-
fodiad, ac felly o'r diwedd, ynghyd â'r rhan
arall o'th lân Eglwys, bôd o honaw yn etifedd
dy deyrnas dragywyddol drwy Ieſu Griſt ein
Harglwydd, Amen.

¶ *Yna a phawb yn ſefyll yr Offeiriad a ddywed i'r Tadau-Bedydd a'r mammau-Bedydd hyn o gyngor yn canlyn.*

YN gymmaint a darfod i'r plentyn hwn a-
ddo trwochwi, ei fechniafon, ymwrthod
â diafol, a'i holl weithredoedd, credu yn-Nuw,
a'i waſanaethu ef: Rhaid i chwi feddwl, mai
eich rhan a'ch dylêd yw, gweled dyſcu o'r
plentyn hwn, cyn gynted ag y gallo ddyſcu,
pa rwy hynod addunied, addewid, a phroffes a
wnaeth efe yma drwoch-chwi. Ac er mwyn
gallu o hono wybod y pethau hyn yn well,
chwi a elwch arno i wrando pregethau. Ac yn
bendifaddef rhaid i chwi weled dyſcu o hono y
Credo, Gweddi yr Arglwydd, a'r dec gorch-
ymmyn yn yr iaith gyffredin, a phob peth arall
a ddylei Griſtion ei wybod, a'i gredu, er iech-
yd iw enaid; a bôd meithrin y plentyn hwn
yn rhinweddol, iw hyweddu mewn buchedd
dduwiol a Chriſtionogawl; gan goſio yn wa-
ſtad, bôd Bedydd yn arwyddocâu i nyni ein
profeſſ, hynny yw, bôd i ni ganlyn eſampl ein
Iachawdr Criſt, a'n gwneuthur yn gyffelyb
idd-

ddo ef: fel megis ac y bu efe farw, ac y cyfodes drachefn drosom ni; felly y dylem ni y rhai a fedyddiwyd, farw oddi-wrth bechod, a chyfodi i gyfiawnder, gan farwolaethu yn wastad ein holl ddrygioni, a'n gwyniau llygredic, a pheunydd myned rhagom ym-mhob rhinwedd dda, a buchedd dduwiol.

EIther os y rhai a ddygant y plentyn i'r Eglwys a wnânt y cyfryw atteb an-ysbysol i ofynion yr Offeiriad, fel na aller gwybod a ddarfu bedyddio y plentyn â dwfr, yn enw'r Tâd, a'r Mâb, a'r Ysbryd glân, (yr hyn sydd o hanffod y Bedydd) yna bedyddied yr Offeiriad ef yn ol y ffurf scrifennedic uchod am y Bedydd Public oddieithr wrth drochi y dŷn-bach yn y Bedydd-fan efe a arfer y ffurf hon ar eiriau.

ONi ddarfu dy fedyddio di eusys, N. ydd wyfi yn dy fedyddio di, yn Enw'r Tâd, a'r Mâb, a'r Ysbryd glân. Amen.

Gweinidogaeth Bedydd
Y rhai o oedran Addfedach, ac yn medru atteb trostynt eu hunain.

PAn fyddo rhyw rai o oedran addfedach iw bedyddio, ysbyser hynny mewn pryd i'r Escob, neu i'r neb a appwyntia efe i hynny, wythnos gron o'r lleiaf, gan e'u rhieni, neu rai deallus eraill; fel y galler cymmeryd gofal dyledus iw profi, a ydynt wedi eu haddyscu yn ddigonol yn Egwyddorion y ffydd Gristianogawl, ac fel y galler eu cynghori i ymbaratoi trwy weddiau ac ympryd i gymmeryd y Sacrament bendigedig hwn.

Ac os hwy a gaffer yn gymhesur, yna bydded y Tadau-Bedydd a'r Mammau-Bedydd (a'r Bobl wedi ymgynnull ar y Sul neu ddydd gwyl pwyntiedig) barod iw presentio hwy wrth y Fedyddfan, yn ebrwydd ar ol yr ail llith, naill ai ar y Foreuol neu'r Prydnhawnol weddi, megis yn neall y Curat y Bernyr yn gymhwys.

A'r Offeiriad yn sefyll yno a ofyn, a fedyddiwyd yr un o'r rhai a bresentir yma, ai naddo. Os hwy attebant, Na ddo: *Yna yr Offeiriad a ddywed fal hyn.*

FY Anwyl garedigion, yn gymmaint ac ymddwyn a geni pob dyn mewn pechod, ac mai cnawd yw yr hyn a enir o gnawd, a'r rhai ynt yn y cnawd ni allant ryngu bodd Duw, namyn byw mewn pechod, gan wneuthur lliaws o bechodau priod; a bôd ein Iachawdr Crist yn dywedyd, na ddichon neb gael myned i mewn i deyrnas Dduw, oddieithr ei adgenhedlu a'i Eni o newydd o ddwfr ac o'r Yspryd glân: Attolwg yddwyf i chwi alw ar dduw Tâd, trwy ein Harglwydd Iesu Grist, ar fôd iddo o'i ddaionus drugaredd ganiadhâu i'r rhai hyn y peth drwy nerth natur ni allant ddyfod iddo, gael eu bedyddio â dwfr ac â'r Yspryd glân, a'u derbyn i lân Eglwys Grist, a bôd yn aelodau bywiol o'r unrhyw.

¶ *Yna y dywed yr Offeiriad.*

Gweddiwn.

(¶ *Ac yma y Gynnulleidfa oll a ostyngant ar eu gliniau.*)

HOll-alluog a thragywyddol Dduw, yr hwn o'th fawr drugaredd a gedwaist Noe a'i deulu yn yr Arch rhag eu cyfr-golli gan ddwfr; a hefyd a dywysaist yn ddiangol blant yr Israel dy bobl drwy yr môr côch, gan arwyddocâu wrth hynny dy lân fedydd; a thrwy fedydd dy garedic Fâb Iesu Grist yn afon Iorddonen a sancteiddiaist yr elfen ddwfr er dirgel olchiad pechod ymmaith: Attolygwn i ti er dy aneirif drugareddau, edrych o honot yn drugarog ar dy weision hyn, eu glanhâu, a'u sancteiddio â'r Yspryd glân, fel y byddo iddynt hwy gael eu gwared oddiwrth dy lid a'u derbyn i Arch Eglwys Grist; a chan fôd yn gadarn

mewn-

mewn ffydd yn llawen gan obaith, ac wedi ymwreiddio yngHariad perffaith, allu o honynt fordwyo tros donnau y bŷd trallodus hwn, fel y bo iddynt o'r diwedd, ddyfod i dir y bywyd tragywyddol, yno i deyrnasu gyd â thi heb drangc na gorphen, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

HOll-alluog ac anfarwol Dduw, porth pob anghenog, nawdd-wr pawb a gilio attat am gynhorthwy, bywyd y rhai a gredant, a chyfodiad y meirw: yddym yn galw arnat tros y dynion hyn ar iddynt yn dyfod i'th lân fedydd gael derbyn maddeuant o'i pechodau, drwy ad-enedigaeth ysprydol. Derbyn hwynt, Arglwydd, megis yr addewaist trwy dy garedic Fâb, gan ddywedyd, Gofynnwch, a rhoddir i chwi; Ceisiwch, a chwi gewch; Curwch, ac fe agorir i chwi. Felly ynawr dyro i ni, a ni yn gofyn; pâr i ni gael, a ni yn ceisio; agor y porth i ni sy'yn curo; fel y gallo y dynion hyn fwynhau tragywyddol fendith dy nefol olchiad, a dyfod i'r deyrnas dragywyddawl, yr hon a addewaist trwy Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Yna y bobl a safant ar eu traed, a'r Offeiriad a ddywed.*

Gwrandewch ar eiriau yr Efengyl a scrifennodd Sanct Ioan yn y drydydd bennod, yn dechreu ar y *wers* gyntaf hyd y nawfed.

ACyr oedd dŷn o'r Phariseaid, a'i enw Nicodemus, pennaeth yr Iddewon. Hwn a ddaeth at yr Iesu liw nôs, ac a ddywedodd wrtho, Rabbi, nyni a wŷddom mai dyscawdr ydwyt ti, wedi dyfod oddi wrth Dduw: canys ni allei neb wneuthur y gwrthiau hyn yr wyt ti yn eu gwneuthur, oni bai fôd Duw gyd ag ef. Iesu a attebodd ac a ddywedodd wrtho, Yn wir

wîr meddaf i ti, oddi-eithr geni dŷn drachefn, ni ddichon efe weled teyrnas Dduw. Nicodemus a ddywedodd wrtho, Pa fodd y dichon dŷn ei eni, ac efe yn hên? a ddichon efe fyned i groth ei fam eilwaith, a'i eni? Iesu a attebodd ac a ddywedodd, Yn wîr, yn wîr, meddaf i ti, oddi-eithr geni dŷn o ddwfr ac o'r Yſpryd, ni ddichon efe fyned i mewn i deyrnas Dduw. Yr hyn a aned o'r cnawd, ſydd gnawd: a'r hyn a aned o'r Yſpryd, ſydd yſpryd. Na ryfedda ddywedyd o honofi wrthit, Y mae yn rhaid eich geni chwi drachefn. Y mae 'r gwynt yn chwythu lle y mynno: a thi a glywi ei ſŵn ef, ond ni wyddoſt o ba le y mae yn dyfod, nac i ba le y mae yn myned. Felly y mae pôb un a'r a aned o'r Yſpryd.

¶ *Gwedi hyn fe a ddyweid y Cyngor hwn yn canlyn.*

YNgaredigion, chwi a glywch yn yr Efengyl hon eiriau eglur ein Iachawdr Criſt, Oddieithr geni dŷn o ddwfr ac o'r Yſpryd, ni ddichon efe fyned i mewn i deyrnas Dduw. O hyn y gellwch weled mawr angenrheidrwydd y Sacrament hwn, lle galler ei gael. Yr un wedd yn ebrwydd o flaen ei Eſcynniad i'r Nef (megis y darllenwn yn y bennod ddiweddaf o Efengyl Sanct Marc) Efe a roddes orchymmyn iw Ddiſcyblion, gan ddywedyd, Ewch i'r holl fyd, a phregethwch yr Efengyl i bob Creadur. Y neb a gredo ac a fedyddier a fydd cadwedig; eithr y neb ni chredo a gondemnir. Hyn hefyd ſydd yn dangos i ni y dirfawr leſhâad a fedwn o hynny. O herwydd pa ham Sanct Petr yr Apoſtol, pan wrth ei bregethiad cyntaf yr Efengyl, y dwys pigwyd llaweroedd yn eu calon, ac a ddywedaſant wrtho ef a'r Apoſtolion eraill, Ha wyr frodyr, Beth a wnawn ni?

nr? a attebodd ac a ddywedododd wrthynt, Edifarhewch, a Bedyddier pob un o honoch er maddeuant pechodau, a chwi a dderbyniwch Ddawn yr Yspryd Glân. Canys i chwi y mae yr addewid, ac i'ch Plant, ac i bawb ymmhell, sef, cynnifer ac a alwo yr Arglwydd ein Duw ni: Ac â llawer o ymadrodddion erill y cynghorodd efe hwynt gan ddywedyd, ymgedwch rhag y genhedlaeth drofaus hon. Canys (megis y tystiolaetha yr un Apostol mewn man arall) Bedydd hefyd sydd yr awron yn ein hachub ni (nid bwrw ymmaith fudreddi y Cnawd, eithr ymatteb cydwybod dda tuag-at Dduw) trwy Adgyfodiad Iesu Grist. Nac amheuwch gan hynny eithr credwch yn ddifrif y cymmer efe yn ymgeleddgar y rhai presennol hyn, y sy' wîr edifeiriol, ac yn dyfod atto trwy ffydd, y caniadhâ efe iddynt faddeuant o'u pechodau ac y dyry iddynt yr Yspryd glân, y rhydd iddynt fendith y bywyd tragywyddol, ac au gwnâ hwy yn gyfrannogion o'i ddidrangc Deyrnas.

O herwydd paham a ni yn credu fel hyn am ewyllys da ein Tâd nefol tuag at y rhai hyn, a'amlygir trwy ei fâb ef Iesu Grist; Diolchwn yn ffyddlon ac yn ddefysionol iddo a dywedwn.

HOll-alluog a thragywyddol Dduw, Nefol Dâd, ydd ym ni yn ostyngedic yn diolch i ti fôd yn wîw gennit ein galw i wybodaeth dy râs, a ffydd ynot: Ychwanega yr wybodaeth hon, a chadarnhâ y ffydd hon ynom yn wastad; dyro dy Yspryd glân i'r rhai hyn fel y ganer hwynt eilwaith, a'i gwneuthur yn etifeddion Iechyd tragywyddol, trwy ein Harglwydd Iesu Grist, yr hwn sydd yn byw, ac yn teyrnasu gyd

â thi

â thi, a'r Yſpryd glân, yr awr hon ac yn dra-gywydd. Amen.

¶ *Yna y dywed yr Offeiriad wrth y rhai a fônt iw Bedyddio yn y modd hyn.*

CHwchwi Garedigion, y rhai a ddaethoch yma yn deiſyf cael derbyn Glân fedydd, a glywſoch modd y gweddiodd y Gynulleidfa, ar fôd yn wiw gan ein Harglwydd Ieſu Griſt eich derbyn chwi, eich bendithio, faddeu i chwi eich pechodau, rhoddi i chwi deyrnas nef a bywyd tragywyddol: Chwi a glywſoch hefyd fôd in Harglwydd Ieſu Griſt addaw yn ei ſancteiddlân Air ganiadu yr holl bethau hyn a weddiaſom am danynt; yr hwn addewid efe o'i ran ef a'i ceidw yn wîr ddiogel ac a'i cwplâ.

Herwydd pa achos yn ol yr addewid hyn a wnaeth Criſt, rhaid i chwi yn ffyddlon o'ch rhan chwithau addo yngwydd y rhai hyn eich tyſtion, a cherbron yr holl gynnulleidfa hon, Ymwrthod â Diafol a'i holl weithredoedd, ac yn wastad Credu gwynfydedig Air Duw, ac yn ufudd cadw ei Orchymmynion.

¶ *Yna y gofyn yr Offeiriad i'r rhai a ddaethant iw bedyddio bob yn un yr ymofynion hyn iſod.*

AYdwyt ti yn ymwrthod â diafol, ac â'i holl weithredoedd, coeg rodres, a gwag-orfoledd y byd, a'i holl chwantau cybyddus, anyſprydol ewyllys y cnawd, fel na ddilynech hwynt, ac na'th dywyſer ganddynt?

Atteb.

Yr ydwyf yn ymwrthod â hwynt oll.

Gweinidog.

AWyt ti yn credu yn Nuw Tâd holl-gyfoethog, Creawdr nef a daiar? Ac yn Ieſu Griſt ei un Mâb ef ein Harglwydd ni? A'i genhedlu o'r Yſpryd glân? A'i eni o Fair forwyn;

iddo

ddio ddioddef dan Bontius Pilatus, ei groes-hoelio, ei farw a'i gladdu? discyn o honaw i uffern, a'i gyfodi y trydydd dydd; ac escyn o hono i'r nefoedd, a'i fôd yn eistedd ar ddeheulaw Dduw Tâd holl-alluog, ac y daw efe oddi yno yn niwedd y bŷd i farnu byw a meirw? A wyt ti yn credu yn yr Yspryd glân, yr Eglwys lân Gatholic, Cymmun y Sainct, maddeuant pechodau; adgyfodiad y cnawd, a bywyd tragywyddol gwedi angau?

Atteb.

Hyn oll ydd wyf yn ei gredu yn ddilys.

Gweinidog.

A Fynnidi dy fedyddio yn y ffydd hon?

Atteb.

Hynny yw fy ewyllys.

Gweinidog.

A gedwi ditheu yn ufudd lân ewyllys Duw a'i Orchymmynion, gan rodio yn yr unrhyw holl ddyddiau dy fywyd?

Atteb.

Mi a ymegniaf ar wneuthur felly, a Duw yn gynnorthwy-wr i mi.

¶ *Yna y dywed yr Offeiriad.*

O Drugarog Dduw, caniadhâ felly gladdu yr hên Adda yn y rhai hyn, fel y cyfotter y dŷn newydd ynddynt hwy. Amen.

Caniadhâ fôd i holl chwantau'r cnawd farw ynddynt ac i bob peth a berthyn i'r Yspryd allu byw a chynnyddu ynddynt. Amen.

Caniadhâ fôd iddynt nerth a gallu i gael yr oruchafiaeth, a'r gorfod yn erbyn diafol, y bŷd a'r cnawd. Amen.

Caniadhâ fôd iddynt, wedi ei cyssegru i ti trwy ein swydd a'n gweinidogaeth ni, allu hefyd bod yn gynyscaeddol o rinweddau nefol, a bôd

a bôd iddynt gael eu tragywyddol obrwyau drwy dy drugaredd, o fendigedic Arglwydd Dduw, yr hwn wyt yn byw, ac yn llywiaw pob peth, yn oes oesoedd. Amen.

HOll-gyfoethog fyth fywiol Dduw, yr hwn y bu i'th garediccaf Fâb Iesu Grist dros faddeuant o'n pechodau, oddef gollwng o'i werth-fawr ystlys ddwfr a gwaed, a rhoddi gorchymmyn iw ddiscyblion fyned a dyscu pob cenedl, a'u bedyddio yn Enw'r Tâd, a'r Mâb, a'r Yspryd glân: Ystyria attolwg i ti wrth weddiau dy gynnulleidfa; sancteiddia y dwfr hwn er dirgel olchedigaeth pechodau, a chaniadhâ fôd ir rhai hyn a fedyddir yr awrhon, ynddo, dderbyn cyflawnder dy râs, ac aros byth yn nifer dy ffyddlon blant etholedig, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Yna yr Offeiriad a gymmer bob un o'r rhai a fedyddier gerfydd ei law ddehau, a chan ei osod ef yn gyfleus gerllaw y Bedydd-faen, modd y gwelo oreu, a ofyn i'r Tadau-Bedydd ac i'r Mammau-Bedydd yr Enw; Ac yna efe a'i trocha yn y dwfr, neu a dywallt dwfr arno ef, gan ddywedyd.*

N. Yr wyfi yn dy fedyddio di yn Enw'r Tâd, a'r Mâb, a'r Yspryd glân. Amen.

¶ *Yna y dywed yr Offeiriad.*

YR ydym ni yn derbyn y person yma i gynnulleidfa defaid Crist ac yn ei [a] nodi ef ac arwydd y grôg, yn arwyddoccâad na bo iddo rhag llaw gymmeryd yn gywilydd gyffessu ffydd Crist a groeshoeliwyd, ac iddo ymladd yn wrol tan ei faner ef, yn erbyn pechod, y bŷd, a'r cythraul, a pharhau yn filwr ffyddlawn ac yn wâs i Grist, holl ddyddiau ei einioes. Amen.

[a] *Yna yr Offeiriad a wna arwydd y groes yn nhalcen y person.*

¶ *Yna y dywed yr Offeiriad,*

Gan

GAn ddarfod yn awr, garedigion frodyr, adgeni, a dodi y personau hyn ynghorph Eglwys Crist, diolchwn ninnau i'r Holl-alluog Dduw am ei ddaioni hyn, ac o gyd-undeb gwnawn ein gweddiau ar y Goruchaf Dduw, ar fôd iddynt ddiweddu y rhan arall o'i bywyd yn ôl hyn o ddechreuad.

¶ *Yna y dywedir a phawb ar eu gliniau.*

EIn Tâd yr hwn wyt yn y nefoedd, sancteiddier dy Enw. Deuet dy deyrnas. Bid dy ewyllys ar y ddaiar megis y mae yn y nefoedd. Dyro i ni heddyw ein bara beunyddiol. A maddeu i ni ein dyledion, fel y maddeuwn ni i'n dyled-wŷr. Ac nac arwain ni i brofedigaeth; eithr gwaret ni rhag drwg: Amen.

YDd ym ni yn ostyngedig yn diolch i ti Nefol Dâd, fôd yn wiw gennit, ein galw i wybodaeth dy Râs, a ffydd ynot: Ychwanega yr wybodaeth hon, a chadarnhâ y ffydd hon ynom yn wastad. Dyro dy Yspryd glân i'r rhai hyn, fel gwedi eu geni eilwaith, a'u gwneuthur yn etifeddion iechyd tragywyddol trwy ein Harglwydd Iesu Grist, y gallont barhâu yn weision i ti, a mwynhaû dy addewidion trwy'r un ein Harglwydd Iesu Grist dy Fâb, yr hwn sydd yn byw ac yn teyrnasu gyd â thi yn undod yr unrhyw Yspryd Glân yn dragywydd. Amen.

¶ *Yna a phawb yn eu sefyll yr Offeiriad a edrydd y Cyngor hwn isôd; gan ddywedyd yn gyntaf wrth y Tadau-Bedydd a'r Mammau-Bedydd.*

YN gymmaint a darfod i'r Rhai hyn addo yn eich gwydd chwi ymwrthod a Diafol a'i holl weithredoedd, Credu yn Nuw, a'i wasanaethu; rhaid i chwi feddwl mai eich rhan a'ch Dylêd chwi yw dwyn ar gôf iddynt, pa

ryw hynod adduned, addewid a phroffes a wnaethant yr awr hon ger bron y Gynnulleidfa hon, ac yn enwedig ger eich bron chwi eu tystion etholedig. Chwi hefyd a elwch arnynt, i arferu pob dyfalwch i gael eu haddyscu yn iawn sancteiddlan Air Duw: fel y gallont felly gynnyddu mewn Grâs, ac yng-wybodaeth ein Harglwydd Iesu Grist, a byw yn Dduwiol, yn uniawn ac yn sobr yn y bŷd presennol hwn.

¶ (*Ac yna gan ddywedyd wrth y rai newydd fedyddio efe a â rhagddo fel hyn.*)

AC am a berthyn i chwi y rhai yr awrhon yn eich Bedydd a arwiscasoch Grist, eich rhan chwithau a'ch dylêd yw, gan eich bôd wedi eich gwneuthur yn blant i Dduw, ac yn blant y goleuni, trwy ffydd yn Iesu Grist, rhodio yn attebol i'ch galwedigaeth Gristianogawl, ac megis y gweddei i blant y goleuni: gan gofio yn wastad, bôd Bedydd yn arwyddocâu i nyni ein proffess; hynny yw, bôd i ni ganlyn esampl ein Iachawdr Crist, a'n gwneuthur yn gyffelyb iddo ef: fel megis ac y bu efe farw, ac y cyfodes drachefn drosom ni; felly y dylem ni y rhai a fedyddiwyd, farw oddiwrth bechod, a chyfodi i gyfiawnder, gan farwolaethu yn wastad ein holl ddrygioni; a'n gwyniau llygredic, a pheunydd myned rhagom ym-mhob rhinwedd dda, a buchedd dduwiol.

¶ *Dir yw, i bob un a fedyddier fel hyn gael ei Gonfirmio gan yr Escob cyn gynted ac y gallo yn gymwys ar ol ei Fedydd, fel y bo rhydd iddo ddyfod i'r Cymmun bendigedig.*

¶ *Os bydd dwyn neb o'r cyfryw, na fedyddiwyd yn eu mebyd i'w bedyddio cyn dyfod i oedran pwyll i fedru atteb*

atteb drostynt eu hunain, digonol fydd arfer y gw-naeth am Fedydd Public plant bychain neu (ar ... naf Berigl) y gwasanaeth am Fedydd Prifat gan ... rhyw eiriau y bo achos yn peri eu newidio.

Y CATECHISM; hynny yw, At-rawiath i'w dyscu gan bob plentyn cyn ei ddwyn i'w gonffirmio gan yr Escob.

Cwestiwn. Beth yw dy enw di?

Atteb. N. neu M.

Cwest. Pwy a roddes yr enw hwnnw arnat ti?

Atteb. Fy nhadau-bedydd, a'm mammau-bedydd wrth fy medyddio, pan i'm gwnaeth-pwyd yn aelod i Grist, yn blentyn i Dduw, ac yn etifedd teyrnas nef.

Cwest. Pa beth a wnaeth dy dadau-bedydd a'th fammau-bedydd yr amser hwnnw trosot ti?

Atteb. Hwy a addawsant, ac a addunasant dri pheth yn fy enw. Yn gyntaf ymwrthod o honof â diafol, ac â'i holl weithredoedd; rhodres a gorwogedd y bŷd anwir hwn, a phechadurus chwantau y cnawd. Yn ail bôd i mi gredu holl byngciau ffydd Grist. Ac yn drydydd cadw o honof wynfydedic ewyllys Duw a'i orchymmynion, a rhodio yn yr unrhyw hôll ddyddiau fy mywyd.

Cwest. Onid wyt ti yn tybied dy fod yn rhwymedig i gredu, ac i wneuthur megis ac yr addawsant hwy trosot ti?

Atteb. Ydwyf yn wîr, a thrwy nerth Duw felly y gwnaf. Ac ydd wyfi yn mawr ddiolch i'm Tâd nefol, am iddo fy ngalw i gyfryw stât

hydwriaeth trwy Iesu Grist ein Iachawdr. Ac mi a attolygaf i Dduw roddi i mi ei râd, modd gallwyf aros yn yr unrhyw holl ddyddiau fy einioes.

Cwest. Adrodd i mi fannau dy ffydd?

Atteb. CRedaf yn Nuw Dâd oll gyfoethawg, Creawdr nef a daiar. Ac yn Iesu Grist ei un Mâb ef, ein Harglwydd ni: yr hwn a gâed trwy yr Ysbryd glân, a aned o Fair forwyn: a ddioddefodd dan Bontius Pilatus, a groes-hoeliwyd, a fu farw ac a gladdwyd a ddiscynnodd i uffern, y trydydd dŷdd y cyfododd o feirw; a escynnodd i'r nefoedd, ac y mae yn eistedd ar ddeheu-law Dduw Dâd oll gyfoethawg; Oddi yno y daw i farnu byw a meirw. Credaf yn yr Ysbryd glân, yr Eglwys lân gatholic, Cymmun y sainct, Maddeuant pechodau, Cyfodiad y cnawd, a'r bywyd tragywydol. Amen.

Cwest. Pa beth yr wyt ti yn ei ddyscu yn benafyn y pyngciau hyn o'th ffydd?

Atteb. Yn gyntaf yr wyf yn dyscu credu yn Nuw Dâd, yr hwn a'm gwnaeth i a'r holl fyd.

Yn ail, yr ydwyf yn dyscu credu yn Nuw Fâb, yr hwn a'm prynodd i a phob rhyw ddŷn.

Yn drydydd, yr wyf yn dyscu credu yn Nuw Ysbryd glân, yr hwn sydd i'm sancteiddio i, a holl etholedig bobl Dduw.

Cwest. Ti a ddywedaist ddarfod i'th Dadau-bedydd a'th Fammau-bedydd, addo trosot ti, fod i ti gadw gorchymmynion Duw. Dywed titheu i mi, pa nifer sydd o honynt?

Atteb. Dec.

Cwest. Pa rai ydynt?

Atteb. YRhai hynny a lefarodd Duw yn yr ugeinfed bennod o Exodus, gan ddy-

atteb drostynt eu hunain, digonol fydd arfer y gwasanaeth am Fedydd Public plant bychain neu (ar ddygnaf Berigl) y gwasanaeth am Fedydd Prifat gan newid rhyw eiriau y bo achos yn peri eu newidio.

Y CATECHISM; hynny yw, Athrawiaeth i'w dyscu gan bob plentyn, cyn ei ddwyn i'w gonffirmio gan yr Escob.

Cwestiwn. Beth yw dy enw di?
Atteb. N. neu M.

Cwest. Pwy a roddes yr enw hwnnw arnat ti?

Atteb. Fy nhadau-bedydd, a'm mammau-bedydd wrth fy medyddio, pan i'm gwnaethpwyd yn aelod i Grist, yn blentyn i Dduw, ac yn etifedd teyrnas nef.

Cwest. Pa beth a wnaeth dy dadau-bedydd a'th fammau-bedydd yr amser hwnnw trosot ti?

Atteb. Hwy a addawsant, ac a addunasant dri pheth yn fy enw. Yn gyntaf ymwrthod o honof â diafol, ac â'i holl weithredoedd; rhodres a gorwogedd y bŷd anwir hwn, a phechadurus chwantau y cnawd. Yn ail bôd i mi gredu holl byngciau ffydd Grist. Ac yn drydydd, cadw o honof wynfydedic ewyllys Duw a'i orchymmynion, a rhodio yn yr unrhyw holl ddyddiau fy mywyd.

Cwest. Onid wyt ti yn tybied dy fod yn rhwymedig i gredu, ac i wneuthur megis ac yr addawsant hwy trosot ti?

Atteb. Ydwyf yn wîr, a thrwy nerth Duw felly y gwnaf. Ac ydd wyfi yn mawr ddiolch i'r Tâd nefol, am iddo fy ngalw i gyfryw stât Iechydwriaeth

-hydwriaeth trwy Iesu Grist ein Iachawdr. Ac mi a attolygaf i Dduw roddi i mi ei râd, modd y gallwyf aros yn yr unrhyw holl ddyddiau fy einioes.

Cwest. Adrodd i mi fannau dy ffydd ?

Atteb. CRedaf yn Nuw Dâd oll gyfoethawg, Creawdr nef a daiar. Ac yn Iesu Grist ei un Mâb ef, ein Harglwydd ni: yr hwn a gâed trwy yr Yspryd glân, a aned o Fair forwyn: a ddioddefodd dan Bontius Pilatus, a groes-hoeliwyd, a fu farw ac a gladdwyd a ddisgynnodd i uffern, y trydydd dŷdd y cyfododd o feirw; a escynnodd i'r nefoedd, ac y mae yn eistedd ar ddeheu-law Dduw Dâd oll gyfoethawg; Oddi yno y daw i farnu byw a meirw. Credaf yn yr Yspryd glân, yr Eglwys lân gatholic, Cymmun y sainct, Maddeuant pechodau, Cyfodiad y cnawd, a'r bywyd tragywydol. Amen.

Cwest. Pa beth yr wyt ti yn ei ddyscu yn bennafyn y pyngciau hyn o'th ffydd ?

Atteb. Yn gyntaf yr wyf yn dyscu credu yn Nuw Dâd, yr hwn a'm gwnaeth i a'r holl fŷd.

Yn ail, yr ydwyf yn dyscu credu yn Nuw Fâb, yr hwn a'm prynodd i a phob rhyw ddŷn.

Yn drydydd, yr wyf yn dyscu credu yn Nuw Yspryd glân, yr hwn sydd i'm sancteiddio i, a holl etholedig bobl Dduw.

Cwest. Ti a ddywedaist ddarfod i'th Dadau-bedydd a'th Fammau-bedydd, addo trosot ti, fôd i ti gadw gorchymmynion Duw. Dywet titheu i mi, pa nifer sydd o honynt ?

Atteb. Dec.

Cwest. Pa rai ydynt ?

Atteb. Y Rhai hynny a lefarodd Duw yn yr ugeinfed bennod o Exodus, gan ddywedyd,

wedyd, Myfi yw'r Arglwydd dy Dduw, yr hwn a'th ddûg di ymmaith o dîr yr Aipht, o dŷ y caethiwed.

I. Na fydded i ti dduwiau eraill onid myfi.

II. Na wna it dy hûn ddelw gerfiedic, na llûn dim ac y sydd yn y nefoedd uchod, neu yn y ddaiar isod, nac yn y dwfr tan y ddaiar. Na ostwng iddynt, ac na addola hwynt: oblegit myfi yr Arglwydd dy Dduw wyf Dduw eiddigus, yn ymweled â phechodau 'r tadau ar y plant, hyd y drydedd a'r bedwaredd genhedlaeth o'r rhai a'm casânt, ac yn gwneuthur trugaredd i filoedd o'r rhai a'm carant, ac a gadwant fyngorch-ymmynion.

III. Na chymmer Enw yr Arglwydd dy Dduw yn ofer, canys nid gwirion gan yr Arglwydd yr hwn a gymero ei Enw ef yn ofer.

IV. Cofia gadw yn sanctaidd y dŷdd Sabbath. Chwe diwrnod y gweithi, ac y gwnei dy holl waith: eithr y seithfed dŷdd yw Sabbath yr Arglwydd dy Dduw: ar y dŷdd hwnnw na wna ddim gwaith, tydi, na'th fâb, na'th ferch, na'th wâs, na'th forwyn, na'th anifail, na'r dŷn dieithr a fyddo o fewn dy byrth. Canys mewn chwe diwrnod y gwnaeth yr Arglwydd nef a daiar, y môr,, a'r hyn oll sydd ynddynt, ac orphwysodd y seithfed dŷdd. O herwydd paham y bendithiod yr Arglwydd y seithfed dŷdd, ac a'i sancteiddiodd ef.

V. Anrhydedda dy dâd a'th fam, fel yr estynner dy ddyddiau ar y ddaiar yr hon a rydd yr Arglwydd dy Dduw i ti.

VI. Na lâdd.

VII. Na wna odineb.

VIII. Na ledratta.

IX. Na ddwg gam dystiolaeth yn erbyn dy gymmydog.

X. Na chwennych dŷ dy gymmydog, na chwennych wraig dy gymmydog, na'i wâs, na'i forwyn, na'i ych, na'i asyn, na dim ar sydd eiddo.

Cwest. Beth yr wyt ti yn ei ddyscu yn bennaf wrth y gorcymmynion hyn?

Atteb. Yr ydwyf yn dyscu dau beth: fy nylêd tu ag at Dduw, a'm dylêd tu ag at fy nghymmydog.

Cwest. Pa beth yw dy ddylêd tu ag at Dduw?

Atteb. Fy nylêd tu ag at Dduw yw, Credu ynddo, ei ofni, a'i garu, â'm holl galon, â'm holl feddwl, â'm holl enaid, ac â'm holl nerth; Ei addoli ef, diolch iddo, rhoddi fy holl ymddiried ynddo, galw arno, anrhydeddu ei sanctaidd Enw ef, a'i air, a'i wasanaethu yn gywir holl ddyddiau fy mywyd.

Cwest Pa beth yw dy ddylêd tu ag at dy gymmydog?

Atteb. Fy nylêd tu ag at fy nghymmydog yw, ei garu fel fi fy hun, a gwneuthur i bob dŷn megis y chwennychwn iddo wneuthur i minneu. Caru o honof, anrhydeddu, a chymmorth fy nhâd a'm mam. Anrhydeddu, ac ufyddhau i'r Brenhin a'i swyddogion. Ymddarostwng i'm holl lywiawdwyr, dyscawdwŷr, Bugeiliaid ysprydol, ac athrawon. Ymddwyn o honof yn ostyngedic, gan berchi pawb o'm gwell. Na wnelwyf niwed i neb ar air na gweithred. Bôd yn gywir ac yn union ymmhob peth a wnelwyf. Na bo na châs na digasedd yn fy nghalon i neb. Cadw o honof fy nwylaw rhac chwilenna a lledratta, cadw fy nhafod rhag dywedyd celwydd, cabl-eiriau, na drwg absen. Cadw fy nghorph mewn cymhedroldeb, sobrwydd, a diweirdeb. Na chybyddwyf nac na ddeisyfwyf dda na go-

arall. Eithr dyscu, a llafurio yn gywir, i geisio ynnill fy mywyd, a gwneuthur a ddylwyf, ymmha ryw fuchedd bynnac y rhyngo bodd i Dduw fy ngalw.

Cwest. Fy anwyl blentynt, gwybydd hyn yma, nad wyt ti abl i wneuthur y pethau hyn o honot dy hun, nac i rodio yngorchymmynion Duw, nac iw wasanaethu ef, heb ei yspysol râd ef; yr hwn sydd raid i ti ddyscu yn wastad ymoralw am dano trwy ddyfal weddi. Gan hynny moes i mi glywed a fedri di ddywedyd gweddi yr Arglwydd?

Atteb. EIn Tâd yr hwn wyt yn y nefoedd, sancteiddier dy Enw. Deuet dy deyrnas. Bid dy ewyllys ar y ddaiar megis y mae yn y nefoedd. Dyro i ni heddyw ein bara beunyddiol. A maddeu i ni ein dyledion, fel y maddeuwn ni i'n dyled-wŷr. Ac nac arwain ni i brofedigaeth; eithr gwaret ni rhag drwg: Amen.

Cwest. Pa beth ydd wyt ti yn ei erchi ar Dduw yn y weddi hon?

Atteb. Yr ydwyf yn erchi ar fy Arglwydd Dduw ein Tâd nefol, yr hwn yw rhoddwr pob daioni, ddanfon ei râd arnaf, ac ar yr holl bobl, fel y gallom ei anrhydeddu ef, a'i wasanaethu, ac ufuddhau iddo megis y dylem. Ac ydd wyf yn gweddio ar Dduw ddanfon i ni bob peth anghenrheidiol, yn gystal i'n heneidiau, ac i'n cyrph; A bôd yn drugarog wrthym, a maddeu i ni ein pechodau; A rhyngu bodd iddo ein cadw a'n amddeffyn ym mhob perigl ysprydol a chorphorol: A chadw o honaw ny [illegible] pob pechod ac anwiredd, a rhag ein gely [illegible], a rhag angâu tragywyddol. A hy [illegible] yn ei obeithio y gwna efe o'i drug

edd a'i ddaioni, trwy ein Harglwydd Iesu Grist: ac am hynny ydd wyf yn dywedyd, Amen, Poet gwir.

Cwest. PA sawl Sacrament a ordeiniodd Crist yn ei Eglwys?

Atteb. Dau yn unig, megis yn gyffredinol yn angenrhaid i Iechydwriaeth, sef, Bedydd, a Swpper yr Arglwydd.

Cwest. Pa beth yr wyt ti yn ei ddeall wrth y gair hwn Sacrament?

Atteb. Yr wyfi yn ddeall, Arwydd gweledig oddi allan, o râs ysprydol oddifewn, a roddir i ni; yr hwn a ordeiniodd Crist ei hun, megis modd i ni dderbyn y grâs hwnnw trwyddo, ac i fod yn wystl i'n siccrhau ni o'r grâs hwnnw.

Cwest. Pa sawl rhân y sydd mewn Sacrament?

Atteb. Dwy, yr arwydd gweledig oddiallan, a'r grâs ysprydol oddifewn.

Cwest. Pa beth yw'r Arwydd gweledig oddiallan, neu'r ffurf, yn y Bedydd?

Atteb. Dwfr: yn yr hwn y bedyddir un, Yn enw'r Tâd, a'r Mâb, a'r Yspryd glân.

Cwest. Pa beth yw'r grâs ysprydol oddifewn?

Atteb. Marwolaeth i bechod, a genedigaeth newydd i gyfiawnder. Canys gan ein bod ni wrth naturiaeth wedi ein geni mewn pechod, ac yn blant digofaint, drwy Fedydd y gwneir ni yn blant grâs.

Cwest. Pa beth a ddisgwilir gan y rhai a fedyddier?

Atteb. Edifeirwch, drwy'r hon y maent yn ymwrthod â phechod: A ffydd, drwy'r hon y maent yn ddiyscog yn credu addewidion Duw y rhai a wneir iddynt yn y Sacrament hwnnw.

Cwest. Pa ham wrth hynny y bedyddir plant bychain pryd na's gallant o herwydd eu hieuengtid gyflawni y pethau hyn? N 2 Atteb.

arall. Eithr dyſcu, a llafurio yn gywir, i geiſio ynnill fy mywyd, a gwneuthur a ddylwyf, ymmha ryw fuchedd bynnac y rhyngo bodd i Dduw fy ngalw.

Cweſt. Fy anwyl blentynt, gwybydd hyn yma, nad wyt ti abl i wneuthur y pethau hyn o honot dy hun, nac i rodio yngorchymmynion Duw, nac iw waſanaethu ef, heb ei yſpyſol râd ef; yr hwn ſydd raid i ti ddyſcu yn waſtad ymoralw am dano trwy ddyfal weddi. Gan hynny moes i mi glywed a fedri di ddywedyd gweddi yr Arglwydd?

Atteb. EIn Tâd yr hwn wyt yn y nefoedd, ſancteiddier dy Enw. Deuet dy deyrnas. Bid dy ewyllys ar y ddaiar megis y mae yn y nefoedd. Dyro i ni heddyw ein bara beunyddiol. A maddeu i ni ein dyledion, fel y maddeuwn ni i'n dyled-wŷr. Ac nac arwain ni i brofedigaeth; eithr gwaret ni rhag drwg: Amen.

Cweſt. Pa beth ydd wyt ti yn ei erchi ar Dduw yn y weddi hon?

Atteb. Yr ydwyf yn erchi ar fy Arglwydd Dduw ein Tâd nefol, yr hwn yw rhoddwr pob daioni, ddanfon ei râd arnaf, ac ar yr holl bobl, fel y gallom ei anrhydeddu ef, a'i waſanaethu, ac ufuddhau iddo megis y dylem. Ac ydd wyf yn gweddio ar Dduw ddanfon i ni bob peth angenrheidiol, yn gyſtal i'n heneidiau, ac i'n cyrph; A bôd yn drugarog wrthym, a maddeu i ni ein pechodau; A rhyngu bodd iddo ein cadw a'n amddeffyn ym mhob perigl yſprydol a chorphorol: A chadw o honaw nyni rag pob pechod ac anwiredd, a rhag ein gelyn yſprydol, a rhag angâu tragywyddol. A hyn yr ydwyf yn ei obeithio y gwna efe o'i drugaredd

edd a'i ddaioni, trwy ein Harglwydd Iesu Grist: ac am hynny ydd wyf yn dywedyd, Amen, Poet gwir.

Cwest. PA sawl Sacrament a ordeiniodd Crist yn ei Eglwys?

Atteb. Dau yn unig, megis yn gyffredinol yn anghenrhaid i Iechydwriaeth, sef, Bedydd, a Swpper yr Arglwydd.

Cwest. Pa beth yr wyt ti yn ei ddeall wrth y gair hwn Sacrament?

Atteb. Yr wyfi yn ddeall, Arwydd gweledig oddi allan, o râs ysprydol oddifewn, a roddir i ni; yr hwn a ordeiniodd Crist ei hun, megis modd i ni dderbyn y grâs hwnnw trwyddo, ac i fod yn wystl i'n sicrhau ni o'r grâs hwnnw.

Cwest. Pa sawl rhân y sydd mewn Sacrament?

Atteb. Dwy, yr arwydd gweledig oddiallan, a'r grâs ysprydol oddifewn.

Cwest. Pa beth yw'r Arwydd gweledig oddiallan, neu'r ffurf, yn y Bedydd?

Atteb. Dwfr: yn yr hwn y bedyddir un, Yn enw'r Tâd, a'r Mâb, a'r Yspryd glân.

Cwest. Pa beth yw'r grâs ysprydol oddifewn?

Atteb. Marwolaeth i bechod, a genedigaeth newydd i gyfiawnder. Canys gan ein bod ni wrth naturiaeth wedi ein geni mewn pechod, ac yn blant digofaint, drwy Fedydd y gwneir ni yn blant grâs.

Cwest. Pa beth a ddisgwilir gan y rhai a fedyddier?

Atteb. Edifeirwch, drwy'r hon y maent yn ymwrthod â phechod: A ffydd, drwy'r hon y maent yn ddiysgog yn credu addewidion Duw y rhai a wneir iddynt yn y Sacrament hwnnw.

Cwest. Pa ham wrth hynny y bedyddir plant bychain pryd na's gallant o herwydd eu hieuengtid gyflawni y pethau hyn?

Atteb. Oblegid eu bôd yn addaw pob un o'r ddau drwy eu mechniau yr hwn addewyd pan ddelont i oedran, y maent hwy eu hunain yn rhwym i'w gyflawni.

Cwest. Pa ham yr ordeiniwyd *Sacrament* Swpper yr Arglwydd?

Atteb. Er mwyn tragywyddoll gôf am aberth dioddefaint marwolaeth Crist, a'r lleshâd yr ydym ni yn ei dderbyn oddiwrtho.

Cwest. Pa beth yw y rhan oddiallan, neu'r Arwydd, yn Swpper yr Arglwydd?

Atteb. Bara a gwin, y rhai a orchymmynnodd yr Arglwydd eu derbyn.

Cwest. Pa beth yw y rhan oddifewn, neu'r peth a arwyddocceir?

Atteb. Corph a gwaed Crist, y rhai y mae'r ffyddloniaid yn wîr ac yn ddiau yn eu cymmeryd ac yn eu derbyn, yn Swpper yr Arglwydd.

Cwest. Pa leshâd yr ydym ni yn ei gael wrth gymmeryd y Sacrament hwn?

Atteb. Cael cryfhâu a diddanu ein heneidiau drwy Gorph a gwaed Crist megys y mae ein cyrph yn cael drwy'r bara a'r gwin.

Cwest. Pa beth sy' raid i'r rhai a ddêl i Swpper yr Arglwydd ei wneuthur?

Atteb. Eu holi eu hunain, a ydynt hwy yn wîr edifeiriol am eu pechodau, a aeth heibio, ac yn sicer amcanu dilyn buchedd newydd: a oes ganthynt ffŷdd fywiol yn nrhugaredd Dduw drwy Grist, gyd â diolchus gôf am ei angau ef, ac a ydynt hwy mewn cariad perffaith â phob dŷn.

¶ *Bid i Gurat pob plwyf yn ddiesceulus ar y Suliau a gwyliau ar ol yr ail llith o'r Gosper ddyscu ar osteg yn yr Eglwys, a holi cynnifer o blant ei Blwyf, ac a ddanfonwyd atto, megis y tybio efe fôd yn gymhesur yn rhyw bart o'r Catechism hwn.*

¶ *A bid i bob tâd a mam, a phob perchen tylwyth beri iw plant, iw gwaſanaeth-ddynion, ac iw Prentiſiaid, (y rhai ni ddyſcaſant eu Catechiſm) ddyfod i'r Eglwys ar yr amſer goſodedig a gwrando yn ufudd, a bôd wrth lywodraeth y Curat, hyd oni ddarffo iddynt ddyſcu pob peth ac y ſydd yma wedi ei oſod iw ddyſcu ganddynt.*

¶ *Er cynted ac y deuo Plant i oedran cymhedrol, ac y medront ddywedyd yn iaith eu mam, fannau yr ffydd, gweddi yr Arglwydd, y dec Gorchymmyn, a hefyd medru o honynt atteb i ymofynion eraill o'r Catechiſm hyr yma. Yna y dygir hwy at yr Eſcob; Ac i bob un o honynt y bydd Tâd-bedydd neu Fam-fedydd megis yn Dŷſt o Gonffirmaſion.*

¶ *A pha bryd bynnac y rhoddo yr Eſcob yſpyſrwydd am ddwyn plant atto, i'w Conffirmio, Curat pob plwyf a ddwg neu a ddenfyn yn ſcrifennedig tan ei law henwau y rhai oll o fewn ei blwyf, ac a dybio efe fôd yn gymmwys iw preſentio i'r Eſcob, iw Conffirmio. Ac os yr Eſcob a'u gwêl hwynt yn gymeradwy, efe a'u Conffirmia hwynt yn y drefn, yn canlyn.*

Trefn Conffirmaſion neu, Arddodiad Dwylo ar y ſawl a fedyddiwyd, ac a ddaethant i oedran pwyll.

¶ *Ar y dŷdd pwyntiedig wedi goſod yn eu lle cynnifer ac a fo y pryd hynny i'w Gonffirmio, ac yn ſefyll mewn trefn o flaen yr Eſcob; efe (neu ryw Weinidog arall pwyntiedig ganddo ef) a ddarllyn y rhag-ymadrodd hwn y ſydd yn canlyn.*

ER mwyn bôd miniſtrio Conffirmaſion er mwy o adeilad i'r ſawl a'i derbynio, tybiodd yr Eglwys yn dda, na bo Conffirmio neb rhag llaw, onid cyfryw a fedro ddywedyd y Credo, Gweddi'r Arglwydd, a'r Dengair ddeddf; ac a fedro hefyd atteb i gyfryw ymofynion

fynion a gynhwysir yn y Catechism byrr. Yr hon Drefn sydd weddus iawn ei chadw, er gallu o'r Plant wedi eu dyfod weithian i oedran synwyr, ac wedi dyscu y pethau a addawsei eu Tadau-bedydd a'u mammau-bedydd trostynt wrth eu bedyddio, eu hun, a'u genau eu hunain, ac o'u cydsynniad eu hunain ar osteg yngŵydd yr Eglwys, gadarnhâu a chonffirmio yr unrhyw; a hefyd addaw trwy Râs Duw yr ymegniant yn wastad i gadw yn ffyddlon y cyfryw bethau, ac a fu iddynt hwy au cyffes eu hunain gydsynniaw arnynt.

¶ *Yna y dywed yr Escob.*

A Ydych chwi yma yngŵydd Duw a'r gynnulleidfa hon yn adnewyddu yr addewid parchus, a'r adduned a wnaethpwyd yn eich henw chwi wrth eich Bedyddio; gan gadarnhâu a chonffirmio yr unrhyw eich hunain, a chan gydnabod eich bôd eich hunain yn rhwymedig i gredu a gwneuthur yr holl bethau a addawodd eich Tadau-bedydd ach mammau-bedydd trosoch chwi?

¶ *A phob un a ettyb yn glywedawg.*

Yr ydwyf.

Yr Escob.

EIn porth ni y sydd yn Enw yr Arglwydd.

Atteb. Yr hwn a wnaeth nef a daiar.

Escob. Bendigaid yw Enw yr Arglwydd.

Atteb. O hyn hyd yn oes oesoedd.

Escob. Arglwydd gwrando ein gweddiau.

Atteb. A deued ein llef hyd attat.

Escob. Gweddiwn.

HOll-alluog a byth-fywiol Dduw, yr hwn fu wiw gennit adgenhedlu dy weision hyn trwy ddwfr a'r Yspryd glân, ac a roddaist iddynt faddeuant o'u holl bechodau: nertha

hwy

hwy, ni a attolygwn i ti Arglwydd, â'th Yspryd glân y Diddan-wr: A pheunydd ychwanega ynddynt dy aml ddoniau o râd, Yspryd doethineb a deall; Yspryd cyngor a nerth ysprydol; Yspryd gwybodaeth a gwîr dduwioldeb; A chytlawnhâ hwy Arglwydd âg Yspryd dy sanctaidd ofn, Yr awr hon ac yn dragywydd. Amen.

¶ *Yna a phob un o honynt yn ei drefn yn gostwng ar ei liniau ger bron yr Escob, efe a ddyd ei law ar ben pob un, gan ddywedyd.*

A Mddiffyn Arglwydd y plentyn hwn [neu dy wâs hwn] â'th râs nefol, fel y byddo iddo barhâu yn eiddot ti byth, a pheunydd gynyddu yn dy Yspryd glân fwy-fwy, hyd oni ddel i th deyrnas dragywyddol. Amen.

¶ *Yna y dywed yr Escob.*

Yr Arglwydd a fo gyd â chwi.

Atteb. A chyd â'th Yspryd dithau.

¶ *Ac (a phawb ar eu gliniau) yr Escob a ddywed yn rhagor.*

Gweddiwn.

E In Tâd yr hwn wyt yn y nefoedd, sancteiddier dy Enw. Deuet dy deyrnas. Bid dy ewyllys ar y ddaiar megis y mae yn y nefoedd. Dyro i ni heddyw ein bara beunyddiol. A maddeu i ni ein dyledion, fel y maddeuwn ni i'n dyled-wyr. Ac nac arwain ni i brofedigaeth; eithr gwaret ni rhag drwg: Amen.

A'r Collect hwn.

H Oll-alluog a byth-fywiol Dduw, yr hwn wyt yn peri i ni ewyllysio, a gwneuthur yr hyn sydd dda ac yn gymmeradwy gan dy fawredd: Yr ydym yn gwneuthur ein gostyngedic erfynion attat dros dy weision hyn, y rhai (yn ol esampl dy sanctaidd Apostolion

on y gosodasom ein dwylo arnynt, i'w siccrhâu hwy trwy yr arwydd hwn, fôd dy ymgeledd a'th radlawn ddaioni tuac attynt: Bydded dy Yspryd glân byth gyd â hwy, ac felly tywys hwy yngwybodaeth ac ufudd-dod dy air modd y gallont yn y diwedd fwynhâu bywyd tragywyddol, trwy ein Harglwydd Iesu Grist; yr hwn gyd â thi, a'r Yspryd glân sydd yn byw ac yn teyrnasu yn un Duw, heb drangc na gorphen. Amen.

HOll-alluog Arglwydd, a byth-fywiol Dduw, ni a attolygwn i ti fôd yn wiw gennit uniawni, sancteiddio, a llywodraethu ein calonnau a'n cyrph, yn ffyrdd dy ddeddfau, ac yngweithredoedd dy orchymmynion, megis trwy dy gadarnaf nodded, yma ac yn dragywyddol, y gallom fôd yn gadwedic gorph ac enaid, trwy ein Harglwydd a'n Iachawdr Iesu Grist. Amen.

¶ *Yna y Bendithia yr Escob hwynt, gan ddywedyd hyn.*

BEndith yr Holl-alluog Dduw, y Tâd y Mâb, a'r Yspryd glân, a fyddo arnoch, ac a drigo gyd â chwi yn dragywydd. Amen.

¶ *Ac ni dderbynir neb i'r Cymmun sanctaidd nes iddo gael, ei Gonffirmasion, neu fôd o hono yn barod ac yn ewyllysgar i'w gonffirmio.*

Ffurf Gwenidogaeth
P R I O D A S.

¶ Y*N gyntaf rhaid yw gofyn Gostegion pob rhai a brioder, yn yr Eglwys ar dri Sûl gwahanrhedol neu wyliau ar bryd gwasanaeth Duw, yn ebrwydd o flaen y Sentensiau i'r Offrymmiaeth, y Curat yn dywedyd ar y modd arferedig.*

Ydd wyf yn cyhoeddi gostegion Priodas

 rhwng

rhwng *M.* o----- ac *N.* o----- O gŵyr neb o honoch achos neu rwyſtr cyfiawn, fel na ddylid cyſſylltu y ddeu-ddŷn hyn ynghyd mewn glân Briodas, mynegwch ef: Dymma 'r waith gyntaf [ail neu 'r drydydd] o'u gofyn.

¶ *Ac os y rhai a fynnant eu priodi fydd yn trigo mewn amrafael blwyfau, rhaid yw gofyn y goſtegion yn y ddau blwyf, ac na bo i'r Curat o'r naill blwyf eu priodi hwy, nes cael hyſpyſrwydd ddarfod gofyn eu Goſtegion, dair gwaith, gan y Curat o'r plwyf arall.*

¶ *Ar y dŷdd a'r amſer goſodedic i fôd y Briodas, deued y rhai a brioder i gorph yr Eglwys, a'u ceraint, a'u cymmydogion: ac yno gan ſefyll ynghyd, y mâb ar y llaw ddehau, a'r ferch ar yr aſſwy, yr Offeiriad a ddywed.*

YNgaredigion, ydd ŷm ni wedi ymgynnull yma yngolwg Duw, ac yn wyneb ei gynnulleidfa ef, i gyſſyltu y ddeu-ddŷn hyn ynghyd mewn glân Briodas, yr hon y ſydd ſtâd barchedic, wedi ei hordeinio gan Dduw yn amſer diniweidrwydd dŷn, gan arwyddocâu i ni y dirgel undeb y ſydd rhwng Criſt a'i Eglwys: yr hon wynfydedic ſtât a addurnodd, ac a brydferthodd Criſt â'i gynnyrcholdeb ei hun a'r gwyrthiau cyntaf a wnaeth efe yn Cana Galilea. A phriodas hefyd a ddywed Sanct Paul ei bôd yn anrhydeddus ym-mhlith yr holl ddynion: Ac am hynny ni ddylei neb ei chymmeryd arno mewn byrbwyll, o yſcafnder meddwl, neu nwyfiant, er mwyn digoni deiſyfiad a chwantau cnawdol, fel anifeiliaid yſcrybliaidd, y rhai nid oes rheſwm ganddynt; eithr yn barchedic, yn bwyllog, yn ſobr, ac mewn ofn Duw, gan ddyledus ſyniaw er mwyn pa achoſion yr ordeiniwyd priodas. Yn gyntaf, hi a ordeiniwyd er ennill plant, iw meithrin yn ofn ac addyſc yr Arglwydd, ac er moliant i w

 enw

enw ſainctaidd ef. Yn ail, hi a ordeiniwyd yn ymwared yn erbyn pechod, ac i ymogelyd rhag godineb megis ac y byddo i'r cyfryw rai nad oes iddynt roddiad i ymgynnal, allu priodi, a'u cadw eu hunain yn ddihalogion aelodau corph Criſt. Yn drydydd, hi a ordeiniwyd er cydgymdeithas â'i gilydd, a'r cymmorth a'r diddanwch a ddylei y naill ei gael gan y llall, yn gyſtal mewn hawddfyd ac adfyd. I'r hon ſanctaidd ſtât y mae yr ddeu-ddyn hyn wedi dyfod ymgyſſylltu. Herwydd pa ham, o gŵyr neb un achos cyfion, fel na ellir yn gyfrethlon eu cyſſylltu hwy ynghŷd, dyweded yr awr hon, neu na ddyweded byth rhac llaw.

¶ *A chan grybwyll hefyd wrth y rhai a brioder, efe a ddywed.*

YDd wyfi yn erchi, ac yn gorchymmyn i i chwi (fel y bo i chwi atteb ddŷdd y farn ofnadwy, pan gyhoedder dirgelion pob calon) o gŵyr yr un o honoch un anach fel na ddylech yn gyfreithlawn fyned ynghŷd mewn priodas, gyffeſſu o honoch yn y man. Canys gwybyddwch yn dda, am gynnifer ac a gyſſyllter yn amgen nag y myn gair Duw, na's cyſſylltir hwy gan Dduw, ac nad yw eu priodas yn gyfreithlawn.

¶ *Ac ar ddŷdd y briodas, o bydd i neb ddywedyd bôd un anach na ddylent gael eu cyſſylltu mewn priodas, wrth gyfraith Dduw, a chyfraith y deyrnas hon, ac a ymrwyma a mechniau digonol gyd âg ef i'r partiau: neu ynteu roddi gwarthol am gwbl ac a dâl cymmaint a chölled y rhai oeddynt i'w priodi, i brofi ei ddadl: yna y bydd rhaid oedi dŷdd y briodas hyd yr amſer y treier y gwirionedd.*

¶ *Ac oni henwir anach, yna y dywed y Curat wrth y gŵr.*

NA fynni di y ferch hon yn wraig briod i ti, i fyw yngyd yn ôl ordinhâd Duw, ynglân rádd priodas? A geri di hi, ei diddanu, ei pherchi, a'i chadw yn glâf ac yn iach? A gwrthod pob un arall, a'th gadw dy hun yn unic iddi hi, tra fyddoch byw eich deuoedd?

¶ *Y Mâb a ettyb.*

Gwnâf.

¶ *Yna y dywed yr Offeiriad wrth y Ferch.*

NA fynni di y mâb hwn yn ŵr priod i ti, i fyw ynghyd yn ôl ordinhâd Duw, ynglân ftât priodas? A ufuddhei di iddo a'i wasanaethu, ei garu, ei berchi, a'i gadw, yn glâf ac yn iach, a chan wrthod pawb eraill, dy gadw dy hun yn unic iddo ef, cyhyd ag y byddoch byw eich deuoedd?

¶ *Y Ferch a ettyb.*

Gwnâf.

¶ *Yna y dywed y Gweinidog.*

Pwy fydd yn rhoddi y ferch hon iw phriodi â'r mâb hwn?

¶ *Yna rhoddant eu Crêd iw gilydd y modd hyn.*

Ar Gweinidog, gan dderbyn y ferch o law ei thâd neu ei cheraint, a bair i'r Mâb ai law ddehau; gymmeryd y Ferch erbyn ei llaw ddehau; a dywedyd ar ei ol ef, fel y mae yn canlyn.

YR ydwyfi, N. yn dy gymmeryd ti N. yn wraig briod i mi, i gadw a chynnal, o'r dydd hwn allan, er gwell, er gwaeth, er cyfoethogach, er tlodach, yn glâf ac yn iach, i'th garu a'th fawrhau, hyd pan i'n gwahano angau, yn ol glân ordinhâd Duw; ac ar hynny yr ydwyf yn rhoddi i ti fy nghrêd.

¶ *Yna y dattodant eu dwylaw, ar ferch ai llaw ddehau yn cymmeryd y Mâb erbyn ei law ddehau, a ddywed ar ol y Gweinidog.*

Ydd

YDd wyfi N. yn dy gymmeryd ti N. yn ŵr priawd i mi, i gadw a chynnal, o'r dŷdd hwn allan, er gwell, er gwaeth, er cyfoethogach, er tlodach, yn glâf ac yn iach, i'th garu, i'th fawrhâu, ac i ufuddhâu i ti, hyd pan i'n gwahano angau yn ôl glân ordinhâd Duw; ac ar hynny y roddaf i ti fy nghrêd.

¶ *Yna drachefn y gollyngant eu dwylaw yn rhyddion, ac y dyry y Mâb fodrwy i'r ferch, gan ei dodi ar y llyfr, ynghyd â'r ddylêd ddefodol i'r Offeiriad a'r yscolhaig. A'r Offeiriad a gymmer y Fodrwy, ac a'i dyry i'r Mâb, iw gosod ar y pedwerydd bys i law asswy y Ferch. A'r Mâb gan ddal y fodrwy yno wrth addysc yr Offeiriad, a ddywed.*

A'r Fodrwy hon i'th briodaf, â'm corph i'th anrhydeddaf, ac â'm golud bydol i'th gynhyscaeddaf. Yn Enw'r Tâd, a'r Mâb, a'r Yspryd glân. Amen.

¶ *Yna y gâd y Mab y fodrwy ar y pedwerydd bys o'r llaw asswy i'r Ferch, a hwy ill dau a ostyngant ar eu gliniau, ac y dywed y Gweinidog.*

Gweddiwn.

O Dragywyddol Dduw, Creawdr a cheidwad pob rhyw ddŷn, rhoddwr pob rhâd ysprydol, awdwr y bywyd a bery byth: Anfon dy fendith ar dy wasanaeth-ddynion hyn, y mâb hwn, a'r ferch hon, y rhai ydd ŷm ni yn eu bendithio yn dy Enw di; fel ac y bu i Isaac a Rebecca fyw yn ffyddlawn ynghyd, felly gallu o'r dynion hyn gyflawni a chadw yr adduned â'r ammod a wnaed rhyngddynt, (am yr hyn y mae rhoddiad a derbyniad y Fodrwy hon yn arwydd ac yn wystl) a gallu o honynt byth aros ynghyd mewn perffaith gariad a thangneddyf, a byw yn ôl dy ddeddfau, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ Yna

¶ *Yna cyssyllta yr Offeiriad eu dwy law ddeheu hwy ynghyd, ac y dywed.*

Y rhai a gyssylltodd Duw ynghyd, na wahaned dyn.

¶ *Yna y dywed y Gweinidog wrth y Bobl.*

YN gymmaint a darfod i N. ac N. gyd-syniaw mewn glân Briodas, a thystiolaethu hynny gar bron Duw a'r gynnulleidfa hon, ac ar hynny ddarfod iddynt ymgredu, ac ymwystlo bob un iw gilydd, a declario hynny gan rodd a derbyn Modrwy, a chyssylltu dwylaw; ydd wyfi yn hyspyssu eu bôd hwy yn ŵr ac yn wraig ynghyd; yn Enw 'r Tâd, a'r Mâb, a'r Yspryd glân. Amen.

¶ *A'r Gweinidog a'u bendithia hwy â'r fendith hon yn anghwanec.*

DUw Tâd, Duw Fâb, Duw Yspryd glân, a'ch bendithio; a'ch cadwo, ac a'ch cymhortho: Edryched yr Arglwydd yn drugarog ac yn ymgeleddus arnoch, a chyflawned chwi â phob ysprydol fendith a rhâd, modd y galloch fyw ynghyd yn y fuchedd hon, fel y bo i chwi yn y bŷd a ddaw allu meddiannu bywyd tragywyddol. Amen.

¶ *Yna y Gweinidogion, neu yr Yscolheigion gan fyned i fwrdd yr Arglwydd, a ddywedant, neu a ganant y Psalm hon sydd yn canlyn.*

Beati omnes. Psal. 128.

GWyn ei fŷd pob un sydd yn ofni yr Arglwydd: yr hwn sydd yn rhodio yn ei ffyrdd ef.

Canys mwynhei lafur dy ddwylaw: gwyn dy fŷd a da fydd it.

Dy wraig fydd fel gwin-wydden ffrwythlawn ar hyd ystlysau dy dŷ: dy blant fel planhigion oliwydd o amgylch dy ford.

Wele,

Wele, fel hyn yn ddiau y bendithir y gŵr a ofno yr Arglwydd.

Yr Arglwydd a'th fendithia allan o Sion, a thi a gei weled daioni Jerusalem holl ddyddiau dy einioes.

A thi a gei weled plant dy blant: a thangneddyf ar Israel.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Ysbryd glân.

Megis yr oedd yn y dechreu, y mae yr awr hon, ac y bydd yn wastad yn oes oesoedd. Amen.

¶ *Neu y Psalm yma.*

Deus misereatur Psal. 67.

DUw a drugarhâo wrthym, ac a'n bendithio: a thywynned Llewyrch ei wyneb arnom, a thrugarhaed wrthym.

Fel yr adwaener dy ffordd ar y ddaiar: a'th iechydwriaeth ym-mhlith yr holl genhedloedd.

Molianned y bobl di ô Dduw: molianned yr holl bobl dydi.

Llawenhaed y cenhedloedd a byddant hyfryd: canys ti a ferni y bobl yn uniawn, ac a lywodraethi y cenhedloedd ar y ddaiar.

Molianned y bobl di, o Dduw: molianned yr holl bobl dydi.

Yna yr ddaiar a rydd ei ffrwyth: a Duw sef ein Duw ni, a'n bendithia.

Duw a'n bendithia: a holl derfynau yr ddaiar a'i hofnant ef.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Ysbryd glân.

Megis yr oedd yn y dechreu, y mae yr awr hon, ac y bydd yn wastad: yn oes oesoedd. Amen.

¶ *Wedi*

¶ *Wedi gorphen y Psalm, a'r Mâb a'r Ferch yn gostwng ar eu gliniau ger bron bwrdd yr Arglwydd, yr Offeiriad yn sefyll wrth y bwrdd, a chan ymchwelyd ei wyneb attynt hwy, a ddywed.*

Arglwydd trugarhâ wrthym.

Atteb. Crist trugarhâ wrthym.

Gweinidog. Arglwydd trugarhâ wrthym,

Ein Tâd yr hwn wyt yn y nefoedd, sancteiddier dy Enw. Deuet dy deyrnas. Bid dy ewyllys ar y ddaiar megis y mae yn y nefoedd. Dyro i ni heddyw ein bara beunyddiol. A maddeu i ni ein dyledion, fel y maddeuwn ni i'n dyled-wŷr. Ac nac arwain ni i brofedigaeth; Eithr gwaret ni rhag drwg: Amen.

Gweinidog. Arglwydd cadw dy wasanaethwr, a'th wasanaethwraig.

Atteb. Y rhai sy'yn ymddiried ynot.

Gweinidog. Arglwydd danfon iddynt gymmorth o'th gyssegrfa.

Atteb. Ac amddiffyn hwy yn dragywydd.

Gweinidog. Bydd iddynt yn dŵr cadernid.

Atteb. Rhac wyneb eu gelynion.

Gweinidog. Arglwydd gwrando ein gweddi.

Atteb. A deued ein llef hyd attat.

Gweinidog. DUw Abraham, Duw Isaac, Duw Jacob, bendithia dy wasanaethddynion hyn, a haua hâd buchedd dragywyddol yn eu meddyliau, megis pa beth bynnac yn dy air cyssegredic yn fuddiol a ddyscant, iddynt allu cyflawni hynny yngweithred. Edrych arnynt Arglwydd, yn drugarog o'r nefoedd, a bendithia hwynt. Ac fel yr anfonaist dy fendith ar Abraham a Sara, i'w mawr ddiddanwch hwy: felly bid gwiw gennit anfon dy fendith ar dy wasanaethddynion hyn, modd y bo iddynt drwy ufyddhau i'th Ewyllys, a

chan fôd bob amſer dan dy nawdd, allu aros yn dy ſerch hyd ddiwedd eu bywyd, trwy Ieſu Griſt ein Harglwydd. Amen.

¶ *Y weddi hon ſy'n canlyn a faddcuir pan fyddo yr ferch dros oedran planta.*

O Drugarog Arglwydd a nefol Dâd, trwy radlawn ddawn yr hwn yr amlhâ hiliogaeth dŷn: Attolygwn i ti gymmorth â'th fendith y ddeuddyn hyn; fel y gallont fôd yn ffrwythlon i hilio plant, hefyd cydfod a byw mewn cariad Duwiol a ſyberwyd, fel y gwelont ddwyn eu plant i fynu yn Griſtianus, ac yn rhinweddol, i'th foliant a'th anrhydedd di, trwy Ieſu Griſt ein Harglwydd. Amen.

DUw, yr hwn drwy dy alluog nerth a wnaethoſt bob peth o ddiddim ddefnydd, yr hwn hefyd (wedi goſod pethau eraill) a ordeiniaiſt allan o ddŷn (yr hwn a grewyd ar dy lûn, a'th ddelw dy hun) gael o wraig ei dechreuad; a chan eu cyſſylltu hwy ynghŷd, yr arwyddochaiſt na byddei byth gyfreithlon wahanu y rhai trwy briodas a wnelit ti yn un: O Dduw, yr hwn a gyſſegraiſt yſtad priodas i gyfryw ragorawl ddirgeledigaeth, megis ac yr arwyddoceir, ac y coſſeir ynddi y Briodas yſprydol, a'r undeb rhwng Criſt a'i eglwys. Edrych yn drugarog ar y rhai hyn dy waſanaeth-ddynion, fel y gallo y gŵr hwn garu ei wraig, yn ol dy air di (megis y carodd Criſt ei Briawd yr eglwys, yr hwn a'i rhoes ei hunan droſti gan ei charu, a'i mawrhâu, fel ei gnawd ei hunan) a hefyd bôd ŷ wraig hon yn garuaidd, ac yn ſerchog, yn ffyddlon ac yn ufudd i'w gwr, ac ymhob heddwch, ſobrwydd, a thangneddyf, ei bôd yn canlyn eſampl ſanctaidd a duwiol wragedd. Arglwydd, bendithia

thia hwy ill dau a chaniadhâ iddynt etifeddu dy deyrnas dragywyddol, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Yna y dywed yr Offeiriad.*

HOll-gyfoethog Dduw, yr hwn yn y dechreuad a greawdd ein rhieni, Adda ac Efa, ac a'u cyssegrodd ac a'u cyssylltodd ynghyd ym mhriodas: a dywallto arnoch olud ei rad ef, a'ch sancteiddio, ac a'ch bendithio, modd y galloch ei foddhau ef ynghorph ac enaid, a byw ynghyd mewm duwiol serch, hyd ddiwedd eich oes. Amen.

¶ *Gwedi hyn, oni bydd Pregeth yn datgan dyledion gŵr a gwraig y Gweinidog a ddarllyn fel y mae yn canlyn.*

CHwy-chwi oll y rhai a briodded, neu y sy yn darpar cymeryd glân ystâd priodas arnoch, gwrandewch pa beth a ddywed yr Ysgrythur lân, oblegit dylêd gwŷr iw gwragedd, a gwragedd i'w gwŷr.

Sanct Paul yn ei Epistol at yr Ephesiaid, yn y bummed bennod, sydd yn rhoddi y gorchymmyn hwn i bob gŵr priod.

Chwychwi wŷr, cerwch eich gwragedd, megis y carodd Crist ei eglwys, ac y rhoddes ei hun drosti, fel y sancteiddiei efe hi a'i glanhâu â'r olchfa ddwfr trwy y gair; fel y gallei ei gwneuthud iddo ei hun yn eglwys ogoneddus, heb arni na brycheuyn na chrychni, na dim o'r cyfryw; eithr ei bôd yn lân ac yn ddiargyoedd. Felly y mae yr gwŷr yn rhwymedic i garu eu gwragedd, fel eu cyrph eu hunain. Pwy bynnac a garo ei wraig, a'i câr ei hun: gan na chasshâodd neb er ioed ei gnawd ei hun, eithr ei fagu, a'i faethu, megis y gwna yr Arglwydd am yr eglwys. Canys aelodau o'i gorph ef ydym, a'i gnawd, a'i escyrn. O herwydd pa achos

achos y gâd dŷn dâd a mam, ac y cyssylltir â'i wraig, a hwy ill dau fyddant un cnawd. Y dirgelwch hyn ſydd fawr; eithr am Griſt ac am yr eglwys ydd wyfi yn crybwyll. O herwydd pa ham, cared pawb o honoch ei wraig megis ei hunan. *Ephes.* 5. 25.

Yr un ffunyd, yr un rhyw S. Paul yn ſcrifennu at y Coloſſiaid, a ddywed fel hyn wrth bob gŵr gwreigiog. Y gwŷr, cerwch eich gwragedd, ac na fyddwch chwerwon wrthynt. *Col.* 3. 19.

Gwrandewch hefyd pa beth a ddywaid Petr Apoſtol Criſt, yr hwn hefyd oedd ei hun yn ŵr gwreigiog, wrth y gwŷr gwreigiog. Y gwŷr, trigwch gŷd â'ch gwragedd yn ôl gwybodaeth, gan berchi y wraig megis lleſtr gwannach, a megis cyd-etifeddion o râd y bywyd, fel na rwyſtrer eich gweddiau. S *Pet.* 3. 7.

Hyd yn hyn y clywſoch am ddylêd y gŵr tu ag at ei wraig. Yr awr hon yr un ffunyd, y gwragedd, gwrandewch a dyſcwch eich dylêd chwithau i'ch gwŷr, fel y mae yn eglur wedi ei ddatcan yn yr Yſcrythur lân.

Sainct Paul (yn yr unrhyw epiſtol at yr Ephesiaid) a'ch dŷſc fel hyn; Y gwragedd, byddwch ddaroſtyngedic i'ch gwŷr priod fel i'r Arglwydd: canys y gŵr ſydd ben ar y wraig, megis y mae Criſt yn ben ar yr Eglwys: ac efe yw Iachawdr yr holl gorph. Am hynny megis y mae yr eglwys yn ddaroſtyngedic i Griſt, felly yr un modd, ymddaroſtynged y gwragedd i'w gwŷr ym-mhob peth. A thrachefn y dywaid efe: y wraig edryched ar iddi berchi ei gŵr. *Eph.* 5. 22.

Ac (yn ei epiſtol at y Coloſſiaid) mae Sainct Paul yn rhoddi i'wch y wers ferr hon; Y gwragedd,

gedd, ymoftyngwch i'ch gwŷr priod, megis y mae yn weddus yn yr Arglwydd. *Col.* 3. 18.

S. Petr fydd hefyd yn eich dyfcu yn wîr dduwiol, gan ddywedyd fel hyn, Ymoftynged y gwragedd iw gwŷr priod; fel os bydd neb heb ufuddhâu i'r gair, y galler ei ynnil heb y gair drwy ymarweddiad y gwragedd; wrth iddynt weled eich diwair ymddygiad yn gyffylltedic ag ofn. Ac na fid eich trwfiad oddi allan, megis o blethiadau gwallt, ac amglychofodiad aur neu wifco dillad gwychion: eithr bydded dirgel ddŷn y galon mewn anllygredigaeth yfpryd addfwyn, a llonydd, yr hwn fydd ger bron Duw yn werth-fawr. Canys felly gynt yr ymdrwffiei y gwragedd fanctaidd, y rhai oedd yn gobeithio ar Dduw, gan fôd yn ddaroftyngedic iw gwyr priod: Megis yr ufuddhâodd Sara i Abraham, gan ei alw ef yn Arglwydd: merched yr hon fyddwch chwi, cyd ag y gwnewch yn dda, ac heb arnoch ofn dim dychryn. 1 *Pet.* 3. 1, 2, 3, 4, 5, 6.

¶ *Dîr yw i'r rhai newydd briodi gymmeryd y Cymmun bendigedig ar amfer eu Priodas, neu ar yr adeg cyntaf ar ol eu priodi.*

Y Drefn am Ymweled a'r Claf.

¶ *Pan fo neb yn glâf, y yfpyfer hynny i Weinidog y plwyf; yr hwn wrth fyned i mewn i dŷ y Clâf, a ddywed,*

TAngneddyf fyddo yn y ty hwn, ac i bawb y fydd yn trigo ynddo.

¶ *Pan ddel efe yngwydd y clâf, y dywaid, gan oftwng i lawr ar ei liniau.*

NA chofia, Arglwydd, ein anwiredd, nac anwiredd ein rhieni. Arbed nyni, Arglwydd daionus, arbed dy bobl a brynaift âth werthfawr waed,

waed, ac na lidia wrthym yn dragywydd.
Atteb. Arbet ni Arglwydd daionus.
¶ *Yna y dywed y Gweinidog.*
Gweddiwn.
Arglwydd trugarhâ wrthym.
Crist trugarha wrthym.
Arglwydd trugarhâ wrthym.
EIn Tâd yr hwn wyt yn y nefoedd, sanctei-ddier dy Enw. Deuet dy deyrnas. Bid dy ewyllys ar y ddaiar megis y mae yn y nefoedd. Dyro i ni heddyw ein bara beunyddiol. A maddeu i ni ein dyledion, fel y maddeuwn ni i'n dyled-wyr. Ac nac arwain ni i brofedigaeth; Eithr gwaret ni rhag drwg: Amen.
Gweinidog. Arglwydd iachâ dy wâs.
Atteb. Yr hwn sydd yn ymddiried ynot.
Gweinidog. Anfon iddo borth o'th sancteidfa.
Atteb. Ac bŷth yn nerthol amddiffyn ef.
Gweinidog. Na âd i'r gelyn gael y llaw uchaf arno.
Atteb. Nac i'r enwir nessâu iw ddrygu.
Gweinidog. Bydd iddo, o Arglwydd, yn dwr cadarn.
Atteb. Rhag wyneb ei elyn.
Gweinidog. Arglwydd gwrando ein gweddiau.
Atteb. A deled ein llef hyd attat. Ps. 102.1
Gweinidog. O Arglwydd edrych i lawr o'r nefoedd, golyga, ymwel, ac esmwytha ar dy wâs hwn. Edrych arno â golwg dy drugaredd, dyro iddo gomffordd a diogel ymddiried ynot, amddiffyn ef rhag perigl y gelyn, a chadw ef mewn tangnedd dragywyddol a diogelwch, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.
ERglyw ni, holl-gyfoethog a thrugarroccaf Dduw, ac Iachawdr; estyn dy arferedic
ddaioni

ddaioni i hwn dy waſanaeth-wr ſydd ofidus
gan ddolur. Sanċteiddia, ni attolygwn i ti, dy
dadol goſpedigaeth hon iddo ef; fel y bo iw
wybyddiaeth o'i wendid angchwanegu nerth
i ffydd, difrifwch iw Edifeirwch. Fel os bydd
dy ewyllys roddi iddo ei gynnefin iechyd, y bo
iddo dreulio y rhan arall o'i fywyd yn dy ofn,
ac i'th ogoniant: neu dyro iddo râs i gymme-
ryd felly dy ymweliad, fel y bo iddo yn ol di-
weddu y fuchedd boenedic hon, allu trigo gyd
â thi yn y fuchedd dragywyddol trwy, Ieſu
Griſt ein Harglwydd. Amen.

¶ *Yna cynghored y Gweinidog y Claf yn y ffurf hyn, neu yr cyffelyw.*

YR anwyl garedic, gwybydd hyn, mai yr Holl-alluog Dduw ſydd Arglwydd ar fy-
wyd ac angâu, ac ar bob peth a berthyn iddynt,
megis ieuenċtid, nerth, iechyd, oedran, gwen-
did, a haint. Am hynny pa beth bynnac yw
dy glefyd, gwybydd yn ddiammau mai ymwe-
liad Duw ydyw. Ac am ba achos bynnac ydd
anfonwyd y clefyd hwn arnat, ai er profi dy
ddioddefgarwch er eſampl i eraill, ac er mwyn
caffael dy ffydd yn nŷdd yr Arglwydd yn gan-
moledig, yn barchedic, ac yn anrhydeddus, er
chwaneg o ogoniant a didrangc ddedwydd-
wch; neu ddanfon y clefyd hwn i goſpi ac i
gyweirio ynot ti beth bynnac ſydd yn anfodd-
lâu golwg ein Tâd nefol; Gwybydd yn ddi-
ammeu, os tydi a fyddi wîr edifeiriol am dy
bechodau, a chymmeryd dy glefyd yn ddio-
ddefgar, gan ymddiried yn-nhrugaredd Dduw,
er mywn ei anwyl Fâb Ieſu Griſt, a rhoddi
iddo oſtyngedic ddiolch am ei dadol ymweliad,
a bôd i ti ymddaroſtwng yn holl-awl iw ewy-
llys ef, yr ymchwel i'th fûdd, ac i'th gymmorth
rhagot

rhagot i'r uniawn ffordd a dywys i fuchedd dragywyddol.

¶ *Os y dyn ymweledic a fydd yn drwm-glaf, yna y dichon y Curad orphen y Cyngor yn y fan hon, nen aed rhagddo.*

AM hynny cymmer yn groesawus gospedigaeth yr Arglwydd: Canys (megis y dywed Sanct Paul yn y ddeuddecfed bennod at yr Hebræaid) y neb a garo yr Arglwydd a gospa, ac efe a fflangella bob mâb a dderbynio. Os goddefwch gospedigaeth, y mae Duw yn Ymddwyn tu ag attoch megis tu ag at ei feibion ei hun; canys pa fâb sydd na's cospo ei dâd ef. Eithr os heb gospedigaeth, yr ydych, o'r hon y mae Pawb yn gyfrannog, yna bastardiaid ydych, ac nid meibion. Heb law hynny, ni a gawsom dadau ein cnawd i'n ceryddu, ac ni a'u parchasom hwy; ond mwy o lawer y mae ni ymostwng i Dâd yr ysprydoedd, a chael byw? Canys hwynt-hwy yn wîr tros ychydig ddyddiau a'n cospent ni. fel y byddei dda ganddynt; eithr efe sydd yn ein cospi er llesha ni, fel y byddem gyfrannogion o'i sancteiddrwydd ef. Y geiriau hyn, garedic frawd sydd yn scrifennedic yn yr Yscrythur lân er comffordd, ac addysc i ni, fel y gallom yn oddefgar, ac yn ddiolchgar, ddwyn cospedigaeth ein Tâd nefol, pa bryd bynnac drwy fodd yn y bŷd ar wrthwyneb yr ewyllysio ei radlawn ddaioni ef ymweled â ni. Ac ni ddylei bod comffordd mwy gan Gristionogion, na chael ein gwneuthud yn gyffelyb i Grist, trwy ddioddef yn ufuddgar wrthwyneb, trallod, a chlefydau. Canys nid aeth efe ei hun i'r llawenydd nes yn gyntaf iddo ddioddef poen; nid aeth efe i mewn iw ogoniant, nes dioddef angau ar bren crôg: Felly yn wîr, yr union ffordd i

i'r gorfoledd tragywyddol, ydyw cyd-ddioddef yma gyd â Christ; a'n drws i fyned i mewn i fywyd tragywyddol, ydyw marw yn llawen gyd â Christ; fel y gallom gyfodi drachefn o angau, a thrygo gyd âg ef ym-mywyd tragywyddol. Yn awr gan hynny, os cymmeri dy glefyd yn oddefgar, (ac ynteu yn gystal â hyn ar dy les) yr ydwyfi yn eiriol arnat yn Enw Duw, gofiau y broffess a wnaethost i Dduw yn dy fedydd. Ac o herwydd yn ôl y fuchedd hon bôd yn rhaid gwneuthur cyfrif i'r barn-wr cyfiawn, gan ba un y bernir pob dyn heb dderbyn wyneb; Yddwyf yn erchi i ti ymchwilio a thi dy hun, a'th gyflwr tu ag at Dduw a dŷn, fel y bo i ti drwy dy gyhuddo a'th farnu dy hunan am dy feiau dy hun allu cael trugaredd ar law ein Tâd nefol er mwyn Crist, ac nid bôd yn gyhuddedic ac yn farnedic yn amser y farn ofnadwy honno. Ac am hynny yr adroddaf i ti fannau ein ffydd ni, fel y gellych wybod a wyti yn credu fel y dylei Gristion, a'i nad wyt.

¶ *Yna yr adrodd y Gweinidog fannau yr ffydd, gan ddywedyd fel hyn.*

AWyt ti yn credu yn Nuw Tâd holl-gyfoethog, Creawdr nef a daiar? Ac yn Iesu Grist ei un Mâb ef ein Harglwydd ni? A'i genhedlu o'r Yspryd glân? A'i eni o Fair forwyn; iddo ddioddef dan Bontius Pilatus, ei groeshoelio, ei farw a'i gladdu? discyn o honaw i uffern, a'i gyfodi y trydydd dŷddd, ac escyn o hono i'r nefoedd, a'i fôd yn eistedd ar ddeheulaw Dduw Tâd holl-alluog, ac y daw efe oddi yno yn niwedd y bŷd i farnu byw a meirw? a wyt ti yn credu yn yr Yspryd glân, yr Eglwys lân Gatholic, Cymmun y Sainct, maddeuant pechodau;

pechodau; adgyfodiad y cnawd, a bywyd tragywyddol gwedi angâu?

¶ *Y Claf a ettyb.*

Hyn oll ydd wyf yn ei gredu yn ddilys.

¶ *Yna yr ymofyn y Gwenidog ag ef beth ydyw efe ai bod yn wir edifeiriol am ei bechodau, ac mewn cariad perffaith a'r holl fyd a'i peidio? gan eiriol arno faddeu o eigion ei galon i bob dyn a wnaeth yn ei erbyn: ac os efe a wnaeth yn erbyn eraill, ar ofyn o honaw faddeuant iddynt. A lle y gwnaeth efe gam neu drawster a neb, ar wneuthur o honnaw iawn hyd yr eithaf y gallo ac oddi-eithr iddo ym-mlaen llaw, wneuthur ei lywodraeth am ei dda, rhybuddier efe yna i wneuthur ei ewyllys. A hefyd dangos o honaw am ei ddyled pa faint sydd arno, a pha faint sydd o ddyled iddo, er mewn rhyddhau ei gydwybod, a heddwch iw exsecutorion. Ac y mae yn anghenrheidiol rhybuddio dynion yn fynych am wneuthur trefn ar eu da byd a'u tiroedd tra fyddont mewn iechyd.*

¶ *Y geiriau hyn y rhai a ddywetpwyd uchod, a ellir eu cymmwyll cyn dechreu o'r Gweinidog ei weddi, megis ag y gwelo efe achos.*

¶ *Na faddeued y Gweinidog eiriol cleifion cyfoethogion (a hynny yn gwbl ddifrifol) ar iddynt ddangos haelioni i'r tlodion.*

¶ *Yma y cynhyrfir y dyn clwyfus i wneuthur cyffes yspysawl oi bechodau os efe a glyw ei gydwybod mewn cythryfwl gan ddefnydd o bwys. Yn ôl y gyffes hono, y gollwng yr Offeiriad ef (os efe yn ostyngedic ac yn ffyddlon a'i dymmuna) yn y wedd hon.*

Ein Harglwydd Iesu Grist, yr hwn a adawodd feddiant i'w Eglwys i ollwng pob pechadur a fyddo gwir edifeiriol, ac yn credu ynddo ef o'i fawr drugaredd a faddeuo i ti dy gamweddau: a thrwy ei awdurdod ef a ganadhawyd

adhawyd i mi, i'th ollyngaf o'th holl bechodau, yn Enw'r Tâd, a'r Mâb, a'r Yspryd glân. Amen.

¶ *Ac yna y dywed yr Offeiriad y Colect yn canlyn.*

Gweddiwn.

O Drugaroccaf Dduw, yr hwn yn ôl lliosawgrwydd dy drugaredd, wyt felly yn dilêu pechodau y rhai sydd wîr edifeiriol, fel nad wyt yn eu cofio mwy: Agor lygad dy drugaredd ar dy wasanaeth-wr yma, yr hwn o wîr ddifrif sydd yn dymuno gollyngdod a maddeuant: Adnewydda ynddo, garediccaf Dâd, beth bynnac a lescâwyd trwy ddichell a malais y cythraul, neu drwy ei gnawdol ewyllys ei hun, a'i wendid: cadw a chynnal yr aelod clwyfus hwn o fewn undeb dy Eglwys; ystyria wrth ei wîr edifeirwch, derbyn ei ddagrau, yscafnhâ ei ddolur, modd y gwelych di fôd yn orau ar ei les. Ac yn gymmaint a'i fôd efe yn rhoddi cwbl o'i ymddiried yn unic yn dy drugaredd di, na liwia iddo ei bechodau o'r blaen, eithr nertha ef â'th wynfydedig Yspryd, a phan welech di yn dda ei gymmeryd ef oddi ymma cymmer, ef i'th nodded, trwy ryglyddon dy garediccaf Fâb Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Yna y dywed y Gweinidog y Psalm hon.*

In te, Domine, speravi. *Psal.* 71.

YNot ti, ô Arglwydd, y gobeithiais: n'am cywilyddier byth.

Achub fi, a gwaret fi yn dy gyfiawnder: gostwng dy glûst attaf ac achub fi.

Bydd i mi yn graig gadarn, i ddyfod iddi bob amser: gorchymmynnaist fy achub, canys ti yw fy ngrhaig am hamddeffynfa.

Gwaret fi, ô fy Nuw, o law'r annuwiol, o law yr anghyfion, a'r traws.

Canys ti yw fy ngobaith, ô Arglwydd Dduw, fy ymddiried o'm ieuengctid.

Wrthit ti i'm cynhaliwyd o'r bru, ti a'm tynnaist o grôth fy mam: fy mawl fydd yn wastad am danat ti.

Oeddwn i lawer megis yn rhyfeddod: eithr tydi yw fy nghadarn noddfa.

Llanwer fy ngenau â'th foliant, ac â'th ogoniant beunydd.

Na fwrw fi ymmaith yn amser henaint: na wrthot fi pan ballo fy nerth.

Canys fy ngelynion sydd yn dywedyd i'm herbyn, a'r rhai a ddisgwiliant am fy enaid, a gydymgyng-horant.

Gan ddywedyd, Duw a'i gwrthododd ef erlidiwch, a deliwch ef: canys nid oes gwaredudd.

O Dduw, na fydd bell oddi-wrthif; fy Nuw, bryssia i'm cymmorth.

Cywilyddier, a difether y rhai a wrthwynebant fy enaid; â gwarth ac â gwradwydd y gorchguddier y rhai a geisiant ddrwg i mi.

Minneu a obeithiaf yn wastad, ac a'th foliannaf di fwy fwy.

Fy ngenau a fynega dy gyfiawnder, a'th iechydwriaeth beunydd: canys ni wn rifedi arnynt.

Ynghadernid yr Arglwydd Dduw y cerddaf, dy gyfiawnder di yn unic a gofiaf fi.

O'm ieuengctid i'm dyscaist ô Dduw, hyd yn hyn y mynegais dy ryfeddodau.

Na wrthod fi ychwaith, ô Dduw, mewn henaint a phen-llwydni; hyd oni fynegwyf dy nerth i'r genhedlaeth hon, a'th gadernid i bob un a ddelo.

Dy gyfiawnder hefyd ô Dduw, sydd uchel, yr hwn a wnaethost bethau mawrion; pwy, ô Dduw, sydd debyg i ti?

Gogo-

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yspryd glân.

Megis yr oedd yn y dechreu, y mae yr awr hon, ac y bydd yn wastad yn oes oesoedd. Amen.

¶ *Gan ddywedyd hyn yn ychwaneg.*

IAchawdr y bŷd, iachâ ni, yr hwn drwy dy grôg a'th werth-fawr waed a'n prynaist achub a chymmorth ni, nyni a attolygwn i ti, ô Arglwydd.

¶ *Yna y dywed y Gweinidog.*

YR holl-alluog Arglwydd yr hwn yw y tŵr cadarnaf i bawb a roddant eu hymddiried ynddo, i ba un y mae pob peth yn y nef, ar y ddaiar, a than y ddaiar yn gostwng ac yn ufuddhâu, a fyddo yr awr hon, a phob amser yn amddiffyn i ti, ac a wnêl i ti wybod a deall nad oes un Enw dan y nef wedi ei roddi i ddynion, ym-mha un a thrwy ba un y mae i ti dderbyn iechydwriaeth, onid yn unic Enw ein Harglwydd Iesu Grist. Amen.

¶ *Ac yn ol hynny y dywed.*

IRasusaf drugaredd a nodded Duw i'th orchymmynnwn. Yr Arglwydd a'th fendithio ac a'th cadwo; Llewyrched yr Arglwydd ei wyneb arnat, a thrugarhâed wrthit: Derchafed yr Arglwydd ei wyneb arnat, a rhodded it dangnheddyf yr awr hon ac yn oes oesoedd. Amen.

¶ *Gweddi tros Blentyn Clâf.*

HOll-alluog Dduw a thrugaroccaf Dâd, i'r hwn yn unig y perthyn dibennion Bywyd ac Angau: Edrych i lawr o'r Nef, yn ostyngedic, ni attolygwn i ti, â golygon dy drugaredd ar y Plentyn hwn, y sydd yr awrhon ar ei glâf-wely. Ymwel, O Arglwydd, ag ef â'th

Canys ti yw fy ngobaith, ô Arglwydd Dduw, fy ymddiried o'm ieuengctid.

Wrthit ti i'm cynhaliwyd o'r bru, ti a'm tynnaist o grôth fy mam: fy mawl fydd yn wastad am danat ti.

Oeddwn i lawer megis yn rhyfeddod: eithr tydi yw fy nghadarn noddfa.

Llanwer fy ngenau â'th foliant, ac â'th ogoniant beunydd.

Na fwrw fi ymmaith yn amser henaint: na wrthot fi pan ballo fy nerth.

Canys fy ngelynion sydd yn dywedyd i'm herbyn, a'r rhai a ddisgwiliant am fy enaid, a gydymgyng-horant.

Gan ddywedyd, Duw a'i gwrthododd ef erlidiwch, a deliwch ef: canys nid oes gwaredudd.

O Dduw, na fydd bell oddi-wrthif; fy Nuw, bryssia i'm cymmorth.

Cywilyddier, a difether y rhai a wrthwynebant fy enaid; â gwarth ac â gwradwydd y gorchguddier y rhai a geisiant ddrwg i mi.

Minneu a obeithiaf yn wastad, ac a'th foliannaf di fwy fwy.

Fy ngenau a fynega dy gyfiawnder, a'th iechydwriaeth beunydd: canys ni wn rifedi arnynt.

Ynghadernid yr Arglwydd Dduw y cerddaf, dy gyfiawnder di yn unic a gofiaf fi.

O'm ieuengctid i'm dyscaist ô Dduw, hyd yn hyn y mynegais dy ryfeddodau.

Na wrthod fi ychwaith, ô Dduw, mewn henaint a phen-llwydni; hyd oni fynegwyf dy nerth i'r genhedlaeth hon, a'th gadernid i bob un a ddelo.

Dy gyfiawnder hefyd ô Dduw, sydd uchel, yr hwn a wnaethost bethau mawrion; pwy, ô Dduw, sydd debyg i ti? Gogo-

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yspryd glân.

Megis yr oedd yn y dechreu, y mae yr awr hon, ac y bydd yn wastad yn oes oesoedd. Amen.

¶ *Gan ddywedyd hyn yn ychwaneg.*

IAchawdr y bŷd, iachâ ni, yr hwn drwy dy grôg a'th werth-fawr waed a'n prynaist achub a chymmorth ni, nyni a attolygwn i ti, ô Arglwydd.

¶ *Yna y dywed y Gweinidog.*

YR holl-alluog Arglwydd yr hwn yw y tŵr cadarnaf i bawb a roddant eu hymddiried ynddo, i ba un y mae pob peth yn y nef, ar y ddaiar, a than y ddaiar yn gostwng ac yn ufuddhâu, a fyddo yr awr hon, a phob amser yn amddiffyn i ti, ac a wnêl i ti wybod a deall nad oes un Enw dan y nef wedi ei roddi i ddynion, ym-mha un a thrwy ba un y mae i ti dderbyn iechydwriaeth, onid yn unic Enw ein Harglwydd Iesu Grist. Amen.

Numer. 6 ¶ *Ac yn ol hynny y dywed.* gw. 24.25 26

I Rasusaf drugaredd a nodded Duw i'th orchymmynnwn. Yr Arglwydd a'th fendithio ac a'th cadwo; Llewyrched yr Arglwydd ei wyneb arnat, a thrugarhâed wrthit: Dercha-fed yr Arglwydd ei wyneb arnat, a rhodded it dangnheddyf yr awr hon ac yn oes oesoedd. Amen.

¶ *Gweddi tros Blentyn Clâf.*

HOll-alluog Dduw a thrugaroccaf Dâd, I'r hwn yn unig y perthyn dibennion Bywyd ac Angau: Edrych i lawr o'r Nef, yn ostyngedic, ni attolygwn i ti, â golygon dy drugaredd ar y Plentyn hwn, y sydd yr awrhon ar ei glâf-wely. Ymwel, O Arglwydd, ag ef â'th

Iechydwriaeth ; Gwared ef yn dy nodedig amſer da o'i boen gorphorol,ac achub ei Enaid er mwyn dy drugareddau ; fel os bydd dy ewyllys i eſtyn ei ddyddiau yma ar y ddaiar, y byddo iddo fyw i ti, a hyfforddio dy ogoniant, gan dy waſanaethu yn ffyddlon a gwneuthur daioni yn ei Genhedl: Os amgen derbyn ef i'r preſſwylfeydd nefol hynny, lle mae Eneidiau y ſawl a hunant yn yr Arglwydd Ieſu yn mwynhâu an-orphen orphwyſſa a dedwyddwch. Caniadhâ hyn, Arglwydd, er dy drugareddau yn yr unrhyw dy fâb di, ein Harglwydd ni, Ieſu Griſt, yr hwn ſydd yn byw ac yn teyrnaſu gyd â thi a'r Yſpryd glan, byth yn un Duw, heb drangc na gorphen. Amen.

¶ *Gweddi tros Ddŷn Clâf, lle na weler fawr obaith o'i wellhâad.*

O Dâd y Trugareddau, a Duw pob diddanwch, ein unig Borth yn amſer angenoctid; attat ti y rhedwn am gymmorth dros dy waſanaethydd hwn yn gorwedd ymma dan dy law di mewn dirfawr wendid corph. Edrych arno yn raſuſol, ô Arglwydd; a pha mwyaf y gwanycho y dŷn oddi-allan, nertha ef fwyfwy, ni a attolygwn i ti, â'th Râd ac â'th lân Yſpryd yn y dŷn oddi mewn. Dyro iddo ddiffuant edifeirwch am holl gyfeiliorni ei fuchedd o'r blaen, a ffydd ddiyſcog yn dy Fâb Ieſu, fel y delêuer ei bechodau trwy dy drugaredd di, ac y ſelier ei bardwn yn y Nêf, cyn iddo fyned oddi ymma, ac na weler ef mwyach. Da y gwyddom, nad oes un gair rhy anhawdd i ti, ac y gelli, os mynni, ei godi ef etto ar ei draed, a chaniadhâu iddo hwy hoedl yn ein plith. Er hynny yn gymmaint a bôd (hyd y gwêl dŷn) amſer ei ddattodiad ef yn tynnu

yn agos, felly paratoa, a chymmhwysa ef, ni a attolygwn i ti, erbyn awr angau, fel ar ol ei ymadawiad oddi ymma mewn tangnheddyf ac yn dy ffafr, y derbynier ei Enaid ef i'th Deyrnas dragywyddol, trwy haeddedigaethau a chyfryngiad Iesu Grist dy unig Fâb di, ein Harglwydd ni a'n Iachawdr. Amen.

¶ *Gweddi Gymynnawl tros Ddŷn clâf ar Drangcedigaeth.*

O Holl-alluog Dduw, gyd â'r hwn y mae yn byw ysprydoedd y rhai cyfiawn a berffeithwyd, wedi cael eu gwared o'r carcharau daiarol: Ydd ŷm yn ostyngedig yn gorchymmyn Enaid dy wasanaethydd hwn, ein Brawd anwyl, i'th ddwylo di, megis i ddwylo Creawdr ffyddlawn ac Iachawdr trugaroccaf, gan ufudd attolwg i ti, gael iddo fôd yn werthfawr yn dy olwg. Golch ef, ni a erfyniwn arnat, yngwaed yr Oen difrycheulyd hwnnw, a laddwyd er mwyn dilêu pechodau 'r bŷd, fel gan gael glanhâu a dilêu pa lwgr bynnac (onid antur) a gasclodd ymmherfedd y bŷd adfydig a drygionus hwn, drwy chwantau 'r Cnawd neu ystrywiau Satan, y caffo ei gyflwyno yn bur ac yn ddifeius yn dy olwg di. A dysc i ninnau, y rhai ŷm yn byw ar ei ol ef, ganfod yn hwn ac eraill ddrychau marwoldeb o ddŷdd bwy gilydd, mor freuol a bregus yw ein cyflwr ein hunain, ac felly cyfrif ein dyddiau, fel y dygom ein calonnau yn ddifrifol i'r cyfryw doethineb sainctaidd a nefol, tra bôm byw yma, a'n dygo o'r diwedd i fywyd tragywyddol, trwy haeddedigaethau Iesu Grist dy unig Fâb, ein Harglwydd ni Amen.

¶ *Gweddi tros y rhai a fo mewn blinder Yspryd, neu Anheddwch cydwybod.*

BEndigedig Arglwydd, Tâd y trugareddau, a Duw pob diddanwch: Ni a attolygwn i ti, edrych â golwg tosturi a thrugaredd ar dy wasanaethwr cystuddiedig ymma. Ydd wytti yn sgrifennu pethau chwerwon yn ei erbyn ef, ac yn gwneuthur iddo feddiannu ei gamweddau gynt; y mae dy ddigofaint yn pwyso arno, a'i Enaid sydd lawn o flinder. Eithr, ô Dduw trugarog, yr hwn a scrifennaist dy air sanctaidd er addysc i ni, fel trwy ammynedd a diddanwch dy lân Ysgrythyrau y gallem gael gobaith. Dyro iddo iawn ddealltwriaeth o'i gyflwr ei hun, ac o'th fygythion a'th addewidion di, fel nad ymadawo a'i obaith arnat ti, ac na ddodo ei ymddiried ar ddim arall ond tydi. Nertha ef yn erbyn ei holl brofedigaethau, iachâ ef o'i anardymherau. Na ddryllia y gorsen ysig, ac na ddiffodd y llîn yn mygu. Na chae dy drugareddau mewn sorriant; Eithr pâr iddo glywed llawenydd a gorfoledd fel y llawenycho yr escyrn a ddrylliaist. Gwared ef rhag ofn y gelyn, a dercha lewyrch dy wynebpryd arno, a dyro iddo dangneddyf trwy ryglyddon a chyfryngdod Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Cymmun y Claf·

¶ *YNn gymmaint a bôd pob rhyw ddyn yn ddarostyngedic i lawer o beryglon disyfed, heintiau, a chlefydau, a byth yn anhyspys pa bryd yr ymadawant o'r fuchedd hon: herwydd pa ham, er mwyn gallu o honynt fôd bob amser mewn parodrwydd i farw, pa bryd bynnac y rhyngo bodd i'r Holl-alluog Dduw alw am danynt: Bid i'r Curadiaid yn ddyfal, o amser i amser, (ac yn enwedic yn amser pla neu ryw haint lŷnol arall) gynghori eu plwyfolion*

i gym-

i gymmeryd yn fynych yn yr Eglwys, fendigedic Cymmun corph a gwaed ein Iachawdr Crist, pan finistrir ef yn gyhoedd yn yr Eglwys. Yr hwn os hwyntwy a'i gwrant, ni bydd achos iddynt yn eu hymweliad disymwth, i fôd yn anheddychol yn eu meddyliau o ddiffyg hynny. Ond os y clâf ni bydd abl i ddyfod ir Eglwys, ac etto yn dymuno cymmeryd y Cymmun yn ei dŷ, yna y bydd rhaid iddo fynegu hynny mewn pryd i'r Curat gan arwyddoccau hefyd pa sawl un y sydd yn darparu cyd gymmuno âg ef. A byddont dri neu ddau o'r lleiaf mewn lle cyfaddas yn-hy y clâf gyda phob peth anghenrheidiol yn barod, fel y gallo y Curad finistrio yn barchedic, ministried efe yno y Cymmun bendigedic, gan ddechreu ar y Colect Epistol a'r Efengyl ymma yn canlyn.

Y Colect.

HOll-gyfoethog a byth-fywiol Dduw, gwneuthur-wr dynawl ryw, yr hwn wyt yn cospi y rhai a gerych, ac yn ceryddu pawb ar a dderbyniech: Nyni a attolygwn i ti drugarhâu wrth dy wâs hwn yma ymweledic gan dy law, ac i ti ganiadhâu gymeryd o honaw ei glefyd yn ddioddefus, a chaffael ei iechyd trachefn, (os dy radlawn ewyllys di yw hynny:) a pha bryd bynnac yr ymadawo ei enaid â'i gorph, bôd o honaw yn ddifrycheulyd wrth ei bresentio i ti, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen

Yr Epistol. Heb. 12. 5.

FY mâb, na ddirmyga gerydd yr Arglwydd, ac na ymollwng pan i'th argyoedder ganddo, canys y neb y mae yr Arglwydd yn ei garu y mae yn ei geryddu, ac yn fflangellu pob mâb a dderbynio.

Yr Efengyl. S. Io. 5. 24.

YN wîr, yn wîr meddaf i chwi, y neb sydd yn gwrando fy ngair i, ac yn credu i'r hwn a'm

hanfonodd i, sydd ganddo fywyd tragywyddol, ac ni ddaw i farn, eithr efe a aeth trwodd o farwolaeth i fywyd.

¶ *Gwedi hyn yr Offeiriad a â ymlaen yn ol y ffurf osodedic uchod i'r Cymmun bendigedic, gan ddechreu ar y geiriau hyn,* [Chwychwi y sawl sydd yn wir &c.]

¶ *Pan gyfranner y Sacrament bendigedic, cymmered yr Offeiriad ynef ei hun y Cymmun yn gyntaf, ac yn ol hynny, ministried i'r rhai a ddarparwyd i Gymmuno gyd â'r clâf ac yn ddiweddaf oll i'r dŷn clâf.*

¶ *Eithr o bydd neb o ddirdra dolur, neu o herwydd eisiseu rhybudd mewn amser dyladwy i'r Curad, neu o eisieu cyfeillyddion i gymmeryd gyd âg ef, neu oblegit rhyw rwystr cyfiawn arall, heb gymmeryd Sacrament corph a gwaed Crist: yna dangosed y Curad, os efe sydd wîr edifeiriol am ei bechodau, ac yn credu yn ddiyscoc ddarfod i Iesu Grist ddioddef angau ar y groes drosto, a cholli ei waed dros ei brynedigaeth ef, gan goffa yn ddifrif y mawr ddaioni sydd iddo ef o hynny, a chan ddiolch iddo o'i galon am danaw; ei fôd efe yn bwyta ac yn yfed corph a gwaed ein Iachawdr Crist yn fuddiol i iechyd ei enaid, er nad yw efe yn derbyn y Sacrament â'i enau.*

¶ *Pan ymweler â'r clâf, ac ynteu yn cymmeryd y Cymmun bendigedic yr un amser: bid yna i'r Offeiriad er mwyn prysuro yn gynt, dorri ymmaith ffurf yr ymweliad lle mae yr Psalm,* [Ynot Arglwydd y gobeithiais, &c.] *ac aed yn union i'r Cymmun.*

¶ *Yn amser plâ, clefyd y chwys, neu gyfryw amserau heintiau neu glefydau llŷn, pryd na aller cael yr un o'r plwyf neu'r cymmydogion i gymmuno gyd â'r cleifion yn eu tai, rhag ofn cael yr haint; ar yspysol ddeisyfiad y clâf, fe all y Gweinidog yn unic gymmuno gyd âg ef.*

Y Drefn am Gladdedigaeth y Marw.

¶ *Noder ymma, na ddylid arfer y gwasanaeth a ganlyn*

lyn tros neb a fo marw heb fedydd, neu tan Yscymmun-dod, neu a'u lladdasant eu hunain.

¶ *Yr Offeiriad a'r yscolheigion wrth gyfarfod â'r corph wrth borth y fonwent, ac yn myned o'i flaen i'r Eglwys neu tu a'r bedd, a ddywedant neu a ganant.*

MYfi yw yr adgyfodiad a'r bywyd, medd yr Arglwydd; y neb a gredo ynof fi, er iddo farw a fydd byw. A phwy bynnac a fo byw, ac a gredo ynofi, ni bydd marw yn dragywydd. S. *Jo*. 11. 25, 26.

MYfi a wn mai byw yw fy mhryn-wr, ac y saif yn y diwedd ar y ddaiar; Ac er yn ol fy nghroen i bryfed ddifetha y corph hwn, etto câf weled Duw yn fy ngnawd. Yr hwn a gafi i'm fy hun ei weled: a'm llygaid a'i gwelant ac nid arall. *Job*. 19. 25, 26, 27.

NI ddygasom ni ddim i'r býd hwn, ac eglur yw na allwn ddwyn dim allan chwaith. Yr Arglwydd sy'n rhoddi a'r A'rglwydd sydd yn dwyn ymaith: Bendigedig fo Enw yr Arglwydd. 2 Tim. *6. 7*. *Job*. 1. 21.

¶ *Gwedi eu dyfod i'r Eglwys, y darllennir un o'r Psalmau hyn yn canlyn, neu'r ddwy.*

Dixi, custodiam. Psal. 39.

DYwedais, cadwaf fy ffyrdd rhag pechu â'm tafod: cadwaf ffrwyn yn fy ngenau, tra fyddo'r annuwiol yn fy ngolwg.

Tewais yn ddistaw, ie tewais â daioni: a'm dolur a gyffrodd.

Gwresogodd fy nghalon o'm mewn: tra oeddwn yn myfyrio, ennynnodd tân, a mi a leferais âm tafod.

Arglwydd pâr i mi wybod fy niwedd, a pheth yw mesur fy nyddiau: fel y gwypwyf o ba oedran y byddaf fi.

Wele, gwnaethost fy nyddiau fel dyrnfedd, a'm

heinioes ſydd megis diddim yn dy olwg di: diau mai cwbl wagedd yw pôb dŷn, pan fo ar y goreu.

Dŷn yn ddiau ſydd yn rhodio mewn cyſcod, ac yn ymdrafferthu yn ofer: efe a dyrra olud, ac ni's gŵyr pwy a'i caſcl.

Ac yn awr, beth a ddiſgwiliaf, ô Arglwydd; fy ngobaith ſydd ynot ti.

Gwared fi o'm holl gamweddau: ac na oſod fi yn wradwydd i'r ynfyd.

Aethum yn fûd ac nid agorais fy ngenau: canys ti a wnaethoſt hyn.

Tyn dy blâ oddi-wrthif: gan ddyrnod dy law y darfûm i.

Pan goſpit ddŷn â cheryddon am anwiredd, dattodit fel gŵyfyn ei arderchawgrwydd ef, gwagedd yn ddiau yw pob dŷn.

Gwrando fy ngweddi, Arglwydd, a chlyw fy llêf, na thaw wrth fy wylofain: canys ymdeithudd ydwyf gyd â thi, ac alltud fel fy holl dadau.

Paid â mi, fel y cryfhawyf cyn fy myned: ac na byddwyf mwy.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yſpryd glân.

Megis yr oedd yn y dechreu, y mae yr awr hon, ac y bydd yn waſtad: yn oes oeſoedd. Amen.

Domine, refugium. Pſal 90.

TI Arglwydd fuoſt yn breſwylfa i ni ymmhob cenhedlaeth:

Cyn gwneuthur y mynyddoedd, a llunio o honot y ddaiar, a'r bŷd; ti hefyd wyt Dduw o dragywyddoldeb hyd dragywyddoldeb.

Troi ddŷn i ddiniſtr, a dywedi, dychwelwch feibion dynion.

Canys mîl o flynyddoedd ydynt yn dy olwg di fel doe: wedi 'r êl heibio, ac fel gwiliadwriaeth nôs

Dygi hwynt ymmaith megis â llifeiriant, y maent fel hûn: y borau y maent fel llysſieun a newidir,

Y boreu y blodeua ac y tŷf: pryd-nhawn y torrir ef ymmaith, ac y gwywa.

Canys yn dy ddig y difethwyd ni, ac yn dy lidiawgrwydd i'n brawychwyd.

Gosodaist ein anwiredd ger dy fron, ein dirgel bechodau yngoleuni dy wyneb.

Canys ein holl ddyddiau ni a ddarfuant gan dy ddigofaint di; treuliasom ein blynyddoedd fel chwedl.

Yn nyddiau ein blynyddoedd y mae deng-mhlynedd a thrugain, ac os o gryfder y cyrheuddir pedwar ugain mhlynedd, etto eu nerth sydd boen, a blinder: canys ebrwydd y derfydd, ac ni a ehedwn ymmaith.

Pwy a edwyn nerth dy sorriant? canys fel y mae dy ofn y mae dy ddigter.

Dysc i ni felly gyfrif ein dyddiau, fel y dygom ein calonau i ddoethineb.

Dychwel Arglwydd pa hŷd? ac edifarhâ o ran dy weision.

Diwalla ni yn foreu â'th drugaredd; fel y gorfoleddom, ac y llawenychom dros ein holl ddyddiau.

Llawenychâ ni yn ôl y dyddiau y cystuddiaist ni, a'r blynyddoedd y gwelsom ddrygfyd.

Gweler dy waith tu ag at dy weision, â'th ogoniant tu ag at eu plant hwy.

A bydded prydferthwch yr Arglwydd ein Duw arnom ni; a threfna weithred ein dwylo ynom ni, ie trefna waith ein dwylo.

Gogoniant

Gogoniant i'r Tad, ac i'r Mâb, ac i'r Yspryd glân.
Megis ydd oedd yn y dechreu, y mae yr awr hon, ac y bydd yn wastad, yn oes oesoedd. Amen.

¶ *Yn ô hynny y canlyn y llith, wedi ei chymmeryd allan o'r bymthecfed bennod o'r Epistol cyntaf i S. Paul at y Corinthiaid.*

YN awr Crist a gyfodwyd oddiwrth y meirw, ac a wnaed yn flaen-ffrwyth y rhai a hunasant. Canys, gan fôd marwolaeth trwy ddŷn, trwy ddyn hefyd y mae adgyfodiad y meirw. Oblegit, megis yn Adda y mae pawb yn meirw, felly hefyd ynghrist y bywheir pawb. Eithr pob un yn ei drefn ei hun. Y blaen-ffrwyth yw Crist, wedi hynny y rhai ydynt eiddo Crist, yn ei ddyfodiad ef. Yna y bydd y diwedd, wedi y rhoddo efe y deyrnas i Dduw a'r Tâd, wedi iddo ddileu pob pendefigaeth, a phob awdurdod a nerth. Canys rhaid iddo deyrnasu, hyd oni osodo ei holl elynion tan ei draed. Y gelyn diweddaf a ddinistrir yw yr angau. Canys efe a ddarostyngodd bob peth tan ei draed ef. Eithr pan yw yn dywedyd fôd pob peth wedi eu ddarostwng, amlwg yw mai oddieithr yr hwn a ddarostyngodd bob peth iddo. A phan ddarostynger pob peth iddo, yna y Mâb ei hun hefyd a ddarostyngir, i'r hwn a ddarostyngodd bob peth iddo ef, fel y byddo Duw oll yn oll. Os amgen, beth a wna y rhai a fedyddir tros y meirw, os y meirw ni chyfodir ddim? Pa ham ynteu y bedyddir hwy tros y meirw? A pha ham yr ydym ninnau mewn perygl pob awr? Yr ydwyf beunydd yn marw, myn eich gorfoledd yr hon sydd gennif ynghrist Iesu ein Harglwydd. Os yn ôl dull dŷn yr ymleddais âg

anifeiliaid yn Ephesus, pa les-hâd fydd i mi oni chyfodir y meirw? Bwytawn, ac yfwn, canys y foru marw yr ydym: Na thwyller chwi, y mae ymddiddanion drwg yn llygru moesau da. Deffrowch yn gyfiawn, ac na phechwch, canys nid oes gan rai wybodaeth am Dduw: er cywilydd i chwi yr wyf yn dywedyd hyn. Eithr fe a ddywaid rhyw un, Pa fodd y cyfodir y meirw? Ac â pha ryw gorph y deuant? Oh ynfyd; y peth yr wyt ti yn ei hau, ni fywheir oni bydd efe marw. A'r peth yr wyt yn ei hau, nid y corph a fydd yr ydwyt yn ei hau, ond gronyn noeth yscatfydd o wenith, neu o ryw rawn arall. Eithr Duw sydd yn rhoddi iddo gorph, fel y mynnodd efe, ac i bob hedyn ei gorph ei hun. Nid yw pob cnawd unrhyw gnawd; eithr arall yw cnawd dynion, ac arall yw cnawd anifeiliaid, a chnawd arall sydd i byscod, ac arall i adar. Y mae hefyd gyrph nefol, a chyrph daiarol; ond arall yw gogoniant y rhai nefol, ac arall y rhai daiarol. Arall yw gogoniant yr haul, ac arall yw gogoniant y lloer; ac arall yw gogoniant y sêr: canys y mae rhagor rhwng seren a seren mewn gogoniant. Felly hefyd y mae adgyfodiad y meirw: efe a heuir mewn llygredigaeth, ac a gyfodir mewn anllygredigaeth: efe a heuir mewn ammarch, ac a gyfodir mewn gogoniant: efe a heuir mewn gwendid, ac a gyfodir mewn nerth: efe a heuir yn gorph anianol, ac a gyfodir yn gorph ysprydol. Y mae corph anianol, ac y mae corph ysprydol. Felly hefyd y mae yn sgrifennedig, Y dŷn cyntaf Addaf a wnaed yn enaid byw, a'r Adda diweddaf yn ysbryd yn bywhâu. Eithr nid cyntaf yr ysprydol, ond yr anianol, ac wedi hynny yr ysprydol. Y dŷn cyntaf o'r ddaiar

ddaiar yn ddaiarol, yr ail dŷn yr Arglwydd o'r nef. Fel y mae y daiarol, felly y mae y rhai daiarol: ac fel y mae y nefol, felly mae y rhai nefol hefyd. Ac megis y dygasom ddelw y daiarol, ni a ddygwn hefyd ddelw y nefol. Eithr hyn meddaf, ô frodyr, na ddichon cig a gwaed etifeddu teyrnas Dduw; ac nad yw llygredigaeth yn etifeddu anllygredigaeth. Wele, yr wyf yn dywedyd i chwi ddirgelwch; Ni hunwn ni oll, eithr ni a newidir oll mewn moment, ar darawiad llygad, wrth yr udcorn diweddaf. Canys yr udcorn a gân a'r meirw a gyfodir yn anllygredic, a ninnau a newidir. O herwydd rhaid i'r llygradwy hwn wisco anllygredigaeth, ac i'r marwol hwn wisco anfarwoldeb. A phan ddarffo i'r llygradwy hwn wisco anllygredigaeth; ac i'r marwol hwn wisco anfarwoldeb, yna y bydd yr ymadrodd a sgrifennwyd, Angau a lyngcwyd mewn buddugoliaeth. O angau pa le y mae dy golyn? o uffern pa le mae dy fuddugoliaeth? Colyn angau yw pechod, a grym pechod yw'r gyfraith. Ond i Dduw y byddo'r diolch, yr hwn sydd yn rhoddi i ni fuddugoliaeth trwy ein Harglwydd Iesu Grist. Am hynny, fy mrodyr anwyl, byddwch siccr, a diymmwod a helaethion yngwaith yr Arglwydd yn oestadol, a chwi'n gwybod nad yw eich llafur chwi yn ofer yn yr Arglwydd.

¶ *Pan ddelont at y bedd, tra fyddo yr corph yn ei baratoi iw ddodi yn y ddaiar, y dywed yr Offeiriad, neu yr Offeiriad a'r yscolheigion a ganant.*

DYn a aned o wraig sydd a byrr amser iddo i fyw, ac y sydd yn llawn trueni. Y mae efe yn blaguro fel llysieuyn, ac a dorrir i lawr, ac a ddiflanna fel cyscod, ac ni saif.

Ynghanol

Ynghanol ein bywyd yr ydym mewn angau, gan bwy y mae i ni geisio ymwared onid gennit ti Arglwydd, yr hwn am ein pechodau wyt yn gyfiawn yn ddigllawn?

Er hynny, Arglwydd Dduw sancteiddiaf, Arglwydd galluoccaf, ô sanctaidd a thrugarog Iachawdr, na ollwng ni i ddygyn chwerwaf boenau angau tragywyddol.

Ti, Arglwydd, a adwaenost ddirgelion ein calonnau, na chaea dy glustiau trugarog oddiwrth ein gweddiau, eithr arbet nyni, ô Arglwydd sancteiddiaf, ô Dduw galluoccaf, ô sanctaidd a thrugarog Iachawdr, Tydi deilyngaf farn-wr tragywyddol, na âd ni yn yr awr ddiwaethaf er neb rhyw boenau angau, i syrthio oddi-wrthit.

¶ *Yna tra fydder yn bwrw pridd ar y corph gan ryw rai a fo yn sefyll yno, yr Offeiriad a ddywed.*

YN gymmaiut a rhyngu bodd i'r Goruchaf Dduw o'i fawr drugaredd gymmeryd atto ei hun enaid ein hanwyl frawd yma a ymadawodd o'r bŷd, gan hynny ydd ŷm ni yn rhoddi ei gorph ef i'r daiar, sef, daiar i'r ddaiar, lludw i'r lludw, pridd i'r pridd, mewn gwîr ddiogel obaith o adgyfodiad i fuchedd dragywyddol, trwy ein Harglwydd Iesu Grist, yr hwn a newidia ein corph gwael ni, fel y byddo yn gyffelyb iw gorph gogoneddus ef o herwydd y galluog weithrediad, trwy yr hwn y dichon efe ddarostwng pob dim iddo ei hun.

¶ *Yna y dywedir, neu y cenir.*

MI a glywais lais or nef yn dywedyd wrthif, sgrifenna; O hyn allan gwynfydedic yw y meirw y rhai sy yn marw yn yr Arglwdd; felly y dywed yr Yspryd, canys y maent yn gorphy-

gorphywyſo oddiwrth eu llafur. *Datc.* 14. 13.

¶ *Tra y dywed yr Offeiriad.*

Arglwydd trugarhâ wrthym.

Criſt trugarhâ wrthym.

Argwydd trugarhâ wrthym.

EIn Tâd yr hwn wyt yn y nefoedd, ſanctei-ddier dy Enw. Deuet dy deyrnas. Bid dy ewyllys ar y ddaiar megis y mae yn y nefoedd. Dyro i ni heddyw ein bara beunyddiol. A maddeu i ni ein dyledion, fel y maddeuwn ni i'n dyled-wyr. Ac nac arwain ni i brofedigaeth; Eithr gwaret ni rhag drwg: Amen.

Offeiriad.

HOll-alluog Dduw, gyd â'r hwn y mae yn byw yſprydoedd y rhai a ymadawſant oddi yma yn yr Arglwydd, ac yn yr hwn y mae eneidiau y ffyddloniaid wedi darfod eu rhyddhâu oddiwrth faich y cnawd, mewn llawenydd a dedwyddyd: Yr ydym yn mawr ddiolch i ti, fôd yn wiw gennit waredu ein brawd hwn allan o drueni y bŷd pechadurus hwn, gan attolygu i ti, ryngu bodd it o'th radlawn ddaioni, gyflawni ar fyrder nifer dy etholedigon, a phryſuro dy deyrnas, modd y gallom ni gyd â'r rhai oll a ymadawſant â'r bŷd mewn gwîr ffydd dy Enw bendigedic, gaffael i ni ddiwedd perffaith, a gwynfyd ynghorph ac enaid, yn dy ogoniant tragywyddol trwy Ieſu Griſt ein Harglwydd. Amen.

Y Colect.

O Drugarog Dduw, Tâd ein Harglwydd Ieſu Griſt, yr hwn yw y cyfodiad a'r bywyd, ym-mha un, pwy bynnac a gretto a fydd byw er iddo farw. A phwy bynnac a fo byw ac a gretto ynddo ef, ni bydd marw byth. Yr hwn hefyd a'n dyſcodd (trwy ei Apoſtol bendigedic

digedic S. Paul) na thriſtâem fel rhai heb obaith, dros y rhai a hunant ynddo ef: Nyni yn oſtyngedic a attolygwn i ti, ô Dâd, ein cyfodi ni o angau pechod i fuchedd cyfiawnder, fel y bo i ni wedi ymado â'r fuchedd hon, allu gorphywys ynddo ef, megis y mae ein gobaith fôd ein brawd hwn: Ac ar y cyfodiâd cyffredin y dŷdd diwaethaf, allu ein caffael yn gymmeradwy yn dy olwg di, a derbyn y fendith a ddatcan dy garedic Fab yr amſer hynny i bawb a'r a'th ofnant, ac a'th garant, gan ddywedyd, Deuwch chwi fendigedig blant fy Nhâd, meddiannwch y deyrnas a baratowyd i chwi er pan ſeiliwyd y bŷd. Caniadhâ hyn, ni a attolygwn iti, ô drugarog Dâd, trwy Ieſu Griſt ein Cyfryngwr a'n Pryniawdr. Amen.

RHâd ein Harglwydd Ieſu Griſt, a Chariad Duw, a Chymdeithas yr Yſpryd glân, a fyddo gyd â ni oll byth bythoedd. Amen.

Diolwch gwragedd yn ol eſcor plant, yr hwn a elwir yn gyffredin, Rhyddhau, neu Eglwyſa.

¶ *Y wraig ar amſer arferedic ar ôl Eſcor, a ddaw i'r Eglwys, wedi ymwiſco yn weddus, ac yno y goſtwng ar ei glinîau yn rhyw le cyfaddas, fel yr arferwyd, neu megis yr appwyntia yr Ordinari: Ac yno yr Offeiriad a ddywed wrthi.*

YN gymmaint a rhyngu bodd i'r goruchaf Dduw o'i ddaioni roddi i ti ryddhâd ymwaredol, a'th gadw yn y mawr berigl wrth eſcor: ti a ddiolchi yn ewyllyſgar i Dduw, ac a ddywedi.

(¶ *Yna y dywed yr Offeiriad y Pſalm hon.*)

Dilexi, quoniam. Pſal. 116.

DA gennif wrando o'r Arglwydd ar fy llêf, a'm gweddiau.

Am oſtwng o honaw ei glûſt attaf: Am hynny llefaf tros fy nyddiau arno ef.

Gofidion angau a'm cylchynaſant: a gofidiau uffern a'm daliaſant, ing a blinder a gefais.

Yna y gelwais ar enw 'r Arglwydd: attolwg, Arglwydd, gwared fy enaid.

Graſlawn yw 'r Arglwydd, a chyfiawn; a thoſturiol yw ein Duw ni.

Yr Arglwydd ſydd yn cadw y rhai annichellgar: tlodais, ac efe a'm hachubodd.

Dychwel, ô fy enaid, i'th orphywyſſa: canys yr Arglwydd fu dda wrthit.

O herwydd it waredu fy enaid oddiwrth angau: fy llygaid oddi wrth ddagrau, a'm traed rhag llithro,

Rhodiaf o flaen yr Arglwydd, yn nhîr y rhai byw.

Credais, am hynny y lleferais: cyſtuddiwyd fi yn ddirfawr.

Mi a ddywedais yn fy ffrŵſt, pob dyn ſydd gelwyddog.

Bêth a dalaf i'r Arglwydd, am ei holl ddoniau i mi?

Phiol iechydwriaeth a gymmeraf, ac ar enw 'r Arglwydd y galwaf.

Talaf fy addunedau i'r Arglwydd, yn awr yngwydd ei holl bobl;

Ynghynteddoed tŷ 'r Arglwydd, yn dy ganol di, ô Jeruſalem, Molwch yr Arglwydd.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yſpryd glân.

Megis yr oedd yn y dechreu, y mae yr awr hon, ac y bydd yn waſtad, yn oes oeſoedd. Amen.

¶ *Neu*

¶ *Neu 'r Psalm hon.*

Nisi Dominus, Psal. 127.

OS yr Arglwydd nid adeiliada y tŷ, ofer y llafuria ei adeilad-wŷr wrtho: os yr Arglwydd ni cheidw 'r ddinas, ofer y gwilia y ceidwaid.

Ofer i chwi foreu godi, myned yn hwyr i gyscu, bwytta bara gofidiau: felly y rhydd efe hûn iw anwylyd.

Wele, plant, ydynt etifeddiaeth yr Arglwydd, ei wobr ef yw ffrwyth y groth.

Fel y mae saethau yn llaw y cadarn: felly y mae plant ieuengctid.

Gŵyn ei fŷd y gŵr a lanwodd ei gawell saethau â hwynt: ni's gwradwyddir hwy, pan ymddiddanant â'r gelynion yn y porth.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb ac i'r Yspryd glân.

Megis yr oedd yn y dechreu, y mae yr awrhon, ac y bydd yn wastad, yn oes oesoedd. Amen

¶ *Yna y dywed yr Offeiriad,*

Gweddiwn.

Arglwydd trugarhâ wrthym.

Crist trugarhâ wrthym.

Arglwydd trugarhâ wrthym.

EIn Tâd yr hwn wyt yn y nefoedd, sancteiddier dy Enw. Deuet dy deyrnas. Bid dy ewyllys ar y ddaiar megis y mae yn y nefoedd. Dyro i ni heddyw ein bara beunyddiol. A maddeu i ni ein dyledion, fel y maddeuwn ni i'n dyled-wyr. Ac nac arwain ni i brofedigaeth; Eithr gwaret ni rhag drwg: Canys eiddot ti yw'r Deyrnas a'r gallu, a'r gogoniant yn oes oesoedd. Amen.

Gweinidog. Arglwydd cadw dy wasanaethwraig hon. *Atteb.*

Atteb. Yr hon sydd yn ymddiried ynot.
Gweinidog. Bydd iddi yn dŵr cadarn.
Atteb. Rhag wyneb ei gelyn.
Gweinidog. Arglwydd, erglyw ein gweddiau.
Atteb. A deued ein llef hyd attat.

Gweinidog.

Gweddiwn.

HOll-alluog Dduw, nyni yn ostyngedic a ddiolchwn i ti ryngu bodd it waredu dy wasanaeth-wraig hon oddi wrth y mawr boen a'r perigl ar anedigaeth dŷn-bach: Caniadhâ ni a attolygwn i ti drugaroccaf Dâd, allu o honi drwy dy gynhorthwy di, fyw yn ffyddlawn a rhodio yn ol dy ewyllys di, yn y fuchedd bresennol hon; a hefyd bôd yn gyfrannog o'r gogoniant tragywyddol yn y fuchedd a ddaw, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Rhaid i'r wraig a ddêl i dalu diolch, offrymmu yr offrymmau defodawl, ac o bydd Cymmun, iawn yw iddi gymmeryd y Cymmun bendigedic.*

Y Comminasion, Neu, Gyhoeddiad digofaint a barnedigaethau Duw yn erbyn pechaduriaid; a rhyw weddiau i'w harfer ar y dydd cyntaf o'r grawys ac ar amrafael amserau pan appwintio'r Ordinari.

¶ *Yn ol y ferenol weddi ar ddiwedd y Litani yn ol y modd arferedic, yr Offeiriad yn y lle y darllenir y gwasanaeth neu yn y Pulpyt a ddywed.*

Y Brodyr, yn y brif Eglwys gynt, yr oedd discyblaeth Dduwiol, Nid amgen bôd yn nechreu yr Grawys, roi cyfryw ddynion ac oeddent bechaduriaid cyhoedd, i benyd cyhoedd,

hoedd, a'u poeni yn y bŷd yma, modd y byddei eu heneidiau gadwedic yn nŷdd yr Arglwydd: ac megis y gallei eraill, wedi eu rhybuddio drwy eu esampl hwy, fôd yn ofnusach i wneuthur ar gam. Yn lle hynny, hyd onid adnewydder y ddywededic ddiscyblaeth (yr hyn a ddylid ei ddymuno yn fawr) fe dybiwyd fôd yn dda yr amser hyn, yn eich gwydd chwi oll, ddarllen yr ymadroddion cyffredin o felldithion Duw yn erbyn pechaduriaid anedifeiriol, y rhai a gasclwyd allan o'r seithfed bennod ar hugain o Deuteronomium, a lleoedd eraill o'r Ysgrythur lân: a bôd i chwi atteb i bob ymadrodd Amen. Er mwyn, gwedi darfod felly eich rhybuddio am fawr ddigllonder Duw yn erbyn pechaduriaid, gallu eich gwahodd yn gynt i ddifrif, a gwîr edifeirwch, a bôd i chwi rodio yn ddiesceulusach y dyddiau enbyd hyn, gan gilio oddi-wrth gyfryw feiau ac yr ydych chwi yn sicrhâu â'ch geneuau eich hunain, fôd melldith Dduw yn ddyledus am danynt.

MElldigedig yw yr neb a wnelo ddelw gerfiedic neu doddedic iw haddoli. *Deut.* 27. 15.

A'r bobl a attebant, ac a ddywedant.

Amen.

Gweinidog. Melldigedig yw yr hwn a felldithio ei dâd neu ei fam. *w.* 16.

Atteb. Amen.

Gweinidog. Melldigedig yw yr hwn a symmudo derfyn tir ei gymmydog. *w.* 17.

Atteb. Amen.

Gweinidog. Melldigedig yw yr hwn a baro i'r dall gyfeiliorni allan o'i ffordd. *w.* 18.

Atteb. Amen.

Gweinidog. Melldigedic yw yr hwn a ŵyro farn

farn y dieithr, yr ymddifad, a'r weddw. *w.* 19.

Atteb. Amen.

Gweinidog. Melldigedic yw yr neb a darawo ei gymmydog yn ddirgel. *w.* 24.

Atteb. Amen.

Gweinidog. Melldigedic yw yr hwn a orweddo gyd â gwraig ei gymmydog. *Levit.* 20. 10.

Atteb. Amen.

Gweinidog. Melldigedic yw yr hwn a gymmero wobr er dieneidio gwirion. *Deut.* 27. 25.

Atteb. Amen.

Gweinidog. Melldigedic yw yr hwn a roddo ei ymddiried mewn dŷn, ac a gymmero ddŷn yn amddiffyn iddo, ac yn ei galon a gilio oddi wrth yr Arglwydd. *Jer.* 17. 5.

Atteb. Amen.

Gweinidog. Melldigedic yw yr annhrugarog, y godinebus, a'r rhai a dorrant briodas, a'r cybyddion, addol-wŷr delwau, enllib-wyr, meddwon, a'r crib-ddailwyr. S. *Mat.* 25. 41. 1 *Cor.* 6. 9, 10.

Atteb. *Amen.*

Gweinidog.

YN-awr, yn gymmaint a'u bôd hwy oll yn felldigedig (fel y tystia Dafydd Brophwyd) y rhai sy yn cyfeiliorni, ac yn myned ar ddidro oddiwrth orchymmynion Duw: moeswch i ni (gan feddylio am y farn ofnadwy sydd goruwch ein pennau, ac syth ger ein llaw) ymchwelyd at ein Harglwydd Dduw â chwbl gystudd, a gostyngeiddrwydd calon, gan ddwyn galar a thrymder dros ein buchedd bechadurus, gan gydnabod a chyffessu ein camweddau, a cheisio dwyn ffrwythau teilwng i edifeirwch. Canys yn awr y gossodwyd y fwyall ar wreiddin

ddin y preg, fel y cymmynir i lawr, ac y bwrir
r tân, bob pren ni ddycco ffrwyth da. Peth
ofnadwy yw syrthio yn nwylaw y Duw byw.
Efe a dwallt law ar y pechaduriaid, maglau,
ân, a brwmstan, storm a thymestl, hyn fydd
u rhan hwy iw yfed. Canys wele y mae 'r Ar-
lwydd wedi dyfod allan o'i le, i ymweled âg
nwiredd y rhai sy yn trigo ar y ddaiar. Eithr
wy a ddichon aros dydd ei ddyfodiad ef? Pwy
ddichon barhâu pan ymddangoso efe: Ei wyn-
ill sydd yn ei law, ac efe a gartha ei lawr, ac
gasgl ei wenith iw yscubor, ond efe a lysc
r ûs â thân anniffoddadwy. Dydd yr Argl-
ydd a ddaw fel lleidr o hyd nôs, a phan ddy-
edant, Tangneddyf, ac y mae pob peth yn
ddiogel, yna y daw distryw disyfyd arnynt,
el y daw gofid ar wraig feichiog wrth escor, ac
i ddiangant. Yna yr ymddengys cynddaredd
Duw yn y dydd dial, yr hwn a ddarfu i'r pe-
chaduriaid anhydyn ei bentyrru ar eu gwarthaf
rwy gyndynrwydd eu calonnau, y rhai a ddi-
mygent ddaioni, ammynedd, a hîr-ymaros
Duw, pan ydoedd efe yn eu galw hwy yn wa-
tad i edifeirwch. Yna y galwant arnaf, medd
r Arglwydd, ac ni wrandawaf; hwy am cei-
sant yn foreu, ac ni'm caffant, a hynny o her-
wydd iddynt gasâu gwybodaeth, ac na dder-
bynient ofn yr Arglwydd onid cassâu fy nghy-
gor, a diystryu fy nghospedigaeth. Yna y
bydd rhy-hwyr curo, wedi cau'r drws, a rhy-
hwyr galw am drugaredd, pan yw amser cy-
fiawnder. Och mor aruthrol llef y farn gyfi-
awnaf a draethir arnynt hwy, pan ddywedir
wrthynt: Ewch y rhai melldigedic i'r tân tra-
gywyddol yr hwn a ddarparwyd i ddiafol a'i
angelion. Am hynny, frodyr, ymchwelwn yn
brydol,

brydol, tra parhâo dŷdd yr iechyd. Canys y mae yr nôs yn dyfod, pryd na allo neb weithio: felly tra fyddo i ni oleuni credwn yn y goleuni, a rhodiwn fel plant y goleuni, rhag ein bwrw i'r tywyllwch eithaf, lle y mae wylofain ac yscyrnygu dannedd. Na ddrwg-arferwn ddaioni Duw yr hwn sydd yn ein galw yn drugarog i emendio, ac o'i ddidrangc dosturi, yn addo i ni faddeuant am a aeth heibio, os nyni (â chwbl feddwl, ac â chalon gywir) a ddychwelwn atto ef. Canys er bôd ein pechodau cyn goched a'r yscarlad, hwy fyddant mor gannaid â'r eira: a bôd fel y porphor, etto hwy fyddant cyn wynned a'r gwlân. Ymchwelwch yn lân medd yr Arglwydd oddi wrth eich holl anwiredd, ac ni byd eich pechodau yn ddistryw i chwi. Bwriwch ymmaith oddi-wrthych eich holl annuwioldeb a wnaethoch, gwnewch i chwi galonnau newyddion, ac yspryd newydd. Pa ham y byddwch feirw, chwy-chwi tŷ yr Israel? can na'm bodd heir ym marwolaeth yr un a fo marw, medd yr Arglwydd Dduw? Ymchwelwch chwithau a byw fyddwch. Er darfod i ni bechu, y mae i ni ddadleuwr gyd â'r Tâd Iesu Grist y Cyfion, ac efe yw'r iawn dros ein pechodau. Canys efe a archollwyd dros ein camweddau, ac a darawyd am ein hanwiredd. Ymchwelwn am hynny atto ef, yr hwn yw trugarog dderbyniwr holl wîr edifeiriol bechaduriaid, gan gwbl gredu ei fôd ef yn barod i'n derbyn, ac yn orau ei ewyllys i faddeu i ni, od awn atto mewn ffyddlawn edifeirwch, os nyni a ymostyngwn iddo, ac o hyn allan rhodio yn ei ffyrdd ef: os nyni a dderbyniwn ei iau esmwyth ef, a'i faich yscafn arnom, iw ganlyn ef mewn gostyngeiddrwydd

yngeiddrwydd, dioddefgarwch a chariad perffaith, a bôd o honom yn drefnedig wrth lywodraeth ei Yspryd glân ef, gan geisio yn wastad ei ogoniant, a'i wasanaethu yn ddyladwy yn ein galwedigaeth, gan ddiolch iddo. Os hyn a wnawn, Crist a'n gwared ni oddiwrth felldith y gyfraith, ac oddi-wrth y felldith eithaf a ddiscyn ar y sawl a' fyddant ar y llaw asswy, ac efe a'n gesyd ni ar ei ddeheulaw, ac a ddyry i ni wynfydedig fendith ei Dâd, gan orchymmyn i ni gymeryd meddiant yn ei ogoneddus deyrnas, i'r hon poed teilwng fo ganddo ein dwyn ni eu gŷd ôll, er ei anfeidrol drugaredd. Amen.

¶ *Yna y gostyngant bawb ar ei gliniau, a'r Offeiriad a'r yscolheigion ar eu glinniau (yn y fan lle maent arferedic o ddywedyd y Letani) a ddywedant y Psalm hon.*

Miserere mei, Deus. Psal. 51.

TRugarhâ wrthif ô Dduw, yn ol dy drugarogrwydd: yn ol lliaws dy dosturiaethau dilêa fy anwireddau

Golch fi yn llwyr-ddwys oddiwrth fy anwiredd: a glanhâ fi oddi wrth fy mhechod.

Canys yr wyf yn cydnabod fy nghamweddau, a'm pechod sydd yn wastad ger fy mron.

Yn dy erbyn di, dydi dy hunan y pechais, ac y gwneuthum y drwg hyn yn dy olwg: fel i'th gyfiawnhaer pan leferych, ac y byddit bûr pan farnech.

Wele mewn anwiredd i'm lluniwyd, ac mewn pechod y beichiogodd fy mam arnaf.

Wele, ceraist wirionedd oddi-mewn, a pheri i mi wybod doethineb yn ddirgel.

Glanhâ fi âg Yssop, ac mi a lanheir: golch fi, a byddaf wynnach na'r eira

Pâr di i my glywed gorfoledd, a llawenydd;

 fel

fel y llawenycho yr efcyrn a ddrylliaift.

Cuddia dy wyneb oddi wrth fy mechodau a dilea fy holl anwireddau.

Crea galon lân ynof, ô Dduw : ac adnewydda yfpryd uniawn o'm mewn.

Na fwrw fi ymmaith oddi ger dy fron, ac na chymmer dy Yfpryd fanctaidd oddiwrthif.

Dyro drachefn i mi orfoledd dy iechydwriaeth ac âth hael Yfpryd cynnal fi.

Yna y dyfcaf dy ffyrdd i rai anwir : a phechaduriaid a droir attat.

Gwared fi oddiwrth waed, ô Dduw : Duw fy iechydwriaeth : a'm tafod a gân yn llafar am dy gyfiawnder.

Arglwydd, agor fy ngwefufau, a'm genau a fynega dy foliant.

Canys ni chwennychi aberth, pe amgen mi a'i rhoddwn, poeth offrwm ni fynni.

Aberthau Duw ydynt yfpryd drylliedic : calon ddryllioc gyftuddiedic, ô Dduw. ni ddirmygi.

Gwna ddaioni, yn dy ewyllyfgarwch, i Sion adeiliada furiau Jerufalem.

Yna y byddi fodlon i ebyrth cyfiawnder, boeth offrwm, ac aberth llofc, yna'r offrymmant fuftych ar dy allor.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yfpryd glân.

Atteb. Megis yr oedd yn y dechreu, y mae yr hon, ac y bydd yn waftad : yn oes oefoedd. Amen.

Arglwydd trugarhâ wrthym.

Crift trugarhâ wrthym

Arglwydd trugarhâ wrthym.

EIn Tâd yr hwn wyt yn y nefoedd, sancteiddier dy Enw. Deuet dy deyrnas. Bid dy ewyllys ar y ddaiar megis y mae yn y nefoedd. Dyro i ni heddyw ein bara beunyddiol. A maddeu i ni ein dyledion, fel y maddeuwn ni i'n dyled-wyr. Ac nac arwain ni i brofedigaeth; Eithr gwaret ni rhag drwg: Amen.

Gweinidog. Arglwydd cadw dy wasanaethddynnion.

Atteb Y rhai a ymmdiriedant ynot.

Gweinidog. Anfon iddynt borth oddi-uchod.

Atteb. A byth amddiffyn hwy yn gadarn.

Gweinidog. Cymmorth nyni O Dduw ein Iachawdr.

Atteb. Ac er mwyn gogoniant dy Euw gwared ni: Bydd drugarog wrthym bechaduriaid, er mwyn dy Euw.

Gweinidog. Arglwydd, gwrando ein gweddiau.

Atteb A deued ein llef hyd attat.

Gweinidog. Gweddiwn.

O Arglwydd, ni attolygwn i ti, yn drugarog wrando ein gweddiau ac arbed bawb a gyffessant eu pechodau wrthit, fel y bo i'r rhai y cyhuddir eu cydwybodau gan bechod, trwy dy drugarog faddeuant fôd yn ollyngedic, trwy Grist ein Harglwydd. Amen.

O Alluoccaf Dduw, a thrugaroccaf Dâd, yr hwn wyt yn tosturio wrth bob dŷn, ac nid wyt yn casâu dim ar a wnaethost, yr hwn nid ewyllysi farwolaeth pechadur, onid byw o honaw ac ymchwelyd oddi-wrth bechod, a bôd yn gadwedic: yn drugarog maddeu ein camweddau, derbyn a chonfforddia ni, y rhai ydym yn flin ac yn orthwm gennym faich ein pechodau,

 Ti

Ti biau o briodolder drugarhâu, i ti yn unic y perthyn maddeu pechodau: Arbed nyni am hynny Arglwydd daionus. Arbed dy bobl y rhai a brynaist. Na ddwg dy weision i'r farn, y rhai ŷnt bridd gwael, a phechaduriaid truein: Eithr ymchwel felly dy lid oddi wrthym, y rhai ŷm yn ostyngedic yn cydnabod â'n gwaeledd, ac yn wîr edifeiriol gennym ein beiau: felly bryssia i'n cynhorthwyo yn y bŷd hwn, fel y gallom byth fyw gyd â thi yn y bŷd a ddaw, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Yna y dywed y bobl hyn yma sydd yn canlyn, ar ol y Gweinidog.*

YMchwel di ni o Arglwydd daionus, ac yna ŷdd ymchwelir ni, ystyria o Arglwydd, ystyria wrth dy bobl, y rhai sydd yn ymchwelyd attat trwy wylofain, ymprydio, a gweddio; canys Duw truharog ydwyti, yn llawn tosturi, yn dda dy amynedd, ac yn fawr dy warder, yr wyt yn arbed pan ŷm yn haeddu poenau, ac yn dy lid ydd wŷt yn meddwl am drugaredd. Arbet dy bobl Arglwydd daionus, arbet hwy, ac na ddyccer dy etifeddiaeth i wradwydd: clyw nyni. Arglwydd, canys mawr yw dy drugaredd, ac yn ôl lliaws dy drugareddau, edrych arnom, trwy haeddedigaethau a chyfryngdod dy fendigedic Fâb Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Yna yr Offeiriad ei hun yn unig a ddywed.*

Bendithied yr Arglwydd ni, a chadwed ni. Derchafed yr Arglwydd ei wyneb arnom, a rhodded i ni Dangneddyf yr awr hon ac hyd byth bythoedd. Amen.

Y Psall

Y Psallwyr neu Psalmau Dafydd, Ar ol Cyfieithiad y Bibl Mawr; Wedi eu Pwyntio fel y maent i'w canu, neu i'w dywedyd mewn Eglwysau.

Boreuol Weddi.

Beatus vir. qui non abiit. Psal, 1.

GWyn ei fŷd y gwr ni rodia ynghyngor yr annuwolion, ac ni saif ynffordd pechaduriad, ac nid eistedd yn eisteddfa gwat-war wŷr.

2 Onid sydd a'i ewyllys ynghyfraith yr Arglwydd: ac yn myfyrio yn ei gyfraith ef ddŷdd a nôs.

3 Ac efe a fydd fel pren wedi ei blannu ar lan afonydd dyfroedd, yr hwn a rydd ei ffrwyth yn ei brŷd; a' i ddalen ni wywa, a pha beth bynnac a wnêl, efe a lwydda.

4 Nid felly y bydd yr annuwiol: onid fel mân ûs yr hwn a chwâl y gwynt ymmaith.

5 Am hynny yr annuwolion ni safant yn y farn, na phechaduriaid ynghynnulleidfa y rhai cyfiawn.

6 Canys yr Arglwydd a edwyn ffordd y rhai cyfiawn: ond ffordd yr annuwolion a ddifethir.

Quare fremuerunt gentes? Psal. 2.

PA ham y terfysca y Cenhedloedd: ac y myfyria y bobloedd beth ofer:

2 Y mae brenhinoedd y ddaiar yn ymosod, a'r pennaethiaid yn ymgynghori ynghyd, yn erbyn yr Arglwydd, ac yn erbyn ei Grist ef, gan ddywedyd.

 3. Drylliwn

3 Drylliwn eu rhwymau hwy : a thaflwn eu
rheffynnau oddi wrthym.
4 Yr hwn sydd yn preswylio yn y nefoedd a
chwardd ; yr Arglwydd a'i gwatwar hwynt.
5 Yna y llefara efe wrthynt yn ei lid, ac yn
ei ddigllonrwydd y dychryna efe hwynt.
6 Minneu a osodais fy Mrenin ar Sion, fy
mynydd sanctaidd.
7 Mynegaf y ddeddf : dywedodd yr Argl-
wydd wrthif ; fy Mâb ydwyt ti, myfi heddyw
a'th genhedlais.
8 Gofyn i mi, a rhoddaf y Cenhedloedd yn
etifeddiaeth i ti : a therfynnau y ddaiar i'th fe-
ddiant.
9 Drylli hwynt â gwialen haiarn, maluri
hwynt fel llestr pridd.
10 Gan hynny'r awr hon frenhinoedd, by-
ddwch synhwyrol : barn-wŷr y ddaiar cym-
merwch ddŷsc.
11 Gwasanaethwch yr Arglwydd mewn ofn :
ac ymlawenhewch mewn dychryn.
12 Cussenwch y mâb rhag iddo ddigio, a'ch
difetha chwi o'r ffordd : pan gynneuo ei lid ef
(ie, ond ychydig) gwyn eu bŷd pawb a ymddi-
riedant ynddo ef.

Domine, quid multiplicati ? Psal. 3.

ARglwydd, mor aml yw fy nhrallod-wŷr :
Llawer yw y rhai sy'n codi i'm herbyn.
2. Llawer yw y rhai sy'n dywedyd am fy
enaid : nid oes iechydwriaeth iddo yn ei Dduw.
3. Ond tydi, Arglwydd, ydwyt darian i mi :
fy ngogoniant, a derchafudd fy mhen.
4. A'm llêf y gelwais ar yr Arglwydd : ac efe
a'm clybu o'i fynydd sanctaidd.
5. Mi a orweddais, ac a gyscais, ac a ddeffroais :
canys yr Arglwydd a'm cynhaliodd.

6. Nid ofnaf fyrddiwn o bobl: y rhai o amgylch a ymosodasant i'm herbyn.

7. Cyfot Arglwydd, achub fi fy Nuw, canys tarewaist fy holl elynion ar garr yr ên: torraist ddannedd yr annuwolion.

8. Iechydwriaeth sydd euddo'r Arglwydd: dy fendith sydd ar dy bobl.

Cum invocarem. Psal. 4.

GWrando fi pan alwyf, ô Dduw fy nghyfiawnder; mewn cyfyngder yr ehengaist arnaf: trugarhâ wrthif, ac erglyw fy ngweddi.

2. O feibion dynion, pa hŷd y trowch fy ngogoniant yn warth: yr hoffwch wegi, ac yr argeisiwch gelwydd:

3. Ond gwybyddwch i'r Arglwydd naillduo y duwiol iddo ei hun: yr Arglwydd a wrendy pan alwyf arno.

4. Ofnwch, ac na phechwch: ymddiddenwch â'ch calon ar eich wely, a thewch.

5. Aberthwch ebyrth cyfiawnder: a gobeithiwch yn yr Arglwydd.

6. Llawer sy'n dywedyd, pwy a ddengys i ni ddaioni: Arglwydd, dercha arnom lewyrch dy wyneb.

7. Rhoddaist lawenydd yn fy nghalon: mwy nâ'r amser yr amlhâodd eu hŷd, a'u gwin hwynt.

8. Mewn heddwch hefyd y gorweddaf, ac yr hunaf: canys ti Arglwydd, yn unic a wnei i mi drigo mewn diogelwch.

Verba mea auribus. Psal. 5.

GWrando fy ngeiriau, Arglwydd: deall fy myfyrdod.

2. Erglyw ar lef fy ngwaedd, fy Mrenin, am Duw; canys arnat y gweddiaf.

3 Yn foreu Arglwydd y clywi fy llêf: yn fo-
reu y cyfeiriaf attat, ac yr edrychaf i fynu.
4 O herwydd nid wyt ti Dduw 'n ewyllysio
anwiredd: a drwg ni thrig gyd â thi.
5 Ynfydion ni safant yn dy olwg: caseaist
holl weithred-wŷr anwiredd.
6 Difethi y rhai a ddywedant gelwydd: yr
Arglwydd a ffieiddia y gwr gwaedlyd, a'r twy-
llodrus.
7 A minneu a ddeuaf i th dŷ di yn amlder dy
drugaredd: ac a addolaf tu a'th Deml sanct-
aidd yn dy ofn di.
8 Arglwydd arwain fi yn dy gyfiawnder o
achos fy ngelynion: ac uniona dy ffordd o'm
blaen.
9 Canys nid oes uniondeb yn eu genau, eu
ceudod sydd anwireddau: bedd agored yw eu
cêg, gwenieithiant a'u tafod.
10. Destrywia hwynt, ô Dduw, syrthiant
oddi wrth eu cynghorion: gyrr hwynt ymmai-
th yn amlder eu camweddau: canys gwrthry-
felasant i'th erbyn.
11. Ond llawenhaed y rhai oll a ymddirie-
dant ynot ti: llafar ganant yn dragywydd am
i ti orchguddio trostynt: a'r rhai a garant dy
Enw, gorfoleddant ynot.
12 Canys ti, Arglwydd, a fendithi y cyfiawn:
â charedigrwydd, megis â tharian y coroni di
ef.

Prydnawnol Weddi.

Domine, ne in furore. Psal. 6.

ARglwydd na cherydda fi yn dy lidiaw-
grwydd: ac na chospa fi yn dy lid.
2 Trugarhâ wrthif Arglwydd, canys llesc
ydwyfi: iachâ fi, ô Arglwydd, canys fy escyrn
a gystuddiwyd.

3 A'm henaid a ddychrynwyd yn ddirfawr:
titheu, Arglwydd, pa hŷd:
4 Dychwel, Arglwydd, gwared fy enaid:
achub fi er mwyn dy drugaredd.
5 Canys yn angau nid oes goffa am danat:
yn y bedd pwy a'th folianna:
6 Deffygiais gan fy ochain, bob nôs yr yd-
wyf yn gwneuthur fy ngwely yn foddfa: yr
ydwyfi'n gwlychu fy ngorweddfa â'm dagrau.
7 Treuliodd fy llygad gan ddigter: henei-
ddiodd o herwydd fy holl elynion.
8 Ciliwch oddi wrthif holl weithred-wŷr an-
wiredd: canys yr Arglwydd a glywodd lêf fy
wylofain.
9 Clybu'r Arglwydd fy neisyfiad: yr Argl-
wydd a dderbyn fy ngweddi.
10 Gwradwydder, a thralloder yn ddirfawr
fy holl elynion: dychweler, a chywilyddier
hwynt yn ddisymmwth.

Domine, Deus meus. Psal. 7.

Arglwydd, fy Nuw, ynot yr ymddiriedais:
achub fi rhag fy holl erlid-wŷr, a gwa-
red fi.
2 Rhag iddo larpio fy enaid fel llew: gan ei
rwygo, pryd na byddo gwaredudd.
3 O Arglwydd, fy Nuw, os gwneuthum
hyn: od oes anwiredd yn fy nwylaw.
4 O thelais ddrwg i'r neb oedd heddychol
â mi: (ie, mi a waredais yr hwn sydd elyn i
mi heb achos:)
5 Erlidied y gelyn fy enaid, a goddiwedded:
sathred hefyd fy mywyd i'r llawr, a gosoded
fy ngogoniant yn y llwch.
6 Cyfod, Arglwydd, yn dy ddigllonedd ym-
ddercha o herwydd llid fy ngelynion: deffro
hefyd drosof i'r farn a orchymynnaist.

7 Felly cynnulleidfa y bobloedd a'th amgylchynant: er eu mwyn dychwel ditheu i'r uchelder.
8 Yr Arglwydd a farn y bobloedd: barn fi, ô Arglwydd, yn ôl fy ngyfiawnder, ac yn ôl fy mherffeithrwydd sydd ynof.
9 Darfydded weithian anwiredd yr annuwolion, eithr cyfarwydda di y cyfiawn: canys y Duw cyfiawn a chwylia y calonnau, a'r arennau.
10 Fy amddeffyn sydd o Dduw; iachawdr y rhai uniawn o galon.
11 Duw sydd farnudd cyfiawn: a Duw sy ddigllon beunydd wrth yr annuwiol.
12 Oni ddychwel yr annuwiol, efe a hôga ei gleddyf; efe a annelodd ei fŵa, ac a'i paratôdd.
13 Paratôdd hefyd iddo arfau angheuol: efe a drefnodd ei saethau yn erbyn yr erlidwŷr.
14 Wele efe a ymddwg anwiredd: ac a feichiogodd ar gamwedd, ac a escorodd ar gelŵydd.
15 Torrodd bwll: cloddiodd ef; syrthiodd hefyd yn y clawdd a wnaeth.
16 Ei anwiredd a ymchwel ar ei ben ei hun: a'i drahâ a ddescyn ar ei goppa ei hun.
17 Clodforaf yr Arglwydd yn ôl ei gyfiawnder: a chanmolaf enw'r Arglwydd goruchaf.

Domine, Dominus noster. Psal. 8.

ARglwydd ein Iôr ni, mor ardderchog yw dy Enw ar yr holl ddaiar: yr hwn a osodaist dy ogoniant uwch y nefoedd:
2 O enau plant bychain, a rhai yn sugno y peraist nerth, o achos dy elynion: i ostegu y gelyn, â'r ymddialydd.
3 Pan edrychwyf ar dy nefoedd gwaith dy fysedd:

fysedd: y lloer a'r sêr, y rhai a ordeiniaist.
4 Pa beth yw dŷn i ti iw gofio: a mâb dŷn i
ti i ymweled âg ef:
5 Canys gwnaethost ef ychydig îs nâ'r ange-
loin ac a'i coronaist â gogoniant, ac â harddwch:
6 Gwnaethost iddo arglwyddiaethu ar wei-
thredoedd dy ddwylo; gosodaist bob peth dan
ei draed ef.
7 Defaid, ac ychen oll; anifeiliaid y maes
hefyd.
8 Ehediaid y nefoedd, a physcod y môr: ac
y sydd yn tramwyo llwybrau y moroedd.
9 Arglwydd ein Ior, mor ardderchog yw dy
enw ar yr holl ddaiar!

Boreuol Weddi.

Confitebor tibi, Psal. 9.

CLodforaf di, ô Arglwydd, â'm holl galon:
mynegaf dy holl ryfeddodau.
1 Llawenychaf, a gorfoleddaf ynot: canaf
i'th enw di, y Goruchaf.
3 Pan ddychweler fy ngelynion yn eu hôl,
hwy a gwympant ac a ddifethir o'th flaen di.
4 Canys gwnaethost fy marn a'm matter yn
dda: eisteddaist ar orsedd-faingc, gan farnu yn
gyfiawn.
5 Ceryddaist y cenhedloedd, distrywiaist
yr annuwiol: eu henw hwynt a ddileaist byth
bythol.
6 Hâ elyn, darfu am ddinistr yn dragywydd;
a diwreiddiaist y dinasoedd: darfu eu coffad-
wriaeth gyd â hwynt.
7 Ond yr Arglwyd a bery yn dragywydd:
efe a baratôdd ei orsedd-fainc i farn.
8 Ac efe a farn y byd mewn cyfiawnder: efe
a farn y bobloedd mewn uniondeb.
9 Yr Arglwydd hefyd fydd noddfa i'r gor-
thrymmedig:

thrymmedig: noddfa yn amser trallod.
10 A'r rhai a adwaenant dy enw a ymddiried-
dant ynot: canys ni adewaist, ô Arglwydd,
y rhai a'th geisient.
11 Canmolwch yr Arglwydd, yr hwn sydd
yn presswylio yn Sion: mynegwch ymmysc y
bobloedd ei weithredoedd ef.
12 Pan ymofynno efe am waed, efe a'i cofia
hwynt: nid anghofia waedd y cystuddiol.
13 Trugarhâ wrthif, Arglwydd, gwel fy
mlinder gan fy nghaseion: fy nerchafudd o
byrth angau.
14 Fel y mynegwyf dy holl foliant ym-
mhyrth merch Sion: llawenychaf yn dy iech-
ydwriaeth.
15 Y cenhedloedd a soddasant yn y ffôs a
wnaethant: yn y rhŵyd a guddiasant, y dali-
wyd eu troed eu hun.
16 Adweinir yr Arglwydd wrth y farn a
wnâ: yr annuwiol a faglwyd yngweithred-
oedd ei ddwylo ei hun.
17 Y rhai drygionus a ymchwelant i uffern:
a'r holl genhedloedd a anghofiant Dduw.
18 Canys nid anghofir y tlawd byth: go-
baith y trueniaid ni chollir byth.
19 Cyfod, Arglwydd, na orfydded dŷn: bar-
ner y cenhedloedd ger dy fron di.
20 Gosod, Arglwydd, ofn arnynt: fel y gwy-
byddo y cenhedloedd mai dynion ydynt.

Ut quid, Domine? Psal 10.

PA ham, Arglwydd, y sefi ô bell: yr ymguddi
yn amser cyfyngder?
2 Yr annuwiol mewn balchder a erlid y
tlawd: dalier hwynt yn y bwriadau a ddych-
ymygasant.
3 Canys yr annuwiol a ymffrostia am ewyll-
ys

ys ei galon : ac a fendithia y cybydd, yr hwn
y mae yr Arglwydd yn ei ffieiddio.
4 Yr annuwiol (gan uchder ei ffroen) ni
chais Dduw : nid yw Duw yn ei holl feddyli-
au ef.
5 Ei ffyrdd sydd flîn bob amser : uchel yw
dy farnedigaethau allân o'i olwg ef ; chwythu
y mae yn erbyn ei holl elynion.
6 Dywedodd yn ei galon, ni'm symmudir :
o herwydd ni byddaf mewn dryg-fyd, hyd gen-
hedlaeth a chenhedlaeth.
7 Ei enau sydd yn llawn melldith ; a di-
chell, a thwyll : tan ei dafod y mae camwedd,
ac anwiredd.
8 Y mae efe yn eistedd ynghynllwynfa y
pentrefydd : mewn cilfacheu y lladd efe y gwi-
rion ; ei lygaid a dremiant yn ddirgel ar y
tlawd.
9. Efe a gynllwyna mewn dirgelwch, megis
llew yn ei ffau : cynllwyn y mae i ddal y tlawd,
efe a ddeil y tlawd gan ei dynnu i'w rŵyd.
10 Efe a ymgrymma, ac a ymostwng : fel y
cwympo tyrfa trueniaid gan ei gedyrn ef.
11 Dywedodd yn ei galon, anghofiodd Duw :
cuddiodd ei wyneb, ni wêl byth.
12 Cyfot Arglwydd, ô Dduw dercha dy
law ; nac anghofia y cystuddiol.
13 Pa ham y dirmyga 'r annuwiol Dduw ?
dywedodd yn ei galon, nid ymofynni.
14 Gwelaist hyn ; canys ti a ganfyddi an-
wiredd a cham ; i roddi tâl â'th ddwylo dy
hun : arnat ti y gedy y tlawd, ti yw cynnorth-
wy-wr yr ymddifad.
15 Torr fraich yr annuwiol a'r drygionus :
cais ei ddrygioni ef, hyd na chaffech ddim.
16 Yr Arglwydd sydd Frenin byth, ac yn
dragywydd :

dragywydd: difethwyd y cenhedloedd allan
o'i dir ef.
17 Arglwydd clywaist ddymuniad y tlodi-
on; parattoi eu calon hwynt, gwrendy dy glûst
arnynt.
18 I farnu yr ymddifad a'r gorthrymmedig:
fel na chwanego dŷn daiarol beri ofn mwyach.

In Domino confido. Psal, 11.

YN yr Arglwydd yr wyf yn ymddiried, pa
fodd y dywedwch wrth fy enaid, eheda
i'ch mynydd fel aderyn?
2 Canys wele, y drygionus a annelant fŵa,
paratoesant eu saethau ar y llinyn: i saethu
yn ddirgel y rhai uniawn o galon.
3 Canys y seiliau a ddinistriwyd: pa beth
a wnaeth y cyfiawn:
4 Yr Arglwydd sydd yn Nheml ei sancteiddrwydd;
gorseddfa yr Arglwydd sydd yn y
nefoedd; y mae ei lygaid ef yn gweled, ei am-
rantau yn profi meibion dynion.
5 Yr Arglwydd a brawf y cyfiawn; eithr câs
gan ei enaid ef y drygionus, a'r hwn sydd hoff
ganddo drawsder.
6 Ar yr annuwolion y glawia efe faglau, tân
a brwmstan, a phoeth-wynt ystormus; dym-
ma ran eu phiol hwynt.
7 Canys yr Arglwydd cyfiawn a gâr gyfiawn-
der; ei wyneb a edrych ar yr uniawn.

Prydnawnol Weddi.

Salvum me fac. Psal. 12.

ACHub, Arglwydd, canys darfu y trugarog;
o herwydd pallodd y ffyddloniaid o blith
meibion dynion.
2 Ofer.edd a ddywedant bob un wrth ei gym-
mydog; â gwefus wenhieithgar, ac â chalon
ddau ddyblyg y llefarant.

3 Torred yr Arglwydd yr holl wefusau gwenhieithus; a'r tafod a ddywedo fawrhydri.
4 Y rhai a ddywedant, â'n tafod y gorfyddwn; ein gwefusau sydd eiddom ni, pwy sydd Arglwydd arnom ni;
5 O herwydd anrhaith y rhai cystuddiedic, o herwydd uchenaid y tlodion, y cyfodaf yn awr, medd yr Arglwydd; rhoddaf mewn iechydwriaeth yr hwn y magler iddo.
6 Geiriau yr Arglwydd ydynt eiriau purion; fel arian wedi ei goethi mewn ffwrn bridd, wedi ei buro seith-waith.
7 Ti Arglwydd a'i cedwi hwynt; cedwi hwynt rhag y genhedlaeth hon yn dragywydd.
8 Yr annuwolion a rodiant o amgylch; pan dderchafer y gwaelaf o feibion dynion.

Usque quo, Domine? Psal. 13.

PA hŷd, Arglwydd, i'm anghofi; ai yn dragywydd? pa hyd y cuddi dy wyneb rhagof?
2 Pa hŷd y cymmeraf gynghorion yn fy enaid, gan fôd blinder beunydd yn fy nghalon? pa hŷd y derchefir fy ngelyn arnaf?
3 Edrych a chlyw fi, ô Arglwydd fy Nuw; goleua fy llygaid, rhag i'm hûno yn yr angau.
4 Rhag dywedyd o'm gelyn, gorchfygais ef; ac i'm gwrthwyneb-wŷr lawenychu os gogwyddaf.
5 Minneu hefyd a ymddiriedais yn dy drugaredd di, fy ngalon a ymlawenycha yn dy iechydwriaeth; canaf i'r Arglwydd am iddo synio arnaf.

Dixit insipiens. Psal. 14.

YR ynfyd a ddywedodd yn ei galon, nid oes un Duw; ymlygrasant, ffieidd-waith a wnaethant;

wnaethant; nid oes a wnêl ddaioni.
2 Yr Arglwydd a edrychodd i lawr o'r ne-
foedd ar feibion dynion; i weled a oedd neb
deallgar, yn ymgeisio â Duw.
3 Ciliodd pawb, cŷd-ymddifwynasant, nid
oes a wnel ddaioni, nac oes un.
4 Oni ŵyr holl weithred-wŷr anwiredd? y
rhai sy yn bwytta fy mhobl fel y bwyttaent fa-
ra; ni alwâsant ar yr Arglwydd.
5 Yno y dychrynasant gan ofn; canys y
mae Duw ynghenhedlaeth y cyfiawn.
6 Cynghor y tlawd a wradwyddasoch chwi,
am fôd yr Arglwydd yn obaith iddo.
7 Pwy a ddyry iechydwriaeth i Israel o Si-
on? pan ddychwelo yr Arglwydd gaethiwed
ei bobl, yr ymhyfryda Jacob, ac y llawenhâ
Israel.

Boreuol Weddi.

Domine, quis habitabit. Psal. 15.

ARglwydd pwy a drig yn dy babell? a bress-
wylia ym mynydd dy sancteiddrwydd?
2 Yr hwn a rodia yn berffaith, ac a wnêl gy-
fiawnder, ac a ddywed wîr yn ei galon.
3 Heb absennu â'i dafod, heb wneuthur
drwg iw gymmydog, heb dderbyn enllib yn
erbyn ei gymmydog.
4 Yr hwn y mae y drygionus yn ddirmygus
yn ei olwg, ond a anrhydedda y rhai a ofnant
yr Arglŵydd: yr hwn a dwng iw niwed ei hun,
ac ni newidia.
5 Yr hwn ni roddes ei arian ar usuriaeth, ac
ni chymmer wobr yn erbyn y gwirion: a wnê-
lo hyn nid yscogir yn dragywydd.

Conserva me, Domine. Psal. 16.

CAdw fi, ô Dduw, canys ynot yr ymddirie-
daf.

2 Fy

2 Fy enaid, dywedaiſt wrth yr Arglwydd, fy
Arglwydd ydwyt ti: fy nâ nid yw ddim i ti:
3 Ond i'r ſainct ſydd ar y ddaiar, a'r rhai
rhagorawl, yn y rhai y mae fy holl hyfryd-
wch.
4 Gofidiau a amlhânt i'r rhai a fryſſiant ar
ôl Duw dieithr: eu diod offrwm o waed nid
offrymmaf fi, ac ni chymmeraf eu henwau yn
fy ngwefuſau.
5 Yr Arglwydd yw rhan fy etifeddiaeth i,
a'm phiol: ti a gynheli fy nghoelbren.
6 Y llinynnau a ſyrthiodd i mi mewn llêo-
edd hyfryd: ie, y mae i mi etifeddiaeth dêg
7 Bendithiaf yr Arglwydd, yr hwn a'm cy-
nghorodd: fy arennau hefyd a'm dyſcant y
nôs.
8 Goſodais yr Arglwydd bob amſer ger fy
mron: am ei fôd ar fy neheu-law, ni'm yſco-
gir.
9 O herwydd hynny llawenychodd fy ng-
halon, ac ymhyfrydodd fy ngogoniant: fy
ngnhawd hefyd a orphywys mewn gobaith.
10 Canys, ni adewi fy enaid yn uffern: ac
ni oddefi i'th Sanct weled llygredigaeth.
11 Dangoſi i mi lwybr bywyd; digonolr-
wydd llawenydd ſydd ger dy fron; ar dy dde-
heu-law y mae digrifwch yn dragywydd.

Exaudi Domine. Pſal. 17.

CLyw Arglwydd gyfiawnder: yſtyria fy lle-
fain, gwrando fy ngweddi o wefuſau did-
wyll.
2 Deued fy marn oddi ger dy fron, edryched
dy lygaid ar uniondeb.
3 Profaiſt fy nghalon, gofwyaiſt fi y nôs,
chwiliaiſt fi, ac ni chei ddim: bwriedais, na
throſeddai fy ngenau.

4 Tu

4 Tuag at am weithredoedd dynion, wrth
eiriau dy wefuſau yr ymgedwais rhag llwybrau
yr yſpeilûdd.
5 Cynnal fy ngherddediad yn dy lwybrau,
fel na lithro fy nhraed.
6 Mi a elwais arnat, canys gwrandewi arnafi,
ô Dduw; goſtwng dy gluſt attaf, ac erglyŵ fy
ymadrodd.
7 Dangos dy ryfedd drugareddau, ô achu-
budd y rhai a ymddiriedant ynot, rhag y ſawl a
ymgyfodant yn erbyn dy ddeheu-law,
8 Cadw fi fel canwyll llygad; cûdd fi dan
gyſcod dy adenydd.
9 Rhag yr annuwolion, y rhai a'm gorth-
rymmant; rhag fy ngelynion marwol, y rhai
a'm hamgylchant.
10 Caeaſant gan eu braſder, â'i genau y lle-
farant mewn balchder
11 Ein cynniweirfa ni a gylchynaſant hwy
yr awr hon, goſodaſant eu llygaid i dynnu i
lawr i'r ddaiar.
12 Eu dull ſydd fel llew a chwennychei
ſclyfaethu, ac megis llew ieuangc yn aros mewn
llêoedd dirgel.
13 Cyfod Arglwydd; achub ei flaen ef, cw-
ympa ef; gwared fy enaid rhag yr annuwiol,
yr hwn yw dy gleddyf di.
14 Rhag dynion y rhai yw dy law, ô Argl-
wydd, rhag dynion y bŷd, y rhai y mae eu
rhan yn y bywyd ymma, a'r rhai y llenwaiſt eu
boliau a'th guddiedic dryſſor; llawn ydynt o
feibion, a gadawant eu gweddill i'w rhai by-
chain.
15. Myfi a edrychaf ar dy wyneb mewn cy-
fiawnder; digonir fi, pan ddihunwyf, â'th dde-
lw di.

Prydnawnol

Prydnawnol Weddi.

Diligam te Domine. Psal. 18.

CAraf di Arglwydd fy nghadernid. 62-2
2 Yr Arglwydd yw fy nghraig, a'm ham-
ddeffynfa, a'm gwaredudd; fy Nuw, fy ngha-
dernid, yn yr hwn yr ymddiriedaf; fy nharian,
a chorn fy iechydwriaeth, a'm huchel-dŵr.
3 Galwaf ar yr Arglwydd canmoladwy: fe-
lly i'm cedwir rhag fy ngelynion.
4 Gofidion angau a'm cylchynâsant: ac afo-
nydd y fall a'm dychrynasant i.
5 Gofidiau uffern a'm cylchynâsant: mag-
lau angeu a achubasant fy mlaen.
6 Yn fy nghyfyngder y gelwais ar yr Argl-
wydd, ac y gwaeddais ar fy Nuw: efe a glybu
fy llef o'i Deml, a'm gwaedd ger ei fron a dda-
eth iw glustiau ef.
7 Yna y siglodd, ac y crynodd y ddaiar, a
seiliau y mynyddoedd a gynnhyrfodd, ac a ym-
siglodd, am iddo ef ddigio.
8 Derchafodd mŵg o'i ffroenau, a thân a
yssodd o'i enau: glo a enynnâsant ganddo.
9 Efe hefyd a ostyngodd y nefoedd, ac a
ddescynnodd: a thywyllwch oedd tan ei dra-
ed ef.
10 Marchogôdd hefyd ar y Cerub, ac a ehe-
dodd: ie efe a ehedodd ar adenydd y gwynt.
11 Efe a wnaeth dywyllwch yn ddirgelfa
iddo, a'i babell o'i amgylch oedd dywyllwch
dyfroedd, a thew-gwmmylau yr awyr.
12 Gan y discleirdeb oedd ger ei fron, ei
gwmmylau a aethant heibio; cenllysc a mar-
wor tanllyd.
13 Yr Arglwydd hefyd a darânodd yn y ne-
foedd; a'r Goruchaf a roddes ei lef; cenllysc
a marwor tanllyd.

14 Ie,

14 Ie, efe a anfonodd ei ſaethau ac a'i gwaſ-
carodd hwynt; ac a ſaethodd ei fellt, ac a'i
gorchfygodd hwynt.
15 Gwaelodion y dyfroedd a welwyd, a ſei-
liau y bŷd a ddinoethwyd; gan dy gerydd di, ô
Arglwydd, a chan chwythad anadl dy ffroenau.
16 Anfonodd oddi uchod, cymmerodd fi,
tynnodd fi allan o ddyfroedd lawer.
17 Efe a'm gwaredodd oddi-wrth fy ngelyn
cadarn, a rhag fy nghaſeion; canys yr oe-
ddynt yn drech na mi.
18 Achubaſant fy mlaen yn nŷdd fy ngofid;
ond yr Arglwydd oedd gynhaliad i mi.
19 Dûg fi hefyd i ehengder, gwaredodd fi;
canys ymhoffodd ynof.
20 Yr Arglwydd a'm gobrwyodd yn ôl fy
nghyfiawnder; yn ôl glendid fy nwylo y ta-
lodd efe i mi.
21 Canys cedwais ffyrdd yr Arglwydd; ac
ni chiliais yn annuwiol oddi wrth fy Nuw.
22 O herwydd ei holl farnedigaethau, ef
oedd ger fy mron i; a'i ddeddfau ni fwriais
oddi wrthif.
23 Bûm hefyd yn berffaith gyd âg ef; ac
ymgedwais rhag fy anwiredd.
24 A'r Arglwydd a'm gobrwyodd yn ôl fy
nghyfiawnder; yn ôl purdeb fy nwylo o flaen
ei lygaid ef.
25 A'r trugarog y gwnei drugaredd; â'r gŵr
perffaith y gwnei berffeithrwydd.
26 A'r glân y gwnei lendid; ac â'r cyndyn
yr ymgyndynni.
27 Canys ti a waredi y bobl gyſtuddiedic;
ond ti a oſtyngi olygon uchel.
28 O herwydd ti a oleui fy nghanwyll; yr
Arglwydd fy Nuw a lewyrcha fy nhywyllwch.
29 Oblegit

29 Oblegit ynot ti y rhedais trwy fyddin:
ac yn fy Nuw y llemmais dros fûr.
30 Duw sydd berffaith ei ffordd, gair yr Ar-
glwydd sydd wedi ei buro: tarian yw efe i
bawb a ymddiriedant ynddo.
31 Canys pwy sydd Dduw heblaw 'r Argl-
wydd? a phwy sydd graig ond ein Duw ni?
32 Duw sy'n fy ngwregyssu â nerth, ac yn
gwneuthur fy ffordd yn berffaith.
33 Gosod y mae efe fy nhraed, fel traed e-
wigod: ac ar fy uchel-fannau i'm sefydla.
34 Efe sy' yn dyscu fy nwylo i ryfel: fel y
dryllir bŵa dûr yn fy mreichiau.
35 Rhoddaist hefyd i mi darian dy iechyd-
wriaeth, a'th ddeheu-law a'm cynhaliodd, a'th
fwynder a'm lluosogodd.
36 Ehengaist fy ngherddediad tanaf: fel
na lithrodd fy nhraed,
37 Erlidiais fy ngelynion, ac â'i goddiwe-
ddais: ac ni ddychwelais nes eu difa hwynt.
38 Archollais hwy, fel na allent godi: syr-
thiasant dan fy nhraed.
39 Canys gwregysaist fi â nerth i ryfel; da-
rostyngaist tanaf y rhai a ymgododd i'm her-
byn.
40 Rhoddaist hefyd i mi warrau fy ngelyni-
on; fel y difethwn fy nghaseion.
41 Gwaeddasant, ond nid oedd achubudd;
ief, ar yr Arglwydd, ond nid attebodd efe
hwynt.
42 Maluriais hwynt hefyd fel llŵch o flaen
y gwynt; teflais hwynt allan megis tom yr
heolydd.
43 Gwaredaist fi rhag cynhennau y bobl,
gosodaist fi yn ben cenhedloedd; pobl nid ad-
nabûm a'm gwasanaethant.

44 Pan

44 Pan glywant am danaf, ufuddhânt i mi;
meibion dieithr a gymmerant arnynt ymdda-
rostwng i mi.
45 Meibion dieithr a ballant ; ac a ddychry-
nant allan o'i dirgel fannau.
46 Byw yw 'r Arglwydd, a bendithier fy
nghraig ; a derchafer Duw fy iechydwriaeth.
47 Duw sydd yn rhoddi i mi allu ymddial ;
ac a ddarostwng y bobloedd tanaf.
48 Efe sydd yn fy ngwared oddi wrth fy
ngelynion: ie ti a'm derchefi uwch law y rhai a
gyfodant i'm herbyn ; achubaist fi rhag y gŵr
traws.
49 Am hynny y moliannaf di, ô Arglwydd,
ymmhlith y cenhedloedd ; ac y cânaf i'th enw.
50 Efe sydd yn gwneuthur mawr ymwared
i'w frenin ; ac yn gwneuthur trugaredd i'w
eneiniog, i Ddafydd, ac iw hâd ef byth.

Boreuol Weddi.

Cœli enarrant. Psal. 19.

Y Nefoedd sy' yn dadcan gogoniant Duw;
a'r ffurfafen sy' yn mynegu gwaith ei ddwy-
law ef.
2 Dŷdd i ddŷdd a draetha ymadrodd ; a
nôs i nôs a ddengys wybodaeth.
3 Nid oes iaith nac ymadrodd, lle ni chly-
buwyd eu lleferydd hwynt.
4 Eu llinyn aeth drwy 'r holl ddaiar, a'i gei-
riau hyd eithafoedd bŷd ; i'r haul y gosododd
efe babell ynddynt.
5 Yr hwn sydd fel gŵr priod yn dyfod allan
o'i stafell ; ac a ymlawenhâ fel cawr i redeg
gyrfa.
6 O eithaf y nefoedd y mae ei fyn[illegible]
allan, a'i amgylchiad hyd eu heithafoe[illegible]
ynt : ac nid ymgudd dim oddi wrth ei w[illegible]

7 C[illegible]

7 Cyfraith yr Arglwydd sydd berffaith, yn
troi yr enaid: tystiolaeth yr Arglwydd sydd
sicer, ac yn gwneuthur y gwirion yn ddoeth.
8 Deddfau yr Arglwydd sydd uniawn, yn
llawenhâu y galon: gorchymmyn yr Argl-
wydd sydd bûr, yn goleuo y llygaidd.
9 Ofn yr Arglwydd sydd lan, yn parhâu
yn dragywydd: barnau'r Arglwydd ydynt
wirionedd, cyfiawn ydynt eu gyd.
10 Mwy dymunol ynt nag aur, ie, nag aur
coeth lawer: melysach hefyd na'r mêl, ac
na diferiad diliau mêl.
11 Ynddynt hwy hefyd y rhybuddir dy was;
o'i cadw y mae gwobr lawer.
12 Pwy a ddeall ei gamweddau: glanhâ
fi oddi wrth fy meiau cuddiedic.
13 Attal hefyd dy wâs oddi-wrth bechodau
rhyfygus, na arglwyddiaethant arnaf; yna i'm
perffeithir, ac i'm glanheir oddi wrth anwiredd
lawer.
14 Bydded ymadroddion fy ngenau, a my-
fyrdod fy nghalon, yn gymmeradwy ger dy
fron, ô Arglwydd, fy nghraig, a'm prynwr.

Exaudiat te Dominus. Psal. 20.

GWrandawed yr Arglwydd arnat yn nydd
cyfyngder; enw Duw Jacob a'th ddi-
ffynno.
2 Anfoned i ti gymmorth o'r cyssegr; a
nerthed di o Sion.
3 Cofied dy holl offrymmau; a bydded fo-
dlon i'th boeth offrwm.
4 Rhodded i ti wrth fodd dy galon; a chy-
flawned dy holl gyngor.
5 Gorfoleddwn yn dy iechydwriaeth di, a
derchafwn faner yn enw ein Duw; cyflawned
[Ar]glwydd dy holl ddymuniadau.

6 Yr

44 Pan glywant am danaf, ufuddhânt i mi; meibion dieithr a gymmerant arnynt ymddarostwng i mi.
45 Meibion dieithr a ballant; ac a ddychrynant allan o'i dirgel fannau.
46 Byw yw 'r Arglwydd, a bendithier fy nghraig; a derchafer Duw fy iechydwriaeth.
47 Duw sydd yn rhoddi i mi allu ymddial; ac a ddarostwng y bobloedd tanaf.
48 Efe sydd yn fy ngwared oddi wrth fy ngelynion: ie ti a'm derchefi uwch law y rhai a gyfodant i'm herbyn; achubaist fi rhag y gŵr traws.
49 Am hynny y moliannaf di, ô Arglwydd, ymmhlith y cenhedloedd; ac y cânaf i'th enw.
50 Efe sydd yn gwneuthur mawr ymwared i'w frenin; ac yn gwneuthur trugaredd i'w eneiniog, i Ddafydd, ac i'w hâd ef byth.

Boreuol Weddi.

Cœli enarrant. Psal. 19.

Y Nefoedd sy' yn dadcan gogoniant Duw; a'r ffurfafen sy' yn mynegu gwaith ei ddwylaw ef.
2 Dydd i ddydd a draetha ymadrodd; a nôs i nôs a ddengys wybodaeth.
3 Nid oes iaith nac ymadrodd, lle ni chlybuwyd eu lleferydd hwynt.
4 Eu llinyn aeth drwy 'r holl ddaiar, a'i geiriau hyd eithafoedd byd; i'r haul y gosododd efe babell ynddynt.
5 Yr hwn sydd fel gŵr priod yn dyfod allan o'i stafell; ac a ymlawenhâ fel cawr i redeg gyrfa.
6 O eithaf y nefoedd y mae ei fynediad ef allan, a'i amgylchiad hyd eu heithafoedd hwynt: ac nid ymgudd dim oddi wrth ei wres.

7 Cyf-

7 Cyfraith yr Arglwydd sydd berffaith, yn
troi yr enaid: tystiolaeth yr Arglwydd sydd
sicr, ac yn gwneuthur y gwirion yn ddoeth.
8 Deddfau yr Arglwydd sydd uniawn, yn
llawenhâu y galon: gorchymmyn yr Argl-
wydd sydd bûr, yn goleuo y llygaidd.
9 Ofn yr Arglwydd sydd lân, yn parhâu
yn dragywydd: barnau'r Arglwydd ydynt
wirionedd, cyfiawn ydynt eu gyd.
10 Mwy dymunol ynt nag aur, ie, nag aur
coeth lawer: melysach hefyd na'r mêl, ac
na diferiad diliau mêl.
11 Ynddynt hwy hefyd y rhybuddir dy was;
o'i cadw y mae gwobr lawer.
12 Pwy a ddeall ei gamweddau: glanhâ
fi oddi wrth fy meiau cuddiedic.
13 Attal hefyd dy wâs oddi-wrth bechodau
rhyfygus, na arglwyddiaethant arnaf; yna i'm
perffeithir, ac i'm glanheir oddi wrth anwiredd
lawer.
14 Bydded ymadroddion fy ngenau, a my-
fyrdod fy nghalon, yn gymmeradwy ger dy
fron, ô Arglwydd, fy nghraig, a'm prynwr.

Exaudiat te Dominus. Psal. 20.

GWrandawed yr Arglwydd arnat yn nŷdd
cyfyngder; enw Duw Jacob a'th ddi-
ffynno.
2 Anfoned i ti gymmorth o'r cyssegr; a
nerthed di o Sion.
3 Cofied dy holl offrymmau; a bydded fo-
dlon i'th boeth offrwm.
4 Rhodded i ti wrth fodd dy galon; a chy-
flawned dy holl gyngor.
5 Gorfoleddwn yn dy iechydwriaeth di, a
derchafwn faner yn enw ein Duw; cyflawned
yr Arglwydd dy holl ddymuniadau.

6 Yr

6 Yr awr hon y gwn y gwared yr Arglwydd
ei eneiniog, efe a wrendy arno o nefoedd ei
sancteiddrwydd, yn nerth iechyd ei ddeheu-
law ef
7 Ymddiried rhai mewn cerbydau, a rhai
mewn meirch ; ond nyni a gofiwn enw yr Ar-
glwydd ein Duw.
8 Hwy a gwympasant, ac a syrthiasant ; ond
nyni a gyfodasom, ac a safasom.
9 Achub Arglwydd ; gwrandawed y Brenin
arnom, yn y dydd y llefom.

Domine in virtute tuâ. Psal. 21.

ARglwydd yn dy nerth y llawennycha y
brenin ; ac yn dy iechydwriaeth di, mor
ddirfawr yr ymhyfryda ;
2 Deisysiad ei galon a roddaist iddo ; a dy-
muniad ei wefusau ni's gommeddaist.
3 Canys achubaist ei flaen ef â bendithion
daioni; gosodaist ar ei ben ef goron o aur coeth.
4 Gofynnodd oes gennit, a rhoddaist iddo
ie hiroes, byth ac yn dragywydd.
5 Mawr yw ei ogoniant yn dy iechydwriaeth,
gosodaist arno ogoniant a phrydferthwch.
6 Canys gwnaethost ef yn fendithion yn dra-
gywyddol, llawenychaist ef â llawenydd, â'th
wynebpryd.
7 O herwydd bôd y brenin yn ymddiried
yn yr Arglwydd, a thrwy drugaredd y Go-
uchaf, nid yscogir ef.
8 Dy law a gaiff afael ar dy holl elynion
dy ddeheulaw a gaiff afael ar dy gaseion.
9 Ti a'i gwnei hwynt fel ffwrn danllyd y
amser dy lid ; yr Arglwydd yn ei ddigllonedd
a'i llwngc hwynt, ar tân a'i hyssa hwynt.
10 Eu ffrwyth hwynt a ddinistri di oddi ar
ddaiar ; a'i hâd o blith meibion dynion.

11 Can

11 Canys bwriadasant ddrwg i'th erbyn me-
ddyliasant amcan, heb allu o honynt ei gw-
plâu.
12 Am hynny y gwnei iddynt droi eu cef-
nau: ar dy linynnau y paratoi di saethau yn
erbyn eu hwynebau.
13 Ymddercha Arglwydd yn dy nerth: can-
wn, a chan-molwn dy gadernid.

Prydnhawnol Weddi.

Deus, Deus meus Psal. 22.

FY Nuw, fy Nuw, pa ham i'm gwrthodaist:
pa ham yr ydwyt mor bell oddi wrth fy ie-
chydwriaeth, a geiriau fy llefain.
2 Fy Nuw, llefain yr ydwyf y dydd, ac ni
wrandewi: y nôs hefyd, ac nid oes osteg i
mi.
3 Ond tydi wyt sanctaidd; o tydi yr hwn
wyt yn cyfanneddu ym moliant Israel.
4 Ein tadau a obeithiasant ynot: gobeithi-
asant, a gwaredaist hwynt.
5 Arnat ti y llefasant, ac achubwyd hwynt:
ynot yr ymddiriedasant, ac ni's gwradwy-
ddwyd hwynt.
6 A minneu prŷf ydwyf, ac nid gŵr: gwar-
thrudd dynion, a dirmyg y bobl.
7 Pawb a'r a'm gwêlant a'm gwatwarant:
llaesant wefl, escydwant ben, gan ddywedyd,
8 Ymddiriedodd yn yr Arglwydd, gwareded
ef: achubed ef, gan ei fôd yn dda ganddo.
9 Canys ti a'm tynnaist o'r grôth: gwnae-
thost i mi obeithio pan oeddwn ar fronnau
fy mam.
10 Arnat ti i'm bwriwyd o'r brû [illegible]
mam fy Nuw ydwyt.
11 Nac ymbellhâ oddi wrth [illegible]
cyfyngder sydd agos; canys [illegible]
thwy-wr. O

12 Teirw lawer a'm cylchynasant ; gwrdd
deirw Basan a'm hamgylchasant.
13 Agorasant arnaf eu genau: fel llew rhei-
pus, a rhuadwy.
14 Fel dwfr i'm tywalltwyd, a'm hescyrn
oll a ymwahanasant ; fy nghalon sydd fel cŵyr,
hi a doddodd ynghanol fy mherfedd.
15 Fy nerth a wywodd fel pridd-lestr, a'm
tafod a lynodd wrth daflod fy ngenau ; ac i
lŵch angau i'm dygaist.
16 Canys cŵn a'm cylchynasant, cynnulleid-
fa y drygionns a'm hamgylchasant ; trywan-
asant fy nwylaw a'm traed.
17 Gallaf gyfrif fy holl escyrn ; y maent yn
tremio, ac yn edrych arnaf:
18 Y maent yn rhannu fy nillad yn eu mysc ;
ac ar fy ngwisc yn bwrw coelbren.
19 Ond tydi Arglwydd nac ymbellhâ ; fy
nghadernid bryssia i'm cynnorthwyo.
20 Gwaret fy enaid rhag y cleddyf ; fy unic
enaid o feddiant y cî.
21 Achub fi rhag safn y llew ; canys o blith
cyrn unicorniaid i'm gwrandewaist.
22 Mynegaf dy enw i'm brodyr ; ynghanol
y gynnulleidfa i'th folaf.
23 Y rhai sy yn ofni'r Arglwydd, molwch
ef, holl hâd Jacob, gogoneddwch ef : a holl
hâd Israel, ofnwch ef.
24 Canys ni ddirmygodd, ac ni ffieiddiodd
gystudd y tlawd, ac ni chuddiodd ei wyneb
rhagddo ; ond pan lefodd efe arno, efe a wr-
andawodd.
25 Fy mawl fydd o honot ti yn y gynnulleid-
fa fawr ; fy addunedau a dalaf ger bron y rhai
a'i hofnant ef.
26 Y tlodión a fwyttânt, ac a ddiwellir,
rh

rhai a geisiant yr Arglwydd a'i moliannant ef;
eich calon fydd byw yn dragywydd.
27 Holl derfynau y ddaiar a gofiant, ac a
droant at yr Arglwydd; a holl dylŵythau y
cenhedloedd a addolant ger dy fron di.
28 Canys eiddo'r Arglwydd yw'r deyrnas;
ac efe sydd yn llywodraethu ym mhlith y
cenhedloedd.
29 Yr holl rai breision ar y ddaiar a fwyt-
tânt, ac a addolant; y rhai a ddescynnant i'r
llŵch a ymgrymmant ger ei fron ef; ac nid
oes neb a all gadw yn fyw ei enaid ei hun.
30 Eu hâd a'i gwasanaetha ef; cyfrifir ef
i'r Arglwydd yn genhedlaeth.
31 Deuant, ac adroddant ei gyfiawnder ef
i'r bobl a enir: mai efe a wnaeth hyn.

Dominus regit me. Psal. 23.

YR Arglwydd yw fy mugail: ni bydd eisiau
arnaf.
2 Efe a wna i'm orwedd mewn porfeydd
gwelltoc: efe a'm tywys ger llaw y dyfroedd
tawel.
3 Efe a ddychwel fy enaid, efe a'm harwain
ar hyd llwybrau cyfiawnder, er mwyn ei
enw.
4 Ie pe rhodiwn ar hŷd glynn cyscod angau,
nid ofnaf niwed, canys yr wyt ti gyd â mi; dy
wialen, a'th ffyn a'm cyssurant.
5 Ti a arlwyi fort ger fy mron; yngwydd fy
ngwrthwyneb-wŷr; iraist fy mhen âg olew,
fy phiol fydd lawn.
6 Daioni, a thrugaredd yn ddiau a [illegible]-
nant, holl ddyddiau fy mywyd; a [illegible]-
af yn nhŷ'r Arglwydd yn dragywydd.

Boreuol Weddi.

Domini est terra. Psal. [illegible]

EIddo yr Arglwydd y daiar, a'i chyflawnder; y bŷd, ac a bresswylia ynddo.
2 Canys efe a'i seiliodd ar y maroedd, ac a'i
siccrhâodd ar yr afonydd.
3 Pwy a escyn i fynydd yr Arglwydd; a phwy
a saif yn ei lê sanctaidd ef?
4 Y glân ei ddwylo, a'r pûr ei galon; yr
hwn ni dderchafodd ei feddwl at wagedd, ac ni
thyngodd i dwyllo.
5 Efe a dderbyn fendith gan yr Arglwydd,
a chyfiawnder gan Dduw ei iechydwriaeth.
6 Dymma genhedlaeth y rhai a'i ceisiant ef;
y rhai a geisiant dy wyneb di, ô Jacob.
7 O byrth, derchefwch eich pennau, ac ym-
dderchefwch ddrysau tragywyddol; a brenin y
gogoniant a ddaw i mewn.
8 Pwy yw yr brenin gogoniant hwn? yr Ar-
glwydd nerthol, a chadarn; yr Arglwydd ca-
darn mewn rhyfel.
9 O byrth, derchefwch eich pennau, ac
ymdderchefwch ddrysau tragywyddol, a bren-
in y gogoniant a ddaw i mewn.
10 Pwy yw'r brenin gogoniant hwn: Ar-
glwydd y lluoedd, efe yw brenin y gogoniant.

Ad te Domine, levavi Psal. 25.

ATtat ti, ô Arglŵydd, y derchafaf fy en-
aid.
2 O fy Nuw, ynot ti'r ymddiriedais, na'm
gwradwydder: na orfoledded fy ngelynion ar-
naf.
3 Ie na wradwydder neb sydd yn disgwyl
wrthit ti: gwradwydder y thai a drosseddant
heb achos.
4 Pâr i mi ŵybod dy ffyrdd, ô Arglwydd:
dysc i mi dy lwybrau.
5 Tywys fi yn dy wirionedd, a dysc fi:
canys

canys ti yw Duw fy iechydwriaeth, wrthit ti y
disgwyliaf ar hyd y dydd.
6 Cofia Arglwydd dosturiaethau, a'th dru-
gareddau: canys erioed y maent hwy.
7 Na chofia bechodau fy ieuengctid, na'm
camweddau: yn ôl dy drugaredd meddwl di
am danaf, er mwyn dy ddaioni Arglwydd.
8 Da ac uniawn yw yr Arglwydd: o herwydd
hynny y dysc efe bechaduriaid yn y ffordd.
9 Y rhai llariaidd a hyfforddа efe mewn ba-
rn: a'i ffordd a ddysc efe i'r rhai gostyngedic.
10 Holl lwybrau'r Arglwydd ydynt druga-
redd, a gwirionedd i'r rhai a gadwant ei gyfa-
mmod, a'i dystiolaethau ef.
11 Er mwyn dy Enw, Arglwydd, maddeu
fy anwiredd: canys mawr yw.
12 Pa ŵr yw efe sy'n ofni yr Arglwydd? efe
a'i dysc ef yn y ffordd a ddewiso.
13 Ei enaid ef a erys mewn daioni: a'i hâd
a etifedda y ddaiar.
14 Dirgelwch yr Arglwydd sydd gyd â'r rhai
a'i hofnant ef: a'i gyfammod hefyd iw cyfar-
wyddo hwynt.
15 Fy llygaid sydd yn wastad ar yr Arglwydd
canys efe a ddwg fy nhraed allan o'r
rhwyd.
16 Trô attaf, a thrugarhâ wrthif: canys
unic a thlawd ydwyf.
17 Gofidiau fy nghalon a helaethwyd: dwg
di fi alan o'm cyfyngderau.
18 Gwêl fy nghystudd, a'm helbul: a ma-
ddeu fy holl bechodau.
19 Edrych ar fy ngelynion, canys amlha-
sant: â chasineb traws hefyd i'm casasant.
20 Cadw fy enaid ac achub fi: na'm gwra-
dwydder, canys ymddiriedais ynot.

21 Cadwed perffeithrwydd, ac uniondeb fi:
canys yr wyf yn disgwyl wrthit.
22 O Dduw, gwared Israel o'i holl gyfyngde-
rau.

Judica me, Domine. Psal. 26.

BArn fi, Arglwydd, canys rhodiais yn fy
mherffeithrwydd: ymddiriedais hefyd yn
yr Arglwydd, am hynny ni lithraf.
2 Hôla fi, Arglwydd, a phrawf fi: chwilia
fy arennau, a'm calon. Ps 17.3. 139.23.
3 Canys dy drugaredd sydd o flaen fy llygaid
ac mi a rodiais yn dy wirionedd.
4 Nid eisteddais gyd â dynion coegion: a
chyd â'r rhai trofâus nid âf.
5 Caseais gynnulleidfa y drygionus: a chyd
â'r annuwolion nid eisteddaf.
6 Golchaf fy nwylo mewn diniweidrwydd:
a'th allor, ô Arglwydd, a amgylchynaf;
7 I gyhoeddi â llef clodforedd; ac i fynegu
dy holl ryfeddodau.
8 Arglwydd hoffais drigfan dy dŷ: a lle pre-
ffwylfa dy ogoniant.
9 Na chascl fy enaid gyd â phechaduriaid;
na'm bywyd gyd â dynion gwaedlyd?
10 Y rhai y mae scelerder yn eu dwylo; a'i
deheulaw yn llawn gwobrau.
11 Eithr mi a rodiaf yn fy mherffeithrwydd;
gwared fi, a thrugarhâ wrthif.
12 Fy nhroed sydd yn sefyll ar yr union; yn
y cynnulleidfaodd i'th fendithiaf, ô Ar-
glwydd.

Prydnhawnol Weddi.

Dominus illuminatio. Psal. 27.

YR Arglwydd yw fy ngoleuni, a'm iechyd-
wriaeth; rhag pwy yr ofnaf? yr Arglwydd
yw nerth fy mywyd, rhag pwy y dychry
naf?
2 Pan

2 Pan nesſâodd y rhai drygionus, ſef fy ng-
wrthwyneb-wŷr, am gelynion i'm herbyn, i
fwytta fy ngnhawd: hwy a dramgwyddaſant,
ac a ſyrthiaſant.
3 Pe gwerſyllei llu i'm herbyn, nid ofna fy
nghalon: pe cyfodei câd i'm herbyn, yn hyn
mi a fyddaf hyderus.
4 Un peth a ddeiſyfiais i gan yr Arglwydd,
hynny a geiſiaf, ſef caffel trigo yn nhŷ'r Argl-
wydd holl ddyddiau fy mywyd: i edrych ar
brydferthwch yr Arglwydd ac i ymofyn yn ei
Deml.
5 Canys yn y dŷdd blin i'm cuddia, o fewn
ei babell yn nirgelfa ei babell i'm cuddia, ar
graig i'm cyfyd i.
6 Ac yn awr y dercha efe fy mhen goruwch
fy ngelynion o'm hamgylch: am hynny'r a-
berthaf yn ei babell ef ebyrth gorfoledd: ca-
naf, ie can-molaf yr Arglwydd.
7 Clyw, ô Arglwydd, fy lleferydd pan lef-
wif: trugarhâ hefyd wrthyf, a gwrando ar-
naf.
8 Pan ddywedaiſt, ceiſiwch fy wyneb: fy
nghalon a ddywedodd wrthit, dy wyneb a
geiſiaf, ô Arglwydd.
9 Na chuddia dy wyneb oddi wrthif, na fw-
rw ymmaith dy wâs mewn ſorriant: fy ng-
hymmorth fuoſt; na âd fi, ac na wrthod fi, ô
Dduw fy iechydwriaeth.
10 Pan yw fy nhâd, a'm mam yn fy ngwr-
thod: yr Arglwydd a'm derbyn.
11 Dyſc i mi dy ffordd, Arglwydd: ac ar-
wain fi ar hŷd llwybrau uniondeb, o herwydd
fy ngelynion.
12 Na ddyro fi i fynnu i ewyllys fy ngely-
nion: canys gau dyſtion, a rhai a adroddant

drawster a gyfodasant i'm herbyn.

13 Deffygiaswn pe na chredaswn weled dai-
oni 'r Arglwydd yn nhir y rhai byw.

14 Disgwil wrth yr Arglwydd, ymwrola ac
ef a nertha dy galon, disgwil meddaf wrth yr
Arglwydd.

Ad te, Domine. Psal. 28.

ARnat ti, Arglwydd, y gwaeddaf, fy nhraig
na ddistawa wrthyf: rhag o thewi wrthif,
i'm fûd yn gyffelyb i rai yn descyn i'r pwll.

2 Erglyw lêf fy ymbil, pan waeddwyf arnat;
pan dderchafwyf fy nwylo tu ag at dy gafell
sanctaidd.

3 Na thynn fi gyd â'r annuwolion a chyd â
gweithred-wŷr anwiredd, rhai a lefarant he-
ddwch wrth eu cymmydogion, a drwg yn eu
calon.

4 Dyro iddynt yn ôl eu gweithred, ac yn ôl
drygioni eu dychymmygion, dyro iddynt yn ôl
gweithredoedd eu dwylo: tâl iddynt eu hae-
ddedigaeth.

5 Am nad ystyriant weithredoedd y Argl-
wydd, na gwaith ei ddwylo ef, y dinistria efe
hwynt, ac nis adeiliada hwynt.

6 Bendigedic fyddo 'r Arglwydd; canys cly-
bu [illegible]ef fy ngweddiau.

7 Yr Arglwydd, yw fy nerth a'm tarian, yn-
ddo ef yr ymdiriedodd fy nghalon, ac myfi a
gynnorthwywyd: o herwydd hyn y llawen-
ychodd fy nghalou, ac ar fy nghân y clodfo-
raf ef.

8 Yr Arglwydd sydd nerth i'r cyfryw rai, a
chadernid iechydwriaeth ei eneiniog yw efe.

9 Cadw dy bobl, a bendithia dy etifeddia-
eth: portha hwynt hefyd, a dyrcha hwynt yn
dragywydd.

Afferte

Afferte Domino. Psal. 29.

MOeswch i'r Arglwydd chwi feibion cedyrn: moeswch i'r Arglwydd ogoniant, a nerth.

2 Moeswch i'r Arglwydd ogoniant ei enw: addolwch yr Arglwydd ym mhrydferthwch ei sancteiddrwydd.

3 Llêf yr Arglwydd sydd ar y dyfroedd, Duw y gogoniant a darana: yr Arglwydd sydd ar y dyfroedd mawrion.

4 Llêf yr Arglwydd sy mewn grym: llêf yr Arglwydd sy mewn prydferthwch.

5 Llêf yr Arglwydd sy yn dryllio y cedrwydd: ie dryllia 'r Arglwydd gedr-wŷdd Libanus.

6 Efe a wna iddynt lammu fel llô: Libanus a Syrion fel llwdn unicorn.

7 Llêf yr Arglwydd a wascara y fflammau tân.

8 Llêf yr Arglwydd a wna i'r anialwch grynu: yr Arglwydd a wna i anialwch Cades grynu.

9 Llêf yr Arglwydd a wna i'r ewigod lydnu, ac a ddinoetha y coedydd: ac yn ei Deml, pawb a draetha ei ogoniant ef.

10 Yr Arglwydd sydd yn eistedd ar y llifeiriant, ie yr Arglwydd a eistedd yn Frênin yn dragywydd.

11 Yr Arglwydd a ddyry nerth iw bobl; yr Arglwydd a fendithia ei bobl â thangneddyf.

Boreuol Weddi.

Exaltabo te, Domine. Psal. 30.

MAwrygaf di, ô Arglwydd, canys derchefaist fi: ac ni lawenhêaist fy ngelynion o'm plegit.

2 Arglwydd, fy Nuw, llefais arnat; a thitheu

theu a'm hiacheaift.
3 Arglwydd derchefaift fy enaid o'r bedd,
cedwaift fi yn fyw, rhag defcyn o honof i'r
pwll.
4 Cenŵch i'r Arglwydd ei faint ef: clod-
forwch wrth goffadwriaeth ei fancteiddrwydd
ef.
5 Canys ennyd fechan y bydd yn ei lid, yn
ei fodlonrwydd y mae bywyd; tros brŷd-nawn
yr erys ŵylofain, ac erbyn y boreu y bydd gor-
foledd.
6 A mi a ddywedais yn fy llwyddiant, nim
fyflir yn dragywydd.
7 O'th ddaioni Arglwydd y gofodaift gryf-
der yn fy mynydd; cuddiaift dy wyneb a bûm
helbulus.
8 Arnot ti, Arglwydd, y llefais; ac â'r Argl-
wydd yr ymbilias.
9 Pa fûdd fydd yn fy ngwaed pan ddefcynn-
wyf i'r ffôs? a glodfora y llwch di? a fynega
efe dy wirionedd?
10 Clyw, Arglwydd, a thrugarhâ wrthif;
Arglwydd, bydd gynnorthwywr i mi.
11 Troaift fy ngalar yn llawenydd i mi: di-
ofcaift fy fach-wîfc, a gwregyfaift fi a llawe-
nydd.
12 Fel y cano fy ngogoniant i ti, ac na tha-
wo: ô Arglwydd fy Nuw, yn dragywyddol
i'th foliannaf.

In te, Domine, fperavi. Pfal. 31.

YNot ti, Arglwydd, yr ymddiriedais na'm
gwradwydder yn dragywydd: gwared fi yn
dy gyfiawnder.
2 Gogwydda dy glust attaf, gwared fi ar frys;
bydd i mi yn graig gadarn, yn dy amddeffyn, i'm
cadw.

3 Canys

3 Canys fy nghraig a'm caſtell ydwyt: gan
hynny er mwyn dy Enw, tywys fi, ac arwain
fi.
4 Tynn fi allan o'r rhwyd a guddiaſant i mi:
canys ti yw fy nerth.
5 I'th law y gorchymynnaf fy yſpryd: gwa-
redaiſt fi, ô Arglwydd Dduw y gwirionedd.
6 Caſêaiſt y rhai ſy yn dal ar ofer wagedd:
minneu a obeithiaf y yr Arglwydd.
7 Ymlawenhâf, ac ymhyfrydaf yn dy dru-
garedd: canys gwelaiſt fy adfyd: adnabuoſt fy
enaid mewn cyfyngderau.
8 Ac ni warchêaiſt fi yn llaw y gelyn, onid
goſodaiſt fy nhraed mewn ehangder.
9 Trugarhâ wrthif, Arglwydd, canys cyfyng
ŷw arnaf: dadwinodd fy llygad gan ofid, ie fy
enaid, a'm bol:
10 Canys fy mywyd a ballodd gân ofid, a'm
blynyddoedd gan ochain: fy nerth a ballodd,
o herwydd fy anwiredd, a'm heſcyrn a bydra-
ſant.
11 Yn warthrudd yr ydwyf ymmyſc fy holl
elynion, a hynny yn ddirfawr ymmyſg fy
nghymmydogion: ac yn ddychryn i'r rhai a'm
hadwaenant: y rhai a'm gwelent allan, a gili-
ent oddi wrthif
12 Anghofiwyd fi fel un marw allan o fedd-
wl, yr ydwyf fel lleſtr methedic.
13 Canys clywais ogan llaweroedd, dychryn
oedd o bob parth: pan gydymgynghoraſant
yn fy erbyn, y bwriadaſant fy nîeneidio.
14 Ond mi a obeithiais ynot ti, Arglwydd,
dywedaiſt, fy Nuw ydwyt.
15 Yn dy law di y mae fy amſerau: gwared
fi o law fy ngelynion, ac oddiwrth fy erlid-
wŷr.

16 Llewyrcha dy wyneb ar dy wâs ; achub fi
er mwyn dy drugaredd.
17 Arglwydd na wradwydder fi, canys gel-
wais arnat : gwradwydder yr annuwolion, tor-
rer hwynt i'r bedd.
18 Gosteger y gwefusau celŵyddoc, y rhai
a ddywedant yn galed drwy falchder, a diy-
styrwch, yn erbyn y cyfiawn.
19 Mor fawr yw dy ddaioni'a roddaist i gadw
i'r sawl a'th ofnant, ac a wanethost i'r rhai a
ymddiriedant ynot, ger bron meibion dynion.
20 Cuddi hwynt yn nirgelfa dy wyneb, rhag
balchder dynion : cuddi hwynt mewn pabell,
rhag cynnen tafodau.
21 Bendigedic fyddo yr Arglwydd, canys
dangosodd yn rhyfedd ei garedigrŵydd i mi,
mewn dinas gadarn.
22 Canys mi a ddywedais yn fy ffrŵst, fo'm
bwriwyd allan o'th olwg: er hynny ti a wran-
waist lais fy ngweddiau, pan lefais arnat.
23 Cerwch yr Arglwydd ; ei holl saint ef:
yr Arglwydd a geidw y ffyddloniaid, ac a dâl
yn ehelaeth i'r neb a wna falchder.
24 Ymwrolwch, ac efe a gryfhâ eich calon :
chwy chwi oll y rhai ydych yn gobeithio yn yr
Arglwydd.

Prydnhawnol Weddi.

Beati, quorum. Psal. 32.

GWyn ei fŷd y neb y maddeuwyd ei dro-
ffedd ac y cuddiwyd ei bechod.
2 Gwyn ei fŷd y dŷn ni chyfrif yr Arglwydd
iddo anwiredd, ac ni bo dichell yn ei yspryd.
3 Tra y tewais, heneiddiodd fy escyrn,
gan fy rhuad ar hyd y dŷdd.
4 Canys trymhâod dy law arnaf ddŷdd a
nôs : fy irder a drowyd yn sychder hâf.

5 Addefais fy mhechod wrthit, a'm han-
wiredd ni chuddiais: dywediais, cyffessaf yn
fy erbyn fy hun fy anwireddau i'r Arglwydd,
a thi a faddeuaist anwiredd fy mhechod.
6 Am hyn y gweddia pob duwiol arnat ti
yn yr amser i'th geffir; yn ddiau yn llifeiriant
dyfroedd mawrion, ni chânt nessâu atto ef.
7 Ti ydwyt loches i mi, cedwi fi rhag ing;
amgylchyni fi a chaniadau ymwared.
8 Cyfarwyddaf di, a dyscaf di yn y ffordd yr
elych; a'm llygaid arnat i'th gynghoraf.
9 Na fyddwch fel march, neu fûl, heb ddeall
yr hwn y mae rhaid attal ei ên â genfa, ac â
ffrwyn, rhag ei ddinesau attat.
10 Gofidiau lawer sydd i'r annuwiol, ond y
neb a ymddiriedo yn yr Arglwydd, trugaredd
a'i cylchyna ef:
11 Y rhai cyfiawn, byddwch lawen a hyfryd
yn yr Arglwydd: a'r rhai uniawn o galon oll,
cenwch yn llafar.

Exultate, justi. Psal. 33

YMlawenhewch y rhai cyfiawn yn yr Argl-
wydd, i'r rhai uniawn gweddus yw mawl.
2 Molwch yr Arglwydd â'r delyn: cenwch
iddo â'r nabl, ac â'r dectant.
3 Cenwch iddo ganiad newydd: cenwch yn
gerddgar, yn soniarus.
4 Canys uniawn yŵ gair yr Arglwydd; a'i
holl weithredoedd a wnaed mewn ffyddlondeb.
5 Efe a gâr gyfiawnder, a barn: o drugar-
edd yr Arglwydd y mae y ddaiar yn gyflawn.
6 Trwy air yr Arglwydd y gwnaethpwyd y
nefoedd; a'i holl luoedd hwy trwy yspryd ei
enau ef.
7 Casclu y mae efe ddyfroedd y môr ynghyd,
megis pen-twrr; y mae yn rhoddi y dyfnder-
oedd mewn try ssorau. 8 Ofned

8 Ofned yr holl ddaiar yr Arglwydd; holl
drigolion y bŷd arſwydant ef.
9 Canys efe a ddywedodd, ac felly y bu; efe
a orchymmynnodd, a hynny a ſafodd.
10 Yr Arglwydd ſydd yn diddymmu cyngor
y cenhedloedd; y mae efe yn diddymmu am-
canion pobloedd.
11 Cyngor yr Arglwydd a ſaif yn dragywydd;
meddyliau ei galon, o genhedlaeth i genhed-
laeth.
12 Gwyn ei fŷd y genedl y mae yr Argl-
wydd yn Dduw iddi; a'r bobl a ddetholes efe
yn etifeddiaeth iddo ei hun.
13 Yr Arglwydd ſy yn edrych i lawr o'r ne-
foedd; y mae yn gweled holl feibion dynion.
14 O breſſwyl ei drigfa yr edrych efe ar holl
drigolion y ddaiar.
15 Efe a gyd-luniodd eu calon hwynt; efe
a ddeall eu holl weithredoedd.
16 Ni waredir brenin gan liaws llû: ni ddi-
angc cadarn drwy ei fawr gryfder.
17 Peth ofer yw march i ymwared; ac nid a-
chub efe neb drwy ei fawr gryfder.
18 Wele, y mae llygad yr Arglwydd, ar y
rhai a'i hofnant ef; ſef, ar y rhai a obeithiant
yn ei drugaredd ef.
19 I waredu eu henaid rhag angau; ac iw ca-
dw yn fyw yn amſer newyn.
20 Ein henaid ſydd yn diſgwil am yr Argl-
wydd; efe yw ein porth a'n tarian.
21 Canys ynddo ef y llawenycha ein calon:
o herwydd i ni obeithio yn ei enw ſanctaidd
ef.
22 Bydd dy drugaredd, Arglwydd, arnom ni,
megis yr ydym yn ymddiried ynot.

Benedicam Domino. Pſal. 34.

Bendithiaf

BEndithiaf yr Arglwydd bob amſer : ei foli-
ant fydd yn fy ngenau yn waſtad.
2 Yn yr Arglwydd y gorfoledda fy enaid : y
rhai goſtyngedic a glywant hyn, ac a laweny-
chant.
3 Mawrygwch yr Arglwydd gyd â mi: a
chyd-dderchafwn ei enw ef.
4 Ceiſiais yr Arglwydd, ac efe am gwranda-
wodd ; gwaredoddfi hefyd o'm holl ofn.
5 Edrychaſant arno, a hwy a oleuwyd : ai
hwynebau ni chywilyddiwyd.
6 Y tlawd hwn a lefodd, a'r Arglwydd a'i
clybu, ac a'i gwaredodd o'i holl drallodau.
7 Angel yr Arglwydd a gaſtello o amgylch y
rhai o'i hofnant ef, ac a'i gwared hwynt.
8 Profŵch, a gwelwch mor dda yw'r Argl-
wydd ; gwyn ei fŷd y gŵr a ymddiriedo ynddo.
9 Ofnwch yr Arglwydd, ei ſainct ef ; canys
nid eos eiſieu ar y rhai a'i hofnant ef.
10 Y mae eiſieu, a newyn ar y llewod ieuai-
ngc, ond y ſawl a geiſiant yr Arglwydd, ni bydd
arnynt eiſieu dim daioni.
11 Deuwch blant, gwrandewch arnaf ; dyſc-
af i chwi ofn yr Arglwydd.
12 Pwy yw 'r gŵr a chwennych fywyd, ac a
gâr hîr ddyddiau, i weled daioni ?
13 Cadw dy dafod rhag drwg : a'th wefuſau
rhag traethu twyll.
14 Cilia oddi wrth ddrwg, a gwna dda : ym-
gais â thangneddyf, a dilyn hi.
15 Llygaid yr. Arglwydd ſydd ar y cyfiawn :
a'i gluſtiau ſydd yn agored iw llefain hwynt.
16 Wyneb yr arglwydd ſydd yn erbyn y
rhai a wna ddrwg i dorri eu coffa oddi ar y
ddaiar.
17 Y rhai cyfiawn a lefant, a'r Arglwydd a
glyw

glyw; ac a'i gwared o'i holl drallodau.
18 Agos yw'r Arglwydd at y rhai drylliedic
galon: ac efe a geidw y rhai briwedic o yspryd.
19 Aml ddrygau a gaiff y cyfiawn: ond yr
Arglwydd a'i gwared ef oddi wrthynt oll.
20 Efe a geidw ei holl escyrn ef; ni thorrir
un o honynt.
21 Drygioni a ladd yr annuwiol: a'r rhai a
gasânt y cyfiawn a anrheithir.
22 Yr Arglwydd a wared eneidiau ei weisi-
on; a'r rhai oll a ymddiriedant ynddo ef, nid
anrheithir hwynt.

Boreuol Weddi.

Judica me, Domine. Psal. 35.

DAdleu fy nadl Arglwydd, yn erbyn y rhai
a ddadleuant i'm herbyn ymladd â'r rhai a
ymladdant â mi.
2 Ymafael yn y darian a'r astalch, a chyfot
i'm cymmorth.
3 Dwg allan y wayw-ffon, ac argaea yn er-
byn fy erlyd-wŷr dywed wrth fy enaid, myfi
yw dy iechydwriaeth.
4 Cywilyddier, a gwradwydder y rhai a gei-
siant fy enaid; ymchweler yn eu hôl, a gwar-
thaer, y sawl a fwriedant fy nrygu,
5 Byddant fel ûs o flaen y gwynt; ac Angel
yr Arglwydd yn eu herlid.
6 Bydded eu ffordd yn dywyllwch; ac yn lli-
thrigfa; ac Angel yr Arglwydd yn eu hym-
lid.
7 Canys heb achos y cuddiasant eu rhwyd i
mi mewn pydew, yr hwn heb achos a gloddia-
sant i'm henaid.
8 Deued arno ddistryw ni ŵypo, a'i rwyd yr
hon a guddiodd a'i dalio; syrthied yn y distryw
hwnnw.

9 A llawenycha fy enaid i yn yr Arglwydd;
fe a ymhyfryda yn ei iechydwriaeth ef.
10 Fy holl escyrn a ddywedant, ô Arglwydd,
pwy sydd fel tydi, yn gwaredu y tlawd rhag yr
hwn a fyddo trêch nag ef; y truan hefyd a'r
tlawd, rhag y neb a'i hyspeilio?
11 Tystion gau a gyfodasant: holasant i mi
yr hyn nis gwn oddi wrtho.
12 Talasant i mi ddrwg dros dda; i yspeilio
fy enaid.
13 A minneu pan glafychent hwy, oeddwn
a'm gwisc o sach-liain, gostyngais fy enaid âg
ympryd; a'm gweddi a ddychwelodd i'm myn-
wes fy hun.
14 Ymddygais fel pe buasei'n gyfaill, neu yn
frawd i mi; ymostyngais mewn galar-wisc, fel
un yn galaru am ei fam.
15 Ond ymlawenhasant hwy yn fy adfyd
i, ac ymgasclasant: ymgasclodd efryddion yn
fy erbyn, ac nis gwyddwn; rhwygasant fi, ac
ni pheidient,
16 Ymmysc y gwatwarwyr rhag-rithiol me-
wn gwleddoedd yscyrnygasant eu danned ar-
naf.
17 Arglwydd, pa hŷd yr edrychi ar hyn?
gwared fy enaid rhag eu distryw hwnt, fy unic
enaid rhag y llewod.
18 Mi a'th glodforaf yn y gynnulleidfa fawr:
moliânnaf di ym mhlith pobl lawer.
19 Nâ lawenychant o'm herwydd y rhai
sydd elynion i mi heb achos: y sawl a'm casânt
yn ddiachos, nac amneidient â llygad.
20 Can nad ymddiddant yn dangneddyfus:
eithr dychymygant eiriau dichellgar, yn erbyn
y rhai llonydd yn y tir.
21 Lledasant eu safn, gan ddywedyd: Ha,
ha, gwelodd ein llygaid. 22 Gwelaist

glyw; ac a'i gwared o'i holl drallodau.
18 Agos yw'r Arglwyd at y rhai drylliedic o
galon: ac efe a geidw y rhai briwedic o yspryd.
19 Aml ddrygau a gaiff y cyfiawn: ond yr
Arglwydd a'i gwared ef oddi wrthynt oll.
20 Efe a geidw ei holl escyrn ef; ni thorrir
un o honynt.
21 Drygioni a ladd yr annuwiol: a'r rhai a
gasânt y cyfiawn a anrheithir.
22 Yr Arglwydd a wared eneidiau ei weisi-
on; a'r rhai oll a ymddiriedant ynddo ef, nid
anrheithir hwynt.

Boreuol Weddi.

Judica me, Domine Psal. 35.

DAdleu fy nadl Arglwydd, yn erbyn y rhai
a ddadleuant i'm herbyn ymladd â'r rhai a
ymladdant â mi.
2 Ymafael yn y darian a'r astalch, a chyfot
i'm cymmorth.
3 Dwg allan y wayw-ffon, ac argaea yn er-
byn fy erlyd-wŷr dywed wrth fy enaid, myfi
yw dy iechydwriaeth.
4 Cywilyddier, a gwradwydder y rhai a gei-
siant fy enaid; ymchweler yn eu hôl, a gwar-
thaer, y sawl a fwriedant fy nrygu,
5 Byddant fel ûs o flaen y gwynt; ac Angel
yr Arglwydd yn eu herlid.
6 Bydded eu ffordd yn dywyllwch, ac yn lli-
thrigfa; ac Angel yr Arglwydd yn eu hym-
lid.
7 Canys heb achos y cuddiasant eu rhwyd i
mi mewn pydew, yr hwn heb achos a gloddia-
sant i'm henaid.
8 Deued arno ddistryw ni ŵypo, a'i rwyd yr
hon a guddiodd a'i dalio; syrthied yn y distryw
hwnnw.

9 A llawenycha fy enaid i yn yr Arglwydd;
fe a ymhyfryda yn ei iechydwriaeth ef.
10 Fy holl escyrn a ddywedant, ô Arglwydd,
pwy sydd fel tydi, yn gwaredu y tlawd rhag yr
hwn a fyddo trêch nag ef; y truan hefyd a'r
tlawd, rhag y neb a'i hyspeilio?
11 Tystion gau a gyfodasant: holasant i mi
yr hyn nis gwn oddi wrtho.
12 Talasant i mi ddrwg dros dda; i yspeilio
fy enaid.
13 A minneu pan glafychent hwy, oeddwn
a'm gwisc o sach-liain, gostyngais fy enaid âg
ympryd; a'm gweddi a ddychwelodd i'm myn-
wes fy hun.
14 Ymddygais fel pe buasei'n gyfaill, neu yn
frawd i mi; ymostyngais mewn galar-wisc, fel
un yn galaru am ei fam.
15 Ond ymlawenhasant hwy yn fy adfyd
i, ac ymgasclasant: ymgasclodd efryddion yn
fy erbyn, ac nis gwyddwn; rhwygasant fi, ac
ni pheidient,
16 Ymmysc y gwatwarwyr rhag-rithiol me-
wn gwleddoedd yscyrnygasant eu danned ar-
naf.
17 Arglwydd, pa hŷd yr edrychi ar hyn?
gwared fy enaid rhag eu distryw hwynt, fy unic
enaid rhag y llewod.
18 Mi a'th glodforaf yn y gynnulleidfa fawr:
moliânnaf di ym mhlith pobl lawer.
19 Nâ lawenychant o'm herwydd y rhai
sydd elynion i mi heb achos: y sawl a'm casânt
yn ddiachos, nac amneidient â llygad.
20 Can nad ymddiddant yn dangneddyfus:
eithr dychymygant eiriau dichellgar, yn erbyn
y rhai llonydd yn y tir.
21 Lledasant eu safn, gan ddywedyd: Ha,
ha, gwelodd ein llygaid. 22 Gwelaist

22 Gwelaist hyn, Arglwydd, na thaw ditheu:
nac ymbellhâ oddi wrthif, ô Arglwydd.
23 Cyfod, a deffro i'm barn, sef i'm dadl,
fy Nuw a'm Harglwydd.
24 Barn fi Arglwydd fy Nuw, yn ôl dy gy-
fiawnder: ac na lawenhânt o'm plegit.
25 Na ddywedant yn eu calon, ô ein gwyn-
fyd: na ddywedant llyngcasom ef.
26 Cywilyddier, a gwradwydder hwy i gyd,
y rhai sy lawen am fy nryg-fŷd: gwiscer â
gwarth ac â chywilydd, y rhai a ymfawrygant
i'm herbyn.
27 Caned a llawenyched y rhai a hoffant fy
nghyfiawnder, dywedant hefyd yn wastad ma-
wryger yr Arglwydd, yr hwn a gâr lwyddiant
ei wâs.
28 Fy nhafod inneu, a lefara am dy gyfiawn-
der, a'th foliant, ar hyd y dydd.

Dixit injustus, Psal. 36.

Y Mae anwiredd yr annuŵiol yn dywedyd o
fewn fy nghalon, nad oes ofn Duw o flaen
ei lygaid ef.
2 O herwydd ymwenhieithio y mae efe iddo
ei hun: Yn ei olwg ei hunan, nes cael ei an-
wiredd yn atcas.
3 Geiriau ei enau ydynt anwiredd a thwyll:
peidiodd â bôd yn gall i wneuthur daioni.
4 Anwiredd a ddychymmyg efe ar ei wely,
efe a'i gesyd ei hun ar ffordd nid yw dda: nid
ffiaidd gantho ddrygioni.
5 Dy drugaredd Arglwydd sydd hyd y ne-
foedd, a'th wirionedd hyd y cymmylau.
6 Fel mynyddoedd cedyrn y mae dy gyfi-
awnder, dyfnder mawr yw dy farnedigaethau:
dŷn ac anifail a gedwi di, Arglwydd.
7 Mor werth-fawr yw dy drugaredd, ô
Dduw!

Dduw! am hynny 'r ymddiried meibion dyni-
on tan gysgod dy adenydd.
8 Llawn-ddigonir hwynt â brasder dy dŷ;
ac âg afon dy hyfrydwch y diodi hwynt.
9 Canys gyd â thi y mae ffynnon y bywyd;
yn dy oleuni di y gwelwn oleuni.
10 Estyn dy drugaredd i'r thai a'th adwae-
nant, a'th gyfiawnder i'r rhai uniawn o galon.
11 Na ddeued troed balchder i'm herbyn;
na syfled llaw yr annuwiol fi.
12 Yna y syrthiodd gweith-wŷr anwiredd;
gwthiwyd hwynt i lawr, ac ni allant gyfodi.

Prydnhawnol Weddi.

Noli æmulari. Psal. 37.

NAc ymddigia o herwydd y rhai drygionus,
ac na chenfigenna wrth y rhai a wnant
anwiredd.
2 Canys yn ebrwydd y torrir hwynt i'r lla-
wr fel glas-wellt, ac y gwywant fel gwyrdd
lysiau.
3 Gobeithia yn yr Arglwydd, a gwna dda;
felly y trigi yn y tir, a thi a borthir yn ddiau.
4 Ymddigrifa hefyd yn yr Arglwydd, ac efe
a ddyry i ti ddymmuniadau dy galon.
5 Treigla dy ffordd ar yr Arglwydd, ac ym-
ddiried ynddo, ac efe a'i dwg i ben.
6 Efe a ddwg allan dy gyfiawnder fel y go-
leuni; a'th farn fel hanner dŷdd.
7 Distawa yn yr Arglwydd, a disgwyl wr-
tho, nac ymddigia o herwydd yr hwn a lwyddo
ganddo ei ffordd, wrth y gŵr sydd yn gwneu-
thur ei ddrwg amcanion.
8 Pâid â digofaint, a gâd ymmaith gyndda-
redd; nac ymddigia er dim, i wneuthur
drwg.
9 Canys torrir ymmaith y drwg-ddynion,
ond

ond y rhai a ddisgwiliant wrth yr Arglwydd,
hwynt hwy a etifeddant y tîr,
10 Canys etto ychydigyn, ac ni welir yr an-
nuwiol, a thi edrychi am ei le ef, ac ni bydd
dim o honaw.
11 Eithr y rhai gostyngedic a etifeddant y
ddaiar, ac a ymhyfrydant gan liaws tangne-
ddyf.
12 Yr annuwiol a amcana yn erbyn y cyfi-
awn, ac a yscyrnyga ei ddannedd arno.
13 Yr Arglwydd a chwardd am ei ben ef,
canys gwêl fôd ei ddŷdd ar ddyfod.
14 Yr annuwolion a dynnasant eu cleddyf,
ac a annelasant eu bŵa, i fwrw i lawr y tlawd,
ânghenog, ac i ladd y yhai uniawn eu ffyrdd.
15 Eu cleddyf a â yn eu calon eu hunain, a'i
bwâu a ddryllir.
16 Gwell yw 'r ychydigsydd gan y cyfiawn,
nâ mawr olud annuwolion lawer.
17 Canys breichiau 'r annuwolion a dorrir;
ond yr Arglwydd a gynnal y rhai cyfiawn.
18 Yr Arglwydd a edwyn ddyddiau y rhai
perffaith, a'i hetifeddiaeth hwy fydd yn dra-
gywydd.
19 Nis gwradwyddir hwy yn amser dryg-fŷd,
âc yn amser newyn y cânt ddigon.
20 Eithr collir yr annuwolion: a gelynion yr
Arglwydd fel brafter wŷn a ddiflannant; yn
fŵg y diflannant hwy.
21 Yr annuwiol a echŵyno ac ni thâl adref:
ond y cyfiawn fydd drugarog, ac yn rhoddi.
22 Canys y rhai a fendigo efe, a etifeddant
y tir: a'r rhai a felldithio efe, a dorrir ym-
maith.
23 Yr Arglwydd a fforddia gerddediad gŵr
da; a da fydd ganddo ei ffordd ef.
24 Er

24 Er iddo gwympo, ni lwyr fwrir ef i lawr;
canys yr Arglwydd sydd yn ei gynnal ef â'i
law.
25 Mi a fûm ieuangc, yr ydwyf yn hên; et-
to ni welais y cyfiawn wedi ei adu, na'i hâd yn
cardotta bara.
26 Pob amser y mae ef yn drugarog, ac yn
rhoddi benthyg; a'i hâd a fendithir.
27 Ciliâ di oddi wrth ddrwg, a gwna dda, a
chyfannedda yn dragywydd.
28 Canys yr Arglwydd a gâr farn, ac ni edy
ei saint: cedwir hwynt yn dragywydd, ond
hâd yr annuwiol a dorrir ymmaith.
29 Y rhai cyfiawn a etifeddant y ddaiar, ac
a breswyliant ynddi yn dragywydd.
30 Genau y cyfiawn a fynega ddoethineb,
a'i dafod a draetha farn.
31 Deddf ei Dduw sydd yn ei galon ef, a'i
gamrau ni lithrant.
32 Yr annuwiol a wilia ar y cyfiawn, ac a
gais ei ladd ef.
33 Ni âd yr Arglwydd ef yn ei law ef, ac ni
âd ef yn euog pan ei barner.
34 Gobeithia yn yr Arglwydd, a chadw ei
ffordd ef, ac efe a'th dderchafa, fel yr etife-
ddech y tir: pan ddifether yr annuwolion, ti
a'i gwely.
35 Gwelais yr annuwiol yn gadarn, ac yn
frigoc, fe y lawryf gwyrdd.
36 Er hynny efe a aeth ymmaith, ac wele
nid oedd mwy o honaw: a mi a'i ceisiais, ac
nid oedd i'w gael.
37 Ystyr y perffaith ac edrych, ar yr uni-
awn; canys diwedd y gŵr hwnnw fydd tang-
neddyf.
38 Ond y trosedd-wŷr a gŷd-ddestrywir, di-
wedd

wedd yr annuwolion a dorrir ymaith.
39 Ac iechydwriaeth y cyfiawn fydd oddi-
wrth yr Arglwydd: efe yw eu nerth yn amser
trallod.
40 A'r Arglwydd a'i cymmorth hwynt, ac
a'i gwared; efe a'i gwared hwynt rhag yr an-
nuwolion, ac a'i ceidw hwynt, am iddynt ym-
ddiried ynddo.

Boreuol Weddi.

Domine, ne in furore. Psal. 38.

ARglwydd na cherydda fi yn dy lid: ac na
chospa fi yn dy ddigllonedd.
2 Canys y mae dy saethau ynglŷn ynof: a'th
law yn drom arnaf.
3 Nid oes iechyd yn fy ngnhawd, o her-
wydd dy ddigllonedd: ac nid oes heddwch i'm
hescyrn, oblegit fy mhechod.
4 Canys fy nghamweddau a aeth dros fy
mhen, megis baich trwm y maent yn rhy
drwm i mi.
5 Fy nghleisiau a bydrasant, ac a lygrasant
gan fy ynfydrwydd.
6 Crymmwyd a darostyngwyd fi'n ddirfawr:
beunydd yr ydwyf yn myned yn alarus.
7 Canys fy lwynau a lanwyd o ffiedd-glwyf,
ac nid oes iechyd yn fy ngnhawd.
8 Gwanhâwyd, a drylliwyd fi'n dramawr:
rhuais gan aflonyddwch fy nghalon.
9 O'th flaen di Arglwydd y mae fy holl ddy-
muniad, ac ni chuddiwyd fy uchenaid oddi
wrthit.
10 Fy nghalon sydd yn llammu, fy nerth
a'm [illegible], a llewyrch fy llygaid nid yw
[illegible]
11 [illegible]edigion, a'm cyfeillion a [illegible]
[illegible] fy mhlâ, a'm cyfneseifiaid a[illegible]
[illegible]

nto o hirbell.
12 Y rhai hefyd a geiſient fy einioes a oſo-
ſant faglau, a'r rhai a geiſient fy niwed a
raethent anwireddau, ac a ddychmygent ddi-
ellion ar hyd y dŷdd.
13 A minneu fel byddar ni chlywn, either
ddwn fel mudan heb agoryd ei enau.
14 Felly 'r oeddwn fel gŵr ni chlywei, ac
eb argyoeddion yn ei enau.
15 (O herwydd i'm obeithio ynot Arglwydd,
Arglwydd fy Nuw a wrandewi.)
16 Canys dywedais, gwrando fi, rhag llawe-
ychu o honynt i'm herbyn, pan lithrei fy
hroed, ymfawrygent i'm herbyn.
17 Canys parod wyf i gloffi: a'm dolur ſydd
er fy mron yn waſtad.
18 Diau y mynegaf fy anwiredd, ac y pry-
eraf o herwydd fy mechod.
19 Ac y mae fy ngelynion yn fyw, ac yn ge-
dyrn: amlhâwyd hefyd y rhai a'm caſſânt ar
gam.
20 A'r rhai a dalant ddrwg dros dda, [illegible]
gwrthwynebant: am fy mŷd yn dilyn da[illegible]
21 Na âd fi, ô Arglwydd: fy Nuw, nac ym-
bellhâ oddi wrthif.
22 Bryſſia i'm cymmorth, ô Arglwydd fy
iechydwriaeth.

Dixi, cuſtodiam. Pſal. 39.

DYwedais, cadwaf fy ffyrdd rhag pech[illegible]
tafod: cadwaf ffrwyn yn fy ngenau, [illegible]
fyddo 'r annuwiol yn fy ngolwg.
2 Tewais yn ddiſtaw, ie tewais â daioni: [illegible]
dolur a gyffrôdd.
3 Gwreſogodd fy nghalon o'm [illegible]
oeddwn yn myfyrio, enynnodd [illegible]
ferais â'm tafod.

wedd yr annuwolion a dorrir ymaith.

39 Ac iechydwriaeth y cyfiawn fydd oddi-
wrth yr Arglwydd: efe yw eu nerth yn amser
trallod.

40 A'r Arglwydd a'i cymmorth hwynt, ac
a'i gwared; efe a'i gwared hwynt rhag yr an-
nuwolion, ac a'i ceidw hwynt, am iddynt ym-
ddiried ynddo.

Boreuol Weddi.

Domine, ne in furore. Psal. 38.

ARglwydd na cherydda fi yn dy lid: ac na
chospa fi yn dy ddigllonedd.

2 Canys y mae dy saethau ynglŷn ynof: a'th
law yn drom arnaf.

3 Nid oes iechyd yn fy ngnhawd, o her-
wydd dy ddigllonedd: ac nid oes heddwch i'm
hescyrn. oblegit fy mhechod.

4 Canys fy nghamweddau a aeth dros fy
mhen, megis baich trwm y maent yn rhy
drwm i mi.

5 Fy nghleisiau a bydrasant, ac a lygrasant
gan fy ynfydrwydd.

6 Crymmwyd a darostyngwyd fi'n ddirfawr:
beunydd yr ydwyf yn myned yn alarus.

7 Canys fy lwynau a lanwyd o ffiedd-glwyf,
ac nid oes iechyd yn fy ngnhawd.

8 Gwanhâwyd, a dryllîwyd fi'n dramawr:
rhuais gan aflonyddwch fy nghalon.

9 O'th flaen di Arglwydd y mae fy holl ddy-
muniad, ac ni chuddiwyd fy uchenaid oddi
wrthit.

10 Fy nghalon sydd yn llammu, fy nerth
a'm gadawodd, a llewyrch fy llygaid nid yw
ychwaith gennif.

11 Fy nghâredigion, a'm cyfeillion a safent
oddi ar gyfer fy mhlâ, a'm cyfneseifiaid a sa-
fent

nto hirbell.
12 Y rhai hefyd a geisient fy einioes a oso-
dasant faglau, a'r rhai a geisient fy niwed a
draethent anwireddau, ac a ddychmygent ddi-
chellion ar hyd y dydd.
13 A minneu fel byddar ni chlywn, either
oeddwn fel mudan heb agoryd ei enau.
14 Felly 'r oeddwn fel gŵr ni chlywei, ac
heb argyoeddion yn ei enau.
15 O herwydd i'm obeithio ynot Arglwydd,
Arglwydd fy Nuw a wrandewi.
16 Canys dywedais, gwrando fi, rhag llawe-
nychu o honynt i'm herbyn, pan lithrei fy
nhroed, ymfawrygent i'm herbyn.
17 Canys parod wyf i gloffi: a'm dolur sydd
ger fy mron yn wastad.
18 Diau y mynegaf fy anwiredd, ac y pry-
deraf o herwydd fy mechod.
19 Ac y mae fy ngelynion yn fyw, ac yn ge-
dyrn: amlhâwyd hefyd y rhai a'm cassânt ar
gam.
20 A'r rhai a dalant ddrwg dros dda, a'm
gwrthwynebant: am fy môd yn dilyn daioni.
21 Na âd fi, ô Arglwydd: fy Nuw, nac ym-
bellhâ oddi wrthif.
22 Bryssia i'm cymmorth, ô Arglwydd fy
iechydwriaeth.

Dixi, custodiam. Psal. 39.

DYwedais, cadwaf fy ffyrdd rhag pechu â'm
tafod: cadwaf ffrwyn yn fy ngenau, tra
fyddo 'r annuwiol yn fy ngolwg.
2 Tewais yn ddistaw, ie tewais â daioni: a'm
dolur a gyffrôdd.
3 Gwresogodd fy nghalon o'm mewn: tra
oeddwn yn myfyrio, enynnodd tân, a mi a le-
ferais â'm tafod.

4 Arglwydd

4 Arglwydd pâr i mi ŵybod fy niwedd, a
pheth yw mesur fy nyddiau, fel y gwypwyf
ba oedran y byddaf fi.
5 Wele, gwnaethost fy nyddiau fel dyrnfedd
a'm henioes sydd megis diddim yn dy olwg di
diau mai cwbl wagedd yw pôb dŷn, pan fo a
y goreu.
6 Dŷn yn ddiau sydd yn rhodio mewn cysc
od ac yn ymdrafferthu yn ofer: efe a dyrr
olud, ac ni's gŵyr pwy a'i cascl,
7 Ac yn awr, beth a ddisgwiliaf, ô Arglwydd
fy ngobaith sydd ynot ti.
8 Gwared fi o'm holl gamweddau: ac na of
od fi yn wradwydd i'r ynfyd.
9 Aethum yn fûd ac nid agorais fy ngenau
canys ti a wnaethost hyn.
10 Tynn dy blâ oddi-wrthif: gan ddyrnod
dy law y darfûm i.
11 Pan gospit ddŷn â cheryddon am anwi
redd, dattodit fel gŵyfyn ei arderchawgrwydd
ef, gwagedd yn ddiau yw pob dŷn.
12 Gwrando fy ngweddi Arglwydd, a chlyw
fy llêf, na thaw wrth fy wylofain: canys ym
deithudd ydwyf gyd â thi, ac alltud fel fy holl
dadau.
13 Paid â mi, fel y cryfhâwyf cyn fy myned
ac na bydewyf mwy.

Expectans expectaui. Psal 40.

Disgwiliais yn ddyfal am yr Arglwydd, ac
efe a ymostyngodd attaf: ac a glybu fy lle-
fain.
2 Cyfododd fi hefyd o'r pydew erchyll, allan
o'r pridd tomlyd: ac a osododd fy nhraed ar
graig, gan wwylio fy ngherddediad.
3 A rhoddodd yn fy ngenau ganiad newydd
o foliant i'n Duw ni: llawer a welant hyn, ac

a ofnant, ac a ymddiriedant yn yr Arglwydd.
4 Gwyn ei fyd y gŵr a osodo'r Arglwydd yn
ymddiried iddo: ac ni thry at feilchion, nac at
y rhai a ŵyrant at gelwydd.
5 Lliosog y gwnaethost ti, ô Arglwydd fy
Nuw, dy ryfeddodau, a'th amcanion, tuag at-
tom, ni ellir yn drefnus eu cyfrif hwynt i ti: pe
mynegwn, a phe traethwn hwynt, amlach yd-
ynt nag y gellir eu rhifo.
6 Aberth ac offrwm nid ewyllysiaist, ago-
raist fy nghlustiau: poeth offrwm a phech-
aberth ni s gofynnaist.
7 Yna y dywedais, wele 'r ydwyf yn dyfod;
yn rhol y llyfr yr ysgrifennwyd am danaf.
8 Da gennif wneuthur dy ewyllys, ô fy
Nuw: a'th gyfraith sydd o fewn fy nghalon.
9 Pregethaist gyfiawnder yn y gynnulleidfa
fawr: wele, nid atteliais fy ngwefusau, ti Ar-
glwydd a'i gwyddost.
10. Ni chuddiais dy gyfiawnder o fewn fy
nghalon, treuthais dy ffyddlondeb a'th iechy-
dwriaeth: ni chelais dy drugaredd na'th wiri-
onedd, yn y gynnulleidfa liosog.
11 Titheu Arglwydd, nac attal dy drugare-
ddau oddi wrthif: cadwed dy drugaredd, a'th
wirionedd fi bŷth.
12 Canys drygau anifeiriol a'm cylchynasant
o amgylch, fy mhechodau a'm daliasant, fel na
allwn edrych i fynu: amlach ydynt nâ gwallt
fy mhen, am hynny y pallodd fy nghalon gen-
nif.
13 Rhynged bodd it Arglwydd fy ngware-
du: bryssia Arglwydd i'm cymmorth.
14 Cyd-gywilyddier, a gwradwydder y rhai
a geisiant fy enioes iw difetha; gyrrer yn eu
hôl, a chywilyddier, y rhai a ewyllysiant i mi
ddrwg.

 15 Anghei-

4 Arglwydd pâr i mi ŵybod fy niwedd,
pheth yw mesur fy nyddiau, fel y gwypwyf
ba oedran y byddaf fi.
5 Wele, gwnaethost fy nyddiau fel dyrnfedd
a'm henioes sydd megis diddim yn dy olwg di
diau mai cwbl wagedd yw pôb dŷn, pan fo a
y goreu.
6 Dŷn yn ddiau sydd yn rhodio mewn cysc
od ac yn ymdrafferthu yn ofer: efe a dyrr
olud, ac ni's gŵyr pwy a'i cascl,
7 Ac yn awr, beth a ddisgwiliaf, ô Arglwydd
fy ngobaith sydd ynot ti.
8 Gwared fi o'm holl gamweddau: ac na of
od fi yn wradwydd i'r ynfyd.
9 Aethum yn fûd ac nid agorais fy ngenau
canys ti a wnaethost hyn.
10 Tynn dy blâ oddi-wrthif: gan ddyrnod
dy law y darfûm i.
11 Pan gospit ddŷn â cheryddon am anwi
redd, dattodit fel gŵyfyn ei arderchawgrwydd
ef, gwagedd yn ddiau yw pob dŷn.
12 Gwrando fy ngweddi Arglwydd, a chlyw
fy llêf, na thaw wrth fy wylofain: canys ym-
deithudd ydwyf gyd â thi, ac alltud fel fy holl
dadau.
13 Paid â mi, fel y cryfhâwyf cyn fy myned
ac na bydewyf mwy.

Expectans expectaui. Psal 40.

DIsgwiliais yn ddyfal am yr Arglwydd, ac
efe a ymostyngodd attaf: ac a glybu fy lle-
fain.
2 Cyfododd fi hefyd o'r pydew erchyll, allan
o'r pridd tomlyd: ac a osododd fy nhraed ar
graig, gan wwylio fy ngherddediad.
3 A rhoddodd yn fy ngenau ganiad newydd
o foliant i'n Duw ni: llawer a welant hyn, ac
a

a ofnant, ac a ymddiriedant yn yr Arglwydd.
4 Gwyn ei fyd y gŵr a osodo'r Arglwydd yn ymddiried iddo: ac ni thry at feilchion, nac at y rhai a ŵyrant at gelwydd.
5 Lliosog y gwnaethost ti, ô Arglwydd fy Nuw, dy ryfeddodau, a'th amcanion, tuag attom, ni ellir yn drefnus eu cyfrif hwynt i ti: pe mynegwn, a phe traethwn hwynt, amlach ydynt nag y gellir eu rhifo.
6 Aberth ac offrwm nid ewyllysiaist, agoraist fy nghlustiau: poeth offrwm a phechaberth ni s gofynnaist.
7 Yna y dywedais, wele 'r ydwyf yn dyfod; yn rhol y llyfr yr ysgrifennwyd am danaf.
8 Da gennif wneuthur dy ewyllys, ô fy Nuw: a'th gyfraith sydd o fewn fy nghalon.
9 Pregethaist gyfiawnder yn y gynnulleidfa fawr: wele, nid atteliais fy ngwefusau, ti Arglwydd a'i gwyddost.
10. Ni chuddiais dy gyfiawnder o fewn fy nghalon, treuthais dy ffyddlondeb a'th iechydwriaeth: ni chelais dy drugaredd na'th wirionedd, yn y. gynnulleidfa liosog.
11 Titheu Arglwydd, nac attal dy drugareddau oddi wrthif: cadwed dy drugaredd, a'th wirionedd fi bŷth.
12 Canys drygau aneirif a'm cylchynasant o amgylch, fy mhechodau a'm daliasant, fel na allwn edrych i fynu: amlach ydynt nâ gwallt fy mhen, am hynny y pallodd fy nghalon gennif.
13 Rhynged bodd it Arglwydd fy ngwaredu: brysia Arglwydd i'm cymmorth.
14 Cyd-gywilyddier, a gwradwydder y rhai a geisiant fy enioes iw difetha; gyrrer yn eu hôl, a chywilyddier, y rhai a ewyllysiant i mi ddrwg.

15 Anrheithier hwynt yn wobr am eu gw-
radwydd, y rhai a ddywedant wrthif, Ha, ha.
16 Llawenyched, ac ymhyfryded ynot ti y
rhai oll a'th geisiant: dyweded y rhai a garant
dy iechydwriaeth bob amser, mawryger yr
Arglwydd.
17 Ond yr wyf fi yn dlawd, ac yn anghenus;
etto yr Arglwydd a feddwl am danaf, fy ng-
hymmorth a'm gwaredudd ydwyt ti: fy Nuw
na hir drîg.

Prydnhawnol Weddi.

Beatus, qui intelligit. Psal. 41.

GWyn ei fŷd a ystyria wrth y tlawd; yr Ar-
glwydd a'i gwared ef yn amser adfyd.
2 Yr Arglwydd a'i ceidw, ac a'i bywhâ, gw-
ynfydedic fydd ar y ddaiar: na ddod titheu ef
wrth ewyllys ei elynion.
3 Yr Arglwydd a'i nertha ef ar ei glaf-wely:
cyweiri ei holl wely ef yn ei glefyd.
4 Mi a ddywedais, Arglŵydd, trugarhâ wr-
thif: iachâ fy enaid, canys pechais i'th erbyn.
5 Fy ngelynion a lefarent ddrwg am danaf,
gan ddywedyd: pa bryd y bydd efe farw, ac y
derfydd am ei enw ef?
6 Ac os daw i'm hedrych, efe a ddywed gel-
wydd, ei galon a gascl atti anwiredd: pan êl
allan, efe a'i traetha.
7 Fy holl gaseion a gyd-hustyngant i'm her-
byn: yn fy erbyn y dychymygant ddrwg i mi.
8 Aflwydd, meddant, a lyn wrtho: a cha
ei fôd yn gorwedd, ni chyfyd mwy.
9 Hefyd y gŵr oedd anwyl gennif, yr h
yr ymddiriedais iddo, ac a fwytaodd fy mara
a dderchafodd ei sodl i'm herbyn.
10 Eithr ti Arglwydd, trugarhâ wrthif;
chyfod fi, fel y talwyf iddynt.

11 Wr

11 Wrth hyn y gŵn hoffi o honot fi: am na
chaiff fy ngelyn orfoleddu i'm herbyn.
12 Onid am danaf fi, yn fy mherffeithrwydd
i'm cynheli; ac i'm gosodi ger dy fron yn
dragywydd.
13 Bendigedic fyddo Arglwydd Dduw Israel,
o dragywyddoldeb, Amen, ac Amen.

Quemadmodum. Psal. 42.

FEl y brefa 'r hŷdd am yr afonydd dyf-
roedd: felly 'r hiraetha fy enaid am danat
ti, ô Dduw.
2 Sychedic yw fy enaid am Dduw, am y
Duw byw: pa bryd y deuaf, ac yr ymddango-
saf ger bron Duw?
3 Fy nagrau oedd fwyd i'm ddŷdd a nôs:
tra dywedant wrthif bob dŷdd, pa le y mae dy
Dduw?
4 Tywalltwn fy enaid ynof; pan gofiwn hyn-
ny: canys aethwn gyd â'r gynnulleidfa, cer-
ddwn gyd â hwynt i dŷ Dduw, mewn sain cân
a moliant, fel tyrfa yn cadw gŵyl.
5 Pa ham fy enaid i'th ddarostyngir, ac yr
ymderfysci ynof? gobeithia yn Nuw, oblegit
moliannaf ef etto, am iechydwriaeth ei wy-
neb-pryd.
6 Fy Nuw, fy enaid a ymddarostwng ynof:
am hynny y cofiaf di, o dir yr Iorddonen, a'r
Hermoniaid, o fryn Missar.
7 Dyfnder a eilw ar ddyfnder, wrth swn dy
bistylloedd di: dy holl donnau a'th lifeiriant
a aethant trosofi.
8 Etto yr Arglwydd a orchymmyn ei dru-
garedd liw dŷdd, a'i gân fydd gyd â mi liw nôs;
sef gweddi ar Dduw fy enioes.
9 Dywedaf wrth Dduw fy nghraig, pa ham
yr anghofiaist fi? pa ham y rhodiaf yn [illegible]
trwy orthrymder y gelyn?

15 Anrheithier hwynt yn wobr am eu gw-
radwydd, y rhai a ddywedant wrthif, Ha, ha.
16 Llawenyched, ac ymhyfryded ynot ti y
rhai oll a'th geisiant: dyweded y rhai a garant
dy iechydwriaeth bob amser, mawryger yr
Arglwydd.
17 Ond yr wyf fi yn dlawd, ac yn anghenus,
etto yr Arglwydd a feddwl amdanaf, fy ng-
hymmorth a'm gwaredudd ydwyt ti: fy Nuw
na hir drîg.

Prydnhawnol Weddi.

Beatus, qui intelligit. Psal. 41.

GWyn ei fŷd a ystyria wrth y tlawd; yr Ar-
glwydd a'i gwared ef yn amser adfyd.
2 Yr Arglwydd a'i ceidw, ac a'i bywhâ, gw-
ynfydedic fydd ar y ddaiar: na ddod titheu ef
wrth ewyllys ei elynion.
3 Yr Arglwydd a'i nertha ef ar ei glaf-wely:
cyweiri ei holl wely ef yn ei glefyd.
4 Mi a ddywedais, Arglŵydd, trugarhâ wr-
thif: iachâ fy enaid, canys pechais i'th erbyn.
5 Fy ngelynion a lefarent ddrwg am danaf,
gan ddywedyd: pa bryd y bydd efe farw, ac y
derfydd am ei enw ef?
6 Ac os daw i'm hedrych, efe a ddywed gel-
wydd, ei galon a gasgl atti anwiredd: pan êl
allan, efe a'i traetha.
7 Fy holl gaseion a gyd-hustyngant i'm her-
byn: yn fy erbyn y dychymygant ddrwg i mi.
8 Aflwydd, meddant, a lyn wrtho: a chan
ei fôd yn gorwedd, ni chyfyd mwy.
9 Hefyd y gŵr oedd anwyl gennif, yr hwn
yr ymddiriedais iddo, ac a fwytaodd fy mara,
a dderchafodd ei sodl i'm herbyn.
10 Eithr ti Arglwydd, trugarhâ wrthif;
chyfod fi, fel y talwyf iddynt.

11 Wrt

11 Wrth hyn y gŵn hoffi o honot fi: am na
chaiff fy ngelyn orfoleddu i'm herbyn.
12 Onid am danaf fi, yn fy mherffeithrwydd
i'm cynheli; ac i'm goſodi ger dy fron yn
dragywydd.
13 Bendigedic fyddo Arglwydd Dduw Iſrael,
o dragywyddoldeb, Amen, ac Amen.

Quemadmodum. Pſal. 42.

FEl y brefa 'r hŷdd am yr afonydd dyf-
froedd: felly 'r hiraetha fy enaid am danat
ti, ô Dduw.
2 Sychedic yw fy enaid am Dduw, am y
Duw byw: pa bryd y deuaf, ac yr ymddango-
ſaf ger bron Duw?
3 Fy nagrau oedd fwyd i'm ddŷdd a nôs:
tra dywedant wrthif bob dydd, pa le y mae dy
Dduw?
4 Tywalltwn fy enaid ynof; pan gofiwn hyn-
ny: canys aethwn gyd â'r gynnulleidfa, cer-
ddwn gyd â hwynt i dŷ Dduw, mewn ſain cân
a moliant, fel tyrfa yn cadw gŵyl.
5 Pa ham fy enaid i'th ddaroſtyngir, ac yr
ymderfyſci ynof? gobeithia yn Nuw, oblegit
moliannaf ef etto, am iechydwriaeth ei wy-
neb-pryd.
6 Fy Nuw, fy enaid a ymddaroſtwng ynof:
am hynny y cofiaf di, o dir yr Iorddonen, a'r
Hermoniaid, o fryn Miſſar.
7 Dyfnder a eilw ar ddyfnder, wrth ſŵn dy
biſtylloedd di: dy holl donnau a'th lifeiriant
a aethant troſofi.
8 Etto yr Arglwydd a orchymmyn ei dru-
garedd liw dŷdd, a'i gân fydd gyd â mi liw nôs;
fef gweddi ar Dduw fy enioes.
9 Dywedaf wrth Dduw fy nghraig, pa ham
yr anghofiaiſt fi? pa ham y rhodiaf yn alarus
trwy orthrymder y gelyn? R 2 10 Me-

10 Megis â chleddyf yn fy escyrn y mae fy
ngwrthwyneb-wŷr yn fy ngwradwyddo, pan
ddywedant wrthif bob dŷdd, pa le y mae dy
Dduw.

11 Pa ham i'th ddarostyngir fy enâid? a pha
ham y terfysci ynof? ymddiried yn Nuw, ca-
nys etto y moliannaf ef, sef iechydwriaeth fy
wyneb, a'm Duw.

Judica me, Deus. Psal. 43.

BArn fi ô, Dduw, a dadleu fy nadl yn erbyn
y genhedlaeth anrhugarog; gwared fi
rhag y dŷn twyllodrus, ac anghyfiawn.

2 Canys ti yw Duw fy nerth, pa ham i'm
bwri ymaith: pa ham yr âf yn alarus trwy or-
thrymder y gelyn?

3 Anfon dy oleuni, a'th wirionedd, tywy-
sant hwy fi, ac arweiniant fi i fynydd dy sanct-
eiddrwydd, ac i'th bebyll.

4 Yna 'r âf at allor Duw, at Dduw hyfryd-
wch fy ngorfoledd, ac mi a'th foliannaf ar y
delyn, ô Dduw, fy Nuw.

5 Pa ham i'th ddarostyngir fy enaid? a pha
ham y terfysci ynof? gobeithia yn Nuw, ca-
nys etto y moliannaf ef, sef iechydwriaeth fy
wyneb, a'm Duw.

Boreuol Weddi.

Deus auribus. Psal. 44.

DUw, clywsom â'n clustiau, ein tadau a fy-
negasant i ni y weithred a wnaethost yn
eu hamser hwynt, yn y dyddiau gynt.

2 Ti â'th law a yrraist allan y cenhedloedd,
ac a'i plennaist hwythau; ti a ddrygaist y bob-
loedd, ac a'i cynnyddaist hwythau.

3 Canys nid â'u cleddyf eu hun y gorescyn-
nasont y tir, nid eu braich a barodd iechyd-
wriaeth iddynt; eithr dy ddeheu-law di, a'th
fraich,

fraich, a lewyrch dy wyneb, o herwydd it eu
hoffi hwynt.
4 Ti Dduw yw fy Mrenin: gorchymmyn ie-
chydwrîaeth i Jacob.
5 Ynot ti y cilgwthiwn ni ein gelynion: yn
dy enw di y fathrwn y rhai a gyfodant i'n
herbyn.
6 O herwydd nid yn fy mŵa 'r ymddiried-
daf: nid fy nghleddyf chwaith a'm hachub.
7 Eithr ti a'n hachubaist ni oddi wrth ein
gwrthwyneb-wŷr, ac a wradwyddaist ein ca-
feion.
8 Yn Nuw yr ymffrostiwn bob dŷdd: ac ni
a glodfòrwn dy enw yn dragywydd.
9 Ond ti a'n bwriaist ni ymmaith, ac a'n gw-
radwyddaist, ac nid wyt yn myned allan gyd
â'n lluoedd.
10 Gwnaethost i ni droi yn ôl oddi wrth y
gelyn: a'n cafeion a anrheithiasant iddynt eu
hun.
11 Rhoddaist ni fel defaid iw bwytta, a gwa-
fceraist ni ym myfc y cenhedloedd.
12 Gwerthaist dy bobl heb elw, ac ni chwa-
negaist dy olud o'i gwerth hwynt.
13 Gosodaist ni yn warthrudd i'n cymmy-
dogion, yn watwargerdd, ac yn wawd i'r rhai
ydynt o'n hamgylch.
14 Gosodaist ni yn ddihareb ym myfc y cen-
hedloedd, yn rhai i efcwyd pen arnynt ym
myfc y bobloedd.
15 Fy ngwarthrudd fydd beunydd, ger fy
mron, a chywilydd fy wyneb a'm tôdd.
16 Gan lais y gwarthrudd-wr, a'r cablwr, o
herwydd y gelyn, a'r ymddial-wr.
17 Hyn oll a ddaeth arnom: etto nith an-
ghofiasom di, ac ni buom anffyddlon yn dy
gyfammod.

18 Ni throdd ein calon yn ei hôl, ac nid aeth
ein cerddediad allan o'th lwybr di.
19 Er i ti ein cûro yn-nrhigfa dreigiau, a thoi
trosom â chyscod angau.
20 Os angofiasom enw ein Duw: neu estyn
ein dwylo at Dduw dieithr:
21 Oni chwilia Duw hyn allan? canys efe a
ŵyr ddirgeloedd y galon.
22 Ie er dy fwyn di i'n lleddir beunydd, cy-
frifir ni fel defaid iw llâdd.
23 Deffro, pa ham y cysci, ô Arglwydd? cy-
fod, na fwrw ni ymmaith yn dragywydd.
24 Pa ham y cuddi dy wyneb, ac yr anghofi
ein cystudd, a'n gorthrymder?
25 Canys gostyngwyd ein henaid i'r llwch:
glŷnodd ein bol wrth y ddaiar.
26 Cyfod yn gynnorthwy i ni, gwared ni er
mwyn dy drugaredd.

Eructavit cor meum. Psal. 45.

TRaetha fy nghalon beth da, dywedyd yr
ydwyf y pethau a wneuthym i'r brenin:
fy nhafod sydd bin ysgrifennudd buan.
2 Tegach ydwyt na meibion dynion; ty-
walltwyd grâs ar dy wefusau, o herwydd hyn-
ny i'th fendithiodd Duw yn dragywydd.
3 Gwregysa dy gleddyf ar dy glûn ô gadarn,
â'th ogoniant, a'th harddwch.
4 Ac yn dy harddwch marchog yn llwyddi-
annus, o herwydd gwirionedd, lledneifrwydd,
a chyfiawnder: a'th ddeheu-law a ddysc i ti
bethau ofnadwy.
5 Pobl a syrthiant tanat: o herwydd dy sae-
thau llymion yn glynu ynghalon gelynion y
brenin.
6 Dy orsedd di, ô Dduw, sydd byth, ac yn
dragywydd: teyrn-wialen uniondeb yw teyrn-
wialen dy frenhiniath di. 7 Ceraist

7 Ceraist gyfiawnder, a chasêaist ddrygioni:
am hynny i'th eneiniodd Duw, sef dy Dduw di,
âg olew llawenydd yn fwy na'th gyfeillion.
8 Arogl Myrr, Aloes, a Chasia sydd ar dy
holl wiscoedd: allan o'r palâsau Ifori, â'r rhai
i'th lawenhasant.
9 Merched brenhinoedd oedd ym mhlith dy
bendefigesau, safei y frenhines ar dy ddeheu-
law mewn aur coeth o Ophir.
10 Gwrando ferch, a gŵel, a gostwng dy
glust: ac angofia dy bobl dy hun, a thŷ dy dâd.
11 A'r brenin a chwennych dy degwch: ca-
nys efe yw dy Iôr di: ymostwng ditheu iddo
ef.
12 Merch Tyrus hefyd fydd yno âg anrheg,
a chyfoethogion y bobl a ymbiliant a'th wy-
neb.
13 Merch y brenin sydd oll yn ogoneddus o-
fewn: gem-waith aur yw ei gwisc hi.
14 Mewn gwaith edyf a nodwydd y dygir
hi at y brenin; y morwynion y rhai a ddeuant
ar ei hôl, yn gyfeillesau iddi, a ddygir attat ti.
15 Mewn llawenydd, a gorfoledd y dygir
hwynt; deuant i lŷs y brenin.
16 Dy feibion sydd yn lle dy dadau: y rhai
a wnei yn dywysogion yn yr holl dir.
17 Paraf gofio dy enw ym-mhob cenhed-
laeth, ac oes: am hynny y bobl a'th foliannant
byth, ac yn dragywydd.

Deus noster refugium. Psal. 46.

DUw sydd noddfa, a nerth i ni, cymorth
hawdd ei gael mewn cyfyngder.
2 Am hynny nid ofnwn pe symmudai y ddai-
ar, a phe treiglid y mynyddoedd i ganol y
môr:
3 Er rhuo a therfysgu o'i ddyfroedd, er

crynnu o'r mynydoedd gan ei ymchwydd ef.
4 Y mae afon, a'i ffrydiau a lawenhânt ddi-
nas Dduw; cyssegr presswylfeydd y Goru-
chaf.
5 Duw sydd yn ei chanol, nid yscog hi:
Duw a'i cynnorthŵya yn foreu iawn.
6 Y Cenhedloedd a dersyscasant, y teyrna-
soedd a yscogasant: efe a roddes ei lef, to-
ddodd y ddaiar.
7 Y mae Arglwydd y lluoedd gyd â ni: y
mae Duw Jacob yn amddiffynfa i ni.
8 Deuwch, gwelwch weithredoedd yr Ar-
glwydd: pa anghyfannedd-dra a wnaeth efe
ar y ddaiar.
9 Gwna i ryfeloedd beidio hyd eithaf y ddai-
ar, efe a ddryllia'r bŵa, ac a dyrr y waywffon,
efe a lysc y cerbydau â thân.
10 Peidiwch, a gwybyddwch mai myfi sydd
Dduw: derchefir fi ymmysc y cenhedloedd,
derchefir fi ar y ddaiar.
11 Y mae Arglwydd y lluoedd gyd â ni: am-
ddiffynfa i ni yw Duw Jacob.

Prydnhawnol Weddi.

Omnes gentes, plaudite, Psal. 47.

YR holl bobl curwch ddwylo: llafar gen-
wch i Dduw, â llef gorfoledd.
2 Canys yr Arglwydd goruchaf sydd ofnad-
wy: brenin mawr ar yr holl ddaiar.
3 Efe a ddwg y bobl tanom ni: a'r cenhed-
loedd tan ein traed.
4 Efe a ddethol ein etifeddiaeth i ni, ardder-
chawgrwydd Jacob yr hwn a hoffodd efe.
5 Derchafodd Duw â llawen-floedd, yr Ar-
glwydd â sain udcorn.
6 Cenwch fawl i Dduw, cenwch: cenwch
fawl i'n Brenin, cenwch.

7 Canys

7 Canys Brenin yr holl ddaiar yw Duw: cenwch fawl yn ddeallus.
8 Duw sydd yn teyrnasu ar y cenhedloedd; eistedd y mae Duw ar orsedd-faingc ei sancteiddrwydd.
9 Pendefigion y bobl a ymgasclâsant ynghyd, sef pobl Duw Abraham; canys tariannau y ddaiar ydynt eiddo Duw; dirfawr y derchafwyd ef.

Magnus Dominus. Psal. 48.

MAwr yw'r Arglwydd, a thra moliannus yn ninas ein Duw ni, yn ei fynydd sanctaidd.
2 Tegwch bro, llawenydd yr holl ddaiar yw mynydd Sion yn ystlysau y gogledd! dinas y Brenin mawr.
3 Duw yn ei phalâsau, a adwaenir yn amddeffynfa.
4 Canys wele. Y brenhinoedd a ymgynnullasant; aethant heibio ynghyd.
5 Hwy a welsant, felly y rhyfeddasant; brawychasant, ac aethant ymmaith ar ffrwst.
6 Dychryn a ddaeth arnynt yno, a dolur megis gwraig yn escor.
7 A gwynt y dwyrain y drylli longau y môr.
8 Megis y clywsom, felly y gwelsom yn ninas Arglwydd y lluoedd, yn ninas ein Duw ni; Duw a'i siccrhâ hi yn dragywydd.
9 Meddyliasom, ô Dduw, am dy drugaredd, ynghanol dy Deml.
10 Megis y mae dy enw, ô Dduw, felly y mae dy fawl hyd eithafoedd y tîr; cyflawn o gyfiawnder yw dy ddeheu-law.
11 Llawenyched mynydd Sion; ac ymhyfryded merched Juda, o herwydd dy farnedigaethau.

12 Amgylchwch Sion, ac ewch o'i hamgylch
hi, rhifwch ei thyrau hi.
13 Ystyriwch ei rhagfuriau, edrychwch ar
ei phalâsau, fel y mynegoch i'r oes a ddêlo
yn ôl.
14 Canys y Duw hwn yw ein Duw ni byth,
ac yn dragywydd; efe a'n tywys ni hyd ang-
au.

Audite hæc, omnes. Psal. 49.

CLywch hyn yr holl bobloedd, gwrande-
wch hyn holl drigolion y bŷd.
2 Yn gystal gwrêng a bonheddig, cyfoe-
thog a thlawd ynghyd.
3 Fy ngenau a draetha ddoethineb; a my-
fyrdod fy nghalon fydd am ddeall.
4 Gostyngaf fy nghlust at ddihareb, fy nam-
meg a ddatguddiaf gid â'r delyn.
5 Pa ham yr ofnaf yn amser adfyd, pan i'm
hamgylchyno anwiredd fy sodlau?
6 Rhai a ymddiriedant yn eu golud, ac a
ymffrostiant yn lliosogrwydd eu cyfoeth.
7 Gan waredu ni wared neb ei frawd; ac ni
all efe roddi iawn trosto i Dduw.
8 (Canys gwerth-fawr yw pryniad eu he-
naid, a hynny a baid byth.)
9 Fel y byddo efe byw byth, ac na welo ly-
gredigaeth.
10 Canys efe a wêl fôd y doethion yn meirw,
yr un ffunyd y derfydd am ffôl ac ynfyd, gada-
want eu golud i eraill.
11 Eu meddwl yw y pery eu tai yn dragy-
wydd, a'i trigfeydd hyd genhedlaeth a chen-
hedlaeth; henwant eu tiroedd ar eu henwau
eu hunain.
12 Er hynny dŷn mewn anrhydedd nid erys;
tebyg yw i anifeiliaid a ddifethir.

13 Eu ffordd ymma yw eu hynfydrwydd; etto
eu hiliogaeth ydynt fodlon iw hymadrodd.
14 Fel defaid y gosodir hwynt yn uffern, ang-
au a ymborth arnynt, a'r rhai cyfiawn a ly-
wodraetha arnynt y boreu; a'i tegwch a dder-
fydd yn y bedd o'i cartref.
15 Etto Duw a wared fy enaid i o feddiant
uffern; canys efe a'm derbyn i.
16 Nac ofna pan gyfoethogo un, pan chwa-
nego gogoniant ei dy ef.
17 Canys wrth farw ni ddŵg efe ddim ym-
aith, ac ni ddescyn ei ogoniant ar ei ôl ef.
18 Er iddo yn ei fywyd fendithio ei enaid;
can-molant ditheu o byddi da wrthit dy hun.
19 Efe â at genhedlaeth ei dadau, ac ni we-
lant oleuni byth.
20 Dŷn mewn anrhydedd, ac heb ddeall,
sydd gyffelyb i anifeiliaid a ddifethir.

Boreuol Weddi.

Deus deorum. Psal 50.

DUw y duwiau, sef yr Arglwydd a lefarodd,
ac a alwodd y ddaiar, o godiad haul hyd
ei fachludiad.
2 Allan o Sion perffeithrwydd tegwch, y
llewyrchodd Duw.
3 Ein Duw ni a ddaw, ac ni bydd distaw,
tân a yssa oi flaen ef, a themhestl ddirfawr
fydd o'i amgylch.
4 Geilw ar y nefoedd oddi uchod: ac ar y
ddaiar, i farnu ei bobl.
5 Cesclwch fy sainct ynghŷd attafi, y rhai
a wnaethant gyfammod â mi trwy aberth.
6 A'r nefoedd a fynegant ei gyfiawnder ef,
canys Duw ei hun sydd farn-wr.
7 Clywch fy mhobl, a mi a lefaraf, ô Israel,
a mi a dystiolaethaf i'th erbyn; Duw sef dy
Dduw di ydwyf fi.

8 Nid

8 Nid am dy aberthau i'th geryddaf, na'th
boeth offrymmau, am nad oeddynt ger fy
mron i yn waftad.
9 Ni chymmeraf fuftach o'th dŷ, na by-
chod o'th gorlannau.
10 Canys holl fwyst-filod y coed ydynt ei-
ddo fi a'r anifeiliaid ar fil o fynyddoedd.
11 Adwaen holl adar y mynyddoedd: a
gwyllt anifeiliaid y maes ydynt eiddo fi.
12 Os bydd newyn arnaf ni ddywedaf i ti:
canys y bŷd a'i gyflawnder, fydd eiddo fi.
13 A fwytâf fi gig teirw? neu a yfaf fi waed
bychod?
14 Abertha foliant i Dduw, a thâl i'r Go-
ruchaf dy addunedau.
15 A galw arnafi yn nŷdd trallod; mi a'th
waredaf a thi a'm gogoneddi.
16 Ond wrth yr annuwiol y dywedodd
Duw, beth fydd i ti a fynnegech ar fy nedd-
fau, neu a gymmerech ar fy nghyfammod yn
dy enau?
17 Gan dy fôd yn caffâu addyfc, ac yn taflu
fy ngeiriau i'th ôl.
18 Pan welaift leidr, cyttunaift âg ef: a'th
gyfran oedd gyd â'r godineb-wŷr.
19 Gollyngaift dy fafn i ddrygioni, a'th da-
fod a gydbletha ddichell.
20 Eifteddaift a dywedaift yn erbyn dy
frawd: rhoddaift enllib i fâb dy fam.
21 Hyn a wnaethoft, a mi a dewais; tybi-
aift ditheu fy môd yn gwbl fel ti dy hun: ond
mi a'th argyoeddaf, ac a'i trefnaf o flaen dy
lygaid.
22 Deellwch hyn yn awr, y rhai ydych yn
anghofio Duw, rhag i mi eich rhwygo, ac na
byddo gwaredudd.

23 Yr hwn a abertho foliant, a'm gogone-
dda i: a'r neb a oſodo ei ffordd yn iawn, dang-
oſaf iddo iechydwriaeth Duw.

Miſerere mei, Deus. Pſal. 51.

TRugarhâ wrthif o Dduw yn ol dy druga-
rogrwydd; yn ôl lliaws dy doſturiaethau
delêa fy anwireddau.
2 Golch fi yn llwyr-ddwys oddi wrth fy an-
wiredd: a glanhâ fi oddi wrth fy mhechod.
3 Canys yr wyf yn cydnabod fy nghamwe-
ddau: a'm pechod ſydd yn waſtad ger fy mron.
4 Yn dy erbyn di, dydi dy hunan, y pechais,
ac y gwneuthum y drwg hyn yn dy olwg: fel
i'th gyfiawnhâer pan leferych, ac y byddit bûr
pan farnech.
5 Wele, mewn anwiredd i'm lluniwyd, ac
mewn pechod y beichiogodd fy mam arnaf.
6 Wele, ceraiſt wirionedd oddi mewn: a
pheri i mi ŵybod doethineb yn y dirgel.
7 Glanhâ fi âg Yſſop, ac mi a lanhêir: golch
fi, a byddaf wynnach nâ'r eira.
8 Pâr i mi glywed gorfoledd, a llawenydd;
fel y llawenycho yr eſcyrn a ddrylliaiſt.
9 Cuddia dy wyneb oddi wrth fy mhecho-
dau: a dilea fy holl anwireddau.
10 Crêa galon lân ynof, ô Dduw; ac adne-
wydda yſpryd uniawn o'm mewn.
11 Na fwrw fi ymmaith oddi ger dy fron: ac
na chymmer dy Yſpryd ſanctaidd oddi wrthif.
12 Dyro drachefn i mi orfoledd dy iechyd-
wriaeth: ac â'th hael Yſpryd cynnal fi.
13 Yna y dyſcaf dy ffyrdd i rai anwir: a phe-
chaduriaid a droir attat.
14 Gwared fi oddi wrth waed, ô Dduw,
Duw fy iechydwriaeth: a'm tafod a gân yn
llafar am dy gyfiawnder.

15 Argl-

15 Arglwydd agor fy ngwefusau, a'm genau
a fynega dy foliant.
16 Canys ni chwennychi aberth, pe amgen
mi a'i rhoddwn ; poeth offrwm ni fynni.
17 Aberthau Duw ydynt yspryd drylliedic:
calon ddryllioc gystuddiedic, ô Dduw, ni ddir-
mygi.
18 Gŵna ddaioni, yn dy ewyllyscarwch, i
Sion : adeiliada furiau Jerusalem.
19 Yna y byddi fodlon i ebyrth cyfiawnder i
boeth offrwm, ac aberth llosc, yna 'r offrym-
mant fustych ar dy allor.

Quid gloriaris ? Psal. 52.

PA ham yr ymffrosti mewn drygioni, ô ga-
darn? y mae trugaredd Duw yn parhâu
yn wastadol.
2 Dy dafod a ddychymmyg scelerder: fel
ellyn llym, yn gwneuthur twyll.
3 Hoffaist ddrygioni yn fwy nâ daioni : a
chelwydd, yn fwy nâ thraethu cyfiawnder.
4 Hoffaist bob geiriau destryw, ô dafod twy-
llodrus.
5 Duw a'th ddestrywia ditheu yn dragy-
wydd, efe a'th gipia di ymaith, ac a'th dynn
allan o'th babell : ac a'th ddiwreiddia o dir y
rhai byw.
6 Y cyfiawn hefyd a welant, ac a ofnant, ac
a chwarddant am ei ben.
7 Wele'r gŵr ni osododd Dduw yn gader-
nid iddo : eithr ymddiriedodd yn lliosogrwydd
ei olud, ac a ymnerthodd yn ei ddrygioni.
8 Ond myfi sydd fel oliwydden werdd yn
nhŷ Dduw : ymddiriedaf yn nhrugaredd Duw
byth, ac yn dragywydd
9 Clodforaf di yn dragywydd, o herwydd
i ti wneuthur hyn : a disgwiliaf wrth dy enw,
canys

canys da yw ger bron dy saint.
Prydnhawnol Weddi.
Dixit insipiens. Psal. 53.
DYwedodd yr ynfyd yn ei galon nid oes un
Duw: ymlygrasant, a gwnaethant ffiaidd
anwiredd, nid oes un yn gwneuthur daioni.
2 Edrychodd Duw i lawr o'r nefoedd ar fei-
bion dynion, i edrych a oedd neb yn ddeallus,
ac yn ceisio Duw.
3 Ciliasei pob un o honynt yn ŵysc ei gefn,
cyd-ymddifwynasent, nid oes a wnêl ddaioni,
nac oes un.
4 Oni ŵyr gweithred-wŷr anwiredd, y rhai
sydd yn bwytta fy mhobl fel y bwytaent fara,
ni alwâsant ar Dduw.
5 Yna 'r ofnasant gan ofn, lle nid oedd ofn:
canys Duw a wascarodd escyrn yr hŵn a'th
warchaeodd, gwradwyddaist hwynt, am i
Dduw eu dirmygu hwy.
6 Oh na roddid iechydwriaeth i Israel o Si-
on: pan ymchwelo Duw gaethiwed ei bobl, y
llawenycha Jacob, ac yr ymhyfryda Israel.
Deus, in nomine. Psal. 54.
AChub fi, ô Dduw, yn dy enw: a barn fi yn
dy gadernid.
2 Duw, clyw fy ngweddi; gwrando yma-
drodd fy ngenau.
3 Canys diethriaid a gyfodasant i'm herbyn:
a'r trawsion a geisiant fy enaid ni osodasant
Dduw o'i blaen.
4 Wele, Duw sydd yn fy nghynnorthwyo:
yr Arglwydd sydd ym mysc y rhai a gynhali-
ant fy enaid.
5 Efe a dâl ddrwg i'm gelynion: torr hwynt
ymmaith yn dy wirionedd.
6 Aberthaf it yn ewyllysgar: clodforaf dy
enw,

15 Arglwydd agor fy ngwefusau, a'm genau
a fynega dy foliant.
16 Canys ni chwennychi aberth, pe amgen
mi a'i rhoddwn ; poeth offrwm ni fynni.
17 Aberthau Duw ydynt yspryd drylliedic:
calon ddryllioc gystuddiedic, ô Dduw, ni ddir-
mygi.
18 Gŵna ddaioni, yn dy ewyllyscarwch, i
Sion : adeiliada furiau Jerusalem.
19 Yna y byddi fodlon i ebyrth cyfiawnder i
boeth offrwm, ac aberth llosc, yna 'r offrym-
mant fustych ar dy allor.

Quid gloriaris ? Psal. 52.

PA ham yr ymffrosti mewn drygioni, ô ga-
darn ? y mae trugaredd Duw yn parhâu
yn wastadol.
2 Dy dafod a ddychymmyg scelerder : fel
ellyn llym, yn gwneuthur twyll.
3 Hoffaist ddrygioni yn fwy nâ daioni : a
chelwydd, yn fwy nâ thraethu cyfiawnder.
4 Hoffaist bob geiriau destryw, ô dafod twy-
llodrus.
5 Duw a'th ddestrywia ditheu yn dragy-
wydd, efe a'th gipia di ymaith, ac a'th dynn
allan o'th babell : ac a'th ddiwreiddia o dir y
rhai byw.
6 Y cyfiawn hefyd a welant, ac a ofnant, ac
a chwarddant am ei ben.
7 Wele'r gŵr ni osododd Dduw yn gader-
nid iddo : eithr ymddiriedodd yn lliosogrwydd
ei olud, ac a ymnerthodd yn ei ddrygioni.
8 Ond mysi sydd fel oliwydden werdd yn
nhŷ Dduw : ymddiriedaf yn nhrugaredd Duw
byth, ac yn dragywydd
9 Clodforaf di yn dragywydd, o herwydd
i ti wneuthur hyn : a disgwiliaf wrth dy enw,

canys da yw ger bron dy faint.
Prydnhawnol Weddi.
Dixit insipiens. Psal. 53.
DYwedodd yr ynfyd yn ei galon nid oes un
Duw: ymlygrasant, a gwnaethant ffiaidd
anwiredd, nid oes un yn gwneuthur daioni.
2 Edrychodd Duw i lawr o'r nefoedd ar fei-
bion dynion, i edrych a oedd neb yn ddeallus,
ac yn ceisio Duw.
3 Ciliasei pob un o honynt yn ŵysc ei gefn,
cyd-ymddifwynasent, nid oes a wnêl ddaioni,
nac oes un.
4 Oni ŵyr gweithred-wŷr anwiredd, y rhai
sydd yn bwytta fy mhobl fel y bwytaent fara,
ni alwâsant ar Dduw.
5 Yna 'r ofnasant gan ofn, lle nid oedd ofn:
canys Duw a wascarodd escyrn yr hŵn a'th
warchaeodd, gwradwyddaist hwynt, am i
Dduw eu dirmyga hwy.
6 Oh na roddid iechydwriaeth i Israel o Si-
on: pan ymchwelo Duw gaethiwed ei bobl, y
llawenycha Jacob, ac yr ymhyfryda Israel.
Deus, in nomine. Psal. 54.
A Chub fi, ô Dduw, yn dy enw: a barn fi yn
dy gadernid.
2 Duw, clyw fy ngweddi; gwrando yma-
drodd fy ngenau.
3 Canys diethriaid a gyfodasant i'm herbyn:
a'r trawsion a geisiant fy enaid ni osodasant
Dduw o'i blaen.
4 Wele, Duw sydd yn fy nghynnorthwyo:
yr Arglwydd sydd ym mysc y rhai a gynhali-
ant fy enaid.
5 Efe a dâl ddrwg i'm gelynion: torr hwynt
ymmaith yn dy wirionedd.
6 Aberthaf it yn ewyllysgar: clodforaf dy
enw,

enw, ô Arglwydd, canys da yw.
7 Canys efe a'm gwaredodd o bob trallod,
a'm llygad a welodd ei ewyllys ar fy ngely-
nion.

Exaudi, Deus. Pſal. 55.

GWrando fy ngweddi, ô Dduw, ac nac ym-
guddia rhag fy neiſyfiad.
2 Gwrando arnaf ac erglyw fi, cwynfan yr
ydwyf yn fy ngweddi, a thuchan.
3 Gan lais y gelyn, gan orthrymder yr an-
nuwiol, o herwydd y maent yn bwrw anwiredd
arnaf, ac yn fy nghaſâu yn llidioc.
4 Fy nghalon a ofidia o'm mewn: ac ofn
angau a ſyrthiodd arnaf.
5 Ofn ac arſwyd a ddaeth arnaf: a dychryn
a'm gorchguddiodd.
6 A dywedais, o na bai i mi adenydd fel co-
lomnen: yna 'r ehedwn ymmaith, ac y gor-
phywyſwn.
7 Wele crwydrwn ym mhell, ac arhoſwn
yn yr anialwch.
8 Bryſſiwn i ddiangc rhag y gwynt yſtormus,
a'r demheſtl.
9 Diniſtriâ ô Arglwydd, a gwahan eu tafo-
dau; canys gwelais drawſder a chynnen yn y
ddinas.
10 Dŷdd a nôs yr amgylchant hi ar ei muri-
au, ac y mae anwiredd a blinder yn ei chanol
hi.
11 Anwireddau ſydd yn ei chanol hi, ac ni
chilia twyll a dichell o'i heolydd hi.
12 Canys nid gelyn a'm difenwodd, yna y
dioddefaſwn: nid fy nghaſ-ddyn a ymfawry-
godd i'm herbyn, yna mi a ymguddiaſwn rhag-
ddo ef.
13 Eithr tydi ddŷn, fy nghyd-radd, fy ffor-
ddwr, a'm cydnabod.

14 Y rhai oedd felys gennym gyd gyfrinachu: ac a rodiasom i dŷ Dduw ynghŷd.
15 Rhuthred marwolaeth arnynt, a descynnant i uffern yn fyw; canys drygioni sydd yn eu cartref, ac yn eu mysg.
16 Mysi a waeddaf ar Dduw, a'r Arglwydd a'm hachub i.
17 Hwyr a boreu, a hanner dŷdd y gweddiaf, a byddaf daer: ac efe a glyw fy lleferydd.
18 Efe a waredodd fy enaid mewn heddwch oddi wrth y rhyfel oedd i'm herbyn: canys yr oedd llawer gyd â mi.
19 Duw a glyw, ac a'i darostwng hwynt, yr hwn sydd yn aros erioed, am nad oes gyfnewidiau iddynt am hynny nid ofnant Dduw.
20 Efe a estynnodd ei law yn erbyn y rhai oedd heddychlon âg ef, efe a dorodd ei gyfammod.
21 Llyfnach oedd ei enau nag ymenyn, a rhyfel yn ei galon; tynerach oedd ei eiriau nag olew, a hwynt yn gleddyfau noethion.
22 Bwrw dy faich ar yr Arglwydd, ac efe a'th gynnal di; ni âd i'r cyfiawn ysgogi byth.
23 Titheu Dduw, a'i descynni hwynt i bydew dinystr: gwŷr gwaedlyd a thwyllodrus ni byddant byw hanner eu dyddiau, onid mysi a obeithiaf ynot ti.

Boreuol Weddi.

Miserere me, Deus. Psal. 56.

TRugarhâ wrthif ô Dduw, canys dŷn a'm llyngcei: beunydd gan ymladd, i'm gorthrymma.
2 Beunydd i'm llyngcei fy ngelynion, canys llawer sydd yn rhyfela i'm herbyn, ô Dduw goruchaf.
3 Y dŷdd yr ofnwyf, mi a ymddiriedaf ynot ti.

4 Yn

4 Yn Nuw y clodforaf ei air, yn Nuw y go-
beithiaf, nid ofnaf beth a wnêl cnawd i mi.
5 Beunydd y cam-gymmerant fy ngeiriau;
eu holl feddyliau sydd i'm herbyn er drwg.
6 Hwy a ymgasclant, a lechant, ac a wili-
ant fy nghamrau, pan ddisgwiliant am fy enaid.
7 A ddiangant hwy drwy anwiredd? dis-
cyn y bobloedd hyn, ô Dduw, yn dy lidiawgr-
wydd.
8 Ti a gyfrifaist fy symmudiadau, dod fy na-
greu yn dy gostrel: onid ydynt yn dy lyfr di?
9 Y dŷdd y llefwyf arnat, yna y dychwelir
fy ngelynion yn eu gwrthol; hyn a wn, am
fôd Duw gyd â mi.
10 Yn Nuw y moliannaf ei air: yn yr Ar-
glwydd y moliannaf ei air.
11 Yn Nuw 'r ymddiriedais; nid ofnaf beth
a wnêl dŷn i mi.
12 Arnafi ô Dduw y mae dy addunedau: ta-
laf i ti foliant.
13 Canys gwaredâist fy enaid rhag angau;
oni waredi fy nhraed rhag syrthio? fel rhodi-
wyf ger bron Duw yngoleuni y rhai byw.

Miserere mei, Deus. Psal. 57.

TRugarhâ wrthif ô Dduw, trugarhâ wrthif,
canys ynot y gobeithiodd fy enaid; ie yng-
hyscod dy adenydd y gobeithaf, hyd onid êl yr
aflwydd hyn heibio.
2 Galwaf ar Dduw goruchaf, ar Dduw a
gwplâ â mi.
3 Efe a enfyn o'r nefoedd, ac a'm gwared
oddi wrth warthrudd yr hwn a'm llyngcei,
denfyn Duw ei drugaredd, a'i wirionedd.
4 Fy enaid sydd ym mysc llewod, gorwedd
yr wyf ym mysc dynion poethion: sef meibion
dynion y rhai y mae ei dannedd yn wayw-
ffyn

ſyn a ſaethau, a'i tafod yn gleddyf llym.
5 Ymddercha Dduw uwch y nefoedd: a
bydded dy ogoniant ar yr holl ddaiar.
6 Darparaſant rwyd i'm traed, crymmwyd
fy enaid, cloddiaſant bydew o'm blaen, ſyrthi-
aſant yn ei ganol. Ps: 108. v. 1.2.3.4.5
7 Parod yw fy nghalon, ô Dduw, parod yw
fy nghalon: canaf a chan-molaf.
8 Deffro fy ngogoniant, deffro Nabl a the-
lyn; deffroaf yn foreu.
9 Clodforaf di Arglwydd ym myſc y bob-
loedd; canmolaf di ym myſc y cenhedloedd.
10 Canys mawr yw dy drugaredd hyd y ne-
foedd, a'th wirionedd hyd y cymylau.
11 Ymddercha Dduw uwch y nefoedd: by-
dded dy ogoniant ar yr holl ddaiar.

Si vere utique. Pſal. 58.

AI cyfiawnder yn ddiau a draethwch chwi,
gynnulleidfa? a fernwch chwi uniondeb,
ô feibion dynion?
2 Anwiredd yn hyttrach a weithredwch yn
y galon: trawſter eich dwylo yr ydych yn ei
bwyſo ar y ddaiar.
3 O'r groth yr ymddieithrodd y rhai annu-
wiol; o'r brû y cyfeiliornaſant, gan ddywe-
dyd celwydd.
4 Eu gwenwyn ſydd fel gwenwyn ſarph: y
maent fel y neidr fyddar, yr hon a gae ei chlu-
ſtiau.
5 Yr hon ni wrendy ar lais y rhin-wŷr, er
cyfarwydded fyddo 'r ſwyn-wr.
6 Dryllia ô Dduw eu dannedd yn eu geneu-
au: torr, ô Arglwydd, gil-ddannedd y llewod
ieuaingc.
7 Todder hwynt fel dyfroedd ſydd yn rhedeg
yn waſtad; pan ſaetho ei ſaethau, byddant
megis wedi eu torri.

8 Aed ymmaith fel malwoden dawdd, neu
erthyl gwraig: fel na welont yr haul.
9 Cyn i'ch crochanau glywed y mieri, efe
a'i cymmer hwynt ymaith megis â chorwynt,
yn fyw, ac yn ei ddigofaint.
10 Y cyfiawn a lawenycha pan welo ddial:
efe a ylch ei draed yngwaed yr annuwiol.
11 Fel y dywedo dyn, diau fôd ffrwyth i'r
cyfiawn; diau fôd Duw a farna ar y ddaiar.

Prydnhawnol Weddi.

Eripe me de inimicis. Psal. 59.

FY Nuw, gwared fi oddi wrth fy ngelynion:
amddiffyn fi oddi wrth y rhai a ymgyfo-
dant i'm herbyn.
2 Gwared fi oddi wrth weithred-wŷr anwi-
redd: ac achub fi rhag y gwŷr gwaedlyd.
3 Canys wele, cynllwynasant yn erbyn fy
enaid, ymgasclodd cedyrn im herbyn: nid ar
fy mai na'm pechod i, ô Arglwydd.
4 Rhedant, ymbaratoant, heb anwiredd y-
nofi: deffro ditheu i'm cymmorth, ac edrych.
5 A thi Arglwydd Dduw 'r lluoedd, Duw
Israel, deffro i ymweled â'r holl genhedloedd:
na thrugarhâ wrth neb a wnânt anwiredd yn
faleisus.
6 Dychwelant gyd â'r hŵyr, cyfarthant fel
cŵn, ac amgylchant y ddinas.
7 Wele, bytheiriant â'i genau, cleddyfau
sydd yn eu gŵefusau: canys pwy, meddant, a
glyw?
8 Ond tydi, ô Arglwydd, a'i gwatweri hwynt,
ac a chwerddi am ben yr holl genhedloedd.
9 O herwydd ei nerth ef, y disgwiliaf wrthit
ti: canys Duw yw fy amddeffynfa.
10 Fy Nuw trugarog a'm rhagflaena: Duw a
wnâ i mi weled fy ewyllys ar fy ngelynion.

11 Na

11 Na lâdd hwynt, rhag i'm pobl anghofio: gwaſcar hwynt yn dy nerth, a daroſtwng hwynt, ô Arglwydd ein tarian.
12 Am bechod eu genau, ac ymadrodd eu gwefuſau, dalier hwynt yn eu balchder: ac am y felldith, a'r celwydd a draethant.
13 Difa hwynt yn dy lîd, difa, fel na byddont: a gŵybyddant mai Duw ſydd yn llywodraethu yn Jacob; hyd eithafoedd y ddaiar.
14 A dychwelant gyd â'r hwyr, a chyfarthant fel cŵn; ac amgylchant y ddinas.
15 Crywdrant am fwyd, ac onis digonir, grwgnachant.
16 Minneu a ganaf am dy nerth, ie llafar ganaf am dy drugaredd yn foreu: canys buoſt yn amddeffynfa i mi, ac yn nôddfa, yn y ddŷd y bu cyfyngder arnaf.
17 I ti fy nerth y canaf: canys Duw yw fy amddeffynfa, a Duw fy nrhugaredd.

Deus, repulisti nos. Pſal. 60.

O Dduw bwriaiſt ni ymmaith, gwaſceraiſt ni, a ſorraiſt: dychwel attom drachefn.
2 Gwnaethoſt i'r ddaiar grynu, a holltaiſt hi: iachâ ei briwiau, canys y mae yn crynu.
3 Dangoſaiſt i'th bobl galedi: diodaiſt ni â gwîn madrondod.
4 Rhoddaiſt faner i'r rhai a'th ofnant, i'w dderchafu o herwydd y gwirionedd.
5 Fel y gwareder dy rhai anwyl: achub â'th ddeheu-law, a gwrando fi. Ps. 108. 6
6 Duw a lefarodd yn ei ſancteiddrwydd, llawenychaf, rhannaf Sichem, a meſuraf ddyffryn Succoth.
7 Eiddo fi yw Gilead, ac eiddo fi Manaſſeth: Ephraim hefyd yw nerth fy mhen. Juda yw fy neddf-wr.

8 Moab yw fy nghrochan golchi: tros E-
dom y bwriaf fy escid, Philistia, ymorfoledd-
di o'm plegid i.
9 Pwy a'm dwg i'r ddinas gadarn? pwy a'm
harwain hyd yn Edom?
10 Onid tydi, Dduw, 'r hwn a'n bwriaist
ymmaith? a thydi, ô Dduw, yr hwn nid e-
allan gyd ân lluoedd?
11 Moes i ni gynhorthwy rhag cyfyngder:
canys ofer yw ymwared dŷn.
12 Yn Nuw y gwnawn wroldeb, canys efe
sathr ein gelynion.

Exaudi, Deus. Psal. 61.

CLyw, ô Dduw, fy llefain, gwrando ar fy
ngweddi.
2 O eithaf y ddaiar y llefaf attat, pan lef-
meirio fy nghalon: arwain fi i graig a fydd
uwch na mi.
3 Canys buost yn noddfa i mi, ac yn dŵr ca-
darn rhag y gelyn.
4 Presswyliaf yn dy babell byth: am ym-
ddiried fydd dan orchudd dy adenydd.
5 Canys ti Dduw a glywaist fy addunedau;
rhoddaist etifeddiaeth i'r rhai a ofnant dy enw.
6 Ti a estynni oes y brenin, ei flynyddoedd
fyddant fel cenhedlaethau lawer.
7 Efe a erys byth ger bron Duw: darpar
drugaredd a gwirionedd, fel y cadwont ef.
8 Felly y can-molaf dy enw yn dragywydd:
fel y talwyf fy addunedau beunydd.

Boreuol Weddi.

Nonne Deo Psal. 62.

WRth Dduw yn unic y disgwil fy enaid;
o honaw ef y daw fy iechydwriaeth.
2 Efe yn unic yw fy nghraig, a'm hiechyd-
wriaeth; a'm hamddiffyn; ni'm mawr yscogir.

3 Pa hŷd y bwriedwch aflwydd yn erbyn
gŵr? lleddir chwi oll, a byddwch fel magwyr
ogwyddedic, neu bared ar ei ogwydd.
4 Ymgynghorasant yn unic iw fwrw ef i lawr
o'i fawredd, hoffasant gelwydd; â'i geneuau y
bendithiant, ond o'i mewn y melldithiant.
5 Oh fy enaid, disgwil wrth Dduw yn unic:
canys ynddo ef y mae fy ngobaith.
6 Efe yn unic yw fy nghraig a'm hiechyd-
wriaeth: efe yw fy amddefynfa, ni'm hys-
gogir.
7 Yn Nuw y mae fy iechydwriaeth a'm go-
goniant: craig fy nghadernid, a'm noddfa sydd
yn Nuw.
8 Gobeithiwch ynddo ef bob amser, ô bobl,
tywelltwch eich calon ger ei fron ef: Duw,
sydd noddfa i ni.
9 Gwagedd yn ddiau yw meibion dynion,
geudab yw meibion gwŷr: iw gosod yn y clo-
rian, yscafnach ydynt hwy nâ gwegi.
10 Nac ymddiriedwch mewn trawsder, ac
mewn trais na fyddwch ofer: os cynnydda
golud, na roddwch eich calon arno.
11 Un-waith y dywedodd Duw, clywais hyn-
ny ddwy-waith, mai eiddo Duw yw cader-
nid.
12 Trugaredd hefyd sydd eiddo ti ô Argl-
wydd: canys ty a deli i bob dŷn yn ôl ei wei-
thred.

Deus, Deus meus. Psal. 63.

TI ô Dduw, yw fy Nuw i, yn foreu i'th geisi-
af; sychedodd fy enaid am danat, hirae-
thodd fy ngnhawd am danat, mewn tîr cras a
sychedic heb ddwfr.
2 I weled dy nerth a'th ogoniant: fel i'th
welais yn y Cyssegr.

8 Moab yw fy nghrochan golchi: tros E-
dom y bwriaf fy escid, Philistia, ymorfoledd-
di o'm plegid i.
9 Pwy a'm dwg i'r ddinas gadarn? pwy a'm
harwain hyd yn Edom?
10 Onid tydi, Dduw, 'r hwn a'n bwriaist
ymmaith? a thydi, ô Dduw, yr hwn nid ei
allan gyd â'n lluoedd?
11 Moes i ni gynhorthwy rhag cyfyngder
canys ofer yw ymwared dŷn.
12 Yn Nuw y gwnawn wroldeb, canys efe a
sathr ein gelynion.

Exaudi, Deus. Psal. 61.

CLyw, ô Dduw, fy llefain, gwrando ar fy
ngweddi.
2 O eithaf y ddaiar y llefaf attat, pan lesg-
meirio fy nghalon: arwain fi i graig a fyddo
uwch na mi.
3 Canys buost yn noddfa i mi, ac yn dŵr ca-
darn rhag y gelyn.
4 Presswyliaf yn dy babell byth: am ym-
ddiried fydd dan orchudd dy adenydd.
5 Canys ti Dduw a glywaist fy addunedau,
rhoddaist etifeddiaeth i'r rhai a ofnant dy enw.
6 Ti a estynni oes y brenin, ei flynyddoedd
fyddant fel cenhedlaethau lawer.
7 Efe a erys byth ger bron Duw: darpar
drugaredd a gwirionedd, fel y cadwont ef.
8 Felly y can-molaf dy enw yn dragywydd:
fel y talwyf fy addunedau'r beunydd.

Boreuol Weddi.

Nonne Deo Psal. 62.

WRth Dduw yn unic y disgwil fy enaid;
o honaw ef y daw fy iechydwriaeth.
2 Efe yn unic yw fy nghraig, a'm hiechyd-
wriaeth; a'm hamddiffyn; ni'm mawr yscogir.

3 Pa hŷd y bwriedwch aflwydd yn erbyn
gŵr? lleddir chwi oll, a byddwch fel magwyr
ogwyddedic, neu bared ar ei ogwydd.
4 Ymgynghorasant yn unic iw fwrw ef i lawr
o'i fawredd, hoffasant gelwydd; â'i geneuau y
bendithiant, ond o'i mewn y melldithiant.
5 Oh fy enaid, disgwil wrth Dduw yn unic:
canys ynddo ef y mae fy ngobaith.
6 Efe yn unic yw fy nghraig a'm hiechyd-
wriaeth: efe yw fy amddefynfa, ni'm hys-
cogir.
7 Yn Nuw y mae fy iechydwriaeth a'm go-
goniant: craig fy nghadernid, a'm noddfa sydd
yn Nuw.
8 Gobeithiwch ynddo ef bob amser, ô bobl,
tywelltwch eich calon ger ei fron ef: Duw,
sydd noddfa i ni.
9 Gwagedd yn ddiau yw meibion dynion,
geudab yw meibion gwŷr: iw gosod yn y clo-
rian, yscafnach ydynt hwy nâ gwegi.
10 Nac ymddiriedwch mewn trawsder, ac
mewn trais na fyddwch ofer: os cynnydda
golud, na roddwch eich calon arno.
11 Un-waith y dywedodd Duw, clywais hyn-
ny ddwy-waith, mai eiddo Duw yw cader-
nid.
12 Trugaredd hefyd sydd eiddo ti ô Argl-
wydd: canys ty a deli i bob dyn yn ôl ei wei-
thred.

Deus, Deus meus. Psal. 63.

TI ô Dduw, yw fy Nuw i, yn foreu i'th geisi-
af; sychedodd fy enaid am danat, hirae-
thodd fy ngnhawd am danat, mewn tîr cras a
sychedic heb ddwfr.
2 I weled dy nerth a'th ogoniant: fel i'th
welais yn y Cyssegr.

3 Canys gwell yŵ dy drugaredd di nâ'r by-
wyd, fy ngwefusau a'th foliannant.
4 Fel hyn i'th glodforaf yn fy mywyd, der-
chafaf fy nwylo yn dy enw.
5 Megis â mêr, ac â brasder y digonir fy
enaid: a'm genau a'th fawl â gwefusau llafar:
6 Pan i'th gofiwyf ar fy ngwely, myfyriaf am
danat yngwiliaidwriaethau y nos.
7 Canys buost gynnorthwy i mi, am hynny
ynghyscod dy adenydd y gorfoleddaf.
8 Fy enaid a lŷn wrthit, dy ddeheu-law a'm
cynhal.
9 Ond y rhai a geisiant fy enaid i ddistryw
ânt i isselderau y ddaiar.
10 Syrthiant ar fin y cleddyf: rhan llwy-
nogod fyddant.
11 Ond y brenin a lawenycha yn Nuw: gor-
foledda pob un a dyngo iddo ef; eithr ceuir
genau y rhai a ddywedant gelwydd.

Exaudi Deus. Psal. 64.

CLyw fy llef ô Dduw, yn fy ngweddi: cadw
fy enioes rhag ofn y gelyn.
2 Cûdd fi rhag cyfrinach y rhai drygionus
rhag terfysc gweithred-wŷr anwiredd.
3 Y rhai a hogant eu tafod fel cleddyf, ac a
ergydiant eu saethau, sef geiriau chwerwon.
4 I saeuthu 'r perffaith yn ddirgel, yn ddi-
symmwth y saethant ef, ac nid ofnant.
5 Ymwrolant mewn peth drygionus, ymch-
wedleuant am osod maglau yn ddirgel: dywe-
dant, pwy a'i gwêl hwynt?
6 Chwiliant allan anwireddau, gorphennant
ddyfal chwilio: ceudod a chalon pôb un o hon-
nynt sydd ddofn.
7 Eithr Duw a'i saetha hwynt: â saeth ddi-
symmwth yr archollir hwynt.

8 Felly

8 Felly hwy a wnânt i'w tafodau eu hun syrthio arnynt: pob un a'i gwelo a gilia.
9 A phob dŷn a ofna, ac a fynega waith Duw: canys doeth-ystyriant ei waith ef.
10 Y cyfiawn a lawenycha yn yr Arglwydd, ac a obeithia ynddo: a'r rhai uniawn o galon oll a orfoleddant.

Prydnhawnol Weddi.

Te decet hymnus. Psal. 65.

MAwl a'th erys di yn Sion, ô Dduw: ac i ti y telir yr adduned.
2 Ti yr hwn a wrandewi weddi, attat ti y daw pob cnawd.
3 Pethau anwir a'm gorchfygasant: ein camweddau ni, ti a'i glânhei.
4 Gwyn ei fŷd yr hwn a ddewisech, ac a nesaech attat, fel y trigo yn dy gynteddoedd; ni a ddigonir â daioni dy dŷ, sef dy Deml sanctaidd.
5 Attebi i ni trwy bethau ofnadwy, yn dy gyfiawnder, ô Dduw, ein iechydwriaeth: gobaith holl gyrrau y ddaiar, a'r rhai sydd bell ar y môr.
6 Yr hwn a siccrhâ y mynyddoedd drwy nerth, ac a wregysir â chadernid.
7 Yr hwn a ostega dwrf y moroedd, twrf eu tonnau, a therfysc y bobloedd.
8 A phresswyl-wŷr eithafoedd y bŷd a ofnant dy arwyddion; gwnei i derfyn boreu a hwyr lawenychu.
9 Yr wyt yn ymweled â'r ddaiar ac yn ei dwfrhâu hi, yr ydwyt yn ei chyfoethogi hi yn ddirfawr âg afon Duw, yr hon sydd yn llawn dwfr: yr wyt yn paratoi ŷd iddynt, pan ddarperaist felly iddi.
10 Gan ddwfrhâu ei chefnau, a gostwng ei

rhychau, yr ydwyt yn ei mwydo hi â chafo-
dau, ac yn bendithio ei chnŵd hi.
11 Coroni yr ydwyt y flwyddyn â'th ddai-
oni, a'th lwybrau a ddiferant fraster.
12 Diferant ar borfeydd yr anialwch: a'r
bryniau a ymwregysant â hyfrydwch.
13 Y dolydd a wiscir â defaid, a'r dyffryn-
noedd a orchguddir âg ŷd, am hynny y bloe-
ddiant, ac y canant.

Jubilate Deo. Psal. 66.

LLawn-floeddiwch i Dduw, yr holl ddaiar.
2 Dadcenwch ogoniant ei enw: gwn-
ewch ei foliant yn ogoneddus.
3 Dywedwch wrth Dduw, mor ofnadwy
wyt yn dy weithredoedd! o herwydd maint
dy nerth, y cymmer dy elynion arnynt fôd yn
ddarostyngedic i ti.
4 Yr holl ddaiar a'th addolant di, ac a ga-
nant i ti, ie canant i'th enw.
5 Deuwch, a gwelwch weithredoedd Duw
ofnadwy yw yn ei weithred tu ag at feibion
dynion.
6 Trodd efe y môr yn sych-dir; aethant
drwy 'r afon ar draed; yna 'y llawenychasom
ynddo.
7 Efe a lywodraetha drwy ei gadernid byth
ei lygaid a edrychant ar y cenhedloedd, na
ymdderchafed y rhai annufydd.
8 O bobloedd, bendithiwch ein Duw;
pherwch glywed llais ei fawl ef.
9 Yr hwn sydd yn gosod ein henaid mewn
bywyd, ac ni âd i'n troed lithro.
10 Canys profaist ni, ô Dduw, coethaist
fel coethi arian.
11 Dygaist ni i'r rhwyd, gosodaist wasch
ein lwynau.

12 Peraist i ddynion farchogaeth ar ein pen-
nau, aethom drwy yr tân, a'r dwfr, a-thi a'n
dygaist allan i le diwall.
13 Deuaf i'th dŷ âg offrymmau poeth, talaf
i ti fy addunedau.
14 Y rhai a adroddodd fy ngwefusau, ac a
ddywedodd fy ngenau yn fy nghyfyngder.
15 Offrymmaf it boeth offrymmau breision,
ynghyd âg arogl-dârth hyrddod: aberthaf
ychen, a bychod.
16 Deuwch, gwrandewch, y rhai oll a ofn-
wch Dduw: a mynegaf yr hyn a wnaeth efe
i'm henaid.
17 Llefais arno â'm genau, ac efe a dder-
chafwyd â'm tafod.
18 Pe edrychaswn ar anwiredd yn fy ngha-
lon, ni wrandawsei'r Arglwydd.
19 Duw yn ddiau a glybu, ac a wrandâ-
wodd ar lais fy ngweddi.
20 Bendigedic fyddo Duw'r hwn ni thrôdd
fy ngweddi oddi-wrtho, na'i drugaredd ef oddi-
wrthif innau.

Deus misereatur. Psal 67.

DUw a drugarhâo wrthym, ac a'n bendithio,
a thywynned ei wyneb arnom.
2 Fel yr adwaener dy ffordd ar y ddaiar, a'th
iechydwriaeth ym-mhlith yr holl genhedloedd.
3 Molianned y bobl di, ô Dduw: molian-
ned yr holl bobl dydi.
4 Llawenhâed y cenhedloedd, a byddant
hyfryd: canys ti a ferni y bobl yn uniawn,
ac a lywodraethi y cenhedloedd ar y ddaiar.
5 Moliannedd y bobl di, ô Dduw: molianned
yr holl bobl dydi.
6 Yna'r ddaiar a rŷdd ei ffrwyth: a Duw,
sef ein Duw ni a'n bendithia.

rhychau, yr ydwyt yn ei mwydo hi â chafo-
dau, ac yn bendithio ei chnwd hi.

11 Coroni yr ydwyt y flwyddyn â'th ddai-
oni, a'th lwybrau a ddiferant fraster.

12 Diferant ar borfeydd yr anialwch: a'r
bryniau a ymwregysant â hyfrydwch.

13 Y dolydd a wiscir â defaid, a'r dyffryn-
noedd a orchguddir âg ŷd, am hynny y bloe-
ddiant, ac y canant.

Jubilate Deo. Psal. 66.

LLawn-floeddiwch i Dduw, yr holl ddaiar.

2 Dadcenwch ogoniant ei enw: gwn-
ewch ei foliant yn ogoneddus.

3 Dywedwch wrth Dduw, mor ofnadwy
wyt yn dy weithredoedd! o herwydd maint
dy nerth, y cymmer dy elynion arnynt fôd yn
ddarostyngedic i ti.

4 Yr holl ddaiar a'th addolant di, ac a ga-
nant i ti, ie canant i'th enw.

5 Deuwch, a gwelwch weithredoedd Duw
ofnadwy yw yn ei weithred tu ag at feibion
dynion.

6 Trodd efe y môr yn sych-dir; aethant
drwy'r afon ar draed; yna y llawenychasom
ynddo.

7 Efe a lywodraetha drwy ei gadernid byth
ei lygaid a edrychant ar y cenhedloedd, na
ymdderchafed y rhai annufydd.

8 O bobloedd, bendithiwch ein Duw;
pherwch glywed llais ei fawl ef.

9 Yr hwn sydd yn gosod ein henaid mewn
bywyd, ac ni âd i'n troed lithro.

10 Canys profaist ni, ô Dduw, coethaist ni
fel coethi arian.

11 Dygaist ni i'r rhwyd, gosodaist wascfa a
ein lwynau.

12 Perai

12 Peraist i ddynion farchogaeth ar ein pen-
nau, aethom drwy yr tân, a'r dwfr, a-thi a'n
dygaist allan i le diwall.
13 Deuaf i'th dy âg offrymmau poeth, talaf
it fy addunedau.
14 Y rhai a adroddodd fy ngwefusau, ac a
ddywedodd fy ngenau yn fy nghyfyngder.
15 Offrymmaf it boeth offrymmau breision,
ynghyd ag arogl-dârth hyrddod: aberthaf
ychen, a bychod.
16 Deuwch, gwrandewch, y rhai oll a ofn-
wch Dduw: a mynegaf yr hyn a wnaeth efe
i'm henaid.
17 Llefais arno â'm genau, ac efe a dder-
chafwyd â'm tafod.
18 Pe edrychaswn ar anwiredd yn fy ngha-
lon, ni wrandawsei'r Arglwydd.
19 Duw yn ddiau a glybu, ac a wranda-
wodd ar lais fy ngweddi.
20 Bendigedic fyddo Duw'r hwn ni throdd
fy ngweddi oddi-wrtho, na'i drugaredd ef oddi-
wrthif inneu.

Deus misereatur. Psal. 67.

DUw a drugarhâo wrthym, ac a'n bendithio,
a thywynned ei wyneb arnom.
2 Fel yr adwaener dy ffordd ar y ddaiar, a'th
iechydwriaeth ym-mhlith yr holl genhedloedd.
3 Molianned y bobl di, ô Dduw: molian-
ned yr holl bobl dydi.
4 Llawenhâed y cenhedloedd, a byddant
hyfryd: canys ti a ferni y bobl yn uniawn,
ac a lywodraethi y cenhedloedd ar y ddaiar.
5 Molianned y bobl di, ô Dduw: molianned
yr holl bobl dydi.
6 Yna'r ddaiar a rydd ei ffrwyth: a Duw,
sef ein Duw ni a'n bendithia.

7 Duw a'n bendithia, a holl derfynau 'r
ddaiar a'i hofnant ef.

Boreuol Weddi.

Exurgat Deus. Psal. 68.

CYfoded Duw; gwascarer ei elynion: a ffo-
ed ei gaseion o'i flaen ef.

2 Chweli hwynt fel chwalu mŵg; fel y
tawdd cŵyr wrth y tân, difether y rhai annu-
wiol o flaen Duw.

3 Ond llawenycher y rhai cyfiawn, a gor-
foleddant ger bron Duw: a byddant hyfryd o
lawenydd.

4 Cenwch i Dduw, canmolwch ei enw, der-
chefwch yr hwn sydd yn marchogaeth ar y
nefoedd, a'i enw yn IAH: a gorfoleddwch
ger ei fron ef.

5 Tâd yr ymddifaid, a barn-wr y gweddwon
yw Duw, yn ei breswylfa sanctaidd.

6 Duw sydd yn gosod yr unig mewn teulu:
yn dŵyn allan y rhai a rwymwyd mewn gefy-
nau, ond y rhai cyndyn a breswyliant gras-dir.

7 Pan aethost, ô Dduw, o flaen dy bobl: pan
gerddaist trwy yr anialwch;

8 Y ddaiar a grynodd a'r nefoedd a ddifera-
sant o flaen Duw: Sinai yntef a grynodd o
flaen Enw, sef Duw Israel.

9 Dihidlaist law graslawn, ô Dduw, ar dy
etifeddiaeth: ti a'i gwrtithiaist wedi ei blino.

10 Dy gynnulleidfa di sydd yn trigo ynddi:
yn dy ddaioni, ô Dduw, yr wyt yn darparu i'r
tlawd.

11 Yr Arglwydd a roddes y gair, mawr oedd
mintai y rhai a'i pregethent.

12 Brenhinoedd byddinoc a ffoesant ar
ffrwst: a'r hon a drigodd yn tŷ a rannodd yr
yspail.

13 Er

13 Er gorwedd o honoch ym-mysc y crocha-
nau, byddwch fel escyll colommen wedi eu
gwisco âg arian, a'i hadenydd âg aur melyn.
14 Pan wascarodd yr Holl-alluog frenhin-
oedd ynddi, yr oedd hi yn wen fel eira yn Sal-
mon.
15 Mynydd Duw sydd fel mynydd Basan,
yn fynydd cribog fel mynydd Basan.
16 Pa ham y llemmwch chwi fynyddoedd
cribog? dymma'r mynydd a chwennychodd
Duw ei bresswylio, ie presswylia 'r Arglwydd
ynddo byth.
17 Cerbydau Duw ydynt ugain mil, sef mi-
loedd o Angelion: yr Arglwydd sydd yn eu
plith megis yn Sinai yn y Cyssegr.
18 Derchefaist i'r uchelder, caeth-gludaist
gaethiwed, derbyniaist roddion i ddynion: ie
i'r rhai cyndyn hefyd, fel y presswyliai 'r Ar-
glwydd Dduw yn eu plith.
19 Bendigedig fyddo 'r Arglwydd, yr hwn
a'n llwytha beunydd â daioni: sef Duw ein
iechydwriaeth.
20 Ein Duw ni sydd Dduw iechydwriaeth;
ac i'r Arglwydd Dduw y perthyn diangfâu
rhag marwolaeth.
21 Duw yn ddiau a archolla ben ei elynion;
a choppa walltoc yr hwn a rodio rhagddo yn
ei gamweddau.
22 Dywedodd yr Arglwydd, dygaf, fy mhobl
drachefn o Basan; dygaf hwynt drachefn o
ddyfnder y môr.
23 Fel y trocher dy droed yngwaed dy ely-
nion, a thafod dy gŵn, yn yr un-rhyw.
24 Gwelsant dy fynediad, ô Dduw, myne-
diad fy Nuw, fy Mrenin, yn y cyssegr.
25 Y cantorion a aethant o'r blaen, a'r cer-
 ddorion

ddorion ar ol ; yn eu mysg yr oedd y llangce-
sau yn canu tympanau.
26 Bendithiwch Dduw yn y cynnulleidfa-
oedd, sef yr Arglwydd, y rhai ydych o ffynnon
Israel.
27 Yno y mae Benjamin fychan a'u llywydd,
tywysogion Juda a'u cynnulleidfa: tywysogi-
on Zabulon, a thywysogion Nephtali.
28 Dy Dduw a orchymmynnodd dy nerth:
cadarnhâ, ô Dduw, yr hyn a wnaethost ynom
ni.
29 Brenhinoedd a ddygant i ti anrheg, er
mwyn dy Deml yn Jerusalem.
30 Cerydda dyrfa y gwaywffyn, cynnulleid-
fa y gwrdd-deirw, gydâ lloi y bobl, fel y de-
lont yn ostyngedic â darnau arian: gwascar y
bobl sy dda ganddynt ryfel.
31 Pendefigion a ddeuant o'r Aipht, Ethi-
opia a estyn ei dwylo 'n bryssur at Dduw.
32 Teyrnasoedd y ddaiar, cênwch i Dduw,
canmolwch yr Arglwydd.
33 Yr hwn a ferchyg ar nef y nefoedd, y rhai
oedd erioed: wele efe yn anfon ei lef, a hon-
no yn llef nerthol.
34 Rhoddwch i Dduw gadernid: ei oru-
chelder sydd ar Israel, a'i nerth yn yr wy-
brennau.
35 Ofnadwy wyt, ô Dduw, o'th gyssegr;
Duw Israel yw efe, sydd yn rhoddi nerth, a
chadernid i'r bobl ; bendigedic fyddo Duw.

Prydnhawnol Weddi.

Salvum me fac. Psal. 69.

ACHub fi, ô Dduw, canys y dyfroedd a ddae-
thant i mewn hyd at fy enaid.
2 Soddais mewn tom dyfn, lle nid oes sefyll-
fa: deuthum i ddyfnder dyfroedd, a'r ffrwd a
lifodd trosof.

3 Blinais yn llefain, sychodd fy nghêg; pa-
llodd fy llygaid; tra ydwyf yn disgwil wrth fy
Nuw.
4 Amlach nâ gwallt fy mhen yw y rhai a'm
casânt heb achos: cedyrn yw fy ngelynion di-
achos, y rhai a'm difethent: yna o telais yr
hyn ni chymmerais.
5 O Dduw, ti a adwaenost fy ynfydrwydd,
ac nid yw fy nghamweddau guddiedic rha-
got.
6 Na chywilyddier o'm plegit, y rhai a obei-
thiant ynot ti, Arglwydd Dduw y lluoedd: na
wradwydder o'm plegit i, y rhai a'th geisiant
ti, ô Dduw Israel.
7 Canys er dy fwyn di y dygais warthrudd:
ac y tôdd cywilydd fy wyneb.
8 Euthym yn ddieithr i'm brodyr ac fel e-
stron gan blant fy mam.
9 Canys zêl dy dŷ a'm hyssodd, a gwradwy-
ddiad y rhai a'th wradwyddent di a syrthiodd
arnafi.
10 Pan wylais gan gystuddio fy enaid âg ym-
pryd, bu hynny yn wradwydd i mi.
11 Gwiscais hefyd sach-liain, ac euthym yn
ddihareb iddynt.
12 Yn fy erbyn y chwedleuei y rhai a eiste-
ddent yn y porth; ac i'r meddwon yr oeddwn
yn wawd.
13 Ond myfi, fy ngweddi sydd attat ti, ô
Arglwydd, mewn amser cymmeradwy: ô
Dduw, yn lliosogrwydd dy drugaredd, gwran-
do fi, yngwirionedd dy iechydwriaeth.
14 Gwared fi o'r dom, ac na soddwyf, gwa-
reder fi oddi-wrth fy nghaseion, ac o'r dyfr-
oedd dyfnion:
15 Na lifed y ffrŵd ddwfr trosof, ac na lyng-

cêd y dyfnder fi: na chaued y pydew ych-
waith ei safn arnaf.
16 Clyw fi Arglwydd, canys da yw dy dru-
garedd: yn ol lliaws dy dosturiaethau edrych
arnaf.
17 Ac na chuddia dy wyneb oddi-wrth dy
wâs, canys y mae cyfyngder arnaf, bryssia, gw-
rando fi.
18 Nessâ at fy enaid, a gwared ef: achub fi
o herwydd fy ngelynion.
19 Ti a adwaenost fy ngwarthrudd, a'm cy-
wilydd, a'm gwradwydd: fy holl elynion yd-
ynt ger dy fron di.
20 Gwarthrudd a dorrodd fy nghalon, yr
ydwyf mewn gofid: a disgwiliais am rai i do-
sturio wrthif, ac nid oedd neb; ac am gyssur-
wyr, ac ni chefais neb.
21 Rhoddasant hefyd fustl yn fy mwyd, ac
a'm diodasant yn fy syched â finegr.
22 Bydded eu bwrdd yn fagl ger eu bron, a'i
llwyddiant yn dramgwydd.
23 Tywyller eu llygaid fel na welont, a gw-
na i'w lwynau grynu bob amser.
24 Tywallt dy ddig arnynt; a chyrhaedded
llidiawgrwydd dy ddigofaint hwynt.
25 Bydded eu preswylfod yn anghyfannedd,
ac na fydded a drigo yn eu pebyll.
26 Canys erlidiasant yr hwn a darawsit ti, ac
am ofid y rhai a archollaist ti, y chwedleu-
ant.
27 Dod ti anwiredd at eu hanwiredd hwynt,
ac na ddelont i'th gyfiawnder di.
28 Dileer hwynt o lyfr y rhai byw: ac na
scrifenner hwnt gydâ'r rhai cyfiawn.
29 Minneu truan a gofidus ydwyf: dy iechyd-
wriaeth di, ô Dduw, a'm derchafo.

30 Molia-

30 Molianaf enw Duw ar gân: a mawrygaf ef mewn mawl.
31 A hyn fydd gwell gan yr Arglwydd nag ŷch, neu fustach corniog, carnol.
32 Y trueiniaid a lawenychant pan welant hyn: eich calon chwithau, y rhai a geisiwch Dduw, a fydd byw.
33 Canys gwrendy'r Arglwydd ar dlodion, ac ni ddiystyra efe ei garcharorion.
34 Nefoedd, a daiar, y mor a'r hyn oll a ymlusco ynddo, molant ef.
35 Canys Duw a achub Sion, ac a adeiliada ddinasoedd Juda; fel y trigont yno, ac y meddiannont hi.
36 A hiliogaeth ei weision a'i meddiannant hi: a'r rhai a hoffant ei enw ef, a bresswyliant ynddi.

Deus in adjutorium. Psal. 70.

O Dduw pryssura, i'm gwaredu; bryssia Arglwydd i'm cymmorth.
2 Cywilyddier a gwarthruddier y rhai a geisiant fy enaid: troer yn eu hôl, a gwradwydder y rhai a ewyllysiant ddrwg i mi.
3 Dattroer yn lle gwobr am eu cywilydd, y rhai a ddywedant ha, ha.
4 Llawenyched, a gorfoledded ynot ti y rhai oll a'th geisiant a dyweded y rhai a garant: dy iechydwriaeth yn wastad, mawryger Duw.
5 Minneu ydwyf dlawd ac anghenus, ô Dduw, bryssia attaf: fy nghymmorth a'm gwaredudd ydwyt ti, ô Arglwydd, na hîr drig.

Boreuol Weddi.

In te, Domine, speravi. Psal. 71.

YNnot ti, ô Arglwydd, y gobeithiais, na'm cywilyddier byth.
2 Achub fi, a gwared fi yn dy gyfiawnder:

goſtwng dy gluſt attaf, ac achub fi.
3 Bydd i mi 'n drigfa gadarn, i ddyfod iddi
bob amſer: gorchymmynnaiſt fy achub, ca-
nys ti yw fy nghraig a'm hamddiffynfa.
4 Gwared fi, ô fy Nuw, o law'r annuwiol, o
law yr anghyfion, a'r traws.
5 Canys ti yw fy ngobaith, ô Arglwydd
Dduw, fy ymddiried o'm ieuengtid.
6 Wrthit ti i'm cynhaliwyd o'r bru, ti a'm
tynnaiſt o groth fy mam: fy mawl fydd yn wa-
ſtad am danat ti.
7 Oeddwn i lawer megis yn rhyfeddod: eithr
tydi yw fy nghadarn noddfa.
8 Llanwer fy ngenau â'th foliant, ac â'th
ogoniant beunydd.
9 Na fwrw fi ymmaith yn amſer henaint:
na wrthot fi pan ballo fy nerth.
10 Canys fy ngelynion fydd yn dywedyd i'm
herbyn, a'r rhai a ddiſgwiliant am fy enaid, a
gyd-ymgynghorant.
11 Gan ddywedyd, Duw a'i gwrthododd ef,
erlidiwch, a deliwch ef: canys nid oes gwarc-
dudd.
12 O Dduw, na fydd bell oddi-wrthif: fy
Nuw, bryſſia i'm cymmorth.
13 Cywilyddier, a difether y rhai a wrthwy-
nebant fy enaid, â gwarth ac â gwradwydd y
gorchguddier y rhai a geiſiant ddrwg i mi.
14 Minneu a obeithiaf yn waſtad, ac a'th
foliannaf di fwy-fwy.
15 Fy ngenau a fynega dy gyfiawnder, a'th
iechydwriaeth beunydd: canys ni wn rifedi
arnynt.
16 Ynghadernid yr Arglwydd Dduw y cer-
ddaf, dy gyfiawnder di yn unic a goſiaf fi.
17 O'm ieuengtid i'm dyſcaiſt, ô Dduw, hyd
yn

yn hyn y mynegais dy ryfeddodau.
18 Na wrthod fi ychwaith, ô Dduw, mewn
henaint, a phen-llwydni: hyd oni fynegwyf
dy nerth i'r genhedlaeth hon, a'th gadernid i
bob un a ddelo.
19 Dy gyfiawnder hefyd, ô Dduw, fydd
uchel, yr hwn a wnaethost bethau mawrion;
pwy, ô Dduw, fydd debyg i ti?
20 Ti yr hwn a wnaethost i mi weled aml a
blin gystuddiau, a'm bywhei drachefn, ac a'm
cyfodi drachefn, o orddyfnder y ddaiar.
21 Amlhei fy mawredd, ac a'm cyssuri oddi-
amgylch.
22 Minneu a'th foliannaf ar offeryn nabl, sef
dy wirionedd, ô fy Nuw: canaf it â'r delyn, ô
Sanct Israel.
23 Fy ngwefusau a fyddant hyfryd pan gan-
wyf i ti. a'm henaid, yr hwn a waredaist.
24 Fy nhafod hefyd a draetha dy gyfiawn-
der beunydd, o herwydd cywilyddiwyd, a gw-
radwyddwyd y rhai a geisiant niwed i mi.

Deus, Judicium. Psal. 72.

O Dduw, dôd i'r brenhin dy farnedigaethau:
ac i fab y brenin dy gyfiawnder.
2 Efe a farn dy bobl mewn cyfiawnder:
a'th drueiniaid â barn.
3 Y mynyddoedd a ddygant heddwch i'r
bobl, a'r bryniau, trwy gyfiawnder.
4 Efe a farn drueiniaid y bobl, efe a achub
feibion yr anghenus ac a ddryllia y gorthrym-
mudd.
5 Tra fyddo haul a lleuad i'th ofnant, yn
oes oesoedd.
6 Efe a ddescyn fel glaw ar gnû gwlân, fel
cawodydd yn dyfrhâu y ddaiar.
7 Yn ei ddyddiau ef y blodeua y cyfiawn,
amlder

amlder o heddwch fydd, tra fyddo lleuad.
8 Ac efe a lywodraetha o fôr hyd fôr, ac o'r
afon hyd derfynau y ddaiar.
9 O'i flaen ef yr ymgrymma trigolion yr a-
nialwch: a'i elynion a lyfant y llwch.
10 Brenhinoedd Tarsis, a'r ynysoedd, a da-
lant anrheg; brenhinoedd Sheba a Seba a ddy-
gant rodd.
11 Ie yr holl frenhinoedd a ymgrymmant
iddo: yr holl genhedloedd a'i gwasanaethant ef.
12 Canys efe a wared yr anghenog pan wae-
ddo: y truan hefyd, a'r hwn ni byddo cyn-
northwy-wr iddo.
13 Efe a arbed y tlawd a'r rheidus: ac a a-
chub eneidiau y rhai anghenus
14 Efe a wared eu henaid oddi-wrth dwyll,
a thrawsder: gwerthfawr fydd eu gwaed yn
ei olwg ef.
15 Byw hefyd fydd efe, a rhoddir iddo o aur
Seba: gweddiant, hefyd trosto ef yn wastad:
beunydd y clodforir ef.
16 Bydd dyrned o ŷd ar y ddaiar, ym-mhen
y mynyddoedd; ei ffrwyth a escwyd fel Liba-
nus; a phobl y ddinas a flodeuant, fel gwellt
y ddaiar.
17 Ei enw fydd yn dragywydd, ei enw a berry
tra fyddo haul: ac ymfendithiant ynddo; yr
holl genhedloedd a'i galwant yn wynfydedig.
18 Bendigedic fyddo 'r Arglwydd Dduw,
Duw Israel; yr hwn yn unic sydd yn gwneu-
thur rhyfeddodau.
19 Bendigedic hefyd fyddo ei enw gogone-
ddus ef yn dragywydd: a'r holl ddaiar a lan-
wer o'i ogoniant, Amen, ac Amen.

Prydnhawnol Weddi.

Quam bonus Israel, Psal. 73.

Yn

YN ddiau da yw Duw i Israel; sef i'r rhai glân o galon.
2 Minneu, braidd na lithrodd fy nhraed, prin na thrippiodd fy ngherddediad.
3 Canys cenfigennais wrth y rhai ynfyd, pan welais lwyddiant y rhai annuwiol.
4 Canys nid oes rhwymau yn eu marwolaeth, a'i cryfder sydd heini.
5 Nid ydynt mewn blinder fel dynion eraill, ac ni ddialeddir arnynt hwy gydâ dynion eraill.
6 Am hynny y cadwynodd balchder hwynt, ac y gwisc trawsder am danynt fel dilledyn.
7 Eu llygaid a saif allan gan frasder: aethant tros feddwl calon o gyfoeth.
8 Y maent wedi llygry, yn chwedleua yn ddrygionus am drawsder, yn dywedyd yn uchel.
9 Gosodasant eu genau yn erbyn y nefoedd; a'i tafod a gerdd trwy'r ddaiar.
10 Am hynny y dychwel ei bobl ef ymma, ac y gwescir iddynt ddwfr phiol lawn.
11 Dywedant hefyd; pa fodd y gŵyr Duw? a oes gwybodaeth gan y Goruchaf?
12 Wele, dymma y rhai annuwiol, a'r rhai sydd lwyddiannus yn y bŷd: ac a amlhasant olud.
13 Diau mai yn ofer y glanhêais fy nghalon ac y golchais fy nwylo mewn diniweidrwydd.
14 Canys ar hyd y dŷdd i'm maeddwyd, fy ngherydd a ddeuai bob boreu.
15 Os dywedwn, mynegaf fel hyn, wele â chenhedlaeth dy blant di y gwnawn gam.
16 Pan amcenais wybod hyn, blîn oedd hynny yn fy ngolwg i.
17 Hyd onid euthum i gyssegr Duw: yna y deellais eu diwedd hwynt.

18 Diau osod o honot hwynt mewn llithrig-
fa, a chwympo o honot hwynt i ddinystr.
19 Mor ddisymwth yr aethant yn anghy-
fanned; pallâsant, a darfuant, gan ofn.
20 Fel breuddwyd wrth ddihuno un, felly ô
Arglwydd, pan ddeffrôech y dirmygi eu gwedd
hwynt.
21 Fel hyn y gofidiodd fy nghalon: ac i'm
pigwyd yn fy arennau.
22 Mor ynfyd oeddwn, ac heb wybod: ani-
fail oeddwn o'th flaen di.
23 Etto yr ydwyf yn wastad gydâ thi: ym-
aflaist yn fy llaw ddehau.
24 A'th gyngor i'm harweini: ac wedi hyn-
ny i'm cymmeri i ogoniant.
25 Pwy sydd gennifi yn y nefoedd ond tydi?
ac ni ewyllysiais ar y ddaiar neb gydâ thydi.
26 Pallodd fy ngnhawd a'm calon; ond
nerth fy nghalon a'm rhan, yw Duw yn dra-
gywydd.
27 Canys wele difethir y rhai a bellhânt
oddiwrthit; torraist ymaith bob un a butei-
nio oddiwrthit.
28 Minneu, nessâu at Dduw sydd dda i mi,
yn yr Arglwydd Dduw y gosodais fy ngho-
baith, i draethu dy holl weithredoedd.

Ut quid, Deus? Psal. 74.

PA ham Dduw i'n bwriaist heibio yn dragy-
wydd, ac y myga dy ddigofaint yn erbyn
defaid dy borfa?
2 Cofia dy gynnulleidfa yr hon a brynaist
gynt, a llwyth dy etifeddiaeth yr hon a ware-
daist: mynydd Sion hwn, y presswyli ynddo.
3 Dercha dy draed at anrhaith dragywy-
ddol: sef at yr holl ddrwg a wnaeth y gelyn
yn y Cyssegr.

4 Dy elynion a ruasant ynghanol dy gyn-
nulleidfaoedd: gosadasant eu banerau yn ar-
wyddion.
5 Hynod oedd gwr, fel y codasai fwyill
mewn dyrys-goed.
6 Ond yn awr y maent yn dryllio ei cherfi-
adau ar unwaith, â bŵyill ac â morthŵylion.
7 Bwriasant dy gyssegroedd yn tân, hyd
lawr yr halogasant breswylfa dy Enw.
8 Dywedasant yn eu calonnau, cyd-anrhei-
thiwn hwynt; llosgasant holl Synagogau Duw
yn y tir.
9 Ni welwn ein harŵyddion, nid oes proph-
wyd mwy, nid oes gennym a ŵyr pa hyd.
10 Pa hyd Dduw, y gwarthrudda 'r gwrth-
wynebwr? a gabla 'r gelyn dy Enw yn dragy-
wydd?
11 Pa ham y tynni yn ei hôl dy law, sef dy
ddeheulaw? tynn hi allan o ganol dy fynwes.
12 Canys Duw yw fy Mrenin o'r dechreuad;
gwneuthur-wr iechydwriaeth o fewn y tir.
13 Ti yn dy nerth a berthais y môr, drylli-
aist bennau dreigiau yn y dyfroedd.
14 Ti a ddrylliaist ben Lefiathan, rhoddaist
ef yn fwyd i'r bobl yn yr anialwch.
15 Ti a holltaist y ffynnon, a'r afon, ti a
ddiyspyddaist afonydd cryfion.
16 Y dydd sydd eiddo ti, y nôs hefyd sydd
eiddo ti: ti a baratoaist oleuni, a haul.
17 Ti a osodaist holl dersynau 'r ddaiar; ti
a luniaist hâf, a gayaf.
18 Cofia hyn, i'r gelyn gablu, ô Arglwydd,
ac i'r bobl ynfyd ddifenwi dy Enw.
19 Na ddyro enaid dy durtur i gynnulleid-
fa y gelynion, nac anghofia gynnulleidfa dy
druefaiaid byth.

20 Edrych ar y cyfammod, canys llawn yw
tywyll-leoedd y ddaiar o drigfannau trawfter.
21 Na ddychweled y tlawd yn wradwy-
ddus, molianned y truan, a'r anghenus dy Enw.
22 Cyfod, ô Dduw, dadleu dy ddadl, cofia
dy wradŵydd gan yr ynfyd beunydd.
23 Nac anghofia lais dy elynion ; dadwrdd
y rhai a godant i'th erbyn, fydd yn dringo yn
waftadol.

Boreuol Weddi.

Confitebimur tibi. Pfal. 75.

CLodforwn dydi, ô Dduw, clodforwn, ca-
nys agos yw dy Enw, dy ryfeddodau a fy-
negant hynny.
2 Pan dderbyniŵyf y gynnulleidfa, mi a far-
naf yn uniawn.
3 Ymddattododd y ddaiar, a'i holl drigoli-
on : myfi fydd yn cynnal ei cholofnau.
4 Dywedais wrth y rhai ynfyd, nac ynfyd-
wch : ac wrth y rhai annuwiol, na dderchef-
wch eich corn.
5 Na dderchefwch eich corn yn uchel, na
ddywedwch yn war-fyth.
6 Canys nid o'r dwyrain nac o'r gorllewin
nac o'r dehau, y daw goruchafiaeth.
7 Ond Duw fydd yn barnu, efe a oftwng y
naill, ac a gyfyd y llall.
8 Oblegit, y mae phiol yn llaw 'r Arglwydd,
a'r gwin fydd gôch, yn llawn cymmyfc, ac efe
a dywalltodd o hwnnw : etto holl annuwoli-
on y tîr a wafcant, ac a yfant ei waelodion.
9 Minneu a fynegaf yn dragywydd, ac a ga-
nafi Dduw Jacob.
10 Torraf hefyd holl gyrn y rhai annuwiol,
a chyrn y rhai cyfiawn a dderchefir.

Notus in Judæâ. Pfal. 76.

Hynod

HYnod yw Duw yn Juda, mawr yw e'i Enw
ef yn Israel.
2 Ei babell hefyd sydd yn Salem, a'i drigfa
yn Sion.
3 Yna y torrodd efe saethau y bwa, y tari-
an, y cleddyf hefyd a'r frwydr.
4 Gogoneddusach wyt, a chadarnach, nâ
mynyddoedd yr yspail.
5 Yspeiliwyd y cedyrn galon, hunasant eu
hûn; a'r holl wŷr o nerth ni chawsant eu
dwylo.
6 Gan dy gerydd di, ô Dduw Jacob, y rhoed
y cerbyd a'r march i gyscu.
7 Tydi, tydi wyt ofnadwy, a phwy a saif
o'th flaen, pan enynno dy ddigter?
8 O'r nefoedd y peraist glywed barn, of-
nodd, a gostegodd y ddaiar.
9 Pan gyfododd Duw i farn, i achub holl rai
llednais y tîr.
10 Diau cynddaredd dŷn a'th folianna di,
gweddill cynddaredd a waherddi.
11 Addunedwch, a thelwch i'r Arglwydd
eich Duw; y rhai oll ydynt o'i amgylch ef dy-
gant anrheg i'r ofnadwy.
12 Efe a dyrr ymmaith yspryd tywysogion,
y mae yn ofnadwy i frenhinoedd y ddaiar.

Voce mea ad Dominum. Psal. 77.

A'M llef y gwaeddais ar Dduw: â'm llef ar
Dduw, ac efe a'm gwrandawodd.
2 Yn-nŷdd fy nhrallod y ceisiais yr Argl-
wydd: fy archoll a redodd liw nôs, ac ni phei-
diodd: fy enaid a wrthododd ei ddiddanu.
3 Cofiais Dduw, ac a'm cythryblwyd, cwy-
nais a therfysewyd fy yspryd.
4 Deliaist fy llygaid yn-neffro, synnodd ar-
naf, fel na allaf lefaru.

5 Ystyriais

5 Ystyriais y dyddiau gynt, blynyddoedd yr
hên oesoedd.
6 Cofio yr ydwyf fy nghân y nôs, yr ydwyf
yn ymddiddan â'm calon: fy yspryd sydd yn
chwilio yn ddyfal.
7 Ai yn dragywydd y bwrw'r Arglwydd hei-
bio? ac oni bydd efe bodlon mwy?
8 A ddarfu ei drugaredd ef tros byth? a ba-
lla ei addewid ef yn oes oesoedd?
9 A anghofiodd Duw drugarhâu? a gaeodd
efe ei drugareddau mewn soriant?
10 A dywedais, dymma fy ngwendid, etto
cofiaf flynyddoedd deheu-law y Goruchaf.
11 Cofiaf weithredoedd yr Arglwydd; ie
cofiaf dy wrthiau gynt.
12 Myfyriaf hefyd ar dy holl waith: ac am
dy weithredoedd y chwedleuaf.
13 Dy ffordd ô Ddvw, sydd yn y cyssegr; pa
Dduw mor fawr a'n Duw ni?
14 Ti yw y Duw sydd yn gwneuthur rhy-
feddodau, dangosaist dy nerth ym-mysc y bob-
loedd.
15 Gwaredaist â'th fraich dy bobl, meibion
Jacob, a Joseph
16 Y dyfroedd a'th welsant, ô Dduw, y dy-
froedd a'th welsant; hwy a ofnasant; y dyf-
nderau hefyd a gynhyrfwyd.
17 Y cwmylau a dywalltasant ddwfr, yr wy-
brennau a roddasant dwrf: dy saethau hefyd
a gerddasant.
18 Twrf dy daran a glywyd o amgylch;
mellt a oleuasant y bŷd: cyffrôdd, a chrynodd
y ddaiar.
19 Dy ffordd sydd yn y môr, a'th lwybrau
yn y dyfroedd mawrion: ac nid adweinir dy
ôl.

20 Tywy-

20 Tywyſaiſt dy bobl, fel defaid, drwy law
Moſes, ac Aaron.

Prydnhawnol Weddi.

Attendite, popule. Pſal. 78.

GWrando fy nghyfraith fy mhobl, goſtyng-
wch eich cluſt at eiriau fy ngenau.
2 Agoraf fy ngenau mewn dihareb, traethaf
ddammegion o'r cynfyd.
3 Y rhai a glywſom ac a wybûom, ac a fy-
negodd ein tadau i ni.
4 Ni chelwn rhag eu meibion, gan fynegu
i'r oes a ddêl foliant yr Arglwydd a'i nerth, a'i
ryfeddodau, y rhai a wnaeth efe.
5 Canys efe a ſiccrhâodd dyſtiolaeth yn Ja-
cob, ac a oſododd gyfraith yn Iſrael: y rhai a
orchymmynnodd efe i'n tadau eu dyſcu i'w
plant.
6 Fel y gwybyddei 'r oes a ddêl, ſef y plant
a enid, a phan gyfodent, y mynegent hwy i'w
plant hwythau.
7 Fel y goſodent eu gobaith ar Dduw heb
anghofio gweithredoedd Duw, eithr cadw ei
orchymmynion ef.
8 Ac na byddent fel eu tadau yn genhedla-
eth gyndyn, a gwrthryfelgar, yn genhedlaeth
ni oſododd ei chalon yn uniawn, ac nid yw ei
hyſpryd ffyddlon gydâ Duw.
9 Meibion Ephraim yn arfog, ac yn ſaethu
â bŵa, a droeſant eu cefnau yn-nŷdd y frwydr.
10 Ni chadwaſant gyfammod Duw, eithr
gwrthodaſant rodio yn ei Gyfraith ef.
11 Ac anghofiaſant ei weithredoedd, a'i ry-
feddodau, y rhai a ddangoſaſei efe iddynt.
12 Efe a wnaethei wrthiau o flaen eu tadau
hwynt yn-nhir yr Aipht; ym-maes Zoan.
13 Efe a barthodd y môr ac a aeth a hwynt
drwodd;

drwodd; gwnaeth hefyd i'r dwfr sefyll fel
pentwr.
14 Y dydd hefyd y tywysodd efe hwynt â
chwmmwl, ac ar hŷd y nôs â goleuni tân.
15 Efe a holltodd y creigiau yn yr anialwch,
a rhoddes ddiod oddi-yno megis o ddyfnderau
dirfawr.
16 Canys efe a ddug ffrydiau allan o'r graig,
ac a dynnodd i lawr megis afonydd o ddy-
froedd.
17 Er hynny chwanegasant etto bechu yn
ei erbyn ef, gan ddigio y Goruchaf yn y diffae-
thwch:
18 A themptiasant Dduw yn eu calon, gan
ofyn bwyd wrth eu blys.
19 Llefarasant hefyd yn erbyn Duw, dywe-
dasant, a ddichon Duw arlwyo bwrdd yn yr
anialwch?
20 Wele, efe a darawodd y graig, fel y pi-
styllodd dwfr, ac y llifodd afonydd; a ddichon
efe roddi bara hefyd? a ddarpara efe gîg i'w
bobl?
21 Am hynny y clybu'r Arglwydd, ac y ddi-
giodd, a thân a ennynnodd yn erbyn Jacob, a
digofaint hefyd a gynneuodd yn erbyn Is-
rael.
22 Am na chredent yn-Nuw, ac na obeithi-
ent yn ei iechydwriaeth ef.
23 Er iddo ef orchymmyn i'r wybrennau
oddi-uchod, ac egoryd drysau y nefoedd.
24 A glawio Manna arnynt i'w fwytta: a
rhoddi iddynt ŷd y nefoedd.
25 Dŷn a fwyttâodd fara angelion, anfo-
nodd iddynt fwyd yn ddigonol.
26 Gyrrodd y dwyrein-wŷnt yn y nefoedd:
ac yn ei nerth dûg efe ddeheu-wŷnt.
27 Glawiodd

27 Glawiodd hefyd gîg arnynt, fel llwch, ac
adar aſcelloc fel tywod y môr.
28 Ac a wnaeth iddynt gwympo o fewn eu
gwerſyll, o amgylch eu preſſwylfeydd.
29 Felly y bwyttaſant, ac y llwyr ddiwall-
wyd hwynt, ac efe a barodd eu dymuniad
iddynt.
30 Ni ommeddwyd hwynt o'r hyn a flyſiaſant,
er hynny tra yr ydoedd eu bŵyd yn eu ſafnau.
31 Digllonedd Duw a gynneuodd yn eu her-
byn hwynt, ac a laddodd y rhai braſaf o ho-
nynt, ac a gwympodd etholedigion Iſrael.
32 Er hyn oll pechaſant etto, ac ni chreda-
ſant i'w ryfeddodau ef.
33 Am hynny y treuliodd efe eu dyddiau
hwynt mewn oferedd, a'i blynyddoedd mewn
dychryn.
34 Pan laddei efe hwŷnt, hwy a'i ceiſient ef,
ac a ddychwelent, ac a geiſient Dduw yn
foreu:
35 Cofient hefyd mai Duw oedd eu craig,
ac mai y Goruchaf Dduw oedd eu gwaredudd.
36 Er hynny, rhagrithio yr oeddynt iddo
ef â'i genau, a dywedyd celwydd wrtho a'i
tafod:
37 A'i calon heb fôd yn uniawn gydâg ef,
na'i bôd yn ffyddlon yn ei gyfammod ef.
38 Er hynny efe yn drugarog a faddeuodd
eu hanwiredd, ac ni ddifethodd hwynt: ie
trôdd ymmaith ei ddigofaint yn fynych, ac ni
chyffrôdd ei holl lîd.
39 Canys efe a gofiei mai cnâwd oeddynt, a
gwynt yn myned ac heb ddychwelyd.
40 Pa ſawl gwaith y digiaſant ef yn yr ani-
alwch, ac y gofidiaſant ef yn y diffaethwch ?
41 Ie troeſant, a phrofaſant Dduw, ac a
oſodaſant

osodasant dèrfyn i Sanct yr Israel.
42 Ni chofiasant ei law ef, na'r dŷdd y gwa-
redodd efe hwynt oddi-wrth y gelyn.
43 Fel y gosodasei efe ei arwyddion yn y
Aipht, a'i ryfeddodau ym-maes Zoan.
44 Ac y troesei eu hafonydd yn waed: a'
ffrydiau fel na allent yfed.
45 Anfonodd gymmysc blâ yn eu plith, y
hon a'i difaodd hwynt: llyffaint i'w difetha.
46 Ac efe a roddodd eu cnŵd hwynt i'r lyn-
dys, a'i llafur i'r locust.
47 Destrywiodd eu gwin-wŷdd â chenllysc,
a'i Sycomor-wŷdd â rhew.
48 Rhoddodd hefyd eu hanifeiliaid i'r cen-
llysc, a'i golud i'r mellt.
49 Anfonodd arnynt gynddaredd ei lid, lli-
diawgrwydd, a digter, a chyfyngder, trwy an-
fon angelion drwg.
50 Cymmhwysodd ffordd i'w ddigofaint;
nid attaliodd eu henaid oddi-wrth angau, ond
eu bywyd a roddodd efe i'r haint.
51 Tarawodd hefyd bob cyntaf-anedig yn
yr Aipht, sef blaenion eu nerth hwynt ym-
mhebyll Ham.
52 Ond efe a yrrodd ei bobl ei hun fel de-
faid, ac a'i harweiniodd hwynt fel praidd yn
yr anialwch.
53 Tywysodd hwynt hefyd yn ddiogel, fel
nad ofnasant: a'r môr a orchguddiodd eu ge-
lynion hwynt.
54 Hwythau a ddug efe i oror ei sancte-
ddrwydd: i'r mynydd hwn a ennillodd ei dde-
heulaw ef.
55 Ac efe a yrrodd allan y cenhedloedd o
blaen hwynt, ac a rannodd iddynt etifedd-
aeth wrth linyn, ac a wnaeth i lwythau Israel
drigo yn eu pebyll hwynt. 56 Er

56 Er hynny temtiasant a digiasant Dduw
goruchaf, ac ni chadwasant ei dystiolaethau.
57 Eithr ciliasant a buant anffyddlon fel eu
tadau, troesant fel bwa twyllodrus.
58 Digiasant ef hefyd â'i huchel-fannau: a
gyrrasant eiddigedd arno â'i cerfiedic ddelwau.
59 Clybu Duw hyn, ac a ddigiodd, ac a ffiei-
ddiodd Israel yn ddirfawr.
60 Fel y gadawodd ef dabernacl Siloh, y
babell a osodasei efe ym-mysc dynion.
61 Ac y roddodd ei nerth mewn caethiwed,
a'i brydferthwch yn llaw'r gelyn.
62 Rhoddes hefyd ei bobl i'r cleddyf, a di-
giodd wrth ei etifeddiaeth.
63 Tân a yssodd eu gwŷr ieuaingc, a'i mor-
wynion ni phriodwyd.
64 Eu hoffeiriaid a laddwyd â'r cleddyf, a'i
gwragedd gweddwon nid wylasant.
65 Yna y deffrôdd yr Arglwydd fel un o
gyscu: fel cadarn yn bloeddio gwedi gwin.
66 Ac efe a darawodd ei elynion o'r tu ol:
rhoddes iddynt warth tragywyddol.
67 Gwrthododd hefyd babell Joseph, ac ni
etholodd lwyth Ephraim.
68 Ond efe a etholodd lwyth Juda, mynydd
Sion yr hwn a hoffodd.
69 Ac a adeiladodd ei gyssegr fel llŷs uchel:
fel y ddaiar, yr hon a seiliodd efe yn dragywydd.
70 Etholodd hefyd Ddafydd ei was, ac a'i
cymmerth o gorlannau y defaid.
71 Oddi-ar ol y defaid cyfebron, y daeth âg
ef i borthi Jacob ei bobl, ac Israel ei etifeddi-
aeth.
72 Yntef a'i porthodd hwynt yn ol perffei-
thrwydd ei galon, ac a'i trinodd wrth gynhe-
wyddyd ei ddwylo.

osodasant derfyn i Sanct yr Israel.
42 Ni chofiasant ei law ef, na'r dŷdd y gwa-
redodd efe hwynt oddi-wrth y gelyn.
43 Fel y gosodasei efe ei arwyddion yn yr
Aipht, a'i ryfeddodau ym-maes Zoan.
44 Ac y troesei eu hafonydd yn waed: a'i
ffrydiau fel na allent yfed.
45 Anfonodd gymmysc blâ yn eu plith, yr
hon a'i difaodd hwynt: llyffaint i'w difetha.
46 Ac efe a roddodd eu cnŵd hwynt i'r lyn-
dys, a'i llafur i'r locust.
47 Destrywiodd eu gwin-wŷdd â chenllysc,
a'i Sycomor-wydd â rhew.
48 Rhoddodd hefyd eu hanifeiliaid i'r cen-
llysc, a'i golud i'r mellt.
49 Anfonodd arnynt gynddaredd ei lid, lli-
diawgrwydd, a digter, a chyfyngder, trwy an-
fon angelion drwg.
50 Cymmhwysodd ffordd i'w ddigofaint,
nid attaliodd eu henaid oddi-wrth angau, ond
eu bywyd a roddodd efe i'r haint.
51 Tarawodd hefyd bob cyntaf-anedic yn
yr Aipht, sef blaenion eu nerth hwynt ym-
mhebyll Ham.
52 Ond efe a yrrodd ei bobl ei hun fel de-
faid, ac a'i harweiniodd hwynt fel praidd yn
yr anialwch.
53 Tywysodd hwynt hefyd yn ddiogel, fel
nad ofnasant: a'r môr a orchguddiodd eu ge-
lynion hwynt.
54 Hwythau a ddug efe i oror ei sanctei-
ddrwydd: i'r mynydd hwn a ennillodd ei dde-
heulaw ef.
55 Ac efe a yrrodd allan y cenhedloedd o'i
blaen hwynt, ac a rannodd iddynt etifeddi-
aeth wrth linyn, ac a wnaeth i lwythau Israel
drigo yn eu pebyll hwynt.
56 Er

56 Er hynny temtiaſant a digiaſant Dduw
goruchaf, ac ni chadwaſant ei dyſtiolaethau.
57 Eithr ciliaſant a buant anffyddlon fel eu
tadau, troeſant fel bwa twyllodrus.
58 Digiaſant ef hefyd â'i huchel-fannau: a
gyrraſant eiddigedd arno â'i cerfiedic ddelwau.
59 Clybu Duw hyn, ac a ddigiodd, ac a ffiei-
ddiodd Iſrael yn ddirfawr.
60 Fel y gadawodd ef dabernacl Siloh, y
babell a oſodaſei efe ym-myſc dynion.
61 Ac y rhoddodd ei nerth mewn caethiwed,
a'i brydferthwch yn llaw'r gelyn.
62 Rhoddes hefyd ei bobl i'r cleddyf, a di-
giodd wrth ei etifeddiaeth.
63 Tân a yſſodd eu gwyr ieuaingc, a'i mor-
wynion ni phriodwyd.
64 Eu hoffeiriaid a laddwyd â'r cleddyf, a'i
gwragedd gweddwon nid wylaſant.
65 Yna y deffrôdd yr Arglwydd fel un o
gyſcu: fel cadarn yn bloeddio gwedi gwin.
66 Ac efe a darawodd ei elynion o'r tu ol:
rhoddes iddynt warth tragywyddol.
67 Gwrthododd hefyd babell Joſeph, ac nī
etholodd lwyth Ephraim.
68 Ond efe a etholodd lwyth Juda, mynydd
Sion yr hwn a hoffodd.
69 Ac a adeiladodd ei gyſſegr fel llys uchel:
fel y ddaiar, yr hon a ſeiliodd efe yn dragywydd.
70 Etholodd hefyd Ddafydd ei was, ac a'i
cymmerth o gorlannau y defaid.
71 Oddi-ar ol y defaid cyfebron, y daeth âg
ef i borthi Jacob ei bobl, ac Iſrael ei etifeddi-
aeth.
72 Yntef a'i porthodd hwynt yn ol perffei-
thrwydd ei galon, ac a'i trinodd wrth gyfar-
wyddyd ei ddwylo.

Boreuol

Boreuol Weddi.

Deus, venerunt. Psal. 79.

Y Cenhedloedd, ô Dduw, a ddaethant i'th etifeddiaeth, halogasant dy Deml sanctaidd: gosodasant Jerusalem yn garneddau.

2 Rhodasant gelanedd dy weision yn fŵyd i
adar y nefoedd, a chîg dy saint i fwystfilod y
ddaiar.

3 Tywalltasant eu gwaed fel dwfr o amgylch Jerusalem, ac nid oedd a'i claddei.

4 Yr ydym ni yn warthrudd i'n cymmydogion, dirmyg a gwatwargerdd i'r rhai sydd o'n hamgylch.

5 Pa hŷd Arglwydd, a ddigi di'n dragywydd? a lysc dy eiddigedd di fel tân?

6 Tywallt dy lid ar y cenhedloedd ni'th adnabuant: ac ar y teyrnasoedd ni alwasant ar dy enw.

7 Canys yssasant Jacob, ac a wnaethant ei bresswylfa ef yn anghyfannedd.

8 Na chofia'r anwireddau gynt i'n herbyn, brysi rhagflaened dy dostur drugareddau ni: canys llesc iawn i'n gwnaethpwyd.

9 Cynnorthwya ni, ô Dduw ein iechydwriaeth, er mwyn gogoniant dy enw: gwared ni hefyd, a thrugarhâ wrth ein pechodau, er mwyn dy enw.

10 Pa ham y dywed y cenhedloedd, pa le y mae eu Duw hwynt? bydded hyspys ymmhlith y cenhedloedd yn ein golwg ni, wrth ddial gwaed dy weision, yr hwn a dywaltwyd.

11 Deued uchenaid y carcharorion ger dy fron, yn ol mawredd dy nerth: cadw blant marwolaeth.

12 A thâl i'n cymmydogion ar y seithfed i'w monwes eu cabledd, drwy'r hon i'th gablasant di, ô Arglwydd.

13 A ninneu dy bobl, a defaid dy borfa, a'th
foliannwn di yn dragywydd: dadcanwn dy fo-
liant o genhedlaeth i genhedlaeth.

Qui regis Israel Psal. 80.

GWrando, ô fugail Israel, yr hwn ŵyt yn ar-
wain Joseph fel praidd: ymddiscleiria yr
hwn ŵyt yn eistedd rhwng y Cerubiaid.
2 Cysod dy nerth o flaen Ephraim, a Ben-
jamin, a Manasseh: a thyred yn iechydwria-
eth i ni.
3 Dychwel ni, ô Dduw, a llewyrcha dy wy-
neb, ac ni a achubir.
4 O Arglwydd Dduw 'r lluoedd, pa hŷd y
sorri wrth weddi dy bobl?
5 Porthaist hwynt â bara dagrau, a diodaist
hwynt â dagrau wrth fesur mawr.
6 Gosodaist ni yn gynnen i'n cymmydogi-
on, a'n gelynion a'n gwatwarent yn eu mysc
eu hun.
7 O Dduw 'r lluoedd dychwel ni, a llewyr-
cha dy wyneb, ac ni a achubir.
8 Mudaist win-wydden o'r Aipht, bwriaist y
cenhedloedd allan, a phlennaist hi.
9 Arloesaist o'i blaen, a pheraist i'w gwraidd
wreiddio, a hi a lanwodd y tîr.
10 Cuddiŵyd y mynyddoedd gan ei chys-
god: a'i changhennau oedd fel cedrŵydd rha-
gorol.
11 Hi a estynnod ei changhennau hyd y môr,
blagur hyd yr afon.
12 Pa ham y rhwygaist ei chaeau, fel y tyn-
no pawb a elo heibio ar hŷd y ffordd ei grawn
hi?
13 Y baedd o'r coed a'i tiria, a bwyst-fil y
maes a'i pawr.
14 O Dduw 'r lluoedd, dychwel attolwg:

edrych o'r nefoedd a chenfydd, ac ymwel â'r
win-wydden hon;
15 A'r winllan a blannodd dy ddeheu-law,
ac â'r planhigyn a gadarnhêaist i ti dy hun.
16 Llofcwyd hi â thân, torrwyd hi i lawr:
gan gerydd dy wyneb y difethir hwynt.
17 Bydded dy law dros wr dy ddeheu-law:
a thros fâb dŷn, yr hwn a gadarnhêaist i ti dy
hun.
18 Felly ni chiliwn yn ôl oddi-wrthit ti;
bywhâ ni, ac ni a alwn ar dy enw.
19 O Arglwydd Dduw 'r lluoedd, dychwel
ni: llewyrcha dy wyneb, ac ni a achubir.

Exultate Deo. Psal. 81.

CEnwch yn llafar i Dduw ein cadernid:
cenwch yn llawen i Dduw Jacob.
2 Cymmerwch psalm, a moeswch dympan;
y delyn fwyn, a'r nabl.
3 Ud-cenwch udcorn ar y lloer newŷdd, ar
yr amser nodedic yn-nŷdd ein uchelwyl.
4 Canys deddf yw hyn i Israel, a defod i
Dduw Jacob.
5 Efe a'i gosododd yn dystiolaeth yn Joseph;
pan aeth efe allan trwy dîr yr Aipht, lle y cly-
wais iaith ni ddeallwn.
6 Tynnais ei yscwydd oddi-wrth y baich:
ei ddwylo a ymadawsant â'r crochanau.
7 Mewn cyfyngder y gelwaist, ac mi a'th
waredais: gwrandewais di yn-nirgelwch y da-
ran, profais di wrth ddyfroedd Meribah.
8 Clyw fy mhobl, a mi a dystiolaethaf i
Israel, os gwrandewi arnaf.
9 Na fydded ynot Dduw arall, ac nac ym-
grymma i Dduw dieithr.
10 Myfi 'r Arglwydd dy Dduw, yw 'r hwn
a'th ddûg di allan o dîr yr Aipht: lleda dy
safn, ac mi a'i llanwaf.

11 Ond ni wrandawei fy mhobl ar fy llef, ac
Israel ni'm mynnai.
12 Yna y gollyngais hwynt ynghyndrwydd
eu calon, aethant wrth eu cyngor eu hunain.
13 Oh, na wrandawsei fy mhobl arnaf, na
rodiasai Israel yn fy ffyrdd.
14 Buan y gostyngaswn eu gelynion: ac y
troeswn fy llaw 'n erbyn eu gwrthwyneb-wŷr.
15 Caseion yr Arglwydd a gymmerasant ar-
nynt ymostwng iddo ef, a'i hamser hwythau
fuasei 'n dragywydd.
16 Bwydasai hwynt hefyd â brasder gŵe-
nith: ac â mêl o'r graig i'th ddiwallaswn.

Prydnhawnol Weddi.

Deus stetit. Psal. 82.

DUw sydd yn sefyll ynghynnulleidfa y ga-
lluog: ym-mhlith y duwiau y barn efe.
2 Pa hyd y bernwch ar gam? ac y derbyni-
wch ŵyneb y rhai annuwiol?
3 Bernwch y tlawd a'r ymddifad; cyfiawn-
hewch y cystuddiedig a'r rheidus.
4 Gwaredwch y tlawd a'r anghenus, achub-
wch hwynt o law y rhai annuwiol.
5 Ni ŵyddant, ac ni ddeallant, mewn ty-
wyllwch y rhodiant: holl sylfaenau y ddaiar a
symmudŵyd o'i lle.
6 Myfi a ddywedais, duwiau ydych chwi, a
meibion y Goruchaf ydych chwi oll.
7 Eithr byddwch feirw fel dynion, ac fel un
o'r tywysogion y syrthiwch.
8 Cyfod, ô Dduw, barna 'r ddaiar; canys ti
etifeddi 'r holl genhedloedd.

Deus, quis similis? Psal. 83.

O Dduw, na ostega, na thaw, ac na fydd lo-
nydd, ô Dduw.
2 Canys wele dy elynion sydd yn terfysca,

a'th gaseion yn cyfodi eu pennau.
3 Ymgyfrinachasant, yn ddichellgar yn er-
byn dy bobl, ac ymgynhorasant yn erbyn dy
rai dirgel di.
4 Dywedasant, deuwch, a difethwn hŵynt,
fel na byddont yn genhedl, ac na chofier enw
Israel mŵyach.
5 Canys ymgynghorasant yn un-fryd, ac ym-
wnaethant i'th erbyn.
6 Pebyll Edom, a'r Ismaeliaid, y Moabiaid,
a'r Hagariaid.
7 Gebal, ac Ammon, ac Amalec, y Philisti-
aid, gydâ phresswyl-wŷr Tyrus.
8 Assur hefyd a ymgwplysodd â hwynt, bu-
ant fraich i blant Lot.
9 Gwnâ di iddynt fel i Midian, megis Sisa-
ra, megis i Jabin, wrth afon Cison.
10 Yn Endor y difethŵyd hwynt, aethant
yn dail i'r ddaiar.
11 Gwnâ eu pendefigion fel Oreb, ac fel
Zeb, a'i holl dywysogion fel Zebah, ac fel
Salmanah.
12 Y rhai a ddywedasant cymmerwn i ni gy-
fanneddau Duw i'w meddiannu.
13 Gosot hŵynt, ô fy Nuw, fel olwyn; fel
sofl o flaen y gwŷnt.
14 Fel y llysc tân goed, ac fel y goddeithia
fflam fynyddoedd:
15 Felly erlit ti hŵynt â'th demhestl, a dy-
chryna hŵynt â'th gorwŷnt.
16 Llanw eu hwynebau â gwarth, fel y cei-
siont dy Enw, ô Arglwydd.
17 Cywilyddier, a thralloder hŵynt yn dra-
gywydd ie gwradwydder, a difether hŵynt:
18 Fel y gwypont mai tydi, yr hwn yn uniç
ŵyt Iehofa wrth dy enw, ŵyt Oruchaf ar yr
holl ddaiar.

Quam dilecta! Psal. 84.

MOr hawddgar yw dy bebyll di, ô Argl-
wydd y lluoedd!
2 Fy enaid a hiraetha, ie ac a flysia am gyn-
teddau 'r Arglwydd: fy nghalon, a'm cnawd a
waeddant am y Duw byw.
3 Aderyn y tô hefyd a gafodd dŷ, a'r wen-
nol nyth iddi, lle y gesyd ei chywion: sef dy
allorau di, ô Arglwydd y lluoedd, fy Mrenin
a'm Duw.
4 Gwynfŷd preswŵylwŷr dy dŷ: yn wastad
i'th foliannant.
5 Gwŷn ei fŷd y dŷn y mae ei gadernid
ynot a'th ffyrdd yn ei galon.
6 Y rhai yn myned trwy ddyffryn Baca, a'i
gwnânt yn ffynnon, a'r glaw a leinw y llynnau.
7 Ant o nerth i nerth: ymddengys pob un
ger bron Duw yn Sion.
8 O Arglwydd Dduw 'r lluoed, clyw fy ng-
weddi, gwrando, ô Dduw Jacob.
9 O Dduw ein tarian, gwel, ac edrych ar
wyneb dy eneiniog.
10 Canys gwell yw diwrnod yn dy gynte-
ddau di nâ mil: dewiswn gadw drŵs yn-nhŷ fy
Nuw, o flaen trigo ym-mhebyll annuwioldeb.
11 Canys haul, a tharian yw 'r Arglwydd
Dduw: yr Arglwydd a rydd râs a gogoniant:
ni attal efe ddim daioni oddi-wrth y rhai a ro-
diant yn berffaith.
12 O Arglwydd y lluoedd, gwynfŷd y dŷn a
ymddiried ynot.

Benedixisti Domine. Psal. 85.

GRas-lawn fuost, ô Arglwydd, i'th dîr: dych-
welaist gaethiwed Jacob.
2 Maddeuaist anwiredd dy bobl: cuddiaist
eu holl bechod.

3 Tynnaist ymmaith dy holl lid; troaist
oddi-wrth lidiawgrŵydd dy ddigter.
4 Trô ni, ô Dduw ein iechydwriaeth: a
thorr ymmaith dy ddigofaint wrthym.
5 Ai byth y digi wrthym? a estynni di dy
sorriant hyd genhedlaeth a chenhedlaeth?
6 Oni throi di a'n bywhâu ni, fel y llawenycho dy bobl ynot ti?
7 Dangos i ni, Arglwydd, dy drugaredd: a
dod i ni dy iechydwriaeth.
8 Gwrandawaf beth a ddywed yr Arglwydd
Dduw; canys efe a draetha heddwch i'w bobl,
ac i'w Sainct; ond na throant at ynfydrŵydd.
9 Diau fôd ei iechyd ef yn agos i'r rhai a'i
hofnant: fel y trigo gogoniant yn ein tîr ni.
10 Trugaredd a gwirionedd a ymgyfarfuant: cyfiawnder a heddwch a ymgusanasant.
11 Gwirionedd a dardda o'r ddaiar; a chyfiawnder a edrych i lawr o'r nefoedd.
12 Yr Arglwydd hefyd a rydd ddaioni; a'n
daiar a rydd ei chnwd.
13 Cyfiawnder â o'i flaen ef, ac a esyd ei
draed ef ar y ffordd.

Boreuol Weddi.

Inclina, Domine. Psal. 86.

GOstwng, ô Arglwydd, dy glust, gwrando fi: canys truan ac anghenus ydŵyf.
2 Cadw fy enaid, canys sanctaidd ydŵyf:
achub dy wâs, ô fy Nuw, yr hwn sydd yn ymddiried ynot.
3 Trugarhâ wrthif, Arglwydd, canys arnat
y llefaf beunydd.
4 Llawenhâ enaid dy wâs, canys attat y derchafaf fy enaid.
5 Canys ti, ô Arglwydd ydŵyt dda, a maddeugar: ac o fawr drugaredd i'r rhai oll a alwant arnat.

6 Clyw

6 Clyw, Arglwydd, fy ngweddi ac ymwran-
do â llais fy ymbil.
7 Yn-nŷdd fy nghyfyngder y llefaf arnat:
canys gwrandewi fi.
8 Nid oes fel tydi ym-mysc y duwiau, ô Ar-
glwydd: na gweithredoedd fel dy weithred-
oedd di.
9 Yr holl genhedloedd, y rhai a wnaethost,
a ddeuant, ac a addolant ger dy fron di, ô Ar-
glwydd: ac a ogoneddant dy Enw.
10 Canys ydŵyt fawr, ac yn gwneuthur rhy-
feddodau: ti yn unic ŵyt Dduw.
11 Dysc i mi dy ffordd, ô Arglwydd; mi a
rodiaf yn dy wirionedd: una fy nghalon i ofni
dy Enw.
12 Moliannaf di, ô Arglwydd fy Nuw, â'm
holl galon; a gogoneddaf dy Enw yn dragy-
wydd.
13 Canys mawr yw dy drugaredd tu ag at-
tafi; a gwaredaist fy enaid o uffern issod.
14 Rhai beilchion a gyfodasant i'm herbyn,
ô Dduw, a chynnulleidfa y trawsion a geisiasant
fy enaid, ac ni'th osodasant di ger eu bron.
15 Eithr ti, ô Arglwydd, ŵyt Dduw truga-
rog, a gras-lawn; hwyrfrydic i lid, a helaeth
o drugaredd a gwirionedd.
16 Edrych arnaf, a thrugarhâ wrthif: dyro
dy nerth i'th wâs, ac achub fâb dy wasanaeth-
ferch.
17 Gwnâ i mi arwydd er daioni, fel y gwelo
fy nghaseion, ac y gwradwydder hŵynt; am
i ti, ô Arglwydd fy nghynnorthŵyo a'm di-
ddanu.

Fundamenta ejus. Psal. 87.

EI sail sydd ar y mynyddoedd sanctaidd.
2 Yr Arglwydd a gâr byrth Sion, yn fwy

nâ holl breſſwylfeydd Jacob.
3 Gogoneddus bethau a ddywedir am danat
ti, ô ddinas Dduw.
4 Cofiaf Rahab a Babilon wrth fy nghydna-
bod: wele Philiſtia a Thyrus ynghyd âg Ethi-
opia; yno y ganŵyd hwn.
5 Ac am Sion y dywedir, y gŵr a'r gŵr a
anŵyd ynddi, a'r Goruchaf ei hun a'i ſiccrhâ
hi.
6 Yr Arglwydd a gyfrif pan ſgrifenno y
bobl, eni hwn yno.
7 Y cantorion a'r cerddorion a fyddant
yno: fy holl ffynhonnau ſydd ynot ti.

Domine Deus Salutis. Pſal. 88.

O Arglwydd Dduw fy iechydwriaeth, gwae-
ddais o'th flaen ddŷdd a nôs.
2 Deued fy ngweddi ger dy fron, goſtwng
dy gluſt at fy llefain.
3 Canys fy enaid a lanwyd o flinderau, a'm
henioes a neſſâ i'r beddrod.
4 Cyfrifwyd fi gydâ'r rhai a ddeſcynnent i'r
pwll: ydwyf fel gŵr heb nerth.
5 Yn rhydd ym-myſc y meirw, fel rhai wedi
eu llâdd, yn gorwedd mewn bedd: y rhai ni
chofi mwy; a hwy a dorrwyd oddi-wrth dy
law.
6 Goſodaiſt fi yn y pwll iſſaf: mewn tywyll-
wch, yn y dyfnderau.
7 Y mae dy ddigofaint yn pwyſo arnaf: ac
â'th holl donnau i'm cyſtuddiaiſt.
8 Pellhêaiſt fy nghydnabod oddi-wrthif, gw-
naethoſt fi yn ffieidd-dra iddynt: gwarchae-
ŵyd fi, fel nad awn allan.
9 Fy llygad a ofidiodd gan fy nghyſtudd, lle-
fais arnat Arglwydd beunydd: eſtynnais fy
nwylo attat.

10 Ai

10 Ai i'r meirw y gwnei ryfeddod? a gyfyd
y meirw i'th foliannu di?
11 A dreuthir dy drugaredd mewn bedd?
a'th wirionedd yn-nestryw?
12 A adwaenir dy ryfeddod yn y tywyllwch?
a'th gyfiawnder yn-nhir anghof?
13 Ond myfi a lefais arnat Arglwydd: yn
foreu yr achub fy ngweddi dy flaen.
14 Pa ham Arglwydd y gwrthodi fy enaid?
y cuddi dy wyneb oddi-wrthif?
15 Truan ydwyfi, ac ar drangcedigaeth o'm
hieuengctid, dygais dy ofn, ar yr ydwyf yn pe-
truso.
16 Dy soriant a aeth trosof: dy ddychryn-
nedigaethau a'm torrodd ymmaith.
17 Fel dwfr i'm cylchynasant beunydd: ac
i'm cydamgylchasant.
18 Câr a chyfaill a yrraist ym-mhell oddi-
wrthif, a'm cydnabod i dywyllwych.

Prydnhawnol Weddi.

Misericordias Domini. Psal. 89.

TRugareddau 'r Arglwydd a ddatcanaf
byth, â'm genau y mynegaf dy wirionedd,
o genhedlaeth hyd genhedlaeth.
2 Canys dywedais adeiliedir trugaredd yn
dragywydd: yn y nefoedd y siccrhêi dy wiri-
onedd.
3 Gwneuthum ammod â'm etholedig, tyng-
ais i'm gwâs Dafydd.
4 Yn dragywydd y siccrhâf dy hâd ti: o gen-
hedlaeth i genhedlaeth yr adeiliadaf dy or-
seddfaingc di.
5 A'r nefoedd, ô Arglwydd, a foliannant dy
ryfeddod, a'th wirionedd ynghynnulleidfa y
Sainct.
6 Canys pwy yn y nef a gystedlir â'r Ar-

glwydd? pwy a gyffelybia i'r Arglwydd ym-
mysc meibion y cedyrn?
7 Duw sydd ofnadwy iawn ynghynnulleid-
fa 'r Sainct: ac i'w arswydo ŷn ei holl amgyl-
choedd.
8 O Arglwydd Dduw 'r lluoedd, pŵy sydd fel
tydi, yn gadarn Ior? a'th wirionedd o'th am-
gylch.
9 Ti wŷt yn llywodraethu ymchwŷdd y
môr; pan gyfodo ei donnau, ti a'i gostegi.
10 Ti a ddrylliaist yr Aipht, fel un lladde-
dic: drwy nerth dy fraich y gwasceraist dy
elynion.
11 Y nefoedd ydynt eiddot ti, a'r ddaiar sydd
eiddot ti: ti a seiliaist y bŷd a'i gyfiawnder.
12 Ti a greaist ogledd a dehau: Tabor a
Hermon a lawenychant yn dy Enw.
13 Y mae i ti fraich, a chadernid; cadarn
yw dy law, ac uchel yw dy ddeheu-law.
14 Cyfiawnder, a barn yw trigfâ dy orsedd-
faingc: trugaredd a gwirionedd a ragflaenant
dy ŵyneb.
15 Gwyn ei fŷd y bobl a adwaenant yr hy-
frydlais: yn llewyrch dy wyneb, ô Arglwydd,
y rhodiant hwy.
16 Yn dy Enw di y gorfoleddant beunyd,
ac yn dy gyfiawnder yr ymdderchafant.
17 Canys godidawgrŵydd eu cadernid hw-
ynt ydŵyt ti ac yn dy ewyllys da y derchefir
ein corn ni.
18 Canys yr Arglwydd yw ein tarian: a Sainct
Israel yw ein Brenin.
19 Yna 'r ymddiddenaist mewn gweledig-
aeth â'th sainct, ac a ddywedaist, gosodais gym-
morth ar un cadarn: derchefais un etholedic
o'r bobl.

20 Cefais

20 Cefais Ddafydd fy ngwasanaeth-wr: enei-
niais ef â'm holew sanctaidd.
21 Yr hwn y siccrheir fy llaw gydâg ef: a'm
braich a'i nertha ef.
22 Ni orthrymma y gelyn ef, a'r mâb anwir-
nis cystuddia ef.
23 Ac mi a goethaf ei elynion o'i flaen, a'i
gaseion a darawaf.
24 Fy ngwirionedd hefyd, a'm trugaredd
fydd gydâg ef: ac yn fy Enw y derchefir ei
gorn ef.
25 A gosodaf ei law yn y môr, a'i ddeheu-
law yn yr afonydd.
26 Efe a lefa arnaf, ti yw fy Nhâd, fy Nuw,
a chraig fy iechydwriaeth.
27 Minneu a'i gwnâf yntef yn gynfâb, go-
ruwch brenhinoedd y ddaiar.
28 Cadwaf iddo fy nhrugaredd yn dragy-
wydd: a'm cyfammod fydd siccr iddo.
29 Gosodaf hefyd ei hâd yn dragywydd: a'i
orseddfaingc fel dyddiau y nefoedd.
30 Os ei feibion a adawant fy nghyfraith,
ac ni rodiant yn fy marnedigaethau.
31 Os fy neddfau a halogant: a'm gorchym-
mynion ni chadwant:
32 Yna mi a ymwelaf â'u camwedd â gwia-
len, ac â'i hanwiredd â ffrewyllau.
33 Ond ni thorraf fy nhrugaredd oddi-wr-
tho: ac ni phallaf o'm gwirionedd.
34 Ni thorraf fy nghyfammod: ac ni newi-
diaf yr hyn a ddaeth allan o'm genau.
35 Tyngais unwaith i'm sancteiddrwydd, na
ddywedwn gelwydd i Ddafydd.
36 Bydd ei hâd ef yn dragywydd: a'i or-
seddfaingc fel yr haul ger fy mron i.
37 Siccrhêir ef yn dragywydd fel y lleuad,
ac fel tyst ffyddlon yn y nef.

38 Ond ti a wrthodaiſt ac a ffieiddiaiſt, ti a
ddigiaiſt wrth dy eneiniog.
39 Diddymaiſt gyfammod dy wâs, halogaiſt
ei goron gan ei thaflu i lawr.
40 Drylliaiſt ei holl gaeau ef, gwnaethoſt ei
amddiffynfeydd yn adwyau.
41 Yr holl fforddolion a'i hyſpeiliant ef:
aeth yn warthrudd i'w gymmydogion.
42 Derchefaiſt ddeheu-law ei wrthwyneb-
wyr, llawenhêaiſt ei holl elynion.
43 Troaiſt hefyd fin ei gleddyf, ac ni cha-
darnhêaiſt ef mewn rhyfel.
44 Peraiſt i'w harddwch ddarfod: a bwriaiſt
ei orſedd-faingc i lawr.
45 Byrhêaiſt ddyddiau ei ieuengctid, toaiſt
gywilydd troſto ef.
46 Pa hyd Arglwydd yr ymguddi, ai yn
dragywydd? a lyſc dy ddigofaint di fel tân?
47 Cofia pa amſer ſydd i mi: pa ham y cre-
aiſt holl blant dynion yn ofer.
48 Pa ŵr a fydd byw, ac ni wêl farwolaeth?
a wared efe ei enaid o law 'r bedd?
49 Pa le y mae dy hên drugareddau, ô Ar-
glwydd, y rhai a dyngaiſt i Ddafydd yn dy wi-
rionedd?
50 Cofia ô Arglwydd, wradŵydd dy weiſi-
on, yr hwn a ddygais yn fy mynwes gan yr holl
bobloedd fawrion.
51 A'r hwn y gwradwyddodd dy elynion, ô
Arglwydd; â'r hwn y gwradwyddaſant ôl troed
dy enneiniog.
52 Bendigedic fyddo 'r Arglwydd yn dra-
gywydd. Amen, ac Amen.

Boreuol Weddi.

Domine, refugium. Pſal. 90.

TI Arglwydd fuoſt yn breſwylfa i ni ym-
mhob cenhedlaeth: 2 Cyn

2 Cyn gwneuthur y mynyddoedd, a llunio
o honot y ddaiar, a'r bŷd, ti hefyd ŵyt Dduw
o dragywyddoldeb hyd dragywyddoldeb.
3 Troi ddŷn i ddinistr; a dywedi, dychwel-
wch feibion dynion.
4 Canys mîl o flynyddoedd ydynt yn dy ol-
wg di fel doe, wedi 'r êl heibio, ac fel gwiliad-
wriaeth nôs.
5 Dygi hwynt ymaith megis â llifeiriant, y
maent fel hûn: y borau y maent fel llysfieun a
newidir.
6 Y boreu y blodeua ac y tŷf: prydnhawn
y torrir ef ymmaith, ac y gŵywa.
7 Canys yn dy ddîg y difethŵyd ni, ac yn
dy lidiawgrŵydd i'n brawychŵyd.
8 Gosodaist ein anwiredd ger dy fron, ein
dirgel bechodau yngoleuni dy ŵyneb.
9 Canys ein holl ddyddiau ni a ddarfuant
gan dy ddigofaint di; treuliasom ein blyny-
ddoedd fel chwedl.
10 Yn-nyddiau ein blynyddoedd y mae den-
gmhlynedd â thrugain, ac os o gryfder y cyr-
heiddir pedwar ugain mhlynedd, etto eu nerth
sydd boen, a blinder: canys ebrŵydd y der-
fydd, ac ni a ehedwn ymmaith.
11 Pwy a edwŷn nerth dy sorriant? canys
fel y mae dy ofn, y mae dy ddigter.
12 Dysc i ni felly gyfrif ein dyddiau, fel y
dygom ein calon i ddoethineb.
13 Dychwel Arglwydd, pa hŷd? ac edifar-
hâ o ran dy weision.
14 Diwalla ni yn foreu â'th drugaredd, fel y
gorfoleddom, ac y llawenychom dros ein holl
ddyddiau.
15 Llawenhâ ni yn ôl y dyddiau y cystuddi-
aist ni, a'r blynyddoedd y gwelsom ddrygfyd.

16 Gweler dy waith tuag at dy weision: a'th
ogoniant tuag at eu plant hwy.
17 A bydded prydferthwch yr Arglwydd
ein Duw arnom ni: a threfna weithred ein
dwylo ynom ni, ie trefna waith ein dwylo.

Qui habitat. Psal. 91.

YR hwn sydd yn trygo yn-nirgelwch y Goruchaf, a erys ynghyscod yr Holl-alluoc.
2 Dywedaf am yr Arglwydd, fy noddfa a'm
hamddiffynfa ydyw, fy Nuw, ynddo yr ymddiriedaf.
3 Canys efe a'th wareda di o fagl yr heliwr:
ac oddi-wrth haint echryslon;
4 A'i ascell y cyscoda efe trosot, a than ei
adenydd y byddi ddiogel: ei wirionedd fydd
darian ac astalch i ti.
5 Nid ofni rhag dychryn nôs; na rhag y
saeth a ehetto 'r dydd.
6 Na rhag yr haint a rodio yn y tywyllwch,
na rhag y dinistr a ddinistrio ganol dydd.
7 Wrth dy ystlys y cwymp mil, a dengmil
wrth dy ddeheu-law: ond ni ddaw yn agos
attat ti.
8 Yn unig ti a ganfyddi â'th lygaid, ac a wêli dâl y rhai annuwiol.
9 Am i ti wneuthur yr Arglwydd fy noddfa,
sef y Goruchaf yn bresswylfa i ti:
10 Ni ddigwydd i ti niwed, ac ni ddaw plâ
yn agos i'th babell.
11 Canys efe a orchymmyn i'w Angelion
am danat ti, dy gadw yn dy holl ffyrdd.
12 Ar eu dwylo i'th ddygant, rhag taro dy
droed wrth garreg.
13 Ar y llew, a'r asp y cerddi: y cenew
llew, a'r ddraig a fethri.
14 Am iddo roddi ei serch arnaf: am hyn-

ny

ny y gwaredaf ef: am iddo adnabod fy Enw.
15 Efe a eilw arnaf, a mi a'i gwrandawaf:
mewn ing y byddaf fi gidâg ef, y gwaredaf, ac
y gogoneddaf ef.
16 Digonaf ef â hir ddyddiau: a dangosaf
iddo fy iechydwriaeth.

Bonum est confiteri. Psal. 92.

DA yw moliannu 'r Arglwydd: a chanu
mawl i'th Enw di, y Goruchaf.
2 A mynegu y boreu am dy drugaredd, a'th
wirionedd y nosweithiau.
3 Ar ddec-tant, ac ar nabl, ac ar delyn yn
fyfyriol.
4 Canys llawenychaist fi, ô Arglwydd, â'th
weithred: yngwaith dy ddwylo y gorfoleddaf.
5 Mor fawredic, ô Arglwyddd, yw dy wei-
thredoedd, dwfn iawn yw dy feddyliau.
6 Gŵr annoeth ni ŵyr, a'r ynfyd ni ddeall
hyn.
7 Pan flodeuo y rhai annuwiol fel llysieun,
a blaguro holl weithredwŷr anwiredd, hynny
fydd i'w ddinistrio byth bythoedd.
8 Titheu Arglwydd ŵyt dderchafedic yn
dragywydd.
9 Canys wele dy elynion, ô Arglwydd, wele
dy elynion. a ddifethir: gwascerir holl wei-
thred-wŷr anwiredd.
10 Ond fy nghorn i a dderchefi fel unicorn,
ac olew ir i'm enneinir.
11 Fy llygad hefyd a wêl fy ngwynfyd ar fy
ngwrthwyneb-wŷr; fy nghlustiau a glywant
fy ewyllys am y rhai drygionus a gyfodant i'm
herbyn.
12 Y cyfiawn a flodeua fel palm-wŷdden, ac
a gynnydda fel cedr-wŷdden yn Libanus.
13 Y rhai a blannŵyd yn-nhŷ 'r Arglwydd,

a

a flodeuant ynghynteddoedd ein Duw.
14 Ffrwythant etto yn eu henaint, tirfion,
ac iraidd fyddant.
15 I fynegu mai uniawn yw 'r Arglwydd
fy nghraig: ac nad oes anwiredd ynddo.

Prydnhawnol Weddi.

Dominus regnavit. Psal. 93.

YR Arglwydd sydd yn teyrnasu, efe a wisgodd ardderchawgrŵydd, gwiscodd yr Arglwydd nerth ac ymwregysodd: y bŷd hefyd
a sicrhawŷd, fel na syflo.
2 Darparŵyd dy orseddfaingc erioed: ti ŵyt
er tragywyddoldeb.
3 Y llifeiriaint, ô Arglwydd, a dderchafasant, y llifeiriaint a dderchafasant eu twrwf: y
llifeiriaint a dderchafasant eu tonnau.
4 Yr Arglwydd yn yr uchelder sydd gadarnach nâ thwrwf dyfroedd lawer, nâ chedyrn
donnau y môr.
5 Siccr iawn yw dy dystiolaethau; sanctei-
ddrwydd a weddei i'th dy, ô Arglwydd, byth.

Deus ultionum. Psal. 94.

O Arglwydd Dduw 'r dial, ô Dduw 'r dial,
ymddiscleiria.
2 Ymddercha farn-wr y bŷd: tâl eu gwobr
i'r beilchion.
3 Pa hyd Arglwydd y caiff yr annuŵolion?
pa hyd y caiff yr annuwiol orfoleddu?
4 Pa hyd y siaradant, ac y dywedant yn ga-
led? yr ymfawryga holl weithred-wŷr anwi-
redd?
5 Dy bobl Arglwydd a ddrylliant, a'th eti-
feddiaeth a gystuddiant.
6 Y weddw a'r dieithr a laddant, a'r ymddi-
ddifad a ddieneidiant.
7 Dywedant hefyd, ni wêl yr Arglwydd:
ac

ac nid ystyria Duw Jacob hyn.
8 Ystyriwch chwi rai annoeth ym-mysc y
bobl: ac ynfydion, pa bryd y deellwch?
9 Oni chlyw 'r hwn a blannodd y glûst:
oni wêl yr hwn a luniodd y llygad?
10 Oni cherydda 'r hwn a gospa y cenhed-
loedd? oni ŵyr yr hwn sydd yn dyscu gwybo-
daeth i ddŷn.
11 Gŵyr yr Arglwydd feddyliau dŷn, mai
gwagedd ydynt.
12 Gwyn ei fŷd y gŵr a geryddi di, ô Argl-
wydd; ac a ddysci yn dy gyfraith.
13 I beri iddo lonydd oddi-wrth ddyddiau
drygfyd; hyd oni chloddir ffôs ir annuwiol.
14 Canys ni âd yr Arglwydd ei bobl, ac ni
wrthyd efe ei etifeddiaeth.
15 Eithr barn a ddychwel at gyfiawnder, a'r
holl rai uniawn o galon a ânt ar ei ôl.
16 Pŵy a gyfyd gydâ mi yn erbyn y rhai dry-
gionus? pŵy a saif gydâ mi yn erbyn gwei-
thred-wŷr anwiredd?
17 Oni buasei 'r Arglwydd yn gymmorth i
mi, braidd na thrigasei fy enaid mewn distawr-
wydd.
18 Pan ddywedais, llithrodd fy nhroedd, dy
drugaredd di, ô Arglwydd, a'm cynhaliodd.
19 Yn amlder fy meddyliau o'm mewn, dy
ddiddanwch di a lawenycha fy enaid.
20 A fydd cydymdeithas i ti â gorseddfaingc
anwiredd: yr hon a lunia anwiredd yn lle
cyfraith?
21 Yn finteioedd y deuant yn erbyn enaid
y cyfiawn: a gwaed gwirion a farnant yn
euog.
22 Eithr yr Arglwydd sydd yn amddeffynfa
i mi, a'm Duw yw craig fy nodded.

23 Ac efe a dâl iddynt eu hanwiredd, ac a'
tyrr ymmaith yn eu drygioni: yr Arglwydd
ein Duw a'i tyrr hŵynt ymmaith.

Boreuol Weddi.

Venite, exultemus. Psal. 95.

DEuwch, canwn i'r Arglwydd; ymlawen-
hawn yn-nerth ein hiechyd.
2 Deuwn ger ei fron ef â diolch: canwn yn
llafar iddo â Psalmau.
3 Canys yr Arglwydd sydd Dduw mawr, a
brenin mawr goruwch yr holl dduwiau.
4 Yr hwn y mae gorddyfnderau y ddaiar yn
ei law: ac uchelderau y mynyddoedd yn eiddo.
5 Y môr sydd eiddo, ac efe a'i gwnaeth: a'i
ddwylo a luniasant y sych-dir.
6 Deuwch, addolwn ac ymgrymmwn: go-
styngwn ar ein gliniau ger bron yr Arglwydd
ein gwneuthurwr.
7 Canys efe yw ein Duw ni, a ninneu ŷm
bobl ei borfa, a defaid ei law; heddyw os gw-
randewch ar ei leferydd.
8 Na chaledwch eich calonnau, megis yn yr
ymrysonfa, fel yn-nŷdd profedigaeth yn yr
anialwch.
9 Pan demptiodd eich tadau fi, y profâsant
fi, ac y gwelsant fy ngweithredoedd.
10 Deugain mhlynedd yr ymrysonais â'r
genhedlaeth hon, a dywedais, pobl gyfeilior-
nus yn eu calon ydynt hwy: ac nid adnabuant
fy ffyrdd.
11 Wrth y rhai y tyngais yn fy llid, na dde-
lent i'm gorphywyssa.

Cantate Domino. Psal. 96.

CEnwch i'r Arglwydd ganiad newŷdd: cen-
wch i'r Arglwydd, yr holl ddaiar.
2 Cenwch i'r Arglwydd, bendigwch ei enw:
cyhoedd-

cyhoeddwch o ddŷdd i ddŷdd ei iechydwriaeth ef.
3 Dadcenwch ym-mysc y cenhedloedd ei
ogoniant ef, ym-mhlith yr holl bobloedd ei
ryfeddodau.
4 Canys mawr yw 'r Arglwydd, a chanmoladŵy iawn, ofnadŵy yw efe goruwch yr holl dduwiau.
5 Canys holl dduwiau 'r bobloedd ydynt eulynnod, ond yr Arglwydd a wnaeth y nefoedd.
6 Gogoniant, a harddwch sydd o'i flaen ef,
nerth a hyfrydwch sydd yn ei gyssegr.
7 Tylwythau y bobl, rhoddwch i'r Arglwydd; rhoddwch i'r Arglwydd ogoniant a nerth.
8 Rhoddwch i'r Arglwydd ogoniant ei enw:
dygwch offrwm, a deuwch i'w gynteddoedd.
9 Addolwch yr Arglwydd mewn prydferthwch sancteiddrŵydd: yr holl ddaiar ofnwch ger ei fron ef.
10 Dywedwch ym-mysc y cenhedloedd, yr Arglwydd sydd yn teyrnasu: a'r bŷd a siccrhâodd efe, fel nad yscogo: efe a farna y bobl yn uniawn.
11 Llawenhaed y nefoedd, a gorfoledded y
ddaiar: rhûed y môr a'i gyflawnder.
12 Gorfoledded y maes, a'r hyn oll sydd ynddo: yna holl brenniau'r coed a ganant:
13 O flaen yr Arglwydd, Canys y mae yn
dyfod, canys y mae 'n dyfod i farnu 'r ddaiar:
efe a farna 'r bŷd drwy gyfiawnder, a'r bobloedd â'i wirionedd.

Dominus regnavit. Psal. 97.

YR Arglwydd sydd yn teyrnasu, gorfoledded y ddaiar, llawenyched ynysoedd lawer.

2 Cymmy-

2 Cymmylau a thywyllwch sydd o'i am-
gylch ef: cyfiawnder, a barn yw trigfa ei or-
sedd-faingc ef.
3 Tân â allan o'i flaen ef, ac a lysc ei elyni-
on o amgylch.
4 Ei fellt a lewyrchasant y bŷd, y ddaiar a
welodd, ac a grynodd.
5 Y mynyddoedd a doddasant fel cŵyr o
flaen yr Arglwydd: o flaen Arglwydd yr holl
ddaiar.
6 Y nefoedd a fynegant ei gyfiawnder ef:
a'r holl bobl a welant ei ogoniant.
7 Gwradwydder y rhai oll a wasanaethant
ddelew gerfiedic, y rhai a ymffrostiant mewn
eulynnod: addolwch ef yr holl dduwiau.
8 Sion a glywodd, ac lawenychodd; a mer-
ched Juda a orfoleddasant; o herwydd dy far-
nedigaethau di, ô Arglwydd.
9 Canys ti, Arglwydd, ŵyt oruchel goruwch
yr holl ddaiar: dirfawr i'th dderchafŵyd go-
ruwch yr holl dduwiau.
10 Y rhai a gerwch yr Arglwydd, casewch
ddrygioni: efe sydd yn cadw eneidiau ei saint;
efe a'i gwared o law y rhai annuwiol.
11 Hauŵyd goleuni i'r cyfiawn, a llawenydd
i'r rhai uniawn o galon.
12 Y rhai cyfiawn, llawenychwch yn yr Ar-
glwydd: a moliennwch wrth goffadwriaeth ei
sancteiddrwydd ef.

Prydnhawnol Weddi.

Cantate Domino Psal. 98.

CEnwch i'r Arglwydd ganiad newydd, ca-
nys efe a wnaeth bethau rhyfedd: ei dde-
heulaw, a'i fraich sanctaidd a barodd iddo fu-
ddugoliaeth.
2 Yspyssodd yr Arglwydd ei iechydwriaeth:
dat-cuddi-

lat-cuddiodd ei gyfiawnder yngolwg y cen-
hedloedd.

3 Cofiodd ei drugaredd, a'i wirionedd i dŷ
Israel: holl derfynau y ddaiar a welsant ie-
chydwriaeth ein Duw ni.

4 Cenwch yn llafar i'r Arglwydd, yr holl
ddaiar: llefwch, ac ymlawenhewch, a chen-
wch;

5 Cenwch i'r Arglwydd, gyd-â'r delyn: gyd-
â'r delyn â llef Psalm.

6 Ar utcyrn a sain cornet, cenwch yn llafar
o flaen yr Arglwydd y Brenin.

7 Rhûed y môr a'i gyflawnder, y bŷd a'r
rhai a drigant o'i fewn.

8 Cured y llifeiriaint eu dwylo: a chyd-ga-
ned y mynyddoedd.

9 O flaen yr Arglwydd, canys y mae'n dyfod
i farnu y ddaiar: efe a farna'r bŷd â chyfi-
awnder, a'r bobloedd âg uniondeb.

Dominus regnavit. Psal. 99.

YR Arglwydd sydd yn teyrnasu, cryned y
bobloedd: eistedd y mae rhwng y Ceru-
biaid, ymgynnhyrfed y ddaiar.

2 Mawr yw 'r Arglwydd yn Sion, a dercha-
fedic yw efe goruwch yr holl bobloedd.

3 Moliannant dy Enw mawr ac ofnadwy;
canys sanctaidd yw.

4 A nerth y brenin a hoffa farn, ti a siccrhei
uniondeb; barn, a chyfiawnder a wnei di yn
Jacob.

5 Derchefwch yr Arglwydd ein Duw, ac
ymgrymmwch o flaen ei stôl-draed ef, canys
sanctaidd yw.

6 Moses ac Aaron ym-mhlith ei offeiriaid
ef; a Samuel ym-mysc y rhai a alwant ar ei
Enw; galwasant ar yr Arglwydd, ac efe a'i
gwrandawodd hwynt.

7 Llefa-

7 Llefarodd wrthynt yn y golofn gwmmwl,
cadwasant ei dystiolaethau, a'r Ddeddf a ro-
ddodd efe iddynt.
8 Gwrandewaist arnynt, ô Arglwydd ein
Duw: Duw oeddit yn eu harbed, ie pan ddie-
lit am eu dychymmygion.
9 Derchefwch yr Arglwydd ein Duw, ac
ymgrymmwch ar ei fynydd sanctaidd; canys
sanctaidd yw'r Arglwydd ein Duw.

Jubilate Deo. Psal. 100.

CEnwch yn llafar i'r Arglwydd, yr holl
ddaiar:
2 Gwasanaethwch yr Arglwydd mewn llaw-
enydd: deuwch o'i flaen ef â chân.
3 Gwybyddwch mai'r Arglwydd sydd Dduw;
efe a'n gwnaeth, ac nid ni ein hunain: ei bobl
ef ydym, a defaid ei borfa.
4 Ewch i mewn i'w byrth ef â diolch, ac i'w
gynteddau â mawl: diolchwch iddo, a bendi-
thiwch ei Enw.
5 Canys da yw'r Arglwydd, ei drugaredd
sydd yn dragywydd; a'i wirionedd hyd gen-
hedlaeth a chenhedlaeth.

Misericordiam & judicium. Psal. 101.

CAnaf am drugaredd a barn: i ti Arglwydd
y canaf.
2 Byddaf ddeallus mewn ffordd berffaith:
pa bryd y deui attaf? rhodiaf mewn perffei-
thrŵydd fy nghalon o fewn fy nhŷ.
3 Ni osodaf ddim anwir o flaen fy llygaid,
câs gennif waith y rhai cildynnus, ni lŷn wr-
thif fi.
4 Calon gyndyn a gilia oddi-wrthif, nid ad-
nabyddaf ddŷn drygionus.
5 Torraf ymmaith yr hwn a enllibio ei gy-
gymydog yn ddirgel; yr uchel o olwg, a'r
balch

lch ei galon ni allaf ei ddioddef.
6 Fy llygaid fydd ar ffyddloniaid y tîr, fel y
igont gydâ mi: yr hwn a rodio mewn ffordd
rffaith, hwnnw a'm gwasanaetha i.
7 Ni thrig o fewn fy nhŷ yr un a wnelo
wyll: ni thrig yn fy ngolwg yr un a ddywe-
 gelwydd.
8 Yn foreu y torraf ymmaith holl annuwo-
on y tîr: i ddiwreiddio holl weithredwŷr an-
iredd o ddinas yr Arglwydd.

Boreuol Weddi.

Domine, exaudi. Psal. 102.

ARglwydd clyw fy ngweddi, a deued fy llef
attat.
2 Na chudd dy wyneb oddi-wrthif, yn-nŷdd
 nghyfyngder, gostwng dy glust attaf: yn y
ydd y galŵyf, brysia, gwrando fi.
3 Canys fy nyddiau a ddarfuant fel mŵg:
m hescyrn a boethasant fel aelŵyd.
4 Fy nghalon a darawyd, ac a ŵywodd fel
ysieun: fel yr anghofiais fwytta fy mara.
5 Gan lais fy nhuchan y glynodd fy escyrn
rth fy ngnhawd.
6 Tebyg ŵyf i belican yr annialwch, ydwyf
 dylluan y diffaethwch.
7 Gwiliais, ac ydwyf fel aderyn y tô, unic ar
en y tŷ.
8 Fy ngelynion a'm gwradŵyddant beu-
ydd: y rhai a ynfydant wrthif, a dyngasant
n fy erbyn.
9 Canys bwytteais ludw fel bara, a chym-
ysgais fy 'niod âg ŵylofain.
10 O herwydd dy lid ti a'th ddigofaint: ca-
ys codaist fi i fynnu, a theflaist fi i lawr.
11 Fy nyddiau sydd fel cyscod yn cilio; a
minneu fel glaswelltyn â wywais.

12 Titheu

12 Titheu Arglwydd a barhei yn dragywy-
ddol; a'th goffadwriaeth hyd genhedlaeth a
chenhedlaeth.
13 Ti a gyfodi, ac a drugarhei wrth Sion:
canys yr amser i drugarhâu wrthi, ie yr amser
nodedic, a ddaeth.
14 Oblegit y mae dy weision yn hoffi ei mei-
ni, ac yn tosturio wrth ei llŵch hi.
15 Felly y cenhedloedd a ofnant enw'r Ar-
glwydd: a holl frenhinoedd y ddaiar dy ogo-
niant.
16 Pan adeiliado yr Arglwydd Sion, y gwe-
lir ef yn ei ogoniant.
17 Efe a edrych ar weddi y gwael ac ni ddi-
ystyroddd eu dymuniad.
18 Hyn a sgrifennir i'r genhedlaeth a ddêl,
a'r bobl a greir a folianant yr Arglwydd.
19 Canys efe a edrychodd o uchelder ei gy-
ssegr: yr Arglwydd a edrychodd o'r nefoedd
ar y ddaiar.
20 I wranddo uchenaid y carcharorion: ac
i ryddhâu plant angau.
21 I fynegu Enw'r Arglwydd yn Sion, a'i
foliant yn Jerusalem.
22 Pan gascler y bobl ynghyd; a'r teyrna-
soedd i wasanaethu'r Arglwydd.
23 Gostyngodd efe fy nerth ar y ffordd, byr-
haodd fy nyddiau.
24 Dywedais, fy Nuw na chymmer fi ym-
maith ynghanol fy nyddiau: dy flynyddoedd
di sydd yn oes oesoedd.
25 Yn y dechreuad y seiliaist y ddaiar, a'r
nefoedd ydynt waith dy ddwylo.
26 Hwy a ddarfyddant, a thi a barhêi, ie
hŵy oll a heneiddiant fel dilledyn, fel gwisc y
newidi hŵynt, a hwy a newidir.

27 Titheu

27 Tithau 'r un ydŵyt, a'th flynyddoedd ni
ddarfyddant.
28 Plant dy weision a barhânt, a'i hâd a sic-
rhêir ger dy fron di.

Benedic, anima mea. Psal. 103.

FY enaid, bendithia 'r Arglwydd, a chwbl
sydd ynof ei Enw sanctaidd ef.
2 Fy enaid, bendithia 'r Arglwydd, ac nac
angofia ei holl ddoniau ef.
3 Yr hwn sydd yn maddeu dy holl anwire-
ddau: yr hwn sydd yn iachâu dy holl lescedd.
4 Yr hwn sydd yn gwaredu dy fywyd o ddi-
stryw, yr hwn sydd yn dy goroni â thrugaredd,
ac â thosturi.
5 Yr hwn sydd yn diwallu dy enau a daioni,
fel yr adnewyddir dy ieuengctid fel yr eryr.
6 Yr Arglwydd sydd yn gwneuthur cyfiawn-
der, a barn i'r rhai gorthrymmedic oll.
7 Yspyssôd ei ffyrdd i Moses; ei weithred-
oedd i feibion Israel.
8 Trugarog, a gras-lawn yw 'r Arglwydd:
hwyrfrydic i lid, a mawr o drugarogrŵydd.
9 Nid byth yr ymryson efe, ac nid byth y
ceidw efe ei ddigofaint.
10 Nid yn ôl ein pechodau y gwnaeth efe
â ni; ac nid yn ôl ein hanwireddau y talodd
efe i ni.
11 Canys cyfuwch ac yw 'r nefoedd uwch-
law 'r ddaiar, y rhagorodd ei drugaredd ef ar y
rhai a'i hofnant ef.
12 Cyn belled ac yw 'r dwyrain oddi-wrth
y gorllewin, y pellhâodd efe ein camweddau
oddi-wrthym.
13 Fel y tosturia tâd wrth ei blant, felly
y tosturia yr Arglwydd wrth y rhai a'i hof-
nant ef.

14 Canys efe a edwyn ein defnydd ni: cofia
mai llŵch ydym.
15 Dyddiau dŷn sydd fel glas-welltyn: me-
gis blodeuyn y maes, felly y blodeua ef.
16 Canys y gwynt â trosto, ac ni bydd mŵy
o honaw; a'i le nid edwyn ddim o honaw ef
mŵy.
17 Ond trugaredd yr Arglwydd sydd o
dragywyddoldeb hyd dragywyddoldeb, ar y
rhai a'i hofnant ef: a'i gyfiawnder i blant eu
plant:
18 I'r sawl a gadwant ei gyfammod ef? ac a
gofiant ei orchymmynion, i'w gwneuthur.
19 Yr Arglwydd a baratôdd ei orseddfâ yn
y nefoedd: a'i frenhiniaeth ef sydd yn llywo-
draethu ar bôb peth.
20 Bendithiwch yr Arglwydd, ei angelion
ef: cedyrn o nerth yn gwneuthur ei air ef, gan
wrando ar leferydd ei air ef.
21 Bendithiwch yr Arglwydd, ei holl luoedd
ef: ei holl weision yn gwneuthur ei ewyllys ef.
22 Bendithiwch yr Arglwydd, ei holl wei-
thredoedd ef: ym-mhob man o'i lywodraeth,
Fy enaid, bendithia 'r Arglwydd.

Prydnhawnol Weddi.

Benedic, anima mea. Psal. 104.

FY enaid, bendithia 'r Arglwydd, ô Argl-
wydd fy Nuw tramawr ydwyt: gwiscai
ogoniant, a harddwch.
2 Yr hwn wyt yn gwisco goleuni fel dille-
dyn; ac yn tanu y nefoedd fel llen.
3 Yr hwn sy yn gosod tylathau ei stafelloedd
yn y dyfroedd, yn gwneuthur y cwmylau y
gerbyd iddo: ac yn rhodio ar adenydd y
gwynt.
4 Yr hwn sydd yn gwneuthur ei gennado-

yn ysprydion: a'i weinidogion yn dân flam-
llyd.
5 Yr hwn a seiliodd y ddaiar ar ei sylfeini:
fel na symmudo byth, yn dragywydd.
6 Toaist hi a'r gorddyfnder, megis â gwisc:
y dyfroedd a safent goruwch y mynyddoedd.
7 Gan dy gerydd di y ffoesant; rhag sŵn dy
darau y prysurasant ymaith.
8 Gan y mynyddoedd yr ymgodant, ar hyd
y dyffrynnoedd y descynnant, i'r lle a seiliaist
iddynt.
9 Gosodaist derfyn, fel nad elont trosodd,
fel na ddychwelont i orchguddio 'r ddaiar.
10 Yr hwn a yrr ffynhonnau i'r dyffrynoedd,
y rhai a gerddant rhwng y bryniau.
11 Diodant holl fwystfilod y maes: yr assyn-
nod gwylltion a dorrant eu syched.
12 Adar y nefoedd a drigant ger llaw iddynt;
y rhai a leisiant oddi rhwng y cangau.
13 Y mae efe yn dwfrhâu y bryniau o'i sta-
felloedd: y ddaiar a ddigonir o ffrwyth dy
weithredoedd.
14 Y mae yn peri i'r gwellt dyfu i'r anifeili-
aid, a llysiau i wasanaeth dŷn: fel y dycco fara
allan o'r ddaiar:
15 A gwin, yr hwn a lawenycha galon dŷn,
ac olew i beri i'w wyneb ddisclerio: a bara, yr
hwn a gynnal galon dŷn.
16 Prennau 'r Arglwydd sydd lawn sugn
cedrwydd Libanus y rhai a blannodd efe.
17 Lle y nytha 'r adar: y ffynnidwydd yw
tŷ y Ciconia.
18 Y mynyddoedd uchel sydd noddfa i'r
geifr; a'r creigiau i'r cwnningod.
19 Efe a wnaeth y lleuad i amserau nodi-
dic: yr haul a edwyn ei fachludiad.

14 Canys efe a edwyn ein defnydd ni: cofia
mai llwch ydym.
15 Dyddiau dyn sydd fel glaswelltyn: me-
gis blodeuyn y maes, felly y blodeua ef.
16 Canys y gwynt â trosto, ac ni bydd mwy
o honaw; a'i le nid edwyn ddim o honaw ef
mwy.
17 Ond trugaredd yr Arglwydd sydd o
dragywyddoldeb hyd dragywyddoldeb, ar y
rhai a'i hofnant ef: a'i gyfiawnder i blant eu
plant:
18 I'r sawl a gadwant ei gyfammod ef? ac a
gofiant ei orchymmynion, i'w gwneuthur.
19 Yr Arglwydd a baratôdd ei orseddfa yn
y nefoedd: a'i frenhiniaeth ef sydd yn llywo-
draethu ar bôb peth.
20 Bendithiwch yr Arglwydd, ei angelion
ef: cedyrn o nerth yn gwneuthur ei air ef, gan
wrando ar leferydd ei air ef.
21 Bendithiwch yr Arglwydd, ei holl luoedd
ef: ei holl weision yn gwneuthur ei ewyllys ef.
22 Bendithiwch yr Arglwydd, ei holl wei-
thredoedd ef: ym-mhob man o'i lywodraeth:
Fy enaid, bendithia 'r Arglwydd.

Prydnhawnol Weddi.

Benedic, anima mea Psal. 104.

FY enaid, bendithia 'r Arglwydd, ô Argl-
wydd fy Nuw tramawr ydwyt: gwiscaist
ogoniant, a harddwch.
2 Yr hwn wyt yn gwisco goleuni fel dille-
dyn: ac yn tanu y nefoedd fel llen.
3 Yr hwn sy yn gosod tylathau ei stafelloedd
yn y dyfroedd, yn gwneuthur y cwmylau yn
gerbyd iddo: ac yn rhodio ar adenydd y
gwynt.
4 Yr hwn sydd yn gwneuthur ei gennadon
yn

yn ysprydion: a'i weinidogion yn dân flamllyd.
5 Yr hwn a seiliodd y ddaiar ar ei sylfeini:
fel na symmudo byth, yn dragywydd.
6 Toaist hi a'r gorddyfnder, megis â gwisc:
y dyfroedd a safent goruwch y mynyddoedd.
7 Gan dy gerydd di y ffoesant; rhag sŵn dy
daran y prysurasant ymaith.
8 Gan y mynyddoedd yr ymgodant, ar hyd
y dyffrynnoedd y descynnant, i'r lle a seiliaist
iddynt.
9 Gosodaist derfyn, fel nad elont trosodd,
fel na ddychwelont i orchguddio'r ddaiar.
10 Yr hwn a yrr ffynhonnau i'r dyffrynoedd,
y rhai a gerddant rhwng y bryniau.
11 Diodant holl fwystfilod y maes: yr assynnod
gwylltion a dorrant eu syched.
12 Adar y nefoedd a drigant ger llaw iddynt;
y rhai a leisiant oddi rhwng y cangau.
13 Y mae efe yn dwfrhâu y bryniau o'i stafelloedd:
y ddaiar a ddigonir o ffrwyth dy
weithredoedd.
14 Y mae yn peri i'r gwellt dyfu i'r anifeiliaid,
a llysiau i wasanaeth dŷn: fel y dycco fara
allan o'r ddaiar:
15 A gwin, yr hwn a lawenycha galon dŷn,
ac olew i beri i'w wyneb ddisclerio: a bara, yr
hwn a gynnal galon dŷn.
16 Prennau 'r Arglwydd sydd lawn sugn
cedrwydd Libanus y rhai a blannodd efe.
17 Lle y nytha 'r adar: y ffŷnnidwŷdd yw
ty y Ciconia.
18 Y mynyddoedd uchel sydd noddfa i'r
geifr; a'r creigiau i'r cwningod.
19 Efe a wnaeth y lleuad i amserau nodedic:
yr haul a edwyn ei fachludiad.

 20 Gwnei

20 Gwnei dywyllwch, a nôs fydd: ynddi
yr ymlusca pôb bwyst-fil coed.
21 Y cenawon llewod a rûant am ysclyfaeth,
ac a geisiant eu bwyd gan Dduw.
22 Pan godo haul, ymgasclant, a gorwe-
ddant yn eu llochesau.
23 Dŷn a â allan i'w waith, ac i'w orchwyl
hyd yr hwyr.
24 Mor lliosog yw dy weithredoedd, ô Ar-
glwydd! gwnaethost hwynt oll mewn doethi-
neb, llawn yw 'r ddaiar o'th gyfoeth.
25 Felly y mae y Môr mawr, llydan: yno
y mae ymlusciaid heb rifedi, bwyst-filod by-
chain a mawrion.
26 Yno 'r â y llongau: yno y mae 'r Lefia-
than, yr hwn a luniaist i chwarae ynddo.
27 Y rhai hyn oll a ddisgwiliant wrthit, am
roddi iddynt eu bwyd yn ei bryd.
28 A roddech iddynt a gasclant: agori dy
law a diwellir hwynt â daioni.
29 Ti a guddi dy wyneb, hwythau a drallo-
dir: dygi ymaith eu hanadl, a threngant, a
dychwelant i'w llwch.
30 Pan ollyngych dy yspryd y creuir hwynt,
ac yr adnewyddi wyneb y ddaiar.
31 Gogoniant yr Arglwydd fydd yn dragy-
wydd: yr Arglwydd a lawenycha yn ei wei-
thredoedd.
32 Efe a edrych ar y ddaiar, a hi a gryna,
efe a gyffwrdd â'r mynyddoedd, a hwy a fy-
gant.
33 Canaf i'r Arglwydd tra fyddwyf fyw, ca-
naf i'm Duw tra fyddwyf.
34 Bydd melys fy myfyrdod am dano; mi a
lawenychaf yn yr Arglwydd.
35 Darfydded y pechaduriaid o'r tîr, na fy-
dded

dded yr annuwolion mwy: fy enaid bendithia
di 'r Arglwydd. Molwch yr Arglwydd.

Boreuol Weddi.

Confitemini Domino Psal. 105.

CLodforwch yr Arglwydd, gelwch ar ei
Enw: mynegwch ei weithredoedd ym-
mysc y bobloedd.
2 Cenwch iddo, canmolwch ef: ymddi-
ddenwch am ei holl ryfeddodau ef.
3 Gorfoleddwch yn ei Enw sanctaidd; lla-
wenyched calon y rhai a geisiant yr Arglwydd.
4 Ceisiwch yr Arglwydd a'i nerth: ceisiwch
ei wyneb ef bob amser.
5 Cofiwch ei ryfeddodau, y rhai a wnaeth
efe: ei wrthiau a barnedigaethau ei enau.
6 Chwi hâd Abraham ei wâs ef: chwi mei-
bion Jacob ei etholedigion.
7 Efe yw 'r Arglwydd ein Duw ni, ei farne-
digaethau ef sydd trwy 'r holl ddaiar.
8 Cofiodd ei gyfammod byth: y gair a or-
chymynnodd efe i fîl o genhedlaethau.
9 Yr hyn a ammododd efe âg Abraham, a'i
lŵ i Isaac.
10 A'r hyn a osododd efe yn ddeddf i Jacob,
ac yn gyfammod tragywyddol i Israel:
11 Gan ddywedyd, i ti y rhoddaf dir Ca-
naan, rhandir eich etifeddiaeth.
12 Pan oeddynt ychydig o rifedi, ie ychy-
dig, a dieithraid ynddi:
13 Pan rodient o genhedlaeth i genhed-
laeth: o'r naill deyrnas at bobl arall:
14 Ni adawodd i nêb eu gorthrymmu, ie
ceryddodd frenhinoedd o'i plegit:
15 Gan ddywedyd, na chyffyrddwch a'm
rhai eniniog, ac na ddrygwch fy mhroph-
wydi.

16 Galwodd hefyd am newyn ar y tîr: a
diniſtriodd holl gynhaliaeth bara.
17 Anfonodd ŵr o'i blaen hwynt, Joſeph yr
hwn a werthwyd yn wâs.
18 Cyſtuddiaſant ei draed ef mewn gefyn:
ei enaid aeth mewn heirn:
19 Hyd yr amſer y daeth ei air ef; gair yr
Arglwydd a'i profodd ef.
20 Y brenin a anfonodd, ac a'i gollyngodd
ef, llywodraeth-wr y bobl, ac a'i rhyddhâodd
ef.
21 Goſododd ef yn Arglwydd ar ei dŷ, ac yn
llywydd ar ei holl gyfoeth.
22 I rwymo ei dywyſogion ef wrth ei ewy-
llys, ac i ddyſcu doethineb i'w henuriaid ef.
23 Aeth Iſrael hefyd i'r Aipht, a Jacob a
ymdeithiodd yn-nhir Ham.
24 Ac efe a gynnyddodd ei bobl yn ddir-
fawr, ac a'i gwnaeth yn gryfach nâ'i gwrthwy-
nebwyr.
25 Trôdd eu calon hwynt i gaſau ei bobl ef,
i wneuthur yn ddichellgar â'i weiſion.
26 Efe a anfonodd Moſes ei wâs, ac Aaron
yr hwn a ddewiſaſei.
27 Hwy a ddangoſaſant ei arwyddion ef yn
eu plith hwynt; a rhyfeddodau yn-nhîr Ham.
28 Efe a anfonodd dywyllwch, ac a dywy-
llodd: ac nis anufuddhaſant hwy ei air ef.
29 Efe a drôdd eu dyfroedd yn waed, ac a
laddodd eu pyſcod.
30 Eu tir a heigiodd lyffaint, yn ſtafelloedd
eu brenhinoedd.
31 Efe a ddywedodd, a daeth cymmyſc-bla,
a llau yn eu holl frô hwynt.
32 Efe a wnaeth eu glaw hwynt yn genllyſc,
ac yn fflammau tân yn eu tîr.

33 Tara-

33 Tarawodd hefyd eu gwinŵydd, a'i ffigyl-
ŵydd; ac a ddrylliodd goed eu gwlad hwynt.
34 Efe a ddywedodd, a daeth y locuſtiaid
a'r lindys yn aneirif.
35 Y rhai a fwytaſant yr holl laſwellt yn eu
tîr hwynt; ac a ddifaſant ffrwyth eu daiar
hwynt.
36 Tarawodd hefyd bôb cyntaf-anedig yn
eu tîr hwynt; blaen-ffrwyth eu holl nerth
hwynt.
37 Ac a'i dug hwynt allan âg arian, ac âg
aur; ac heb un llefc yn eu llwythau.
38 Llawenychodd yr Aipht pan aethant a-
llan; canys ſyrthiaſei eu harſwydd arnynt
hwy.
39 Efe a danodd gwmwl yn dô, a thân i ole-
uo liw nôs.
40 Gofynnâſant, ac efe a ddug ſofl-ieir, ac
a'i diwallodd â bara nefol.
41 Efe a holltodd y graig, a'r dyfroedd a
ddylifodd, cerddaſant ar hŷd lleoedd ſychion
yn afonydd.
42 Canys efe a gofiodd ei air ſanctaidd, ac
Abraham ei wâs.
43 Ac a ddûg ei bobl allan mewn llawe-
nydd: ei etholedigion mewn gorfoledd.
44 Ac a roddes iddynt diroedd y cenhed-
loedd: a meddiannaſant lafur y bobloedd.
45 Fel y cadwent ei ddeddfau ef, ac y cyn-
halient ei gyfreithiau. Molwch yr Arglwydd.

Prydnhawnol Weddi.

Confitemini Domino. Pſal. 106.

MOlwch yr Arglwydd. Clodforwch yr Ar-
glwydd, canys da yw: o herwydd ei dru-
garedd a bery yn dragywydd.
2 Pwy a draetha nerthoedd yr Arglwydd?

16 Galwodd hefyd am newyn ar y tîr: a
diniſtriodd holl gynhaliaeth bara.
17 Anfonodd ŵr o'i blaen hwynt, Joſeph yr
hwn a werthwyd yn wâs.
18 Cyſtuddiaſant ei draed ef mewn gefyn:
ei enaid aeth mewn heirn:
19 Hyd yr amſer y daeth ei air ef; gair yr
Arglwydd a'i profodd ef.
20 Y brenin a anfonodd, ac a'i gollyngodd
ef, llywodraeth-wr y bobl, ac a'i rhyddhâodd
ef.
21 Goſododd ef yn Arglwydd ar ei dŷ, ac yn
llywydd ar ei holl gyfoeth.
22 I rwymo ei dywyſogion ef wrth ei ewy-
llys, ac i ddyſcu doethineb i'w henuriaid ef.
23 Aeth Iſrael hefyd i'r Aipht, a Jacob a
ymdeithiodd yn-nhir Ham.
24 Ac efe a gynnyddodd ei bobl yn ddir-
fawr, ac a'i gwnaeth yn gryfach nâ'i gwrthwy-
nebwyr.
25 Trôdd eu calon hwynt i gaſau ei bobl ef,
i wneuthur yn ddichellgar â'i weiſion.
26 Efe a anfonodd Moſes ei wâs, ac Aaron
yr hwn a ddewiſaſei.
27 Hwy a ddangoſaſant ei arwyddion ef yn
eu plith hwynt; a rhyfeddodau yn-nhîr Ham.
28 Efe a anfonodd dywyllwch, ac a dywy-
llodd: ac nis anufuddhaſant hwy ei air ef.
29 Efe a drôdd eu dyfroedd yn waed, ac a
laddodd eu pyſcod.
30 Eu tir a heigiodd lyffaint, yn ſtafelloedd
eu brenhinoedd.
31 Efe a ddywedodd, a daeth cymmyſc-bla,
a llau yn eu holl frô hwynt.
32 Efe a wnaeth eu glaw hwynt yn genllyſc,
ac yn fflammau tân yn eu tîr.
33 Tara-

33 Tarawodd hefyd eu gwinŵydd, a'i ffigys-
wŷdd; ac a ddrylliodd goed eu gwlad hwynt.
34 Efe a ddywedodd, a daeth y locustiaid
a'r lindys yn aneirif.
35 Y rhai a fwytasant yr holl laswellt yn eu
tîr hwynt; ac a ddifasant ffrwyth eu daiar
hwynt.
36 Tarawodd hefyd bôb cyntaf-anedig yn
eu tîr hwynt; blaen-ffrwyth eu holl nerth
hwynt.
37 Ac a'i dug hwynt allan âg arian, ac âg
aur; ac heb un llesc yn eu llwythau.
38 Llawenychodd yr Aipht pan aethant a-
llan; canys syrthiasei eu harswydd arnynt
hwy.
39 Efe a danodd gwmwl yn dô, a thân i ole-
uo liw nôs.
40 Gofynnâsant, ac efe a ddug sofl-ieir, ac
a'i diwallodd â bara nefol.
41 Efe a holltodd y graig, a'r dyfroedd a
ddylifodd, cerddasant ar hŷd lleoedd sychion
yn afonydd.
42 Canys efe a gofiodd ei air sanctaidd, ac
Abraham ei wâs.
43 Ac a ddûg ei bobl allan mewn llawe-
nydd: ei etholedigion mewn gorfoledd.
44 Ac a roddes iddynt diroedd y cenhed-
loedd: a meddiannasant lafur y bobloedd.
45 Fel y cadwent ei ddeddfau ef, ac y cyn-
halient ei gyfreithiau. Molwch yr Arglwydd.

Prydnhawnol Weddi.

Confitemini Domino. Psal. 106.

MOlwch yr Arglwydd. Clodforwch yr Ar-
glwydd, canys da yw: o herwydd ei dru-
garedd a bery yn dragywydd.
2 Pwy a draetha nerthoedd yr Arglwydd?

ac a fynega ei holl fawl ef.
3 Gwyn eu bŷd a gadwant farn: a'r hwn
a wnêl gyfiawnder bôb amser.
4 Cofia fi Arglwydd yn ol dy raslonrhwydd
i'th bobl, ymwel â mi â'th iechydwriaeth.
5 Fel y gwelwyf ddaioni dy etholedigion,
fel y llawenychwyf yn llawenydd dy genhedl
di: fel y gorfoleddwyf gydâ'th etifeddiaeth.
6 Pechasom gydâ'n tadau, gwnaethom gam-
wedd, anwireddus fuom.
7 Ein tadau ni ddeallasant dy ryfeddodau
yn yr Aipht, ni chofiasant liosogrwydd dy dru-
gareddau, eithr gwrth-ryfelgar fuant wrth y
môr, sef, y môr coch.
8 Etto efe a'i hachubodd hwynt er mwyn
ei enw: i beri adnabod ei gadernid.
9 Ac a geryddodd y môr coch, fel y sychodd
efe: a thywysodd hwynt trwy 'r dyfnder me-
gis trwy 'r anialwch:
10 Achubodd hwynt hefyd o law eu diga-
sog: ac a'i gwaredodd o law y gelyn.
11 A'r dyfroedd a doesant eu gwrthwyneb-
wŷr: ni adawyd un o honynt.
12 Yna y credasant ei eiriau ef: canasant ei
fawl ef.
13 Yn y fan yr anghofiasant ei weithredoedd
ef; ni ddisgwiliasant am ei gyngor ef.
14 Eithr blyssiasant yn ddirfawr yn yr anial-
wch: a themptiasant Dduw yn y diffaethwch.
15 Ac efe a roddes eu dymuniad iddynt,
eithr efe a anfonodd gulni i'w henaid.
16 Cynfigennasant hefyd wrth Moses yn y
gwersyll: ac wrth Aaron sanct yr Arglwydd.
17 Y ddaiar a agorodd, ac a lyngcodd Dda-
than ac a orchgudiodd gynnulleidfa Abi-
ram.

18 Cynneu-

18 Cynneuodd tân hefyd yn eu cynnulleidfa
hwynt: fflam a loſcodd y rhai annuwiol.
19 Llo a wnaethant yn Horeb: ac ymgrym-
maſant i'r ddelw dawdd.
20 Felly y troeſant eu gogoniant i lûn ei-
dion yn pori glaſwellt.
21 Anghofiaſant Dduw eu hachub-wr, yr
hwn a wnelſei bethau mawrion yn yr Aipht:
22 Pethau rhyfedd yn-nhir Ham: pethau
ofnadwy wrth y môr coch.
23 Am hynny y dywedodd y diniſtriai efe
hwynt, oni buaſei Moſes ei etholedig ſefyll ar
yr adwy o'i flaen ef, i droi ymmaith ei lidiawgr-
wydd ef, rhag eu diniſtrio.
24 Diyſtyraſant hefyd y tîr dymmunol: ni
chredaſant ei air ef:
25 Ond grwgnachaſant yn eu pebyll: ac ni
wrandawſant ar lais yr Arglwydd.
26 Yna y derchafodd efe ei law yn eu her-
byn hwynt, i'w gwaſcaru yn y tiroedd.
27 Ac i gwympo eu hâd ym-myſc y cenhed-
loedd, ac i'w gwaſcaru yn y tiroedd.
28 Ymgyſſylltaſant hefyd a Baal-peor, a
bwyttaſant ebyrth y meirw.
29 Felly y digiaſant ef a'i dychymmygion eu
hun: ac y tarawodd plâ yn eu myſc hwy.
30 Yna y ſafodd Phinehes, ac a iawn far-
nodd: a'r plâ a attaliwyd.
31 A chyfrifwyd hyn iddo yn gyfiawnder; o
genhedlaeth i genhedlaeth byth.
32 Llidiaſant ef hefyd wrth ddyfroedd y
gynneu; fel y bu ddrwg i Moſes o'i plegit
hwynt.
33 O herwydd cythruddo o honynt ei yſ-
pryd ef, fel y cam-ddywedodd â'i wefuſau.
34 Ni ddiniſtriaſant y bobloedd, am y rhai y

dywedasei 'r Arglwydd wrthynt.
35 Eithr ymgymmyscasant â'r Cenhedl-
oedd; a dyscasant eu gweithredoedd hwynt.
36 A gwasanaethasant eu delwau hwynt, y
rhai a fu yn fagl iddynt.
37 Aberthasant hefyd eu meibion, a'i mer-
ched i gythrauliaid.
38 Ac a dywalltasant waed gwirion, sef gwa-
ed eu meibion, a'i merched, y rhai a abertha-
sant i ddelwau Canaan, a'r tîr a halogwydd â
gwaed.
39 Felly 'r ymhalogasant yn eu gweithred-
oedd eu hun, ac y puttceiniasant gyd â'i dychym-
mygion.
40 Am hynny y cynneuodd dîg yr Arglwydd
yn erbyn ei bobl, fel y ffieiddiodd efe ei etife-
ddiaeth.
41 Ac efe a'i rhoddes hwynt yn llaw 'r cen-
hedloedd: a'i caseion a lywodraethasant ar-
nynt.
42 Eu gelynion hefyd a'i gorthrymmasant;
a darostyngwyd hwynt tan eu dwylo hwy.
43 Llawer gwaith y gwaredodd efe hwynt,
hwythau a'i digiasant ef â'i cyngor eu hun;
hwy a wanhychwyd am eu hanwiredd.
44 Etto efe a edrychodd pan oedd ing ar-
nynt; pan glywodd eu llefain hwynt.
45 Ac efe a gofiodd ei gyfammod â hwynt,
ac a edifarhâodd yn ôl lliosogrwydd ei dru-
gareddau.
46 Ac a wnaeth iddynt gael trugaredd gan
y rhai oll a'i caethiwai.
47 Achub ni ô Arglwydd ein Duw, a chyn-
null ni o blith y cenhedloedd, i glodfori dy Enw
sanctaidd; ac i orfoleddu yn dy foliant.
48 Bendigedic fyddo Arglwydd Dduw If-
rael,

rael, erioed, ac yn dragywydd: a dyweded yr
holl bobl, Amen. Molwch yr Arglwydd.

Boreuol Weddi.

Confitemini Domino. Psal. 107.

CLodforwch yr Arglwydd canys da yw: o
herwydd ei drugaredd sydd yn dragy-
wydd.
2 Felly dyweded gwaredigion yr Arglwydd;
y rhai a waredodd efe o law y gelyn.
3 Ac a gasclodd efe o'r tiroedd, o'r dwyrain,
ac o'r gorllewin, o'r gogledd, ac o'r dehau.
4 Crwydrasant yn yr anialwch mewn ffordd
ddisathr: heb gael dinas i aros ynddi.
5 Yn newynog ac yn sychedig: eu henaid a
lewygodd ynddynt.
6 Yna y llefasant ar yr Arglwydd yn eu cy-
fyngder: ac efe a'i gwaredodd o'i gorthrym-
derau.
7 Ac a'i tywysodd hwynt ar hŷd y ffordd
uniawn, i fyned i ddinas gysanneddol.
8 O na foliannent yr Arglwydd am ei ddai-
oni, a'i ryfeddodau i feibion dynion.
9 Canys efe a ddiwalla yr enaid sychedig;
ac a leinw yr enaid newynog â daioni.
10 Y rhai a breswyliant yn y tywyllwch a
chyscod angeu, yn rhwym mewn cystudd a
haiarn.
11 O herwydd anufuddhâu o honynt eiri-
au Duw, a dirmygu cyngor y Goruchaf.
12 Am hynny y darostyngodd eu calon â
blinder: syrthiasant, ac nid oedd cynnorth-
wy-wr.
13 Yna y gwaeddasant ar yr Arglwydd yn
eu cyfyngder: efe a'i hachubodd o'i gorthrym-
derau,
14 Dug hwynt allan o dywyllwch, a chys-

cod angeu: a drylliodd eu rhwymau hwynt.
15 O na foliannent yr Arglwydd am ei ddai-
oni, a'i ryfeddodau i feibion dynion.
16 Canys efe a dorrodd y pyrth prês, ac a
ddrylliodd y barau heirn.
17 Ynfydion oblegit eu camweddau, ac o
herwydd eu hanwireddau a gyſtuddir.
18 Eu henaid a ffieiddiei bôb bwyd: a dae-
thant hyd byrth angeu.
19 Yna y gwaeddaſant ar yr Arglwydd yn
eu cyfyngder: ac efe a'i hachubodd o'i gor-
thrymderau.
20 Anfonodd ei air, ac iachâodd hwynt, ac
a'i gwaredodd o'i diniſtr.
21 O na foliannent yr Arglwydd am ei ddai-
oni, a'i ryfeddodau i feibion dynion.
22 Aberthant hefyd aberth moliant: my-
negant ei weithredoedd ef mewn gorfoledd.
23 Y rhai a ddeſcynnant mewn llongau i'r
môr, gan wneuthur eu gorchwyll mewn dy-
froedd mawrion.
24 Hwy a welant weithredoedd yr Argl-
wydd: a'i ryfeddodau yn y dyfnder.
25 Canys efe a orchymmyn, a chyfod tym-
heſtl-wynt: yr hwn a dderchafa ei donnau ef.
26 Hwy a eſcynnant i'r nefoedd, deſcyn-
nant i'r dyfnder, tawdd eu henaid gan flinder.
27 Ymdrôant, ac ymſymmudant fel me-
ddwyn: a'i holl ddoethineb a ballodd.
28 Yna y gwaeddant ar yr Arglwydd yn eu
cyfyngder, ac efe a'i dwg allan o'i gorthrym-
derau.
29 Efe a wna yr ſtorm yn dawel: a'i ton-
nau a oſtegant.
30 Yna y llawenhant, am eu goſtêgu, ac efe
a'i dwg i'r porthladd a ddymunent.
31 O

31 O na foliannent yr Arglwydd am ei ddai-
oni, a'i ryfeddodau i feibion dynion.
32 A derchafant ef ynghynnulleidfa y bobl,
moliannant ef yn eisteddfod yr henuriaid.
33 Efe a wna afonydd yn ddiffaethwch: a
ffynhonnau dyfroedd yn sychdir.
34 A thir ffrwith-lawn yn ddiffrwyth: am
ddrygioni y rhai a drugant ynddo.
35 Efe a dry yr anialwch yn llyn dwfr: a'r
tir crâs yn ffynhonnau dwfr.
36 Ac yno y gwna i'r newynog aros: fel y
darparont ddinas i gyfanneddu:
37 Ac yr hauont feusydd, ac y plannont win-
llannoedd, y rhai a ddygant ffrwyth torei-
thiog.
38 Ac efe a'i bendithia hwynt fel yr aml-
hant yn ddirfawr, ac ni âd i'w hanifeiliaid lei-
hâu.
39 Lleiheir hwynt hefyd a gostyngir hwynt,
gan gyfyngder, dryg-fyd, a chyni.
40 Efe a dywallt ddirmyg ar fonedigion, ac
a wna iddynt grywydro mewn anialwch heb
ffordd.
41 Ond efe a gyfyd y tlawd o gystudd, ac a
wna iddo deuluoedd fel praidd.
42 Y rhai uniawn a welant hyn, ac a lawe-
enychant; a phob anwiredd a gae ei safn.
43 Y neb sydd ddoeth ac a gadwo hyn, hwy
a ddeallant drugareddau 'r Arglwydd.

Prydnhawnol Weddi.

Paratum cor meum. Psal. 108.

PArod yw fy nghalon ô Dduw, canaf a chan-
molaf â'm gogoniant.
2 Deffro y nabl a'r delyn, minnau a dde-
ffrôaf yn foreu.
3 Clodforaf di Arglwydd ym-mysc y bob-
loedd

loedd; canmolaf di ym-myſc y cenhedloedd.
4 Canys mawr yw dy drugaredd oddiar y
nefoedd: a'th wirionedd a gyrraedd hyd yr
wybren.
5 Ymddercha, ô Dduw, uwch y nefoedd: a
bydded dy ogoniant ar yr holl ddaiar.
6 Fel y gwareder dy rai anwyl: achub â'th
ddeheulaw, a gwrando fi. Ps. 60. v: 5 &c
7 Duw a lefarodd yn ei ſancteiddrwydd:
llawenychaf, rhannaf Sichem, a meſſuraf ddy-
ffryn Succoth.
8 Eiddo fi yw Gilead, eiddo fi Manaſſeh:
Ephraim hefyd yw nerth fy mhen: Juda yw
neddf-wr.
9 Moab yw fy nghrochan golchi, tros Edom
y taflaf fy eſcid: buddugoliaethaf ar Philiſtia.
10 Pwy a'm dwg i'r ddinas gadarn? pwy
a'm dwg hyd yn Edom?
11 Onid tydi, ô Dduw, yr hwn a'n bwriaiſt
ymaith, ac onid ei di allan, o Dduw, gyda'n
lluoedd?
12 Dyro i mi gynnorthwy rhag cyfyngder:
canys gau yw ymwared dyn.
13 Trwy Dduw y gwnawn wroldeb: canys
efe a ſathr ein gelynion.

Deus laudum. Pſal. 109.

NA thaw: ô Dduw fy moliant.
2 Canys genau 'r annuwiol, a genau y
twyllodrus a ymagoraſant arnaf: â thafod cel-
wyddog y lleſaraſant i'm herbyn.
3 Cylchynaſant fi hefyd â geiriau câs: ac
ymladdaſant â mi heb achos.
4 Am fy ngharedigrwydd i'm gwrthwyne-
bant: minneu a arferaf weddi.
5 Talaſant hefyd i mi ddrwg am dda: a châs
am fy nghariad.

6 Goſod

6 Gosod tithau un annuwiol arno ef; a sa-
fed Satan wrth ei ddeheu-law ef.
7 Pan farner ef, eled yn euog: a bydded ei
weddi yn bechod.
8 Ychydig fyddo ei ddyddiau: a chymme-
red arall ei swydd ef.
9 Bydded ei blant yn ymddifaid: a'i wraig
yn weddw.
10 Gan grwydro hefyd crwydred ei blant
ef, a chardottant: ceisiant hefyd eu bara o'i
hanghyfannedd leoedd.
11 Rhwydded y ceisiad yr hyn oll sydd gan-
ddo: ac anrheithied dieithriaid ei lafur ef.
12 Na fydded neb a estynno drugaredd
iddo: ac na fydded neb a drugarhâo wrth ei
ymddifaid ef.
13 Torrer ymaith ei hiliogaeth ef: dilêer
eu henw yn yr oes nessaf.
14 Cofier anwiredd ei dadau o flaen yr Ar-
glwydd: ac na ddilêer pechod ei fam ef.
15 Byddant bob amser ger bron yr Argl-
wydd: fel y torro efe ymmaith eu coffadwri-
aeth o'r tir.
16 Am na chofiodd wneuthur trugaredd, ei-
thr erlid o honaw y truan a'r tlawd a'r cystu-
ddiedic o galon, i'w ladd.
17 Hoffodd felldith a hi ddaeth iddo: ni
fynnei fendith, a hi bellâodd oddiwrtho.
18 Ie gwiscodd felldith fel dilledyn, a hi a
ddâeth fel dwfr i'w fewn, ac fel olew i'w escyrn.
19 Bydded iddo fel dilledyn, yr hwn a wis-
co efe, ac fel gwregys a'i gwregyso ef yn oe-
stadol.
20 Pan fyddo tâl fy ngwrthwyneb-wŷr gan
yr Arglwydd; a'r rhai a ddywedant ddrwg yn
erbyn fy enaid.

21 Tithau Arglwydd Dduw, gwnâ erofi er
mwyn dy Enw; am fôd yn dda dy drugaredd,
gwared fi.
22 Canys truan a thlawd ydwyfi, a'm calon
a archollwyd o'm mewn.
23 Euthum fel cyſcod pan gilio; fel locuſt
i'm heſcydwir.
24 Fy ngliniau a aethant yn egwan gan ym-
pryd; a'm cnawd a guriodd o eiſieu braſder.
25 Gwradwydd hefyd oeddwn iddynt; pan
welent fi, ſiglent eu pennau.
26 Cynnorthwya fi, ô Arglwydd fy Nuw;
achub fi yn ol dy drugaredd.
27 Fel y gwypont mai dy law di yw hyn;
mai ti, Arglwydd, a'i gwnaethoſt.
28 Melldithiant hwy, ond bendithia di; cy-
wilyddir hwynt, pan gyfodant, a llawenyched
dy wâs.
29 Gwiſcer fy ngwrthwyneb-wŷr â gŵarth;
ac ymwiſcant â'u cywilydd megis â chochl.
30 Clodforaf yr Arglwydd yn ddirfawr â'm
genau; iê molianaf ef ym-myſc llawer.
31 O herwydd efe a ſaif ar ddehau-law 'r
tlawd; i'w achub oddiwrth y rhai a farnant ei
enaid.

Boreuol Weddi.

Dixit Dominus. Pſal. 110.

DYwedodd yr Arglwydd wrth fy Arglwydd,
eiſtedd ar fy neheu-law; hyd oni oſod-
wyf dy elynion yn faingc i'th draed.
2 Gwialen dy nerth a enfyn yr Arglwydd o
Sion; llywodraetha di ynghanol dy elynion.
3 Dy bobl a fyddant ewyllyſgar, yn-nydd
dy nerth, mewn harddwch ſancteiddrwydd, o
groth y wawr y mae gwlith dy anedigaeth i ti.
4 Tyngodd yr Arglwydd ac nid edifarhâ; ti
wyt

wyt offeiriaid yn dragywyddol yn ôl urdd Mel-
chisedec.
5 Yr Arglwydd ar dy ddeheu-law, a drywa-
na frenhinoedd yn-nŷdd ei ddigofaint.
6 Efe a farn ym-mysc y cenhedloedd, lleinw
leoedd â chelaneddau: archolla ben llawer
gwlâd.
7 Efe a ŷf o'r afon ar y ffordd: am hynny y
dercha efe ei ben.

Confitebor tibi. Psal. 111.

MOlwch yr Arglwydd, Clodforaf yr Argl-
wydd â'm holl galon; ynghymmanfa y
rhai uniawn, ac yn y gynnulleidfa.
2 Mawr yw gweithredoedd yr Arglwydd:
wedi eu ceisio gan bawb a'i hoffant.
3 Gogoniant a harddwch yw ei waith ef:
a'i gyfiawnder sydd yn parhâu byth.
4 Gwnaeth gofio ei ryfeddodau; grassawn
a thrugarog yw 'r Arglwydd.
5 Rhoddodd ymborth i'r rhai a'i hofnant ef,
efe a gofia ei gyfammod yn dragywydd.
6 Mynegodd i'w bobl gadernid ei weithre-
doedd: i roddi iddynt etifeddiaeth y cenhed-
loedd.
7 Gwirionedd a barn yw gweithredoedd ei
ddwylaw ef: ei holl orchymmynion ydynt
sicer.
8 Wedi eu siccrhâu byth ac yn dragywydd,
a'i gwneuthur mewn gwirionedd, ac uniawn-
der.
9 Anfonodd ymwared i'w bobl, gorchym-
mynnodd ei gyfammod yn dragywyddol: san-
cteiddiol, ac ofnadwy yw ei enw ef.
10 Dechreuad doethineb yw ofn yr Argl-
wydd: deall da sydd gan y rhai a wnant ei or-
chymmynion ef; y mae ei foliant ef yn par-
hâu byth.

Beatus

Beatus vir. Pſal. 112.

MOlwch yr Arglwydd: Gwyn ei fŷd y gŵr a ofna'r Arglwydd, ac ſydd yn hoffi i orchymmynion ef yn ddirfawr.

2 Ei hâd fydd cadarn ar y ddaiar; cenhedlaeth y rhai uniawn a fendithir.

3 Golud a chyfoeth fydd yn ei dŷ ef: a'i gyfiawnder ſydd yn parhâu byth.

4 Cyfyd goleuni i'r rhai uniawn yn y tywyllwch: trugarog, a thoſturiol, a chyfiawn yw efe.

5 Gŵr da fydd gymmwynaſcar, ac yn rhoddi benthyg: wrth farn y llywodraetha efe ei achoſion.

6 Yn ddiau nid yſcogir ef byth, y cyfiawn fydd byth mewn coffadwriaeth.

7 Nid ofna efe rhag chwedl drwg: ei galon ſydd ddiſigl, yn ymddiried yn yr Arglwydd.

8 Attegwyd ei galon, nid ofna efe hyd oni welo ei ewyllys ar ei elynion.

9 Gwaſcarodd, rhoddodd i'r tlodion, a'i gyfiawnder ſydd yn parhâu byth; ei gorn a dderchefir mewn gogoniant.

10 Yr annuwiol, a wêl hyn, ac a ddigia, efe a yſcyrnyga ei ddannedd, ac a dawdd ymmaith; derfydd am ddymuniad y rhai annuwiol.

Laudate, pueri Pſal. 113.

MOlwch yr Arglwydd; Gweiſion yr Arglwydd, molwch; ie molwch Enw'r Arglwydd.

2 Bendigedic fyddo enw'r Arglwydd, o hyn allan ac yn dragywydd.

3 O godiad haul hyd ei fachludiad, moliannus yw Enw'r Arglwydd.

4 Uchel yw yr Arglwydd goruwch yr holl genhedloedd; a'i ogoniant ſydd goruwch y nefoedd.

5 Pwy

5 Pwy ſydd fel yr Arglwydd ein Duw ni: yr hwn ſydd yn preſſwylio yn uchel?

6 Yr hwn a ymddaroſtwng, i edrych y pethau yn y nefoedd, ac yn y ddaiar?

7 Efe ſydd yn codi y tlawd o'r llwch: ac yn derchafu yr anghenus o'r dommen.

8 I'w oſod gydâ phendefigion, ie gydâ phendefigion ei bobl.

9 Yr hwn a wnâ i'r amhlantadwy gadw tŷ a bôd yn llawen-fam plant. Canmolwch yr Arglwydd.

Prydnhawnol Weddi.

In exitu Iſrael. Pſal. 114.

PAn aeth Iſrael o'r Aipht, tŷ Jacob oddiwrth bobl anghyfiaith.

2 Juda oedd ei ſanċteiddrwydd: ac Iſrael ei arglwyddiaeth.

3 Y môr a welodd hyn, ac a giliodd: yr Jorddonen a drôdd yn ôl.

4 Y mynyddoedd a neidiaſant fel hyrddod, a'r bryniau fel ŵyn defaid.

5 Beth a ddarfu i ti, ô fôr, pan giliaiſt? tithau Iorddonen pa ham y trôaiſt yn ôl?

6 Pa ham fynyddoedd y neidiech fel hyrddod? a'r bryniau fel ŵyn defaid?

7 Ofna di ddaiar, rhag yr Arglwydd: rhag Duw Jacob.

8 Yr hwn ſydd yn tro'r graig yn llynn ddwfr, a'r galleſtr yn ffynnon dyfroedd.

Non nobis, Domine, Pſal. 115.

NId i ni, ô Arglwydd, nid i ni, onid i'th Enw dy hun dod ogoniant: er mwyn dy drugaredd, er mwyn dy wirionedd.

2 Pa ham y dywedai y cenhedloedd, pa le yn awr y mae eu Duw hwynt?

3 Ond ein Duw ni ſydd yn y nefoedd: efe a wnaeth yr hyn a ſynnodd oll.

4 Eu delwau hwy ydynt o aur, ac arian;
gwaith dwylo dynion.
5 Genau ſydd iddynt, ond ni lefarant; lly-
gaid ſydd ganddynt, ond ni welant.
6 Y mae cluſtiau iddynt, ond ni chlywant;
ffroenau ſydd ganddynt, ond ni aroglant.
7 Dwylo ſydd iddynt ond ni theimlant;
traed ſy iddynt, ond ni cherddant; ni leiſiant
chwaith â'i gwddf.
8 Y rhai a'i gwnânt ydynt fel hwythau; a
phob un a ymddiriedo ynddynt.
9 O Iſrael, ynddiried ti yn yr Arglwydd; efe
yw eu porth, a'i tarian.
10 Tŷ Aaron, ymddiriedwch yn yr Argl-
wydd; efe yw eu porth, a'i tarian.
11 Y rhai a ofnwch yr Arglwydd, ymddiri-
edwch yn yr Arglwydd; efe yw eu porth a'u
tarian.
12 Yr Arglwydd a'n cofiodd ni, efe a'n ben-
dithia; bendithia efe dŷ Iſrael; bendithia efe
dŷ Aaron.
13 Bendithia efe y rhai a ofnant yr Argl-
wydd, fychain, a mawrion.
14 Yr Arglwydd a'ch chwanega chwi fwy-
fwy: chwychwi a'ch plant hefyd.
15 Bendigedic ydych chwi gan yr Arglwydd;
yr hwn a wnaeth nef a daiar.
16 Y nefoedd, îe 'r nefoedd ydynt eiddo yr
Arglwydd: a'r ddaiar a roddes efe i feibion
dynion.
17 Y meirw ni foliannant yr Arglwydd:
na'r neb ſydd yn diſcyn i ddiſtawrwydd.
18 Ond nyni a fendithiwn yr Arglwydd, o
hyn allan, ac yn dragywydd. Molwch yr Ar-
glwydd.

Boreuol

Boreuol Weddi.

Dilexi quoniam. Psal. 116.

DA gennif wrando o'r Arglwydd ar fy llef
a'm gweddiau.
2 Am ostwng o honaw ei glust attaf: am
hynny llefaf tros fy nyddiau arno ef.
3 Gofidiau angau a'm cylchynasant, a gofi-
diau uffern a'm daliasant: ing a blinder a ge-
fais.
4 Yna y gelwais ar Enw'r Arglwydd: at-
tolwg Arglwydd gwared fy enaid.
5 Graslawn yw'r Arglwydd, a cyfiawn; a
thosturiol yw ein Duw ni.
6 Yr Arglwydd sydd yn cadw y rhai anni-
chellgar: tlodais, ac efe a'm hachubodd.
7 Dychwel, ô fy enaid, i'th orphywyssa, ca-
nys yr Arglwydd fu dda wrthit.
8 O herwydd it waredu fy enaid oddiwrth
angau, fy llygaid oddiwrth ddagrau, a'm traed
rhag llithro.
9 Rhodiaf o flaen yr Arglwydd yn-nhîr y
rhai byw.
10 Credais, am hynny y lleferais: cystuddi-
wyd fi'n ddirfawr.
11 Mi a ddywedais yn fy ffrwst, pob dŷn sydd
gelwyddoc.
12 Beth a dalaf i'r Arglwydd am ei holl ddo-
niau i mi?
13 Phiol iechydwriaeth a gymmeraf, ac ar
enw'r Arglwydd y galwaf,
14 Fy addunedau a dalaf i'r Arglwydd: yn
awr yngwydd ei holl bobl ef.
15 Gwerth-fawr yngolwg yr Arglwydd yw
marwolaeth ei Sainct ef.
16 O Arglwydd, yn ddiau dy wâs di ydwyfi,
dy wâs di ydwyfi, mâb dy wasanaeth-wraig,
dattodaist fy rhwymau. 17 Aber-

17 Aberthaf i ti aberth moliant; a galwaf
ar Enw 'r Arglwydd.
18 Talaf fy addunedau i'r Arglwydd; yn
awr yngwydd ei holl bobl.
19 Ynghynteddoedd tŷ 'r Arglwydd; yn
dy ganol di, ô Jerusalem. Molwch yr Argl-
wydd.

Laudate Dominum. Psal. 117.

MOlwch yr Arglwydd yr holl genhedlo-
edd; clodforwch ef yr holl bobloedd.
2 O herwydd ei drugaredd ef tu ag attom
ni sydd fawr; a gwirionedd yr Arglwydd a be-
ry yn dragywydd. Molwch yr Arglwydd.

Confitemini Domino. Psal. 118.

CLodforwch y Arglwydd, canys da yw; o
herwydd ei drugaredd a bery yn dragy-
wydd.
2 Dyweded Israel yr awr hon; fôd ei dru-
garedd ef yn parhâu yn dragywydd.
3 Dyweded ty Aaron yn awr; fôd ei dru-
garedd ef yn parhâu yn dragywydd.
4 Yn awr dyweded y rhai a ofnant yr Argl-
wydd; fôd ei drugaredd ef yn parhâu yn dra-
gywydd.
5 Mewn ing y gelwais ar yr Arglwydd; yr
Arglwydd a'm clybu, ac a'm gosododd mewn
ehangder.
6 Yr Arglwydd sydd gydâ mi, nid ofnaf;
beth a wnâ dyn i mi?
7 Yr Arglwydd sydd gydâ mi, ym-mhlith fy
nghynnorthwy-wŷr; am hynny y câf weled
fy ewyllys ar fy nghaseion.
8 Gwell yw gobeithio yn yr Arglwydd, nag
ymddiried mewn dyn.
9 Gwell yw gobeithio yn yr Arglwydd, nag
ymddiried mewn tywysogion.

10 Yr

10 Yr holl genhedloedd am hamgylchyna-
sant: ond yn Enw 'r Arglwydd, mi a'i torraf
hwynt ymmaith.
11 Amgylchynasant fi, ie amgylchynasant
fi, ond yn Enw 'r Arglwydd, mi a'i torraf
hwynt ymmaith.
12 Amgylchynasant fi fel gwenyn, diffodda-
sant fel tân drain: o herwydd yn Enw 'r Ar-
glwydd, mi a'i torraf hwynt ymmaith.
13 Gan wthio y gwthiaist fi fel y syrthiwn:
ond yr Arglwydd a'm cynnorthwyodd.
14 Yr Arglwydd yw fy nerth a'm cân: ac
sydd iechydwriaeth i mi.
15 Llef gorfoledd, a iechydwriaeth sydd
ym-mhebyll y cyfiawn: deheulaw 'r Arglwydd
sydd yn gwneuthur grymmusder.
16 Deheu-law 'r Arglwydd a dderchafwyd:
deheulaw 'r Arglwydd sydd yn gwneuthur
grymmusder.
17 Ni byddaf farw, onid byw: a mynegaf
weithredoedd yr Arglwydd.
18 Gan gospi i'm cospodd yr Arglwydd: ond
ni'm rhoddodd i farwolaeth.
19 Agorwch i mi byrth cyfiawnder: âf i
mewn iddynt, a chlodforaf yr Arglwydd.
20 Dymma borth yr Arglwydd, y rhai cyfi-
awn a ânt i mewn iddo.
21 Clodforaf di, o herwydd i ti fy ngwrando,
a'th fôd yn iechydwriaeth i mi.
22 Y maen a wrthododd yr adeilad-wŷr a
aeth yn ben i'r gongl.
23 O'r Arglwydd y daeth hyn, hyn oedd
ryfedd yn ein golwg ni.
24 Dymma 'r dydd a wnaeth yr Arglwydd;
gorfoleddwn, a llawenychwn ynddo.
25 Attolwg Arglwydd, achub yn awr; at-
tolwg

tolwg Arglwydd, pâr yn awr lwyddiant.
26 Bendigedic yw a ddêl yn Enw 'r Argl-
wydd: bendithiasom chwi o dŷ 'r Arglwydd.
27 Duw yw 'r Arglwydd, yr hwn a lewyr-
chodd i ni: rhwymwch yr aberth â rhaffau
hyd wrth gyrn yr allor.
28 Fy Nuw ydwyt ti, mi a'th glodforaf, der-
chafaf di, fy Nuw.
29 Clodforwch yr Arglwydd, canys da yw
o herwydd yn dragywydd y pery ei drugaredd
ef.

Prydnhawnol Weddi.

Beati immaculati. Psal. 119.

GWynfyd y rhai perffaith eu ffordd; y rhai
a rodiant ynghyfraith yr Arglwydd.
2 Gwynfyd y rhai a gadwant ei dystiolae-
thau ef: ac a'i ceisiant ef â'i holl galon.
3 Y rhai hefyd ni wnânt anwiredd, hwy a
rodiant yn ei ffyrdd ef.
4 Ti a orchymmynnaist gadw dy orchym-
mynion yn ddyfal.
5 O am gyfeirio fy ffyrdd, i gadw dy ddedd-
fau.
6 Yna ni'm gwradwyddid, pan edrychwn ar
dy holl orchymmynion.
7 Clodforaf di âg uniondeb calon, pan
ddyscwyf farnedigaethau dy gyfiawnder.
8 Cadwaf dy ddeddfau: na âd fi'n hollawl.

In quo corriget.

PA fôdd y glanhâ llangc ei lwybr? wrth ym-
gadw yn ôl dy air di.
2 A'm holl galon i'th geisiais, na âd i mi
gyfeiliorni oddi wrth dy orchymmynion.
3 Cuddiais dy ymadroddion yn fy nghalon,
fel na phechwn i'th erbyn.
4 Ti Arglwydd wyt fendigedic: dysc i mi
dy ddeddfau.

5 A'r

5 A'm gwefusau y treuthais holl farnedigae-
thau dy enau.
6 Bu mor llawen gennif ffordd dy dystiolae-
thau a'r holl olud.
7 Yn dy orchymmynion y myfyriaf, ac ar dy
lwybrau yr edrychaf.
8 Yn dy ddeddfau 'r ymddigrifaf, nid ang-
hofiaf dy air.

Retribue servo tuo.

BYdd dda wrth dy wâs, fel y byddwyf byw,
ac y cadwyf dy air.
2 Dadcuddia fy llygaid, fel y gwelwyf be-
thau rhyfedd allan o'th Gyfraith di.
3 Dieithr ydwyfi ar y ddaiar, na chudd di
rhagof dy orchymmynion.
4 Drylliwyd fy enaid gan awydd i'th farne-
digaethau bob amser.
5 Ceryddaist y beilchion: melltigedic yw y
rhai a gyfeiliornant oddi wrth dy orchym-
mynion.
6 Trô oddi wrthif gywilydd a dirmyg, oble-
git dy dystiolaethau di a gedwais.
7 Tywysogion hefyd a eisteddasant, ac a
ddywedasant i'm herbyn: dy wâs ditheu a fy-
fyriei yn dy ddeddfau.
8 A'th destiolaethau oeddynt fy hyfrydwch
a'm cynghor-wyr.

Adhæsit pavimento.

GLynodd fy enaid wrth y llwch, bywhâ fi'n
ol dy air.
2 Fy ffyrdd a fynegais, a gwrandewaist fi:
dysc i mi dy ddeddfau.
3 Gwna i mi ddeall ffordd dy orchymmyni-
on, ac mi a fyfyriaf yn dy ryfeddodau.
4 Diferodd fy enaid gan ofid: nertha fi'n
ôl dy air.

5 Cymmer oddi wrthif ffordd y celwydd, ac
yn rasllawn dôd i mi dy gyfraith.
6 Dewisais ffordd gwirionedd: gosodais dy
farnedigaethau o'm blaen.
7 Glynais wrth dy dystiolaethau: ô Argl-
wydd, na'm gwradwydda.
8 Ffordd dy orchymmynion a redaf, pan
ehangech fy nghalon.

Boreuol Weddi.

Legem pone.

DYsc i mi ô Arglwydd, ffordd dy ddeddfau; a
chadwaf hi hyd y diwedd.
2 Gwna i mi ddeall, a chadwaf dy Gyfraith:
ie cadwaf i â'm holl galon.
3 Gwna i mi gerdded yn llwybr dy orchym-
mynion: canys ynddo y mae fy ewyllys.
4 Gostwng fy nghalon at dy dystiolaethau:
ac nid at gybydd-dra.
5 Tro heibio fy llygaid, rhag edrych ar wa-
gedd: a bywhâ fi yn dy ffyrdd.
6 Siccrhâ dy air i'th wâs, yr hwn sy'n ym-
roddi i'th ofn di.
7 Trô heibio fy ngwradwydd yr wyf yn ei
ofni: canys dy farnedigaethau sydd dda.
8 Wele, awyddus ydwyf i'th orchymmynion:
gwna i mi fyw yn dy gyfiawnder.

Et veniat super me.

DEued i mi dy drugaredd Arglwydd, a'th ie-
chydwriaeth yn ôl dy air.
2 Yna yr attebaf i'm cabludd: o herwydd
yn dy air y gobeithiais.
3 Na ddwg ditheu air y gwirionedd o'm ge-
nau yn llwyr: o herwydd yn dy farnedigae-
thau di y gobeithias.
4 A'th Gyfraith a gadwaf yn wastadol, byth
ac yn dragywydd.

5 Rhodiaf

5 Rhodiaf hefyd mewn ehangder, o herŵydd dy orchymmynion di a geisiaf.
6 Ac am dy dystiolaethau di y llefaraf, o flaen brenhinoedd, ac ni bydd cywilydd gennif.
7 Ac ymddigrifaf yn dy orchymmynion, y rhai a hoffais.
8 A'm dwylo a dderchafaf at dy orchymmynion, y rhai a gerais, ac mi a fyfyriaf yn dy ddeddfau.

Memor esto servi tui.

COfia y gair wrth dy wâs, yn yr hwn y peraist i mi obeithio.
2 Dymma fy nghyssur yn fy nghystudd, canys dy air di a'm bywhâodd i.
3 Y beilchiom a'm gwatwarasant yn ddirfawr; er hynny ni throais oddi wrth dy Gyfraith di.
4 Cofiais o Arglwydd, dy farnedigaethau erioed, ac ymgyssurais.
5 Dychryn a ddaeth arnaf, oblegit yr annuwolion, y rhai sydd yn gadu dy Gyfraith di,
6 Dy ddeddfau oedd fy nghân, yn-nhŷ fy mhererindod.
7 Cofiais dy Enw Arglwydd, y nos; a chedwais dy Gyfraith.
8 Hyn oedd gennif, a'm gadw o honof dy orchymmynion di.

Portio mea Domine.

O Arglwydd fy rhan ydwyt, dywedais y cadwn dy eiriau.
2 Ymbiliais â'th wyneb â'm holl galon: trugarhâ wrthif yn ol dy air.
3 Meddyliais a'm fy ffyrdd, a throais fy nhraed at dy dystiolaethau di.
4 Bryssiais, ac nid oedais gadw dy orchymmynion.

5 Minteioedd yr annuwolion a'm hyspeilia-
sant: ond nid anghofiais dy Gyfraith di.
9 Hanner nos y cyfodaf i'th foliannu, am far-
nedigaethau dy gyfiawnder.
7 Cyfail, ydwyfi i'r rhai oll a'th ofnant, ac
i'r rhai a gadwant dy orchymmynion.
8 Llawn yw 'r ddaiar o'th drugaredd, o Ar-
glwydd: dysc i mi dy ddeddfau.

Bonitatem fecisti.

GWnaethost yn dda a'th wâs, o Arglwydd,
yn ol dy air.
2 Dysc i mi, iawn ddeall, a gŵybodaeth: o
herwydd dy orchymmynion di a gredais.
3 Cyn fy nghystuddio yr oeddwn yn cyfei-
liorni: ond yn awr, cedwais dy air di.
4 Da ydwyt, a daionus: dysc i mi dy ddedd-
fau.
5 Y beilchion a glyttiasant gelwydd i'm her-
byn: minneu a gadwaf dy orchymmynion â'm
holl galon.
6 Cyn frased a'r bloneg yw eu calon: min-
neu a ymddigrifais yn dy Gyfraith di.
7 Da yw i mi fy nghystuddio, fel y dyscwn
dy ddeddfau.
8 Gwell i mi Gyfraith dy enau, nâ miloedd
o aur, ac arian.

Prydnhawnol Weddi.

Manus tuæ fecerunt me.

DY ddwylo a'm gwnaethant, ac a'm llunia-
sant: pâr i mi ddeall, fel y dyscwyf dy or-
chymmynion.
2 Y rhai a'th ofnant, a'm gwelant, ac a la-
wenychant; oblegit gobeithio o honof yn dy
air di.
3 Gwn, Arglwydd, mai cyfiawn yw dy far-
nedigaethau: ac mai mewn ffyddlondeb i'm
cystuddiaist.

4 Bydded

4 Bydded attolwg dy drugaredd i'm cyssuro,
yn ôl dy air i'th wasanaeth-wr.
5 Deued i mi dy drugareddau, fel y byddwyf
byw; o herwydd dy Gyfraith yw fy nigrifwch.
6 Cywilyddier y beilchion, canys gwnant
gam â mi yn ddiachos: ond myfi a fyfyriaf yn
dy orchymmynion di.
7 Troer attafi y rhai a'th ofnant di, a'r rhai
a adwaenant dy dystiolaethau.
8 Bydded fy nghalon yn berffaith yn dy
ddeddfau, fal na'm cywilyddier.

Defecit anima mea.

DEffygiodd fy enaid am dy iechydwriaeth:
wrth dy air yr ydwyf yn disgwil.
2 Y mae fy llygaid yn pallu am dy air, gan
ddywedyd; pa bryd i'm diddeni?
3 Canys ydwyf fel costrel mewn mŵg: ond
nid anghofiais dy ddeddfau.
4 Pa nifer yw dyddiau dy wâs? pa bryd y
gwnei farn ar y rhai a'm herlidiant?
5 Y beilchion a gloddiasant byllau i mi, yr
hyn nid yw wrth dy Gyfraith di.
6 Dy holl orchymmynion ydynt wirionedd:
ar gam i'm herlidiasant, cymmorth fi:
7 Braidd na'm difasant ar y ddaiar, minneu
ni adewais dy orchymmynion.
8 Bywhâ fi yn ôl dy drugaredd: felly y cad-
waf dystiolaeth dy enau.

In æternum Domine.

YN dragywŷdd ô Arglwydd, y mae dy air
wedi ei siccrhâu yn y nefoedd.
2 Dy wirionedd sydd hyd genhedla-
eth a chenhedlaeth: seiliaist y ddaiar, a hi a
saif.
3 Wrth dy farnedigaethau y safant heddyw:
canys dy weision yw pob peth.

4 Oni bai fod dy ddeddf yn hyfrydwch i mi, darfuasei yna am danaf yn fy nghystudd.
5 Byth nid anghofiaf dy orchymmynion: canys â hwynt i'm bywheaist.
6 Eiddo ti ydwyf, cadw fi; o herwydd dy orchymmynion a geisiais.
7 Y rhai annuwiol a ddisgwiliasant am danaf i'm difetha: ond dy dystiolaethau di a ystyria fi.
8 Yr ydwyf yn gweled diwedd ar bob perffeithrwydd: ond dy orchymmynion di sydd ehang.

Quomodo dilexi?

MOr gu gennif dy Gyfraith di! hi yw fy myfyrdod beunydd.
2 A'th orchymmynion yr ydwyt yn fy ngwneuthur yn ddoethach nâ'm gelynion: canys byth y maent gyd â mi.
3 Deellais fwy nâ'm holl athrawon: o herwydd dy dystiolaethau yw fy myfyrdod.
4 Deellais yn well nâ'r henuriaid, am fy mod yn cadw dy orchymmynion di,
5 Atteliais fy nhraed oddi wrth bob llwybr drwg, fel y cadwn dy air di.
6 Ni chiliais oddi wrth dy farnedigaethau, herwydd ti a'm dyscaist.
7 Mor felus yw dy eiriau i'm genau! melusach nâ mêl i'm safn.
8 Trwy dy orchymmynion di y pwyllais; am hynny y caseais bob gau lwybr.

Boreuol Weddi.

Lucerna pedibus meis.

LLusern yw dy air i'm traed; a llewyrch i'm llwybr.
2 Tyngais, a chyflawnaf, y cadwn farnedigaethau dy gyfiawnder.

3 Cystu-

3 Cystuddiwyd fi yn ddirfawr; bywhâ fi ô
Arglwydd, yn ôl dy air.
4 Attolwg, Arglwydd, bydd fodlon i ewyl-
lyscar offrymmau fy ngenau, a dysc i mi dy far-
nedigaethau.
5 Y mae fy enaid yn fy llaw yn oestadol; er
hynny nid wyf yn anghofio dy Gyfraith.
6 Y rhai annuwiol a osodasant fagl i mi;
ond ni chyfeiliornais oddi wrth dy orchym-
mynion.
7 Cymmerais dy orchymmynion yn etife-
ddiaeth dros byth; o herwydd llawenydd fy
nghalon ydynt.
8 Gostyngais fy nghalon, i wneuthur dy
ddeddfau byth hyd y diwedd.

Iniquos odio habui.

MEddyliau ofer a gasêais, a'th Gyfraith di a
hoffais.
2 Fy lloches a'm tarian ydwyt; yn dy air y
gobeithiaf.
3 Ciliwch oddi wrthif rai drygionus; canys
cadwaf orchymmynion fy Nuw.
4 Cynnal fi yn ôl dy air, fel y byddwyf byw;
ac na âd i mi gywilyddio am fy ngobaith.
5 Cynnal fi, a diangol fyddaf, ac ar dy dde-
ddfau yr edrychaf yn oestadol.
6 Sethraist y rhai oll a gyfeiliornant oddi
wrth dy ddeddfau; canys twyllodrus yw eu
dichell hwynt.
7 Bwriaist heibio holl annuwiolion y tir fel
sothach; am hynny 'r hoffais dy dystiolaethau.
8 Dychrynodd fy ngnawd rhag dy ofn, ac
ofnais rhag dy farnedigaethau.

Feci judicium.

GWneuthum farn, a chyfiawnder; na âd fi
i'm gorthrym-wŷr.

2 Mechnia dros dy wâs er daioni ; na âd i'r
beilchion fy ngorthrymmu.
3 Fy llygaid a ballaſant am dy iechydwria-
eth, ac am ymadrodd dy gyfiawnder.
4 Gwna i'th wâs yn ôl dy drugaredd ; a dyſc
i mi dy ddeddfau.
5 Dy wâs ydwyfi, pâr i mi ddeall : fel y
gwypwyf dy dyſtiolaethau.
6 Amſer yw i'r Arglwydd weithio : canys di-
ddymmaſant dy Gyfraith di.
7 Am hynny 'r hoffais dy orchymmynion
yn fwy nag aur, ie yn fwy nag aur coeth.
8 Am hynny union y cyfrifais dy orchym-
mynion am bob peth : a chaſêais bob gau
lwybr.

Mirabilia.

RHyfedd yw dy dyſtiolaethau, am hynny y
ceidw fy enaid hwynt.
2 Agoriad dy eiriau a rydd oleuni, pair dde-
all i rai annichellgar.
3 Agorais fy ngenau a dyhêais, oblegit awy-
ddus oeddwn i'th orchymmynion di.
4 Edrych arnaf, a thrugarhâ wrthif : yn ôl
dy arfer i'r rhai a garant dy Enw.
5 Cyfarwydda fy nghamrau yn dy air, ac na
lywodraethed dim anwiredd arnaf.
6 Gwared fi oddi wrth orthrymder dynion :
felly y cadwaf dy orchymmynion.
7 Llewyrcha dy wyneb ar dy wâs, a dyſc i
mi dy ddeddfau.
8 Afonydd o ddyfroedd a redant o'm lly-
gaid, am na chadwaſant dy Gyfraith di.

Juſtus es Domine.

CYfiawn ydwyt ti, ô Arglwydd, ac uniawn
yw dy farnedigaethau.
2 Dy dyſtiolaethau y rhai a orchymmyn-
naiſt,

naift, ydynt gyfiawn a ffyddlon iawn.
3 Fy zel a'm difaodd, o herwydd i'm gelyni-
on anghofio dy eiriau di.
4 Purwyd dy ymadrodd yn ddirfawr: am
hynny y mae dy wâs yn ei hoffi.
5 Bychan ydwyfi, a dirmygus: ond nid ang-
hofiais dy orchymmynion.
6 Dy gyfiawnder fydd gyfiawnder byth:
a'th Gyfraith fydd wirionedd.
7 Adfyd a chyftud a'm goddiweddafant:
a'th orchymmynion oedd fy nigrifwch.
8 Cyfiawnder dy dyftiolaethau a bery yn
dragywydd: gwna i mi ddeall a byw fyddaf.

Prydnhawnol Weddi.

Clamavi in toto corde meo.

LLefais â'm holl galon, clyw fi o Arglwydd:
dy ddeddfau a gadwaf.
2 Llefais arnat, achub fi: a chadwaf dy dy-
ftiolaethau.
3 Achubais flaen y cyfddydd, a gwaeddais;
wrth dy air y difgwiliais.
4 Fy llygaid a achubafant flaen gwiliadwri-
aethau y nôs, i fyfyrio yn dy air di.
5 Clyw fy llef yn ôl dy drugaredd: Argl-
wydd, bywhâ fi yn ôl dy farnedigaethau.
6 Y rhai a ddilynant fcelerder a neffafant
arnaf: ymbellafant oddi wrth dy Gyfraith di.
7 Titheu Arglwydd wyt agos: a'th holl or-
chymmynion fydd wirionedd.
8 Er yftalm y gwyddwn am dy dyftiolae-
thau, feilio o honot hwynt yn dragywydd.

Vide humilitatem.

GWêl fy nghyftudd, a gwared fi: canys nid
anghofiais dy Gyfraith.
2 Dadleu fy nadl, a gwared fi: bywhâ fi yn
ol dy air.

3 Pell yw iechydwriaeth, oddi wrth y rhai
annuwiol; o herwydd ni cheisiant dy ddedd-
fau di.
4 Dy drugareddau Arglwydd sydd aml;
bywhâ fi yn ôl dy farnedigaethau.
5 Llawer sydd yn fy erlid, ac yn fy ngwrth
wynebu; er hynny ni throais oddi wrth dy
dystiolaethau.
6 Gwelais y trosedd-wŷr, a gresynais; am
na chadwent dy air di.
7 Gwêl fy mod yn hoffi dy orchymmynion;
Arglwydd, bywhâ fi'n ol dy drugarogrwydd.
8 Gwirionedd o'r dechreuad yw dy air: a
phob un o'th gyfiawn farnedigaethau a bery
yn dragywydd.

Principes persecuti sunt.

TYwysogion a'm herliadiasant heb achos, er
hynny fy nghalon a grynei rhag dy air di.
2 Llawen ydwyfi oblegit dy air: fel un yn
cael sclyfaeth lawer.
3 Celwydd a gasêais, ac a ffieiddiais: a'th
Gyfraith di a hoffais.
4 Seith-waith yn y dŷdd yr ydwyf yn dy
glodfori: o herwydd dy gyfiawn farnedigae-
thau.
5 Heddwch mawr sydd i'r rhai a garant dy
Gyfraith: ac nid oes dramgwydd iddynt.
6 Disgwiliais wrth dy iechydwriaeth di, ô
Arglwydd: a gwneuthym dy orchymmynion.
7 Fy enaid a gadwodd dy dystiolaethau: a
hoff iawn gennif hwynt.
8 Cedwais dy orchymmynion a'th dystiola-
ethau: canys y mae fy holl ffyrdd ger dy fron di.

Appropinquet deprecatio.

NEssaed fy ngwaedd o'th flaen, Arglwydd,
gwna i mi ddeall yn ôl dy air.

2 Deued

2 Deued fy ngweddi ger dy fron: gwared
fi yn ôl dy air.
3 Fy ngwefusau a draetha foliant: pan ddy-
sgech i mi dy ddeddfau.
4 Fy nhafod a ddatcan dy air: o herwydd
dy holl orchymmynion sydd gyfiawnder.
5 Bydded dy law i'm cynnorthwyo: o her-
wydd dy orchymmynion di a ddewisais.
6 Hiraethias ô Arglwydd, am dy iechydwri-
aeth: a'th Gyfraith yw fy hyfrydwch.
7 Bydded byw fy enaid, fel i'th folianno di:
a chynorthwyed dy farnedigaethau fi.
8 Cyfeiliornais fel dafad wedi colli: cais dy
wâs oblegit nid anghofiais dy orchymmynion.

Boreuol Weddi.

Ad Dominum. Psal. 120.

AR yr Arglwydd y gwaeddais yn fy nghy-
fyngder: ac efe a'm gwrandawodd i.
2 Arglwydd, gwared fy enaid oddi wrth we-
fusau celwyddoc, ac oddi wrth dafod twyllo-
drus?
3 Beth a roddir i ti? neu pa beth a wneir i
ti, dydi dafod twyllodrus?
4 Llymmion saethau cawr ynghyd a mar-
wor meryw.
5 Gwae fi fy mod yn presswylio ym-Mesech:
yn cyfanneddu ym-mhebyll Cedar.
6 Hir y trigodd fy enaid gydâ'r hwn oedd
yn casâu tangneddyf.
7 Heddychol ydwyfi, ond pan lefarwyf, y
maent yn barod i ryfel.

Levavi oculos. Psal. 121.

DErchafaf fy llygaid i'r mynyddoedd o'r lle
y daw fy nghymmorth.
2 Fy nghymmorth a ddaw oddi wrth yr Ar-
glwydd, yr hwn a wnaeth nefoedd a daiar.

3 Ni âd efe i'th droed lithro, ac ni huna dy
geidwad.
4 Wele, ni huna ac ni chwsc ceidwad Israel.
5 Yr Arglwydd yw dy geidwad, yr Argl-
wydd yw dy gyscod ar dy ddeheu-law.
6 Ni'th dery 'r haul y dŷdd, na'r lleuad y
nôs.
7 Yr Arglwydd a'th geidw rhag pob drwg:
efe a geidw dy enaid.
8 Yr Arglwydd a geidw dy fynediad, a'th
ddyfodiad, o'r pryd hyn, hyd yn dragywydd.

Lætatus sum. Psal. 122.

LLawenychais pan ddywedent wrthif, awn i
dŷ 'r Arglwydd.
2 Ein traed a safant o fewn dy byrth di, ô
Jerusalem.
3 Jerusalem a adeiladwyd fel dinas wedi ei
chydgyssylltu ynddi ei hun.
4 Yno 'r escyn y llwythau, llwythau 'r Ar-
glwydd, yn dystiolaeth i Israel, i foliannu Enw
'r Arglwydd.
5 Canys yno y gosodwyd gorsedd-feingciau
barn: gorsedd-feingciau tŷ Dafydd.
6 Dymunwch heddwch Jerusalem: llwy-
dded y rhai a'th hoffant.
7 Heddwch fyddo o fewn dy ragfur; a ffyn-
niant yn dy balassau.
8 Er mwyn fy mrodyr a'm cyfeillion, y dy-
wedaf yn awr, heddwch fyddo i ti.
9 Er mwyn tŷ 'r Arglwydd ein Duw, y ceisi-
af i ti ddaioni.

Ad te levavi oculos. Psal. 123.

ATtat ti y derchafaf fy llygaid, ti yr hwn a
breswyli yn y nefoedd.
2 Wele, fel y mae llygaid gweision ar law eu
meistred, neu fel y mae llygaid llawforwyn ar
law

law eu meistres: felly y mae ein llygaid ni ar
yr Arglwydd ein Duw, hyd oni thrugarhâo efe
wrthym ni.
3 Trugarhâ wrthym Arglwydd, trugarhâ
wrthym, canys llanwyd ni â dirmyg yn ddir-
fawr.
4 Yn ddirfawr y llanwyd ein henaid â gwat-
wargerdd y rhai goludog, ac â diystyrwch y
beilchion.

Nisi quia Dominus. Psal. 124.

ONi buasei 'r Arglwydd, yr hwn a fu gyd â
ni: y gall Israel ddywedyd yn awr.
2 Oni buasei i'r Arglwydd, yr hwn a fu gyd
â ni, pan gyfododd dynion yn ein herbyn.
3 Yna i'n llyngcasent ni yn fyw, pan enyn-
nodd eu llid hwynt i'n herbyn.
4 Yna y dyfroedd a lifasei trosom: y ffrwd
a aethei tros ein henaid,
5 Yna 'r aethei tros ein henaid ddyfroedd
chwyddedig.
6 Bendigedic fyddo 'r Arglwydd, yr hwn ni
roddodd ni yn ysclyfaeth i'w dannedd hwynt.
7 Ein henaid a ddiangodd, fel aderyn o fagl
yr adar-wŷr: y fagl a dorrwyd a ninneu a ddi-
anghasom.
8 Ein porth ni sydd yn Enw 'r Arglwydd,
yr hwn a wnaeth nefoedd a daiar.

Qui confidunt. Psal. 125.

YRhai a ymddirieddant yn yr Arglwydd,
fyddant fel mynydd Sion: yr hwn ni syflir,
ond a bery yn dragywydd.
2 Fel y mae Jerusalem a'r mynyddoedd o'i
hamgylch; felly y mae 'r Arglwydd o amgylch
ei bobl, o'r pryd hyn hyd yn dragywydd.
3 Canys ni orphywys gwialen annuwioldeb,
ar randir y rhai cyfiawn: rhag i'r rhai cyfiawn
estyn eu dwylo at anwiredd. 4 Oh

4 Oh Arglwydd, gwna ddaioni i'r rhai daionus: ac i'r rhai uniawn yn eu calonnau.

5 Ond y rhai a ymdrôant i'w troſêydd, yr Arglwydd, a'i gyr gydâ gweithred-wŷr anwiredd: a bydd tangneddyf ar Iſrael.

Prydnhawnol Weddi.

In convertendo. Pſal. 126.

PAn ddychwelodd yr Arglwydd gaethiwed Sion, yr oeddem fel rhai yn breuddwydio.

2 Yna y llanwyd ein genau â chwerthin, a'n tafod â chanu, yna y dywedaſant ym-myſc y cenhedloedd, yr Arglwydd a wnaeth bethau mawrion i'r rhai hyn.

3 Yr Arglwydd a wnaeth i ni bethau mawrion, am hynny 'r ydym yn llawen.

4 Dychwel, Arglwydd, ein caethiwed ni, fel yr afonydd yn y dehâu.

5 Y rhai ſydd yn hau mewn dagrau, a fedant mewn gorfoledd.

6 Yr hwn ſydd yn myned rhagddo, ac yn ŵylo, gan ddwyn hâd gwerthfawr, gan ddyfod a ddaw mewn gorfoledd, dan gludo ei yſcubau.

Niſi Dominus. Pſal. 127.

OS yr Arglwydd nid adeilada y tŷ, ofer y llafuria ei adeilad-wŷr wrtho; os yr Arglwydd ni cheidw 'r ddinas, ofer y gwilia y ceidwaid.

2 Ofer i chwi foreu godi, myned yn hwyr i gyſcu, bwytta bara gofidiau; felly y rhydd efe hun i'w anwylyd.

3 Wele plant ydynt etifeddiaeth yr Arglwydd, ei wobr ef yw ffrwyth y groth.

4 Fel y mae ſaethau yn llaw y cadarn, felly y mae plant ieuengctid.

5 Gwyn ei fŷd y gŵr a lanwodd ei gawell ſaethau

ethau â hwynt; ni's gwradwyddir hwy, pan ymddiddanant a'r gelynion yn y porth.

Beati omnes. Psal. 128.

GWyn ei fyd pob un sydd yn ofni'r Arglwydd; yr hwn sydd yn rhodio yn ei ffyrdd ef.
2 Canys mwynhêi lafur dy ddwylo; gwyn dy fyd a da fydd it'.
3 Dy wraig fydd fel gwin-wŷdden ffrwythlawn, ar hŷd ystlysau dy dŷ; dy blant fel planhigion oliwydd o amgylch dy ford.
4 Wele, fel hyn yn ddiau y bendithir y gŵr a ofno'r Arglwydd.
5 Yr Arglwydd a'th fendithia allan o Sion; a thi a gei weled daioni Jerusalem holl ddyddiau dy einioes.
6 A thi a gei weled plant dy blant, a thangneddyf ar Israel.

Sæpe expugnaverunt. Psal. 129.

LLawer gwaith i'm cystuddiasant o'm hieuengctid, y dichon Israel ddywedyd yn awr.
2 Llawer gwaith i'm cystuddiasant o'm hieuengctid, etto ni'm gorfuant.
3 Yr arddwŷr a arddasant ar fy nghefn, estynnasant eu cwysau yn hirion.
4 Yr Arglwydd sydd gyfiawn, efe a dorrodd raffau y rhai annuwiol.
5 Gwradwydder hwy oll, a gyrrer yn eu hôl, y rhai a gasânt Sion.
6 Byddant fel glas-wellt pen tai, yr hwn a wywa cyn y tynner ef ymmaith.
7 A'r hwn ni leinw y pladur-ŵr ei law; na'r hwn fyddo yn rhwymo yr yscubau, ei fonwes.
8 Ac ni ddywed y rhai a ânt heibio, bendith yr

yr Arglwydd arnoch: bendithiwn chwi yn
Enw 'r Arglwydd.

De profundis clamavi. Psal. 130.

O 'R dyfnder y llefais arnat, ô Arglwydd.
2 Arglwydd clyw fy llefain, ystyried dy
glustiau wrth fy ngweddiau.
3 Os creffi ar anwireddau, Arglwydd: ô
Arglwydd pwy a saif?
4 Onid y mae gydâ thi faddeuant, fel i'th
ofner.
5 Disgwiliaf a'm yr Arglwydd, disgwil fy
enaid, ac yn ei air ef y gobeithiaf.
6 Fy enaid sydd yn disgwil am yr Arglwydd,
yn fwy nag y mae y gwilwyr am y boreu.
7 Disgwilied Israel am yr Arglwydd, o her-
wydd y mae trugaredd gydâ'r Arglwydd, ac
aml ymwared gydâg ef.
8 Ac efe a wared Israel, oddi wrth ei holl
anwireddau.

Domine non est. Psal. 131.

O Arglwydd nid ymfalchiodd fy nghalon, ac
nid ymdderchafodd fy llygaid: ni rodiais
ychwaith mewn pethau rhy fawr, a rhy uchel
i mi.
2 Eithr gosodais, a gostegais fy enaid fel un
wedi ei ddiddyfnu oddi ŵrth ei fam: fy enaid
sydd ynof fel un wedi ei ddiddyfnu.
3 Disgwilied Israel wrth yr Arglwydd, o'r
prŷd hyn hyd yn dragywydd.

Boreuol Weddi.

Memento Domine. Psal. 132.

O Arglwydd, cofia Ddafydd, a'i holl flinder:
2 Y modd y tyngodd efe wrth yr Argl-
wydd, ac yr addunodd i rymmus Dduw Jacob.
3 Ni ddeuaf i fewn pabell fy nhŷ, ni ddrin-
gaf ar erchwŷn fy ngwely.

4 Ni

4 Ni roddaf gwſc i'm llygaid, na hûn i'm am-
rantau :
5 Hyd oni chaffwyf le i'r Arglwydd: preſ-
wylfod i rymmus Dduw Jacob.
6 Wele, clywſom am dani yn Ephrata : caw-
ſom hi ym-meuſydd y coed,
7 Awn i'w bebyll ef, ymgrymmwn o flaen
ei faingc-draed ef.
8 Cyfod Arglwydd i'th orphywyſſa, ti ac
Arch dy gadernid.
9 Gwiſced dy offeiriaid gyfiawnder : a gor-
foledded dy Sainct.
10 Er mwyn Dafydd dy wâs, na thro ym-
maith wyneb dy eneiniog.
11 Tyngodd yr Arglwydd mewn gwirionedd
i Ddafydd, ni thry efe oddi-wrth hynny : o
ffrwyth dy gorph y goſodaf ar dy orſedd-
faingc.
12 Os ceidw dy feibion fy nghyfammod a'm
tyſtiolaeth, y rhai a ddyſcwyf iddynt : eu mei-
bion hwythau yn dragywydd a eiſteddant ar
dy orſedd-faingc.
13 Canys dewiſodd yr Arglwydd Sion, ac a'i
chwennychodd yn drigfa iddo ei hun.
14 Dymma fy ngorphywyſſa yn dragywydd :
ymma y trigaf, canys chwennychais hi.
15 Gan fendithio y bendithiaf ei llyniaeth :
diwallaf ei thlodion â bara.
16 Ei hoffeiriaid hefyd a wiſcaf âg iechyd-
wriaeth : a'i Sainct dan ganu a ganant.
17 Yna y paraf i gorn Dafydd flaguro : dar-
perais lamp i'm heneiniog.
18 Ei elynion ef a wiſcaf â chywilydd, arno
yntef y blodeua ei goron.

Ecce quam bonum. Pſal. 133.

WWEle, mor ddaionus, ac mor hyfryd, yw
trigo, ô frodyr, ynghyd.

2 Y mae fel yr ennaint gwerthfawr ar y pen,
yn descyn ar hŷd y farf, sef barf Aaron: yr
hwn oedd yn descyn ar hŷd ymyl ei wisco-
edd ef.
3 Fel gwlith Hermon, ac fel y gwlith yn
descyn ar fynyddoedd Sion: canys yno y gor-
chymmynnodd yr Arglwydd y fendith, sef by-
wyd yn dragywydd.

Ecce nunc benedicite. Psal. 134.

WEle, holl weision yr Arglwydd, bendi-
thiwch yr Arglwydd: y rhai ydych
yn sefyll yn-nhŷ 'r Arglwydd y nôs.
2 Derchefwch eich dwylo yn y cyssegr: a
bendithiwch yr Arglwydd.
3 Yr Arglwydd yr hwn a wnaeth nefoedd a
daiar, a'th fendithio di allan o Sion.

Laudate nomen. Psal. 135.

MOlwch yr Arglwydd. Molwch Enw 'r Ar-
glwydd, gweision yr Arglwydd, molwch
ef.
2 Y rhai ydych yn sefyll yn-nhŷ 'r Argl-
wydd; ynghynteddoedd tŷ ein Duw ni.
3 Molwch yr Arglwydd, canys da yw yr Ar-
glwydd: cenwch i'w Enw, canys hyfryd yw.
4 Oblegit yr Arglwydd a ddetholodd Jacob
iddo ei hun, ac Israel yn briodoliaeth iddo.
5 Canys mi a wn mai mawr yw 'r Arglwydd;
a bôd ein Harglwydd ni goruwch yr holl ddu-
wiau.
6 Yr Arglwydd a wnaeth yr hŷn oll a fyn-
nei, yn y nefoedd, ac yn y ddaiar, yn y môr,
ac yn yr holl ddyfnderau.
7 Y mae yn codi tartho eithafoedd y ddaiar,
mellt a wnaeth efe ynghyd â'r glâw: gan ddŵ-
yn y gwŷnt allan o'i dryssorau.
8 Yr hwn a darawodd gyntaf-anedic yr
Aipht,

Aipht, yn ddŷn ac yn anifail.
9 Danfonodd arwyddion a rhyfeddodau i'th
ganol di 'r Aipht, ar Pharao, ac ar ei holl wei-
sion.
10 Yr hwn a darawodd genhedloedd lawer,
ac a laddodd frenhinoedd cryfion:
11 Sehon brenin yr Amoriaid; ac Og bren-
in Basan: a holl frenhiniaethau Canaan:
12 Ac a roddodd eu tîr hwynt yn etifeddi-
aeth, yn etifeddiaeth i Israel ei bobl.
13 Dy Enw, ô Arglwydd, a bery yn dragy-
wydd: dy goffadwriaeth, ô Arglwydd, o gen-
hedlaeth i genhedlaeth.
14 Canys yr Arglwydd a farna ei bobl, a
bydd edifar gantho o ran ei weision.
15 Delwau y cenhedloedd ydynt arian ac
aur, gwaith dwylo dŷn.
16 Genau sydd iddynt ond ni lefarant: lly-
gaid sydd ganddynt, ond ni welant.
17 Y mae clustiau iddynt ond ni chlywant:
nid oes ychwaith anadl yn eu genau.
18 Fel hwynt y mae y rhai a'i gwnânt; a
phob un a ymddiriedo ynddynt.
19 Tŷ Israel, bendithiwch yr Arglwydd:
bendithiwch yr Arglwydd tŷ Aaron.
20 Tŷ Lefi, bendithiwch yr Arglwydd: y
rhai a ofnwch yr Arglwydd, bendithiwch yr
Arglwydd.
21 Bendithier yr Arglwydd o Sion, yr hwn
sydd yn trigo yn Jerusalem; Molwch yr Ar-
glwydd.

Prydnhawnol Weddi.

Confitemini Domino. Psal. 136.

CLodforwch yr Arglwydd, canys da yw,
o herwydd ei drugaredd sydd yn dragy-
wydd.

2 Clodfor-

2 Clodforwch Dduw y duwiau: oblegit
ei drugaredd ſydd yn dragywydd.
3 Clodforwch Arglwydd yr arglwyddi: o
herwydd ei drugaredd ſydd yn dragywydd.
4 Yr hwn yn unic ſydd yn gwneuthur rhy-
feddodau: canys ei drugaredd ſydd yn dragy-
wydd.
5 Yr hwn a wnaeth y nefoedd mewn do-
ethineb: o herwydd ei drugaredd ſydd yn
dragywydd.
6 Yr hwn a eſtynnodd y ddaiar oddi-ar y
dyfroedd: oblegit ei drugaredd ſydd yn dragy-
wydd.
7 Yr hwn a wnaeth oleuadau mawrion:
canys ei drugaredd ſydd yn dragywydd.
8 Yr haul i lywodraethu'r dŷdd: canys ei
drugaredd ſydd yn dragywydd.
9 Y lleuad a'r ſêr i lywodraethu'r nôs: canys
ei drugaredd ſydd yn dragywydd.
10 Yr hwn a darawodd yr Aipht, yn eu cy-
ntaf-anedig: o herwydd ei drugaredd ſydd yn
dragywydd.
11 Ac a ddûg Iſrael o'i myſc hwynt: o her-
wydd ei drugaredd ſydd yn dragywydd.
12 A llaw gref, ac â braich eſtynnedic: o
herwydd ei drugaredd ſydd yn dragywydd.
13 Yr hwn a rannodd y môr côch yn ddwy-
ran: o herwydd ei drugaredd ſydd yn dragy-
wydd.
14 Ac a wnaeth i Iſrael fyned trwy ei ganol:
o herwydd ei drugaredd ſydd yn dragywydd.
15 Ac a eſcyttiodd Pharao a'i lû yn y môr
côch: o herwydd ei drugaredd ſydd yn dragy-
wydd.
16 Ac a dywyſodd ei bobl drwy'r anialwch:
o herwydd ei drugaredd ſydd yn dragywydd.

17 Yr

17 Yr hwn a darawodd frenhinoed mawri-
on: o herwydd ei drugaredd ſydd yn dragy-
wydd.

18 Ac a laddodd frenhinoedd ardderchog:
o herwydd ei drugaredd ſydd yn daagywydd.

19 Sehon brenin yr Amoriaid: o herwydd
ei drugaredd ſydd yn dragywydd.

20 Ac Og brenin Baſan: o herwydd ei dru-
garedd ſydd yn dragywydd.

21 A rhoddodd eu tîr hwynt yn etifeddiaeth:
o herwydd ei drugaredd ſydd yn dragywydd.

22 Yn etifeddiaeth i Iſrael ei wâs: o her-
wydd ei drugaredd ſydd yn dragywydd.

23 Yr hwn yn ein hiſel-radd a'n cofiodd ni:
o herwydd ei drugaredd ſydd yn dragywydd.

24 Ac a'n hachubodd ni oddi-wrth ein gel-
ynion: o herwydd ei drugaredd ſydd yn dragy-
wydd.

25 Yr hwn ſydd yn rhoddi ymborth i bôb
cnawd: canys ei drugaredd ſydd yn dragy-
wydd.

26 Clodforwch Dduw'r nefoedd; canys ei
drugaredd ſydd yn dragywydd.

Super flumina Pſal. 137.

WRth afonydd Babilon, yr eiſteddaſom,
ac wylaſom, pan feddyliaſom am Sion.

2 Ar yr helyg o'i mewn y crogoſom ein te-
lynau.

3 Canys yno y gofynnodd y rhai a'n caethi-
waſent i ni gân, a'r rhai a'n anrheithiaſei, la-
wenydd, gan ddywedyd, cenwch i ni rai o
ganiadau Sion.

4 Pa fodd y canwn gerdd yr Arglwydd, mewn
gwlâd ddieithr?

5 Os anghofiaf di Jeruſalem, anghofied fy
neheulaw ganu.

6 Glyned fy nhafod wrth daflod fy ngenau;
oni chofiaf di, oni chodaf Jerusalem goruwch
fy llawenydd pennaf.
7 Cofia, Arglwydd, blant Edom yn-nŷdd
Jerusalem; y rhai a ddywedent dinoethwch,
dinoethwch hi, hyd ei sylfaen.
8 Oh ferch Babilon a anrheithir: gwyn ei
fŷd a dalo i ti, fel y gwnaethost i ninnau.
9 Gwyn ei fŷd a gymmero, ac a darawo dy
rai bâch wrth y meini.

Confitebor tibi. Psal, 138.

CLodforaf di â'm hol galon; yngŵydd y duwiau y canaf it'.
2 Ymgrymmaf tu a'th deml sanctaidd; a
chlodforaf dy Enw, am dy drugaredd a'th wirionedd; oblegit ti a fawrhéaist dy air uwchlaw
dy Enw oll.
3 Y dŷdd y llefais i'm gwrandewaist; ac a'm
cadarnhéaist â nerth yn fy enaid.
4 Holl frenhinoedd y ddaiar a'th glodforant, ô Arglwydd; pan glywant eiriau dy enau.
5 Canant hefyd am ffyrdd yr Arglwydd;
canys mawr yw gogoniant yr Arglwydd.
6 Er bôd yr Arglwydd yn uchel, etto efe a
edrych ar yr issel, ond y balch a edwyn efe o
hir-bell.
7 Pe rhodiwn ynghanol cyfyngder, ti a'm
bywhait; estynnit dy law yn erbyn digofaint
fy ngelynion, a'th ddeheu-law a'm hachubei.
8 Yr Arglwydd a gyflawna â mi; dy drugaredd Arglwydd, sydd yn dragywydd, nac esceulusa waith dy ddwylo.

Boreuol Weddi

Domine probasti. Psal. 139.

ARglwydd chwiliaist, ac adnabuost fi.

2 Ti a adwaenoſt fy eiſteddiad, a'm cyfodi-
ad, deelli fy meddwl o bell.
3 Amgylchyni fy llwybr a'm gorweddfa:
ac yſpys wyt yn fy holl ffyrdd.
4 Canys nid oes air ar fy nhafod, ond, wele
Arglwydd, ti a'i gwyddoſt oll.
5 Amgylchynaiſt fi yn ôl, ac ym-mlaen: a
goſodaiſt dy law arnaf.
6 Dymma wybodaeth rŷ ryfedd i mi: uchel
yw, ni fedraf oddi-wrthi.
7 I ba le'r âf oddi-wrth dy Yſpryd? ac i ba
le y ffoaf o'th ŵydd?
8 Os dringâf i'r nefoedd, yno yr wyt ti; os
cyweiriaf fy ngwely yn uffern, wele di yno.
9 Pe cymmerwn adenydd y wawr, a phe tri-
gwn yn eithafoedd y môr:
10 Yna hefyd i'm tywyſei dy law, ac i'm da-
liai dy ddeheu-law.
11 Pe dywedwn, diau y tywyllwch a'm cu-
ddia: yna y byddei y nôs yn oleuni o'm ham-
gylch.
12 Ni thywylla y tywyllwch rhagot ti, ond
y nôs a oleua fel dŷdd: un ffunyd yw tywyl-
lwch a goleuni i ti.
13 Canys ti a feddiennaiſt fy arennau, toaiſt
fi ynghroth fy mam.
14 Clodforaf dydi, canys ofnadwy, a rhyfedd
i'm gwnaed: rhyfedd yw dy weithredoedd,
a'm henaid a ŵyr hynny yn dda.
15 Ni chuddiwyd fy ſylwedd oddi-wrthit,
pan i'm gwnaethpwyd yn ddirgel, ac i'm cy-
wreiniwyd yn iſſelder y ddaiar.
16 Dy lygaid a welſant fy anelwig ddefnydd,
ac yn dy lyfr di yr yſgrifennwyd fy aelodau oll,
y lluniwyd hwynt, pan nad oedd yr un o hon-
ynt.

17 Am

6 Glyned fy nhafod wrth daflod fy ngenau;
oni chofiaf di, oni chodaf Jerusalem goruwch
fy llawenydd pennaf.
7 Cofia, Arglwydd, blant Edom yn-nŷdd
Jerusalem; y rhai a ddywedent dinoethwch,
dinoethwch hi, hyd ei sylfaen.
8 Oh ferch Babilon a anrheithir: gwyn ei
fŷd a dalo i ti, fel y gwnaethost i ninnau.
9 Gwyn ei fŷd a gymmero, ac a darawo dy
rai bâch wrth y meini.

Confitebor tibi. Psal, 138.

CLodforaf di â'm hol galon; yngŵydd y duwiau y canaf it'.
2 Ymgrymmaf tu a'th deml sanctaidd; a
chlodforaf dy Enw, am dy drugaredd a'th wirionedd;
oblegit ti a fawrhéaist dy air uwchlaw
dy Enw oll.
3 Y dŷdd y llefais i'm gwrandewaist; ac a'm
cadarnhéaist â nerth yn fy enaid.
4 Holl frenhinoedd y ddaiar a'th glodforant,
ô Arglwydd; pan glywant eiriau dy enau.
5 Canant hefyd am ffyrdd yr Arglwydd;
canys mawr yw gogoniant yr Arglwydd.
6 Er bôd yr Arglwydd yn uchel, etto efe a
edrych ar yr issel, ond y balch a edwyn efe o
hir-bell.
7 Pe rhodiwn ynghanol cyfyngder, ti a'm
bywhait; estynnit dy law yn erbyn digofaint
fy ngelynion, a'th ddeheu-law a'm hachubei.
8 Yr Arglwydd a gyflawna â mi; dy drugaredd
Arglwydd, sydd yn dragywydd, nac esceulusa
waith dy ddwylo.

Boreuol Weddi

Domine probasti. Psal. 139.

ARglwydd chwiliaist, ac adnabuost fi.

2 Ti a adwaenoſt fy eiſteddiad, a'm cyfodi-
ad, deelli fy meddwl o bell.
3 Amgylchyni fy llwybr a'm gorweddfa:
ac yſpys wyt yn fy holl ffyrdd.
4 Canys nid oes air ar fy nhafod, ond, wele
Arglwydd, ti a'i gwyddoſt oll.
5 Amgylchynaiſt fi yn ôl, ac ym-mlaen: a
goſodaiſt dy law arnaf.
6 Dymma wybodaeth rŷ ryfedd i mi: uchel
yw, ni fedraf oddi-wrthi.
7 I ba le 'r âf oddi-wrth dy Yſpryd? ac i ba
le y ffoaf o'th ŵydd?
8 Os dringâf i'r nefoedd, yno yr wyt ti; os
cyweiriaf fy ngwely yn uffern, wele di yno.
9 Pe cymmerwn adenydd y wawr, a phe tri-
gwn yn eithafoedd y môr:
10 Yna hefyd i'm tywyſai dy law, ac i'm da-
liai dy ddeheu-law.
11 Pe dywedwn, diau y tywyllwch a'm cu-
ddia: yna y byddei y nôs yn oleuni o'm ham-
gylch.
12 Ni thywylla y tywyllwch rhagot ti, ond
y nôs a oleua fel dydd: un ffunyd yw tywyl-
lwch a goleuni i ti.
13 Canys ti a feddiennaiſt fy arennau, toaiſt
fi yngroth fy mam.
14 Clodforaf dydi, canys ofnadwy, a rhyfedd
i'm gwnaed: rhyfedd yw dy weithredoedd,
a'm henaid a ŵyr hynny yn dda.
15 Ni chuddiwyd fy ſylwedd oddi-wrthit,
pan i'm gwnaethpwyd yn ddirgel, ac i'm cy-
wreiniwyd yn iſelder y ddaiar.
16 Dy lygaid a welſant fy anelwig ddefnydd,
ac yn dy lyfr di yr yſgrifennwyd fy aelodau oll,
y lluniwyd hwynt, pan nad oedd yr un o hon-
ynt.

17 Am

17 Am hynny mor werth-fawr yw dy feddy-
liau gennif, ô Dduw! mor fawr yw eu fwm hw-
ynt!
18 Pe cyfrifwn hwynt, amlach ydynt nâ'r ty-
wod: Pan ddeffrowyf, gydâ thi'r ydwyfi yn
waftad.
19 Yn ddiau ô Dduw, ti a leddi yr annuwi-
ol: am hynny y gwŷr gwaedlyd, ciliwch oddi-
wrthif.
20 Y rhai a ddywedant fcelerder yn d'erbyn,
dy elynion a gymmerant dy Enw yn ofer.
21 Onid câs gennif, ô Arglwydd, dy gafeion
di? onid ffiaidd gennîf y rhai a gyfodant i'th
erbyn,
22 A châs cyflawn y caféais hwynt: cyfrifais
hwynt i mi yn elynion.
23 Chwilia fi, ô Dduw, a gŵybydd fy ngha-
lon: prawf fi, a gŵybydd fy meddyliau.
24 A gwêl, a oes ffordd annuwiol gennif:
a thywys fi yn y ffordd dragywyddol.

Eripe me, Domine. Pfal. 140.

GWared fi, ô Arglwydd, oddi-wrth y dŷn
drwg; cadw fi rhag y gŵr traws.
2 Y rhai fydd yn bwriadu drygioni yn eu
calon: ymgafclant beunydd i ryfel.
3 Gollymmafant eu tafodau fel farph: gwen-
wyn afp fydd tan eu gwefufau.
4 Cadw fi, ô Arglwydd, rhag dwylo'r an-
nuwiol, cadw fi rhag y gwŷr traws; y rhai a f-
wriadafant fachellu fy nhraed.
5 Y beilchion a guddiafant faglau i mi, ac
a eftynnafant rwyd wrth dannau ar ymmyl fy
llwybrau: gofodafant hoenynnau ar fy medr.
6 Dywedais wrth yr Arglwydd, fy Nuw yd-
wyt ti; clyw, Arglwydd, lêf fy ngweddiau.
7 Arglwydd Dduw, nerth fy iechydwriaeth;
gorchguddiaift

gorchguddiâist fy mhen yn-nŷdd brwydr.
8 Na chaniadhâ, Arglwydd, ddymuniad yr
annuwiol ; na lwydda ei drwg feddwl, rhag eu
balchîo hwynt.
9 Y pennaf o'r rhai a'm hamgylchyno, blin-
der eu gwefusau a'i gorchguddio.
10 Syrthied marwor arnynt, a bwrier hwynt
yn tân ; ac mewn ceu-ffosydd, fel na chyfo-
dant.
11 Na siccrhâer dŷn siaradus ar y ddaiar,
drwg a hela y gŵr traws i'w ddistryw.
12 Gwn y dadleu yr Arglwydd ddadl y truan,
ac y barna efe y tlodion.
13 Y cyfiawn yn ddiau a glodforant dy Enw
di ; y rhai uniawn a drigant ger dy fron di.

Domine, clamavi. Psal. 141.

ARglwydd, yr wyf yn gwaeddi arnat ; bry-
ssia attaf, clyw fy llais pan lefwyf arnat.
2 Cyfeirier fy ngweddi ger dy fron fel arogl-
darth, a derchafiad fy nwylo fel yr offrwm
prydnhawnol.
3 Gosod, Arglwydd, gadwraeth o flaen fy
ngenau : cadw ddrws fy ngwefusau.
4 Na ostwng fy nghalon at ddim drwg, i fw-
riadu gweithredoedd drygioni, gyd, â gwŷr a
weithredant anwiredd : ac na âd i mi fwyta o'i
danteithion hwynt.
5 Cured y cyfiawn fi yn garedig, a chery-
dded fi : na thorred eu holew pennaf hwynt
fy mhen : canys fy ngweddi fydd etto yn eu
drygau hwynt.
6 Pan dafler eu barn-wŷr i lawr mewn lle-
oedd carregoc,clywant fy ngeiriau, canys melus
ydynt.
7 Y mae ein hescyrn ar wascar ar fin y bedd,
megis un yn torri,neu yn hollti coed ar y ddaiar.

Y 8 Eithr

8 Eithr arnat ti, ô Arglwydd Dduw, y mae
fy llygaid : ynot ti y gobeithiais, na âd fy enaid
yn ddiymgeledd.
9 Cadw fi rhag y fagl a osodasant i mi : a hoe-
nynnau gweithred-wŷr anwiredd.
10 Cyd-gwŷmped y rhai annuwiol yn eu
rhwydau eu hun, tra elŵy fi heibio.

Prydnhawnol Weddi.

Voce mea ad Dominum. Psal. 142.

GWaeddais â'm llêf ar yr Arglwydd : â'm
llêf yr ymbiliais â'r Arglwydd.
2 Tywelltais fy myfyrdod o'i flaen ef: a
mynegais fy nghystudd ger ei fron ef.
3 Pan ballodd fy yspryd o'm mewn, titheu a
adwaenit fy llwybr, yn y ffordd y rhodiwn y
cuddiasant i mi fagl.
4 Edrychais iulw, ac nid oedd neb a'm ha-
dwaenai : pallodd nodded i mi, nid oedd neb
yn ymofyn, am fy enaid.
5 Llefais arnat, ô Arglwydd, a dywedais, ti
yw fy ngobaith a'm rhan, yn-nhir y rhai byw.
6 Ystyr wrth fy ngwaedd, canys truan iawn
yddwyf : gwared fi oddi-wrth fy erlid-wŷr, ca-
nys trêch ydynt nâ mi.
7 Dŵg fy enaid allan o garchar, fel y moli-
annwyf dy Enw : y rhai cyfiawn a'm cylchy-
nant, canys ti a fyddi dda wrthif.

Domine exaudi. Psal. 143.

ARglwydd clyw fy ngweddi, a gwrando ar
fy neisyfiadau : erglyw fi yn dy wirionedd
ac yn dy gyfiawnder
2 Ac na ddôs i farn â'th wâs, o herwŷdd ni
chyfiawnheir neb byw yn dy olwg di.
3 Canys y gelyn a erlidiodd fy enaid, curodd
fy enaid i lawr, gwnaeth i mi drigo mewn ty-
wyllwch, fel y rhai a fu feirw er ystalm.

4 Yna y pallodd fy yfpryd o'm mewn : ac y
fynnodd fy nghalon ynof.
5 Cofiais y dyddiau gynt, myfyriais ar dy holl
waith : ac yngweithredoedd dy ddwylo y my-
fyriaf.
6 Lledais fy nwylaw attat : fy enaid fel tîr
fychedic fydd yn hiraethu am danat.
7 Oh Arglwydd, gwrando fi yn ebrwydd :
pallodd fy yfpryd ; na chuddia dy wyneb oddi-
wrthif, rhag fy môd yn gyffelyb i'r rhai a dde-
fcynnant i'r pwll.
8 Pâr i mi glywed dy drugarogrwydd y
boreu : o herwydd ynot ti y gobeithiaf, pâr i
mi ŵybod y ffordd y rhodiwyf, oblegit attat ti
y derchafaf fy enaid.
9 Gwared fi oddi wrth fy ngelynion, ô Ar-
glwydd : gydâ thi'r ymguddiais.
10 Dyfc i mi wneuthur dy ewyllys di : canys
ti yw fy Nuw ; tywyfed dy Yfpryd daionus fi i
dîr uniondeb.
11 Bywhâ fi, ô Arglwydd, er mwyn dy Enw ;
dwg fy enaid allan o ing, er mwyn dy gyfi-
awnder.
12 Ac er dy drugaredd, diniftria fy ngelyn-
ion ; a difetha holl gyftudd-wŷr fy enaid :
oblegit dy wâs di ydwyfi.

Boreuol Weddi.

Benedictus Dominus. Pfal. 144.

BEndigedic fyddo'r Arglwydd fy nerth, yr
hwn fydd yn dyfcu fy nwylo i ymladd, a'm
byffedd i ryfela.
2 Fy nhrugaredd a'm hamddeffynfa, fy nhwr,
a'm gwaredudd, fy nharian yw efe, ac ynddo
y gobeithiais ; yr hwn fydd yn daroftwng
fy mhobl tanaf.
3 Arglwydd, beth yw dŷn, pan gydnabyddit

ef? neu fab dŷn pan wnait gyfrif o honaw?
4 Dŷn fydd debyg i wagedd, ei ddyddiau
fydd fel cyfcod yn myned heibio.
5 Arglwydd, goftwng dy nefoedd, a defcyn;
cyffwrdd â'r mynyddoedd, a mygant.
6 Saetha fellt, a gwafcar hwynt: ergydia
dy faethau a difa hwynt.
7 Anfon dy law oddi uchod, achub a gwared
fi o ddyfroedd mawrion, o law plant eftron;
8 Y rhai y llefara eu genau wagedd, ac y
mae eu deheu-law yn ddeheulaw ffalfder.
9 Canaf i ti, ô Dduw, ganiad newydd: ar
y nabl, a'r dectant y canaf i ti,
10 Efe fydd yn rhoddi iechydwriaeth i fren-
hinoedd, yr hwn fydd yn gwaredu Dafydd ei
wâs oddi-wrth y cleddyf niweidiol.
11 Achub fi, a gwared fi, o law meibion eftron;
y rhai y llefara eu genau wagedd, ac y mae
eu deheulaw yn ddeheu-law ffalfter.
12 Fel y byddo ein meibion fel plan-wŷdd yn
tyfu yn eu hieuengctid, a'n merched fel congl-
fain nâdd, wrth gyffelybrwyd palâs.
13 Fel y byddo ein celloedd yn llawn, yn tre-
fnu pob rhyw luniaeth, a'n defaid yn dwyn milo-
edd, a myrddiwn yn ein heolydd.
14 A'n hychen yn gryfion i lafurio, heb na
rhuthro i mewn, na myned allan, na gwaedd
yn ein heolydd.
15 Gwyn ei fŷd y bobl y mae felly iddynt,
gwyn ei fŷd y bobl y mae'r Arglwydd yn Dduw
iddynt.

Exaltabo te Domine. Pfal. 145.

DErchafaf di fy Nuw: ô Frenhin, a bendi-
thiaf dy Enw byth, ac yn dragywydd.
2 Beunydd i'th fendithiaf, a'th enw a folaf
byth; ac yn dragywydd.

3 Mawr

3 Mawr yw'r Arglwydd, a chanmoladwy
iawn : a'i fawredd ſydd anchwiliadwy.
4 Cenhedlaeth wrth genhedlaeth a fawl dy
weithredoedd, ac a fynega dy gadernid.
5 Ardderchawgrwyd gogoniant dy fawredd,
a'th bethau rhyfedd a draethaf.
6 Traethant hwy gadernid dy weithredoedd
ofnadwy : mynegaf finneu dy fawredd.
7 Coffadwriaeth amlder dy ddaioni a drae-
thant : a'th gyfiawnder a ddadcanant.
8 Graſlawn, a thrugarog yw'r Arglwydd :
hwyrfrydic i ddig, a mawr ei drugaredd.
9 Daionus yw'r Arglwydd i bawb, a'i dru-
garedd ſydd ar ei holl weithredoedd.
10 Dy holl weithredoedd a'th glodforant, ô
Arglwydd : a'th Sainct a'th fendithiant.
11 Dywedant am ogoniant dy frenhiniaeth :
a thraethant dy gadernid.
12 I beri i feibion dynion adnabod ei gader-
nid ef :a gogoniant ardderchawgrwydd ei fren-
hiniaeth.
13 Dy frenhiniaeth di ſydd frenhiniaeth dra-
gywyddol : a'th lywodraeth a bery yn oes oe-
soedd.
14 Yr Arglwydd ſydd yn cynnal y rhai
oll a ſyrthiant : ac ſydd yn codi pawb a ddar-
oſtyngwyd.
15 Llygaid pob peth a ddiſgwiliant wrthit,
ac yr ydwyt yn rhoddi eu bwyd iddynt yn ei
bryd.
16 Gan agoryd dy law, a diwallu pob peth
byw â'th ewyllys da.
17 Cyfiawn yw'r Arglwydd yn ei holl ffyrdd :
a ſanctaidd yn ei holl weithredoedd.
18 Agos yw'r Arglwydd at y rhai oll a al-
want arno : at y rhai oll a alwant arno mewn
gwirionedd.

19 Efe a wna ewyllys y rhai a'i hofnant: gwrendy hefyd eu llefain, ac a'i hachub hwynt.

20 Yr Arglwydd fydd yn cadw pawb a'i carant ef, ond yr holl rai annuwiol a ddifetha efe.

21 Tractha fy ngenau foliant yr Arglwydd: a bendithied pob cnawd ei Enw fanctaidd ef, byth ac yn dragywydd.

Lauda, anima mea. Pfal 146.

MOlwch yr Arglwydd. Fy enaid, mola di'r Arglwydd.

2 Molaf yr Arglwydd yn fy myw: canaf i'm Duw tra fyddwyf.

3 Na hyderwch ar dywyfogion, nac ar fâb dŷn, yr hwn nid oes iechydwriaeth ynddo.

4 Ei anadl a â allan, efe a ddychwel i'w ddaiar; y dŷdd hwnnw y derfydd am ei holl amcanion ef.

5 Gwyn ei fŷd yr hwn y mae Duw Jacob yn gymmorth iddo; fydd a'i obaith yn yr Arglwydd ei Dduw.

6 Yr hwn a wnaeth nefoedd a daiar, y môr a'r hyn oll fydd ynddynt; yr hwn fydd yn cadw gwirionedd yn drgywydd.

7 Yr hwn fydd yn gwneuthur barn i'r rhai gorthrymmedic, yn rhoddi bara i'r newynoc; yr Arglywdd fydd yn gollwng y carcharorion yn rhydd.

8 Yr Arglwydd fydd yn agoryd llygaid y deillion; yr Arglwydd fydd yn codi y rhai a ddarostyngwyd; yr Arglwydd fydd yn hoffi y rhai cyfiawn.

9 Yr Arglwydd fydd yn cadw y dieithriaid, efe a gynnal yr ymddifad a'r weddw; ac a ddadymchwel ffordd y rhai annuwiol.

10 Yr Arglwydd a deyrnafa byth; fef dy

Dduw di Sion, dros genhedlaeth a chenhed-
laeth. Molwch yr Arglwydd.

Prydnhawnol Weddi.

Laudate Dominum Pſal. 147.

MOlwch yr Arglwydd, canys da yw canu
i'n Duw ni; o herwydd hyfryd yw, ie
gweddus yw mawl.
2 Yr Arglwydd ſydd yn adeiladu Jeruſalem,
efe a gaſcl waſcaredigion Iſrael.
3 Efe ſydd yn iachâu y rhai briwedic o gal-
on; ac yn rhwymo eu doluriau.
4 Y mae efe yn rhifo rhifedi y ſêr; geilw
hwynt oll wrth eu henwau.
5 Mawr yw ein Harglwydd, mawr ei nerth
aneirif yw ei ddeall.
6 Yr Arglwydd ſydd yn derchafu y rhai lla-
riaidd, gan oſtwng y rhai annuwiol hyd lawr.
7 Cyd-genwch i'r Arglwydd mewn diolch-
garwch: cenwch i'n Duw â'r delyn.
8 Yr hwn ſydd yn toi y nefoedd â chwmylau;
yn paratoi glaw i'r ddaiar; gan beri i'r gwellt
dyfu ar y mynyddoedd.
9 Efe ſydd yn rhoddi i'r anifail ei borthiant;
ac i gywion y gig-fran, pan lefant.
10 Nid oes hyfrydwch ganddo yn-nerth
march; ac nid ymhoffa efe yn eſceiriau gŵr.
11 Yr Arglwydd ſydd hôff ganddo y rhai a'i
hofnant ef: ſef y rhai a ddiſgwiliant wrth ei dru-
garedd ef.
12 Jeruſalem mola di'r Arglwydd, Sion mo-
lianna dy Dduw.
13 O herwydd efe a gadarnhâodd farrau dy
byrth; efe a fendithiodd dy blant o'th fewn.
14 Yr hwn ſydd yn gwneuthur dy fro yn he-
ddychol, ac a'th ddiwalla di â braſter gwenith.
15 Yr hwn ſydd yn anfon ei orchymmyn ar

y ddaiar; a'i air a red yn dra buan.
16 Yr hwn sydd yn rhoddi eira fel gwlân;
ac a dana rew fel lluddw.
17 Yr hwn sydd yn bwrw ei iâ fel tammei-
diau, pwy a erys gan ei oerni ef.
18 Efe a enfyn ei air, ac a'i tawdd hwynt;
â'i wŷnt y chwŷth efe, a'r dyfroedd a lifant.
19 Y mae efe yn mynegu ei eiriau i Jacob;
ei ddeddfau a'i farnedigaethau i Israel.
20 Ni wnaeth efe felly âg un genedl; ac nid
adnabuant ei farnedigaethau ef. Molwch yr Ar-
glwydd.

Laudate Dominum Psal. 148.

MOlwch yr Arglwydd. Molwch yr Arglw-
ydd o'r nefoedd; molwch ef yn yr uchel-
derau.
2 Molwch ef ei holl Angelion; molwch ef
ei holl luoedd.
3 Molwch ef haul a lleuad; molwch ef yr
holl ser goleuni.
4 Molwch ef nef y nefoedd; a'r dyfroedd y
rhai ydych oddi-ar y nefoedd.
5 Molant Enw'r Arglwydd; o herwydd efe
a orchymmynnodd, a hwy a grewyd.
6 A gwnaeth iddynt barhâu byth ac yn dra-
gywydd; gosododd ddeddf, ac nis trosseddir
hi.
7 Molwch yr Arglwydd o'r ddaiar, y dreig-
iau a'r holl ddyfnderau.
8 Tân a chenllysc eira, a tharth: gwŷnt
ystormus, yn gwneuthur ei air ef.
9 Y mynyddoedd a'r bryniau oll, y coed
ffrwythlawn a'r holl gedr-wŷdd.
10 Y bwyst-filod, a phob anifail: yr ymlu-
sciaid, ac adar ascelloc.
11 Brenhinoedd y ddaiar a'r holl bobloedd:
tywysogion

tywysogion a holl farnwŷr y bŷd.
12 Gwŷr ieuaingc a gweryfon hefyd: henaf-
gwyr a llangciau.
13 Molant Enw'r Arglwydd: o herwydd ei
Enw ef yn unic fydd dderchafadwy: ei ardder-
chawgrwydd ef fydd uwch law daiar a nefoedd.
14 Ac efe fydd yn derchafu corn ei bobl,
moliant ei holl Sainct, fef meibion Ifrael, pobl
agos atto. Molwch yr Arglwydd.

Cantate Domino. Pfal. 149.

MOlwch yr Arglwydd. Cenwch i'r Arglw-
ydd ganiad newydd: a'i foliant ef ynghyn-
nulleidfa y Sainct,
2 Llawenhaed Ifrael yn yr hwn a'i gwnaeth;
gorfoledded meibion Sion yn eu brenin.
3 Molant ei Enw ef ar y dawns: cannant iddo
ar dympan, a thelyn.
4 O herwydd hoffodd yr Arglwydd ei bobl:
efe a brydfertha y rhai llednois âg iechydwri-
aeth.
5 Gorfoledd y Sainct mewn gogoniant; a
chanant ar eu gwlau.
6 Bydded ardderchog foliant Duw yn eu
genau; a chleddyf dau-finioc yn eu dwylo.
7 I wneuthur dial ar y cenhedloedd, a chofb
ar y bobloedd.
8 I rwymo eu brenhinoedd â chadwynau;
a'i pendefigion â gefynnau heirn.
9 I wneuthur arnynt y farn yfgrifennedic; yr
ardderchawgrwydd hyn fydd i'w holl Sainct ef.
Molwch yr Arglwydd.

Laudate Dominum. Pfal. 150.

MOlwch yr Arglwydd. Molwch Dduw yn
ei fancteiddrwydd; molwch ef yn ffurfa-
fen ei nerth.
2 Molwch ef am ei gadernid; molwch ef yn

l amlder ei fawredd.
3 Molwch ef â llais udcorn; molwch ef â nabl, ac â thelyn.
4 Molwch ef â thympan, ac â dawns; molwch ef â thannau, ac âg organ.
5 Molwch ef â symbalau soniarus; molwch ef â symbalau llafar.
6 Pob perchen anadl molianned yr Arglwydd. Molwch yr Arglwydd.

Ffurfiau o Weddi i'w harfer ar y MOR.

¶ *Y Foreuawl a'r Brydnhawnol Weddi i'w harfer ar y Môr, a fyddant yr un ac a appwyntiwyd yn llyfr Gweddi Gyffredin.*

¶ *Y ddwy Weddi hyn hefyd yn canlyn a arferir yn llynges ein Harglwydd frenin bob dŷdd.*

O Dragywyddol Arglwydd Dduw, yr hwn yn unig wyt yn tanu y nefoedd, ac yn rheoli angerdd y môr; yr hwn a amgylchaist y dyfroedd, â therfynau, hyd oni ddarfyddo dŷdd a nôs; Rhynged fodd it ein derbyn ni dy weision, a'r llynges, yn yr hon ydd ŷm yn gwasanaethu, i'th holl-alluog a'th rasusaf nodded. Cadw ni rhag perigl y môr, a rhuthr y gelyn, fel y byddom amddeffyn i'n grasusaf Arglwydd Frenin *Charles*, a'i Deyrnasoedd, ac yn ddiogelwch i'r sawl a gynniwerant hyd y moroedd ar eu negeseuau cyfreithlawn; fel y bo i breswylwŷr ein hynys dy wasanaethu di ein Duw, mewn heddwch a llonyddwch, ac i ninnau ddychwel adref mewn diogelwch i fwynhâu bendithion y wlâd gydâ ffrwyth ein llafur; ac mewn diolchgar goffa am dy drugareddau i foliannu a gogoneddu dy Enw bendigedic, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Y Col-

Y Colect.

RHag-flaena ni, ô Arglwydd, yn ein holl weithredoedd, â'th radlonaf hoffder, a rhwyddhâ ni â'th barhâus gymmorth; fel yn ein holl weithredoedd dechreuedic, anherfynedic, a therfynedic ynoti, y gallom foliannu dy sanctaidd Enw, ac yn y diwedd gael gan dy drugaredd fywyd tragywyddol, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Gweddiau i'w harfer yn amser tymhestloedd ar y môr.

O Alluoccaf a gogoneddus Arglwydd Dduw, wrth orchymmyn yr hwn y mae'r gwyntoedd yn chwythu, ac yn derchafu tonnau y môr, a'r hwn wyt yn gostegu ei ryferthwy ef; ydd ŷm ni, dy Greaduriaid eithr pechaduriaid truain, yn ein dirfawr gyfyngder hyn yn llefain arnat am dy gymmorth; Achub Arglwydd, onide, darfu amdanom. Tra oeddym ddiogel ac yn gweled pob peth yn heddychol o'n hamgylch, ydd ŷm yn cyffesu, anghofio o honom dy di ein Duw, a gwrthod gwrando ar lef ddistaw dy Air di, ac ufuddhâu i'th orchymmynion. Eithr yr awr hon ni a welwn mor ofnadwy ydwyt ti, yn dy holl weithredoedd rhyfedd, y Duw mawr i'w ofni goruwch oll. Am hynny yr addolwn dy dduwiol fawredd, gan gydnabod dy allu, ac attolygu dy dosturi. Cymmorth, Arglwydd, ac achub ni, er dy drugareddau yng-Ngrist Iesu dy Fâb, ein Harglwydd. Amen.

Neu hon.

O Dra-gogoneddus a grasusaf Arglwydd Dduw, yr hwn wyt yn presswylio yn y nef, eithr yn canfod pob peth isod; Edrych i lawr, ni a attolygwn i ti, a gwrando ni yn galw arnat o eigion trueni, ac o safn angau, yr hwn

hwn sydd barod yr awr hon i'n traflyncu. Achub, Arglwydd, onide, darfu am danom. Y byw, y byw, efe a'th fawl di. O danfon Air dy orchymmyn i geryddu angerdd y gwyntoedd a rhuad y môr, fel gan gael ein gwared allan o'n cyfyngder ymma, y byddom byw i'th wasanaethu di, ac i foliannu dy Enw holl ddyddiau ein bywyd. Gwrando, Arglwydd, ac achub ni, er anfeidrol ryglyddon ein gwynfydedic Iachawdr dy Fâb, ein Harglwydd Iesu Grist. Amen.

Y Weddi a ddywedir o flaen brwydr ar fôr yn erbyn pob rhyw Elyn.

O Alluoccaf, ac ardderchoccaf Arglwydd Dduw, Arglwydd y Lluoedd, yr hwn wyt yn llywodraethu, ac yn rheoli pob peth; Tydi wyt yn eistedd ar yr orseddfaingc, yn barnu yn gyfiawn. Am hynny y cyfarwyddwn at dy ddwyfol Fawredd yn ein hanghenoctid hyn, ar fôd i ti gymmeryd yr achos i'th law dy hun, a barnu rhyngom a'n gelynion. Cyfod dy nerth ô Arglwydd, a thyred i'n cymmorth: Canys nid wyt bob amser yn rhoddi y rhyfel i'r cedeyrn, eithr ti a ddichon achub gydâ llawer, neu gydâ ychydig. Och, na byddedi'n pechodau lefain yr awr hon i'n herbyn am ddial, eithr gwrando ni dy weision trueniaid yn ymbil am dy drugaredd, ac yn eiriol am dy Borth, ac am fôd o honot yn amddeffyn i ni rhag wyneb y gelyn. Gwna yn hyspys, mai tydi yw ein hachubwr a'n cadarn waredwr ni trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Gweddiau byrrion i rai neilltuol, nad allant ymgyfarfod i gysylltu mewn gweddi ac eraill o herwydd y brwydr, neu'r dymhestl.*

Gweddiau cyffredinol.

Arglwydd,

ARglwydd, trugarhâ wrthym ni bechaduriaid, ac achub ni er mwyn dy drugareddau Ti wyt y Duw mawr, yr hwn a wnaethost ac a wyt yn llywio pob peth; O gwared ni er mwyn dy Enw.

Ti wyt y Duw mawr i'w ofni uwch law oll: O achub ni, fel y moliannom di.

Gweddiau yspysawl o herwydd y gelyn.

TYdi, ô Arglwydd, wyt gyfiawn a galluog, o amddiffyn ein hachos yn erbyn y gelyn.

O Dduw, tydi wyt gadarn dŵr amddiffyn i bawb a ffoant attat; o achub ni rhag traha y gelyn.

O Arglwydd y lluoedd, ymladd trosom, fel y gallom dy ogoneddu di.

O na âd i ni suddo dan bwys ein pechodau, na thraha y gelyn.

O Arglwydd, cyfod, cymmorth ni, a gwared ni er mwyn dy Enw.

Gweddiau byrrion o achos y dymestl.

TYdi, ô Arglwydd, yr hwn wyt yn dyhuddo terfysc y môr, gwrando ni, ac achub ni, fel na'n cyfr-goller.

O fendigedic Iachawdr, yr hwn a achubaist dy ddiscyblion, pan oeddynt ar ddiben cyfrgolli gan dymestl. gwrando ni, ac achub ni, ni attolygwn i ti.

Arglwydd trugarhâ wrthym.

Crist, trugarhâ wrthym.

Arglwydd, turgarhâ wrthym.

O Arglwydd, clyw nyni

O Crist clyw nyni.

Duw y Tâd, Duw y Mâb, Duw yr Yspryd glân, trugarhâ wrthym, achub ni yr awr hon, ac yn dragywydd. Amen.

EIn Tâd yr hwn wyt yn y nefoedd, sancteiddier

ddier dy Enw. Deuet dy deyrnas. Bid dy ewyllys ar y ddaiar, megis y mae yn y nefoedd. Dyro i ni heddiw ein bara beunyddiol. A maddeu i ni ein dyledion fel y maddeuwn ni i'n dyled-wŷr. Ac nag arwain ni i brofedigaeth. Eithr gwaret ni rhag drwg: Canys eiddot ti yw'r deyrnas, a'r nerth, a'r gogoniant yn oes oesoedd. Amen.

¶ *Pan fo enbydrwydd yn gyfagos, cynnifer ac a aller eu hebcor oddiwrth wasanaeth angenrheidiol yn y llong, a elwir ynghŷd, ac hwy a wnânt gyffes ostyngedig i Dduw o'u pechodau: Yn yr hon pob un a ddylai gymmeryd atto ei hun yn ddifrifol bob un o'r pechodau hynny am y rhai y bo ei gydwybod yn ei gyhuddo: gan ddywedyd fel y mae yn canlyn,*

Y Gyffes.

OLl-alluog Dduw, Tâd ein Harglwydd Iesu Grist, gwneuthur-wr pob dim, barnwr pob dŷn ydd ŷm ni yn cydnabod, ac yn ymofidio dros ein amryw bechodau a'n hanwiredd, y rhai o ddŷdd i ddŷdd yn orthrwm a wnaethom, ar feddwl, gair, a gweithred, yn erbyn dy Dduwiol fawredd, gan annog yn gyfiawnaf dy ddigofaint a'th fâr i'n herbyn. Yr ydym yn ddifrifol yn edifarhâu ac yn ddrwg gan ein calonnau, dros ein cam-weithredoedd hyn; eu coffa sy drwm gennym; eu baich sydd anrhaith ei oddef: Trugarhâ wrthym, trugarhâ wrthym, drugaroccaf Dâd; er mwyn dy un Mâb ein Harglwydd Iesu Grist, maddeu i ni yr hyn oll a aeth heibio, a chaniadhâi ni allu byth o hyn allan, dy wasanaethu a'th fodloni, mewn newydd-deb buchedd, er anrhydedd a gogoniant dy enw, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Yna y datcan yr Offeiriad, os bydd un yn y llong y Gollyngdod hyn.*

Holl-alluog

HOll-alluog Dduw, ein Tâd nefawl, yr hwn o'i fawr drugaredd a addewis faddeuant pechodau i bawb gan edifeirwch calon a gwîr ffydd a ymchwel atto; A drugarhâo wrthych, a faddeuo i chwi, ac a'ch gwaredo oddi-wrth eich holl bechodau; ac a'ch cadarnhâo, ac a'ch cryfhâo ym-mhob daioni, ac a'ch dygo i fywyd tragywyddawl, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Diolwch ar ôl Tymest.

Jubilate Deo. Psal. *66.*

LLawen-floeddiwch i Dduw, yr holl ddaiar.
2 Dadcenwch ogoniant ei enw: gwnewch ei foliant yn ogoneddus.
3 Dywedwch wrth Dduw, mor ofnadwy wyt yn dy weithredoedd! o herwydd maint dy nerth, y cymmer dy elynion arnynt fôd yn ddarostyngedic i ti.
4 Yr holl ddaiar a'th addolant di, ac a ganant i ti, ie canant i'th enw.
5 Deuwch, a gwelwch weithredoedd Duw: ofnadwy yw yn ei weithred tu ag at feibion dynion.
6 Trôdd efe y môr yn fych-dir; aethant drwy'r afon ar draed; yna y llawenychasom ynddo.
7 Efe a lywodraetha drwy ei gadernid byth, ei lygaid a edrychant ar y cenhedloedd; nac ymdderchafed y rhai anufud.
8 Oh bobloedd, bendithiwch ein Duw; a pherwch glywed llais ei fawl ef.
9 Yr hwn sydd yn gosod ein henaid mewn bywyd, ac ni âd i'n troed lithro.
10 Canys profaist ni, ô Dduw; coethaist ni 'fel coethi arian.
11 Dygaist ni i'r rhwyd, gosodaist wascfa ar ein lwynau.

12 Peraist i ddynion farchogaeth ar ein pennau; aethom drwy 'r tân, a'r dŵfr, a thi a'n dygaist allan i le diwall.
13 Deuaf i'th dŷ âg offrymmau poeth, talaf it' fy addunedau.
14 Y rhai a adroddodd fy ngwefusau, ac a ddywedodd fy ngenau yn fy nghyfyngder.
15 Offrymmaf it' boeth offrymmau breision, ynghyd âg arogl-darth hyrddod: aberthaf ychen, a bychod.
16 Deuwch, gwrandewch, y rhai oll a ofnŵch Dduw: a mynegaf yr hyn a wnaeth efe i'm henaid.
17 Llefais arno â'm genau, ac efe a dderchafwyd a'm tafod.
18 Pe edrychaswn ar anwiredd yn fy nghalon; ni wrandawsei'r Arglwydd.
19 Duw yn ddiau a glybu, ac a wrandawodd ar lais fy ngweddi.
20 Bendigedic fyddo Duw, 'r hwn ni throdd fy ngweddi oddi-wrtho, na'i drugaredd ef oddiwrthif inneu.
Gogoniant i'r Tâd, i'r mâb ac i'r Yspryd glân.
Megis yr oedd yn y dechreu, y mae yr awr hon, ac y bydd yn wastad yn oes oesoedd. Amen.

Confitemini Domino. Psal. 107.

CLodforwch yr Arglwydd canys da yw: o herwydd ei drugaredd sydd yn dragywydd.
2 Felly dyweded gwaredigion yr Arglwydd; y rhai a waredodd efe o law y gelyn.
3 Ac a gasclodd efe o'r tiroedd, o'r dwyrain, ac o'r gorllewin, o'r gogledd, ac o'r dehau.
4 Crwydrasant yn yr anialwch mewn ffordd ddisathr: heb gael dinas i aros ynddi.
5 Yn newynog ac yn sychedig: eu henaid a

lewygodd ynddynt.
6 Yna y llefasant ar yr Arglwydd yn eu cyfy-
ngder: ac efe a'i gwaredodd o'i gorthrymderau.
7 Ac a'i tywysodd hwynt ar hyd y ffordd un-
iawn, i fyned i ddinas gyfanneddol.
8 O na foliannent yr Arglwydd am ei ddai-
oni, a'i ryfeddodau i feibion dynion.
9 Canys efe a ddiwalla yr enaid sychedig;
ac a leinw yr enaid newynog â daioni..
10 Y rhai a breswyliant yn y tywyllwch a
chysgod angau, yn rhwym mewn cystudd a
haiarn.
11 O herwydd anufuddhâu o honynt eiriau
Duw, a dirmygu cyngor y Goruchaf.
12 Am hynny yntef a ostyngodd eu calon â
blinder: syrthiasant, ac nid oedd cynnorthwy-
wr.
13 Yna y gwaeddasant ar yr Arglwydd yn
eu cyfyngder: efe a'i hachubodd o'i gorthrym-
derau.
14 Dug hwynt allan o dywyllwch, a chy-
sgod angau: a dylliodd eu rhwymau hwynt.
15 O na foliannent yr Arglwydd am ei ddai-
oni, a'i ryfeddodau i feibion dynion.
16 Canys efe a dorrodd y pyrth prês, ac a
ddrylliodd y barrau heieirn.
17 Ynfydion oblegit eu camweddau, ac o
herwydd eu hanwireddau a gystuddir.
18 Eu henaid a ffieiddiei bob bwyd: a dae-
thant hyd byrth angau.
19 Yna y gwaeddasant ar yr Arglwydd yn
eu cyfyngder: ac efe a'i hachubodd o'i gor-
thrymderau.
20 Anfonodd ei air, ac iachâodd hwynt, ac
a'i gwaredodd o'i dinistr.
21 O na foliannent yr Arglwydd am ei ddai-
oni,

oni, a'i ryfeddodau i feibion dynion.
22 Aberthant hefyd aberth moliant: my-
negant ei weithredoedd ef mewn gorfoledd.
23 Y rhai a ddescynnant mewn llongau i'r
môr, gan wneuthur eu gorchwyl mewn dy-
froedd mawrion.
24 Hwy a welant weithredoedd yr Arglwydd
a'i ryfeddodau yn y dyfnder.
25 Canys efe a orchymmyn, a chyfyd ty-
mhestlwynt: yr hwn a dderchafa ei donnau ef.
26 Hwy a escynnant i'r nefodd, descynnant
i'r dyfnder, tawdd eu henaid gan flinder.
27 Ymdrôant, ac ymsymmudant fel meddw-
yn: a'i holl ddoethineb a ballodd.
28 Yna y gwaeddant ar yr Arglwydd yn eu
cyfyngder, ac efe a'i dwg allan o'i gorthrym-
derau.
29 Efe a wna yr storm yn dawel: a'i tonnau
a ostegant.
30 Yna y llawenhant, am eu gostêgu, ac efe
a'i dwg i'r porthladd a ddymunent.
31 O na foliannent yr Arglwydd am ei ddai-
oni, a'i ryfeddodau i feibion dynion.
32 A derchafant ef ynghynnulleidfa y bobl,
moliannant ef yn eisteddfod yr henuriaid.
33 Efe a wna afonydd yn ddiffaethwch: a
ffynhonnau dyfroedd yn sychdir.
34 A thir ffrwyth-lawn yn ddiffrwyth: am
ddrygioni y rhai a drigant ynddo.
35 Efe a dry yr anialwch yn llyn dwfr: a'r
tir crâs yn ffynhonnau dwfr.
36 Ac yno y gwna i'r newynog aros: fel y
darparont ddinas i gyfanneddu:
37 Ac yr hauont feusydd, ac y plannont win-
llannoedd, y rhai a ddygant ffrwyth toreith-
iog.

38 Ac

38 Ac efe a'i bendithia hwynt fel yr amlhâant yn ddirfawr, ac ni âd i'w hanifeiliaid leihâu.
39 Lleihêir hwynt hefyd, a gostyngir hwynt gan gyfyngder, dryg-fyd, a chyni.
40 Efe a dywallt ddirmyg ar foneddigion, ac a wna iddynt grywydro mewn anialwch heb ffordd.
41 Ond efe a gyfyd y tlawd o gystudd, ac a wna iddo deuluoedd fel praidd.
42 Y rhai uniawn a welant hyn, ac a lawenychant: a phob anwiredd a gae ei safn.
43 Y neb sydd ddoeth ac a gadwo hyn, hwy a ddeallant drugareddau'r Arglwydd.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yspryd glân.
Megis yr oedd yn y dechreu, y mae yr awr hon, ac y bydd yn wastad yn oes oessoedd. Amen.

Colectau o Ddiolch.

O Dra-bendigedic, a gogoneddus Arglwydd Dduw, yr hwn wyt o anfeidrol ddaioni a thrugaredd, Nyni dy Greaduriaid truein, y rhai a luniaist, ac a gynhaliaist ti gan gadw yn fyw ein heneidiau, ac a'n gorescynnaist yr awr hon allan o safn angau, ŷm eilwaith yn ein cyflwyno ein hunain o flaen dy dduwiol Fawredd, i offrymmu i ti aberth o foliant a diolwch, o herwydd i ti ein gwrando pan yn ein blinder y galwasom arnat, ac ni fwriaist ymmaith ein gweddi, a wnaethom ger dy frondi yn ein caeth gyfyngder, ie pan gyfrifem bob peth yn golledic, ein llong, ein da, ein bywyd, yna tydi a edrychaist yn drugarog arnom, ac a orchymmynaist ymwared rhyfeddol, am yr hon ydd ŷm gwedi ein gosod yr awr hon mewn diogelwch yn rhoddi yr holl foliant a gogoniant i'th Enw bendigedic

bendigedic, trwy Ieſu Griſt ein Harglwydd. Amen.

Neu hon.

O Alluoccaf Dduw, graſuſol a daionus, y mae dy drugaredd goruwch dy holl weithredoedd, ond hi a eſtynwyd allan mewn môdd hynod tuag attom ni, y rhai mor alluog ac mor rhyfeddol a amddiffynnaiſt. Ti a ddangoſaiſt i ni bethau ofnadwy, a rhyfeddodau yn y dyfnder, fel y gwelem pa Dduw galluog a graſol ydwyt ti; mor ddigonol a pharod i gymmorth y ſawl a ymddiriedant ynot. Ti a ddangoſaiſt y modd y mae y gwyntoedd a'r moroedd yn ufuddhâu i'th orchymmyn, fel y gallwn ddyſcu, hyd yn oed ganddynt hwy fod o hyn allan yn oſtyngedic i'th lais, a gwneuthur dy ewyllys. O herwydd pa ham nyni a fendigwn ac a ogoneddwn dy Enw am y cyfryw dy drugaredd yn ein hachub, pan oeddem ar ddibyn cyfrgoll. Ac ydd ŷm yn attolwg i ti, gwna ni yr awr hon mor wir yſtyriol o'th drugaredd, megis yr oeddem y pryd hynny o'r enbydrwydd. A dyro i ni galonnau parod bob amſer i ddatcan ein diolchgarwch, nid ar air yn unig, eithr drwy ein buchedd hefyd, gan fôd yn ufuddach i'th orchymmynion bendigedic. Eſtyn, attolwg, dy ddaioni hyn i ni, fel y bo i ni, y rhai a achubaiſt dy waſanaethu mewn ſancteiddrwydd ac uniondeb holl ddyddiau ein bywyd, trwy Ieſu Griſt ein Harglwydd a'n Iachawdr. Amen.

Hamn o Fawl a Diolchgarwch ar ol Tymeſt beryglus.

DEuwch, clodforwn yr Arglwydd, canys da yw, a'i drugaredd a bery yn dragywydd.

Mawr, yw'r Arglwydd a thra moliannus; felly dyweded gwaredigion yr Arglwydd, y rhai

rhai a waredodd efe o anwar derfysc y Môr.

Grasslawn a thrugarog yw'r Arglwydd; hwyr-frydig i ddig, a mawr ei Drugaredd.

Nid yn ol ein pechodau y gwnaeth efe â ni: ac nid yn ol ein anwireddau y talodd efe i ni.

Canys cyfuwch âg yw'r nefoedd uwchlaw'r ddaiar y rhagorodd ei drugaredd ef tuag attom ni.

Ing a blinder a gawsom; daethem hyd borth angau.

Dyfroedd y Môr oeddynt ar lifo trosom: Dyfroedd chwyddedig oeddynt ar fyned tros ein Henaid.

Rhuodd y Môr, a'r tymhestl-wynt a dderchafodd ei donnau ef.

Ni a escynnasom megis i'r nefoedd, descynnasom eilwaith i'r dyfnder; Ein henaid a doddodd ynom gan flinder

Yna y gwaeddasom arnat ti, O Arglwydd; tithau a'n dygaist allan o'n gorthrymder.

Bendigedic fyddo dy Enw, yr hwn ni ddirmygaist weddi dy weision; Eithr gwrandewaist a'r ein llef, ac achubaist ni.

Anfonaist allan dy Air, gostegodd y gwŷnt ystormus, ac hi aeth yn dawel.

O bid i ninnau am hynny foliannu yr Arglwydd am ei ddaioni a mynegu y Rhyfeddodau a wnaeth, ac y mae yn wastad yn eu gwneuthur i feibion dynion.

Moliannus fyddo'r Arglwydd beunydd, sef, yr Arglwydd yr hwn syd yn ein cymmorth, ac yn tywallt ei fendithion arnom.

Efe yw ein Duw ni, sef, y Duw, oddiwrth yr hwn y daw iechydwriaeth; Duw yw yr Arglwydd, drwy yr hwn y diangasom rhag angau.

Tydi, Arglwydd, a'n llawenychaist ni â gweithred

eithred dy ddwylo ; ac ni a orfoleddwn yn dy foliant.

Bendigedig fyddo'r Arglwydd Dduw, sef yr Arglwydd Dduw, yr hwn yn unig sydd yn gwneuthur rhyfeddodau.

A Bendigedig fyddo Enw ei Fawredd ef byth; a dyweded pob un o honom, Amen, Amen.

Gogoniant i'r Tâd i'r Mâb, ac i'r Yspryd glân;

Megis yr oedd yn y dechreu, y mae yr awr hon, ac y bydd yn wastad yn oes oesoedd. Amen.

2 Cor. 13. 14.

GRâs ein Harglwydd Iesu Grist, a Chariad Duw, a Chymdeithas yr Yspryd glân, a fyddo gydâ ni oll byth bythoedd. Amen.

Ar ol Buddugoliaeth, neu ymwared oddi-wrth y Gelyn. Psalm neu Hymn o Fawl a Diolchgarwch ar ol Buddugoliaeth.

ONi buasei yr Arglwydd o'n plaid, gallwn ddywedyd yn awr, oni buasei yr Arglwydd ei hun gydâ ni, pan gyfododd dynion yn ein herbyn.

Hwy a'n llyngcasent ni yn fyw, pan ennynnodd eu llid hwynt i'n herbyn.

Ie, y dyfroedd a'n boddasent ni : y ffrŵd a aethei tros ein henaid, dysn-ddyfroedd y beilchion a aethent tros ein henaid.

Eithr bendigedig fyddo'r Arglwydd, yr hwn ni'n rhoddodd ni yn ysclyfaeth iddynt.

Yr Arglwydd a wnaeth Iechydwriaeth nerthol i ni.

Nid, â'n cleddyf ein hun y gorescynnasom, nid ein braich ein hun, a barodd i ni iechydwriaeth, eithr dy ddeheulaw di a'th fraich a llewyrch dy wyneb, o herwydd it' ein hoffi ni.

Yr Arglwydd a ymddangosodd trosom ni:

yr

yr Arglwydd a órchguddiodd ein pennau ac a wnaeth i ni sefyll yn-nydd y frwydr.

Yr Arglwydd a ymddangosodd trosom ni: yr Arglwydd a ddadymchwelodd ein gelynion, ac a ddrylliodd y rhai a godasant i'n herbyn.

O herwydd paham nid i ni, O Arglwydd, nid i ni: ond i'th Enw di rhodder y Gogoniant.

Yr Arglwydd a wnaeth i ni bethau mawrion, yr Arglwydd a wnaeth bethau mawrion i ni: am yr hyn yr ydym yn llawen.

Ein porth ni sydd yn Enw'r Arglwydd, yr hwn a wnaeth nef a daiar.

Bendigedig fyddo enw yr Arglwydd o'r pryd hyn hyd yn dragywydd.

Gogoniant i'r Tâd, i'r Mâb, ac i'r Yspryd glân.

Megis yr oedd yn y dechreu, y mae yr awr hon, ac y bydd yn wastad yn oes oesoedd. Amen.

¶ *Ar ol yr Hymn ymma gellir canu y Te Deum. Yna y Colect hwn.*

O Holl-alluog Dduw, goruchel Lywiawdr yr holl fŷd, yn llaw yr hwn y mae nerth a chadernid, na all neb sefyll i'w herbyn; Nyni a fendithiwn, ac a fawrygwn dy Enw mawr a gogoneddus am y fuddugoliaeth lwyddianus hon: yr holl ogoniant o honi a ddodwn i ti, yr hwn wyt unig Roddwr pob goruchafiaeth. Ac nyni a attolygwn i ti, roddi i ni Râs i ddercha-fu dy fawr Drugaredd hon i'th ogoniant di, i fawrhâad dy Efengyl, i anrhydedd ein goruchel Arglwydd Frenin, ac hyd y bo ynom i leshâd holl ddynol ryw. Ac ni a attolygwn i ti, roddi i ni y cyfryw ystyried o'th fawr drugaredd hon, a'n rhwym ni i wîr ddiolchgarwch, yn ymddangos yn ein holl fucheddau drwy ymarweddiad gostyngedig, sancteidd-lan, ac ufudd

eithred dy ddwylo ; ac ni a orfoleddwn yn dy foliant.

Bendigedig fyddo'r Arglwydd Dduw, sef yr Arglwydd Dduw, yr hwn yn unig sydd yn gwneuthur rhyfeddodau.

A Bendigedig fyddo Enw ei Fawredd ef byth a dyweded pob un o honom, Amen, Amen.

Gogoniant i'r Tâd i'r Mâb, ac i'r Yspryd glân,

Megis yr oedd yn y dechreu, y mae yr awr hon, ac y bydd yn wastad yn oes oesoedd. Amen.

2 Cor. 13. 14.

GRâs ein Harglwydd Iesu Grist, a Chariad Duw, a Chymdeithas yr Yspryd glân, a fyddo gydâ ni oll byth bythoedd. Amen.

Ar ol Buddugoliaeth, neu ymwared oddi-wrth y Gelyn. Psalm neu Hymn o Fawl a Diolchgarwch ar ol Buddugoliaeth.

ONi buasei yr Arglwydd o'n plaid, gallwn ddywedyd yn awr, oni buasei yr Arglwydd ei hun gydâ ni, pan gyfododd dynion yn ein herbyn.

Hwy a'n llyngcasent ni yn fyw, pan ennynnodd eu llid hwynt i'n herbyn.

Ie, y dyfroedd a'n boddasent ni : y ffrŵd a aethei tros ein henaid, dyfn-ddyfroedd y beilchion a aethent tros ein henaid.

Eithr bendigedig fyddo'r Arglwydd, yr hwn ni'n rhoddodd ni yn ysclyfaeth iddynt.

Yr Arglwydd a wnaeth Iechydwriaeth nerthol i ni.

Nid, â'n cleddyf ein hun y gorescynnasom, nid ein braich ein hun, a barodd i ni iechydwriaeth, eithr dy ddeheulaw di a'th fraich a llewyrch dy wyneb, o herwydd it' ein hoffi ni.

Yr Arglwydd a ymddangosodd trosom ni:

yr Arglwydd a orchguddiodd ein pennau ac a wnaeth i ni sefyll yn-nydd y frwydr.

Yr Arglwydd a ymddangosodd trosom ni: yr Arglwydd a ddadymchwelodd ein gelynion, ac a ddrylliodd y rhai a godasant i'n herbyn.

O herwydd paham nid i ni, O Arglwydd, nid i ni: ond i'th Enw di rhodder y Gogoniant.

Yr Arglwydd a wnaeth i ni bethau mawrion, yr Arglwydd a wnaeth bethau mawrion i ni: am yr hyn yr ydym yn llawen.

Ein porth ni sydd yn Enw'r Arglwydd, yr hwn a wnaeth nef a daiar.

Bendigedig fyddo enw yr Arglwydd o'r pryd hyn hyd yn dragywydd.

Gogoniant i'r Tâd, i'r Mâb, ac i'r Yspryd glân.

Megis yr oedd yn y dechreu, y mae yr awr hon, ac y bydd yn wastad yn oes oesoedd. Amen.

¶ *Ar ol yr Hymn ymma gellir canu y Te Deum. Yna y Colect hwn.*

O Holl-alluog Dduw, goruchel Lywiawdr yr holl fyd, yn llaw yr hwn y mae nerth a chadernid, na all neb sefyll i'w herbyn; Nyni a fendithiwn, ac a fawrygwn dy Enw mawr a gogoneddus am y fuddugoliaeth lwyddianus hon: yr holl ogoniant o honi a ddodwn i ti, yr hwn wyt unig Roddwr pob goruchafiaeth. Ac nyni a attolygwn i ti, roddi i ni Râs i ddercha-fu dy fawr Drugaredd hon i'th ogoniant di, i fawrhâad dy Efengyl, i anrhydedd ein gor-uchel Arglwydd Frenin, ac hyd y bo ynom i lesshâd holl ddynol ryw. Ac ni a attolygwn i ti, roddi i ni y cyfryw ystyried o'th fawr drugaredd hon, a'n rhwym ni i wîr ddiolchgarwch, yn ymddangos yn ein holl fucheddau drwy ymar-weddiad gostyngedig, sancteidd-lan, ac ufudd

ger

ger dy fron di tros ein holl ddyddiau; trwy Iesu Grist ein Harglwydd: I'r hwn gydâ thi a'r Yspryd glân megis am dy holl Drugareddau, felly yn enwedig am yr oruchafiaeth a'r ymwared presennol, y byddo'r holl ogoniant ac anrhydedd hyd yn oes oesoedd Amen.

2 Cor. 13. 14

GRâs ein Harglwydd Iesu Grist, a Chariad Duw, a Chymdeithas yr Yspryd glân, a fyddo gydâ ni oll byth bythoedd. Amen.

Wrth Gladdedigaeth eu meirw ar y Môr.

¶. *GEllir arfer y gwasanaeth yn y llyfr Gweddi Gyffredin: yn unig yn lle y geiriau hyn* [Gan hynny ydd ŷm ni yn rhoddi ei gorph ef i'r ddaiar, sef, Daiar i'r ddaiar &c.] *dyweder,*

Gan hynny ydd ŷm yn rhoddi ei gorph ef i'r Dyfnder, i ddychwelyd i lygredigaeth, yn disgŵil am adgyfodiad y Corph (pan swrio y môr ei feirw allan) a bywyd y bŷd y sydd ar ddyfod, trwy ein Harglwydd Iesu Grist, yr hwn ar ei Ddyfodiad a newidia ein Corph gwael ni, fel y byddo yn gyffelyb i'w gorph gogoneddus ef yn ol y galluog weithrediad trwy yr hwn y dichon efe ddarostwng pob peth iddo ei hun.

Y Rhag-ymadrodd.

YSpys yw i bawb yn dyfal ddarllain yr Ysgrythur lân a'r Hên Awduriaid, fôd hyn o Weinidogion yn Eglwys Grist, er amser yr Apostolion; sef, Escobion, Offeiriaid a Diaconiaid. A'r cyfryw barchus fri ydoedd er ioed ar y swyddau hyn, fel na allai neb ryfygu gweini yn yr un o honynt, oddieithr yn gyntaf gael ei alw, ei brofi, ei holi, a gwybod fôd ganddo Gynneddfau cymmwys i'r unrhyw.

Oddieithr

Oddieithr hefyd cael trwy Weddi gyffredinol ac Arddodiad Dwylo, ei dderbyn, a'i ddodi yn y swydd gan Awdurdod Gyfreithlawn.

O herwydd paham, tuag at fôd parhâad, ac ymarfer, a bri parchus ar hyn, o fewn Eglwys Loegr; ni Chyfrifir ac ni Chymmerir neb am Escob, Offeiriad neu Ddiacon Cyfreithlawn, o fewn Eglwys Loegr, ac ni oddefir iddo weini yn yr ûn o'r Swyddau dywededig, oddieithr iddo gael ei alw, ei brofi, a'i holi, a'i dderbyn iddynt yn ôl y ffurf y sydd yn canlyn ymma, neu ei fôd wedi cael Cyssegriad neu urddiad gan Escobion ymlaen-llaw.

Ac ni dderbynnir neb yn Ddiacon hyd oni bo yn dair blwydd ar hugain o oedran: A bid pob ûn a dderbynnir yn Offeiriad, yn llawn pedair blwydd ar hugain o oedran: A bydded pob ûn a urddir neu a Gyssegrir yn Escob, yn gyflawn ddeng mlwydd ar hugain o oedran.

Ac yr Escob ei hun, neu drwy dystiolaeth gyflawn gan eraill, yn gwybod fod neb rhyw ûn yn ŵr o fuchedd Rinweddus, ac yn ddifeius, ac yn ei gael ef, yn ôl ei holi a'i brofi yn ddyscedic yn y Lladin-iaith, ac yn ddigon cyfarwydd yn yr Ysgrythyr lân, efe a allei wneuthur ef yn Ddiacon yngŵydd yr Eglwys, ar yr amseroedd pwyntiedig yn y Canon, neu ar achos mawr yn cymmell ar ryw Ddŷdd-Sul, neu Ddŷdd-Gwyl arall yn y modd a'r ffurf, yn canlyn.

Ffurf a Dull Gwneuthur, Diaconiaid.

¶ *AR y dydd pwyntiedic gan yr Escob, pan orphenner y Gwasanaeth Boreuol, y bydd pregeth neu Gyngor yn mynegu swydd a dylêd [y cyfryw a ddenant i w wneuthur yn Ddiaconiaid] mor angenrheidiol yw y Râdd honno yn Eglwys Grist: Ac hefyd, pa faint y dylei y bobl eu perchi hwy yn eu swydd.*

¶ *Yn gyntaf, yr Arch-Diacon neu ei ddeputi ef a Bresentia'r Escob (ac efe yn eistedd yn ei Gadair ger llaw y Bwrdd bendigedic) gynnifer ag a ddymunant eu Hurddo yn Ddiaconiaid (a phôb ûn o honynt wedi ymwisco yn hardd) gan ddywedyd y geiriau hyn.*

ANrhydeddus Dâd yn Nuw, ydd wyf yn presentio i chwi y rhai presennol hyn i w gwneuthur yn Ddiaconiaid.

Yr Escob.

GWiliwch ar fôd y Rhai ydd ŷch yn eu presentio i ni yn addas a Chymmwys o herwydd eu dysc a u duwiol ymarweddiad, i lawn gyflawni

Gweinidogaeth er anrhydedd i Dduw ac er adeiladaeth i'w Eglwys.

¶ *Yr Arch-Diacon a ettyb.*

MYfi a ymofynnais am eu hanes, ac a'u holais hwynt eu hunain, ac yr wyfi yn meddwl i bôd hwy felly.

¶ *Yna yr Escob a ddywed wrth y Bobl.*

FY Mrodyr, od oes neb o honoch a ŵyr ûn rhwystr neu fai cyhoeddus yn-nêb o'r rhai hyn a bresentiwyd i'w hurddo yn Ddiaconiaid, o herwydd yr hwn ni ddylai gael ei dderbyn i'r swydd honno, deued ger bron yn Enw Duw a dangosed beth yw'r bai neu rwystr,

¶ *Ac os rhyw fai gorthrwm neu rwystr a honnir, yr Escob a arbed urddo y dyn hwnnw hyd pan gaffer y cyhoeddedic yn ddiargywedd o'r bai hwnnw.*

¶ *Yna yr Escob (gan Orchymmyn y rhai a gaffer yn gymmwys i'w hurddo i weddiau y Gynnulleidfa) gydâ'r Eglwys-wŷr a'r Bobl bresennol a gân neu a ddywed y Litani gyda'r gweddiau megis uchod yn y Ffurf am foreuol weddi, gan gymmeryd y cydarch priod hwn yn-nesaf ar ol* [Teilyngu o honot lewyrchu yr holl Escobion, Offeiriaid, &c.]

Teilyngu o honot fendithio dy wasanaeth-ddynion hyn a dderbynnir yr awr hon i râdd Ddiaconiaid [neu *offeiriaid*] a thywalltu dy râd arnynt; fel y gallont yn ddyladwy weini yn eu swyddau, er adeiladaeth dy Eglwys, a gogoniant i'th Enw sanctaidd.

¶ *Yna y cenir neu y dywedir gwasanaeth y Cymmun, gydâ'r Colect, Epistol, a'r Efengyl, fel y mae yn canlyn.*

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn o'th ddwyfol ragluniaeth a osodaist amryw raddau o Weinidogion yn dy Eglwys, ac a yspyrdolaist dy Apostolion i ddewis i Râdd Ddiaconiaid y cyn-ferthyr S. Stephan ac eraill: Edrych yn drugarog ar dy wasanaeth ddynion hyn y rhai yr awr hon a elwir i'r unrhyw swydd a Gweinidogaeth. Felly cyflawna hwynt â'th wir athrawiaeth, ac addurna hwynt a diniweidrwydd Buchedd, fel y bo iddynt drwy air ac esampl dda dy wasanaethu di yn ffyddlon yn y swydd hon, er gogoniant i'th Enw, ac adeiladaeth dy Eglwys, trwy haeddedigaethau ein prynia wdr Iesu Grist; yr hwn sydd yn byw ac yn Teyrnasu gydâ thydi a'r Yspryd glân yr awr hon ac yn dragywydd. Amen.

Yr Epistol

Rhaid i'r Diaconiaid yr un ffunyd, &c. 1 *Tim.* 3. 8. *hyd w.* 14.

Neu hon.

Yna'r deuddeg a alwasant ynghyd, &c. *Act.* 6. 2. *hyd w.* 8.

¶ *Ac o flaen yr Efengyl, yr Escob yn eistedd yn ei Gadair, a bair Weini i bob un o'r rhai y sydd i dderbyn yr Urdd hon y Llw am Uchafiaeth y Brenin, ac yn erbyn Gallu ac Awdurdodd pob pennaeth arall-wlad.*

Y Llw am unbennaeth y Brenin.

YDd wyfi *A. B.* o eigion fy nghydwybod yn Tystu ac yn mynegu, mai Grâs y Brenin yn Unic y sydd oruch-lywiawdr ar y Deyrnas hon, ac ar holl eraill Arglwyddiaethau a Gwledydd ei Râs ef, yn gystal ym-mhob rhyw bethau a Dadleuon Ysprydol neu Eglwysic, a bydol. Ac nad oes ac na ddylei fôd i ûn estron Dywysog, Dŷn, Prelad, Stât neu bennaeth, ddim Beirniadaeth, Gallu, Goruchafiaeth, Rhagoriaeth neu Awdurdod Eglwysic neu Ysprydol o fewn y Deyrnas hon. O herwydd pa ham yr wyfi yn llwyr wadu ac yn ymwrthod â phôb rhyw Feirniadaethau, Galluoedd, Goruchderau ac Awdurdodau, ac yr wyfi yn addaw y dygaf o hyn allan ffyddlondeb a Gwrogaeth gywir i Râs y Brenin, ei Etifeddion a'i Sycsesforaid [illegible], ac y cynnorthwyaf, ac y diffynnaf hyd y byddo i mi [illegible] Brenin [illegible] ac Awdurdod a roddwyd [illegible] neu a [illegible]

unwyd ac a gyssylltwyd at ymmerodraidd goron y Deyrnas hon; fel i'm cynnorthwyo Duw a Chynnwysfiad y Llyfr hwn.

¶ *Yna yr Escob a Hola bob un o'r rhai a urddir yngŵydd y bobl, yn ôl y Dull yn canlyn.*

YDychwi yn credu eich cynhyrfu oddi fewn gan yr Yspryd glân, i gymmeryd arnoch y Swydd, a'r Weinidogaeth hon at wasanaethu Duw, er hyfforddiad i'w ogoniant ac er Adeiladaeth i'w Bobl?

Atteb. Yr wyf yn credu hynny.

Yr Escob. YDych chwi yn tybied eich bôd wedi eich gwir alw i Weinidogaeth yr Eglwys yn ol ewyllys ein Harglwydd Iesu Grist, ac iawn drefnyddiad y Deyrnas hon?

Atteb. Yr wyf fi yn meddwl hynny.

Yr Escob. A ych chwi yn ddiffuant yn credu y canon oll o Ysgrythyrau yr Hên Destament a'r Newydd?

Atteb. Yr wyf yn eu credu hwynt.

Yr Escob. A ddarllennwch chwi yr unrhyw yn ddyfal i'r Bobl ymgynnulledic yn yr Eglwys lle i'th gosoder i weini?

Atteb. Gwnât.

Yr Escob. Y Mae yn perthyn i Swydd Diacon, yn yr Eglwys lle a gosodir ef i weini, gynnorthwyo yr Offeiriad yngwasanaeth Duw, ac yn Bennaf pan fyddo efe yn ministrio y Cymmun bendigedic, i'w helpu ef, i'w gyfrannu ef. A darllain yr Ysgrythyr Lân a'r Homiliau yn yr Eglwys; ac addyscu y bobl ieuaingc yn y Catechism. Bedyddio rhai bychain lle na bo yr Offeiriad yn bresennol; a phregethu, os caniadheir iddo hynny gan yr Escob. Ac ym-mellach ei swddd ef yw, lle mae darmerth i'r Tlodion, ymofyn am blwyfolion cleifion, anghenus a gweniaid, mynegu i'r Curad eu cyflwr, eu henwau a'u Trigfeydd, fel trwy ei gyngor ef, y gallont dderbyn cymmorth o Elusenau y plwyfolion ac eraill. A wnewch chwi hyn yn barod ac yn ewyllyscar?

Atteb. Trwy nerth Duw mi a wnâf felly.

Yr Escob. A Ymroddwch chwi drwy bôb diwydrwydd i lunio a Threfnu eich bucheddau eich hun, a bucheddau eich teuluoedd, yn ôl Athrawiaeth Grist, ac i'ch gwneuthur eich hunain a hwythau, (hyd y safo ynoch) yn esamplau iachol i ddiadell Grist?

Atteb. Mi a wnâf felly, a'r Arglwydd yn Borth i mi.

Yr Escob. A Roddwch chwi barch ac ufudd-dod i'ch Ordinari, ac i Bengweinidogion eraill yr Eglwys, ac i'r cyfryw a roddir iddynt y Gofal a'r Llywodraeth drosoch chwi, gan ddilyn eu cynghorion dwyfol hwy yn Llawen ac yn ewyllyscar?

Atteb. Mi a wnâf fy ngorau, a'r Arglwydd yn borth i mi.

¶ *Yna yr Escob gan ddodi ei ddwylo ar ben pob un o honynt, yn gostyngar ar eu gliniau o'i flaen ef, a ddywed.*

CYmmer di awdurdod i wasanaethu Swydd Diacon o fewn Eglwys Dduw orchymmynedic i ti, yn Enw'r Tâd, a'r Mâb, a'r Yspryd glân. Amen.

¶ *Yna y dyry yr Escob y Testament Newydd i law pob un o honynt, gan ddywedyd.*

CYmmer di awdurdod i ddarllain yr Efengyl o fewn Eglwys Dduw, ac i bregethu yr unrhyw, os caniadheir i ti hynny gan yr Escob ei hun.

¶ *Yna un o honynt yr hwn a appwyntio yr Escob, a ddarllain yr Efengyl.*

Bydded eich lwynau wedi eu hamwregysu, &c, *S. Luc.* 12. 35. *hyd w.* 38.

¶ *Yna yr â yr Escob ym-mlaen yn y Cymmun, a chynnifer a urddwyd a arhosant ac y gymmerant y Cymmun bendigedic gyda'r Escob yr ûn dydd.*

¶ *Pan orphenner y Cymmun, ar ôl y Colect diweddaf ac yn-nesaf o flaen y Fendith, y dywedir y Colectau hyn yn canlyn.*

HOll-alluog Dduw, rhoddwr pob dawn dâ, yr hwn y bu gwiw gennit

 dderbyn

dderbyn a chymmeryd dy Wasanaeth-wyr hyn i Swydd Diaconiaid i'th Eglwys: Gwnâ hwynt, ni a attolygwn i ti, Arglwydd, yn Orchwylus, yn ostyngedig, ac yn astud yn eu Gweinidogaeth; dyro iddynt ewyllys parod i ufuddhau i bôb Ysprydol ddisgyblaeth, i arwedd bôb amser dystiolaeth cydwybod dda, ac i ymgynnal byth yn ddiyscog ac yn gadarn yn dy Fâb Crist, fel gan ymarweddu yn dda yn y Swydd isel râdd hon, y caffont eu cyfrif yn deilwng i'w galw i Weinidogaethau Uwch yn dy Eglwys, Trwy'r unrhyw dy Fâb ein Iachawdr Iesu Grist, i'r hwn bydd y gogoniant a'r anrhydedd byth bythoedd. Amen.

RHag flaena ni, ô Arglwydd, yn ein holl weithredoedd, â'th radlonaf hoffder, a rhwyddhâ ni â'th barhâus gymmorth; fel yn ein holl weithredoedd, dechreuedic, annherfynedic, a therfynedic ynot ti, y gallom foliannu dy fanctaidd Enw, ac yn y diwedd gael gan dy drugaredd fywyd tragywyddol, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

TAngnheddyf Dduw yr hwn sydd uwchlaw pob deall, a gadwo eich calonnau a'ch meddyliau yngwybodaeth a chariad Duw, a'i Fâb Iesu Grist ein Harglwydd. A bendith Dduw holl-alluog, y Tâd, y Mâb, a'r Yspryd glân fyddo i'ch plith, ac a drigo gydâ chwi yn wastad, Amen.

¶ *Ac ymma y dylid mynegu i'r Diacon, y gorfydd iddo aros yn ei Swydd Diaconiaeth tros yspaid ûn flwyddyn gyfan (oddieithr i'r Escob ar ryw achosion Rhesymol weled yn ddâ yn amgenach) tuag at fôd yn berffaith ac yn gyfarwydd yn y pethau a berthynant i'w Weinidogaeth Eglwysic ef. Yn gwneuthur yr hyn os ceir ef yn ffyddlawn ac yn ddiwyd; fe all ei Ddiofessan ei dderbyn ef i Urdd Offeiriadaeth, ar yr amseroedd gosodedic yn y Canon; neu os bydd achos mawr yn cynnwel, ar ryw ddydd Sul, neu ddydd-Gwŷl arall, yngŵydd yr Eglwys ar y Dull a'r ffurf y sydd yn canlyn isod.*

Ffurfa Dull Urddo OFFEIRIAID.

¶ *AR y dydd pwyntiedic gan yr Escob pan orphenner y Gwasanaeth Boreu, y bydd pregeth neu Gyngor yn mynegu swydd a dyled [y cyfryw a ddeuant i'w gwneuthur yn Offeiriaid] mor angheurheidiol yw y Râdd honno yn Eglwys Grist: Ac hefyd pa faint y dyleu y bobl eu perchi hwy yn eu swydd.*

¶ *Yn gyntaf, yr Arch-Diacon neu yn ei absen, rhyw ûn a appwyntir yn ei le ef, a Bresentia i'r Escob yn eistedd yn ei Gadair ger llaw y Bwrdd bendigedic, gynnifer ag a dderbyn Urdd Offeiriad y pryd hwnnw (a phob ûn o honynt wedi ymwisco yn baredd) ac a ddywed.*

ANrhydeddus Dâd yngrist, yr wyf yn presentio i chwi y gwŷr presennol hyn i'w Hurddo yn Offeiriaid.

Yr Escob.

GWiliwch ar fôd y Rhai yr ych yn eu presentio i ni yn addas a Chymmwys, o herwydd eu dysc a'u duwiol ymarweddiad, i iawn gyflawni eu Gweinidogaeth er anrhydedd i Dduw ac er adeiladaeth i'w Eglwys.

¶ *Yr Arch-Diacon a ettyb.*

MYfi a ymofynnais am eu hanes, ac a'u holais hwynt eu hunain, ac yr wyfi yn meddwl i bôd hwy felly.

¶ *Yna yr Escob a ddywed wrth y Bobl*

YBobl ddâ, dymma'r rhai yr ŷm ar fedr, gydâ chennad Duw, eu cymmeryd heddyw i gyssegr swydd Offeiriadaeth: canys ar ôl eu holi yn ddyfal, nid Ydym yn gweled amgenach, na chawsant eu galw yn gyfreithlawn i'w Swydd a'u Gweinidogaeth; a'u bôd yn wŷr cymmwys i'r unrhyw. Eithr er hyn i gyd, od oes neb o honoch chwi a wŷr ûn rhwystr neu fai cyhoeddus yn-neb ûn o honynt, o herwydd yr hwn ni ddylid

ddylid ei gymmeryd i'r gyssegr-weinidogaeth ymma [illegible] enw Duw, deued allan a dangosed beth yw y bai neu rwystr.

¶ *Ac os rhyw fai gorthrwm neu rwystr a honnir, yr Escob* [illegible] *ddo y dyn hwnnw hyd pan gaffer y cyhoeddedic yn ddiargywedd o'r bai* [illegible]

¶ *Yna yr Escob (gan Orchymmyn y rhai a gaffer yn gymmwys* [illegible] *burddo, i weddiau y Gynnulleidfa) gydâ 'r Eglwys-wyr a'r Bobl bresennol a gân neu a ddywed y Litani, gidâ 'r Gweddiau, megis yn Ffurf y Diaconiaid, yn unic yn y cydarch pryd yno yr arbedir y gair* [*Diaconiaid*] *ac y dywedir y gair* [*Offeiriaid*] *yn ei le ef.*

¶ *Yna y cenir neu y dywedir gwasanaeth y Cymmun gyda 'r Colect, Epistol a'r Efengyl isod.*

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, rhoddwr pob dawn da, yr hwn trwy dy lân Yspryd a osodaist amryw raddâu o Weinidogion yn yr Eglwys, edrych yn ddarbodus ar dy Wasanaeth ddynion hyn a alwyd yr awr hon i Swydd Offeiriadaeth ac felly cyflawna hwynt â'th wir athrawiaeth, ac addurna hwynt â diniweidrwydd Buchedd, fel y bo iddynt drwy air ac esampl dda dy wasanaethu di, yn ffyddlon yn y swydd hon, er gogoniant i'th Enw, ac adeiladaeth dy Eglwys, trwy haeddedigaethau ein pryniawdr Iesu Grist; yr hwn sydd yn byw ac yn Teyrnasu gydâ thydi a'r Yspryd glân yr awr hon ac yn dragywydd. Amen.

Yr Epistol.

Eithr i bob un o honom y rhoed grâs, *&c. Eph. 4. 7. hyd w. 14.*

Yr Efengyl.

A phan welodd efe y torfeydd, *&c. S. Mat. 9. 36. hyd y diwedd.*

¶ *Neu hon.*

Yn wir, yn wir, meddaf i chwi, *&c. S. Ioan. 10. 1. hyd w. 17.*

¶ *Yna yr Escob yn eistedd yn ei Gadair, a weinydda i bob un o honynt y llw am uchafiaeth y Brenin, megis y gosodir o'r blaen yn Ffurf Urddo Diaconiaid.*

¶ *Ac wedi hynny, efe a ddywed wrthynt.*

CHwychwi a glywsoch, Frodyr, nid yn llai yn eich holedigaeth priod nag yn y cyngor a roddwyd yr awr hon i chwi, ac yn y cyssegr-lân Lithoedd allan o'r Efengyl, ac Ysgrifennadau yr Apostolion, y rhyw'r uchel fri, a dirfawr bwyth sydd yn y Swydd, i'r hon eich galwyd chwi. Ac yn awr yr ŷm eilchwel yn eich cynghori chwi yn Enw ein Harglwydd Iesu Grist, gofio o honoch yn wastad, i ba ryw uchel barch ac i ba ryw Swydd, a goruchwiliaeth bwyssfawr i'ch galwyd chwi: nid amgen, i fod yn Gennadon, yn wil-wŷr ac yn Oruchwyl-wyr i'r Arglwydd; I Athrawu ac i rag-rybuddio, i borthi ac i arlwyo i Deulu yr Arglwydd; I geisio Defaid Crist a ŷnt ar ddisperod; A'i Blant ef y sydd ynghanol y Bŷd drygionus hwn, fel y bônt cadwedig trwy Grist bŷth bythoedd.

Am hynny bid yn wastad brintiedig yn eich côf chwi, pa ddirfawr drysor a ymddiriedwyd i chwi. Canys Defaid Crist ydynt y rhai a brynnodd efe, trwy ei angau, a thros ba rai y tywalltodd efe ei waed, Ei ddyweddi a'i Gorph ef yw'r Eglwys, a'r Gynnulleidfa y bydd rhaid i chwi Weini iddi. Ac os digwydd i'r unrhyw Eglwys, nag i un aelod o honi, oddef dim niwed neu Rwystr o achos eich Esceulustra chwi, Chwi a wyddoch faint y bai, ac mor ofnadwy hefyd y dial a ganlyn. O herwydd pa ham ystyriwch ynoch eich hunain ddiben eich Gweinidogaeth i Blant Duw, tuag at ddyweddi a Chorph Crist; ac Edrychwch na bo i chwi bŷth beidio â'ch poen, eich gofal a'ch diwydrwydd, nes y gorphennoch hyd eithaf y sydd ynoch, cwbl oll, yn ôl eich rhwymedig ddyled, i ddŵyn cynnifer oll a ymddiriedwyd, neu a ymddiriedir tan eich gofal, i gyfryw undeb ffydd a Gwybodaeth am Dduw, ac i'r cyfryw addfedwch a pherffeithrwydd Oedran yngrist, fel na adawer dim lle yn eich mysc, nac i amryfusedd Crefydd, nac i Ddrygioni buchedd.

dderbyn a chymmeryd dy Wasanaeth-wyr hyn i Swydd Diaconiaid i'th Eglwys. Gwna hwynt, ni a attolygwn i ti, Arglwydd, yn Orchwylus, yn ostyngedig, ac yn astud yn eu Gweinidogaeth; dyro iddynt ewyllys parod i gadw [illegible] bôb amser dystiolaeth cydwybod dda, ac i [illegible] yn ddiysgog ac yn gadarn yn dy Fâb Crist, fel gan ymarweddu yn dda yn y swydd isel radd hon y caffent eu cyfrif yn deilwng i'w galw i [illegible] uwch yn dy Eglwys, trwy'r unrhyw dy Fâb ein Iachawdwr Iesu Grist, i'r hwn fydd y gogoniant a'r [illegible] yn oes oesoedd. Amen.

RHagflaena ni, ô Arglwydd, yn ein holl weithredoedd â'th rasusaf ffafr [illegible] a rhwyddhâ ni â'th [illegible]; fel yn ein holl weithredoedd, a ddechreuer, a barhaer, ac a orphenner ynot ti, y gogoneddom dy Enw sanctaidd [illegible] dy drugaredd fythol [illegible], trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

TAngnheddyf Duw yr hwn sydd uwchlaw pob deall, a gadwo eich calonnau a'ch meddyliau yngwybodaeth a chariad Duw, a'i Fâb Iesu Grist ein Harglwydd. A bendith Duw holl-alluog, y Tâd, y Mâb, a'r Yspryd Glân fyddo i'ch plith, ac a drigo gydâ chwi yn wastad. Amen.

¶ *[illegible] Diacon [illegible] yn ei Swydd Diaconiaeth [illegible] (oddieithr i'r Escob ar ryw achosion Rhesymol weled yn dda yn amgenach) [illegible] ac yn gyfarwydd yn y pethau a berthynant i'w Weinidogaeth Eglwysig ef. [illegible] Offeiriadaeth [illegible] yn [illegible] Cymmun, neu os bydd achos mawr yn gymmell, ar [illegible] Sul, neu dydd-Gŵyl arall, yngŵydd yr Eglwys ar y Dull a'r ffurf y sydd yn canlyn isod.*

Ffurf a Dull Urddo OFFEIRIAID.

¶ *AR y dydd pennodedig gan yr Escob pan orphenner y Gwasanaeth Borau, y bydd pregeth neu Gyngor yn mynegu swydd a dyled [illegible] a ddelent i'w gwneuthur yn Offeiriaid] mor angenrheidiol yw y Rhadd honno yn Eglwys Grist: Ac hefyd pa fath y dylei y bobl eu perchi hwy yn eu swydd.*

¶ *Yn gyntaf, yr Arch-Diacon neu yn ei absen, rhyw un a appwyntir yn ei le ef, a bresentia i'r Escob yn eistedd yn ei gadair gerllaw y Bwrdd bendigedic, gynnifer ag a dderbyn Urdd Offeiriadaeth [illegible] (a phob un o honynt neu [illegible] yn barod) ac a ddywed.*

ANrhydeddus Dâd yngrist, yr wyf yn presentio i chwi y gwŷr presennol hyn i'w Hurddo yn Offeiriaid.

Yr [illegible].

GWiliwch ar fôd y Rhai yr ydych yn eu presentio i ni yn addas [illegible], o herwydd [illegible] ymarweddiad, i [illegible] eu Gweinidogaeth [illegible] i Dduw ac er adeiladaeth i'w Eglwys.

¶ *Yr Arch-Diacon a etteb.*

MYfi a ymofynnais [illegible] hanes, ac a'u holais hwynt eu hunain, ac yr wyf yn meddwl i fôd hwy felly.

¶ *Yna yr Escob a ddywed wrth y Bobl*

Y Bobl ddâ, dymma'r rhai yr ŷm ar fedr, gydâ chennad Duw, eu cymmeryd heddyw i gyflawni Swydd Offeiriadaeth: canys ar ôl eu holi yn ddyfal, nid ydym yn gweled amgenach, na chawsant eu galw yn gyfreithlawn i'w Swydd a'u Gweinidogaeth; a'u bôd yn wŷr cymmwys i'r unrhyw. Eithr er hyn i gyd, od oes neb o honoch chwi a wyr un rhwystr neu fai cyhoeddus yn-neb un o honynt, o herwydd yr hwn ni

ddylid

ddylid ei gymmeryd i'r gyssegr weinidogaeth ymma, a [illegible] yn Enw Duw, deued allan a dangosed beth yw y bai neu rwystr.

¶ *Ac os rhyw fai gorthrwm neu rwystr a hennir, yr Escob [illegible] urddo y dyn hwnnw hyd pan gaffer y cyhuddedic yn ddiargyhoedd o'r bai [illegible]*

¶ *Yna yr Escob (gan Orchymmyn y rhai a gaffer yn gymmwys [illegible] w burddo, i weddiau y Gynnulleidfa) gydâ 'r Eglwys-wyr a'r Bobl brefennol a gân neu a ddywed y Litani, gidâ 'r Gweddiau, megis yn Ffurf y Diaconiaid, yn unic yn y cydarch pryd yno yr arbedir y gair [Diaconiaid] ac y dywedir y gair [Offeiriaid] yn ei le ef.*

¶ *Yna y cenir neu y dywedir gwasanaeth y Cymmun gyda'r Colect, Epistol a'r Efengyl isod.*

Y Colect.

Holl-alluog Dduw, rhoddwr pob dawn da, yr hwn trwy dy lân Yspryd a osodaist amryw raddâu o Weinidogion yn yr Eglwys, edrych yn ddarbodus ar dy Wasanaeth ddynion hyn a alwyd yr awr hon i Swydd Offeiriadaeth ac felly cyflawna hwynt â'th wir athrawiaeth, ac addurna hwynt â diniweidrwydd Buchedd, fel y bo iddynt drwy air ac esampl dda dy wasanaethu di, yn ffyddlon yn y swydd hon, er gogoniant i'th Enw, ac adeiladaeth dy Eglwys, trwy haeddedigaethau ein pryniawdr Iesu Grist; yr hwn sydd yn byw ac yn Teyrnasu gydâ thydi a'r Yspryd glân yr awr hon ac yn dragywydd. Amen.

Yr Epistol.

Eithr i bob un o honom y rhoed grâs, &c. *Eph.* 4. 7. *hyd w.* 14.

Yr Efengyl.

A phan welodd efe y torfeydd, &c. *S. Mat.* 9. 36. *hyd y diwedd.*

¶ *Neu hon.*

Yn wir, yn wir, meddaf i chwi, &c. *S. Ioan.* 10. 1. *hyd w.* 17.

¶ *Yna yr Escob yn eistedd yn ei Gadair, a weinydda i bob un o honynt y llw am uchafiaeth y Brenin, megis y gosodir o'r blaen yn Ffurf Urddo Diaconiaid.*

¶ *Ac wedi hynny, efe a ddywed wrthynt.*

Chwychwi a glywsoch, Frodyr, nid yn llái yn eich holedigaeth priod nag yn y cyngor a roddwyd yr awr hon i chwi, ac yn y cyssegrlân Lithoedd allan o'r Efengyl, ac Ysgrifennadau yr Apostolion, y rhyw'r uchel fri, a dirfawr bwyth sydd yn y Swydd, i'r hon eich galwyd chwi. Ac yn awr yr ŷm eilchwel yn eich cynghori chwi yn Enw ein Harglwydd Iesu Grist, gofio o honoch yn wastad, i ba ryw uchel barch ac i ba ryw Swydd, a goruchwiliaeth bwysfawr i'ch galwyd chwi: nid amgen, i fôd yn Gennadon, yn wil-wŷr ac yn Oruchwyl-wyr i'r Arglwydd; I Athrawu ac i rag-rybuddio, i borthi ac i ariwyo i Deulu yr Arglwydd; I geisio Defaid Crist a ŷnt ar ddisperod; A'i Blant ef y sydd ynghanol y Bŷd drygionus hwn, fel y bônt cadwedig trwy Grist bŷth bythoedd.

Am hynny bid yn wastad brintiedig yn eich côf chwi, pa ddirfawr dryssor a ymddiriedwyd i chwi. Canys Defaid Crist ydynt y rhai a brynnodd efe, trwy ei angau, a thros ba rai y tywalltodd efe ei waed, Ei ddyweddi a'i Gorph ef yw'r Eglwys, a'r Gynnulleidfa y bŷdd rhaid i chwi Weini iddi. Ac os digwydd i'r unrhyw Eglwys, nag i un aelod o honi, oddef dim niwed neu Rwystr o achos eich Esceulustra chwi, Chwi a wyddoch faint y bai, ac mor ofnadwy hefyd y dial a ganlyn. O herwydd pa ham ystyriwch ynoch eich hunain ddiben eich Gweinidogaeth i Blant Duw, tuag at ddyweddi a Chorph Crist; ac Edrychwch na bo i chwi bŷth beidio â'ch poen, eich gofal a'ch diwydrwydd, nes y gorphennoch hyd eithaf y saif ynoch, cwbl oll, yn ôl eich rhwymedig ddyled, i ddŵyn cynnifer oll a ymddiriedwyd, neu a ymddiriedir tan eich gofal, i gyfryw undeb ffydd a Gwybodaeth am Dduw, ac i'r cyfryw addfedwch a pherffeithrwydd Oedran yng-Ngrist, fel na adawer dim lle yn eich mysc, nac i amryfusedd Crefydd, nac i Ddrygioni buchedd

Am

Am hynny, yn gymmaint a bôd eich Swydd chwi yn Rhagori cymmaint, ac mor [illegible]wydd ei Chyflawni, chwi a welwch â pha fain[t] o ofal, ac astudrwy[dd] [illegible]ch ymegnio, yn gystal i'ch dangos eich hunain yn wasanaethgar [illegible]diolchgar i'r Arglwydd yr hwn a'ch gosododd mewn braint-le mo[r] [illegible]us; ag i ochelyd hefyd na bo i chwi eich hunain dramgwyddo, na bod yn achos tramgwydd i eraill. Eisoes nad all fôd gennych na phryder nac ewyllys i hynny, o honoch eich hunain, oblegid Duw ei hun y sydd yn rhoddi yr ewyllys a'r gallu. Chwithau a ddylech, ac angenrhaid i chwi, Weddio yn ddifrifol am ei Lân-yspryd ef. Ac yn gymmaint ac nad ellwch drwy un modd arall graffu ar wneuthur gweithred mor bwyssawr, yn hyfforddio Iechydwriaeth Dyn, amyn trwy Athrawiaeth a Chyngor allan o'r Ysgrythyr lân, a thrwy fuchedd gyttun â'r unrhyw. Ystyriwch mor astud y dylech fôd ar ddarllain a dysgu'r Ysgrythyrau, ac ar lunio eich ymddygiad eich hun, ac eiddo'r rhai a berthyn i chwi yn ol rheol yr unrhyw Ysgrythyrau? Ac o herwydd yr un achos y modd y dylech adel, a bwrw heibio (hyd y galloch) holl ofalon a thrafferthau'r byd.

A mae gennym obaith da am danoch, eich bôd chwi er hir o amser, wedi craff-synnied, ac wedi ystyried yn dda ynoch eich hunain y pethau hyn: A'ch bôd wedi gosod eich llwyr fryd, trwy Râs Duw, i ymroddi yn hollawl i'r swydd hon, i ba un y rhyngodd bodd i Dduw eich galw: Gan hynny hyd eitha eich gallu, chwychwi a ymroddwch yn hollawl tuag at hyn o beth; a thynnu eich gofalon oll, a'ch astudrwydd i'r llwybr ymma; Ac y bydd i chwi weddio yn ddi baid ar Dduw'r Tâd drwy gyfryngdod ein unic Iachawdr Iesu Grist, am Nefawl Borth yr Yspryd glân; fel i ch gwneler, trwy beunydd ddarllain ac ystyried yr Ysgrythyrau yn rhyglach ac yn rymmusach yn eich Gweinidogaeth, ac fel y byddo i chwi o amser bwygilydd felly ymegnio a sancteiddio eich bucheddau priod, a buchedddau yr eiddoch, ac i'w llunio o hwynt wrth reol ac Athrawiaeth Crist i fod yn [illegible]ychau ac yn esamplau iachol a Duwiol i'r bobl i'w canlyn.

Ac yn awr, fel y gallo Cynnulleidfa Crist, y sydd ymma yn gydrychiol wedi ymgasclu ynghyd, ddeall hefyd eich meddyliau, a'ch ewyllys yn y pethau hyn, ac fel y gallo eich addewid yma, eich cynnyrfu chwi yn ychwaneg i wneuthur eich dyled-swyddau, chwychwi a attebwch yn Eglur i'r hyn bethau, a ofynnom i chwi yn Enw Duw a'i Eglwys, am yr unrhyw.

A Ydych yn tybied yn eich calon eich bôd yn wir alwedic yn ôl Ewyllys ein Harglwydd Iesu Grist a Threfn Eglwys Loegr, i Urdd a Gweinidogaeth Offeiriad?

Atteb. Yr wyf i yn tybied hynny.

Yr Escob. A Ydyw yn ddiogel gennych fôd yr Ysgrythyrau yn cynwys pob Athrawiaeth angenrheidiol i Iechydwriaeth Tragywyddol trwy Ffydd yn Iesu Grist. Ac a ydych chwi yn ddi-anwadal yn arfaethu i athrawiaethu y bobl, a ymddiriedwyd i'ch golygiaeth allan o'r un Ysgrythyrau, ac na ddysgoch ddim (megis angenrheidiol i Iechydwriaeth Tragywyddol) ond a fo ddiogel gennych y gellir ei gasclu a'i brofi allan o'r Ysgrythyrau?

Atteb. Y mae yn ddiogel gennif, ac mi a arfaethais felly trwy râs Duw.

Yr Escob. A Roddwch chwithau ddiwydrwydd yn ffyddlawn bob amser ar finistrio yr Athrawiaeth a'r Sacramentau a disgyblaeth Crist, megis y gorchymmynnodd yr Arglwydd, ac ar y môdd y mae'r Eglwys a'r Deyrnas hon wedi derbyn yr unrhyw, yn ôl Gorchymmynnion Duw, hyd pan alloch addyscu y Bobl a ddodwyd tan eich cur a'ch goruchwyliaeth, i gadw a gwneuthur yr unrhyw drwy bob dyfal bara?

Atteb. Mi a wnâf felly trwy borth yr Arglwydd.

Yr Escob. A Fyddwch chwi parod drwy bôb ffyddlondeb a diwydrwydd,

wydd, i ddeol ac i darfu ymmaith bob cyfeiliornus a dieithr Athrawiaeth, a fyn gwrthwynebu Gair Duw: ac a vmarferwch chwi roddi yn wastad Rybuddiau a Chynghorion Public a Phreifat, yn gystal i'r Clâf ac i'r Iach o fewn eich Curau, megis y byddo'r angen yn gofyn, ac y rhoddir Achlysur?

Atteb. Mi a wnâf felly, a'r Arglwydd yn Gynnorthwywr i mi.

Yr Escob. A Fyddwch chwi ddyfal mewn Gweddiau, ac ar ddarllain y Cyssegr lân Ysgrythyrau, ac yn y cyfryw lafuriau a Myfyriau a Hyfforddiant i wybodaeth yr unrhyw; gan ddodi heibio ofal tros y byd a'r Cnawd?

Atteb. Mi a ymegniaf ar wneuthur felly, a'r Arglwydd yn Gynnorthwywr i mi.

Yr Escob. A Fyddwch chwi ddiwyd i lunio a ffurfio eich Bucheddau, eich hunain a'ch Teuluoedd wrth Athrawiaeth Crist, ac i'ch gwneuthur eich hunain a nwythau, hyd y bo ynoch, yn flaenoriaid ac yn esamplau Iach i ddiadell Crist?

Atteb. Mi a'm dygaf fy hun at hynny, a'r Arglwydd yn gynnorthwywr i mi.

Yr Escob. A Ddiffynnwch chwi, ac a hyfforddiwch chwi, hyd y bo ynoch, ddiddigrwydd, tangneddyf a chariad perffaith rhwng pob math o Gristianogion; yn enwedig rhwng y rhai a osodwyd, neu a osodir tan eich Goruchwyliaeth chwi?

Atteb. Mi a wnaf felly a'r Arglwydd yn gynorthwywr i mi.

Yr Escob. A Roddwch chwi barch ac ufudd-dod i'ch Ordinari, ac i Brif-swyddogion eraill yr Eglwys, ar yr rhai y dodir y gofal drosoch, a'r Llywodraeth arnoch, gan gyflawni eu cynghorion Duwiol hwy yn Llawen ac yn Ewyllysgar, a chan eich darostwng eich hunain i'w Barn Duwiol hwynt?

Atteb Mi a wnâf felly, a'r Arglwydd yn gynnorthwywr i mi.

¶ *Yna yr Escob o'i sefyll a ddywed.*

YR Holl-alluog Dduw, yr hwn a roddodd i chwi yr ewyllys i wneuthur y pethau hyn ôll, a ganiadhao i chwi nerth hefyd a gallu i gyflawni'r unrhyw; ac felly a berffeithio ei waith a ddechreuodd ynoch: trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Yna fe a ddymunir ar y gynnulleidfa pob ûn yn ei ddirgel weddiau, wneuthur eu herfyniau yn ostyngedic ar Dduw am y pethau hyn: I'r cyfryw Weddiau, fe a gedwir distawrwydd dros ennyd.*

¶ *Ar ôl hynny y Cenir neu y dywedir gan yr Escob (a'r rhai, a Urddir yn Offeiriaid pob ûn, ar eu gliniau,)* Veni Creator Spiritus; *yr Escob yn dechreu, a'r Offeiriaid ac eraill cydrychiol yn atteb bob yn ail wers, fel hyn.*

TYred Yspryd glân i'n calonnau ni,
A dod dy oleuni nefol.
Tydi wyt Yspryd Crist, dy ddawn
Sy fawr iawn a rhagorol.
Llawenydd, bywyd, cariad pur
Ydynt dy eglur ddoniau.
Dôd eli'n llygaid mal i'th saint
Ac ennaint i'n hwynebau.
Gwasgar ein gelynion trwch
A heddwch dyre i ni.
Os tywysog i ni fydd Duw ner
Pob peth sydd er daioni.
Dysc i ni adnabod y Duw Tâd
Y gwir Fab rhâd a thithau.
Yn un tragywyddol Dduw i fod
Yr bynod dri pherfonau.

 Fel

Am hynny, yn gymmaint a bod eich Swydd [illegible] yn [illegible] cym-[illegible], ac mor anhawdd ei Chyflawni, chwi a [illegible] ac astudrwydd, y dylech [illegible] ddangos eich hunain yn wi-[illegible] ac yn ddiolchgar i'r Arglwydd [illegible] mewn bren [illegible] mor barch [illegible] eich hunain diam-gwyddus na bod yn achos tramgwydd [illegible] nad oes [illegible] genny-ch [illegible] Duw ei [illegible] ewyllys [illegible] a ddylech [illegible] ac angen-rhaid [illegible] yn ddyfal am [illegible] yr Yspryd [illegible] ac nad [illegible] gwneuthur [illegible] yn [illegible] Athrawiaeth [illegible] Athrawiaeth [illegible] Ysgrythur [illegible] chwi [illegible] amryw [illegible] eich [illegible] y byd.

A [illegible] yn obaith da amdanoch [illegible] eich [illegible] hyn. [illegible] chwi wedi [illegible] eich [illegible] trwy Râs Duw [illegible] yn hollawl [illegible] eich [illegible] Gan hynny [illegible] yn hollawl [illegible] ar hyn [illegible] astudrwydd [illegible] ymma [illegible] Dduw'r Tâd drwy gy-[illegible] Nefawl Nerth yr Yspryd glân, [illegible] yr Ysgrythurau yn [illegible] ac fel y byddo i chwi o [illegible] eich buchedd briod, a ba-[illegible] ac Athrawiaeth Crist i [illegible] i'r bobl i'w canlyn.

[illegible] Crist, y [illegible] yn gyhoeddus [illegible] eich meddyliau, a'ch ewyllys yn y [illegible] chwi yr ych-[illegible] eich [illegible] chwychwi a atteb [illegible] yn Eglwys [illegible] yn Enw Duw a'i Eglwys, am yr an-rhyw.

[illegible] yn wir alwedig yn ôl Ewyllys ein [illegible] Iesu Grist, a [illegible] Eglwys Loegr, i Urdd a Gweinido-gaeth [illegible]?

Atteb. Yr [illegible] hynny.

Yr Esgob. A [illegible] yr Ysgrythur Lân yn cynnwys pob Athrawiaeth [illegible] Iechydwriaeth Tragywyddol trwy Ffydd yn Iesu [illegible] i athrawiaethu y bobl [illegible] Ysgrythurau, ac na [illegible] Iechydwriaeth Tragywyddol [illegible] a'r brofi allan o'r Ysgrythurau?

Atteb. [illegible] trwy râs Duw.

Yr Esgob. [illegible] dywydd yn ffyddlawn bob amser ar [illegible] Sacramentau a disgyblaeth Crist, megis y [illegible] y modd y mae'r Eglwys a'r Deyrnas [illegible] yn ôl Gorchymmynnion Duw, hyd pan [illegible] Bobl [illegible] tan eich cur a'ch goruchwyliaeth, i gadw a gwneuthur [illegible]?

Atteb. Mi a wnâf felly trwy nerth yr Arglwydd.

Yr Esgob. A fyddwch chwi parod drwy bob ffyddlondeb a diwyd-rwydd,

[illegible] ddeol ac i dartu ymmaith bob cyfeiliornus a dieithr Athrawiaeth, a [illegible] wrthwyneb i'r Gair Duw: ac i annoc ac i [illegible] rhai yn wastad [illegible] a Chynghorion [illegible] a Phreifat, yn gystal i'r Claf ac i'r Iach [illegible] eich Curau, megis y byddo'r angen yn gofyn, ac y rhodder [illegible]

Atteb. Mi a wnaf felly, a'r Arglwydd yn Cynnorthwywr i mi.

Esgob. A fyddwch chwi ddyfal mewn Gweddiau, ac ar ddarllain y Glân Ysgrythyrau, ac yn y cyfryw Efrydiau a Myfyrion a fyddo [illegible] wybodaeth y cyfryw [illegible] yn rhoi heibio efrydiaeth y byd a'r Cnawd?

Atteb. Mi a ymegnîaf ar wneuthur felly, a'r Arglwydd yn Cynnorthwywr i mi.

Esgob. A fyddwch chwi ddyfal i lunio a threfnu eich Buchedd eich [illegible] Teuluoedd wrth Athrawiaeth Crist, ac i'ch gwneuthur [illegible] a'ch hwythau, hyd y fo ynoch, yn siampl iachus ac yn [illegible] [illegible] Crist?

Atteb. Mi a'm dygaf fy hun at hynny, a'r Arglwydd yn gynnorthwywr i mi.

Esgob. A faentumiwch chwi, ac a hyrwyddwch chwi, hyd y fo ynoch, lonyddwch, tangneddyf a chariad perffaith rhwng pob math o Gristnogion, yn enwedig rhwng y rhai a ymddiriedwyd, neu a ymddiriedir [illegible] eich gofal chwi?

Atteb. Mi a wnaf felly, a'r Arglwydd yn gynnorthwywr i mi.

Esgob. A ufyddhewch chwi yn barchus i'ch Ordinari, ac i'r Gweinidogion eraill yr Eglwys, ar y rhai y dodir y gofal drosoch, a'r llywodraeth arnoch, gan ganlyn eu cynghorion Duwiol hwy yn Llawen ac yn ewyllysgar, a chan eich darostwng eich hunain i'w Barn Duwiol?

Atteb. Mi a wnaf felly, a'r Arglwydd yn gynnorthwywr i mi.

¶ *Yna y dywed yr Esgob* [illegible]

Yr Holl-alluog Dduw, yr hwn a roddodd i chwi yr ewyllys i wneuthur y pethau hyn oll, a ganiattao i chwi nerth hefyd a gallu i gyflawni y pethau hyn; fel y perffeithio ef y gwaith a ddechreuodd ynoch; trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Yna y dymunir ar y Gynnulleidfa, pob un yn ddirgel yn eu Gweddiau, wneuthur eu deisyfiadau yn ostyngedig ar Dduw am y pethau hyn. I'r cyfryw Weddiau, fe a gedwir distawrwydd ennyd.*

¶ *Wedi hynny y canir neu y dywedir gan yr Esgob (a'r rhai a Urddir yn Offeiriaid yn gostwng ar eu gliniau)* Veni Creator Spiritus; *a'r Esgob yn dechreu, a'r Offeiriaid a'r eraill sydd yn bresennol yn atteb bob yn ail ymadrodd, fel hyn.*

Tyred, Yspryd glân i'n calonnau ni.
A dod dy olewni nefol
Tydi wyt Yspryd Crist, dy ddawn
Sy fawr iawn a diogel.
Llawenydd, bywyd, cariad pur
Ydyw dy eglur ddoniau
Dod eli'n llygaid mewn iach fodd
Ac ennyn rodd i'n hysbrydoedd.
Gwasgar ein gelynion trwch
[illegible]
Os tywysog yn fydd Duw nêr
[illegible]
Dysc i ni adnabod y Duw Tâd
[illegible]
Yn un tragywyddol Dduw i fod
[illegible]

Fel

Fel y dywedir ym-mhob oes.
Y Duw a roes drugaredd.
Y Tâd, y Mâb, a'r Yspryd glân,
Da datcan ei anrhydedd.

¶ *Neu hyn.*

TYred Yspryd glân tragywyddol Dduw,
yr unrhyw â'r Tâd nefol,
Yr unrhyw hefyd â'r Mâb rhad.
Duw cariad tangnheddyfol.
Llewyrcha 'n c'lonnau ni â'th râs
fel byddo gâs i'n bechu,
Ac i ni mewn sanctéiddrwydd rhydd,
bob dydd dy wasanaethu.
Y diddanudd wyt ti yn wir,
ym-mhob rhyw hir orthrymder,
Dy holl ddaioni di a'th glod,
â thafod, ni adrodder.
Y ffynnon i'r llawenydd glân
y gloyw-lwys dân cariadol,
Ac i'r enneiniaid mawr ei les
sy'n rhoddi gwres Yspydol.
Dy ddoniau aml ynt a dwys,
y rhai i'th Eglwys rhoddi.
Ynghalonnau pur, dy ddeddf ddilys
tydi a'th fys 'sgrifenni.
Tydi addewaist ddyscu, Iôn
dy weision i lefaru.
Fel ym-mhob man y coffa'n rhwydd
yr Arglwydd i foliannu
O Yspryd glân i'n calonnau ni
y gwir oleuni danfon,
A hefyd zel tra fom ni byw,
i garu Duw yn ffyddlon.
Ein gwendid nertha di, ô Dduw,
mawr ydyw ein breuolder:
I ddiafol, i'r byd, nac chwaith i'r cnawd,
na fyddom wawd un amser.
Gyrr ein gelynnion yn eu hol
bydd di heddychol a ni.
Gwnâ i bob dyn ein caru'n bûr
mael eglur a fydd hynny.
Ein tywysog wyt, ô Arglwydd mau
rhag maglau pob rhyw bechod.
A rhag llithro oddi wrthit mwy
cynnorthwy bydd in' barod.
Dôd fesur mawr o'th râs yn rhwydd;
O Arglwydd Dduw goruchaf.
Diddanwch i ni felly y bydd,
yn y brawd-ddydd diweddaf.
I ffoi ymbleidiau cecceth câs
dôd i ni râs Duw nefol.
Dôd gariad a thangneddyf mâd,
ym-mhob rhyw wlad Gristnogol.
Attolwg i ti dyro râd,
y Tâd i ni adnabod.

A'r Arglwydd Iesu ei Fâb hael
ac yn y nef cael canfod.
A chyffesu â pherffaith ffydd
dydi bob dŷdd yn ddiau.
Yspryd y Tâd a'r Mâb wyt ti,
un Duw ond tri phersonau.
I'r Tâd, i'r Mâb, i'r Yspryd da
un gogyd a gogyfuwch.
Bid moliant: hyn yw'r gwir Dduw nef,
ei enw ef bendithiwch.
A bid i'n unic Arglwydd, Dduw
bôd gwiw ganddo roi 'n hylwydd;
I bob rhyw Gristion yn y byd
ei Yspryd yn dragywydd.

¶ *Gwedi hynny, yr Escob a weddia yn y modd hwn, ac a ddywed*

¶ Gweddiwn.

HOll-alluog Dduw nefol Dâd, yr hwn o'th anfeidrol Gariad a serch arnom, a roddaist dy unic ac anwylaf Fâb Iesu Grist, i'n prynu ac i fôd yn Awdur i ni o fywyd tragywyddol: yr hwn, wedi iddo berffeithio ein prynedigaeth ni drwy ei Angau, ac Escyn o hono i'r Nefoedd, a anfonodd allan i'r byd Apostolion, Prophwydi, Efangyl-wŷr, Athrawon a Bugeiliaid, trwy lafur a gweinidogaeth y rhai y casclodd ynghyd liosog ddiadell ymmhob goror o'r bŷd i ddatcan tragywyddol Fawl dy Enw bendigedig: Am y rhai hyn, mawr ddoniau dy dragywyddol ddaioni; Ac am deilyngu o honot alw dy wasanaeth-ddynion hyn ymma yn gydrychiol, i'r unrhyw Swydd a Gweinidogaeth a osodaist er mwyn iechydwriaeth dyn, nyni a roddwn i ti ffyddlonaf ddiolwch, nyni a'th foliannwn, ac a'th addolwn; ac yn ostyngedig yr attolygwn i ti, trwy yr un dy fendigedic Fâb, ganiadhâu i bawb a alwant ar dy Enw sanctaidd, ymma, ac ym-mhob man arall, allu dal allan i ymddangos yn ddiolchgar i ti, am y rhai hyn ac oll eraill dy fendithion; a chynnyddu beunydd a myned rhagom mewn gwybodaeth a ffydd ynot ti a'th Fâb, drwy 'r Yspryd glân: Fel, yn gystal drwy dy Weinidogion hyn, a thrwy eraill tros ba rai y gosoder hwy yn Weinidogion, y gogonedder dy Enw sanctaidd yn dragywydd, ac yr ehanger dy fendigedic Deyrnas; trwy 'r un dy Fâb Iesu Grist ein Harglwydd, yr hwn sy'n bŷw ac yn teyrnasu gydâ thi yn undeb yr un Yspryd glân yn oes oesoedd. Amen.

¶ *Pan ddarffo y weddi hon, yr Escob gydâ'r Offeiriaid cydrychiol, a ddodant eu dwylo ar ben pob ûn a fo yn derbyn Urdd Offeiriadaeth: y derbynwŷr yn gostwng yn ufudd ar eu gliniau, a'r Escob yn dywedyd.*

DErbyn di yr Yspryd glân i Swydd a Gwaith Offeiriad o fewn Eglwys Dduw, yr hon swydd a roddir i ti yr awr hon drwy Arddodiad ein dwylo ni. I bwy bynnac y maddeuech di eu pechodau, maddeuir iddynt; ac i bwy bynnac yr attaliech di eu pechodau, hwy a attaliwyd. A Bŷdd Di Oruchwyliwr ffyddlon Gair Duw, a'i lân Sacramentau; yn Enw y Tâd, a'r Mâb, a'r Yspryd glân. Amen.

¶ *Yna, a hwy etto ar eu gliniau, yr Escob a ddyd y Bibl i bob un o honynt yn ei law, gan ddywedyd.*

BYdded i ti awdurdod i bregethu Gair Duw, ac i finistrio y Sacramentau bendigedic yn y Gynnulleidfa lle i'th osodir yn gyfreithlawn i hynny.

¶ *Pan ddarffo hyn, Credo Cymmanfa Nicen a genir neu a ddywedir. A'r Escob wedi hynny a aiff rhagddo ar wasanaeth y Cymmun, yr hwn y rhai oll a dderbyniant Urddau, a gymmerant ynghyd, ac a arhosant yn yr un man lle y dodwyd Dwylo arnynt, hyd pan ddarffo iddynt gymmeryd y Cymmun.*

¶ *Pan ddarffo y Cymmun, ar ol y Colect diweddaf ac yn-nesaf o flaen y fendith, y dywedir y Colectau hyn.*

Fel y dywedir ym-mhob oes.
I Duw a roes drugaredd.
Y Tâd, y Mâb, a'r Yspryd glân,
Da daican ei anrhydedd.

¶ *Neu hyn.*

TYred Yspryd glân tragywyddol Dduw
yr unrhyw â'r Tâd nefol,
Yr unrhyw hefyd â'r Mab rhad.
Duw cariad tangneddyfol.
Llewyrcha 'n calonnau ni â'th râs
fel byddo gâs i'n bechu,
Ac i ni mewn sancteiddrwydd rhydd,
bob dydd dy wasanaethu.
Y diddanudd wyt ti yn wir,
ym-mhob rhyw hir orthrymder,
Dy holl ddaioni di a'th glod,
â thafod, ni adrodder.
Y ffynnon i'r llawenydd glân
y gloyw lwys dân cariadol,
Ac i'r eneiniaid mawr ei les
sy'n rhoddi gwres Ysprydol.
Dy ddoniau aml ynt a dwys,
y rhai i'th Eglwys rhoddi.
Ynghalonnau par, dy ddeddf ddilys
tydi a'th fys 'sgrifenni.
Tydi addewaist ddyscu, Iôn
dy weision i lefaru.
Fel ym-mhob man y coffo'n rhwydd
yr Arglwydd i folianu
O Yspryd glân i'n calonnau ni
y gwir oleuni danfon,
A hefyd zel tra fom ni byw,
i garu Duw yn ffyddlon.
Ein gwendid nertha di, ô Dduw,
mawr ydyw ein breuolder:
A ddiafol, i'r byd, nac chwaith i'r cnawd,
na fyddom wawd un amser.
Gyrr ein gelynnion yn eu hol
bydd di heddychol a ni.
Gwnâ i bob dyn ein caru'n bûr
mael eglur a fydd hynny.
Ein tywysog wyt, ô Arglwydd mau
rhag maglau pob rhyw bechod.
A rhag llithro oddi wrthit mwy
cynnorthwy fydd in' barod.
Dôd fesur mawr o'th râs yn rhwydd;
O Arglwydd Dduw goruchaf.
Diddanwch i ni felly y bydd,
yn y brawd-ddydd diweddaf.
I ffoi ymbleidiau ceccreth câs
dôd i ni râs Duw nefol.
Dôd gariad a thangneddyf mâd,
ym-mhob rhyw wlâd Gristnogol.
Attolwg i ti dyro râd,
y tâd i ni adnabod.

A'r Arglwydd Iesu ei Fâb hael
ei yn y nef ead canfod.
A chyffesu â pherffaith ffydd
ydi bob dydd yn ddiau.
Ysbryd y Tâd a'r Mâb wyt ti,
un Duw ond tri phersonau.
I'r Tâd, i'r Mâb, i'r Yspryd da
un gogyd a gogyfuwch
Ein moliant: hwn yw'r un Duw nef,
ei enw ef bendigedic.
A bid i'n unic Arglwydd, Dduw
bod gwiw gennddo roi 'n hylwydd;
I enw thrw Gristion yn y byd
ei Yspryd yn dragywydd.

¶ *Gwedi hynny, yr Escob a weddia yn y modd hwn, ac a ddywed.*

¶ Gweddiwn.

HOll-alluog Dduw nefol Dâd, yr hwn o'th anfeidrol Gariad a serch arnom, a roddaist dy unic ac anwylaf Fâb Iesu Grist, i'n prynu ac i fod yn Awdur i ni o fywyd tragywyddol: yr hwn, wedi iddo berffeithio ein prynedigaeth ni drwy ei Angau, ac Escyn o hono i'r Nefoedd, a anfonodd allan i'r byd Apostolion, Prophwydi, Efangyl-wŷr, Athrawon a Bugeiliaid, trwy lafur a gweinidogaeth y rhai y casclodd ynghyd lioseg ddiadell ym-mhob goror o'r byd, i ddatcan tragywyddol Fawl dy Enw bendigedig: Am y rhai hyn, mawr ddoniau dy dragywyddol ddaioni; Ac am deilyngu o honot alw dy wasanaeth ddynion hyn ymma yn gydrychiol, i'r unrhyw Swydd a Gweinidogaeth a osodaist er mwyn iechydwriaeth dyn, nyni a roddwn i ti ffyddlonaf ddiolwch, nyni a'th foliannwn, ac a'th addolwn; ac yn ostyngedig yr attolygwn i ti, trwy yr un dy fendigedic Fâb, ganiadhâu i bawb a alwant ar dy Enw sanctaidd, ymma, ac ym-mhob man arall, allu dal allan i ymddangos yn ddiolchgar i ti, am y rhai hyn ac oll eraill dy fendithion; a chynnyddu beunydd a myned rhagom mewn gwybodaeth a ffydd ynot ti a'th Fâb, drwy 'r Yspryd glân: Fel, yn gystal drwy dy Weinidogion hyn, a thrwy eraill tros ba rai y gosoder hwy yn Weinidogion, y gogonedder dy Enw sanctaidd yn dragywydd, ac yr ehanger dy fendigedic Deyrnas; trwy 'r un dy Fâb Iesu Grist ein Harglwydd, yr hwn sy'n bŷw ac yn teyrnasu gydâ thi yn undeb yr un Yspryd glân yn oes oesoedd. Amen.

¶ *Pan ddarffo y weddi hon, yr Escob gydâ'r Offeiriaid cydrychiol, a ddodant eu dwylo ar ben pob un a fo yn derbyn Urdd Offeiriadaeth: y derbynwŷr yn gostwng yn ufudd ar eu gliniau, a'r Escob yn dywedyd.*

DErbyn di yr Yspryd glân i swydd a Gwaith Offeiriad o fewn Eglwys Dduw, yr hon swydd a roddir i ti yr awr hon drwy Arddodiad ein dwylo ni. I bwy bynnac y maddeuech di eu pechodau, maddeuir iddynt; ac i bwy bynnac yr attaliech di eu pechodau, hwy a attaliwyd. A Bydd Di Orucheliwr ffyddlon Gair Duw, a'i lân Sacramentau; yn Enw y Tâd, a'r Mâb, a'r Yspryd glân. Amen.

¶ *Yna a hwy etto ar eu gliniau, yr Escob a ddyd y Bibl i bob un o honynt yn ei law, gan ddywedyd.*

BYdded i ti awdurdod i bregethu Gair Duw, ac i finistrio y Sacramentau bendigedic yn y Gynnulleidfa lle i'th osodir yn gyfreithlawn i hynny.

¶ *Pan ddarffo hon, Credo Cymmanfa Nicen a genir neu a ddywedir. A'r Escob wedi hynny a aiff rhagddo ar weinidogaeth y Cymmun, yr hwn y rhai oll a dderbyniant Urddau, a gymmerant ynghyd, ac a arhosant yn yr un man lle y dodwyd dwylo arnynt, hyd pan ddarffo iddynt gymmeryd y Cymmun.*

¶ *Pan ddarffo y Cymmun, ar ol y Colect diweddaf ac yn nessaf o flaen y fendith, y dywedir y Colectau hyn.*

TRugarocaf Dâd, ni a attolygwn i ti anfon dy nefol fendith ar dy wasanaeth-ddynion hyn, fel y Gwisger hwy âg iawnder; dyro y cyfryw lwyddiant i'th air yn eu geneuau hwynt, fel nad elo eu llefarydd un amser yn ofer. Caniadhâ hefyd i ni râs i wrando a derbyn yr hyn a lefarant allan o'th sanctaidd Air, neu yn gyson iddo megis yn llwybr i'n iechydwriaeth; fel yn ein holl eiriau a gweithredoedd y ceisiom dy ogoniant di, a chynnyrch dy Deyrnas, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

RHag-flaena ni, ô Arglwydd, yn ein holl weithredoedd, â'th radlonaf hoffder, a rhwyddhâ ni â'th barhâus gymmorth, fel yn ein holl weithredoedd dechreuedic, annherfynedic, a therfynedic ynoti, y gallom foliannu dy sanctaidd Enw ac yn y diwedd gael gan dy drugaredd fywyd tragywyddol, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

TAngneddyf Dduw yr hwn sydd uwchlaw pob deall, a gatwo eich calonnau a'ch meddyliau yngwybodaeth a chariad Duw, a'i Fâb Iesu Grist ein Harglwydd. A bendith Dduw holl-alluog, y Tâd, y Mâb, a'r Yspryd glân fyddo i'ch plith, ac a drigo gydâ chwi yn wastad. Amen.

¶ *ACos rhoddir grâdd Diaconiaid i rai, ac i eraill Urdd Offeiriadaeth yn yr un dydd; y Diaconiaid a bresentir yn gyntaf, yna y Offeiriaid: Ac fe a wasanaetha ddarllain y Litani unwaith i'r ddau: Dyweder Colectau pob un; y cyntaf tros y Diaconiaid, yna y llall tros yr Offeiriaid. Yr Epistol a fydd, Ephes. 4. 7, hyd w. 14. megis uchod yn y Drefn hon. Yn-nesaf ar ol yr hon, y rhai a wneir yn Ddiaconiaid, a gymmerant y Llw o Uchafiaeth, yr holir, ac yr Urddir hwy megis ac y rhag-osodwyd uchod. Ac yna wedi i un o honynt ddarllain yr Efengyl (yr hon a fydd naill ai allan o S. Mat. 9. 36. megis uchod yn y drefn hon; ai o S. Luk. 12. 35, hyd w. 39. megis uchod yn y Ffurf am Urddo Diaconiaid) Y Rhai a wneir yn Offeiriaid yn yr un modd a gymmerant Lw yr Uchafiaeth, a holir, ac a Urddir, megis y gosodir yn y Gwasanaeth uchod hon.*

Ffurf Urddo neu Gyssegru ARCH ESCOB, neu ESCOB; Yr hyn a wneir yn wastad ar ryw Dŷdd-Sul neu Dŷdd-Gŵyl.

Pan fo pob peth wedi ei arlwyo yn weddus, a'i osod mewn Trefn yn yr Eglwys, pan orphenner y Gwasanaeth Boreu, yr Arch-Escob (neu ryw Escob arall a Awdurdodwyd i hynny,) a ddechreu wasanaeth y Cymmun, a hwn fydd

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn trwy dy Fâb Iesu Grist a roddaist amryw ddoniau godidawc i'th sanctaidd Apostolion, ac a orchymmynaist iddynt borthi dy braidd: Dyro râs ni a attolygwn i ti, i hôll Escobion a Bugeiliaid dy Eglwys i bregethu dy air yn ddyfal, ac i weinyddu yn ddyledus y duwiol ddisgyblaeth yr unrhyw. A chaniadhâ i'th bobl râs i ganlyn yr unrhyw yn ostyngedic: fel y bo i ni eu gyd dderbyn coron y gogoniant tragywyddol, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Ac Escob arall a ddarllyn*

Yr Epistol.

Gwir yw 'r gair, Od yw neb yn chwennych swydd Escob, *&c.* 1 *Tim.* 3. 1. hyd. *w.* 7.

¶ *Neu hyn yn lle yr Epistol.*

Ac o Miletus Paul a anfonodd i Ephesus, ac a alwodd atto Henuriaid yr Eglwys, *&c. Act.* 20. 17. hyd. *w.* 36.

[illegible] *Escob arall a ddarllyn yr Efengyl.*

Yr Iesu [illegible] wrth Simon Petr, *&c.* S. *Ioan.* 21. 15. hyd. *w.* 18.

Neu hon,

[illegible] hwyr, y dŷdd cyntaf hwnnw o'r wythnos, *&c.* S. *Ioan.* 20.

Neu

Neu hon.

Yr Iesu a ddaeth, ac a lefarodd wrthynt, &c. S. Mat. 28. 18. hyd y diwedd.

Ar ol yr Efengyl, a Chredo Cymmanfa Nicen, pan orphenner y Bregeth yr Etholedic Escob (wedi ei ymwisco a'i Wenwisc) a Bresentir gan ddau Escob i Arch-Escob y Dalaith honno, (neu i ryw Escob arall a appwyntiwyd trwy Awdurdod Gyfreithlawn) yr Arch-Escob yn eistedd yn ei Gadair ger llaw y Bwrdd Bendigedic, a'r Escobion a fo yn ei Bresentio efyn dywedyd.

ANrhydeddusaf Dâd yn-Nuw yr ŷm yn presentio i chwi y gŵr duwiol a dyscedic hwn i'w urddo a'i Gyssegru yn Escob.

Yna e gofyn yr Arch-Escob am Fandat y Brenin am ei Gyssegru ef, ac a bair ei ddarllain, a'r Llw amgydnabod Uchafiaeth y Brenin a weinyddir i bob Etholedic Escob, megis y gosodir uchod yn y Ffurf am wneuthur Diaconiaid, ac yna y gweinyddir hefyd iddynt y Llw o Ufudd-dod dyledus i'r Arch-Escob, fel y mae yn canlyn.

Y Llw o Ufudd-dod dyledus i'r Arch-Escob.

YN Enw Duw, Amen. yr wyfi N. Etholedig yn Escob Eglwys a Chadair N. yn proffesu ac yn addaw pob dyledus barch ac ufudd-dod i'r Arch-Escob ac i'r Fam-Eglwys o N. ac i'w Successoriaid; mal yr helpio Duw fi trwy Iesu Grist.

¶ *Ni ddodir y Llw hwn ar Gyssegriad Arch-Escob.*

¶ *Yna yr Escob a gyb ryll wrth y Gynnulleidfa bresennol am weddio gan ddywedyd wrthynt fel hyn.*

FY Mrodyr, y mae yn ysgrifennedic yn Efengyl S Luc, I'n Harglwydd Iesu Grist barhâu ar hŷd y Nôs yn gweddio, cyn iddo ethol ac anfon allan ei ddeuddec Apostolion. Ysgrifennir hefyd yn Actau yr Apostolion, fôd i'r Discyblion y rhai oedd yn Antiochia, ymprydio a gweddio, cyn iddynt ddodi eu dwylo ar Paul a Barnabas, a'u gollwng ymmaith. Gadewch i ninnau gan ganlyn esampl ein Iachawdr a'i Apostolion, yn gyntaf peth weddio, cyn i ni gymmeryd a danfon allan y Gŵr hwn a bresentwyd i ni, i'r gwaith i'r hwn y mae ein gobaith fôd yr Yspryd Glân wedi ei alw ef.

¶ *Yna y dywedir y Litani megis uchod yn y Ffurf am wneuthur Diaconiaid gan unic ar ol,* Teilyngu o honot Lewyrchu yr holl Escobion, &c. *y cydarch priodol yno a arbedir ac yn ei le ef y cymmerir hwn;*

TEilyngu o honot Fendigo ein Etholedic frawd hwn, a thywallt arno dy râs, fel y gallo iawn gyflawni y swydd i'r hon y galwyd ef, er adeiladaeth dy Eglwys, ac er anrhydedd, mawl, a gogoniant dy Enw.

Atteb. Ni a attolygwn i ti ein gwrando, Arglwydd daionus.

¶ *Yna y dywedir y Weddi hon, sy'n canlyn.*

HOll-alluog Dduw, rhoddwr pob dawn da, yr hwn trwy dy lân Yspryd a osodaist amryw raddâu o Weinidogion yn yr Eglwys, edrych yn ddarbodus ar dy Wasanaethwr hwn, a elwir yr awr hon i waith a Gweinidogaeth Escob: ac felly cyflawna ef â'th wir athrawiaeth, ac addurna ef a diniweidrwydd buchedd, fel y gallo yn gystal drwy air, a gweithred dy wasanaethu di yn y swydd hon, yn ffyddlon i ogoniant dy Enw, ac adeilad ac iawn lywodraeth dy Eglwys, trwy Ryglyddon ein Iachawdr Iesu Grist; yr hwn sy'n byw ac yn Teyrnasu gydâ thi a'r Yspryd glân bych byth.

Amen.

¶ *Ynna ... Escob yn eistedd yn ei Gadair, a ddywed wrth yr hwn a ...*

TRugarogaf Dâd, ni a attolygwn i ti anfon dy nefol fendith ar dy wasanaeth-ddynion hyn, fel y Gwiſcer hŵy âg iawnder; dyro y cyfryw lwyddiant i'th air yn eu geneuau hwynt, fel nad elo eu lleferydd un amſer yn ofer. Caniadhâ hefyd i ni râs i wrando a derbyn yr hyn a leſarant allan o'th ſancteiddiaf Air, neu yn gyſon iddo megis yn llwybr i'n iechydwriaeth; fel yn ein holl eiriau a gweithredoedd y ceiſiom dy ogoniant di, a chynnyrch dy Deyrnas, trwy Ieſu Griſt ein Harglwydd. Amen.

RHag-flaena ni, ô Arglwydd, yn ein holl weithredoedd, â'th radlonaf hoffder, a rhwyddhâ ni â'th barhâus gymmorth, fel yn ein holl weithredoedd dechreuedic, annherſynedic, a therſynedic ynoti, y gallom foliannu dy ſanctaidd Enw ac yn y diwedd gael gan dy drugaredd ſywyd tragywyddol, trwy Ieſu Griſt ein Harglwydd. Amen.

TAngneddyf Dduw yr hwn ſydd uwchlaw pob deall, a gatwo eich calonnau a'ch meddyliau yngwybodaeth a chariad Duw, a'i Fâb Ieſu Griſt ein Harglwydd. A bendith Dduw holl-alluog, y Tâd, y Mâb, a'r Yſpryd glân ſyddo i'ch plith, ac a drigo gydâ chwi yn waſtad. Amen.

¶ *A Cos rhoddir grâdd Diaconiaid i rai, ac i eraill Urdd Offeiriadaeth yn yr un dydd; y Diaconiaid a breſentir yn gyntaf, yna y Offeiriaid: Ac fe a waſanaetha ddarllain y Litani unwaith i'r ddau: Dyweder Colectau pob un; y cyntaf tros y Diaconiaid, yna y llall tros yr Offeiriaid. Yr Epiſtol a fydd, Ephes. 4. 7, hyd w. 14. megis uchod yn y Drefn hon. Yn-ne aſ ar ol yr hon, y rhai a wneir yn Ddiaconiaid, a gymmerant y Llw o Uchafiaeth, yr holir, ac yr Urddir hwy megis ac y rhag-oſodwyd uchod. Ac yna wedi i un o honynt ddarllain yr Efengyl (yr hon a fydd naill ai allan o S. Mat. 9. 36. megis uchod yn y drefn hon; ai o S. Luk. 12. 35, hyd w. 39. megis uchod yn y Ffurf am Urddo Diaconiaid) Y Rhai a wneir yn Offeiriaid yn yr un modd a gymmerant Lw yr Uchafiaeth, a holir, ac a Urddir, megis y goſodir yn y Gwaſanaeth uchod hon.*

Ffurf Urddo neu Cyſſegru ARCH ESCOB, neu ESCOB; Yr hyn a wneir yn waſtad ar ryw Ddŷdd-Sul neu Dŷdd-Gŵyl.

Pan fo pob peth wedi ei arlwyo yn weddus, a'i oſod mewn Trefn yn yr Eglwys, pan orphenner y Gwaſanaeth Boreu, yr Arch Eſcob (neu ryw Eſcob arall a Awdurdodwyd i hynny,) a ddechreu waſanaeth y Cymmun, a hwn fydd

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn trwy dy Fâb Ieſu Griſt a roddaiſt amryw ddoniau godidawc i'th ſanctaidd Apoſtolion, ac a orchymmynaiſt iddynt borthi dy braidd: Dyro râs ni a attolygwn i ti, i hôll Eſcobion a Bugeiliaid dy Eglwys i bregethu dy air yn ddyfal, ac i weinyddu yn ddyledus y duwiol ddiſcyblaeth yr unrhyw. A chaniadhâ i'th bobl râs i ganlyn yr unrhyw yn oſtyngedic: fel y bo i ni eu gyd dderbyn coron y gogoniant tragywyddol, trwy Ieſu Griſt ein Harglwydd. Amen.

¶ *Ac Eſcob arall a ddarllyn*

Yr Epiſtol.

Gwir yw 'r gair, Od yw nêb yn chwennych ſwydd Eſcob, &c. 1 *Tim.* 3. 1. hyd. *w.* 7.

¶ *Neu hyn yn lle yr Epiſtol.*

Ac o Miletus Paul a anfonodd i Epheſus, ac a alwodd atto Henuriaid yr Eglwys, &c. *Act.* 20. 17. hyd. *w.* 35.

¶ *Yna Eſcob arall a ddarllyn yr Efengyl.*

Yr Ieſu a ddywedodd wrth Simon Petr, &c. S. *Ioan.* 21. 15. hyd. *w.* 18.

Neu hon.

Yna, a hi yn hŵyr, y dŷdd cyntaf hwnnw o'r wythnos, &c S. *Ioan.* 20. 19. hyd *w.* 24.

Neu

Neu hon.

Yr Iesu a ddaeth, ac a lefarodd wrthynt, &c. S. *Mat.* 28. 18. hyd y diwedd.

Ar ol yr Efengyl, a Chredo Cymmanfa Nicen, pan orphenner y Bregeth yr Etholedic Escob (wedi ei ymwisco a'i Wenwisc) a Bresentir gan ddau Escob i Arch-Escob y Dalaith honno, (neu i ryw Escob arall a appwyntiwyd trwy Awdurdod Gyfreithlawn) yr Arch-Escob yn eistedd yn ei Gadair ger llaw y Bwrdd Bendigedic, a'r Escobion a fo yn ei Bresentio ef yn dywedyd.

ANrhydeddusaf Dâd yn-Nuw yr ŷm yn presentio i chwi y gŵr duwiol a dyscedic hwn i'w urddo a'i Gyssegru yn Escob.

Yna y gofyn yr Arch-Escob am Fandat *y Brenin am ei Gyssegru ef, ac a bair ei ddarllain, a'r Llw am gydnabod Uchafiaeth y Brenin a weinyddir i bob Etholedic Escob, megis y gosodir uchod yn y* Ffurf *am wneuthur Diaconiaid, ac yna y gweinyddir hefyd iddynt y Llw o Ufudd-dod dyledus i'r Arch-Escob, fel y mae yn canlyn.*

Y Llw o Ufudd-dod dyledus i'r Arch-Escob.

YN Enw Duw, Amen. yr wyfi N. Etholedig yn Escob Eglwys a Chadair N. yn proffesu ac yn addaw pob dyledus barch ac ufudd-dod i'r Arch-Escob ac i'r Fam-Eglwys o N. ac i'w Sucsessoriaid; mal yr helpio Duw fi trwy Iesu Grist.

¶ *Ni ddodir y Llw hwn ar Gyssegriad Arch-Escob.*

¶ *Yna yr Escob a gryb-wyll wrth y Gynnulleidfa bresennol am weddio cyn iddynt wrthynt fel hyn.*

FY Mrodyr, y mae yn yscrifennedic yn Efengyl S. Luc, i'n Harglwydd Iesu Grist barhau ar hŷd y Nôs yn gweddio, cyn iddo ethol ac anfon allan ei ddeuddec Apostolion. Yscrifennir hefyd yn Actau yr Apostolion, fod i'r Discyblion y rhai oedd yn Antiochia, ymprydio a gweddio, cyn iddynt ddodi eu dwylo ar Paul a Barnabas, a'u gollwng ymmaith. Gadewch i ninnau gan ganlyn esampl ein Iachawdr a'i Apostolion, yn gyntaf peth weddio, cyn i ni gymmeryd a danfon allan y Gŵr hwn a bresentwyd i ni, i'r gwaith i'r hwn y mae ein gobaith fôd yr Yspryd Glân wedi ei alw ef.

¶ *Yna y dywedir y Litani megis uchod yn y Ffurf am wneuthur Diaconiaid; ond ar ol,* Teilyngu o honot Lewyrchu yr holl Escobion, &c. *y cydarch hwn a adroddir ac yn ei le ef y rhoddir hwn;*

TEilyngu o honot Fendigo ein Etholedic frawd hwn, a thywallt arno dy ras, fel y gallo ef wîr gyflawni y swydd i'r hon y galwyd ef, er adeiladaeth dy Eglwys, ac er anrhydedd, mawl, a gogoniant dy Enw.

Atteb. Ni a attolygwn i ti ein gwrando, Arglwydd daionus.

¶ *Yna y dywedir y Weddi hon, sy'n canlyn.*

HOll-alluog Dduw, rhoddwr pob dawn da, yr hwn trwy dy lân Yspryd a osodaist amryw raddau o Weinidogion yn yr Eglwys, edrych yn ddarbodus ar dy Wasanaethwr hwn, a elwir yr awr hon i waith a Gweinidogaeth Escob: ac felly cyflawna ef â'th wir athrawiaeth, ac addurna ef a diniweidrwydd buchedd, fel y gallo yn gystal drwy air, a gweithred dy wasanaethu di yn y swydd hon, yn ffyddlon i ogoniant dy Enw, ac i adail adeiladu a llywodraeth dy Eglwys, trwy Ryglyddon ein Iachawdr Iesu Grist; yr hwn sydd yn byw ac yn Teyrnasu gydâ thi a'r Yspryd glân byth bythoedd. Amen.

¶ *Yna ... ... hwn a Gyssegrir*

TY Mrawd, yn gymmaint a bôd yr Ysgrythyr lân, a'r hen Ganonau yn er.
chi na byddom prysur i arddodi dwylo, na gollwng neb i Lywodra
eth yn Eglwys Grist, yr hon a bwrcasodd efe a gwerth nid llai, nâ thy
wallt iad ei briod waed; cyn i mi eich cymmeryd chwi i'r Weinidogaeth
hon, myfi a'ch holaf chwi ar fyrn o byngciau, er mwyn o'r gallu y gyn
nulleidfa gael bwrw idu a dwyn Tystiolaeth am y modd yr ych yn praw
ymddwyn yn Eglwys Dduw.

A Yw yn ddiogel gennych eich galw yn ddyledus i'r Weinidogaeth hon,
yn ol Ewyllys ein Harglwydd Iesu Grist, ac yn ol Trefn y Deyrnas
hon?

Atteb. Y mae hynny yn ddiogel gennif.

Yr Arch-Escob.

A Yw yn ddiogel gennych fôd yr Ysgrythyr lân yn cyflawn-gynnwys
pob athrawiaeth angenrheidiol i iechydwriaeth tragywyddol drwy
ffydd yn Iesu Grist. Ac a yw eich llawn fryd chwi, addyscu y bobl, a ym
ddiriedwyd i'ch cadwraeth, allan o'r unrhyw Ysgrythyr lân; Ac na bo
chwi nac athrawiaethu, na diffyn dim megis angenrheidiol i iechydwr
iaeth tragywyddol, namyn yr hyn y bo ddiogel gennych y gellir ei dynnu
a'i brofi drwy'r unrhyw?

Atteb. Y mae yn ddiogel gennif, ac y mae fy llawn fryd ar hynny trwy
râs Duw.

Yr Arch-Escob.

A Ymarferwch chwithau eich hun yn ffyddlawn yn yr Ysgrythyr lân hon
ac ymbil drwy weddi ar Dduw am gael gwîr ddirnad yr unrhyw, h
pan alloch drwyddi addyscu, a chynghori âg athrawiaeth iachol, a gwrth
sefyll, ac argyoeddi y gwrth ddadleu wŷr?

Atteb. Mi a wnâf felly gydâ help Duw.

Yr Arch-Escob.

A Ych chwi barod â phob diwydrwydd ffyddlon i ddeol a tharfu ymaith
bob amryfusedd ac athrawiaeth ddieithr yngwrthwyneb i air Duw, ac
gymmell eraill, a'u cadarnhâu i hynny, yn y dirgel ac yn yr amlwg?

Atteb. Yr wŷf yn barod, a'r Arglwydd yn gynnorthwywr i mi.

Yr Arch-Escob

A Wedwch chwi bob annuwioldeb a thrachwant bydol, ac a fucheddw
chwi yn sobr, yn gyfiawn, ac yn dduwiol yn y bŷd presennol hwn, fe
ym-mhob peth yr ymddangosoch chwi ieraill yn esampl o weithredoedd da
fel y gwradwydder y gwrthwynebwr, modd na chaffo ddim i'w ddywedyd
i'ch erbyn?

Atteb. Mi a wnâf felly, a'r Arglwydd yn Gynnorthwywr i mi.

Yr Arch-Escob.

A Ddiffynnwch ac a hyfforddiwch chwi hyd y safo ynoch, ddistawrwydd
cariad perffaith a thangnedyf ym mysc pawb oll? A geryddwch, ac
gospwch chwi, y rhai aflonydd, anufudd, a beius o fewn eich Escobaeth
yn ol yr awdurdod y sydd i chwi yngair Duw, ac hyd y rhoddir i chwi
drwy Ordinhâad y Deyrnas hon?

Atteb. Mi a wnâf felly gydâ help Duw,

Yr Arch Escob.

A Fyddwch chwi ffyddlon i urddo, danfon allan, a dodi dwylo ar eraill

Atteb. Mi a fyddaf felly trwy help Duw.

Yr Arch-Escob.

A Ymddygwch chwi yn addwyn, ac yn drugarog i'r tlawd a'r anghenus
ac i bob dieithr [illegible] ddigarad?

Atteb. [illegible] felly trwy help Duw.

[illegible] yr Arch Escob o'i sefyll a ddywed.

HOll-alluog [illegible], ein Tâd nefol, yr hwn a roddodd i chwi Ewylly
pan

parod i wneuthur y pethau hyn oll, a ganiadhao i chwi nerth hefyd a gallu i'w cyflawni; fel ac efe yn perffeithio ynoch y gwaith a ddechreuodd, y caffer chwi yn berffaith ac yn ddiargyoedd yn y dydd diweddaf, trwy Iesu Grist ein Harglwydd, Amen.

¶ *Yna yr Etholedic Escob a ddyd am dano y wisc Escobaidd, ac efe yn gostwng ar ei Liniau y Cenir neu y dywedir uwch i Ben* [Veni Creator Spiritus;] *yr Arch-Escob yn dechreu, a'r Escobion ac eraill cydrychiol yn atteb yn wersau, fel hyn.*

TYred Yspryd glân i'n calonnau ni,
A dod dy oleuni nefol. &c.

Megis uchod yn Ffurf gwneuthur neu urddo Offeiriaid.

¶ *Pan orphenner y gân, yr Arch-Escob a ddywed.*

Arglwydd clyw ein Gweddi.
Atteb. A deued ein llêf attati.

¶ Gweddiwn.

HOll-alluog Dduw, a thrugaroccaf Dâd, yr hwn o'th anfeidrol Ewyllysgarwch a roddaist dy unic ac anwylaf Fab Iesu Grist, i'n prynnu, ac i fod yn awdur i ni o fywyd tragywyddol. Yr hwn wedi iddo gyflawni ein prynedigaeth drwy ei angau, ac escyn o hono i'r Nefoedd, a dywalltodd ar ddynion ei ddoniau yn lliosawg, gan weneuthur rhai yn Apostolion, eraill yn Brophwydi, eraill yn Efangylwyr, eraill yn Fugeiliaid ac Athrawon tuag at adeiladaeth a pherffeithio ei Eglwys: Caniadhâ, ni a attolygwn i ti, y cyfryw râs i'th wasanaethydd hwn, fel y byddo parod yn wastad i daenu ar lêd dy Efengyl, sef, y newydd llawen o'n cymmod â thydi, ac ymarfer yr Awdurdod a roddir iddo, nid i ddistryw, ond i Iechydwriaeth; nid er sarhâad ond er Porth; fel megis Gwâs doeth a ffyddlawn yn rhoddi i'th deulu di eu cyfran yn ei bryd, y caffo yn y diwedd ei dderbyn i lawenydd tragywyddol trwy Iesu Grist ein Harglwydd, yr hwn gydâ thi a'r Yspryd glân sy'n byw ac yn teyrnasu yn ûn Duw, heb drangc na gorphen. Amen.

¶ *Yna yr Arch-Escob a'r Escobion cydrychiol a ddodant eu dwylo ar ben yr Etholedic Escob, ac efe yn gostwng o'u blaen hwynt ar eu Liniau, a'r Arch-Escob yn dywedyd,*

DErbyn yr Yspryd glân i swydd a Gwaith Escob yn Eglwys Dduw, yr hon a roddwyd yr awr hon i ti trwy Arddodiad ein Dwylo ni; yn Enw y Tâd, a'r Mâb, a'r Yspryd glân. Amen. A chofia ail-ennyn Dawn Duw, yr hwn sydd ynot drwy Arddodiad ein Dwylo ni: Canys ni roddodd Duw i ni Yspryd ofn, onid Yspryd nerth, a chariad, a phwyll.

¶ *Yna yr Arch-Escob a ddyd iddo y Bibl, gan ddywedyd;*

GLŷn wrth ddarllain, wrth gynghori, wrth athrawiaethu; myfyria ar y pethau a gynhwysir yn y Llyfr hwn. Bydd ddiwyd ynddynt, fel y byddo y cynnydd a ddeuo trwyddynt yn eglur i bawb, Gwilia arnat dy hun, ac ar yr athrawiaeth, ac ymddyro i'w gwneuthur; canys felly i'th gedwi dy hun a'r rhai a wrandawant arnat. Bydd fugail, nid blaidd i ddiadell Crist: Portha hwynt, na thraflyngca hwynt. Cynnal y Llêsc, iachâ y clâf, rhwyma y briwedig, dychwel y trafedig, cais y colledig. Felly bydd di drugarog fel na byddech ry lân; felly gwna lywodraeth fel na anghofiech dosturi: fel pan ymddangoso y Pen Bugail y derbynnioch anllygradwy goron y gogoniant, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Yna yr aiff yr Arch-Escob rhagddo ar Wasanaeth y Cymmun; a'r Escob newydd-gyssegru, a gymmuna gydâg ef ac eraill.*

¶ *Ac yn lle y Colect diweddaf, nesaf o flaen y Fendith, y dywedir y Weddi hyn.*

TRugaroccaf Dâd, ni a attolygwn i ti dywallt i wared dy nefawl fendith ar dy wasanaeth-wr hwn. Cynnysgaedda ef a'th lan Yspryd, i fod gan bregethu dy Air, nid yn unic yn awyddus, ar argyoeddi, ymbil, a cheryddu,

 gydâ

FY Mrawd, yn gymmaint a bôd yr Yscrythur lân, a'r hen Ganonau yn erchi na bydom ni bryssio i ddodi dwylo, na gollwng neb i Lywodraethu yn Eglwys Grist, yr hon a bwrcasodd efe â gwerth nid llai, nâ thywalltiad ei briod waed: cyn ein bod ni eich cymmeryd chwi i'r Weinidogaeth hon, mynnwn ni holi chwi ar fyrr o byngciau, er mwyn i'r gallu y gynnulleidfa gael gwybod, a dwyn Tystiolaeth am y modd yr ych yn prawf ymddwyn yn Eglwys Dduw.

AYw yn ddiogel gennych eich galw yn ddyledus i'r Weinidogaeth hon, yn ol Ewyllys ein Harglwydd Iesu Grist, ac yn ol Trefn y Deyrnas hon?

Atteb. Y mae hynny yn ddiogel gennif.

Yr Arch-Escob.

AYw yn ddiogel gennych fôd yr Yscrythyr lân yn cyflawn-gynnwys pob athrawiaeth angenrheidiol i iechydwriaeth tragywyddol drwy ffydd yn Iesu Grist. Ac a ydyw eich llawn fryd chwi, addyscu y bobl, a ymddiriedwyd i'ch cadwraeth, allan o'r unrhyw Yscrythyr lân, Ac na bo chwi nac athrawiaethu, na dyscu dim megis angenrheidiol i iechydwriaeth tragywyddol, namyn yr hyn y bo ddiogel gennych y gellir ei dynnu a'i brofi drwy'r unrhyw?

Atteb. Y mae yn ddiogel gennif, ac y mae fy llawn fryd ar hynny trwy râs Duw.

Yr Arch-Escob

A fyfyriwch chwithau eich hun yn ffyddlawn yn yr Yscrythyr lân hon, ac ymbil drwy weddi ar Dduw am gael gwîr ddirnad yr unrhyw, hyd pan elloch drwyddi addyscu, a chynghori âg athrawiaeth iachol, a gwrthsefyll, ac argyoeddi y gwrth ddadleu wŷr?

Atteb. Mi a wnâf felly gydâ help Duw.

Yr Arch-Escob.

AYch chwi barod â phob diwydrwydd ffyddlon i ddeol a tharfu ymaith bob amryfusedd ac athrawiaeth ddieithr yngwrthwyneb i air Duw, ac i gymmell eraill, a'u calonnau i hynny, yn y dirgel ac yn yr amlwg?

Atteb. Yr wŷf yn barod, a'r Arglwydd yn gynnorthwywr i mi.

Yr Arch-Escob

AWedwch chwi bob annuwioldeb a thrachwant bydol ac a fucheddwch chwi yn sobr, yn gyfiawn, ac yn dduwiol yn y byd presennol hwn, fel ym-mhob pêth yr ymddangosoch chwi i eraill yn esampl o weithredoedd da, fel y gwradwydder y gwrthwynebwr, modd na chaffo ddim i'w ddywedyd i'ch erbyn?

Atteb. Mi a wnâf felly, a'r Arglwydd yn Gynnorthwywr i mi.

Yr Arch-Escob.

A Ddiffynnwch ac a hyfforddiwch chwi hyd y fo ynoch, ddistawrwydd, cariad perffaith a thangnefedd, ym mysc pawb oll? A geryddwch, ac a gospwch chwi, y rhai aflonydd, anufudd, a beius o fewn eich Escobaeth, yn ol yr awdurdod y sydd i chwi yngair Duw, ac hyd y rhoddir i chwi drwy Ordinhâad y Deyrnas hon?

Atteb. Mi a wnâf felly gydâ help Duw,

Yr Arch-Escob.

A Fyddwch chwi ffyddlon i urddo, danfon allan, a dodi dwylo ar eraill?

Atteb, Mi a fyddaf felly trwy help Duw.

Yr Arch-Escob.

A Ymddygwch chwi yn addwyn, ac yn drugarog i'r tlawd a'r anghenus, ac i bob dieithriaid digarad?

Atteb. Mi a ymddyga felly trwy help Duw

¶ *Yna yr Arch Escob a'i sefyll a ddywed.*

HOll-alluog Dduw, ein Tâd nefol, yr hwn a roddodd i chwi Ewyllys parod

parod i wneuthur y pethau hyn oll, a ganiadhao i chwi nerth hefyd a gallu i'w cyflawni; fel ac efe yn perffeithio ynoch y gwaith a ddechreuodd, y caffer chwi yn berffaith ac yn ddiargyoedd yn y dydd diweddaf, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *[illegible] Esgob a ddyd am dano y wisc Esgobawdd, ac efe yn gostwng ar ei Liniau y Cenir neu y dywedir uwch ei ben* [Veni Creator Spiritus;] *yr Arch Esgob yn dechreu, a'r Esgobion ac eraill sydd yn atteb yn nesaf, fel hyn.*

TYred Yspryd glân i'n calonnau ni,
[illegible] nefol. &c.

Megis uchod yn Ffurf gwneuthur neu urddo Offeiriaid.

¶ *Pan orphennir y gân, yr Arch-Esgob a ddywed.*

Arglwydd clyw ein Gweddi.
Atteb. A deued ein llef attati.

¶ Gweddiwn.

HOll-alluog Dduw, a thrugarocaf Dâd, yr hwn o'th anfeidrol Ddaioni [illegible] ysgarwch a roddaist dy unig ac anwylaf Fab Iesu Grist, [illegible] [illegible] yn awdur i ni o fywyd tragywyddol. Yr hwn [illegible] prynedigaeth drwy ei angau, ac esgyn o hono i'r Nefoedd, a [illegible] ei ddoniau yn lliosawg, gan wneuthur rhai yn [illegible], eraill yn Brophwydi, eraill yn Efengylwyr, eraill yn [illegible] tuag at adeiladaeth a pherffeithio ei Eglwys: Caniatha, [illegible] y rhoddi gymaint o ras i'th wasanaethydd hwn, fel y byddo parod yn wastad i [illegible] ar led dy Efengyl, [illegible], y newydd llawen o'n cymmod â thi, [illegible] yr Awdurdod a roddir iddo, nid i ddistryw, ond i Iechydwriaeth, [illegible] ond er Porth; fel megis Gwâs doeth a ffyddlawn [illegible] i'th [illegible] eu cyfran yn ei bryd, y caffo yn y diwedd ei dderbyn i lawenydd tragywyddol trwy Iesu Grist ein Harglwydd, yr hwn gyd â thi a'r Yspryd glân sy'n byw ac yn teyrnasu yn ûn Duw, heb drangc na gorphen. Amen.

¶ *[illegible] yr Arch-Esgob a'r Esgobion [illegible] a ddodant eu dwylo ar ben yr [illegible] Esgob, ac efe yn gostwng o'u blaen hwynt ar ei Liniau, a'r Arch-Esgob yn [illegible],*

DErbyn yr Yspryd glân i swydd a Gwaith Esgob yn Eglwys Dduw, yr hon a roddwyd yr awr hon i ti trwy Arddodiad ein Dwylo ni; yn Enw y Tâd, a'r Mab, a'r Yspryd glân. Amen. A chofia ail-ennyn Dawn Duw, yr hwn sydd ynot drwy Arddodiad ein Dwylo ni: Canys ni roddodd Duw i ni Yspryd ofn, onid Yspryd nerth, a chariad, a phwyll.

¶ *Yna yr Arch-Esgob a ddyd iddo y Bibl, gan ddywedyd;*

GLŷn wrth ddarllain, wrth gynghori, wrth athrawiaethu; myfyria ar y pethau a gynhwysir yn y Llyfr hwn. Bydd ddiwyd ynddynt, fel y byddo y cynnydd a ddaw trwyddynt yn eglur i bawb. Gwilia arnat dy hun, ac ar yr athrawiaeth, ac ymddyro i'w gwneuthur; canys felly i'th gedwi dy hun a'r rhai a wrandawant arnat. Bydd fugail, nid blaidd i ddiadell Grist. Portha hwynt, na thraflyngca hwynt. Cynnal y Lleic, iachâ y claf, rhwyma y briwedig, dychwel y tratedig, cais y colledig. Felly bydd di drugarog fel na bydd[illegible] [illegible]; felly gwna lywodraeth fel na anghofiech ddisgyblaeth: fel pan ymddangoso y Pen Bugail y derbynnioch anllygradwy goron y gogoniant, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *Yna traeth yr Arch-Esgob rhagddo ar Wasanaeth y Cymmun; a'r Esgob newydd-gyssegredig a gymmuna gydag ef ac eraill.*

¶ *Ac yn lle y Colect diweddaf, nesaf o flaen y Fendith, y dywedir y Gweddiau hyn.*

TRugarocaf Dâd, ni a attolygwn i ti dywallt i wared dy nefawl fendith ar dy wasanaethwr hwn. Cynnysgaedda ef a'th lân Yspryd, i fod gan bregethu dy Air, nid yn unic yn awyddus, ar argyoeddi, ymbil, a cheryddu,

gydâ phob ammynedd ac athrawiaeth; eithr hefyd i fôd yn esampl iach i'r ffyddloniaid, mewn gair, mewn ymarweddiad, mewn Cariad, mewn ffŷdd, mewn diweirdeb, ac mewn purdeb; fel gan gyflawni yn ffyddlon ei yrfa, y caffo dderbyn yn y dydd diweddaf goron cyfiawnder yn gadwedig gan yr Arglwydd y Barnwr cyfiawn: yr hwn sydd yn bŷw ac yn teyrnasu yn un Duw gydâ'r Tâd, a'r Yspryd glân heb drangc na gorphen. Amen.

RHag-flaena ni, ô Arglwydd, yn ein holl weithredoedd, â'th radlonaf hoffder, a rhwyddhâ ni â'th barhâus gymmorth, fel yn ein holl weithredoedd dechreuedic, anhersynedic a therfynedic ynoti, y gallom folianu dy sanctaidd Enw, ac yn y diwedd gael gan dy drugaredd fywyd tragywyddol, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

TAngneddyf Dduw yr hwn sydd uwchlaw pob deall, a gatwo eich calonnau a'ch meddyliau yngwybodaeth a chariad Duw a'i Fâb Iesu Grist ein Harglwydd. A bendith Dduw holl alluog, y Tâd, y Mâb, â'r Yspryd glân fyddo i'ch plith, ac a drigo gydâ chwi yn wastad. Amen.

Ffurf Gweddi gydâ Diolwch i'w harfer bob blwyddyn ar y pummed dydd o Dachwedd. Am ddedŵyddol achubiad y Brenin, a thair stât y Deyrnas, rhag y bradol a'r gwaedlyd furndwrn a amcanasid drwy bowdr Gwnn.

¶ *Un fydd y Gwasanaeth ac a arferir ar ddyddiau gŵyl yn hollawl, ond am a osodir isod yn amgenach.*

¶ *Os ar y Sul y digwydd, yn unig y Colect priodol i'r Sul hwnnw a arddodir at y gwasanaeth ymma yn ei gyfle.*

¶ *Y Foreuol Weddi a ddechreu âg un o'r Sentensiau hyn.*

CUddia dy wyneb oddi-wrth fy mechodau, O Arglwydd; a delea ein holl anwireddau. *Psal.* 51. 9.

Cospa fi Arglwydd, etto mewn barn, nid yn dy lid; rhag it' fy ngwneuthur yn ddiddim. *Jer.* 10. 24.

Mi a godaf, ac a âf at fy nhâd; ac a ddywedaf wrtho, Fy nhâd, pechais yn erbyn y nef, ac o'th flaen dithau; Ac mwyach nid ydwyf deilwng i'm galw yn fâb i ti. S. *Luk.* 15. 18, 19.

¶ *Psalmau Priod.* Xxxv. Lxiv Cxxiv. Cxxix.

¶ *Lithau Priod.*

Y cyntaf. 2 *Sam.* 22.

Yr ail. *Act.* 23.

¶ *Yn y gwersiclau ar ol y Credo yr anghwanegir ac yr arferir y rhai hyn tros y Brenin.*

Offeiriad. Arglwydd, cadw y Brenin.
Pobl. Yr hwn sydd yn ymddiried ynot:
Offeiriad. Anfon iddo borth o'th Sancteiddfa.
Pobl. Ac byth yn nerthol amddiffyn ef.
Offeiriad. Na âd i'w Elynion gael y llaw uchaf arno.
Pobl. Na âd i'r enwir nesâu i'w ddrygu.

¶ *Yn lle y Colect cyntaf ar y Foreuol weddi yr arferir y ddau hyn.*

HOll alluog Dduw, yr hwn ym-mhob oes a ddangosaist dy nerth a'th drugaredd yngwarediadau rhyfeddol a grasusol dy Eglwys, ac yn-nodd cyfiawn a chrefyddol Frenhinoedd a Statau, yn proffessu dy sanctaidd a'th dragywyddol wirionedd, rhag cyd-fwriadau drwg, ac ystrywiau drygionus eu holl Elynion; Ni a roddwn i ti ein diffuant ddioleh a moliant, am ryfeddol a galluog waredrad ein diweddar rasusaf Arglwydd frenin Iaco, y Frenhines, y Tywysog, a'r holl frig brenhinawl, gydâ'r Dyledogion, yr Eglwys-wyr, a chyffredin y deyrnas hon ymgynnulledig y pryd hwnnw ym-Mharliament, wedi eu barnu trwy ddichell y Papyddion megis defaid i'r

lladdfa

lladdfa, mewn modd creulon a gorwyllt, tu hwynt i bob esampl yn y cynoesoedd. Nid ein haeddiad ni, ond dy drugaredd di, nid ein rhagddarbod ni, eithr dy ragluniaeth di a'n gwaredodd ni rhag yr annaturiol gyd-fwriad hwn: Ac am hynny, nid i ni, O Arglwydd, nid i ni, ond i'th Enw di y rhodder yr holl anrhydedd a'r Gogoniant yn holl Eglwysi y Sainct, o genhedlaeth i genhedlaeth trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

O Arglwydd, yr hwn heddiw a ddatcuddiaist faglau angau, a danasid i ni, ac yn rhyfeddol a'n gwaredaist oddi wrthynt; Bydd di yn oestad yn noddwr galluog i ni, a gwasgar ein gelynion, a sychedant am waed. Tro eu cynghorion yn ffolineb a diddymma hwynt, gostwng eu balchder, tola eu drygioni, a gwradwydda eu bwriadau: Nertha ei ddwylo i'n grasusaf frenin Charles, ac i bawb y sy wedi eu gosod mewn awdurdod dano, i dorri ymmaith trwy farn a chyfiawnder gymmaint oll o weithredwyr anwiredd, ag a droant grefydd i wrthryfel, a ffydd i derfysc, fel na chaffont byth y llaw uchaf arnom, ac na orthrymmont yn-ninistr dy Eglwys yn ein plith. Eithr trwy fod ein grasusaf Frenin a'i Deyrnasoedd yn ymgynnal yn dy wir Grefydd a thrwy dy radol ddaioni yn cael eu noddi yn yr unrhyw, allo o honom ni oll dy wasanaethu di yn ddyledus, a rhoddi i ti ddiolch yn dy sanctaidd-lân gynnulleidfa, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ *[illegible] y Litani (yr hwn a arferir yn oestad ar y dydd hwn) ar ôl y Colect (Ni a attolygwn i ti, &c.) y dywedir hyn y sydd yn canlyn.*

HOLL-alluog Dduw, a nefol Dâd, yr hwn o'th radol ragluniaeth, a'th dyner drugaredd tuag attom, a ragflaenaist falais a dychymmygion ein gelynion drwy ddatcuddio a gwradwyddo eu bwriad erchyll ac ysceler, a gyd-fwriadasent, ac a amcanasent i ddwyn i ben y dydd heddiw yn erbyn y Brenin a holl Stât y deyrnas hon, er dymchwelia d y Llywodraeth a'r Grefydd a sefydlwyd yn ein plith, Nyni yn ostyngedicaf ydym yn moliannu, ac yn mawrygu dy Enw gogoneddus am dy anfeidrol radlawn ddaioni hyn tuag attom. Yr ym yn cydnabod mai dy drugaredd di, dy drugaredd di yn unig ydoedd, na ddifethwyd ni y pryd hynny. Canys yr oedd ein pechodau yn llefain hyd y nêf i'n herbyn, a'n hanwireddau yn deilwng yn galw am ddial arnom: Eithr tydi ni wnaethost â ni yn ol ein pechodau, ac ni obrwyaist ni yn ol ein hanwireddau, ac ni'n traddodaist ni, fel yr haeddasom, i fôd yn ysglyfaeth i'n gelynion: Eithr yn dy drugaredd a'n gwaredaist ni rhag eu malais hwynt, ac a'n hachubaist rhag angau a dinistr. Trwy ystyried o honom dy Ddaioni hyn, O Arglwydd, gweithreda ynom wir edifeirwch, fel na bo ein hanwiredd yn dramgwydd i ni; Ac anghwanega ynom fwy-fwy ffydd fywiol, a chariad ffrwythlawn ym mhob urydd dod sanctaidd, fel y bo it' gynnal dy ffydd (ynghyd a llewyrch dy Efengyl) i ni ac i'n heppil yn dragywydd: A hynny er mwyn dy anwyl Fâb Iesu Grist ein unig Gyfryngwr a'n Dadleuwr. Amen.

¶ *Yng [illegible] y Cymmun yn lle Colect y Dydd yr arferir hwn sy'n canlyn.*

TRagywyddol Dduw, a'n gallnogaf noddwr, yr ym ni dy weision annheilwng yn ostyngedig yn ein hymgyflwyno ein hunain ger bron dy fawredd, gan gydnabod dy allu, dy ddoethineb a'th Ddaioni, yn cadw yn ddiangol y Brenin, a thair Stat y deyrnas ymgynnulledig ym-Mharliament rhag y dinistr a fwriadasid heddiw i'w herbyn. Gwna ni, ni a attolygwn i ti, yn wîr ddiolchgar am dy fawr drugaredd hyn tuag attom; Cadw ac amddiffyn ein goruchaf Arglwydd frenin a'r holl welygordd frenhinawl rhag pob Brâd a chyd fwriad: Cynnal hwynt yn dy ffydd, ofn a chariad; Llwyddda ei Deyrnasiad â hir ddedwyddwch ymma ar y ddaiar, ac yn ol hyn Corona ef â gogoniant tragywyddol yn-nheyrnas nêf trwy Iesu Grist ein unig Iachawdr a'n Prynwr. Amen.

Yr Epistol.

Ymddarostynged pob enaid i'r awdurdodau goruchel, *&c. Rhuf.* 13. 1 *hyd* v. 8.

Yr Efengyl.

A Phan ddaeth y boreu, *&c.* S. *Mat.* 27. 1. *hyd w.* 11.

¶ *Ar ol y Credo, oni bydd pregeth y darllenir un o'r chwe Homili yn erbyn gwrthryfel.*

¶ *Darllenier yr ymadrodd hwn ar yr Offrymmiad.*

PA bethau bynnag oll a ewyllysioch eu gwneuthur o ddynion i chwi, felly gwnewch chwithau iddynt hwy: canys hyn yw'r Gyfraith a'r Prophwydi. S. *Matt.* 7. 12.

Ffurf Gweddi gyffredin, i'w harfer bob blwyddyn ar y xxx. dydd o *Ionawr*, sef dydd Merthyrolaeth Brenin CHARLES y cyntaf.

¶ *Os ar y Sul y digwydd, y Ffurf hon o wasanaeth a arferir drannoeth.*

¶ *Un sydd y Gwasanaeth ac a arferir ar ddyddiau gwyl yn hollawl, ond am a osodir isod yn amgenach.*

Trefn am Weddi Foreuol.

¶ *Y Gweinidog a ddechreu â un o'r sentensiau hyn.*

COspa fi, Arglwydd, etto mewn barn, nid yn dy lid, rhag it' fy ngwneuthur yn ddiddim. *Jer.* 10. 24.

Rhwygwch eich calon, a nid eich dillad; ac ymchwelwch at yr Arglwydd eich Duw: o herwydd grasslawn a thrugarog yw efe, hwyrfrydic ei ddigofaint, a mawr ei drugaredd, ac edifeiriol am ddrwg. *Joel.* 2. 13.

Trugareddau yr Arglwydd yw na ddarfu am danom ni: o herwydd ni phallai ei dosturiaethau ef. *Galar.* 3. 22.

¶ *Yn lle* Venite exultemus, *arferer y Psalm hwn yn canlyn, un wers gan yr Offeiriad a phob ail gan yr yscolhaig a'r Bobl.*

DEuwch, addolwn ac ymgrymmwn, gostyngwn ar ein gliniau ger bron yr Arglwydd ein gwneuthurwr. *Psal.* 95. 6.

Edifarhewn, a dychwelwn oddiwrth ein drygioni, a'n pechodau a faddeuir i ni Act. 3. 19.

Dychweled pob un o honom oddiwrth ei ffordd ddrygionus, a'r Arglwydd a dry oddiwrth angerdd ei ddig, ac ni'n difethir. *Jonah.* 3. 8, 9.

Yr ym yn cydnabod ein camweddau, a'n pechodau sydd yn oestad ger ein bron. Psal. 51. 3.

Nyni, ô Arglwydd, a annogasom dy lid: ond y mae gydâ thi faddeuant, fel i'th ofner. *Galar.* 3. 42. *Psal.* 130. 4.

Na chasgl ein heneidiau gyda pechaduriaid: na'n bywyd gydâ dynion gwaedlyd. Psal. 26. 9.

Tydi a addewaist, ô Arglwydd, ar i ti atteb cyn i ni alw: a thra fom etto yn llefaru, tydi a wrandewi. *Esa.* 65. 24.

Ac yr awr hon y mae ein heneidiau, sydd mewn ing, yn llefain arnati: Clyw, Arglwydd, a thrugarhâ. Baruch. 3. 1, 2.

O Arglwydd na cherydda ni, yn dy lidiawgrwydd: ac na chospa ni yn dy lid. *Psal.* 6. 1.

Er mwyn dy Enw bydd drugarog wrth ein hanwiredd; canys mawr yw. Psal. 25. 11.

Ymchwel dy wyneb oddi-wrth ein pechodau; a dilea ein holl anwireddau. *Psal.* 51. 9.

Crea galonnau glân ynom: ac adnewydda yspryd union o'n mewn. w. 10.

Gwared ni oddi-wrth waed, ô Dduw: tydi yr hwn wyt Dduw ein hiechydwriaeth. *w.* 14.

O gwared ni, a thrugarhâ wrth ein pechodau er mwyn dy Enw. Psal. 79. 9.

O bydd ddaionus a grasslawn i Sion: adeilada furiau Jerusalem. *Psal.* 51. 18.

Felly nyni dy bobl, a defaid dy borfa, a'th foliannwn di yn dragywydd: ac a ddatcanwn dy foliant o genhedlaeth i genhedlaeth byth. Psal. 79. 13.

Gogoniant

Gogoniant i'r Tâd ac i'r Mâb, ac i'r Yspryd glân.

Megis yr oedd yn y dechreu, y mae yr awr hon, ac y bydd yn wastad yn oes oesoedd. Amen.

¶ *Psalmau Priod.* vii. ix, x, xi.

¶ *Llithiau Priod.*

Y cyntaf, 2 *Sam.* 1.

Yr ail S. *Matth.* xxvii.

¶ *Yn lle y Colect cyntaf ar y Foreu'l Weddi yr arferir hwn sy'n canlyn.*

O [illegible] Dduw, o nadwy yn dy farnedigaethau, a rhyfeddol yn dy weithredoedd tuag at feibion dynion, yr hwn yn dy [illegible] ddigllonedd a oddefaist [illegible] dorri ymmaith tywysog ein diweddar rasol Arglwydd [illegible] ddwylo enwir; Nyni dy weision annheilwng ydym yn cyffessu yn ostyngedig, mai pechodau y genedl hon ydoedd yr achos o [illegible] y farnedigaeth drom hon arnom. Eithr, ô Dduw grasol, pan ymofynech am waed, na ddyro eu gwrwydd y gwaed gwirion hwn, (tywalltiad a un nid oes dim ond gwaed dy Fâb di a all ei ddilwygio) na ddyro mono at gyfrif pobl y tir hwn, ac na ofynner ef byth gennym ni na'n heppil. Trugarhâ, trugarhâ, wrth dy bobl, y rhai a brynaist, ac na lidia wrthym [illegible]: Eithr maddeu i ni er mwyn dy drugareddau, trwy ryglyddion dy Fâb, ein Harglwydd Iesu Grist. Amen.

¶ *Ar ddiwedd y Litani (Yr hwn a arferir yn wastad ar y dydd hwn) ar ol y Colect* (Ni a attolygwn i ti, &c.) *yr arferir y rhai Colectau.*

O Arglwydd, ni a attolygwn i ti, yn drugarog gwrando ein gweddiau, ac [illegible] bawb a gyffessant eu pechodau wrthit, fel y bo i'r rhai y cyhuddo eu cydwybod hwy gan bechod, trwy dy drugarog faddeuant fod yn ollyngedig, trwy Grist ein Harglwydd. Amen.

O Hollalluog Dduw a thrugarocaf Dâd, yr hwn wyt yn tosturio wrth bob dyn, ac nid wyt yn casau dim ar a wnaethost; yr hwn nid ewyllysi farwolaeth pechadur, onid [illegible] o honaw ac ymchwelyd oddiwrth bechod, a bod yn gadwedig: [illegible] maddeu ein camweddau, derbyn a chonforddia ni, y rhai ydym yn flin ac yn orthrwm gennym [illegible] ein pechodau. Ti biau o briodoledd drugarhau, i ti yn unig y perthyn maddeu pechodau: Arbed ni [illegible] am hynny Arglwydd daionus; Arbed dy bobl y rhai a brynaist. Na ddwg dy weision i'r farn, y rhai ynt bridd gwael a phechaduriaid truein. Eithr ymchwel felly dy [illegible] oddiwrthym, y rhai ŷm yn ostyngedig yn cydnabod ein gwaeledd, ac yn wir edifarhau gennym ein beiau: felly brysia i'n cynhorthwyo yn y byd hwn, fel y gallom byth fyw [illegible] a dduw trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Ymchwel di [illegible], ô Arglwydd daionus, ac yna yr ymchwelir ni, yst[illegible] a, ô Arglwydd, [illegible] wrth dy bobl, y rhai sydd yn ymchwelyd attat [illegible] a gweddio; canys Duw trugarog ydwyt ti, yn [illegible] dy [illegible]. Yr wyt yn arbed [illegible] am drugaredd. [illegible] Arglwydd [illegible] dy etifeddiaeth [illegible] dy drugaredd, ac [illegible] ei [illegible] a chyfr[illegible] Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ [illegible]

Hollalluog Arglwydd [illegible] Dduw, ni a attolygwn i ti fod [illegible] ein calonnau [illegible] dy orchymyn yni[illegible] yn dragywyddol, y gallom [illegible] ein corph ac enaid, trwy ein Harglwydd a'n Iachawdr Iesu Grist. Amen.

Tod

¶ *Yna y canlyn y Weddi tros y Brenhin* (Holl-alluog Dduw, yr hwn sydd ai Deyrnas yn dragywyddol, &c.) *ac ar ol hynny, y ddau Colect hyn yn lle hwnnw am y dydd.*

BEndigedig Arglwydd, yngolwg yr hwn, gwerthfawr yw marwolaeth dy saint; Ni a fawrygwn dy Enw am y grâs helaeth hwnnw, a roddaist i'n diweddar Arglwydd Frenhin a ferthyrwyd: trwy'r hwn y nerthŵyd ef mor gyssurus i ddilyn camrau ei wynfydedig feistr a Iachawdr, mewn diysgog, addfwyn ddioddefiad o blegid ammharchiadau creulon, ac yn y diwedd yn gwrthwynebu hyd at waed; a'r pryd hynny hefyd, ar ol yr un esampl, yn eiriol tros ei ddifethwyr: Bydded ei Goffadwriaeth ef, O Arglwydd, byth yn wynfydedig yn ein plith, fel y gallom ninnau ddilyn ei ammynedd ef a'i gariad perffaith: A chaniadhâ i'n gwlad hon fôd yn rhydd oddiwrth ddial am ei waed ef, a'th Drugaredd gaei ei gogoneddu ym-maddeuant ein pechodau: A'r cwbl er mwyn Iesu Grist. Amen.

CAniadhâ Arglwydd, ni a attolygwn i ti, fôd gyrfa y bŷd hwn, trwy dy reoledigaeth di wedi ei drefnu mor dangnefeddyfol ag y gallo dy Eglwys di dy wasanaethu di yn llawen ymmhob duwiol heddwch, trwy Iesu Grist. Amen.

Yr Epistol.

Ymddarostyngwch oblegid hyn i bob dynol ordinhâd, *&c.* 1 S. *Pet.* 2. 13. hyd *w.* 23.

Yr Efengyl.

Yr oedd rhyw ddyn o berchen tŷ, *&c.* S. *Mat.* 21. 33. hyd *w.* 42.

¶ *Ar ol y Weddi* (tros holl stat Eglwys Grist, &c.) *yr arferir y Colect hwn.*

O Arglwydd ein Tâd nefol, yr hwn nid wyt yn ein cospi hyd yr haeddei ein pechodau, [illegible] anel Barn a gofiaist drugaredd; Yr ym ni yn cydnabod mai dy ragorol [illegible] air ydoedd, er i ti am ein haml a'n dirfawr annogaethau oddef i'th Eneiniog syrthio heddyw i ddwylo dynion ysceler a gwaedlyd ac ar fodd creulon ei lâdd ef gan ddynt, etto ni'n gadewaist tros byth, megis Defaid heb Fugail iddynt; eithr yn dy rasol raglywiaeth, a gedwaist yn rhyfedd ddilys etifedd ei goron ef ein grasusaf Arglwydd Frenhin Charles yr ail rhag ei elynion gwaedlyd, gan ei guddio ef tan gysgod dy adennydd, hid onid aeth eu camrwysg hwynt heibio, a'i ddwyn ef yn ol, yn dy amser daionus gosodedig, i eistedd mewn heddwch ar orsedd frenhinol ei Dâd, ac i arglwyddiaethu arnom ni, drwy y cyfryw awdurdod a ryngodd fodd i ti o'th ragorol râs ei rhoddi iddo ef. Am y rhai hyn dy fawr ac annrhaethol drugareddau ni a ddygwn i ti ein gostyngeiddiaf ddiolch o eigion ein calonnau, gan attolygu i ti yn wastad barhâu dy rasol nodded drosto ef; a chaniadhâu iddo hir a llwyddiannus Deyrnasiad arnom ni: a ninnau dy bobl a'th foliannwn yn dragywydd, ac a ddatcanwn dy foliant o genhedlaeth i genhedlaeth byth, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Y Drefn am Brydnhawnol Weddi.

¶ *Psalmau Priod.* *Xxxviii. Lxiv. Cxliii.*

¶ *Llithiau Priod.*

Y cyntaf. *Jer.* xli neu *Dan.* ix. hyd *w.* xxii.

Yr ail *Heb.* xi. *w.* xxxii. hyd *Pen.* xii. *w.* vii.

¶ *Yn lle y Colect cyntaf ar Osper arferwch y ddau hyn sy'n canlyn.*

O Fendigedig Arglwydd Dduw, yr hwn trwy dy ddoethineb wyt, nid yn unig yn cyfeirio ac yn trefnu pob peth yn gysson i'th iawnder dy hun, eithr wyt hefyd yn cyflawni dy ewyllys yn y cyfryw fodd nas gallwn ni na chydnabod ond dy fôd ti yn gyfiawn yn dy holl ffyrdd, a sanctaidd yn dy holl weithredoedd; Nyni dy bobl bechadurus ydym yn

syrthio

syrthio i lawr ger dy fron di gan gyffesu mai cyfiawn oedd dy farnedigaethau, yn goddef i ddynion creulon, meibion y Fall, y dydd hwn drochi eu dwylo yngwaed dy Enneiniog, o herwydd ein bôd ni gwedi tynnu, yr unrhyw arnom ein hunain, trwy ddirfawr a hir barhaus gyffroiadau ein pechodau i'th erbyn: am ba rai gan hynny, yr ym ni ymma yn ein darostwng ein hunain ger dy fron gan erfyn dy drugaredd er maddeuant amdanynt oll, ac i ti waredu y genhedl hon oddiwrth waed (yn enwedig hwnnw a dywalltwyd y dydd heddyw) ag ymchwel oddi-wrthym ni a'n heppil yr holl farnedigaethau hynny, a haeddasom o herwydd ein pechodau. Caniadhâ yn er mwyn cwbl ddigonol haeddedigaethau dy Fâb a'n Iachawdr Iesu Grist. Amen.

O Dduw gwynfydedig, Cyfiawn a Galluog yr hwn a oddefaist ar gyfen i heddyw roddi i fynu dy anwyl wasanaethwr, ein diweddar oruchaf frenhin i afreolus gynddeiriogrwydd dynion enwir, i'w amherchi a'i ddrygi, ac o'r diwedd i'w lâdd ganddynt; Er nad allwn fynied ar weithred mor ffiaidd heb ddychryn a syndod, etto yr ym yn ddiolchgar yn coffâu rhagoriaethau dy Râs, yn discleirio y pryd hynny yn dy Enneiniog, yr hwn y bu wiw gennit ei gynysgaeddu hyd yn awr angau â mesur rhagorol o ammynedd hynod, addfwynder a Chariad perffaith o flaen wyneb ei Elynion ffyrnig. Ac er goddef o honot iddynt fyned rhagddynt i'r cyfryw râdd o draws i'w erbyn, i'w lâdd ef ei hun, a meddiannu ei orsedd fatngc etto yn dy fawr drugaredd ti a gedwaist ei Fâb ef, e ddo'r hwn o gyfiawnder y dorodd i, ac o'r diwedd trwy ryfeddol ragluniaeth a'i dygaist yn ei ol, ac a'i gosodaist arni, i adferu dy wir grefydd ac i sefydlu heddwch yn ein plith. Am hynny nyni a ogoneddwn dy Enw trwy Iesu Grist ein gwynfydedig Iachawdr. Amen.

¶ *Te-nes fopaen wedi'r S. Cyrsfiliom yr arferir y Colect hwn.*

HOll-alluog a thragwyddol Dduw, yr hwn y mae ei Gyfiawnder fal y mynyddoedd cedyrn, a'i farnedigaethau fel y dyfnder mawr, a'r hwn trwy y ddybryd lofruddiaeth yr hwn a wnaeth-pwyd heddyw ar Berson cyssegredig dy Enneiniog, ein diweddar Arglwydd frenhin, a ddysgaist i ni nad yw'r pennaf o Frenhinoedd, na'r goreu o ddynion yn ddiogelach rhag trais, mwy na marwolaeth naturiol; Dysc i ninnau ar hyn o achos felly i gyfrif ein dyddiau, fel y dygom ein calonnau i ddoethineb. A chaniadhâ, na allo na goddawgrwydd dim y sydd fawr, na bri ar ddim y sydd dda ynom, mewn modd yn y byd dynnu ein golwg oddiar edrych arnom ein hunain megis llwch a lludw pechadurus: Eithr fel y bo i ni (yn ol esampl dy fendigaid Ferthyr hwn) gyrchu at y nôd am gamp uchel yr alwedigaeth fydd o'n blaen trwy ffydd ac amynedd, gostyngeiddrwydd ac addfwynder, marweiddiad, ac ymwrthodiad a ni ein hunain, Cariad perffaith a diysgog barhâu hyd y diwedd. A hyn oll er mwyn dy Fâb ein Harglwydd Iesu Grist, i'r hwn gyd â thydi a'r Yspryd glân y bo holl anrhydedd a gogoniant yn oes oesoedd. Amen.

Ffurf Gweddi gyd â Diolwch i'w harfer bob blwyddyn ar y nawfed dydd ar hugain o Fai, sef dydd Natalic Mawrhydi y Brenin, a'i ddedwyddol ddychweliad i'w Deyrnasoedd.

¶ *Yn fydd y Gwasanaeth ac a arferir ar ddyddiau gwyl yn hollawl, ond am a osodir i fod yn amgenach.*

¶ *Os digwydd y dydd hwn ar ddydd Iou y dyrchafael, y Sul-gwyn neu ddydd Sul y Drindod y Colectau yn unig o'r gwasanaeth hwn a ddodir at bob Gwasanaeth ar y gwyliau hynny yn eu priod gyfle: os digwydd ar ryw Sul arall, neu ar ddydd llun, neu ddydd Mawrth yn wythnos y Sulgwyn arferir y Colectau megis ...*

¶ *[illegible] y Weddi [illegible] y Brenhin* (Holl-alluog Dduw, yr hwn sydd ai Deyrnas yn dragywyddol, &c.) *ac [illegible], [illegible] Colect hwn yn lle [illegible].*

Bendigedig Arglwydd [illegible] yr hwn, gwerthfawr yw marwolaeth dy [illegible]; [illegible] gwn dy Enw am y [illegible] hwnnw, a roddaist [illegible] Arglwydd [illegible] Frenhin a [illegible]: [illegible] nerthwyd ef [illegible] teisi a iachawdr, [illegible] diys-gog, [illegible] amniharchiadau creulon, [illegible] yn y diwedd yn [illegible]; a'r pryd hwn [illegible], ar ol yr un esampl, [illegible] Bydded [illegible], O Arglwydd, [illegible] ei ammy-[illegible]; A [illegible] ffoddi-wrth [illegible] gogonedd [illegible] ym-madden-[illegible] Iesu Grist. Amen.

Caniattâ [illegible] Arglwydd [illegible] attolygwn i ti, [illegible] hwn, trwy dy [illegible] mor [illegible] ag y gallo dy Eglwys [illegible] yn llawen ymmhob duwiol heddwch, trwy Iesu Grist. Amen.

Yr Epistol.

Ymd[illegible] ordinhâd, &c. 1 S. *Pet.* 2. 13 hyd *w.* 25.

Yr Efengyl.

Yr o[illegible] berchen [illegible] S. *Mat.* 21. 33. hyd *w.* 42.

¶ [illegible] Eglwys Grist, &c. [illegible] hwn.

O Arglwydd [illegible] yr hwn [illegible] cospi hyd yr hae-ddai ein [illegible] drugaredd; Yr yn [illegible] dir-fawr [illegible] ddi [illegible] y [illegible] gade-waist [illegible] rugu-[illegible] Argl-wydd Frenhin Charles [illegible] lio ef tan [illegible] a'i ddwyn ef [illegible] mewn hedd-wch ar [illegible] arnom ni, drwy y cyfryw [illegible]. Am y rhai hyn [illegible] ein gostyng-eiddiaf [illegible] barhâu dy [illegible] Deyrnasiad arnom ni; [illegible] a ddatcan-wn dy [illegible] trwy Iesu Grist ein Har-glwydd. Amen.

Y Drefnam Bryd-hawnol Weddi.

¶ *[illegible] Lxxx. Cxiii.*

¶ *[illegible]*

Y cyntaf *Jer.* [illegible] neu [illegible] hyd *w.* xxii.

Yr ail *Heb.* [illegible] hyd [illegible] *w.* vii.

¶ *[illegible] Colect cyntaf ar Osper [illegible] y Colect hwn [illegible] sy'n canlyn.*

O Fendigedig Arglwydd Dduw, yr hwn trwy dy ddoethineb wyt, nid yn unig yn cyfeirio ac yn trefnu pob peth yn gyson i'th [illegible] dy hun, eithr wyt hefyd yn cyflawni dy ewyllys yn y cyfryw [illegible] nas geill-yn ni na chydnabyddom dy [illegible] ti yn gyfiawn yn dy holl ffyrdd, a sanctaidd yn dy holl weithredoedd; Nyni dy bobl bechadurus ydym yn

syrthio

[illegible] lawr ger dy fron di gan gyffesu mai cyfiawn oedd dy farnedigaethau, yn goddef i ddynion creulon, meibion y Fall, y dydd hwn drochi eu dwylo yngwaed dy Eneiniog, o herwydd ein bôd ni gwedi llwyr [illegible] arnom ein hunain, trwy ddirfawr a hir barhaus gyffroiadau ein pechodau [illegible] erbyn [illegible] am [illegible] gan hynny, yr ym ni [illegible] yn [illegible] ein hunain ger dy fron gan erfyn dy drugaredd er maddeuant [illegible] oll, ac [illegible] genhedl hon oddiwrth waed (yn enwedig [illegible] a [illegible] y dydd heddyw) ag ymchwel oddiwrthynt [illegible] a'n [illegible] r holl [illegible] hynny, a haeddasom o herwydd ein pechodau. Caniatta [illegible] yn er mwyn cwbl ddigonol haeddedigaethau dy [illegible] Iesu Grist [illegible] Amen.

O Dduw gwynfydedig, Cynnwr a Gallueg [illegible] yr hwn a oddefaist ar gyfenn [illegible] dy [illegible] wasanaethwr, ein diweddar [illegible] [illegible] dynion [illegible] i'w amherchi a'i [illegible] ac o'r diwedd [illegible] Er nad all yn [illegible] ar weithred mor [illegible] heb [illegible] etto yr ym yn ddiolchgar yn [illegible] dy [illegible] yn [illegible] y pryd hynny yn dy Eneiniog, yr hwn [illegible] hyd yn awr angau â mesur rhagorol [illegible] a Chariad perffaith [illegible] [illegible] Ac er [illegible] o honot [illegible] [illegible] i'w [illegible] ef ei hun [illegible] [illegible] hwn [illegible] trwy [illegible] [illegible] arno i [illegible] dy [illegible] [illegible] Am [illegible] a ogoneddwn dy Enw trwy Iesu Grist ein [illegible] Amen.

[illegible] yn arferir y Colect hwn.

Holl-alluog [illegible] Dduw, yr hwn y mae ei Gyfiawnder fel y [illegible] dyfnder mawr, a'r hwn [illegible] heddyw ar Person [illegible] dy Eneiniog [illegible] frenhin, a ddysgaist i ni [illegible] o Frenhinoedd [illegible] ddynion yn [illegible] rhag [illegible] marwolaeth naturiol [illegible] ar hyn [illegible] felly i [illegible] fel y dygom ein [illegible] i ddorth [illegible] [illegible] dim y fydd [illegible] na [illegible] dim y fydd dda [illegible] oddiar edrych arnom ein hunain [illegible] pechodau [illegible] fel [illegible] ol esampl dy [illegible] am gamp uchel yr [illegible] [illegible] ac anynedd, gostyngeiddrwydd ac addfwynder [illegible] a ni ein hunain, Cariad perffaith a [illegible] A hyn oll er mwyn dy Fâb ein Harglwydd Iesu Grist, i'r hwn [illegible] a'r Yspryd glân y bo holl anrhydedd a gogoniant yn oes oesoedd. Amen.

Ffurf Gweddi gydâ Diolwch i'w harfer bob blwyddyn ar y nawfed dydd [illegible] o [illegible] sef dydd Natalic Mawrhydi y Brenin, a'i ddedwyddol [illegible] Deyrnasoedd.

¶ [illegible] *arferir ar ddyddiau gwyl yn hollawl, ond am a osodir* [illegible]

¶ *O* [illegible] *hwn ar ddydd* [illegible] *y dyrchafael, y Sul-gwyn neu ddydd Sul y D*[illegible] *Colectau yn unig o'r gwasanaeth hwn a ddodir at bob Gwasanaeth ar* [illegible] *yn eu priod gyfle: os dygwydd ar ryw Sul arall, neu ar ddydd* [illegible]*, neu ddydd Mawrth yn wythnos y Sulgwyn arferir y Colectau megis*

nehod,

uchod, ac hefyd y Psalmau priod a osodir ymma yn lle y rhai o gylch cyffredinol, a gadawer heibio y darn arall o'r gwasanaeth hwn.

¶ *Y Foreuol Weddi a ddechreu âg un o'r Sentensiau hyn.*

CYngh[illegible] yr ydwyf am hynny ym-mlaen pob peth fod ymbiliau, gweddiau, deisyfiadau, a thalu diolch, dros bob dyn. Dros frenhinoedd, a phawb sy mewn goruchafiaeth fel y gallom ni fyw yn llonydd ac yn heddychol, mewn pob duwioldeb ac honestrwydd: Canys hyn sydd dda a chymmeradwy ger bron Duw ein Ceidwad. 1 Tim. 2. 1. 2, 3.

¶ *Yn lle,* Venite exultemus, *y [illegible] y dywedir y hymn hwn yn canlyn, [illegible] yr Offeiriad a['r] bobl [illegible].*

DEuwch, canwn i'r Arglwydd: ymlawenhawn yn-nerth ein iechyd. *Psal.* 95. 1.

Deuwn gerbron ei wyneb ef â diolch: Canwn yn llafar iddo â Psalmau. w. 2.

Canys yr Arglwydd sydd Dduw mawr a Brenin mawr goruwch yr holl dduwiau. w. 3.

A'i Ddeheulaw, a i fraich sanctaidd y parodd efe iddo ei hun y fuddugoliaeth, Psal. 98. 1.

Yspysfodd yr Arglwydd ei iechydwriaeth, datcuddiodd ei gyfiawnder yngolwg y Cenhedloedd. w. 2.

Cofiodd ei drugaredd a'i Wirionedd i dy Israel, a holl derfynau y ddaear a welsant iechydwriaeth ein Duw ni. w. 3.

Canys efe a gafodd Ddafydd ei wasanaethwr, â'i olew sanctaidd yr enneiniodd efe ef. *Psal* 89. 20.

Ei law a'i sicrhâ gydag ef, a'i fraich a'i nertha ef. w. 21.

Ni orthrymmodd y Gelyn ef: Mab anwiredd nis cystuddiodd ef. w. 22.

Efe a goetfodd ei Elynion o'i flaen, ac a darawodd ei gaseion ef. w. 23.

Ei wirionedd hefyd a'i Drugaredd a fu gydag ef, ac yn ei Enw ef y derchafwyd ei Gorn. w. 24.

Efe a osododd ei law hefyd yn y môr, a'i ddeheulaw yn yr afonydd. w. 25.

Am hynny holl Frenhinoedd y Ddaiar a'th gloddforant di, ô Arglwydd: Canys hwy a glywsant eiriau dy enau. *Psal.* 138. 4.

Canant hefyd yn ffyrdd yr Arglwydd, mai mawr yw Gogoniant yr Arglwydd. w. 5.

Fy ngenau hefyd a draetha foliant yr Arglwydd, a bendithied pob cnawd ei Enw sanctaidd ef byth ac yn dragywydd. *Psal.* 145. 21.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yspryd glân.

Megis yr oedd yn y dechreu, y mae, yr awr hon, ac y bydd yn wastad yn oes oesoedd. Amen.

¶ *Psalmau Priod. Psal.* XX. XXI. LXXXV. CXVIII.

¶ *Llithau Priod,*

Y cyntaf, 2 *Sam.* xix. w. ix.

Yr ail, *Reg.* xiii.

¶ *Yn y gweddiau ar ol y Credo yr ungeiriau [illegible] ac yr arferir y rhai hyn tros y Brenin.*

Offeiriad. Arglwydd, cadw y Brenin.

Pobl. Yr hwn sydd yn ymddiried ynot.

Offeiriad. Anfon iddo borth o'th Sancteiddfa.

Pobl. Ac bydd yn nerthol amddiffyn ef.

Offeiriad. Na âd i'w Elynion gael y llaw uchaf arno.

Pobl. Na âd i'r enwir nessâu i'w ddrygu.

¶ *Yn lle y Colect cyntaf yn y Foreuol weddi yr arferir y ddau hyn.*

O Arglwydd Dduw ein iechydwriaeth, yr hwn a fuost rafloniawn i'r tîr hwn, a thrwy dy ryfedd ol ragluniaeth a'n gwaredaist allan, o'n diweddar annrhefn resynol, drwy edfryd i ni ein hunben Arglwydd, dy wasanaethwr,

waſanaethwr, Brenin *Charles*. Yr ym ni yr awr hon ymma ger dy fron, yn cydnabod gydâ phob dyledus ddiolchgarwch dy annrhaethadwy Ddaioni a ddangoſaiſt i ni heddyw, ac yn offrymmu ein haberthau o foliant i'th Enw gogoneddus: Gan attolygu i ti yn oſtyngedig dderbyn yn gymmeradwy ein diffuant, etto annheilwng offrymmedigaeth o honom ein hunain, gan addunedu pob ſanctaidd ufudd-dod, ar feddwl, gair a gweithred, i'th dduwiol Fawredd, a chan addaw ynot ti ac erot ti bob ffyddlon a goſtyngedig waſanaeth i'th Enneiniog, ac i'w Etifeddion ar ei ol: yr hwn, ertyniwn arnat, ei fendithio â phob cynnyrch grâs, anrhydedd a dedwyddwch yn y byd hwn, a'i goroni âg anfarwoldeb a gogoniant yn y byd a ddaw er mwyn Ieſu Griſt ein unig Arglwydd ac Iachawdr. Amen.

O Dduw yr hwn drwy dy dduwiol Ragluniaeth a'th ddaioni a ddygaiſt heddyw gyntaf i'r byd, a heddyw hefyd a ddygaiſt yn ol, ac a edfrydaiſt i ni, ac i'w gyfreithlon a dibettrus feddiannau ei hun, ein graſuſaf ddaionus Arglwydd dy waſanaethwr, Brenin *Charles*. Cadw ei einioes, a ſicrha ei orſeddfaingc, ni a attolygwn i ti, Bydd di yn helm iechydwriaeth iddo rhag wyneb ei elynion, ac yn dŵr cadarn o amddiffyn yn amſer trallod. Bydded ei Deyrnaſiad yn llwyddiannus, a'i ddyddiau yn aml. Bydded cyſtawnder Gwirionedd a Sancteiddrwydd, Bydded heddwch a chariad, a holl rinweddau Chriſtianogol yn ffynnadwy yn ei amſer ef. Gwaſanaethed ei Bobl ef drwy anrhydedd ac ufydd-dod, a gwaſanaethed yntau ditheu mor ddyladwy ar y ddaiar, fel y gallo yn ol hyn deyrnaſu yn dragywydd gydâ thydi yn y nef, trwy Ieſu Griſt ein Harglwydd. Amen..

¶ *Yn-niwedd y Litani (yr hwn yn waſtad a arferir ar y dydd hwn) ar ol y Colect* (Ni a attrolygwn i ti, &c.) *y dywedir hyn ſy'n canlyn.*

O Arglwydd Dduw Drugaroccaf Dâd, yr hwn o'th hyſpyſawl Râd a ffafr a ddygaiſt adref heddyw i ni dy waſanaethwr Brenin *Charles* ein Harglwydd goruchel, ac a'i goſodaiſt ar orſeddfaingc y Frenhiniaeth hon, gan edfryd i ni wrth hynny gyhoeddus a rhydd Broffes dy wir ffydd a'th addoliad, i ddirfawr gyſſur a llawenydd ein calonnau: Nyni dy waſanaeth ddynion annheilwng ymgynnulledig ymma i gadw yn barchedig goffadwriaeth dy Drugaredd hyn, yn oſtyngeiddiaf a attolygwn i ti ganiadhâu i ni râs, fel y gallom yn oeſtadol ein dangos ein hunain yn wir ac yn ddiffuant ddiolchgar i ti am yr unrhyw; Ac fel y gallo ein graſol Frenin trwy dy Drugaredd di hir-gynnal ei lywodraeth arnom mewn pob rhinwedd dda, duwioldeb, ac anrhydedd lawer a llawer o flynyddoedd, a bôd i ninnau gan ufyddhâu iddo yn ddyledus, megis deiliaid ffyddlon a chywir gael ei fwynhâu ef gyda chyfan barhâad o'th fawr fendithion, y rhai trwyddo ef a deilyngaiſt eu rhodi i ni, trwy Ieſu Griſt ein Harglwydd. Amen.

¶ *Yn neſaf o flaen gweddi S. Chryſoſtom arferwch y Colect hwn o ddiolch (Am heddwch ac ymwared oddiwrth ein gelynion)*

O Ll-alluog Dduw, yr hwn wyt gadarn dwr amddiffyn i'th weiſion, rhag wyneb eu gelynion; yr ydym ni yn rhoddi i ti foliant a diolch am ein hymwaredd ni oddiwrth y mawr a'r amlwg beryglon oedd i'n hamgylchu; yr ydym ni yn cydnabod mai dy ddaioni di yw, na'n rhoddwyd ni i fynu yn yſclyfaeth iddynt hwy, ac yn attolwg i ti yn oeſtadol barhâu dy gyfryw drugareddau tu ag attom, fel y gallo yr holl fyd wybod mai tydi yw ein hachubwr a'n cadarn waredwr ni, drwy Ieſu Griſt ein Harglwydd, Amen.

¶ *Yng-waſanaeth y Cymmun rhwng y dec Gorchymmun a'r Epiſtol yr arferir y ddau Golect hyn, yn lle y Colect tros y Brenin, a hwnnw am y dydd.*

O Raſuſaf Dduw a thrugaroccaf Dâd, yr hwn trwy dy anfeidrol allu a'th ddaioni, ar ol cynnifer, a chymmaint o flinderau ac adfyd, a ſiccrheaiſt yn ddiogel ac yn heddychol dy waſanaethwr ein goruchel Arglwydd Frenin *Charles* yngorſeddfaingc ei Dadau (er maint gallu a malais ei Elynion)

ion) gan edfryd i ni gydag ef, a thrwyddo ef, rydd brofles dy sancteiddiol Wirionedd a'th Efengyl, ynghyd â'n heddwch a'n llwydiant gynt. Nyni a attolygwn i ti, ganiadhâu iddo amddiffynfa dy iechydwriaeth, a d rgos dy garedig iwynder a'th drugaredd iddo, a chynhyrfu yn oestadol yn ein calonnau ninnau bob ffyddlon wasanaeth a chywirdeb iddo gydâ chrefyddol ufydd-dod a diolchgarwch i ti am y rhai n a holl eraill dy Drugareddau, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

CAniadhâ, ni a attolygwn i ti, Holl-alluog Dduw, fôd ein goruchel Arglwydd Frenin (yr hwn a ddygaist adref heddyw yn ddedwyddol, ac a'i hedfrydaist i ni) yn noddwr cadarn i'w bobl, yn amddiffynnwr crefyddol o'th ffydd sanctaidd, a'th lân Eglwys yn ein mysc, yn Gwncwerwr ardderchog goruwch ei holl elynion, yn llywiawdr grasol i'w holl ddeiliaid, ac yn dâd dedwyddol o blant lawer i lywodraethu y genhedl hon o lin i lin ym-mhob oes trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol.

Anwylyd, yr wyf yn attolwg i chwi megis dieithriaid a phererinion, &c. 1 S. *Pet.* 2. 11. hyd *w.* 18.

Yr Efengyl.

A hwy a ddanfonasant atto eu discyblion ynghyd a'r Herodianiaid, &c. S. *Mat.* 22. 16. hyd *w.* 23.

¶ *Ar ol y Weddi* (Tros holl Stat Eglwys Grist, &c.) *yr arferir y Colect hwn y sydd yn canlyn.*

O Arglwydd ein Duw ni, yr hwn wyt yn cynnal ac yn llywodraethu pob peth yn y nef ac ar y ddaiar, Derbyn ein hufydd weddiau, gydâ Diolwch dros ein goruchel Arglwydd *Charles*, yr hwn a osodwyd drwy dy ras a'th ragluniaeth i fôd yn Frenin arnom: Ac felly gydâg ef bendithia yr holl frenhinawl hiliogaeth a gwlith dy nefol Yspryd, fel y bydd iddynt, gan ymddiried yn wastad yn dy Ddaioni, a bôd yn amddiffynnedig gan dy allu, a choronedig â'th rasol a diball ffafr, gael parhâu ger dy fron mewn iechyd, heddwch, llawenydd ac anrhydedd, hir einioes a ffynnadwy ar y ddaiar, ac yn ol y fuchedd hon mwynhâu bywyd a gogoniant tragywyddol yn-nheyrnas Nef, trwy haeddedigaethau a chyfryngdod Iesu Grist ein Iachawdr, yr hwn gydâ 'r Tâd a'r Yspryd glân y sydd yn byw ac yn teyrnasu yn un Duw byth heb drangc na gorphen. Amen.

Edw: Nicholas

CHARLES

CHARLES R.

EIn Hewyllys a'n pleser yw, i'r Tair Trefn Gweddi a Gweinidogaeth hyn, a wnaed i'r Pummed o Dachwedd, y Ddegfed ar hugain o Ionawr, a'r Nawfed ar hugain o Fai, fod allan o law yn Brintiedic ac yn Gyhoeddedic; ac o hyn allan i'w cyd-gynnwys gyda Llyfr y Weddi Gyffredin a Liturgi Eglwys Loegr, i'w harfer bob blwyddyn ar y dywededic ddyddiau, mewn pob Cadeiriawl a Cholegawl Eglwysau a Chappelau; mewn Cappel pob Coleg ac Awl o fewn Ein dwy Uniferfiti, ac O'n Colegau o *Eaton* a *Chaer-wynt*, ac mewn pob Eglwys a Chapel Plwyfawl o fewn Ein Teyrnas o *Loegr*, Arglwyddiaeth *Cymryf*, a Thre *Berwic* ar *Twed*,

Rhoddwyd yn Ein Llys yn y Neuadd wenn yr ail dydd o Fai yn y Bedwaredd Flwyddyn ar ddeg O'n Gwladychiad.

Trwy Orchymmyn Ei Fawrhydi

EDW. NICHOLAS.

nion) gan edfryd i ni gydag ef, a thrwyddo ef, rydd broffes dy sanctaidd Wirionedd a'th Efengyl, ynghyd â'n heddwch a'n llwyddiant gynt. Nyni a attolygwn i ti, ganiadhâu iddo amddiffynfa dy iechydwriaeth, a dirgos dy garedig rwydd a'th drugaredd iddo, a chynhyrfu yn oestadol yn ein calonnau ninnau bob ffyddlon wasanaeth a chywirdeb iddo gydâ chrefyddol ufydd-dod a diolchgarwch i ti am y rhai'n a holl eraill dy Drugareddau, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Canniadhâ, ni a attolygwn i ti, Holl-alluog Ddnw, fôd ein goruchel Arglwydd Frenin (yr hwn a ddygaist adref heddyw yn ddedwyddol, ac a'i hedfrydaist i ni) yn nerthwr cadarn i'w bobl, yn amddiffynnwr crefyddol o'th ffydd sanctaidd, a'th lân Eglwys yn ein mysc, yn Gwncwerwr ardderchog goruwch ei holl elynion, yn llywiawdr grasol i'w holl ddeiliaid, ac yn dâd dedwyddol o blant lawer i lywodraethu y genhedl hon o lin i lin ym-mhob oes trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol.

Anwylyd, yr wyf yn attolwg i chwi megis dieithriaid a phererinion, &c. 1 S. *Pet.* 2. 11 hyd a. 18.

Yr Efengyl.

A hwy a ddanfonasant atto eu discyblion ynghyd a'r Herodianiaid, &c. S. *Mat.* 22. 16. hyd w. 23.

¶ *Ar ol y Weddi* (Tros holl Stat Eglwys Grist, &c.) *yr arferir y Colect hwn* [illegible]

O Arglwydd ein Duw ni, yr hwn wyt yn cynnal ac yn llywodraethu pob peth yn y nef ac ar y ddaiar, Derbyn ein hufydd weddiau, gydâ Diolwch gros ein goruchel Arglwydd *Charles*, yr hwn a osodwyd trwy dy ras a'th rag uniaeth i fôd yn Frenin arnom: Ac felly gydâg ef bendithia yr holl frenhinawl hiliogaeth a gwlith dy nefol Yspryd, fel y bydd iddynt, gan ymddiried yn wastad yn dy Ddaioni, a bôd yn amddiffynnedig gan dy allu, a choronedig â'th rasol a diball ffafr, gael parhâu ger dy fron mewn iechyd, heddwch, llawenydd ac anrhydedd, hir einioes a ffyniadwy ar y ddaiar, ac yn ol y fuchedd hon mwynhâu bywyd a gogoniant tragywyddol yn-nheyrnas Nef, trwy haeddedigaethau a chyfryngdod Iesu Grist ein Iachawdr, yr hwn gydâ'r Tad a'r Yspryd glân y sydd yn byw ac yn teyrnasu yn un Duw byth heb drange na gorphen. Amen.

Edw: Nicholas

CHARLES

CHARLES R.

EIn Hewyllys a'n plefer yw, i'r Tair Trefn Gweddi a Gweinidogaeth hyn, a wnaed i'r Pummed o Dachwedd, y Ddegfed ar hugain o Ionawr, a'r Nawfed ar hugain o Fai, fod allan o law yn Brintiedic ac yn Gyhoeddedic; ac o hyn allan i w cyd-gynnwys gyda Llyfr y Weddi Gyffredin a Liturgi Eglwys Loegr, i'w harfer bob blwyddyn ar y dywededic ddyddiau, mewn pob Cadeiriawl a Cholegawl Eglwyfau a Chappelau; mewn Cappel pob Coleg ac Awl o fewn Ein dwy Uniferfiti, ac O'n Colegau o *Eaton* a *Chaer-wynt*, ac mewn pob Eglwys a Chapel Plwyfawl o fewn Ein Teyrnas o *Loegr*, Arglwyddiaeth *Cymryf*, a Thre *Berwic* ar *Twed*,

Rhoddwyd yn Ein Llys yn y Neuadd wenn yr ail dydd o Fai yn y Bedwaredd Flwyddyn ar ddeg O'n Gwladychiad.

Trwy Orchymmyn Ei Fawrhydi

EDW. NICHOLAS.

John Ellis his Book

Sarah Randolph her Book

Anno Domi 1711

Sarah Randolph Her

Book Anno Domi 1729

Sarah Randolph d[illegible] the 22 day
of December In the year of
our lord
Sarah Randolph 1727 Sarah Ran
1776

John [illegible] his [illegible]

[illegible] Book

[illegible] 1711

[illegible]

[illegible] Domi 1729

[illegible]

Sarah Randolph d the 22 day
of December In the year of
our lord
Sarah Ran[illegible] 1727 Sarah Ran[illegible]

Susan Randolph
her Book

Lord have mercy upon me
Christ have mercy upon me
Lord have mercy

John Ellis his book

Humphrey Joyes his book
1770

Sarah Williams

Sarah Ingram
1775

John E

John

John
Susan Randol

James

John Ellis

yn Farn Arglwydd y Cly
bo fy uet yn ... y Cyfer
riaff fyng ... allattar
yr Gwrydh ... fyn 9 : 53

John

Blesse ... have

Grace Thomas her hand
her hand

God giue

Ellis

m

Ellis

a

Rem...

Elis ...

...fora

Jane Randolph